

Mein Kampf

by

Adolf Hitler

ПРЕДГОВОР

Првога априла 1924. године, на основу пресуде минхенског народног суда, изречене тог истог дана, морао сам да започнем своје тамновање у тврђави у Ландсбергу на реци Леху. Тиме ми се после много година непрекидног рада пружила по први пут могућност, да приступим писању једног дела, које је од многих било тражено, а за које сам и сам осећао да је сврсисходно за покрет. Тако сам се одлучио да у два тома књиге поставим јасно не само циљеве нашег покрета, већ да исцртам и слику његовог развоја. Из ње ће се моћи више научити него из сваке чисто доктринарне расправе. Притом сам такође имао и прилику да дадем приказ свог сопственог постојања, уколико је ово потребно за разумевање како првог тако и другог тома, и за разбијање оног од стране јеврејске штампе расприваног лошег и изопаченог формирања слике о мојој личности. Овим делом се притом не обраћам странцима, већ оним припадницима покрета, који му припадају срцем и чији разум сада тежи унутрашњем просвећењу. Знао да је људе мање могућно придобити писаном речју, а много више изговореном, да је сваки велики покрет на овој земљиној кугли свој раст имао да захвали великим говорницима, а не оним великанима који су писали.

Па ипак се за равномерно и јединствено заступање једне науке мора поставити, исписати њено начело

за увек. На тај начин би оба ова тома требало да важе као камени темељци које прилажем заједничком делу.

Напомена – овај примерак »Mein Kampfa« који управо имате пред собом садржи и први и други том! Он је настао као моја жеља да постоји и у оваквој једној електронској верзији како би се мисли и идеје последњег хероја човечанства приближиле свима онима који су заинтересовани да истину сазнају.

У последње време имали смо прилику да нас медији, пре свега биоскоп и телевизија, затрпају лажном и намерно искривљеном сликом о човеку који се сада, са правом, са ове временске дистанце може назвати визионаром. Његово одрастање и његов живот ће пред вама тећи, овог пута не у слици већ у речима које је он сам поставио на папир те "давне" и не тако далеке 1924. године. Његове мисли, речи и дела, као и тумачење истих, сада зависе само од Вас.

Адолф Хитлер је особа која је из пепела подигла Немачку након 1. светског јеврејског рата! Они који потајно владају светом из своје сенке, то му нису никада опростили! Његов пут национал-социјализма и његов поглед на свет их је ужаснуо до те мере да су били спремни за ново крвопролиће! Тако је и било.

ПОСВЕТА

Дана 9.11.1923. у 12 сати и 30 минута поподне, падоше смрћу пред Feldhernhalом као и у дворишту негдашњег Министарства рата у Минхену у верноме уздању у поновни васкрс свога народа следећи мужеви:

- Alfarth Feliks ; трговац, рођен 5. јула 1901.
- Bauriedl Andreas ; шеширџија, рођен 4. маја 1879.
- Casella Theodor ; банкарски чиновник, рођен 8. августа 1900.
- Ehrlich Wilhelrn ; банкарски чиновник, рођен 19. августа 1894.
- Faust Martin ; банкарски чиновник, рођен 27. јануара 1901.
- Hechenberger Anton ; бравар, рођен 28. септембра 1902.
- Komer Oskar ; трговац, рођен 4. јануара 1875.
- Kuhn Karl ; шеф-келнер, рођен 26. јула 1897.
- Laforce Karl ; студент, рођен 28. октобра 1904.
- Neubauer Kurt ; слуга, рођен 27. марта 1899.
- Claus von Pape ; трговац, рођен 16. августа 1904.
- Rickmers Johan ; коњички официр, рођен 7. маја 1881.
- Dr Ing. Max Erwin von Scheubner-Richter ; рођен 9. јануара 1884.
- Stransky Lorenz ; инжењер, рођен 14. марта 1900.
- Wolt Wilhelrn ; трговац, рођен 19. октобра 1898.

- Theodor von der Pfordten ; Саветник врх. Суда, рођ. 14.05.1873.

"Ландсберг" тврђава-затвор
16. октобар 1924. год. **Адолф Хитлер**

У РОДИТЕЉСКОМ ДОМУ

Као срећно предодређење важи за мене то да ми је судбина за место рођења назначила управо Браунau на реци In. Не лежи ли тај градић на граници оних двеју немачких држава, чије поновно уједињење се нама младима поставља као животни задатак који се мора извршити свим средствима!

Немачка и Аустрија мора поново назад у велику Немачку Мајку земљу, и то не само услед некаквих економских рачуница. Не, не,... чак ако би ово уједињење, економски гледано, било непотребно, па ако би оно као такво било чак и штетно, ипак би се морало догодити. **ИСТА КРВ СПАДА У ЈЕДНО ЗАЈЕДНИЧКО ЦАРСТВО !** Немачки народ толико дуго неће поседовати никакво морално право за колонијално политичко деловање, док год он већ једном не успе да своје сопствене синове обухвати у једну заједничку државу.

Тек када границе Рајха обујме и последњег Немца, да се не би више морала непрестано нудити сигурност њиховог прехранивања, јавило би се на основу угрожености, невоље сопственог народа, морално право за освајање страних земљишта и територија. Плуг је онда мач, а из ратних суза израста за потомство хлеб дневни и насушни.

Тако ми изгледа да је овај мали градић симбол једног великог задатка. Међутим, и у једном другоме још погледу истиче се овај градић као опомена у нашем данашњем времену. Пре више од сто година задобило је ово неупадљиво гнездо, као попрште трагичне несреће што је потресла целу немачку нацију, ту предност да заувек буде помињано у аналима бар немачке историје. У времену најдубљег понижавања наше отаџбине пао је ту за своју такође и у несрећи жарко вољену Немачку Ninberfanin Јоhanes Palm градски књиџар убеђени националиста и непријатељ Француза. Упорно и храбро је одбијао, да ода своје сукривце и главне сараднике. Дакле, баш као Leo Slageter.

Он је, додуше, као и овај претходни, био денунциран Француској од стране једног представника владе. Један аугзбуршки шеф полиције задобио је ту тужну "славу" и тако дао пример за углед новонемачким властима у Рајху господина Северинга. У овоме зрацима немачког мучеништва позлаћеном градићу на реци Ин живели су крајем шездесетих година прошлог века моји родитељи, Баварци по крви,

Аустријанци по држављанству, отац као државни чиновник под заклетвом, веран обавезама, мати вична домаћинским женским пословима, а пре свега одана нама деци у увек пуној љубави и бризи. Мало је још само из тог времена остало у мом сећању, јер већ после неколико година морао је мој отац да напусти тек завољени гранични градић, да се запути низ Ин и у Пасау да ступи на нову дужност: дакле, баш у Немачкој. Али, судбина аустријског царинског чиновника значила је онда честа "лутања". Већ за кратко време, касније, дошао је отац у Линц и тамо је на крају отишао у пензију. Наравно, за старог господина то није морало да значи истовремено и "одмор". Као син једног сиромашног, малог човека није се он већ једном давно могао да скраси код куће. С још ни сасвим пуних тринаест година завезао је ондашњи младић свој ранчић и одјурio из завичаја, из Валдвиртела. Упркос покушајима да га одврате "искусни" сељани, одлутао је он у Беч, да би тамо научио неки занат. То беше било педесетих година прошлога века. Свакако тешка одлука дати се тако на пут у неизвесност са само три гулдена у џепу. Када је, међутим, тринаестогодишњак напунио седамнаест година, положио је свој шегртски испит, но није тиме постао и задовољан. Пре би се могло супротно рећи. Дуго време ондашње беде и сиромаштва, вечног јада и туге, учврстило је одлуку младића, да се мане заната, да би се постало нешто "више".

Ако је некада сиротом младићу у селу господин поп изгледао као отелотворење свих људских досежућих

висина, тако исто је сада било у видокругу моћно нарастајућег велеграда Беча са достојанством државног чиновника. Са пуном жилавошћу једног бедом и сиромаштвом већ код упола детињства израслог јуноше, прокрчио је себи пут мали седамнаестогодишњак ношен новом одлуком и постаде државни чиновник. После двадесет и три године, мислим, циљ је био достигнут. Те тако изгледа да је услов за испуњење завета постигнут, завета који је себи дао сироти јунак, а то је да се не врати у драго родитељско село, пре но што не постане неко и нешто. Сада је циљ био остварен, само, нико из села се више није могао сетити некадашњег малог дечака, а њему самоме опет то село постаде туђе.

Када је коначно као педесетогодишњак отишао у пензију, није он то мировање у мировини могао ни један једини дан да поднесе као "бадавација". Купио је у близини горњоаустријске варошице Ламбаха једно имање, прионуо да га обрађује и тиме се у окружењу једног другог, радом богатог живота поново врати пореклу и праисходишту својих очева. У то време су се у мени учврстили први идеали. Сва она јурњава наоколо у слободном простору, дуги пут ка школи, као и дружење са робусним момцима, које је посебно моју мајку испуњавало кадкад горком бригом, условило је да сам могао постати све друго само не некакав метиљавко који се држи кућног прага. Да сам дакле у оно време на било који начин озбиљније размишљао о свом будућем животном

позиву, моја симпатија у том случају нипошто не би била на линији животног пута мога оца. Верујем чврсто да се већ онда, мој говорнички таленат развијао у форми мање или више жучних расправа с другарима. Постадох мали четовођа, који је у школи онда лако и такође и веома добро учио, а кога је иначе тешко било муштрати. Пошто сам у свом слободном времену похађао и наставу певања у самостану каноника у Ларнбаху, имао сам и најбољу прилику да све чешће узнесено уживам у сјају раскошно блиставих црквених светковина. Шта је било природније него то, да ми је, тачно онако као некада моме оцу мали господин сеоски попа, сада и мени господин игуман изгледао као највиши идеал коме треба стремити?! Бар повремено је то и био случај. Пошто међутим господин отац код свог прзнице сина није био из разумљивих разлога у стању да цени његове говорничке таленте, у смислу да би се на основу њих могли извући повољни закључци о будућности сопственог изданка, није наравно могао да нађе разумевања ни за синовљеву младалачку мисаоност.

Свакако да је са очинском забринутошћу пратио двојност те младалачке природе. И заиста, врло ускоро изгуби се та привремена чежња за тим свештеничким позивом, да би се одмах нашло места надама примереним моме темпераменту. При уроњавању у очинску библиотеку, наишао сам на разноврзне књиге војног садржаја, међу којима и на једно народско издање о немачко-француском рату

1870/71. Била су то два тома једног илустрованог часописа из тих година, који отад посташе моја омиљена лектира. Није дуго потрајало, а та велика херојска борба постаде мој највећи унутрашњи доживљај. Од тада сам све више сањао и маштао о свему што би било како стајало у вези с ратом или са војништвом. Али и у другом једном погледу морало је ово постати за мене од нарочитог значаја. По први пут се у мени јавило питање, иако још у не сасвим јасној представи, да ли је и каква је разлика између Немаца који су се тукли у тој бици и других? Та зашто у томе рату није садејствовала и Аустрија, зашто није ратовао и мој отац, а исто тако и сви они други у Аустрији за општу ствар Немаца? Зар ми овде нисмо исто као управо и сви остали Немци? Зар сви ми не припадамо заједно једном народу? Овај проблем почео је по први пута да рије по мом маломе мозгу. Са осећањем унутрашње зависти морадох на опрезно постављено питање да спознам и одговор, а то је да не поседује сваки Немац ту срећу да припада Бизмарковом царству.

Тако нешто нисам могао да схватим. Требало је да студирам. Из читавог мог бића, а још више на основу мог темперамента, поверова мој отац да је могао да извуче закључак, како би хуманистичка гимназија представљала супротност мојим предиспозицијама. Реална школа чинило му се да би боље одговарала. У том мњењу га је посебно још више учврстила моја упадљива способност за цртање, наставни предмет који је, по његовом уверењу, био запостављен у

аустријским гимназијама. А можда је и његов претешки сопствени животни напор још увек био одлучујући, да мање цени хуманистичке студије, као по његовом схватању непрактичне. У основи био је, међутим, веома вољан да закључи, да би исто тако, као и он, наравно и његов син требало, па чак и морао да постане државни чиновник. Његова горка младост је учинила да му је оно што је постигао изгледало много више, него овај резултат његове гвоздене вредноће и сопствене делотворне снаге. Био је то понос једнога који је сам себе остварио, понос који га је побуђивао, да и свог сина доведе у исти, а ако је могуће, наравно и виши животни положај, тим пре што је сопственом марљивошћу у животу могао своје детету сада многоструко да олакша његово постајање. Помисао на одбијање онога, што је њему некад било садржај читавог живота, изгледала му је ипак несхватљивом.

Тако је одлука оца једноставна, одређена и јасна, у његовим сопственим очима сама по себи разумљива. Најзад то би, с обзиром на његову у огорченој егзистенцијалној борби целог живота господарећу, бесоговорну природу, изгледало и сасвим неодрживо, да се у тим стварима препусти последња реч и жар одлуке младићу који је у његовим очима био неискусан, а тиме још увек и неодговоран. Тако нешто тешко да би као рђава и неприкладна слабост у испољавању њему припадајућег очинског ауторитета и одговорности за каснији живот свог детета пристајало уз његова уобичајена схватања о

дужности и извршавању обавеза. Па ипак, морало је доћи до нечег другог. По први пут у мом животу потиснут сам онда још као једва једанаестогодишњак у опозицију. Ма како да је чврст и одлучан хтео да буде отац у спровођењу једном прихваћених ствари и намера, исто тако је био укопан и одбојан његов син у неприхватању једног мишљења које му није ништа или му је врло мало обећавало. Нисам хтео да постанем чиновник!

Нити наговарање нити "озбиљне" представе нису биле у стању да нешто измене у овом отпору. Нисам хтео да постанем чиновник, не и још једном не !!! Сви покушаји да ми се описивањем договорштина из очевог живота побуде љубав или воља за тај позив, постизали су управо супротан циљ. Мука ми је до повраћања била при помисли да једном као неслободан човек с допуштењем седим у неком бироу, да не будем господар сопственог времена, већ да садржај свога целог живота укалушљујем у формуларе који се морају испуњавати.

Какве само помисли је и ово могло да буди код једног момка, који је заиста све друго ипак био, само не "послушко" у овешталом смислу речи. Оно за смејурију лако учење у школи дало ми је толико слободног времена, да ме је знатно више гледало сунце неголи соба. И када ми се данас ревношћу мојих политичких противника у пријазној пажњи проверава мој живот, све до времена моје младости, да би се најзад с олакшањем могло да констатује,

какве је неподношљиве ујдурме правио тај "Хитлер" већ у свом раном добу, онда се захваљујем небу, што ми оно тако још понешто одузима из сећања на сва она блажена времена. Пољана и шума биле су тада попршта на којима се испољавају и сукобљавају "супротности". Па и похађање средње школе, које је затим уследило, није могло да учини крај свему овоме. Наравно да је сад морала и једна друга супротност да се сузбије.

Докле год је само моје принципијелно одбијање чиновничког позива било на путу намери оца да ме учини државним чиновником, конфликт је био лако подношљив. Могао сам толико дуго да се заносим својим унутрашњим склоностима и да их држим за себе, није баш било неопходно увек противречити. Довољна је била моја сопствена чврста одлука да касније једном не постанем чиновник, да бих у себи био потпуно миран. Али ту одлуку сам у себи чувао непромењеном, па је наравно било теже питање како поступити када се очевом плану мора да истури други, сопствени. То је наступило већ у мојој дванаестој години. Како је међутим до тога дошло, не знам данас ни сам, али ми је једнога дана било јасно, да ћу постати сликар, уметнички сликар.

Мој таленат за цртање био је додуше јасан, па је то и био разлог за мога оца да ме пошаље у реалку, међутим, никада и нипошто не би тај ни помислио да ми дозволи да се професионално образујем у таквом једном правцу рецимо. Напротив. Када сам

по први пут, при поновном одбијању омиљене очеве замисли, добио питање које је гласило па шта бих ја онда лично желео да постанем, а на то прилично директно, без околишања, провалио са мојом у међувремену чврстом донетом одлуком, отац је понајпре остао без речи. Сликара?!

Уметнички сликара?! Посумњао је у мој разум, поверовао је да није добро чуо или да ме није добро разумео. А пошто је затим свакојачко о томе добио разјашњења и нарочито осетио сву озбиљност моје намере, оборио се одмах са свом одлучношћу свога бића против моје одлуке. Његово решење је сад било веома једноставно, при чему чак ни разматрање некакве моје заиста постојеће евентуалне способности за уметност уопште и није могло доћи у обзир. "Уметнички сликара, не, док год сам ја жив, никада!" Али пошто је ето његов рођени син, уз различите остале особине, изволео да наследи сличну једну тврдоглавост свога оца, дође тако до једног сличног одговора родитељу назад у лице. Само, наравно, обрнуто према смислу. Обе стране остадоше на своме. Отац није напустио своје "никада", а ја учврстих моје "упркос".

Наравно да то тада није могло имати пријатне последице. Стари господин постаде огорчен и загрижен, а ма колико га волех, ја такође. Отац је забранио, потиснуо сваку и најмању наду, да бих ја икада могао бити школован за сликара. А ја начиних корак даље и изјавих да онда и уопште више нећу

ништа да учим. Па пошто наравно са таквом "изјавом" остадох краћих рукава утолико што је стари господин сада предузео све да свој ауторитет безобзирно спроведе, заћутах убудуће, но своју претњу претворих и у реалност. Поверовао сам да ће мој отац, тек кад установи недостајући напредак сина у реалној школи, милом или силом ипак ми дозволити моју сањану срећу.

Не знам да ли је та моја решеност била исправна. Сигуран је, међутим, био пре свега мој видљиви неуспех у школи. Оно што ми је учинило задовољство, то сам и изучавао, пре свега и све оно што ћу, мислио сам, касније моћи да применим као сликара. Оно што ми је у том погледу опет изгледало безначајно, или ме и иначе није баш нешто нарочито привлачило, саботирао сам у потпуности. Моја сведочанства тога времена исказивала су, већ према наставном предмету и односу према истом, увек праве екстреме. Поред "похвално" и "одлично", "довољно" или чак и "недовољно". Далеко најбољи су били моји учинци у географији и још више у науци о историји света. Оба моја најдража предмета у којима сам у разреду далеко штрчао. И када сада, после толико година, изблиза испитивачки погледам резултат и тог времена, падају ми у очи две упадљиве чињенице као нарочито значајне: Прво, постао сам националиста; Друго: научио сам да историју појмим и схватам према њеном смислу. Стара Аустрија је била Држава националности. Припадник Немачког Царства није могао у основи узев, бар не онда, да

схвати какав значај је имала ова чињеница за свакодневни живот појединца у таквој једној држави. Постепено се, после величанственог победничког похода херојске војске у немачко-француском рату све више у иностранству отуђивало од немства, делом да се оно тако уопште више није могло, или богме више ни хтело поштовати. Нарочито се у односу на Аустронемца исувише лако бркала покварена династија са језгром темељно здравог народа. Једноставно се није хтело схватити да уколико не би било Немаца у Аустрији, Немаца заиста од најбоље крви, да она никада не би поседовала ону снагу, неопходну да се једној држави од 52 милиона становника тако изразито утисне немачки печат, што је чак и у Немачкој могло да допринесе настанку мишљења, како је Аустрија ето једна немачка држава. Свакако једна бесмислица с најтежим могућим последицама, али ипак једно блиставо сведочанство за десет милиона Немаца у Остмарку...

О тој вечној, немилосрдној и огорченој борби за немачки језик, за немачку школу и немачко биће имало је појма само мало Немаца у Немачком Царству. Тек данас, када је та трагична недаћа наметнута многим милионима нашег народа из самога Рајха који под туђинском влашћу сањају о заједничкој отаџбини и чезнући за њом покушавају бар да задрже свето право на матерњи језик, постаје разумљиво и у ширим круговима, шта значи то морати се борити за своје национално биће. И сад је

у стању овај или онај можда да и одмери сву величину немства из старе Остмарк Источне покрајине Царства, које је, усмерено само на себе, вековима било штитоноша Царства једино ка истоку, да би најзад у уситњавајућем малом рату држало немачку језичку границу у једном времену када се Царство предано интересовало за колоније, али не и за сопствено месо и крв пред својим вратима.

Као свугде и увек у свакој борби, било је и у језичкој борби старе Аустрије три слоја: борци, оклевала (калкуланти) и издајници! Већ у школи започињало је ово раслојавање. Јер свакако највредније "пажње у борби за језик је уопште то, да њени таласи можда најгушће заплускују управо школу, као расадиште долазећих нараштаја." Та борба води се за свако дете, а на дете се усмерава и прави апел те битке: "Немачки дечаче, не заборави, да си ти Немац!" и "Девојчице, мисли на то, ти ћеш постати немачка мати." Онај који познаје душу омладине, он ће и моћи да разуме, да она и најрадосније чуљи уши на такав један борбени позив. И у стоструким облицима уобичајава она онда да води ту борбу, на свој начин и својим оружјем. Она одбија да пева немачке песме, сањари тим више о немачкој величини јунаштва, што се више покушава да јој се оно отуђи; сакупља од уста отете сопствене новчиће за борбену готовост одраслих, она је веома осетљива и истовремено накострешена према ненемачком наставнику, носи забрањене значке и знамења сопственог народа и срећна је управо да због тога буде кажњена или чак и

тучена. Ова, омладина је, дакле, у маломе верна слика у огледалу одраслих, али често у бољем и искренијем настојању. И ја сам тако био једном у могућности, већ у сразмерно раној младости, да учествујем у националним борбама старе Аустрије. Сакупљани су прилози за јужну покрајину и школско друштво је помоћу комблумента и црно-црвено-златних боја истицало расположење, поздрављало се са »Хајл« и уместо царске песме радије се певало »Немачка изнад свега«, упркос упозорењима и казнама. Омладинац бејаше тада при том политички у једном времену ишколован, пошто је поданик једне такозване националне државе од свог националног бића знао не много више него свој језик.

Да ја лично тада нисам спадао у кибицере, оклевала, или калкуланте, само се по себи разуме. За кратко време постао сам фанатични немачки националиста, при чему додуше ово није идентично са нашим данашњим партијским појмом. Овај развој учинио је код мене веома брзе напретке тако да сам већ као петнаестогодишњак доспео до сазнања о разлици између династичког патриотизма и народског национализма, а ја сам тада чак спознао и више него што је ово последње.

За оног који се никада није потрудио да проучи унутрашње односе хабзбуршке монархије, може овај ток можда и да не изгледа сасвим јасан. Само је настава историје света морала у тој држави да засади већ клицу овога развоја свести, а била је ипак при

том једна специфична аустријска историја јако повезана само у најмањој мери. Судбина те државе је толико јако повезана са животом и растом целе Немачке и целог немства, да је изгледало потпуно незамисливо некакво раздвајање историје у рецимо неку немачку и неку аустријску. Чак када се најзад Немачка почела да дели у два подручја моћи, ово раздвајање постало је управо немачка историја.

У Бечу сачуване царске инсигније некадашње величајности царства чини се да попут предивне чаролије и даље делују као залога вечног заједништва. Природни поклич немачкоаустријског народа у данима слома хабзбуршке државе за уједињење с немачком мајком земљом био је само резултат осећаја жеље за тим повратком у никад заборављен очински дом, која је тињала дубоко у срцу целога народа. Никада, међутим, не би то било објашњиво, кад не би историјско васпитање сваког појединог Немцо-аустријанца било узрок такве једне опште чежње. У њој лежи зденац који никада не усахњује, који ће нарочито у временима заорава као тихи упозоритељ по страни и изнад тренутног лагодног живота увек изнова спомињањем на прошлост роморити о новој будућности.

Настава историје света у такозваним средњим школама наравно још и данас је веома климава. Мало наставника схвата да циљ управо наставе историје никада и нипошто није у учењу напамет и декламовању историјских података и догађаја, да

није ствар у томе да ли дечак сад тачно зна када је била ова или она битка, када је рођен неки војсковођа, или можда чак и када је неки (најчешће веома безначајни) монарх ставио на главу круну свог претходника. Не, за име бога, у томе заиста нема правог учења историје! Историју учити значи тражити и наћи оне снаге које као узроци воде ка оним дејствима што их ми онда видимо пред својим очима као историјске догађаје.

Уметност читања као и учења је и у овоме: битно задржати, небитно заборавити. Можда је одредујуће за цео мој каснији живот било то да ми је срећа једном подарила баш за историју таквог једног наставника, који је, као један од сасвим ретких, умео да схвати да за наставу и испит учини пресудним наведена гледишта. У моме ондашњем професору др Леополду Пешу, професору реалне школе у Линцу, био је овај захтев отелотворен на заиста идеалан начин. Тај господин, истовремено и доброћудног али и уздржаног наступа, био је у стању нарочито бриљантном речитошћу да нам не само прикује пажњу већ и да нас речју понесе. Још и данас се с лаком дирнутошћу присећам тог седог човека, који је у жару својих исказа понекад доприносио да заборавимо садашњост, преносио нас у прохујала времена и из маглене копрене хиљадугодишња сувопарна иначе историјска сећања обликовао у живу стварност. Ми бисмо само тако седели, доведени до ватреног усхићења, повремено чак ганути до суза.

Срећа бејаше утолико већа, јер је тај наставник умео из савремености да расветли и прошлост, а из прошлости опет да извуче консеквенце за садашњост. Тад је он више него иначе ма ко доприносио разумевању за све дневне проблеме који су нам онда заустављали дах. Наш мали национални фанатизам бејаше и средство за наше васпитавање, при чему је он, често апелујући на национално достојанство и част, успевао тиме брже да нас доведе у ред, него што би то било могуће другим средствима и начином. Овај наставник ми је историју учинио омиљеним наставним предметом. Наравно постадох ја, свакако и не баш пожељно с његове стране, ја тада млади револуционар. Ко је још тада уз таквог једног наставника могао да студира немачку историју, а да не постане непријатељ државе која је својом владајућом династијом вршила тако погубан утицај на нацију. И ко је уопште на крају и могао још да исказује царску верност једној династији која је у прошлости и садашњости увек изнова за своје срамне грешке крчмила добробит немачког народа?

Зар још и као млади нисмо знали да ова аустријска држава нема љубе према нама Немцима, па чак да је није могла ни имати? Историјска спознаја деловања куће Хабзбург била је поткрепљена свакодневним искуствима. На северу и на југу ждерао је туђински отров наше народно биће, па је чак и Беч упадљиво све више постајао ненемачки град. "Надкућа" је реаговала, где је икако било могуће, и зар то није песница богиње вечне правде и неумољивог

поравнања, која је смрт непријатеља аустријског немства, надвојводу Франца Фердинанда, довела до погибије управо од оних метака које је он сам помагао да се излију. Зар па баш он није био главни покровитељ да се одозго па све до доле спроведе словенизирање Аустрије? Чудовишно је било и то оптерећење које је било намењено немачком народу, неизмерне његове жртве при опорезивању, али и жртве у проширивању па ипак је свако ко није био слеп морао да увиди да би све то морало бити ужасно. Оно што нас је при том највише болело била је још и та чињеница, да је цео систем био морално покривен савезом са Немачком, чиме је лагано искорењивање немства у старој монархији у извесној мери санкционисала такође Немачка сама.

Хабзбуршко лицемерје с којим се успевало да се ка споља побуди варљиви утисак као да је Аустрија још увек немачка држава, повећавало је бес према тој кући све до снажног огорчења и истовремено презрења. Само што они у самоме Рајху, који су још онда били једино "позвани" нису од свега тога видели ништа. Као погођени слепилом, кланцали су с једне стране кадавра и веровали да у том знаку распадања откривају назначнице "новога" живота. У несрећној повезаности младога царства са једном аустријском квазидржавом лежала је клица каснијег светског рата, али и слома. Још ћу се на страницама ове књиге темељно морати да позабавим овим проблемом. Засада је довољно да се овде констатује, да сам у основи још у својој најранијој младости

дошао до сазнања које ме никада више није напустило, већ се штавише још продубило. Да је осигурање немства за претпоставку имало уништење Аустрије, а да надаље национални осећај ни у чему није идентичан са династичким патриотизмом; да је пре свега хабзбуршка кућа предодређена за несрећу немачке нације. Ја сам још онда извукао и консеквенце из тог сазнања: жарка љубав према моме немачко-аустријском завичају, дубока мржња против аустријске државе. Историјски начин мишљења, који ми је у школи дат, није ме више током времена напуштао. Светска историја бејаше ми све више неисцрпни извор разумевања за историјско поступање у садашњости, дакле за политику. При том ја нећу историју да "учим", већ она треба мене да подучава.

Ма како да сам тако рано у младости чак постао политички "револуционар", ништа мање рано нисам то постао и у уметности. Главни град горње аустријске покрајине имао је тада једно углавном не тако лоше позориште. С мојих дванаест година видео сам ту по први пута Виљема Тела а неколико месеци затим као прву оперу мог живота Лоенгрин. Једним ударцем био сам опчињен. Младачачко одушевљење за бајротског маистра није знало за границе. Увек изнова су ме привлачила његова дела и осећам и данас још као посебну срећу, да ми је скромношћу једног провинцијског извођења остала сачувана могућност каснијег све већег доживљаја. Све ово учврстило је, посебно по савладавању пубертетских

година, што се код мене веома болно протегло, моју дубоку унутрашњу одбојност против позива који је мој отац одабрао за мене. Све чешће сам долазио до уверења да као беамтер (чиновник) никада нећу наћи своју срећу. А од када је у реалној школи моја пртачка обдареност стекла признање, моја одлука била је још чвршћа. Овде ни молбе ни претње нису више ништа могле да измене. Хтео сам да постанем сликар и ни за коју силу света чиновник. Својеврсно у овоме је било само то да се са долазећим годинама у мени све више јављао интерес и за грађевинску уметност (архитектуру). Тада сам то сматрао за само по себи нормално разумљиву допуну своје сликарске даровитости и радовао сам се у себи том проширењу свог уметничког оквира, а да ће једном наступити нешто сасвим друго нисам ни слутио.

Питање мог позива требало је, међутим, сад да се брже реши него што сам претходно смео да очекујем. У тринаестој години изгубих изненада оца. Мождани удар погоди иначе тако робусног господина и оконча на болан начин његова овоземаљска тумарања, а нас све потопа у најдубљу тугу и јад. Оно чему је он најчезнутљивије стремио да своје детету створи егзистенцију, да би га сачувао и заштитио од сопственог начина пробијања кроз живот, изгледало му је тада да није успело. Па ипак, иако потпуно несвесно, засадио је он клице за једну будућност коју тада нити он нити ја не бисмо разумели. Понајпре, бар споља гледано, ништа се није променило. Мати се наравно осећала обавезном да према жељи оца

настави моје васпитавање, тј. да ме дакле наведе да се за беамтерство (чиновништво) школујем, а ја сам бејех више него раније одлучан, да ни по коју цену не постанем чиновник. Управо у тој мери у којој се средња школа удаљавала у наставном градиву и образовању од мога идеала, постајао сам у себи све равнодушнији. А онда изненада прискочи у помоћ неко обољење и у неколико недеља одлучи о мојој будућности и трајном спорном питању родитељског дома. Моја тешка плућна болест подстакла је лекара да мојој мајци саветује као најважније да ме касније никада не пусти у неки биро. Такође је и похађање реалне школе морало најмање на годину дана да буде прекинуто. Оно што сам толико дуго у потпуности прижељкивао, за шта сам се увек борио, сада је овим догађањем одједном само од себе постало чврста реалност. Под утиском мог обољења прихватила је мати најзад да ме касније изузме из реалне школе и допусти ми да посећујем академију. Беху то најсрећнији дани који ми се учинише равним неком лепом сну, али сан је требало тек да дође. Две године потом учинила је смрт мајке наш крај свим тим лепим плановима. Био је то завршетак једне дуге, боловима праћене болести, која је чак од почетка давала мало изгледа на оздрављење. Па ипак, тај ударац погодио је нарочито мене с пуним ужасом. Оца сам поштовао, али мајку, дабоме, волео. Невоља и тешка стварност примораше ме сада да донесем брзу одлуку. Оно мало очевих средстава беху потрошени на тешку мајчину болест... Очекујућа ми пензија сирочета није била dostatна, да би се

само и живети могло, дакле сада сам био упућен да негде сам зарађујем свој хлеб. Са кофером одеће и рубља у рукама, с једном чврстом, гвозденом вољом у срцу, отпутовах тако у Беч. Оно што је оцу педесет година раније успело, надао сам се и ја да уловим од судбине, и ја сам хтео да постанем "нешто" али ни у ком случају чиновник.

БЕЧКЕ ГОДИНЕ УЧЕЊА И МУЧЕЊА

Када ми је умрла мајка, судбина је у неком погледу већ донела своју одлуку. У њеним последњим месецима боловања путовах у Беч да бих полагао пријемни испит на академији. Опремљен дебелим паковањем цртежа, дао сам се онда на пут, уверен да ћу испит моћи да положим као од шале. У реалки сам већ био далеко најбољи цртач у свом разреду, отада се моја способност још изванредно даље развила, те ми је тако задовољство собом допуштало да поносито и срећно очекујем најбоље. Једна једина сенка наступила би повремено, а то је да је мој сликарски таленат чини се могао бити надмашен цртачким, посебно на скоро свим подручјима архитектуре.

Такође је, међутим, расла и моја заинтересованост за грађевинарску уметност и то све више и више. То се још убрзало нарочито од како сам са још непуних шеснаест година, по први пута могао да отпутујем у Беч, на две недеље у посету. Отпутовао сам тамо да бих простудирао галерију слика у дворском музеју, али сам скоро једино за музеј имао очи. Данима од раног јутра до у касну ноћ јурио сам од једне знаменитости до друге, али су то увек биле грађевине, које су ме опчињавале у првом реду. Сатима сам тако могао да стојим пред опером, сатима да се дивим парламенту, цела улица Ринг деловала је на мене као чаролија из хиљаду и једне ноћи. А сада сам, дакле, био по други пут у лепоме граду и чекао са горућим нестрпљењем, али и гордим самопоуздањем на резултат мог пријемног испита. Толико сам био убеђен у успех да ме је саопштење о одбијању погодило као неочекивани удар грома из ведрога неба. А ипак је баш тако било. Када сам се представио ректору и изнео му своју молбу за објашњење разлога мог непријема у општу школу сликања на академији, тај господин ме упорно увераваше да се из мојих поднетих цртежа недвосмислено исказује моја ненаклоност ка сликару, јер моја способност ипак тако упадљиво почива у области архитектуре; за мене никада не би дошла у питање сликарска већ архитектонска школа на академији. И још је пре свега било несхватљиво то да до сада нисам похађао никакву грађевинску школу и иначе неку наставу архитектуре.

Тешко погођен напустих Ханзенско раскошно здање на Шилерплацу, по први пута у свом младом животу у потпуној несагласности са самим собом осетио сам горчину првог неуспеха. Јер, то што чух о својој способности, учини ми се као да одједном открих бљесак муње моје двојности, од које сам још поодавно патио, а да досад никако не успех да изнађем разлог зашто и због чега.

За неколико дана сазнадох ето и сам, да бих једном могао да постанем грађевинар, архитекта. Наравно, пут је био нечувено тежак, јер оно што сам до сада из ината и пркоса пропуштао у реалки, сада је требало да ми се горко освети. Похађање школе архитектуре на академији било је условљено похађањем грађевинске техничке школе, а приступ у њу условљавала је претходно положена матура на некој средњој школи. Све то ми је у потпуности недостајало. Према људским проценама, испуњење мога сна да постанем уметник није више било, дакле, могуће. И када сам онда по мајчиној смрти по трећи пут, а тиме и за много година отишао у Беч, у мене се са протеклим временом вратио мир и одлучност. Ранији пркос је изнова ступио на сцену и коначно је мој циљ био постављен. Хтео сам да постанем архитекта, а отпори нису били ту да се пред њима капитулира, или да се они сломе. А ломити сам хтео те отпоре, увек имајући слику оца пред очима који се једном уздигао од сиромашног сеоског и шустерског момка до висина државног чиновника. При том је моје полазиште било већ ипак боље, могућност

борбе тиме утолико лакша; и оно што ми се онда причињавало као оштро сечиво судбине, данас славим као мудрост провиђења. Тиме што ме је богиња невоље узимала у своје маћехинско наручје и често ми тако претила да ме здружи, расла је у мени воља за отпором и коначно је та моја воља постала победником.

То мислим о ондашњем времену, времену када сам постао чврст и када сам чврст морао бити. И више још од тога, славим то време и зато, што ме је избацило из ушушканости мекушнога живота, што је мајчиног синчића извукло из удобних душека и доделило му од господа бригу за нову матер (Немачку) што је оно срљајућег у битке завитлало у свет патње и сиромаштва и омогућило му да упозна оне за које је касније требало да се бори (немачки народ). У то време требало је да ми очи буду отворене пред два опасностима, које сам пре тога обе једва и именом знао, а у сваком случају не и схватао у њиховом ужасном значају за егзистенцију немачког народа: Марксизам и Јеврејство.

Беч, град који многим важи за појам безазлене веселости и лагодности, као свечани оквир људи у крилу задовољства, за мене је на жалост само живо сећање на најтужнији део мога живота. И данас још може овај град да у мени побуди само суморне мисли. Пет година беде и јада су у мени садржани у имену овога Феакенскога града. Пет година за које сам најпре као помоћни радник, потом као малешни

сликар, морао себи да зарађујем хлеб, мој ваистину мршави, оскудни хлеб, који па никада и није био довољан да би се утолила и најобичнија глад. Она, та глад, била је у то доба мој верни чувар, који ме као једини скоро никада није напуштао, који је у свему буквално све са мном делио. Свака књига, коју сам себи приуштио, изазивала је његово живо учешће, посета опери допуштала му је да ми поново прави друштво данима потом; била је то трајна борба с мојим пријатељем који није имао саосећања. Па ипак сам баш у то време учио као никада до тада.

Поред моје уметности грађевинарства, ређе, од уста откинуте посете опери, имао сам као једину радост више књига само. Читао сам тада бескрајно много, и темељно. Све што ми је иначе тако и преостајало од мог слободног времена, одлазило је без остатка на мој студиј. У мало година, створио сам тако себи основе једног знања, из којег још и данас црпим снагу. Али и још више него то.

У то време формирала се у мени једна слика света и један поглед на свет, што је постало гранитним фундаментом мога тадашњег делања. Само мало сам имао још да доучим уз оно што сам онда једном себи створио, да мењам нисам морао ништа. Напротив. Данас чврство верујем у то, да уопште узев све стваралачке идеје начелно настају још у младости, уколико код неких такве уопште и постоје.

Истичем разлику између знања старости, која једино може да има важности у једној већој темељитости и опрезу као резултат искуства дугог живота и генијалности младости, која у неисцрпној плодотворности истреса мисли и идеје, а да их понајпре услед мноштва њихове бројности чак не може ни да обради. Она лиферује материјал за градњу и планове за будућност, из којих мудрија старост узима камен, обрађује га и изводи ту градњу, уколико такозвана мудрост старости не угуши генијалност младости.

Живот који сам тада водио у очинском дому мало се разликовао, или се није ни у чему разликовао од живота свих осталих. Нови дан сам могао да очекујем без бриге и за мене није постојао социјални проблем. Околина моје младости састојала се од круга ситног грађанства, дакле од једног света, који је имао веома мало заједничког са чистим мануелним радником. Јер маколико је на први поглед могло изгледати необично, ипак је јаз између баш ових ни у ком случају економски сјајно ситуираних слојева и радника мануелца често дубљи него што се мисли. Разлог овога, да кажемо, непријатељства лежи у страху једне друштвене групе, која се тек кратко време издигла из нивоа мануелних радника, да поново не потоне у стари, мало поштовани сталеж, или да се можда бар не рачуна да му још припада. Уз то долази још код многих и одбојна успомена на културну беду тих доњих класа, честа сировост у међусобном опходењу

у њима, при чему сопствени, макар и веома малени положај у друштвеном животу допушта да се сваки додир са том превазиђеном културном и животном степеницом сматра као неиздрживо оптерећење. Тако се дешава да чешће великодостојник, онај одвајкада на вишој друштвеној лествици, без комплекса силази и ка последњем своме сабрату човеку, него што то скоројевић који се уздигао може само и као могућност за себе да замисли. Јер, скоројевић, који се уздигао, је па и сваки онај који се сопственом снагом пробио навише из досадашњег животног положаја. Међутим, та често веома опора борба доприноси да мора да одумре свако саучествовање. Сопствено болно рвање за егзистенцију убија саосећање за беду оних који су остали доле. Са мном је судбина у том погледу исказивала милосрђе. Тиме што ме је присилила, да се поново вратим у тај свет сиромаштва и несигурности, који је једном мој отац током свога живота напустио, стргла ми је с очију копрену ограниченог малограђанског васпитања. Тек сада упознадох људе, упознао сам разликовање између испразног сјаја или бруталне вањштине и њеног унутрашњег бића.

Беч је по преласку у овај век спадао већ у социјално најнеповољније градове. Блиставо богатство и одбојно сиромаштво смењивали су једно друго у наглим променама. У центру и у унутрашњим рејонима осећало се тако снажно пулсирање 52-милионског царства са свом тако проблематичном

чаролијом једне многонационалне државе. Двор с његовим засењујућим сјајем деловао је слично каквом магнету на богатство и интелигенцију осталог дела државе. К томе је долазила још и јака централизација по себи Хабзбуршке монархије. У њој се једино пружала могућност да се ова каша народа држи у чврстој форми.

Последица тога била је, међутим, једна изванредна концентрација високе и највише власти у главном и резиденталном граду. А Беч није ипак био само политичка и духовна централа старе дунавске монархије, већ и привредна. Насупрот армији високих официра, државних чиновника, уметника и научника стајала је још већа армија радника, богатству аристократије и трговачког сталежа, крваво сиромаштво. Испред палата улице Рингл луњарале су хиљаде незапослених, а испод те Via triumphalis старе Аустрије становали су у мутном одсјају и блату канала бескућници. Једва да је у било коме немачком граду могло боље да се студира социјално питање него у Бечу. Али нека се нико не вара. Ово "студирање" се није могло догодити одозго према доле. Онај ко се сам не нађе у клемама ових придављујућих змија никада неће упознати њихове отровне зубе. У сваком другом случају не избија на површину ништа друго до испразно брбљање и лажна сентименталност. Обоје су штетни. Прво зато што се никада неће моћи продрети до сржи проблема, а друго стога што се проблем заобилази. Не знам шта је погубније: необраћање пажње на

социјалну беду, ко је допушта онима које је срећа повластила или који су сопственим заслугама изгубили да не виде те невоље свакодневице, или они који такође високо дижу нос, а опет су понекад нападно нетактични и смилостиве се да се спусте, приближе невољницима попут извесних монденских жена у јакнама и панталонама што "осећају народ". Ови су већи грешници него што они у свом уму без инстинкта могу да схвате. Стога је онда, на њихово сопствено чуђење, резултат неког с њихове стране форсираног социјалног "настојања" увек раван нули, често чак изазива и одбијање с индигнацијом; што се онда наравски узима као доказ незахвалности народа. Да једна социјална делатност с тим нема ништа, пре свега не сме да полаже право на захвалност, јер она не треба да удељује милост, већ да успоставља права, тако нешто нерадо улази у главе таквих. Чувао сам се тога да на тај начин проучавам социјално питање. Тиме што ме је оно увукло у кружну путању своје патње, изгледа да ми није дало позивницу за "учење", него се штавише хтело опробати на мени самоме. Није било ни његова заслуга да је покусни кунити крепко и здраво поднео операцију. Кад сада хоћу да покушам да поново интерпретирам редослед мојих и ондашњих осећања с данашњег аспекта, онда то ни у ком случају не може ни приближно да изгледа потпуно; једино би требало овде да буду приказани они најбитнији и за мене најпотреснији утисци, а са мало поука, које сам у оно време стекао. Најчешће ми онда није било тешко да нађем некакав посао, јер ја ипак нисам био

приучени занатлија, него сам морао као помоћни радник, а често и као радник с привременим запослењем да осигуравам себи хлеб насушни. При том сам стао на становиште свих оних, који су отресали с ногу Европе прашину с неумољивом накатом да у Новом свету заснују себи једну нову егзистенцију, освоје нови завичај. Ослобођени од свих дотад парализирајућих представа о позиву и сталежу, о околини и традицији, грабили су сад за сваком могућом зарадом, која би им била понуђена, дохватили се свакога рада, све више се учвршћујући у схватању да поштени рад никог не срамоти, сасвим свеједно какве би он врсте могао бити. Тако сам и ја био решен да обема ногама ускочим у за мене нови свет и да се у њему пробијем. Да се ту и тамо увек нађе неки посао, спознао сам ускоро, али исто тако брзо сам сазнао како се он лако опет може и да изгуби. Несигурност дневне зараде за хлеб врло брзо ми се указала као једна од најтежих тамних страна новог живота.

Наравно да приучени радник није тако често бацан на улицу као што је то био случај са неприученим, али и он није у потпуности био безбедан од такве судбине. Код њега је, поред губитка хлеба услед недостатка рада, долазило до незапослености и због ограничења квота или сопственог штрајка. Овде се већ светила несигурност дневне зараде у целокупној привреди на најдрастичнији начин. Момак са села који долута у велеград привучен тобоже или богме чак и заиста лакшим радом, краћим радним

временом, али најчешће засењујућим светлима, којима је у стању да заблиста велеград, је још навикнут на извесну сигурност зараде. Он уобичајава тек онда да напусти старо место уколико му се ново укаже на видик. Најзад, недостатак земљорадника је велики, вероватноћа дужег изостанка могућности за рад је по себи мала.

Грешка је сад још веровати, да би млади момак који се запути у велеград предодређено био од слабије грађе него онај који се усрдно радећи исхрањује на сељачком прагу. Не, напротив, искуство показује да се сви емигрирајући елементи пре састоје од најздравије и најделотворније природе, него рецимо обратно. У ове емигрирајуће не убрајају се само они који су емигрирали у Америку, већ и млади сеоски слуга који се решио да напусти завичајно село и отпутује у страни велеград. И он је исто тако спреман да се суочи с неизвесном судбином. Најчешће он долази у велики град с нешто новца у џепу, није принуђен, дакле, још првих дана да скапава од глади ако му несрећа на дуже време онемогући да нађе посао. Горе је, међутим, за њега ако он за кратко време изгуби нађено радно место. Налажење једног новог је, посебно зими, често веома тешко, ако не и немогуће. Првих недеља још некако и иде. Он прима потпору за незапослене из каса свог синдиката и изгурава некако како је могуће. Међутим, када су и последња сопствена парица и пфенинг потрошени, а каса услед дугог трајања незапослености прекине потпору, наилази велика невоља. Сад он онда

луњара наоколо гладујући, залаже и продаје често и последње што има, све похабанији је у својој одећи и тоне тиме и споља гледано у једну средину, која га још поред телесне несреће и душевно затрује. А ако је још и бескућник и уколико је то, као што је често случај, управо усред зиме, онда јад већ постаје нарочито велик. Најзад, он и нађе поново некакав посао. Али, игра се понавља. По други пут га то погађа слично првome, трећи пут још теже, тако да он лагано учи да све равнодушније подноси ону вечну несигурност. Коначно, понављање постаје навика. Тако се намамљује иначе вредан човек у свом пуноме животномe опредељењу да лагано сазре у инструмент оних који желе да се њиме послуже у ниске сврхе и користи. Тако често је он био без кривице незапослен, да му сад мање или више и није до тога чак ни да ли се ради о томе да се треба изборити за економска права, или за уништење државних, друштвених или опште културних вредности. Није му једноставно више до тога. Он ће, ако већ није ни постао штрајкачки настројен, постати засигурно равнодушан за сваку врсту штрајка. Овај процес могао сам на хиљадама случајева отворених очију да пратим. Што сам дуже посматрао игру, тим више је у мени расла одбојност према милионском граду, који људе понајпре халапљиво вуче к себи, да би их потом тако стравично смрвио. При доласку су они још увек припадали своме народу, ако су остајали, он, народ, их је гушио. И ја сам бацан тамо-амо снагом тог светског града и могао сам дакле на сопственом телу

да испробам дејство такве судбине и душевно да је кусам. А видео сам и још нешто; брза промена од поседовања до непоседовања и обратно, као и тиме условљено тумбање од стања зарађивања до стања празних џепова уништавала је код многих осећај штедљивости, а исто тако и смисао за разборито животно усмерење. Тело се изгледа лагано навикава на то да у добрим временима захвата из пуног валова а у рђавим да гладује. Глад дакле, извитопери сваку накану за касније разборито планирање у бољим временима зарађивања, тиме што њом измученог несрећника намамљује у некаквој фатаморгани пред лажне слике неког ситног благостања и тај сан уме да подигне до такве једне чезње, да то болесно хтење доводи до краха сваку самоконтролу, чим то зарада и плата некако дозволе. Стога долази до тога да онај који тек што је добио запослење заборави крајње неразборито да планира за даљи живот, да би у пуном јеку живео од дана до дана. То доводи све до разбуцавања малог домаћинства, пошто чак и овде изостане мудро планирање, у почетку достају припадности још за пет уместо за седам дана, касније само већином за три, најзад за једва један дан, да би на крају у првој ноћи већ све било профућкано. А код куће тамо су онда често жена и деца. Неретко постају и они инфицирани таквим животом, нарочито ако је човек по себи добар према њима, па их чак на свој начин и воли. Онда се недељна плата профућка код куће заједно за два, три дана, једе се и пије док је новац ту, а последњих дана се заједно гладује. А онда се жена одшуња у

комшилук или околину, позајми си мало, задужи се малецним дуговима код бакалина и покушва тако да намири последње зле дане недеље. У подне седе сви они заједно пред полупразним чинијама, понекад чак и пред сасвим празним, и чекају на долазећи платни дан, говоре само о њему, планирају, и док гладују, већ поново сањаре о долазећој срећи. Тако се и мала деца већ од њихове најраније младости упознавају са тим јадом. Рђаво се међутим заврши, ако муж од самог почетка иде сопственим кривудама путемима, а жена, управо за љубав деце, наступа против њега. Онда настаје свађа и тучњава и у тој мери у којој је муж својој жени већи туђин, приближи се он и алкохолу. Сваке недеље је он сада пијан, а у нагону сомоодржања за себе и своју децу граби жена и последњи грош, који она мора таквом мужу да некако избије из џепа на његовом путу од фабрике до прчварнице. А дође ли он најзад недељом или понедељком и сам кући, пијан и бруталан, увек, међутим, опељешен, онда настају такве сцене да Боже саклони.

На стотинама примера сам тако нешто и сам доживео, у почетку одбојно, чак и са индигнацијом, да бих касније целу трагику те патње схватио и разумео оне дубље разлоге за то. Несрећне жртве рђавих односа. Скоро још суморнији били су онда стамбени односи. Стамбена беда бечког помоћног радника била је ужасна. Коса ми се и данас диже на глави када помислим на те јадне стамбене пећине, на свратишта и масовна коначишта, на те мрачне слике

ђубрета, одвратне прљавштине и оног још и најгорег, горег од горег. Како ће морати и како мора све то једног дана да буде, када се из тих шпиља беде и јада излије струја распојасаних робова над остали тако без промишљања себи довољан свет тобожњег ближњег човека и човечанства! Јер, без мисли у глави је тај други свет. Без мисли у глави пушта тај свет да ствари иду својим током тако, а да у своје немању инстинкта чак и не слути, да ће пре или касније судбина насрнути у одмазду, ако људи на време не умире ту судбину. Како сам данас захвалан оном провиђењу које ме је пустило у ту школу. У њој нисам могао више да саботирам оно што ми се није допадало. Она ме је брзо и темељно васпитала.

Ако нисам тада хтео да очајавам због људи из моје околине, онда сам морао научити да разликујем између њиховог спољашњег бића и живота и услова њиховог развитака. Само, тада се могло све то поднети, а да се не клоне. Онда су израстали из све те несреће и јада, из ђубрета и спољњег пропадања не више људи, већ тужни резултати тужних закона, при чему ме је тежина сопствене, ипак нипошто лакше животне борбе чувала од тога да ето сада у плачљивој сентименталности не капитулирам пред пропалим завршним продуктима таквога развојног процеса. Не, то тако није смело да буде схваћено. Већ тада сам сагледао да овде само може један двоструки пут да води ка циљу побољшања ових прилика. Најдубљи социјални осећај одговорности за успостављање бољих основа нашег развоја,

паралелно са бруталном одлучношћу у сасецању непоправивих изопаченика. Тако као што природа концентрише највећу своју пажњу не на одржање постојећег, него на усавршавање потомства, као носилаца врсте, тако и у људском животу мање треба да се ради о томе да се постојеће лоше вештачки оплемењује, а што је сходно предиспозицијама човека у деведесет девет посто случајева немогуће, него о томе да се наилазећем развоју од самога почетка обезбеде здравији путеви.

Већ за време моје бечке борбе за голу егзистенцију било ми је јасно да социјална делатност никад и нипошто не сме да се огледа у тако исто смешним као и несврхисходним тамбурањима о благостању, већ много више у уклањању таквих основних недостатака у организацији привредног и културног живота, које морају да воде до изопачења појединаца или најмање могу до тога да доведу. Тешкоћа наступа последњим и најбруталнијим средствима против државно непријатељског злочина не лежи ипак понајмање баш у несигурности суда о унутрашњим покретачким разлозима или узроцима таквих појава у нашем добу. Ова несигурност се може само образложити у осећању сопствене кривице за такве трагедије пропадања; она међутим паралише сваку озбиљну и чврсту одлуку и доприноси на тај начин, јер је колебљива, и слабом и половичном спровођењу чак и најнеопходнијих мера за самоодржање. Тек када једно време не буде више у сенци духова сопствене свести о својој кривици,

задобиће се унутрашњим миром спољна снага, да се брутално дивљи изданци исеку и коров искорени.

Пошто аустријска држава није уопште ни знала ни познавала социјално право и законодавство, њена слабост у сузбијању чак и злих изопачења била је толико јасна да је просто бола очи. Не знам заиста, шта ме је опет у то време највише ужасавало, економска беда мојих ондашњих другара, или васпитна и морална сировост, односно нискост њихове духовне културе. Колико ли се само често не срозава наше грађанство при свој својој моралној разоружаности, када сазна из уста неког јадног пробисвета исказ, да му је свеједно, је ли Немац или не, да се он свугде осећа подједнако добро, уколико само има своје за живот неопходне приходе. Тај недостатак "националног поноса" се онда оплакује на сва уста и манифестује се због таквог једног држања снажан израз гађења. Колико ли их је, међутим, себи самима изволело поставити питање шта ли је то заправо код њих самих узрок њиховог бољег држања?! Колико ли њих схвата тај безброј појединих сећања на величину отаџбине, нације, у свим областима културног и уметничког живота, који им као збирни резултат омогућава оправдани понос што смеју да буду припадници једног тако благословеног народа. Колико ли њих слути како је веома велики понос на отаџбину зависан од сазнања величине исте у свим тим областима? Размишљају ли наши грађански кругови о томе у како смешном обиму се те претпоставке за понос на отаџбину

произносе "народу" ? Не може се наћи изговор, да "у другим земљама забога није друкчије", али радник тамо ипак стоји чврсто уз свој народ. Чак ако би то и било тако, не би служило као извињење за сопствене пропусте. Али није тако. Јер оно што ми означавамо увек као шовинистичко васпитање нпр. француског народа, није међутим, ништа друго него претерано истицање величине Француске у свим областима културе, или, како уобичајава Француз да каже, "цивилизације".

Млади Француз управо није васпитаван у духу објективности, већ је усмерен на субјективан поглед, који се само онда може осмислити, уколико се ради о значају политичке или културне величине своје отаџбине. Ово васпитање ће притом имати да се концентрише увек на општа, сасвим крупна гледишта, која се, ако је потребно, у вечитом понављању утискују у памћење и у осећање народа. Али сад још долази у нас, поред негативног греха пропуста, још и позитивно разарање оно мало преосталог које је имао срећни појединац да научи у школи. Пацови политичког тровања нашег народа прождеру и то мало из срца и сећања широких маса, уколико већ нису беда и јад учинили своје, и замислимо сад следеће: У једном подрумском стану који се састоји од две тамне собе станује једна седмочлана радничка породица. Међу петоро деце је и један дечак од, претпоставимо, три године. То је старосно доба у коме детету први утисци стижу до свести. Код обдарених се налазе још и у поодмаклој

старости трагови сећања из тог времена. Већ сама та тескоба и претрпаност простора не воде до повољног исхода. Свађа и тучњава ће често већ и услед тога да настану. Људи овако не живе једни с другима већ притискају једни друге.

Свака, па и најмања расправа, која би у пространом стану већ захваљујући могућности лаког издвајања, удаљавања на тренутак, могла бити смирена и сама се од себе разрешила, води овде до одвратне свађе која не пролази. Код деце је тако нешто наравно још и подношљиво; она се у оваквим односима такође свађају увек, али и заборављају међусобну свађу и опет и темељно. Али ако та борба затутњи и међу родитељима, и још ако она пламса сваки дан, а у форми за чију сировост заиста ништа потом не остаје да се пожели, онда морају, иако још полако, најзад да се покажу и резултати такве једне очигледне наставе код оних најмањих. Које ли врсте ти резултати морају тек бити, уколико тај међусобни сукоб поприми облик сирових избезумљења оца против мајке, доведе до злостављања у пијаном стању, тако нешто тешко може себи да представи онај ко не познаје овакав миље. Са својих шест година слуги мали дечак достојан сажалења, такве ствари пред којима свак одрастао може да осети само ужас. Морално затрован, телесно неухрањен, млада главица ошамућена, и тако одлута млади "држављанин" у основну школу. Да са "ах" и "крах" долази до читања и писања и то је све поприлично ту. А о некаквом учењу код куће не може бити ни

говора. Напротив. Мати и отац и сами дакако причају, и то пред самом децом, на начин који нипошто не би смео бити гласно изговорен и поновљен, причају о наставницима и школи, много више су спремни да изрекну оне грубости, него да свог младог изданка пресавију преко колена и доведу до разума. Шта још иначе мали шврћа чује у своме дому такође не води ка поштовању вољеног света који га окружује.

Ништа се добро овде не приписује човечанству, нити може, ниједна институција не остаје ненападнута, почев од наставника све до врха државе. Може се радити о религији, или о моралу по себи, о држави или друштву, свеједно, све се подвргава ружењу, гура на најбескрупулознији начин у прљавштину најнижег могућег схватања. И када онда млади човек са својих шеснаест година буде пуштен из школе, тешко је разликовати шта је упадљивије на њему, невероватна глупост, уколико се ради о стварном знању и умењу, или безобразна дрскост његовог наступа, повезана с неморалом већ у том добу, да се човеку притом коса диже на глави. Какав став о животу, у који се он сада спрема да ступи, може да има овај човек, коме је сада једва још нешто свето, који такође ништа велико није научио и спознао, као што је он насупрот томе наслутио и сазнао сваку нискост живота? Из трогодишњег детета постао је шеснаестогодишњак који презире сваки ауторитет. Млади човек доспева сада у додир са прљавштином и ђубретом и још ништа није упознао што би га

могло подстаћи на неко веће одушевљење. А сада се, међутим, стиже још и у вишу школу оваквога битисања. И сада тек почиње онај живот, који је он све време година свог детињства преузимао од оца. Он скита наоколо и долази Бог зна у које ситне сате кући, изудара за промену оно јадно биће које је још и само у себи растрзано, које је некад била његова мати, псује Бога и свет и најзад неким посебним поводом буде осуђен и стрпан у затвор за младе. Ту он сад стиче и последњи шлиф. Други његов грађански свет је међутим сасвим зачуђен због недостајућег националног одушевљења овог младог "држављанина". Тај свет види како се у позоришту и у биоскопу, у шунд литератури и прљавој штампи из дана у дан истресају кибле гадости у народ и чуди се онда о слабом "моралном садржају", о "националној равнодушности" масе тога народа. Као да могу биоскопски кич, шунд штампа и слично да дају основе за сазнање о отаџбинској величини. А да сасвим заобиђемо горку чињеницу раног васпитања појединца.

Оно што пре тога никада нисам ни слутио, научио сам онда брзо и темељно да разумем: Питање "национализирања" једног народа је у првом реду питање стварања здравих социјалних односа као фундамент једне могућности васпитања појединца. Јер онај који кроз васпитање и школу упозна културну, економску а пре свега политичку величину сопствене отаџбине, биће у стању да стекне и стећи ће онај унутрашњи понос што сме да буде припадник

таквог једног народа. А борити се ја могу само за нешто што ја волим, волети само оно што ја поштујем, што ја бар познајем и знам.

Чим је било пробуђено то моје интересовање за социјално питање, почео сам онда са свом темељношћу и да га студирам. Био је то један нови, дотад непознати свет који ми се отворио. У годинама 1909. на 1910. променило се унеколико и моје сопствено стање кад и сам више нисам морао да зарађујем хлеб као помоћни радник. Тада сам већ радио осамостаљено као мали цртач и акварелист. Ма колико то било горко у односу на висину зараде заиста је једва било за живот толико је то опет било добро за мој изабрани позив. Сада више нисам бивао с вечери, по повратку с радног места смртно уморан, неспособан да гледам у неку књигу, а да за кратко време не клонем главом. Мој садашњи рад је ето протицао паралелно моме будућем позиву. Такође сам сада као господар сопственог времена могао то време много боље да распоређујем, но што је то раније било могуће. Сликао сам да зарадим за хлеб а учио сам за задовољство. Тако ми је било још и то омогућено да својој очигледној настави о социјалном проблему додам и неопходну теоријску допуну.

Студирао сам поприлично све што сам у целој тој области могао да набавим од књига, а удубљивао сам се уосталом и у своје сопствене мисли. Верујем да ме је моја околина онда сматрала неким чудаком. Да сам тада ватрено био у служби својој љубави према

уметности грађевинарства, разуме се. Она ми је, поред музике, изгледала краљицом уметности: моје бављење њоме у тим околностима није био никакав "рад", већ највећа срећа. Могао сам до у касну ноћ да читам и цртам, никада у овим случајевима нисам бивао уморан. Тако се појачавала моја вера да ће мој лепи сан о будућности, па нека то буде и после много година, постати ипак стварност. Био сам чврсто убеђен, да ћу онда једном стећи име као архитекта. Да сам сам упоредо с тиме имао и за све оно што је било у вези с политиком највеће интересовање, чинило ми се да није од нарочитог значаја. Напротив, ово је, дакако, у мојим очима била по себи разумљива обавеза сваког мислећег човека уопште. Ко за тако нешто није имао разумевања и занимања, губио је, зар не, право на сваку критику и сваку жалбу. Дакле, и овде сам читао и учио много. Наравно под "читати" ја нешто можда подразумевам друго него велики просек наше такозване "интелигенције". Познајем људе, који бескрајно много "читају", и то књигу за књигом, слово по слово, и које ипак не бих могао да означим као начитане. Они наравно поседују огромну количину "знања", само њихов мозак не разуме, није у стању да спроведе расподелу и регистровање свега оног у себе узетог материјала. Њима недостаје умеће, да у књизи одвоје оно за њих вредно од безвредног, то вредно онда да задрже заувек у глави, а оно друго, ако је могуће, уопште и да не виде, у сваком случају међутим нипошто да то вуку са собом као несврнисходни баласт. И читање није дакако само

себи циљ, већ средство за циљ. Оно у првом реду би требало да помогне такође да се испуни оквир, склоност и способност сваком да се развије, уз то би свакако требало да лиферује инструмент и грађу, које појединац потребује у свом животном позиву, сасвим свеједно да ли тај позив служи само примитивном зарађивању хлеба или представља задовољење вишег одређења; у другом реду би оно требало да омогући произношење једне опште слике света. У оба случаја је, међутим, потребно да садржај појединог читања не буде број прочитаних књига или чак и број едиција књига и као такав предат памћењу на чување, већ да као мозаички каменчић у општој слици света заузме своје место у њему припадајућем поретку и тако и он допринесе, да се та слика обликује у глави читаоца. У оном првом случају настаје једна луда збрка од тих приучених ствари, која је исто тако безвредна, као што је истовремено безвредан несрећни поседник тих приучених ствари јер га још тиме чине уображеним безвредником. Јер тај забога заиста мисли да је најозбиљније "образован", да од живота нешто разуме, да знања поседује, а притом се тај са сваким новим растом тог "образовања" у стварности све више и више отуђује од света; докле год он, што није ретко, заврши или у неком санаторијуму или као "политичар" у неком парламенту. Никада неће таквој једној глави успети да из збрке свог "знања" извуче макар и једно оно одговарајуће "знање", јер, дакако његова духовна тежина не лежи распоређена у линијама живота, већ у редоследу књига, како их је

читао и како му њихов садржај сада седи у глави. Ако би га судбина при својим захтевима дневног живота увек подсећала на тачну примену једном прочитаног, она би онда морала још и да му назначи књигу и број стране, пошто сироти џуца не би иначе ни за целу вечност могао да нађе оно што је тачно. Али пошто он сад ово не чини, доспевају сви ти девет пута мудраци при сваком критичном часу у најстрашније забуне, траже грчевито аналогне случајеве и зграбе са смртном сигурношћу, наравно погрешне рецепте. Да није тако, не бисмо могли да схватимо политичка достигнућа наших наображених владиних "хероја" на њиховим највишим местима, изузев ако би се решило да се уместо патолошких склоности прихвати нитковска подлост. Онај који, међутим, негује у себи умеће правилног читања, њему ће при студирању сваке књиге, сваког часописа или брошуре осећај моментално да побуди пажњу на све оно, што је по његовом мишљењу подесно и важно за трајно и чврсто памћење, јер је сврсисходно или уопште узев вредно да се зна. Као и да на тај начин добијено нађе у већ на неки начин увек постојећој слици која је створила представу о оној или овој ствари, да онда делује, коригује или допуњује, да дакле подигне на виши степен или тачност или јасност. А ако сад живот сам постави пред човека изненада неко питање за преиспитивање или одговор, онда ће код таквог једног начина читања присећање места да се маши мерила већ постојеће слике погледа и да из ње извуче све оне деценијама сакупљане поједине прилоге и приступе који се тичу

тог питања, да их поднесе уму на испит и ново процењивање, док питање не буде разјашњено или на њега не буде дат одговор. Само такво читање има свој смисао и своју сврху. Један говорник на пример, који своме уму не обезбеђује на тај начин неопходне чињенице и грађу, неће никада бити у стању, притешњен противуречностима, да заступа своје гледиште, па нека оно и хиљаду пута одговара истини или стварности. При свакој дискусији ће га памћење срамно оставити на цедилу, он нити ће наћи разлоге, аргументацију за учвршћење оног што сам тврди, нити за побијање противника. И док год се притом, као у случају једног једног говорника, ради у првом реду о бламажи сопствене личности, то нека онда и буде тако, зло је међутим онда, када судбина таквог једног свезналца, али немоћника одреди за вођу државе.

Од своје ране младости трудио сам се да читам на правилан начин и притом су ме срећом подржали памћење и разум. И гледано у овом смислу, за мене је нарочито било плодотворно и драгоцено бечко време. Искуства свакодневног живота стварала су подстицај за увек нови студиј најразличитијих проблема. Тиме што сам најзад био у ситуацији да реалност разјасним теоријски, теорију да проверим на стварности, био сам поштеђен тога или да се угушим у теорији или да се у стварности батрам у плићак. Тако је у два најважнија питања тога времена било, поред социјалног, још и питање искуства свакодневног живота одређујуће и

подстицајно за најтемељнији теоријски студиј. Ко зна да ли бих се ја у науку и у бит марксизма икада једном удубио да ме ондашње време није навело да буквално лупим главом о тај проблем! Оно што сам у својој младости знао о социјалдемократији, било је од срца мало и довољно нетачно. Да је она водила борбу за опште и тајно изборно право, радовало ме је у дубини душе. Па мој разум ми је већ онда говорио, да би то морало довести до слабљења мени тако мрског хабзбуршког режима.

У том уверењу да се подунавска држава изузев жртвовањем немства ипак никако неће одржати, али и да чак цена лаганог словенизирања немачког елемента још увек ни у ком случају не би значила гаранцију за једно потом заиста животно способно царство пошто се државотворна снага словенства мора крајње сумњичавом сматрати, поздрављао сам сваки развој, који је по моме уверењу морао водити ка слому ове немогуће државе, које је немство од десет милиона осудила на смрт. Што више га је језички хаос и сам парламент прождирио и растурао, морао је да се примакне и час распада овог вавилонског царства, а тиме такође и час слободе мога немачко-аустријског народа. Само тако је онда једнога дана поново могло да дође до припајања својој старој немачкој мајци земљи. Тако ми, дакле, ова делатност социјалдемократије није била сасвим несимпатична. Да је она најзад, као и мој ондашњи безазлен и наивни ум била још довољно ступидна да верује и тежила томе да ће успети да подигне

животне услове радника, чинило ми се да је то пре говорило за њу него против ње. Оно што ме је највише одбијало, био је њен непријатељски став према борби за одржање немства, бедно мољакање за наклоност словенских "другова", који су то нуђење љубави, уколико је оно било повезано са практичним обећањима свакако прихватили, иначе би се арогантно и са висине држали по страни и на тај начин давали наметљивим просјацима заслужену награду. Тако ми у моме добу од седамнаест година реч "марксизам" беше још мало позната, док су ми "социјалдемократија" и социјализам изгледали идентични појмови. И овде је био потребан прст судбине, да бих широко отворио очи пред овом нечувеном преваром народа.

Ако сам дотада успео да упознам социјалдемократску партију само као посматрач приликом неколико масовних демонстрација, а да притом не поседујем ни најмањи увид у менталитет њених припадника или чак у суштину њене науке, дођох сад одједном у додир са производима њеног васпитања и њеног "погледа на свет". И оно што би иначе наступило можда тек после деценије, добих ја сада у току од само неколико месеци: разумевање, откриће куге која се распростире под ларвом социјалних врлина и љубави према ближњем, од које нек човечанство помогућству хитно ослободи земљину куглу, јер би иначе лако чак та кугла могла да буде слободна од човечанства, дакле без њега.

Мој први сусрет са социјалдемократима збио се на грађевини. Од самог почетка није то било сасвим пријатно. Моја одећа је још била унеколико у реду, мој језик негован и моје биће уздржано. Имао сам толико тога да претурим с мојом судбином, да сам веома мало желео да се бринем о свету који ме окружује. Тражио сам само посао, да не бих скапао од глади и да бих тиме стекао могућност за једно даље, иако још тако споро образовање. А можда се и уопште не бих бринуо за своју нову околину да се већ трећег, или четвртог дана не зби један догађај, који ме одмах принуди да заузмем став.

Био сам позван да приступим организацији. Моја знања о синдикалној организацији била су онда још равна нули. Нити сврсисходност нити пак несврсисходност њеног постојања нисам могао да докучим. А пошто ми се објаснило да ја морам да ступим у организацију, одбих то. Образложих своје одбијање тиме, да ја ту ствар не разумем и да се уопште не дам ничему присиљавати. Можда је оно прво било разлог што ме одмах не избацише. Желело се можда понадати да ћу за неколико дана бити преваспитан или смекшан. У сваком случају су се у томе грдно преварили. После четрнест дана нисам, међутим, више могао па ма да сам иначе чак још и хтео. За тих четрнаест дана упознао сам моју околину поближе, тако да ме никаква сила овога света више не би могла приволети за приступ у једну организацију чији су ми се носиоци у међувремену показали у тако неповољном светлу. Првих дана био

сам љут. У подне је један део одлазио у оближње гостионице, док је други остајао на градилишту и тамо најчешће жваћкао сваки свој прљави ручак. Ти су били ожењени, којима су њихове жене доносиле у сиромашким чинијама подневну супу. Крајем недеље бивао је тај број све већи, а зашто, то установих тек касније. Сада се, међутим, политизовало. Ја сам пио своју флашу млека и јео свој комад хлеба негде по страни и проучавао опрезно моју нову околину или пак размишљао о својој бедној судбини. Па ипак, чуо сам више но што је било потребно; често ми је такође изгледало као да се с намером окретало ка мени, да би можда био побуђен на неко исказивање става. У сваком случају је све то, што сам примећивао, било подесно да ме до крајности раздражи. Овде је све одбијано: нације, као проналазак "капиталистичке", колико ли сам само ову реч морао често да чујем »класе«, "отаџбина" као инструмент буржоазије за експлоатацију радништва, "ауторитет закона", као средство за угњетавање пролетаријата, школа, као институција за гајење и дисциплиновање робовских маса, али и робовласника, "религија" као средство затушљивања народа одређеног за експлоатацију, "морал" као знак глупог овчијег стрпљења итд. Није, међутим, било баш заиста ничега што није гурано у бласто ужасне дубине. У почетку покушах да ћутим. На крају то више није ишло. Почех да заузимавам њима супротан став, почех да оповргавам. Притом сам додуше морао да се уверим да је то било безизгледно толико дуго, док год не сакупих бар

нека сазнања о тачкама око којих се спорило. Тако почех да осећам оне изворе из којих су они црпili своје тобожње знање. Књига по књига, брошура по брошура дођоше сада на ред. На градилишту је сад често, међутим, било вруће. Спорио сам се, и притом дан за даном, притом све боље био информисан, превазилазећи чак и сопствене знање самих мојих опонената, док једног дана не ступи у припрему оно средство, које наравно најлакше побеђује ум – терор, насиље.

Неколицина дискутаната са противничке стране присилише ме или да сместа напустим градилиште, или да одлетим са скеле. Пошто сам био сам и сваки отпор изгледаше узалудан, сматрао сам да је упутније, за једно искуство богатији, да прихватим први савет. Отидох препун гађења, истовремено међутим тако успламтео, да ми је било сасвим немогуће да целој ствари окренем леђа. Не, после ускипећа првога огорчења, поново је тврдоглавост добила предност. Чврсто сам био одлучан ипак поново да одем на неко градилиште. У тој одлуци оснажен бејаш и самом бедом, која ме је неколико недеља касније, пошто је поједена мала уштеђевина од плате, примила у своје немилосрдно наручје. Тако ето морадох, хтео или не. И "игра" потом крену и опет од почетка, да би се коначно, као и први пут, завршила на исти начин.

Тада се борих у свом унутрашњем бићу: да ли су још овакви људи вредни да припадају једном великом

народу? Једно мучно питање, јер, одговори ли се на њега са »Да«, онда борба за народ заиста није више вредна труда и жртве, које имају да положи они најбољи за такав један људски шкарт; гласи ли, међутим, одговор »Не«, онда је наш народ још и сиромашан у људима. С узнемирујућом мором видех тих дана мозгања и копања по својој свести како нараста до једне претеће армије маса оних који се више нису могли рачунати у свој народ. Са којим само другим осећајима буљих сада у бескрајне редове масовних демонстрација бечких радника! Готово два пуна сата стајаш тако и посматрах заустављена даха тог огромног људског црва... аждају, који се ту лагано ваљао пролазећи. У клонулој потиштености напустих најзад то место и одлутах кући.

Успут угледах у једној трафици »Радничке новине«, централни орган старе аустријске социјал-демократије. Ту новину сам могао да видим и у једној јефтиној народској кафани у коју сам чешће свраћао, да бих тамо читао штампу; само, до сада нисам могао себе да принудим не дуже од два минута да гледам у тај бедни лист, чији је цео тон на мене деловао као духовни витриол. Под депримирајућим утиском демонстрација нагна ме сад неки унутрашњи глас, да једном и најзад купим тај лист и да га онда темељно и ишчитам. С вечери то ипак и учиних стално савладајући у себи повремено нарастајући бес о овом концентрисаном раствору лажи. Више него из све теоријске литературе могао сам сад дневним читањем

социјалдемократске штампе да проучим унутрашњу бит тих мисаоних постулата. Јер какве ли разлике између у теоријској литератури звучних фраза о слободи, лепоти и достојанству према варљиво сјајној, наизглед као најдубље мудрости тешко исказљивој обмани речју, одвратно хуманог морала све написано тврдим челом пророчанске сигурности и бруталне дневне штампе ове исцелитељне науке новог човеанства, која се не устручава никакве нискости, која се служи свим средствима клеветања и извртања истине и ради заиста с виртуозном лажи која и балване може да савија колико је тешка. Оно прво намењено је за глупе ћуране из средњих и наравно такође виших слојева "интелигенције", оно друго маси.

За мене је удубљивање у литературу и штампу тог учења и организације значило поново налажење себе за свој народ и оно што ми је првобитно изгледало као непромостиви јаз, сада је требало и да буде подстицај за већу љубав него икада раније. Само би будала могао при сазнању о овом огромном тровачком раду да жртву још и прокуне. Што сам се следећих година више осамостаљивао, а тим више је у мени растао, с повећаним удаљавањем, поглед на унутрашње узроке социјалдемократских успеха. Сад схватих значај бруталног захтева да се држе само црвене новине и да се посећују само црвени скупови, читају само црвене књиге итд. У пластичној јасноћи видех изнуђени резултат овог учења нетрпељивости пред очима. Та психа широке масе није пријемчива

за све што је половично, неодлучно, слабо. Као жена, чија су душевна стања и осећања мање одређена разлозима, основама апстрактног ума него онима нејасне емоционалне жудње за снагом која је њена допуна и која би се стога радије потчинила неком снажном човеку него владала слабићем, тако и маса више воли владоца него ли онога који моли и она се осећа. У дубини свога бића више задовољена оним учењем које не трпи никаквог супарника, него оним које нуди либералну слободу избора; она с тим учењем најчешће и мало зна шта да започне и осећа чак да може бити лако напуштена. Бестидности њеног духовног терорисања исто је тако мало свесна као и безочне злоупотребе њене људске слободе и она ни у ком случају и не слугује унутрашњи бесмисао целог тог учења. И тако она види једино безобзирну снагу и бруталност веома смишљених испољавања тог учења коме се коначно увек подвргне.

Ако се социјалдемократији супротстави само макар и једно учење боље веродостојности, али исте бруталности у спровођењу, оно ће победити, и после најтеже борбе. Пре но што је протекло и две године били су ми јасни и учење и технички инструменти социјалдемократије. Схватио сам инфамни духовни терор, који овај покрет врши пре свега на грађанство које таквим нападима нити морално нити духовно није дорасло, тиме што он на дати знак пушта плотуне бубњарске ватре лажи и клевета против противника који му изгледа најопаснији, и то тако дуго, док не попуцају нерви нападнутих и они, да би

опет имали мира, жртвују омраженог. Само, мир те будале ипак не постигну. Игра почиње изнова и толико се често понавља док год страх од дивљег цукца не пређе у сугестивну парализу. Пошто социјалдемократија познаје из сопственог искуства најбоље вредности стратешког јуриша она најчешће против оних, у чијем бићу она њуши нешто од тог без даљњег тако ретког штофа, и јуриша. Насупрот томе, хвали она сваког слабића с друге стране, час опрезно, час гласније, већ према спознаном или претпостављеном духовном квалитету. Она се мање боји неког немоћног, безвољног генија, него човека природне снаге иако скромнијег духа.

Најупадљивије препоручује она слабиће духа и природног потенцијала. Она је вешта да притом створи варљиви утисак као да једино тако може да се одржи мир, а за то време у лукавом опрезу и непрестано осваја једну за другом позицију, час потајним изнуђивањем, час стварном крађом у моментима када општа пажња, окренута другим стварима, не жели да буде ометана или пак ствар држи за ситну и безначајну, да би се непотребно узбуркали духови и зли противник изнова раздраживао. То је једна тачним прорачуном свих људских слабости изванредна тактика, чији резултат готово математичком егзактношћу мора да води ка успеху, уколико међутим и друга страна не научи да се против отровног гаса такође бори отровним гасом. Слабијим природама мора се притом рећи, да се овде управо ради о бити или не бити. Не мање разумљив

ми је био значај телесног терора према појединцу, према маси. И овде је, такође, реч о тачном прорачуну психолошког дејства. Терор на радном месту, у фабрици, у локалу где је скуп и поводом масовног митинга увек ће бити праћен успехом, уколико му се један исто тако велики терор не супротстави!

Друкчије него жртве се не могу ни означити појединачни и општи резултати овог завођења људи на криви пут. Јер када сам се ето у неким својим сликама потрудио да из самог врела живота нацртам бића ових "најнижих" слојева, онда ово није могло бити без поуздања да сам у овим низинама проналазио такође и светлости опет, оне у облику спремности на жртву, највернијег другарства, изузетне довољности и уздржане скромности, нарочито уколико се то тицало ондашњег старијег радништва. Лако су те врлине у младој генерацији већ и општим утицајем велеграда све више нестајале, ипак је чак и овде било много оних, код којих је једна крв здрава здравцијата успевала да се одупре нискостима живота. А ако су онда ти често душевни, честити људи у својој политичкој ангажованости ипак ступали у редове смртних непријатеља нашега народа и помагали да се ти редови збију, онда је разлог томе био тај да они сву нискост тог новог учења нити су разумели нити су могли разумети, да нико и иначе није нашао за сходно да се потруди да се њима позабави и, најзад тај разлог што су социјални односи били јачи него

сва друга евентуално постојећа вољност. Беда у коју су једнога дана на овај или онај начин запали, отерала их је још томе и у лагер социјалдемократије.

Пошто је буржоазија безброј пута на најнепримеренији, али и најнеморалнији начин успоставила фронт против општељудски оправданих захтева, чак и да није из таквог једног држања стекла корист, или да ју је уопште смела и да очекује, био је и сам онај најпристојнији радник из синдикалне организације натеран у политичку делатност. Милиони радника беху сигурно у дубини своје душе на почетку непријатељи социјалдемократске партије, али су били у своме отпору побеђени једним често суманутим начином којим су грађанске партије заузимале став супротстављања сваком захтеву социјалне природе. Једноставно ограничено одбијање свих покушаја побољшања услова рада, заштитних мера код машина, сузбијања злоупотребе дечијег рада као и заштите жене нарочито у оним месецима, када она под срцем већ носи долазећег народног друга, помагало је социјалдемократији, која је са захвалношћу сваки такав случај беднога опредељења користила да масе утера у своју мрежу. Никада више није наше грађанство могло да исправи оно што се грешило. Јер, тиме што је против свих покушаја уклањања социјалних тешких стања давало отпор, сејало је оно мржњу и чинило се да је и само оправдало тврђења да је оно непријатељ целе нације, да једино социјалдемократска партија заступа интересе раднога народа. То је у првом реду

створило морално оправдање за реално постојање синдиката, организације, која је партији одвајкада чинила највеће услуге за натеривање у чланство. У мојим бечким годинама учења био сам принуђен, хтео не хтео, да и по питању синдиката заузмем став. Пошто сам их сматрао као по себи један нераздвојни саставни део социјалдемократске партије, моја одлука је била брза и погрешна. Наравно, глат сам их одбио. Али и у том бескрајно важном питању дала ми је сама моја судбина лекцију. Резултат је био пуни обрт мога првог суда. Са својих двадесет година научио сам да разликујем између синдиката као средства за одбрану општих социјалних права радника и за извојевање бољих животних услова сваког појединца из тих редова, и синдиката као инструмента партије политичке класне борбе.

То што је социјалдемократија схватила енормни значај синдикалног покрета, осигурало јој је поседовање инструмента, а тиме и успех; а то што грађанство тако нешто није схватило, коштало га је његовог политичког положаја. Оно је веровало да ће једним надменим "одбијањем" једног логичког развоја противнику смрсити конце, да би тиме у стварности овај развој принудило у нелогичне путање. Јер тврдити да је синдикални покрет нешто по себи "отаџбински непријатељско" је бесмислица а осим тога и неистина. Тачно је пре оно супротно. Ако једна синдикална делатност има за циљ боље стање једног сталеза који спада у основне стубове нације, и то има стално пред очима и стално то и спроводи,

оно тиме не дејствује само неотаџбински или државно непријатељски, него у правом смислу речи "национално". Зар он не доприноси тако да се још створе социјални услови без којих се једно опште национално васпитање не може ни замислити. Он задобија највећу заслугу и тиме што одстрањењем социјалних рак-рана доприноси општем здрављу народног организма. Питање да ли је он неопходан је дакле заиста сувишно. Док год међу послодавцима има људи са малим социјалним разумевањем или чак са помањкањем правног осећања и осећања правичности, не само да је право већ и обавеза њихових намештеника, који дакако чине један део нашег национа да штите свеопште интересе против похлепе или неразумности појединца, јер, одржање верности и вере у једном националном организму у интересу нације је исто што и одржање здравља једног народа. Обоје је недостојним предузимачима, који се не осећају као део целе народне заједнице, тешко угрожено. Злим дејством њихове похлепе или њиховом безобзирношћу израстају дубоке штете за будућност. Узроке таквог једног развоја одстранити значи задобити заслуге за нацију, а не рецимо супротно. Тиме није речено да ето сад сваком је на вољи да извлачи закључке и одреди своје понашање на основу причињене му стварне или нехотичне неправде. Не! То је опсена и мора се посматрати као покушај скретања пажње с правога предмета. Или је одстрањивање рђавих, несоцијалних токова у интересу нације или не. Ако јесте, онда се мора борба против њих прихватити, са оружјем које нуди

изгледе на успех. Поједини радник међутим никада није у ситуацији да се избори сам против силе великог предузетништва, пошто се овде не може радити о питању победе вишег права јер признањем истога не би услед недостатка узрока било спора него о питању велике силе. У другом случају би постојећи осећај права већ окончао и сам на частан начин настали спор, или тачније, не би никада до њега могло ни доћи... Не, ако несоцијално или понижавајуће поступање према људима изазову отпоре, онда ова борба може, док год се не створе законске, судске инстанце за уклањање ових општећења, да дође до одлуке само већом силом. Тиме се подразумева само по себи да једино појединачној личности, а ни пошто концентрисаној снази неког предузимача може да се супротстави обједињени, већи број послопримаца, да не би већ од самог почетка морало да се одрекне могућности победе. Тако синдикална организација може да води ка јачању социјалне мисли у њеном практичном дејству свакодневног живота, а тиме и ка уклањању узрока трвења, који увек изнова дају подстицаје за незадовољство и жалбе. Што то није тачно "кривица је веома великим делом на онима, који су знали да сваком законском регулисању, тј. исправљању лоших социјалних стања истурају препреке, или их посредством свог политичког утицаја поткопавају". У управо тој мери у којој политичко грађанство онда није разумевало, или боље речено није хтело да разуме значај синдикалне организације и истурало се против ње у отпор, примала је у своје окриље овај

оспоравани покрет социјалдемократија. Тиме је она створила далековидо једну чврсту основу, која се већ више пута потврдила као последње упориште у критичним тренуцима. Наравно да је тиме унутрашња сврха постепено нестајала да би се дао простор новим циљевима.

Социјалдемократија никада није помишљала на то, да одржи првобитне задатке професионалног покрета који је узела под своје. Не, она то тако свакако није замишљала. У неколико деценија је под њеном мешетарском руком од помоћног инструмента одбране социјалних права постао инструмент за разбијање националне привреде. Интересе радника притом они нису смели ни најмање да угрозе. Јер и политички се допушта примена економских принудних мера, у свако доба вршити учину, као у довољној мери и постојање с једне стране саме нужне несавесности, а са друге стране глупе стрљивости овце. Нешто што у овом случају обострано погађа свој циљ.

Већ на преласку у овај век **синдикални покрет** је одавно престао да служи свом ранијем задатку. Из године у годину све више и више је он западао у колотечину социјалдемократске политике, да би на крају нашао своју примену само као "пајсер" или "мацола" класне борбе у рукама социјалдемократије. Синдикати су требали да цео, тако трудно изграђени и развијени привредни систем доведу најзад до суноврата, како би тако и државном поретку, по

уклањању његовог привредног потпорног зида могли лакше да приреди исту судбину. Заступање свих стварних потреба радништва долазило је тиме све мање у питање, све док политичка мудрост уопште више и није сматрана пожељном, да се отклоне социјалне и чак и културне невоље широких маса, јер би онда можда настала још и опасност, да оне, задовољене у својим жељама, не буду више биле погодне да се као борбена трупа без сопствене воље вечно даље користе.

Такав један могуће наслућивани бурни развој уливао је класно-борбеним вођама такав страх, да су они по кратком поступку одбијали свако могуће благословено подизање социјалног положаја радништва, па су чак против тога заузимали и ставове. За некакво тамо образложење таквог једног тобоже неразумљивог поступања никад их ни брига није било. Тиме што су се захтеви све више натезали навише, могуће испуњење истих је изгледало тако мало и безначајно, да је у свако време било могуће масу обрлатити како се забога овде ради о ђаволски тешком покушају, таквим једним смешним задовољењем најсветијих права на најподлији начин ослабити ударну снагу радништва, па чак је и паралисати! При слабашној способности мишљења широке масе не треба се ни чудити успеху оваквог мешетарења. У лагеру грађанства били су огорчени овако провидном неистинитошћу и преваранством социјалдемократске тактике. Ни не извлачећи најмање закључке из тога за смернице сопственог

деловања. Управо страх социјалдемократије од сваког подизања на виши ниво економског и финансијско-материјалног положаја радништва из дубине њихове дотадашње културне и социјалне беде морало је да води до повећаних напора управо са циљем да се постепено представницима класне борбе избије из руку прави инструмент те борбе. То се ипак није догодило. Уместо да се сопственим јуришем заузме непријатељски положај, дозволило се радије да се буде потиснут и притиснут, да би се коначно посегнуло за потпуно недовољном испомоћи, која је, јер је сувише касна, остала без дејства, и, јер је безначајна, за противника представљала лакоћу да је одбије. Тако је у ствари остајало све по старом, само је незадовољство радништва било веће него пре. Једнако неком претећем олујном облаку висио је још онда "слободни синдикат" над политичким хоризонтом и над животом појединца. Он је био један од оних стравичних терористичких инструмената против сигурности и независности националне привреде, чврстине држања стабилности државе и слободе личности. Он је пре свега био оно што је појам демократије учинио једном огавно смешном фразетином, оскрнавило слободу, а братство оном реченицом "а ако ти нећеш да будеш друг, расцопажемо ти лобању" бесмртно исмејало.

Ето тако ти ја онда упознах пријатеља човековог "оздрављења". Током тих година се мој поглед на њега проширио и продубио, а да га изменим, није ми

ни било потребно. Што сам више стицао увид у спољно биће социјалдемократије, тим више је расла жеља да захватим и унутрашње језгро тог учења. Официјелна партијска литература је притом наравно могла мало да користи. Она је, уколико се тиче привредних питања, нетачна у тврђењу и доказивању, а уколико се ради о политичким циљевима је и лажљива. К томе је за придодати да сам се осећао у дубини душе згађен новијим рабулистичким начином изражавања и методом приказивања. Огромним товаром речи нејасног садржаја или неразумљивог значења набациване су овде реченице које су баш толико требале да буду духовите колико и бесмислене. Само је пуста декаденција наше велеградске боемије могла у том лавиринту мудрости да се осећа код куће, да би из ђубришта тог литерарног дадаизма "унутрашњег живота" мажњавала, подржавана пословичном скромношћу једног дела нашег народа, која у нечем лично неразумљивом увек тиме дубљу мудрост њуши. Међутим, тиме што сам одмеравао теоретске неистине и бесмисао овог учења са реалношћу његове појаве добијао сам лагано јасну слику његовог унутарњег хтења.

У тим сатима прожимале су ме мрачне слутње и опора бојазан. Видех тада пред очима једно учење, које се састојало од егоизма и мржње, које по математичким законима може да доведе до победе, али тиме човечанству да приреди и крај. У међувремену сам, дакако, научио да схватим везу

између овог учења о разарању бића једног народа, које ми је до тада било непознато. Једино познавање јеврејства пружа кључ за схватање унутрашњих, а тиме и стварних намера социјалдемократије. Ко зна тај народ њему нестаје вео погрешних представа о циљу и смислу те социјалдемократске партије с очију и из тмурне измаглице социјалних фраза израња исцерена њушка марксизма.

Заиста је за мене данас тешко, ако не и немогуће, да кажем, када ми је реч »Јеврејин« дала повод за посебне мисли. У очинском дому уопште се не сећам да сам за очевог живота ту реч макар и само чуо. Мислим да је стари господин можда већ и у посебном наглашавању те ознаке увидао једну културну и тмурну заосталост. Он је током свог живота усвајао мање више светско-грађанске погледе на свет који су се при најстриктнијем националном опредељењу не само одржавали, већ и бојили моју свест. Такође и у школи нисам нашао никакву побуду која би код мене водила до промене ове преузете слике. У реалној школи упознао сам додуше једног јеврејског дечака, према коме смо се сви опходили са опрезом, ипак само стога, јер смо према њему, обзиром на његову ћутљивост, били неповерљиви. Нека нарочита помисао с њим у вези као Јеврејином падала ми је притом као и осталима мало на ум. Тек у својој четрнаестој до петнаестој години чешће сам налетао на реч »јеврејин«, делом у вези са политичким разговорима. Осећао сам против тога лаку одбојност и нисам се могао одупрети

извесном непријатном осећању, које ме је увек захватало, када су се предамном збивале конфесионалне кавге. Као на нешто друго, међутим, нисам на то питање гледао. Линц је имао веома мало Јевреја. У току векова се њихова спољашњост европеизовала и уљудила па чак сам их држао за Немце! Бесмислица овог уображења мало ми је била јасна, јер сам као једино обележје разликовања увидао само разликовање у страниј конфесији. Да су они стога били прогањани, како веровах, доводило је понекад моју одбојност према неповољним исказима о њима скоро и до гађења. Са позиција неког предубеђења у смислу неког планског противништва о Јеврејима још увек ништа и не слутих... Тако сам дошао и у Беч. Спонаднут мноштвом утисака на архитектонском подручју, утучен тежином сопствене судбине, не поседовах у прво време никакав увид у слојеве народа у циновском граду. Упркос томе што је Беч тих година од својих два милиона становника бројао скоро две стотине хиљада Јевреја, нисам те људе видео. Моје око и моја свест нису у тим првим недељама били дорасли налетима тако многим вредностима и помислима. Тек када се постепено повратио мир и узбуркана слика започе да се бистри, осврнух се прибраније у свом новоме свету и сударих се сада и са јеврејским питањем. Нећу да тврдим да ми је начин на који сам морао да их упознам изгледао нарочито пријатан. Још увек сам у Јеврејима видео само конфесију и стога сам и даље из разлога људске толеранције истрајавао у своме одбијању религиозне дискриминације у овом

ступњу. Тако ми изгледаше и тон, пре свега онај, који је форсирала и сама бечка антисемитска штампа, недостојна културних традиција једног великог народа. Притискали су ме извесни догађаји из средњег века, које нисам радо желео поново да видим. А пошто дотичне новине уопштено нису важиле баш за прворазредне, откуда то нисам ни сам онда тачно знао, видео сам у њима пре производе љуте зависти него резултате једног темељног, иако уопште узев, погрешног погледа.

Оснажен у овоме своје мишљењу бејаш оном крајње достојанственијом, како ми се чинило, формом, којом је заиста велика штампа одговарала на све те нападе или их је, што ми је изгледало још пажње вредније, није ни спомињала, већ једноставно тотално прећуткивала.

Ревносно сам читао такозвану светску штампу "Neue Freie Presse" као и "Wiener Tagblatt" и дивио сам се обимом који је понуђен читаоцима у њој, као и објективношћу приказа у појединостима. Одавах признање отменом тону и заправо сам једино био понеки пут у себи не баш сасвим задовољан или чак непријатно дирнут разбокореним стилем. Али ово је свакако био одраз полета целог тог светскога града. Пошто сам онда Беч сматрао таквим једним градом, веровао сам да ово објашњење које сам себи самоме дао смем свакако да уважим као јавно мњење. Оно што ме је, међутим, увек изнова одбијало, била је недостојанствена форма којом се штампа удварала

двору. Једва да се могао збити и један догађај у Хофбургу, а да то не буде читаоцима саопштено у тоновима свакаког очаравајућег одушевљења, или тужбаличке потиштености, једно чинодејствовање, које је нарочито кад се лично радило о "најмудријем монарху" свих времена, сличило је скакутању тетреба. Мени је то изгледало извештачено. Тиме је либерална демократија добила флеку у мојим очима. Да би се задобила наклоност тога двора и још у тако нечасним формама, требало је значи распродати достојанство нације. То је била прва сенка која је требало да затамни мој духовни однос према "великој" бечкој штампи. Као и пре тога увек, пратио сам у Бечу све догађаје и у Немачкој са највећим жаром, сасвим свеједно, да ли се при томе радило о политичким или културним питањима. Са поноситим дивљењем упоређивао сам успон Рајха са пропадањем аустријске државе. Али ако су спољнополитичка збивања изазивала најчешће неподељену радост, онда су она не тако весела догађања унутрашњеполитичког живота стварала суморну потиштеност. Борба која је у то време вођена против Вилхелма Другог, није онда у мени наилазила на одобравање. У њему нисам само видео немачког цара, већ у првом реду творца немачке флоте. Забрана говора, која је од стране Рајхстага наложена цару, љутила ме је стога у толикој мери, јер је произишла са једног места, које је у мојим очима никакав разлог није имало, будући да су збиља ови парламентарни гусани у једном једином периоду заседања више бесмислица излагали, него

што је то читавој једној династији царева вековима, рачунајући њихове најслабије нумере, могло да пође за руком. Био сам огорчен што је у једној држави у којој сваки и напола лудак може себи да присвоји право не само за реч критике, него ето и у Рајхстагу чак као "законодавац" да буде нахушкан на нацију а да носилац царске круне од стране најбедније институције брбљиваца свих времена море да добије изгон. Био сам међутим још више поражен, када је та иста бечка штампа која се и пред последњом дворском кљусином сурвавала у најпонижнији поклон и пузила до улагивања, сад са наизглед брижним гестом, али, како ми је изгледало, рђаво скривеном злурадошћу давала израз својим недоумицама о немачкоме цару. Њој је тобоже далеко било од тога да се хоће умешати у односе немачког Рајха, саклони Боже од тако нечега, али тиме што се да кажемо на пријатељски начин гурао прст у ту рану, осећала се ето посебна обавеза, коју налаже и дух међусобног савезништва, као што је насупрот опет журналистичкој "истини" по вољи, итд. А онда би се сврдлао тај прст у рани до миле воље. У таквим случајевима навалила би ми крв у главу. То је било оно што ме је навело да већ опрезније гледам на ту "велику" штампу. Да се једна од антисемитских новина, поводом неке такве ствари часније понашала, морао сам збиља да признам. Оно што ми је даље заиста ишло на нерве био је тај заиста одвратни култ, који је још онда велика штампа неговала према Француској. Просто да се човек морао стидети што је Немац, када су му у лице

истресали све те сладуњаве хвалоспевне химне о "великој културној нацији". То огавно французовање често ме је више него једном принудило да једну од тих "светских новина" одложим из руке. Дохватао сам се уопштено понекад »Народног листа« ("Volksblatta") који ми је наравно изгледао много мањи, али у тим стварима нешто чистији.

Са оштрим антисемитским тоном нисам био сагласан, али ипак ту и тамо читао сам образложења, која су у мени проузроковала нека размишљања. У сваком случају упознао сам из тих и таквих побуда лагано једног човека и његов покрет, који су у она времена одређивали судбину Беча: др Карла Луегера и хришћанско-социјалну партију ... Када сам дошао у Беч, према обоје сам био непријатељски настројен. Тај човек и покрет важيلي су у мојим очима као "реакционарни" али најобичнији осећај за правду морао је овај сан да измени управо у тој мери, у којој сам добио прилику, да тог човека и његово нескривено дивљење и дан данас видим у њему, још више него раније, најмоћнијег немачког градоначелника свих времена. И колико ли је тек само мојих са предубеђењем насталих погледа било преобраћено оваквом једном променом мог става према хришћанско-социјалном покрету! Али су тиме полако и моја схватања у односу на антисемитизам подлежала промени које је доносило време, онда је то свакако била моја најтежа промена уопште, она ме је и коштала мојих највећих унутрашњих душевних борби, и тек по унутрашњим рвањима између разума

и осећања поче да се исказује победа на страни разума. Две године касније следио је назад осећај разуму, да би од тада био његов најбољи чувар и аларм. У то време те огорчене борбе између душевног одгоја и хладног разума, учинила ми је очигледна настава бечких улица непроцењиве услуге. Наишао је период када више нисам, као оних првих дана, тумарао кроз моћни град попут слепца, већ сам, поред грађевина, широко отворених очију посматрао и људе. И када сам тако једном крстарио центром, налетех изненада на једну приказу у дугом кафтану, црних локни. Да ли је ово Јеврејин? Била је моја прва мисао. Овако они свакако нису изгледали у Линцу. Осмотрио сам тог човека прикривено и опрезно, али што сам више загледао то страном лице и испитивачки одмеравао црту по црту на њему, тим више се у моме мозгу на прво надовезивало и друго питање. Је ли ово такође Немац? Као и увек у таквим случајевима, покушао сам и сада да отклоним сумње помоћу књига. Купих сместа за неколико новчића прве антисемитске брошуре мога живота. Међутим, све су оне полазиле од становишта да читалац у принципу већ до извесног степена познаје или чак схвата јеврејско питање. Коначно је тон тих писања био такав да ми се поново појавише сумње услед делом површног и крајње ненаучног извођења доказа за тврђења дата у тим брошурама. Тако сам то одбацио за многе следеће недеље, па чак и месеце. Ствар ми је изгледала тако ужасна, окривљавање тако без мере, да сам, и мучен страхом да не чиним неправду, постао поново бојажљив и несигуран.

Наравно, нисам ни ја сам више могао сумњати да се овде није радило о Немцима неке посебне вере, него о једном "народу" засебне врсте, јер, откако сам започео да се бавим тим питањем и усмерио пажњу на Јевреје, појавио ми се и Беч у једном новом, другом светлу, друкчијем од онога раније. Где год да сам ишао, увек сам пред својим очима имао Јевреје, и што сам их више гледао, тим више су се и изоштреније они издвајали оку од осталих људи. Посебно у средишњем делу града као и у окрузима северније од дунавског канала, врвело је од једног "народа" који већ по спољашности ничег заједничког није имао са Немцима. Али, ако сам у ово још и сумњао, моје колебање је коначно нестало држањем и ставовима једног дела и самих Јевреја. Један велики покрет међу њима, који у Бечу није био тако мало распрострањен, наступао је најоштрије могуће за потврђивање народског карактера Јевреја – Ционизам !!!

Додуше, то је имало изглед као да само један део Јевреја одобрава овај став, док велика већина, међутим, такво опредељење осуђује, па чак га у дубини душе и одбија. Но, при ближем осматрању разбијао би се тај варљиви изглед у једно злокобно засенчење и то на основу само изговора, да не кажемо лажи из чисто сврсисходних разлога. Јер, такозвано Јеврејство либералнијег назора није одбијало ционисте као нејевреје, већ као Јевреје непрактичних, можда и опасних јавних заветовања за своје Јеврејство. У њиховом унутрашњем

међусобном чврстом припадништву апсолутно се ништа није мењало. Ова тобожња борба између ционистичких и либералних Јевреја већ је у кратком времену почела у мени да изазива гађење; па она је била скроз на скроз неистинита, што ће рећи излажирана, а онда, међутим, мало погодна за увек прокламовану моралну висину и чистоту народа. И уопште је морална и друга чистота овога рода била једна тачка за себе. Да се овде није радило ни о каквим љубитељима воде, могло се код њих утврдити већ на спољњем изгледу, чак на жалост веома често и при затвореним очима... воњали су. Мени је понекад од смрада који су шириле ове кафтанлије бивало касније и мука. Уз то је још долазила и њихова нечиста одећа и нимало јуначна појава. Већ све ово није могло нимало привлачно да делује, а тек је постајало одурно када би се поред телесне нечистоће, изненада открила сва морална прљавштина "изабраног" народа. Ништа ме за тако кратко време није могло довести у замишљеност и размишљање до све више растући увид у начин деловања Јевреја на извесним подручјима. Да ли је уопште могло бити некаквог гадалука, било какве бестидности у ма којој форми, пре свега у области културног живота, а да у томе бар један Јеврејин није узео учешћа?! Чим би се и са највећом опрезношћу начинио рез у такав један оток, наишло би се као на гној у гангренозном телу, на малог Јеврејчића, често сасвим засењеног од изненадне светлости. Била је то тешка оптерећујућа оптужба коју је у мојим очима попримило Јеврејство, када сам упознао његову

делатност како у штампи, у уметности, књижевности тако и театру. Овде више нису могла ни мало, или никако да користе било каква лековита уверавања. Било је довољно већ и само осмотрити потпорне стубове, имена духовних произвођача тих стравичних мешетарења за биоскоп и театар, који овде беху хваљени на сва уста, да би се за дуже време остало чврст у уверењу. То је била кужност, духовна куга, гора од црне смрти некада, којом је овде овај народ био инфициран. И у коликој је само количини тај отров стваран и ширен! Наравно, што је нижи духовни и морални ниво таквог једног фабриканта уметности, тиме је неограниченија његова подлост, док коначно такав један мамлаз и више него каква распршивачка машина испричава човечанству своју поган у лице. Помислимо притом још и на неограниченост њиховог броја... Било је то ужасно, али се никако није смело и previdети да је управо Јеврејин у огромном броју био од стране "природе" и "Бога" одабран за то срамно предодређење.

Да ли његову одабраност, припадништво "одабраном народу", треба у томе тражити? Почех тада усредсређено да испитујем имена свих произвођача ових нечистих продуката јавног уметничког живота. Резултат је био увек лошији по моје дотадашње држање према Јеврејима. Па нека је овде осећај и још хиљаду пута могао и завести, разум је морао да извуче своје закључке. Чињеница да је девет десетина свакојаке литерарне прљавштине, уметничког кича и позоришне бесмислице требало

да се упише у конто кривице једног "народа" који је чинио једва стоти део свих становника у земљи, једноставно се није могло порекнути, то је баш тако било.

Такође почех са ових гледишта да преиспитујем сад и моју драгу "светску штампу". Што сам темељније, међутим, постављао овде моје истраживачке сонде, тим више се обрушавао предмет мог некадашњег дивљења. Стил је био све неподношљивији, садржај сам морао да одбијем као суштински лабилан и плитак, објективност приказивања изгледала ми је сада више да је заправо лаж него часна истина; чланкописци су међутим скоро сви били Јевреји. Хиљаду ствари које сам раније једва и видео, падале су ми сада у очи као вредне пажње, друге опет, које су ми некада изазивале колебања, научио сам сада да разумем и схватим. "Либералну оријентацију" ове штампе видех сада у једном другом светлу, њен отмени тон у одговорима на нападе као и смртно прећуткивање истих разоткривао ми се сада као исто толико лукав колико и подао трик; њихове озарене позоришне критике важиле су само за неког јеврејског писца, а одбијање никада није погодило неког другог до Немца. Тихо заједање против Вилхелма Другог нудило је да се управо у тој упорности открије метода тачно као и у препоручивању француске културе и цивилизације. Кичерозни садржај новела у тој "светској штампи" постајао ми је сада право непоштење, а из језика сам откривао гласове једног страног народа; смисао

целине је међутим Немству био тако очито шткодљив чак и да је оно и могло само тако нешто да хтедне. Ко је међутим имао интереса за тако нешто? Ко? Да ли је све то био само случај? Тако ја постајам полако несигуран.

Убрзан је међутим постао развој путем увида које сам добио у једном низу других збивања. Било је то у виду општег погледа на обичај и морал, како је он од једног великог дела Јеврејства сасвим отворено изложен и био нескривено практикован. Овде је опет пружила улица једну повремено заиста гадну и очигледну наставу. Однос Јеврејства према проституцији и више још према самој трговини девојкама могао се проучавати у Бечу као у мало којем, било којем западноевропском граду, изузев можда у јужнофранцуским лучким местима. Ако би се навече ишло улицама и сокацима Леополдовог града, на сваком кораку хтео то неко или не, постајао би сведок догађања која су великом делу немачког народа остала скривена, све док рат није дао прилику борцима на источном фронту, да могу, или боље рећи морају да виде нешто слично. Када сам по први пута упознао Јеврејина на тај начин у улози једног исто тако ледено хладног као и бесрамно пословно ваљаног диригента тог огавног порочног послеништва изопачености једног велеграда, осетих лаке жмарце низ кичму. А онда плану у мени! И сад више не могах да узмакнем разматрању јеврејског питања, не, сада сам то управо хтео. И како сам сада тако у свим правцима културног и уметничког

живота и његовим различитим испољавањима научио себе да потражим Јеврејина, налетех ненадано на некоме месту на њега, на коме сам га понајмање очекивао. Тиме што сам Јеврејина открио као вођу социјалдемократије, поче нешто као мрена да ми спада са очију. Једна дуга душевна борба доби тиме свој крај. Већ у свакодневном општењу са мојим колегама на раду пала ми је у очи зачуђујућа способност преображавања којом су они према једном истом питању заузимали различита становишта, понекад у времену од само неколико дана, често такође и само неколико сати. Тешко сам могао да разумем како то људи, који су сами када говоре, још увек поседовали паметне назоре, а онда ове изненада губили чим би доспели међу масе. Често је то било да човек очајава. Када бих после часова и часова убеђивања већ био уверен, да сам овог пута најзад пробио лед и неку бесмислицу разјаснио и већ се од срца радовао, морао бих ипак на своју жалост већ следећег дана опет испочетка све наново; узалудно је све било. Као какво вечно клатно изгледало је да њихово безумље увек изнова од натраг удара. Све сам притом могао још и да разумем: да су они незадовољни својом судбином, да они судбину проклињу која их је често тако грубо млатила по глави, да су мрзели предузимаче који су им изгледали као немилосрдни принудни егзекутори те њихове судбине, да су псовали власти које у њиховим очима нису имали осећаја за њихов положај, да су протествовали против цена животних намирница и за своје захтеве излетали на улице, све

то се могло без обзира на разум понајмање још разумети. Али оно што је морало да остане неразумљиво, била је безгранична мржња, којом су се обарали на свој сопствени народ, презирали величину истога, прљали његову историју и велике људе вукли по блату. Та борба против сопствене врсте, против сопственог гнезда, сопственог завичаја и сопственог народа била је исто тако бесмислена колико и несхватљива. То је било неприродно! Могло их се од овог порока привремено и излечити, али само на који дан, највише на коју недељу. Ако би се нешто касније срео уразумљени, онда је тај опет постајао онај стари. Неприродност га је поново имала у свом поседу.

Да је социјалдемократска штампа претежно вођена од Јевреја, тек сам постепено дошао до тога; само тој околности нисам приписивао никакав нарочити значај, па стања су и у осталим новинама била исто таква. Само је једно можда било упадљиво: није било ни једног листа, у коме су се налазили Јевреји, да је могао да важи као заиста националан, онако како је то било на линији мога васпитања и схватања. Пошто сам се савладао и покушао да ишчитавам ту врсту марксистичких, јеврејских продуката штампе, а одбојност управо у тој мери у мени расла до бескраја, потражих сад и фабриканте тих састављених подлости да би их ближе упознао. Били су то почев од издавача све сами Јевреји! Узех социјалдемократске брошуре које су ми некако биле на дохвату и потражих имена њихових аутора – сви

су били Јевреји! Запамтио сам имена готово свих вођа; били су у далеко највећем делу такође припадници "изабраног народа", па било да се притом радило о представницима царског савета, или о секретарима синдиката, председницима организација или агитаторима са улице. Увек је пред очима била иста необична слика. Имена Аустерлица, Давида, Адлера, Еиенбогена и тако даље и тако даље ... остаће ми то вечно у сећању. Једно ми је сад постало јасно: партија са чијим сам малецним представницима месецима имао да водим најжешће битке, била је у своје вођству готово искључиво у рукама једног страног "народа" јер, да Јеврејин није Немац, знао сам на своју срећну интимну радост већ коначно. И сада тек упознавах сасвим јасно заводитеље нашег народа и то ко га је окретао једног против другог. Била је довољна већ и једна година мог бечког боравка, да бих стекао и уверење, да ниједан радник није могао да буде толико блокиран, а да не би могао да прихвати боље знање и боље објашњење. Ја сам постепено постајао и познавалац њиховог сопственог учења и употребљавао сам га као оружје за моје унутрашње уверење ... и готово увек је успех прелазео на моју страну. Велика маса могла је бити спасена, иако по цену тешког жртвовања времена и стрпљења. Јеврејин, међутим, никада неће бити у стању да буде ослобођен свог назора. Тада сам бивао још довољно детињаст и хтео да им разјасним бизарност њиховог учења, рањавио сам у моме маленом кружоку језик и гребао грло, био у заблуди да би ми морало успети да их уверим у изопачености

њиховог марксистичког лудила, којег су Јевреји справили за све нас, само тиме сам заправо постигао тек супротно. Изгледало је, као да растући увид у уништавајуће деловање социјалдемократских теорија и њихових испуњења само служи за снажење њихове одлучности. Што сам се више тада с њима спорио, тим сам више упознавао њихову дијалектику. Прво, они су рачунали са глупошћу свог противника, да би онда, ако се више не би нашао неки излаз, само себе једноставно представљали глупим. Ако ништа не би користило, онда они као ништа не би ни разумели, или би прелазили припремљени сместа на другу област, потурали су онда неке саме по себи разумљивости чији прихват би онда сместа поново пребацивали на другу грађу, да би сада, поново се сабравши, успели да се извуку и ништа тачно да не казавши. Ма где да је тако нападнут неки апостол, скупљала се шака пихтијасте слузи, то је онда цурило исцеђено кроз прсте, да би се у следећем моменту већ поново стегнуло у шаку. Ако би се, међутим, по некоме распалило заиста тако уништавајуће, да он, пред погледима околине, не може друкчије до да се сагласи и тиме се поверовало да је бар учињен неки корак даље, тек би онда следећег дана чуђење било огромно. Јеврејин сада ама баш ништа није знао о ономе од јуче, распредео би своје старе трице и кучине изнова даље, као да се уопште ништа није догодило и претварао се, огорчен што мора да се изјашњава, зачуђен, није се ама баш ничега могао сетити осим на, ето, још претходног дана доказану тачност својих тврђења. Често сам на

ово остајао запањен. Није се сада знало чему да се човек више ишчуђава, њиховој језичности, глагољивости, или њиховој уметности лагарија?! Почех полако да осећам бес.

Све је ово међутим имало једну добру страну, а то је што су тиме заправо ти носиоци, агитатори социјалдемократије боли очи, морала је да тим више расте моја љубав према свом народу. Ко је и могао при ђаволској окретности ових заводљиваца да прокуне недужне жртве? То како је било тешко и мени самоме да овладам дијалектичком превртљивошћу ове "расе"! Како је тек узалудан био такав један успех назови људи, који су у устима извртали истину, глатко порицали управо изговорену реч, да би је већ у следећем минути користили за себе саме и позивали се на њу. Не! Што сам више упознавао Јеврејина, тим више сам морао да праштам раднику.

Највећа кривица лежала је у мојим очима сада не више на њему већ на свима онима, који нису нашли да је вредно да му се смилују, у стаменој правди да дају сину народа оно што му припада, преваранте и покварењаке међутим прибити уз зид. Подстакнут искуствима свакодневног живота почех од сада да и пребирам по извориштима марксистичког учења. Његово дејство постаде ми сад у појединостима јасно, успех тога исказивао ми се из дана у дан пред мојим пажљивим погледом, последице сам уз мало маште могао у себи да замислим и одсликам.

Питање је још само било да ли је утемељивачима социјалдемократије као и резултат њихове креације, гледано у његовој последњој форми, већ лелујао пред очима, или су они сами постајали жртва једне заблуде. По моме личном осећању ствари то је било могуће. У једном случају била је обавеза сваког мислећег човека да се угура у тај фронт тог погубног покрета, да би можда ипак спречио оно крајње, у другом случају су морали међутим некадашњи проузроковачи ове народске болести да буду прави правцати ђаволи, јер само у мозгу једног чудовишта, а не једног човека могао је онда план за једну овакву организацију да поприми осмишљени облик, организацију чија делатност као завршни резултат мора да води слому људске културе и нације, а тиме и ка опустошењу света!

У том случају преостајала је као последњи спас још борба, борба свим средствима, која морају да обухвате људски дух, разум и вољу, независно од било тога коме ће онда судбина да подари свој благослов. Тако онда почех да се ближе информишем о оснивачима овог учења, да бих тако проучио основе тог покрета. То што сам сад брже пристигао циљу, но што сам се можда и сам усудио да помислин имао сам да захвалим искључиво свом сад стеченом, иако још не тако продубљеном познавању јеврејског питања. Оно једино ми је омогућило практичну употребу стварности са теоријским хвалисањем оснивачких апостола социјалдемократије, јер ме је оно научило да

разумем језик јеврејског народа; он говори да би сакрио мисли, или бар да их замагли; и његов стварни циљ се нипошто не може наћи у редовима већ написаног, он лелуја добро затамњен између њих! За мене је наступило време највећег преокрета које сам икада имао у свој својој интими да претурим. Тако од слабашног грађанина света постадох фанатични антисемита.

Тек само још једном, што је било последњи пут, наиђоше ми у мојој најдубљој потиштености застрашујуће притискајуће мисли. Када сам тако кроз дуге периоде историје човечанства истражујући посматрао деловање јеврејског народа, јави се у мени изненада узнемирујуће питање, да ли можда ипак неистражена судбина, из разлога нама бедним људима непозната, ко жели коначну победу овог малог "народа" у својој вечности и на непроменљивој одлуци. Треба ли томе народу, који вечно живи на овој кугли земаљској, да је ова земљина кугла обећана као награда? Да ли ми имамо објективно право на борбу за наше самоодржање, или је то само субјективно засновано у нама? Удубљујући се у учење марксизма и тиме разобличавајући деловање јеврејског народа у мирној јасноћи свог сазнања, сама судбина ми подари свој одговор. Јеврејско учење марксизма одбија аристократски принцип природе и на место вечно предодређеног права снаге и силе поставља масу броја и њену мртву тежину. Оно тако пориче у човеку вредност личности, оспорава значај нације и беле расе и одузима на тај

начин човечанству претпоставке за његово постојање и његову културу. Оно би као основа универзума водило пропасти и крају сваког мишљу за човека схватљивог поретка. И тако као што би у том највећем спознајном организму само хаос као резултат примене таквог једног закона могао бити, тако и на земаљској кугли, за становнике ове планете, само њихова сопствена пропаст.

Уколико Јеврејин уз помоћ своје марксистичке религије победи народе овога света, онда ће његова круна бити игра мртваца овог човечанства, онда ће ова планета поново као некада, пре много милиона година, празна од људи летети кроз етар. Вечна природа се немилосрдно свети за непридржавање њених налога. Тако ја данас верујем да поступама у смислу свемогућег Творца: "Тиме што се браним од Јеврејина, борим се за дело Господа."

ОПШТА ПОЛИТИЧКА РАЗМАТРАЊА ИЗ МОГ БЕЧКОГ ДОБА

Данас сам мишљења да човек уопште гледано не би требало, изузев случајева сасвим посебне његове даровитости, да се пре своје тридесете године јавно бави политиком. Он то не би требало, пошто управо све до тога доба се највећима одиграва тек формирање једне опште платформе, са које Он сад испитује различите политичке проблеме и утврђује коначно према њима свој сопствени став. Тек по стицању таквог једног основног погледа на свет и тиме достигнуте поузданости сопственог начина посматрања према појединим питањима треба, или сме тај сада изнутра бар сазрели човек да узме учешћа у политичком вођењу општих ствари.

Ако је томе друкчије, онда Он запада у опасност, да једнога дана буде морао свој дотадашњи став у битним питањима или да промени, или противно свом бољем познавању ствари и сазнању да застане код једног погледа који су разум и уверење већ одавно одбацили. У првом случају је то за њега лично веома мучно, пошто Он сада, као и сам колебљив, не сме с правом више да очекује, да му вера његових присталица припада са истом оном неуздраном чврстином као пре, за оне које је Он водио такав један пад вође представља обесхрабрење као и не тако ретко осећај извесног стида према

онима који су претходно од њих били побеђени у борби. У другом опет случају наступа нешто што ми нарочито данас тако често видимо, управо у тој мери у којој вођа не верује више у оно што је сам рекао, постаје његова одбрана шупља и плитка, тиме и скучена у извору средстава за борбу. И док Он сам више не помишља на то да озбиљно наступа за своје политичке прокламације (не умире се за нешто у шта се не верује) постају захтеви његовим следбеницима у управо том односу све већи и бестиднији, док Он коначно не жртвује и последњи остатак вође, да би се углавио међу »политичаре« што ће рећи међу ону сорту људи, чије је једино опредељење управо безопредељеност уз дрску нападност и једну често бесрамно развијену уметност лагања.

Дође ли такав један момак на несрећу честитог човечанства још и у неки парламент, онда се мора већ од почетка знати, да се бит политике за њега састоји још само у херојској борби за стално поседовање тог колача његовог живота и његове фамилије. Што му више онда у тој политици висе жена и дете, тим ће се Он жилавије борити за свој мандат. Сваки човек са иоле политичким инстинктима је већ самим тиме његов лични непријатељ – у сваком новом покрету њуши Он могући почетак свога краја, а у сваком већем човеку и опасност која му од њега прети. Ја ћу већ о тој сорти парламентарних вашки овде још веома наглашено да говорим.

Тридесетогодишњак ће током свога живота имати још много да учи, само то може да буде једино допуњавање и попуњавање оквира који му подноси веома утемељено прихваћен поглед на свет. Његово учење неће више бити никакво принципијелно наново учење, већ доучавање, а његови следбеници неће морати да гуше у себи тмурни осећај да су од њега досада погрешно инструирани, већ напротив: видљиво органско израстање вође пружиће им задовољење да његово учење дакако значи само продубљавање њиховог сопственог наука. То је међутим у њиховим очима доказ за тачност њихових досадашњих погледа.

Један вођа, који платформу свог општег погледа на свет по себи мора да напусти, јер спозна да је она погрешна, делује само онда часно, ако је у сазнању својих досадашњих погрешних увида спреман да извуче и крајње консеквенце. У таквом једном случају мора он да се одрекне бар јавног вршења своје даље политичке делатности. Јер пошто је он у основним сазнањима већ једном подлегао заблуди, постоји могућност да се то догоди и по други пут. Ни у ком случају, међутим, нема он право да још и даље ужива поверење суграђана или чак да тако нешто и захтева. Али, колико се данас, међутим, мало придржавају тог часног деловања, доказује и општа исквареност те фукаре, која се у ово наше време осећа позваном да мешетари у политици. Изабран је за то једва да је и један од њих. Некада сам се добро чувао од тога да негде јавно наступим, иако сам

веровао, да сам се више бавио политиком него многи други. Само сам у најужем кругу говорио о томе шта ме је интимно покретало или привлачило. Ово излагање у најужем кругу имало је по себи много тога доброга: учио сам тако да "говорим" мање, али зато и да упознам људе у њиховим често бескрајно примитивним погледима и приговорима. Притом сам се школовао, а да не губим време и могућност за своје даље образовање. Прилика за то свакако да нигде у Немачкој није била тако повољна као онда у Бечу.

Опште политичко мишљење било је у старој дунавској монархији понајпре према свом обиму веће и обухватније него у старој Немачкој тога доба - изузев делова Пруске, Хамбурга и обале Северног мора. Додуше под ознаком "Аустрија" подразумевам у овом случају ону област великог хабзбуршког царства, која је услед своје немачке насељености била у сваком погледу не само историјски разлог и основа образовање ове државе уопште, него да се у њеном становништву такође искључиво исказивала она снага, која је тој политички тако вештачкој творевини могла да подари унутрашњи културни живот за много векова. Што је више време пролазило, тим више су постојање и будућност ове државе зависили од одржања ове ћелијске клице царства. Ако су старе наследне земље биле срце царства, које је увек у крвоток државног и културног живота пумпало свежу крв, онда је опет Беч био мозак и воља заједно. Већ у његовом спољњем

изгледу смела се овом граду признати снага, да столује као уједињујућа краљица у таквом једном конгломерату народа, да би тако помоћу раскоши сопствене лепоте могао да заборави ружне појаве старења целине. Па нека је царство у својој нутрини још тако жестоко подрхтавало под крвавим борбама појединих националности, иностранство, а посебно Немачка видели су само милу слику овог града. Варка бејаше тим већа, јер је Беч у то време изгледа узео можда последњи и највећи свој залет.

Под владавином једног збиља заиста генијалног градоначелника продубила се достојна дивљења резиденција царева старога Рајха још једном у нов предивни млади живот. Последњи велики Немац које је из својих редова родио народ колониста Остмарка, није официјелно убрајан у такозване "државнике", али тиме што је тај др Леутер као градоначелник "царског и резиденталног главног града" Беча ишчаролијао један за другим просто нечувене подвиге у смело би се чак рећи, свим областима комуналне, привредне и културне политике, ојачао је он срце целокупног царства и постао је тим околним путем већи државник, него што су такозвани "дипломати" сви заједно тада били ... Ако је многонационална творевина "Аустрија" по имену, коначно ипак пропала, онда то ни најмање не говори против политичке способности немства у старој Остмарки, већ је то био неизбежан резултат немогућности да се са десет милиона људи трајно одржи једна педесетмилионска држава различитих

нација, када управо нису правовремено биле дате сасвим одређене претпоставке.

Немачкоаустријанац је помишљао увек на велико. Он је био увек навикнут да живи у оквиру једног великог Рајха и никада није изгубио осећај за тиме повезане задатке. Он је био једини у тој држави који је изван граница уже крунске земље видео још и царску границу; па, када га је судбина најзад морала да одвоји од заједничке отаџбине, покушавао је и тада он још увек да савлада огроман задатак и да задржи за немство оно што су очеви у бескрајним борбама једном отргли од истока. При чему још треба имати на уму да је све то могло да се обави с подељеном снагом, јер срце и сећање оних најбољих никада нису престали да осећају за целу мајку земљу, а само је остатак остао у завичају. Већ општи хоризонт Немачкоаустријанца био је сразмерно шири. Његови економски односи обухватили су често готово цео многоструки Рајх. Готово сва заиста велика предузећа налажаху се у његовим рукама, водећи персонал техничара и чиновника долазио је највећма из његових редова. Он је међутим био и носилац спољне трговине, уколико Јеврејство није ставило руку на те немачке прадомене. Политички је једино он држао на окупу државу. Већ и време службе у војсци бацило га је далеко изван граница завичаја. Немачкоаустријски регрут се можда и уврсти у један немачки пук, само сам тај пук је могао исто тако добро да буде у Херцеговини као у Бечу или Галицији. Официрски кор је још увек био

немачки, а више беамтерство ипак преовлађујуће немачко. Немачки међутим били су најзад и уметност и наука. Изузимајући кич најновијег уметничког развоја чија продукција би могла додуше без даљњег потицати од неког црначког народа, поседник и ширилац истинског уметничког назора био је једино сам Немац. У музици, архитектури, вајарству и сликарству био је Беч зденац који је у неисцрпној пуноћи опскрбљивао целу двоструку монархију, а да сам никада видљиво не пресакне.

Немство је коначно било још и носилац целокупне иностране политике уколико се апстрахује, према броју судећи, оно мало Мађара. Па ипак је био узалудан сваки покушај да се ово царство одржи, пошто су недостајале битне претпоставке. За аустроугарску многонационалну државу била је само једна могућност да се код појединих нација савладају центрифугалне снаге.

Државом се влада или централистички и тиме је она, међутим, исто тако и изнутра организована, или је она иначе друкчије незамислива. У разним светлим тренуцима долазила су до тог увида и "највиша" места, да би међутим најчешће после кратког времена то заборавила или као тешко проводљиво гурала у страну. Свака мисао једног више федеративног устројства Рајха морала је нужно, услед недостајања једне јаке државне споре, клицине ћелије власти која је над свима, да доживи свој промашај. К'томе долазе још и битно друге

унутрашње претпоставке аустријске државе у односу на Немачки Рајх Бизмарковог схватања. У Немачкој се радило само на томе, да се превладају политичке традиције, јер је у културном погледу увек постојала једна заједничка основа. Пре свега поседовао је Рајх, изузев малих страних парчића, огранака, само припаднике једнога народа. У Аустрији су односи били супротни. Овде је отпадало политичко сећање на сопствену величину код појединих земаља, изузев код Мађарске, или сасвим, или је репом времена оно угашено, у најмању руку пребрисано или остајало нејасно. Зато су се с друге стране развијале у доба принципа националитета у разним земљама – покрајинама народске снаге, чије савлађивање је управо у тој мери морало постати тешко, у којој су се на рубу монархије почеле да образују националне државе, чији су државни народи били са појединим аустријским народским огранцима расно сродни или исти, које су од сада могле са своје стране да изврше већу привлачну снагу, него што је то насупрот томе било још могуће једном Немцо-аустријанцу. Чак и Беч није више могао на дуже да издржи ову борбу.

Развојем Будимпеште у један велеград добио је Беч по први пут једног ривала, чији задатак није више био повезивање целокупне монархије, већ штавише јачање једног њеног дела. За кратко време требало је већ и Праг да следи овај пример, а онда Лемберг, Љубљана и тако даље. Са успоном ових некада провинцијалних градова у националне главне градове појединих земаља-покрајина, формирали су

се сада и у центре за један мање-више самостални културни живот истих. Тек тиме су међутим попримили народно-политички инстинкти своју духовну основу и продубљење. Морао је једном да се примакне и час, пошто су ове погонске снаге појединих народа постале моћније него снага заједничких интереса и онда је запечаћено са Аустријом. Овај развој могао се од смрти Јосифа II веома јасно у свом току констатовати. Његова брзина била је зависна од једног низа фактора, који су делом били у самој монархији, а другим делом, међутим, давали резултат одређеног политичког положаја Рајха. Ако би се хтела озбиљно да прихвати и поведе борба за одржање ове државе, онда је могла ка том циљу да води само једна исто толико безобзирна колико и упорна цивилизација. Али је онда морало да се принципијелним утврђивањем јединственог државног језика нагласи формална заједничка припадност, а управи да се опет у руке дају техничка помоћна средства без чега једна јединствена држава ни случајно не може да постоји. Исто тако могла би се тек онда кроз школу и наставу да однегује јединствена државна припадност. Ово се постиже за десет или двадесет година, али се овде морало рачунати са вековима, као што па и иначе у свим колонизаторским питањима упорности се придаје већи значај него енергији тренутка.

Да онда у најстрожој јединствености мора да се води како управа тако и политичко вођство, разуме се само по себи. За мене је било бескрајно богат наук да

закључим, зашто се ово није догодило, или, боље, зашто то није учињено. Сам кривац за овај пропуст био је кривац за слом Рајха. Стара Аустрија била је више него нека друга држава везана за величину свога вођства. Овде је дакако недостајао фундамент једнонационалне државе, која у народској основи још увек поседује снагу одржања, ако вођство као такво још толико затаји. Јединствена национална држава може због природне опуштеношти свог становништва и са тиме повезане отпорне снаге понекад да поднесе и зачуђујуће дуге периоде најлошијег управљања и вођства, а да због тога изнутра не пропадне. Онда је често и тако као да у таквом једном телу нема више никаквог живота, као да је оно мртво, одумрло, док изненада самртник поново одједном не устане и сада осталом човечанству не покаже вредне дивљења знаке своје неопуштене животне снаге. Друкчије је то, међутим, код неког Рајха, који састојећи се од не истих народа, одржава не заједничка крв, него штавише заједничка песница. Овде неће свеколика слабост вођства водити ка зимском сну државе, већ ће се дати повод за буђење свих индивидуалних инстинката, који су по крвној заснованости присутни, без могућности да се отисну и размахну у тренутку једне воље која све надвисује. Само вековним заједничким васпитањем, заједничком традицијом, заједничким интересима итд. може се ублажити ова опасност. Стога ће такве државне творевине, што су оне млађе, тим више зависити од величајног вођства, па, дакако, као дело грандиозног снажног човека и

духовног хероја често већ по смрти усамљеног великог оснивача поново пропасти. Али још и после векова неће моћи те опасности да важе као савладане, оне само мирују, да би се изненада пробудиле, чим више не би била у стању слабост заједничког вођства и снага заједничког васпитања, узвишеност свих традиција да савлада полет сопственог сепаратног животног порива различитих племена. Ово да нису могли да схвате је можда трагична кривица куће Хабзбург. Једном јединоме међу њима држала је судбина осветљавајућу бакљу над будућношћу његове земље, а онда је и она згаснула заувек.

Јосиф II, римски цар немачке нације, видео је у највећем страху како би његова кућа, притиснута на крајњу ивицу Рајха, морала једном да нестане у вртлогу једног Вавилонa народа, ако се у последњем часу не би поправило оно што су очеви пропустили да учине. Са натчовечанском снагом истурио се тај "пријатељ људи" против неодговорности предака и тражио је да у једној деценији надокнади оно што су векови претходно пропустили. Да му је било поклоњено само четрдесет година за његов рад и да су после њега још две генерације на исти начин наставиле започето дело, било би онда вероватно и успело да се постигне чудо. Али када је он после једва десет година владавине размрвљен телом и душом умро, потону са њиме и његово дело у гроб, да би, више никад пробуђено, у капуцинерској гробници завека заспало. Његови наследници су

били нити духом нити вољом дорасли задатку. Када сад Европом севнуше прве револуционарне муње једног новог времена, поче онда и Аустрија постепено да добија пожар у своме дому. Али када велики пожар најзад и изби, жар његов је био мање распирен социјалним, друштвеним или и опште политичким узроцима већ много више погонским силама народског порекла. Револуција од 1848. године могла је свугде да буде израз класне борбе, у Аустрији, међутим, она је била већ почетак нових народских размирица. Тиме што се тада Немац, ово порекло своје заборављајући или га не познајући, ставио у службу револуционарног жара, запечатио је он своју судбину. Припомогао је да се пробуди дух западне демократије, који му је за кратко време потро основе његове егзистенције. Образовањем једног парламентарног представничког тела без претходног заснивања и учвршћења једног заједничког државног језика положен је камен темељац крају превласти Немства у монархији. Од тог тренутка је, међутим, и сама држава била изгубљена. Све што је сада следило, било је само историјско трајање једнога Рајха. Тај распад пратити било је исто толико потресно колико и смешно. У хиљадама и хиљадама форми вршило се у појединостима извршење једне историјске пресуде. Да је један велики део људи слепо тумарао кроз ове појаве пропасти само је још доказивало вољу богова за уништење Аустрије. Не бих хтео овде да се губим у појединостима, пошто то није задатак ове књиге. Хоћу само да подвргнем темељном разматрању она

збивања која увек и за наше време имају увек истоветне узроке пропасти народа и држава и која су најзад припомогла да се осигура заснованост мом политичком начину размишљања.

Међу институцијама које су најјасније чак и малограђанину који није иначе баш благословен оштрим погледом у стање ствари приказале, откриле прождирање аустријске монархије, налазила се на челу она која је највише снагу именовала за себе – скупштина, парламент, или како се то у Аустрији звало, Рајхстаг ... Видљив је био узорак овога тела у Енглеској, земљи класичне "демократије". Оданде је преузето цело то "усређитељско" устројење и пресађено што је могуће више непроменљиво у Беч. У дому посланика и дому господе славио је енглески дводомни систем своје васкрсење. Једино што су "домови" сами били нешто различити. Када је Бари (Barry) негда давно своју парламентарну палату извукао из водурини Темзе у вис, захватио је у историју британског светског Рајха и донео је из ње украс за 1200 ниша, конзола и стубова свог раскошног здања. У грађевинском делу и ликовној уметности постаде тамо Дом лордова и Дом народа печат слова целе нације.

Овде наступи прва тешкоћа за Беч. Јер када је Данац Хансен завршио и последње украсе на вратима мраморне куће народног представништва онда за украшавање није остало ништа друго него да код антике покуша да потражи ослонац. Римски и грчки

државници и филозофи украшавају сада ту театарску грађевину "западне демократије" и у симболичкој иронији вуку двоколице четворопрега преко два дома на четири стране света свак на своју страну, да би на тај начин подарили најбољи израз унутрашњих натезања према спољњем свету. "Националности" су забраниле као увреду и провокацију да у том грађевинском делу буде величана аустријска историја, као што се у самом Рајху дакако тек под грмљавином битака Првог светског рата усудило, да се Валотова грађевина Рајхстага натписом посвети немачком народу. Када сам још као непун двадестогодишњак по први пут ушао у раскошно здање на Франценсригну, да бих као гледалац и слушалац присуствовао једној седници Дома посланика, бејаш тада обхрван најпротивнијим осећањима. Већ сам одавно мрзео парламент, ипак нипошто не и као институцију по себи. Напротив, као слободоуман човек нисам могао другу неку могућност владавине уопште себи ни да представим, јер помисао некакве диктатуре изгледала би ми према мом држању у односу на кућу Хабзбург као злочин против слободе и против сваког разума. Не мање је допринело томе и то да сам као млад човек био услед мог веома обимног читања новина пелцован и извесним дивљењем за енглески парламент, сам готово и не слутећи то, дивљење које нисам хтео тек тако без даљњег да изгубим. Достојанство с којим је тамо и Доњи дом следио својим задацима (како је то лепо знала да опише наша штампа) моћно ми је импоновало. Да ли је

уопште могло бити неке узвишеније форме самоуправљања једног народа? Управо због тога сам ја био непријатељ аустријског парламента. Сматрао сам форму целог наступа овога за недостојну свог великог узора. Уз то је, међутим, још нешто наступило – судбина немства у аустријској држави била је зависна од његовог положаја у државном савету. До увођења општег и тајног изборног права постојао је још неки, иако незнатни немачки мајоритет у парламенту. Већ ово стање је било проблематично, пошто је при национално непоузданом држању социјалдемократије ова у критичним питањима која су се тичала немства – да не би од себе одвратила следбенике из појединих страних народа – наступала увек против немачких интереса (а све у складу са интересима њихових ментора, финансијера и налогодаваца – светског јеврејства). Социјалдемократија није још ни онда могла да се сматра немачком партијом. Увођењем општег изборног права, престала је, и чисто бројчано гледано немачка надмоћ. Сада даљем однемчењу државе није више било никаквих препрека на путу. Национални нагон самоодржања допуштао ми је већ онда да из овог разлога мало волим и поштујем једно "народно" представништво у коме је немство уместо представљано бивало издано! Само и ово су већ били недостаци који су, као и много тога другог, могли бити приписивани управо не самој ствари по себи, већ аустријској држави. Раније сам још веровао, да са једним новим васпостављањем немачке већине у представничким телима не би могло бити никакве

побуде више за један принципијелан став против тога, док год стара држава заправо још уопште постоји. Тако дакле у свом унутрашњем бићу усмерен, ступио сам по први пута у колико свете толико и оспораване просторије. Додуше биле су ми оне само узвишеном лепотом предивног здања свете. Једно хеленско предивно дело на немачком тлу. Али за које ли кратко време бејаш потом огорчен, када сам видео бедну представу, која се сад одвијаше пред мојим очима! Било је присутно неколико стотина ових тзв. "народних" представника који су управо требали да заузму став по једном питању од важног привредног значаја. Мени бејаше довољан већ тај први дан, да би ме подстакао на размишљање читавих следећих недеља. Духовна садржина изложеног беше заиста на једној тако унижавајућој "висини", уколико су се те говоранице уопште могле разумети, јер неки од господе нису говорили немачки, већ на њиховим словенским матерњим језицима или, боље, дијалектима. Оно што сам до сада знао из лектире и из новина, добих сада прилику да чујем и својим ушима. Једна гестукулирајућа, свим врстама тонова промукло раздерана, дивље покретљива маса, изнад ње један безазлен матори чика, који се у зноју лица свог трудио, жестокиим витлањем једним звоном и час опомињућим довикивањем да поново доведе у мирне воде достојанство куће. Морадох да се смејем.

Неколико недеља касније бејаш поново у тој кући. Слика је била нешто измењена, никако поново

препознатљива. Сала сасвим празна. Тамо доле се спавало. Неколико посланика бејаху на њиховим седиштима и зеваху један према другоме, један је "говорио". Један потпредседник дома беше присутан и зурio је видљиво досађујући се у сали. Прве недоумице јавише се у мени. Те сада одлазих, кад год ми је време давало некако прилику, увек изнова тамо и посматрах мирно и пажљиво одговарајући призор, слушах говоре, уколико они беху за разумевање, проучавао сам више или мање "интелигентна" лица тих изображеника нације ове тужне државе – и градих тако постепено своје сопствене мисли.

Година дана ових мирних посматрања беше довољна, да бих своје раније схватање о бићу ове институције, али заиста без остатка изменио или отклонио. Моје унутрашње биће није прихватало фалсификовану слику коју је о њој прихватала званична мисао Аустрије. Не, сада више нисам могао да признам парламент као такав. До тог часа сматрао сам да је несрећа аустријског парламента у недостајању једног немачког мајоритета, а сада сам злу коб видео у целој појави те институције уопште. Читав низ питања букну у мени онда. Почех да се присније упознајем с демократским принципом одлучивања "већине", као основом целе те (јеврејске) институције, али ништа мање нисам поклањао пажње духовним и моралним вредностима те господе, која су као изабраници нације требало да служе сврси оних који су их изабрали. Тако сам истовремено проучио и упознао и институцију и

носиоце те исте институције. Током неколико година формирао се онда у мени, у мом сазнању и увид у тип величајног достојанства појаве новијег времена у пластичној јасноћи – **Парламентаризам!** Он поче да се у мени углављује у једном облику, који никада више није могао да подлегне било каквој промени. Овог пута такође ме је очигледна настава практичне реалности сачувала од тога да се угушим у теорији, која на први поглед многим изгледала тако заводљива, а која, међутим, ништа мање мора да се урачуна у искривљене феномене човечанства. Демократија данашњег запада је само претходница (јеврејског и јеврејиновог) марксизма, који би без ње уопште био незамислив! Тек она пружа овој светској кути хранљиво тло, на коме се онда може широм да распростре зараза (прим. прев. творац марксизма је јеврејин Карл Маркс, право име му је било Мордекај Леви, а његов отац је био јеврејски рабин). У њеној унутрашњој изражајној форми, у парламентаризму, створила је она за себе још једно чудовиште од блата и "ватре", код кога ми на жалост та "ватра" изгледа да је у овом часу сагорела. Морао сам више него да будем захвалан својој судбини, да ми је она у Бечу такође и то питање поднела на разматрање и испитивање, јер бојим се да бих у Немачкој одговор исувише лаке руке сачинио. Да сам сву комичност те институције, зване "парламент" упознао најпре у Берлину, можда бих запао у супротност и ставио се очито без ваљаног разлога на страну оних коју су једино видели добробит народа и Рајха на искључив захтев силе царскога мишљења и тако ипак стајали

истовремено на страни и слепи насупрот времену и људима. У Аустрији је то било немогуће.

Овде у Аустрији, се није могло тако лако упасти из једне грешке у другу. Ако није ваљао парламент, онда су још много мање ваљали Хабзбурзи - и ништа више. Са одбијањем једино "парламентаризма" овде ништа није учињено, јер је онда увек остајало отворено питање – шта сад? Одбијање и уклањање Савета Рајха оставило би као једину силу владавине дабоме кућу Хабзбург, једна посебно за мене сасвим неподношљива мисао.

Тешкоћа овог посебног случаја довела ме је до једног темељнијег разматрања проблема по себи, него што би то иначе у мом тако младом добу био случај. Оно што ме је понајпре и највише дало на размишљање, било је видно непостојање сваке одговорности поједине личности. Парламент доноси некакву одлуку, чије последице могу да буду и од тако судбоносног значаја – и нико за тако нешто не сноси одговорност, нико никад не може да буде позван да поднесе рачун за такву своју делатност! Јер, да ли се то зове преузимање одговорности, када после слома Влада која сноси кривицу поднесе оставку? Или се коалиција измени, па и парламент распусти?! Па да ли се уопште једна колебљива већина људи икада може учинити одговорном?!

Није ли ипак замисао сваке одговорности везана за личност? Може ли се међутим водећа личност једне

влде практично подвргнути хапшењу за делања, чија настајања и спровођења се стављају искључиво на конто хтења или склоности једне множине људи?! Или, није ли задатак водећег државника уместо у рађању стваралачких замисли или плана по себи, заправо и штавише у уметности да се генијалност његових нацрта чини непрестано разумљивом чопору овнова и празноглаваца, да би се онда испросила њихова великодушна сагласност?! Је ли то критеријум државника да он мора у исто тако високој мери да влада уметношћу убеђивања као и оном из домена државничке мудрости у зацртавању великих смерница и доношења великих одлука? Да ли је неспособност једног вође тиме доказана што њему не успева ли да за једну одређену идеју придобије већину једне помоћу мање или више чистих случајева здудлане гомиле? Па најзад, да ли је та гомила уопште већ једном и схватила једну идеју, пре него што успех постане прокламатор њене величине? И Није ли свако генијално дело на овоме свету заправо видљиви протест генија против тромости масе? Шта међутим треба да чини државник коме не успе да измоли наклоност те гомиле за његове планове? Треба ли да је откупи? Или треба с обзиром на глупост својих суграђана да се одрекне спровођења задатака осведочених као животна нужност и да се повуче, или би морао ипак да остане? И не упада ли у таквом једном случају прави карактер у један нерешиви конфликт између сазнања и пристojности, или, боље речено, схватања поштења? Где овде лежи граница која раздваја

дужност према општем од захтева личне части? Мора ли сваки прави вођа строго себе да чува од тога да на тај начин буде деградиран у политичког калкуланта? И не мора ли сад, обрнуто, сваки калкулант да се осећа позваним да "дејствује" у политици, јер задњу одговорност има да сноси не он, него некаква неухватљива гомила? Не мора ли нас парламентарни већински принцип да доведе уопште до демолирања појма вође? Верује ли се међутим да напредак овога света настаје по прилици из мозга човечанства, а не из глава појединаца?

Или предвиђа ли се да се за његову будућност може одрећи претпоставки људске културе? Зар она не изгледа да је данас, напротив, нужнија него икада раније? Тиме што парламентарни принцип већинске одлуке побија ауторитет личности и на њено место поставља бројчаност ове или оне гомиле, огрешује се он против аристократске темељне заснованости природе, при чему додуше њена сублимација у виду племства ни у ком случају се, рецимо, не може да отелотвори на данашњу декаденцу наших десет хиљада из горњег слоја. Како пустошење ова институција модерне парламентарне владавине причињава, може читалац јеврејских новина тешко себи да представи, уколико није научио да самостално мисли и процењује. Оно је у правом реду подстицај за невероватну поплаву целокупног политичког живота најбезвреднијим појавностима наших дана. Ма колико ће се прави вођа повлачити из једне политичке делатности, која се својим

највећим делом не састоји од стваралачког учинка и рада, већ много више од фалширања и делања за наклоност неке већине, баш у толикој мери ће управо таква делатност да одговара маломе духу и да га следствено томе и привлачи. Што је патуљастии данас такав један дерикожа у свом духу и моћи, што му јасније у свест долази сопствени увид у сву мизерију његове стварне појаве, тим више ће он да слави један систем, који од њега нипошто неће захтевати снагу и генијалност једнога џина, већ шта више се задовољити препреденошћу једног сеоског крмета, па тако такву врсту мудрости радије гледа него ону једног Перикла. И притом не мора такав један клипан никада да се труди око одговорности за своје делање. Он је већ и стога ослобођен те бриге, пошто он дабоме и тачно зна, да је, сасвим независно какав ће бити резултат његових "државничких" петљанција, његов крај већ одавно ипак уписан у звездане тасове историје – он ће једнога дана другом неком, исто тако великоме духу, имати да преда своје место. Јер то је знак једног таквог срозавања и пропадања, да се управо у тој мери повећава количина државника у којој мерило вредности појединца пада. Он ће, међутим, са све већом зависношћу од парламентарних већина морати да бива све мањи, пошто ће с једне стране велики духови увек одбити да буду пандури глупавих неспособњаковића и брбљиваца, као што с друге стране, репрезенти мајоритета ништа страственије не мрзе него надмоћну главу. Увек постоји један утешни осећај за такву једну Скупштину савета

силних градских посланика, да знају да их предводи један вођа, чија мудрост одговара нивоу присутних. Зар па не треба тако сваки да доживи радост да може с времена на време да пусти да севне и његов дух – а пре свега, међутим, ако Хансиц може да буде мајстор, зашто да то једном не буде и Петер? Али највише одговара овај проналазак демократије једној особини, која је у последње време израсла у праву срамоту, наиме, кукавичлуку једног великог дела нашег такозваног "вођства". Какве ли среће да се у свим правим одлукама од некаквог значаја може сакрити иза сукње једног такозваног мајоритета! Погледајмо само таквог једног политичког разбојника, како он забринут за сваку уредбу испрошава сагласност већине, да би тако осигурао мућкарошко друштво и тиме у свако доба могао да скине терет одговорности са себе. То је, међутим, додатни главни разлог, зашто је такав начин политичке делатности једном часном, а тиме и храбром човеку одвратан и омражен, док сви други бедни карактери - а који за своје деловање неће лично да преузму одговорност већ траже скровиште, тај је страшљиви мангуп - док све оне бедне карактере таква сорта политичке делатности привлачи. И када се руководитељи једне нације састоје од таквих бедника, онда се тако нешто већ за кратко време и жестоко освети. Онда се више не може наћи достојан човек ни за једну одлучујућу делатност, радије ће се прихватити свака па још и тако срамна нечасност, него се изборити за неку достојанствену одлуку; и зар више нема овде никога,

који је са своје стране спреман да своју личност и своју главу заложити за спровођење једне бескомпромисне одлуке!? Јер једно не треба и не сме се никада заборавити – мајоритет не може ни овде никада да замени правог човека! Он не само да је увек заступник глупости, него и кукавичлука. И као што је мало могуће да стотину шуљоглаваца дадну једног мудраца, тако исто је немогуће да од стотину плашљиваца настане једне херојска одлука.

Што је, међутим, лакша одговорност појединог вође, тим више ће расти број оних, који ће се и у најбеднијим размерама лично осетити позваним, да исто тако ставе нацији на располагање своје бесмртне снаге. Па они, забога, просто неће моћи ни да ишчекају, да једном најзад дођу на ред за тако што... Они већ цупкају у реду, у дугој колони и броје с болним сажалењем све оне који испред њих чекају и рачунају готово у минут и сат који ће их према људским мерилима довести да буду на потезу. Стога они чезну за сваком променом у функцији која им лебди пред носом и захвални су сваком скандалу, који прочешљава ред оних испред њих. Ако међутим неко не жели да узмакне са заузетог положаја, они то онда осећају као кршење светог споразума заједничке солидарности. Онда они постају зли и не смирују се пре никако све док бестидник најзад не падне и своје топло место поново општеству стави на располагање. Због тога он више и неће тако брзо доћи поново на тај положај. Јер чим је таква нека креатура била принуђена да напусти свој положај,

одмах ће се она покушати да угура у опште редове чекалаца, уколико је тада узвитлани повици и псовања других у томе не задрже. Последица свега овога је застрашујуће брза промена на најважнијим местима и ресорима такве једне државне творевине, један резултат, који у сваком случају делује неповољно, а понекад управо катастрофално. Јер, сад више неће овим изменама пасти као жртва само глупак и неспособњаковић, већ штавише и прави вођа, ако судбина и уопште таквог једног успе да доведе на положај. И чим би се само једном тако нешто сазнало, одмах би се у одбрану образовао згуснути фронт, нарочито ако таква једна мудра глава не би потицала из сопствених редова, а ипак се усуђује остати међу собом и мрзи се као заједнички непријатељ свака глава која би међу нулама могла да да неку јединицу. И у том правцу је инстинкт тим оштрији, што је више могуће да он у свим осталим случајевима недостаје. Тако ће последица бити једно све распрострањеније духовно осиромашење водећих слојева. Шта притом настаје за нацију и државу, свак може да процени сам, уколико и он не спада у ту сорту "вођа". Стара Аустрија имала је парламентарну владавину још у чистој култури. Свакако да су поједини председници влада именовани од цара и краља, само то именоване није било ништа друго него спровођење воље парламента. Али ценкање и трговање за министарске положаје било је већ западна демократија у најизворнијем издању. Посебно је измена појединих личности наступала већ у све краћим роковима, да то коначно прерасте у

прави некакав лов. У истој мери опадала је величина одговарајућих "државника" све више, док на крају није преостао само онај сићушни тип парламентарског калкуланта, чија се државничка вредност одмеравала и признавала само више према његовој способности, којом је успевао да склепта поједине коалиције, дакле да спроводи оне ситне политичке трговачке послитиће, које једино бејаху у стању да заснују јединство оваквих народних представника за практични рад.

Тако је неке могла та бечка школа у овој области да пружи најбоља сазнања. Оно што је не мање привлачило моју пажњу било је поређење између постојеће моћи и знања ових народних представника и задатака, који су горуће тражили њихово извршавање. Наравно да се онда морало, хтело се то или не, ближе позабавити духовним хоризонтом тих изабраника народа, при чему се уопште није дало заобићи да се поклони нужна пажња такође и збивањима која су водила ка разоткривању ових дивотних појава нашег јавног живота. Такође и начин на који је стварна способност ове господе у служби отаџбини била покретна и примењивана, дакле технички след њиховог делања, завређивао је да буде темељно истраживан и испитиван.

Целокупна слика парламентарног живота била је тим јаднија што се човек више решавао да продре у те унутрашње односе, да с безобзирном оштром објективношћу проучава личности и стварне основе.

Чак све ово адресира према једној институцији која се осећа побуђеном, да преко својих носилаца у сваком другом ставу указује на "објективност" као једину праведну основу за свако процењивање и заузимање става. Процењују се та господа лично и закони њиховог горког живота и само би човек могао да се чуди резултату тога. Не постоји ни један принцип, који је, објективно гледано, тако нетачан као парламентарни.

При том се сасвим сме превидети начин на који се одржава избор господа народних представника, како они уопште доспевају до својих положаја и до свог достојанства. Да се овде притом ради само о једном заиста сићушном делићу испуњења једне опште жеље или чак и опште потребе, свакоме ће сместа да сине ко себи разјасни да политичко разумевање широких маса уопште није тако развијено, да би са своје стране оне допрле до одређених општих политичких погледа и у вези с њима одабрале личности које би дошле у обзир. Оно што и увек означавамо речју "јавно мњење" почива својим понајмањим делом на искуствима или чак и сазнањима појединаца, добијеним самостално, а највећим делом, насупрот томе, на представи која се ствара путем једне сасвим нападне и упорне врсте такозваног "просвећивања". Тако као што је и конфесионалан став резултат васпитања и сама религиозна потреба по себи дрема у унутрашњем бићу човека, тако и политичко мњење масе представља само крајњи резултат једне понекад

сасвим невероватне упорне и темељне обраде душе и разума.

Далеко најмоћнији удео у политичком "васпитању", који се у овом случају најбоље означава речју пропаганда, пада на конто штампе. Она обезбеђује у првом реду овај "просвећујући рад" и представља тиме неку врсту школе за одрасле. Само та настава није у рукама државе, већ у канцама делом у највећој мери минорних снага. Већ сам у Бечу као млад човек имао најбољу могућу прилику да тачно упознам власнике и фабриканте те машине за "васпитање" маса. Морао сам на почетку да се чудим за које кратко време је тој злоћудној (јеврејској) велесили у држави постало могуће да производи једно одређено мишљење чак и кад се притом радило о потпуном фалсификату неких стварно постојећих општих унутрашњих жеља и погледа. У неколико дана се ту онда од једне смешне стварчице начини државна акција од огромног значаја, док насупрот томе у исто време животни важни проблеми се предају заборава или, још боље, једноставно краду из свести и сећања масе. Тако се успевало да се у току од неколико недеља неком чаролијом ишчепркају из ничега имена, да се на њих прикопчају најневероватнија надања широке јавности, чак да им се још и популарност створи, која неком заиста, значајном човеку често током целог његовог живота није могла пасти у део, имена која притом још колико пре једног месеца ниједан човек чак ни чуо није, док су у исто време, вредне и старе појаве државног или

осталог живота одумирале за своју околину још и при најбољем здрављу и снази, или пак биле изложене таквој бедној порузи да је за кратко време претила опасност да њихово име постане симбол једне сасвим одређене нискости и нитковлука. Морао би се простудирати овај инфамни јеврејски метод да се неки часни човек одједном и као замахом чаробног штапића заспе истовремено са стотина и стотина места из смрдљивих кибли најнижих клевета и обешчашћења преко своје чисте одеће, да би се права опасност овог олоша штампе могла тачно вредновати. Не постоји онда баш ништа што не би таквом једном разбојнику одговарало да доспе до својих јасних циљева. Он би онда проњушкао и до најинтимнијих породичних односа и не би се смирио док његов трагалачки инстинкт не напипа некакав мизерни догађајчић, који је онда одређен да се несрећној жртви зада последњи ударац. А не нађе ли се нити у јавном нити у приватном животу чак и при најупорнијем њушкању баш ништа, онда тако насме једноставно неки клипан да распали с клеветом, у чврстом уверењу да хиљаду пута понављање оставља све чешћи траг, и борба жртве против тога у највећем броју случајева уопште није могућа; при чему тај олош никад ништа не предузима из мотива који би код пристojних људи били прихватљиви. Не дај Боже! И тако нападајући једна битанга ове врсте своју драгу околину на најнитковскији начин, сакрива се тај љигавац у прави облак честитости и исцелитељских фразетина, брбља о "новинарској дужности" и сличним лажљивим којештаријама, па

се тако усуђује још и то, приликом заседања и конгреса, дакле у поводима, када се ова беда виђа скупа у већем броју, да трућа о некаквој посебној, наиме журналистичкој "части", што онда ту окупљени олош узнесено узајамно потврђује. Ова фукара фабрикује међутим више од две трећине такозваног "јавног мњења", из чије пене онда иступа парламентарна Афродита.

Да би се овај поступак тачно описао и приказао у целој његовој лажљивој неистинитости, морали би се написати томови књига. Само, ако се и изузме све и осмотри искључиво дати продукт из целе његове делатности, и то ми изгледа довољно, да би се расветлило објективно лудило те институције тако и пред најстрожијим њеним верницима. Најлакше и понајпре би се могла разумети ова колико бесмислена толико и опасна збрка, чим би се упоредио демократски парламентаризам с једном истинитом германском демократијом. Најзначајније пажње у случају овог првог је у томе да се поступа тако што се изабере један број од пет стотина људи или у последње време и жена, којима сада у свему и свачему припада да донесу коначну одлуку. Они су практично тако сама влада, јер иако се од њих бира један кабинет, који према спољњем свету преузима послове државе, то је упркос томе овде само наизглед тако.

У стварности не може таква једна такозвана влада ни корака да учини, а да претходно себи не прибави

дозволу целе скупштине. Тиме она међутим не може бити учињена низашта одговорном, пошто последња одлука дакле никада није на њој, већ код мајоритета парламента. Она је у сваком случају само извршилац воље ове или оне већине. Њена политичка способност би се заправо могла проценити једино у уметности, с којом она постиже то да се или прилагоди вољи већине или да већину привуче к себи. Тиме она међутим пада са висине једне стварне владе у нискост једне просјакиње према овом или оном мајоритету. Па тако и њен најважнији задатак мора уопште да се састоји само у томе да с времена на време себи осигура наклоност постојеће већине, или да се подухвати образовања једне нове себи боље наклоњене. Успе ли то, онда она сме поново једно кратко време да "влада", не успе ли, онда она може да оде. Правилност њених намера не игра при том уопште никакву улогу. Тиме је међутим свака одговорност практично одстрањена. До каквих све последица води овако нешто, види се већ и из једног сасвим једноставног разматрања: унутрашњи састав пет стотина изабраних народних представника према позиву, или тако и способностима појединаца одаје једну колико расцепкану толико и најчешће још и јадну слику. Јер, па ваљда се још неће и поверовати да су ти изабраници нације истовремено и изабраници духа, или такође бар разума! Вероватно, нико неће помислити да из гласачких листића једног свега пре него духовног стабилног биралишта могу да стасају на стотине државника. И уопште да ли је могуће супротставити се довољно

оштро безумљу да се из општих избора могу родити генији. Прво и прво, у свакој нацији јави се у сваком светоме времену једном један прави државник, а не истовремено на стотине и више њих одједном; друго, одбојност масе према сваком истакнутом генију је заправо инстинктивна. Пре ће камила проћи кроз иглене уши но што ће један великан бити "откривен" помоћу избора. Оно што се заиста истакне изнад нормалне мере широког просека, уобичајава да се у светској историји лично јави. Тако, међутим, изгласава пет стотина људи од више но скромних својих могућности о најважнијим пословима нације, поставља владе, које потом саме опет морају у сваком посебном случају и сваком посебном питању да прибаве сагласност преузвишене скупштине Савета, свагда се дакле заиста гради политика тих пет стотина. И по томе онда све и изгледа тако. Али чак и да се и сасвим изостави по страни разматрање о генијалности тих народних представника, нека се ипак промисли, каквих различитих врста су проблеми, који ажурирају своје решење, на којим различитим областима морају да се изнађу решења и донесу одлуке и свакако ће се схватити, колико овде мора бити лоша једна институција владавине која последње право на одредбе преноси на један масовни скуп људи, од којих само један сасвим мајушни делић поседује знања и искуства о стварима о којима се расправља. Најважније привредне мере се тако подносе неком форуму, који тек једном десетином својих чланова може да покаже своје економско образовање. А то међутим не значи ништа

друго до чињенице да се последња одлука у једној ствари даје у руке људима, којима свака темељитост у овоме потпуно недостаје. И тако је, међутим, са сваким другим питањем. Увек се преломи, одлука помоћу једне већине незналица и немоћника, пошто дабоме састав ове институције остаје непромењен, док се, међутим, проблеми који су на, разматрању протежу на готово све области и следствено томе би требало да и претпостављају једну сталну измену посланика који о њима расправљају и одлучују. Немогуће је да исти људи буду препуштени доношењу судова о саобраћајним пословима као и о онима из области високе спољне политике. Овде би морали да буду друкчији него све сами ови универзални генији, какви се у једноме веку тек једном заиста појаве. На жалост овде се у највећем броју случајева уопште не ради о "главама", него о исто тако ограниченим колико и уображеним и надуваним дилетантима, о духовном полусвету најрђавије сорте. Стога и наступа тако често несхватљива лакомисленост, с којом та господа разговарају и одлучују о стварима, које би чак и код највећих духова изискивале веома брижљива премишљања. Овде се доносе мере од далекосежног значаја за будућност целе једне државе, па и нације, а они се понашају као да им је на столу боље им стојећи шпил карата за партију тарота, а не да је у питању судбина саме нације. Но, било би свакако неправедно поверовати да је сваки од посланика таквог једног парламента већ увек сам од себе био с тако мало осећања за одговорност.

Онај који међутим познаје људе, схватиће да у таквом једном "красном" друштву не би неко желео и баш да буде највећи глупак, а у извесним круговима част и поштење имају истоветно значење као и глупост. Те тако ће и онај понајпре још честити представник нужно бити убачен у ову колотечину свеопште лажљивости и преваранства. Управо уверење да несадејство једног појединца у једној ствари по себи ама баш ништа не би променило, убија сваки часни помак, који би овај или онај можда учинио. Он ће на крају допустити себи убеђење да лично он још одавно не спада у најгоре и да својим дејствовањем могуће предупредује оно горе, зло. Наравно би се приговорило овде да додуше поједини посланик нема нарочитог разумевања у овој или оној ствари, али је његов став резултат саветовања фракције као руководитељке одређеног господина; ова има своје посебне одборе, каже се, који се без даљњег више него довољно од стране стручњака инструирају. Ово изгледа на први поглед да је коректно. Али би ипак било онда значајно и питање: зашто се бира пет стотина, ако ипак само неколицина поседује нужно знање за заузимање става о најважнијим питањима? Да, управо у том грму лежи зец. Није циљ нашег данашњег демократског парламентаризма да образује рецимо једну скупштину мудрих, већ много више тај да састави гомилу духовно зависних нула, чије вођење према одређеним смерницама утолико постаје лакше што је већа лична ограниченост појединаца. Само тако може да се води партијска политика у

данашњем рђавом смислу. Али само тако је и могуће, да онај који заправо вуче konce може опрезно увек да остане у позадини, а да никада лично не буде подвргнут одговорности. Јер, неће ипак сад свака за нацију тако штетна одлука бити приписана тамо неком свима видљивом мангупу, већ ће се свалити на леђа целе фракције. Тиме међутим отпада свака практична одговорност, јер она мора да лежи само у обавези једне поједине личности, а не у једном парламентарном удружењу брбљиваца.

Ова институција може да буде драга и драгоцену само за онога најлажљивијег и истовремено посебно за оног мужа што зазира од светла дана, а мудро је омражена свом честитом, исправном, за своју одговорност спремној момку. Стога је ова врста демократије постала и инструмент оне расе, која сходно својим унутрашњим циљевима мора да се плаши Сунца сада и у сва времена убудуће. Само Јеврејин може да велича једну институцију која је прљава и неистинита као и он сам! Њему насупрот стоји истинита германска демократија слободног избора вође с његовом обавезом за потпуно преузимање сваке одговорности за своје делање и поступке.

У њој нема никаквог прегласавања једне већине по појединим питањима, већ само одређивање једног јединог, који онда свим својим умећем и животом има да наступа за своје одлуке. Ако неко сад иступи са замерком да под таквим условима се тешко може

неко наћи спремним да своју личност посвети тако ризикантном задатку, онда се на то мора само једно одговорити – нека је Богу хвала, па у томе управо и лежи смисао германске демократије да неће први који наиђе недостојни штребер и морални олош околично се уфукљати у владу свога народа, већ ће се због величине одговорности коју треба преузети уплашено устукнути незналице и слабићи. А ако би ипак једном такав клипан покушао да се наметне, онда га је лакше раскринкати и безобзирно одгурнути: губи се, кукавички олошу! Назад, прљаш сваким кораком којим газиш, јер предворје у Пантеон историје није за пузавце ту, него за хероје!

До оваквог погледа на ствари изборих се после двогодишњих посета бечком парламенту. Онда нисам више тамо залазио. Парламентарни режим имао је и додатно једну главну заслугу за све више последњих година растућу слабост старе хабзбуршке државе. Што је више његовим деловањем била разбијена превласт немства, тим се више сада потпадало под један систем испразних међусобних игрица националности. У самом Рајхстагу ово се све више дешавало на штету Немаца и тиме свакако у првом реду на штету Рајха, јер већ на прелазу у овај век морало је и оном најпапетнијем да сине, да привлачна снага монархије није више у стању да обузда тежње земаља за растурањем заједничке државе. Напротив! Што су сиромашнија постала средства, која је држава имала да улаже за своје одржање, тим је све више растао општи презир

према њој. Не само у Мађарској, већ такође и у појединим словенским провинцијама осећало се толико мало идентичним са заједничком монархијом, да се њена слабост нипошто није осећала као сопствена срамота. Чак се више и радовало још таквом Царском савету, знацима наступајуће старачке немоћи – ипак се више уздавало у њену смрт него у њено оздрављење.

У парламенту је могао још да се спречи потпуни слом сталним недостојанственим попуштањем и испуњавањем и сваке могуће уцене, коју је онда имао да плати Немац – у земљи помоћу једног што је могуће вештијег манипулисања народима једних против других. Само, општа линија развоја била је уперена ипак против Немаца. Посебно откако је престолонаследство почело да утире пут извесном утицају надвојводи Францу Фердинанду, добило је план и поред одозго форсирано чехизирање. Са свим иоле могућим средствима покушавао је тај будући владалац дупле монархије да учини предност разнемчавању, или чак и да га форсира, односно бар прикрије. Чисто немачка места су тако околичним деловањем државног беамтерства (чиновништва) полако, али неспутано сигурно угурана у мешовите језичке зоне. Чак и у доњој Аустрији је почео тај процес да чини све брже напретке, а Беч је већ за многе Чехе био њихов највећи град. Водећа мисао овог новог Хабзбурга, чија је породица сад говорила више Чешки (супруга надвојводе била је некадашња чешка грофица; она је потицала из кругова, чији је

непријатељски став према Немцима представљао традицију) била је, да у средњој Европи постепено формира једну словенску државу, која је као заштита против православне Русије требало да буде постављена на строго католичке темеље. Тиме је, као тако често код Хабзбурга, поново религија постављена у службу једне чисто политичке мисли и још к томе посматрано, бар са немачке тачке гледишта, несрећне политичке мисли. Резултат је био више него жалостан у многоструком погледу... Нити су кућа Хабзбург нити католичка црква добили очекивану награду. Кућа Хабзбург је изгубила престо, Рим једну велику државу. Јер тиме што је круна ставила и религиозне моменте у службу својих политичких опредељења, продубила је један дух, који понајпре ни она сама наравно није сматрала могућим.

Из таквог једног покушаја да се у старој монархији свим средствима искорени немство, израстао је као одговор старонемачки покрет у Аустрији. Са осамдесетим годинама је и у монархији достигао врхунац манчестерски либерализам јеврејског утемељења, ако не и да је још и преплавио. Реакција против тога дошла је ипак, као код свега у старој Аустрији, не у првом реду из социјалних схватања, већ националних. Нагон за одржањем принудио је немство да се стави у одбрану у најоштријој форми. Тек у другом плану почеће и економска мерила да постају важна. Тако су се из свеопште политичке збрке искристалисале две партијске структуре, једна

више национална, друга више социјално настројена, обе међутим изузетно интересантне и поучне за будућност. После поражавајућег краја рата 1866. год. заносила се кућа Хабзбург помишљу о једном реваншу на бојном пољу. Само је смрт цара Макса Вон Мексика, чија се несрећна експедиција приписиваше у првом реду Наполеону Трећем, и чије препуштање пада узроковано Французом је побудило опште огорчење, спречило је једно теже зближавање са Француском. Па ипак је Хабзбург онда био на опрезу. Да није рат 1870/71. постао такав јединствен победнички поход, усудио би се свакако ипак бечки двор да заигра крваву игру освете за Садову. Али када су са бојишта приспеле прве јуначке вести, чудесне и једва за веровати но ипак истините, онда спознаде "најмудрији" свих монарха неприличан час и начини једну најбоље могућу гримасу у рђавој игри. Херојска борба тих двеју година произвела је једно још много моћније чудо, јер код Хабзбурга промена става никада није одговарала унутрашњој тежњи срца, него принуди околности. Немачки народ у старој Источној марки је међутим тако био понет победничким заносом царства и видео је с најдубљом острашћеношћу поново васкрсавање сна очева у најдивнију стварност. Јер нека се нико не вара – онај заиста немачки опредељени Аустријанац је и у Кениграцу од тих тренутака спознао онај исто тако трагичан, али и неопходан разлог за поновно усправљање једног Рајха који више није хтео да остане спетљан с трулим кучинама старог савеза – и више то и није

био. Он је такође научио пре свега најтемељније на сопственој кожи да осећа да је кућа Хабзбург најзад завршила своју историјску мисију и да нови Рајх само више онога за цара сме да прихвати, који у свом херојском настројењу има да понуди једну достојну главу "круни Рајне". А колико ли је само још и више била да се слави судбина што је то даривање било извршено изданку једне династије, која је у Фридриху Великом већ једном у мутном времену нацији један светли симбол вечног успона подарила. Али кад је после великог рата кућа Хабзбург с последњом одлучношћу ишла на то да опасно немство дупле монархије (чије унутрашње опредељење није могло бити под сумњом) полако, али неумољиво искорени – јер то је морао и бити коначан исход политике словенизирања – плану онда отпор народа коме је био одређен крај и то такве врсте, какву немачка историја новијег времена још није познавала.

По први пута посташе национално и патриотски опредељени људи – бунтовници. Бунтовници не против нације, такође не и против државе саме по себи, већ бунтовници против једне врсте владавине, која је по њиховом уверењу могла водити до пропасти сопственог народа. По први пут у новијој немачкој историји раздвојио се земаљски династички патриотизам од националне љубави према отаџбини и народу. Била је то заслуга свенемачког покрета Немачкоаустрије деведесетих година да се на јасан и недвосмислен начин

констатовало, да један државни ауторитет само онда има право да захтева поштовање и заштиту, ако он одговара тежњама народа, бар му не наноси штету. Државни ауторитет као сам себи циљ не може да постоји, јер би у том случају свака тиранија на овом свету била недодирљива и проглашавана светом.

Ако помоћним средствима владавинског насиља буде један народ предодређен за пропаст онда је побуна сваког појединог припадника таквог једног народа не само право већ и обавеза. Остмарк – ознака за Аустрију свенемачког царства. Питање, међутим, када се овакав један случај указује неће бити одлучено теоријским расправама, већ силом и успехом. Пошто свако владавинско насиље узима себи за право разуме се обавезу одржања државног ауторитета, и кад је та влада тако рђава, а тежње једног народа хиљаду пута издане, онда народни нагон за сомодржањем при савладавању такве једне власти у циљу задобијања слободе или независности мора да употреби иста оружја којима се и противник покушао да одржи. Борба се према томе води "легалним" средствима догод и власт коју се хоће оборити сама таква средства употребљава, али се и од илегалних не мора устезати ако завојевач иста употреби.

Уопште узев се, међутим, не сме заборавити да одржање једне државе или чак и једне владе није највиши циљ битисања људи, већ очување њихове врсте. Али ако је сама она једном у опасности да буде

подјармљена или чак и уништена, онда питање легитимитета не игра сад више никакву улогу. Може онда да буде и то да се владајућа сила и хиљаду пута послужи "легалним" средствима у своме наступању, ипак је нагон за одржање подјармљених најузвишеније оправдање за њихову борбу свим средствима и оружјем. Само у признању овог става су борбе за слободу против унутрашњег, а такође и спољњег поробљавања народа на овој земљиној кугли исказани у тако моћним историјским примерима. Право човека руши право државе. Подлегне ли, међутим, један народ у својој борби за права човека, онда ће он управо на теразијама судбине бити исувише лак и безначајан да би имао срећу за даље трајање на овоме свету. Јер ко није спреман или способан да се бори за своје битисање, њему је вечно праведно провиђење већ одредило крај. Свет овај не постоји за кукавичке народе. Али како је ипак лако једној тиранији да се огрне мантилчићем такозване "легалности", показује и опет најјасније и најупечатљивије пример Аустрије. Легална државна власт почивала је тада на немачко-непријатељском тлу парламента са његовим немачким мајоритетом – и исто тако немачко-непријатељском владалачком кућом. У оба ова фактора био је отелотворен државни ауторитет. Са тога места хтети и покушати да се промени судбина немачкоаустријског народа, била је чиста бесмислица. Тиме би међутим био опет, према мишљењу наших поклоника једино могућег "легалног" пута и државног ауторитета по себи,

сваки отпор, јер он није спроводљив легалним средствима, занемарљив. То би, међутим, значило и крај немачког народа у монархији с изнуђеном нужношћу – и то у кратком времену. Заиста је од те судбине немство спасено једино сломом те државе. Брбљиви теоретичар би наравно увек још радије умро за своју доктрину него за свој народ. Пошто људи тек себи стварају законе, он мисли да су они за њих касније ту. Што је ова бесмислица темељно отклоњена, а на ужасавање свих теоретских јахача на принципима као и осталих државних фетишиста захвалност лежи на ондашњем свенемачком покрету у Аустрији. Тиме што су Хабзбурзи покушали да се свим средствима острве на тело немства, напала је ова партија тако и "узвишену" кућу владоца, и то безобзирно. Она је по први пута поставила сонду на тој трулој држави и стотинама хиљада људи отворила очи. Њена је заслуга што је предивни појам отаџбинске љубави отргла из загрљаја ове суморне династије. Њена снага је у прво време свог наступа била изванредно велика, па је тако претила да постане и права једна лавина. Само, успех није потрајао. Када сам дошао у Беч, покрет је већ одавно био потиснут од у међувремену на власт доспеле хришћанско-социјалне партије, па тако и одуван у скоро потпуну безначајност. Цео тај ток постојања и нестанка свенемачког покрета с једне стране и нечувеног успона хришћанско-социјалне партије с друге стране морао је збиља да постане за мене класичан објект студирања од најдубљег значаја.

Када сам дошао у Беч, биле су моје симпатије сасвим и у потпуности на страни свенемачког опредељења.

Да се тако имало смелости у парламенту за повик »живели Хоенцолери« такође ми је тада веома импоновало, као што ме и радовало, да се још увек себе сматрало као пролазно одвојени део Немачког царства и ни једног тренутка није дозвољавало да се пропусти, тако нешто и јавно да се обзнани, побуђивало је у мени радосно поуздање – да се у свим питањима која су се тицала немства бескомпромисно истицала обојеност и нипошто се није поклизавало у компромисе, изгледао ми је једини још проходан пут ка спасењу нашег народа, али то што је покрет после свог најпре тако дивног успона сад тако јако опао, то нисам могао да разумем. Још мање, међутим, да је хришћанско-социјална партија у исто време могла да се уздигне до тако огромне власти. Она је управо тада доспела на врх своје славе. И како сам се дао на то да оба покрета упоредим, дао ми је и овде усуд, убрзано и мојим иначе претужним положајем, најбољу поуку за схватање узрока ове загонетке.

Почињем моје разматрање најпре код оба човека, који су сматрани као вође и оснивачи обе партије: Георг фон Сенерер и др Карл Луегер. Чисто људски узето, уздизала су се обојица, један као и други, далеко изнад оквира и мерила такозваних парламентарних појавности. У таквој каљузи једне свеопште политичке корупције остао је читав њихов

живот чист и недодирљив. Ипак је моја лична симпатија била тада најпре на страни свенемца Сенерера, да би се потом само постепено окретала такође и ка хришћанско-социјалном вођи. У њиховим способностима конфронтирани, изгледало ми је још онда Сенерер као бољи и дубљи мислилац у домену принципијелних проблема. Он је нужни крај аустријске државе тачније и јасније спознавао него ма ко други. Да су нарочито у немачком Рајху његова упозорења од хабзбуршке монархије боље слушали, не би онда никада дошло до несреће светског рата Немачке против целе Европе. Само, када је Сенерер проблеме по својим унутрашњим битима спознавао, онда се он још и више варао у људима. Овде је опет била снага др Луегера. Тај је био редак један познавалац људи, који се нарочито чувао да људе погледа боље но што су они и сами били. Стога је он рачунао више с реалним могућностима живота, док је Сенерер овде показивао мало разумевања. Све што је свенемац само и помислио, било је, теоријски узев, тачно, само, тиме што је недостајала снага и разумевање да се теоријска сазнања пренесу на масу, њих дакле довести у такву форму да они тиме могу одговорати способности поимања широких слојева народа, који су ипак и остају ограничени, било је управо ово спознавање само једна пророчанска мудрост да икада буде могла да постане практична стварност. Ово недостајање стварног познавања људи водило је, међутим, у даљем току у једну заблуду код процене снага целог покрета као и прастарих институција. Најзад је Сенерер додуше

спознао да се овде ради о питањима погледа на свет, али није схватио, да су у првом реду увек само широке масе погодне за носиоца таквих готово религиозних уверења. Он је нажалост у само веома малом обиму видео изузетну ограниченост воље за борбу код такозваних "грађанских" кругова већ и услед њиховог привредног положаја, који је појединца излагао превише страховању да ће нешто изгубити и стога се тај држао више по страни. А ипак један поглед на свет имаће тек онда изгледа на победу ако се широке масе искажу спремним да буду носиоци новог учења и да сами ступе у неопходну борбу. Том недостатку разумевања за значај доњих народних слојева надовезивало се и потпуно недовољно схватање социјалног питања. У свему томе је др Луегер права супротност Сенереру. Темељно познавање људи допуштало му је да исто тако добро процени могуће снаге као што је опет тиме остао поштеђен од једне институције постојеће за ниску процену, па можда чак да из тог разлога се управо њоме послужи као помоћним средством за остварење својих намера. Такође је он исувише јасно схватио да политичка борбена снага горњег грађанства је у данашње време само мала и недовољна била да њоме извојује слободу један велики покрет. Стога је он главно тежиште своје политичке делатности ставио за задобијање оних слојева чија је егзистенција била угрожена и који су следствено томе били више постали подстицај него слабљење борбене воље. Исто тако је он био склон, да се послужи да учини себи склоне, да би из таквих

старих извора снаге могао за сопствени покрет да извуче што више користи. Тако је он постулирао своју партију у првом реду на угроженом средњем сталежу и осигурао је себи тиме припаднике које је тешко било ма чиме уздрмати и који су исто тако били веома спремни на жртву као и пуни жилаве борбене снаге. Његов бескрајно mudar однос према католичкој цркви придобио је међутим за кратко време за њега и младе духовнике у једном обиму, да је стара клерикална партија била принуђена или да уступа поприште, или, још паметније, да се новој партији прикључи, те тако је освајао позицију по позицију. Ако би се међутим све то посматрало само као карактеристично биће човека онда би му се могла нанети тежа неправда. Јер уз црте мудрог тактичара морале би се додати и својства једног заиста великог и генијалног реформатора. Наравно и овде разграниченог тачном спознајом једном постојећих могућности као и способности сопствене личности. Био је то један бескрајно практичан циљ који је себи поставио овај заиста значајан човек. Он је хтео да освоји Беч. Беч је био срце монархије, од тог града истицао је још последњи живот у болешљиво и остарело тело трошног Рајха. Што је здравије постајало срце, тим свежије је морало да оживи и остало тело. Једна принципијелно тачна мисао, која је међутим могла да приведе само једно одређено, ограничено време за своју примену. А у овоме је лежала слабост тог човека. Оно што је он као градоначелник града Беча постигао, је у најбољем смислу речи бесмртно, монархију међутим

није он био у стању тиме да спасе – било је исувише касно. То је опет његов опонент Сенерер јасније видео. Оно што је др Луегер практички напао, успевало му је на чудесан начин, оно чему се од тога понадао, изостајало је. Оно што је Сенерер хтео, није му успевало, а оно од чега се прибојавао, управо је на жалост на ужасан начин и настајало. Тако оба човека не досегоше њихов далекосежан циљ. Луегер није могао више да спасе Аустрију, а Сенерер немачки народ да заштити од пропасти.

Бескрајно је поучно за наше данашње време, простудирати узроке промашаја обеју партија. То је посебно сврсисходно за моје пријатеље, пошто су у многим тачкама односи данас слични као онда и тиме могу да се избегну грешке које су једном већ одвеле један покрет до његовог краха, а други до његове бесплодности. Слом свенемачког покрета у Аустрији имао је у мојим очима три узрока: Прво нејасна представа о значају социјалног проблема управо кад се ради о једној новој партији која је по свом унутрашњем бићу револуционарна партија. Тиме што су се Сенерер и његова странка обратили у првом реду грађанским слојевима, могао је резултат да буде веома слабашак, тањушан. Немачко грађанство је нарочито у својим вишим круговима, иако појединци и не слуте, пацифистичко буквално све до самонегације, када се ради о унутрашњим стварима нације или државе. У добрим временима то значи у овом случају дакле у временима једне добре владе, овакво опредељење је један разлог да се овим

слојевима призна изванредна вредност за државу - у временима слабије владавине делује оно управо погубно. Већ да би се заиста уопште омогућило спровођење једне збиља озбиљне борбе, морао је свенемачки покрет да се пре свега посвети задобијању маса. Тиме што он то није учинио, изгубио је од самог почетка онај елементарни полет, коме је потребан такав један талас, ако тај покрет не треба у кратком времену да спласне. Како то начело није од самог почетка строго уочено и такође и спроведено, тако је и нова партија изгубила за касније сваку могућност надокнађења оног што је пропуштено. Јер пријемом претерано многобројних умерено грађанских елемената усмераваће се унутрашњи став покрета увек ка њима и тако морати да се одрекне сваког даљег изгледа за добијање снага вредних помена из широких редова народа. Тиме међутим један покрет неће више моћи да оде од некаквог простог гунђања и критизирања. Јер више или мање неће скоро никада више моћи да се нађе религиозна вера, повезана са исто таквом спремношћу за жртву – на њено место ступиће међутим тежња да се "позитивном" сарадњом, то значи у овом случају признањем да тога, стежу и затупе чврстину борбе, да би се најзад приземљило у један трули мир.

То се дакле догодило и свенемачком покрету, јер он није од самог почетка ставио главно тежиште на задобијање својих присталица из кругова широке масе. Он је постао "грађански", отмен, пригушено

радикалан. Из те грешке израстао му је и други разлог брже пропасти. Положај немства у Аустрији био је у време наступа свенемачког покрета већ очајнички.

Из године у годину постајао је парламент више једна институција за лагано уништење немачког народа. Сваки покушај неког спаса у дванаести час могао је да има један иако мали изглед на успех само у уклањању те институције. Тиме је настало за покрет једно питање од принципијелног значаја. Ако би требало, да би се парламент уништио, ући у њега, да би га, како се уобичајавало изразити, "изнутра поткопао", или је требало ту борбу водити споља, а сталним нападима против те институције? Ушло се у парламент и изашло потучен. Наравно, морало се ући у њега. Повести борбу споља против такве једне силе значи наоружати се само непоколебљивом храброшћу, али бити спреман и за бескрајне жртве. Тиме се напада бик јуришом на његове рогове и примичу се многи тешки ударци, понекад ће се бити оборен на тло, да би се можда тек са поломљеним удовима могло поново подићи, и тек после најтеже борбе приклониће се победа смелом нападачу. Само величина жртава задобиће нове борце за ствар, док упорност не добије успех као награду. А за то су, међутим, потребна деца народа из широких маса. Једино они су одлучни и довољно жилави да ту битку воде до крвавог краја. Али ову широку масу није ето поседовао свенемачки покрет, те тако му

ништа друго и није преостало, већ да уђе у тај и такав парламент.

Било би погрешно веровати да је та одлука била резултат дугих унутрашњих душевних мука, или само и разматрања – не, није се мислило ни на шта друго. Учешће у овој бесмислици је само један подбачај општих нејасних представа о значају и дејству таквог једног сопственог учествовања у институцији која је у принципу већ била оцењена као погрешна. Уопштено гледано понадало се свакако у једно олакшање код просвећивања ширих народних маса, тиме што се ето сада добија прилика да се говори пред "форумом целе нације". Такође, изгледа да се помислило да би напад на корен зла морао бити успешнији него јуришање извана. Заштитом имунитета веровало се да ће се појачати сигурност појединих истакнутих бораца, тако да би се снага напада тиме могла само повећати. У стварности, наравно, ствари су дошле сасвим друкчије.

Форум, пред којим су свенемачки посланици држали говоре, постао је не виши него пре мањи, јер ту сваки говори једино пред кругом који жели да га слуша, или који путем извештаја штампе поприма репризу изговореног. Али највећи и прави непосредни форум слушалаца не представља сала једног парламента, него велики јавни народни скуп. Јер на њему се налазе хиљаде људи, који су само зато дошли, да чују шта говорник њима има да каже, док у сали за седнице посланичког дома су само неколико стотина

њих, најчешће, једино зато ту да, би примили дневнице, а нипошто да, ето допусте да у њима засветли мудрост једног или другог господина "народног" представника. Али пре свега – то је увек иста публика, која никада неће нешто више научити, пошто им за ово осим памети недостаје и овде неопходна иако тако скромна воља. Никада неће неки од тих "народних" представника полазећи од себе да учини част бољој истини, да би се онда такође ставио и у њену службу. Не, то неће учинити ни један једини, осим да он има разлог да се нада, таквим једним обртом да ће моћи још да спасе за једну следећу сезону. Тек дакле када почне да виси у ваздуху да ће досадашња партија на долазећим изборима лоше проћи, потрчаће та раскош од мужевности да погледа, да ли и како да се убаци у другу, вероватно боље стојећу партију или правац, при чему се онда та промена, позиције одвија додуше у једном правој провали облака од објашњења и закљичања. Стога се дешава увек када једна постојећа партија почиње изгледа да пропада под ненаклоношћу народа у тако једном већем обиму, да прети вероватноћа једног уништавајућег пораза, да онда настаје једно велико путовање – парламентарни пацови напуштају партијски брод. То опет нема ничег заједничког са бољим знањем или хтењем, већ једино с оном бедном даровитошћу која такву једну парламентарну стеницу управо још у правом тренутку упозорава и тако је опет поново спушта на један други топли пријатељски кревет.

Пред таквим једним форумом говорити, значи ипак пред познате животињке (свиње) расипати перле. То се збиља не исплати! Успех овде не може никакав други бити већ само – нула. И тако је и било. Свенемачки посланици могли су да говоре до промуклости, дејство је потпуно изостало. Јеврејска штампа је, међутим, то или намртво прећутала, или је тако разбуцала њихове говоре, да су свака веза па чак и смисао често потпуно били искренути, или сасвим изгубљени и тиме јавност добила о намерама новог покрета једну сасвим лошу слику. Било је сасвим безначајно шта су поједина господа говорила, значење је лежало у ономе, што се од тих говора добило на читање. А то је извод из говора, који је у својој расцепканости могао једино бесмислено да делује. Могао и - требао. Притом једини форум, пред којим су они уистину говорили, састојао се од кнап пет стотина парламентарараца, и то говори довољно. Али најгоре у свему је било следеће: Свенемачки покрет је могао само онда да рачуна на успех, ако је од првог дана схватио, да овде не би смело да се ради о једној новој партији, него много више о једном новом погледу на свет. Једино такав један нови поглед на свет могао је да мобилише унутрашње снаге да се избори ова циновска борба. За тако нешто вреде као вође једино оне најбоље и најхрабрије главе. Ако борбу за један поглед на свет не воде јунаци спремни на жртвовање, неће се за веома кратко време више наћи борци храбри да погледају смрти у очи. Ко овде дрхти за сопствени живот, њему за општу ствар не преостаје ништа

више. Али да би се ови услови одржали, важно је за свакога да зна, да нови покрет част и славу за потомство никако у садашњости нема да понуди. Што више један покрет има да раздаје позиције и положаје које је лако стећи, тим ће већа бити навала медиокритета, док коначно ти политички шегрти до те мере помреже коровом једну успешну партију, да опробани борац од некада неће више бити уопште у стању поново да препозна стари покрет, а нове придошлице ће и њега самог као џангризавог и "позваног" одлучно да одбаце. Тиме је међутим "мисија" таквог једног покрета запечаћена. И како је свенемачки покрет себе преписао парламенту, добио је управо и "парламентарце" уместо вођа и бораца. Он је тиме спао на ниво једне од обичних политичких дневних партија и изгубио је снагу да се суморној судбини супротстави пркосом мучеништва. Уместо да се бије, он је сад научио и да "говори" и "преговара". Али нови парламентарцац је осетио већ за кратко време као лепшу, јер је била без ризика, обавезу, да нови поглед на свет избије "духовним" оружјем парламентарне говорљивости, када се, у случају потребе и жртвом сопственог живота, улетањем у борбу, показао њен исход несигурним, у сваком случају нешто што ипак ништа није могло донети. А пошто се сада већ једном седело у парламенту, почеше присталице напољу да се надају у чуда и да их ишчекују, која наравно не наступају нити су могла наступити. Стога се постало већ за кратко време веома нестрпљивим, јер чак и то што се тако могло чути од сопствених посланика, ни на који

начин није одговарало очекивањима бирача. Ово је било лако објашњиво, јер се непријатељска штампа, наравска ствар, добро чувала да народу не пренесе једну верну и праву слику деловања свенемачких представника. И што су се више нови народски представници привикавали на укус једне ипак ближе сорте "револуционарне" борбе у парламенту и покрајинским скупштинама, тиме су се мање нашли спремним да се врате у опасан агитаторски рад у широким слојевима народа. Масовни скуп, једини пут једног заиста пунодејствујућег, јер је и непосредно лични, вршења утицаја, а тиме и једино могућег задобијања великих делова народа, све више је тиме гуран у други план, запостављен. Тако као што је пивски сто сале за скупове коначно замењен са трибином парламента, да би са тог форума говори били наливани у главе такозваних "изабраника" народа уместо у народ, престао је свенемачки покрет такође да буде један народни покрет и за кратко време се срзоао у један више или мање озбиљно третирани клуб академских расправа. Лош утисак који је ширила штампа, под зна се чијом контролом, до те мере није више био могућ да се исправи личном скупштинском делатношћу поједине господе, тако да је најзад реч "свенемачки" добила један веома рђав призвук у ушима широког народа. Јер, ово нека допусте да им нарочито буде казано, сви ти пискарајући и витези и замлате данашњице - највеће промене и преврати на овоме свету никада нису изведени - гушчијим пером. Не, перу је увек било резервисано само то да их теоријски разјасни.

Али, сила која је навела у обрвавање велике историјске лавине религиозне и политичке врсте била је од памтивека очаравајућа снага изговорене речи.

Широка маса једног народа подлеже пре свега само снази говора. Сви велики покрети су, међутим, народни покрети, они су вулканске ерупције људских страсти и душевних осећања, покренути или стравичном богињом беде или потпаљивачком бакљом у масу убачене речи, а нису сладуњави лимунадни изливи естетизирајућих литерата и јунака салона... Судбину народа може да преокрене само олуја вреле страсти, страст, међутим, може да побуди само онај, који је у себи носи. Једино она дарује онда ономе који је њоме одабран речи, сличне ударцима чекића које су у стању да отворе капије ка срцу народа. У кога, међутим, затаји страст, а уста остану затворена, њега небо није изабрало за гласника своје воље. Стога нека остане свако пискарало код своје мастионице, да би "теоретски" деловао, ако су му за то достатни разум и моћ, али за вођу он нити је рођен нити обдарен. Један покрет с великим циљевима мора стога веома бојажљиво да се труди, да нипошто не изгуби везу са широким масама народа. Он мора понајпре с овог становишта да испита свако питање и у том правцу да донесе своју одлуку. Он мора надаље све да избегне што би његову способност дејства на масе могло да умањи или само и ослаби, а то не рецимо из демагошких разлога, не, него из једноставног сазнања да без

огромне снаге масе једног народа није остварљива никаква велика идеја, па ма како она изгледала света и узвишена.

Само тврда стварност мора да одређује пут ка циљу, непријатне путеве заобилазити значи на овоме свету сувише често се одрицати циља, па хтело се то неке или не. И како је свенемачки покрет својом парламентарном оријентацијом тежиште своје делатности уместо на народ пренео у парламент - изгубио је будућност, а за то је добио јефтине успехе тренутка. Изабрао је лакшу борбу, али тиме више није био вредан за последњу победу. Управо сам ово питање још у Бечу најтемељније разматрао и у несагледавању истог од стране свенемачког покрета видео један од главних узрока његове пропасти, пропасти једнога покрета који је у мојим очима тада био позван да у своје руке преузме вођство немства. Обе прве грешке које су довеле до пропасти свенемачки покрет, стајале су једна према другој у сродничком односу. Недостајаће сазнање о унутрашњим погонским снагама великих преврата водило је до недовољне процене значаја широких маса народа – из тога је произилазио мали интерес за социјално питање, недостатно и недовољно придобијање духа доњих слојева нације као и став према парламенту који је ово само поспешивао. Да се само могла спознати нечувена сила коју поседује маса као носилац револуционарних отпора у свим временима, онда би се свакако морало у социјалном као и у пропагандистичком правцу друкчије радити.

Онда и не би главно тежиште покрета било пребачено у парламент, него у фабрику и на улицу. Али и трећа грешка носи у себи последњу клицу у несазнању вредности масе, која се помоћу надмоћних духова најзад једном у једном одређеном правцу привлачи и поставља у покрет, а онда и, слично замајцу на точку додаје снази напада силину и равномерну, сталну упорност. Тешка борба коју је свенемачки покрет водио с католичком црквом објашњава се само из недовољног схватања да се душевном настројењу народа мора ићи у сусрет.

Узроци жестоког напада нове партије против Рима били су следећи: Чим се кућа Хабзбург коначно одлучила да Аустрију преобрати у једну словенску државу, посегнуло се за сваким средством, које је изгледало као подесно у том правцу - и религиозне институције је властодржачка кућа ставила бескрупулозно у службу нове "државне идеје". Употреба чешког свештенства и њихових духовних душебрижника било је само једно од многих средстава да се дође до тог циља, до општег словенизирања Аустрије. Поступак се одвијао овако како следи: у чисто немачке општине постављени су чешки свештеници, који су полако али сигурно почињали да истичу интересе чешког народа изнад интереса цркве и постајали клицоноше процеса однемчивања. Немачко духовништво је таквом једном збивању на жалост било недорасло и затајило је скоро потпуно. Не само да је оно само за такву једну борбу у немачком смислу било сасвим

неупотребљиво, него није било ни у стању да одговори потребним отпором на нападе других. Тако је бивало немство све чешће притискивано лагано, али неумитно на једној страни обилазним путем конфесионалне злоупотребе, а на другој својом недовољном одбраном. Ако се ово као што је приказано одиграло у маломе, на жалост, односи ни у већем опсегу нису били много друкчији. И овде такође нису наилазили антинемачки покушаји Хабзбурговца, иницирани пре свега од стране високог клера, на одбрану, док је заступништво немачких интереса и само остајало потпуно у позадини. Општи утисак није могао бити друкчији до да се овде одиграла повреда немачких права од стране католичког духовништва као таквог. Тиме, међутим, изгледа да црква управо није саосећала са немачким народом, већ се на неправедан начин ставила на страну његовог непријатеља. А корен целе ове ствари је лежао, пре свега по мишљењу Сенерера у чињеници да вођство католичке цркве није столовало у Немачкој као и самим тиме условљеним непријатељством према тужбама нашег народа. Такозвани културни проблеми су притом, као онда код готово свега у Аустрији, били скоро сасвим у позадини. Меродавно за став свенемачког покрета према католичкој цркви било је много мање њено држање на пример према науци итд., него знатно више њено недовољно заступање немачких права и, обратно, стално подржавање словенских неумерених захтева и похлепе. И сад, Георг Сенерер није био човек који једну ствар напола уради. Прихватио је

борбу против цркве у уверењу да само спасе немачки народ. »Покрет даље од Рима« изгледала је најсиловитија, али наравно и најтежа стратегија напада, која је морала да смрви непријатељску тврђаву. Уколико би она била успешна, онда би и несрећни црквени расцеп у Немачкој био превладан и унутрашња снага Рајха и немачке нације могла је таквом једном победом огромно да добије. Само, нити су замисао и основа, нити закључивање те борбе били исправни.

Без сумње је национална снага отпора католичког духовништва немачке националности била у свим питањима која су се тицала немства мања него она њене ненемачке, нарочито чешке професионалне браће. Исто тако само неки игнорант није могао да види да немачкоме клеру није готово никада чак ни само на ум пало једно офанзивно заступање немачких интереса. Само, морао је свако ко није био заслепљен признати да је ово требало бити приписано једној околности под којом ми Немци сви заједно најтеже имамо да трпимо, то је наша објективност у ставу према нашем народу исто тако као и према било чему другоме. И тако како је чешки духовник субјективно стајао према своме народу, а према цркви само објективно, тако је немачки свештеник био субјективно одан цркви, а остао је објективан према нацији. То је једна појава коју можемо у хиљадама других случајева на нашу срећу да посматрамо. А то ни у ком случају није само један наследни део католицизма, него нешто што у кратко

време прождере готово сваку, нарочито државну или идејну институцију. Упоредимо ли само став, који на пример заузима наше беамтерство (чиновништво) према покушајима националног препорода са оним који би у таквом случају заузело чиновништво неког другог народа. Или, верује ли се да би официрски кор целог осталог света рецимо на сличан начин тежњу нације одбацио под фразом "државног ауторитета", као што је то код нас од пре пет година нешто само по себи разумљиво, па чак важи и као веома заслужно понашање. Зар не заузимају нпр. у јеврејском питању обе конфесије данас једно становиште, које нити да одговара тежњама народа нити потребама религије? Нека се само упореди држање једног јеврејског рабина у свим питањима од иоле неког значаја за Јеврејство као расу са ставом далеко највећег дела нашег духовништва, али, молим најлепше, највећег дела духовништва обе конфесије. Овај феномен имамо увек онда, када се ради о заступању апстрактне једне идеје по себи.

"Државни ауторитет", "демократија", "пацифизам", "интернационална солидарност", итд. су стално појмови, који код нас увек постају тако круте, чисто доктринарне представе, да свако оцењивање општих, националних и животних неопходности следи искључиво више само од њихових гледишта и полазишта. Тај несрећан начин посматрања свих важности под углом једног предубеђења убија сваку моћ да се једна ствар субјективно промисли, која објективно противуречи сопственој доктрини, и води

на крају ка једном потпуном изокретању и средстава и циља. Окренуће се против сваког покушаја националног уздицања, ако би оно могло да се догоди једино претходним уклањањем једног рђавог, поквареног режима, јер би то забога био један удар на "државни ауторитет", а "државни ауторитет" није средство за циљ, као што понајвише у очима таквог једног објективног фанатика тај ауторитет представља сами циљ, који је довољан да испуни цео његов бедни и јадни живот. Тако би се нпр. укопавало са захтевом за разоружање против покушаја једне диктатуре, чак ако је њен носилац један Фридрих Велики, а тренутни уметници државотворства једне парламентарне већине били само неспособни патуљци, или чак инфериорни субјекти, јер... закон демократије изгледа таквом једном принципијелном јарцу управо светији него добробит једне нације. Дакле, један прикрива у пропаст, јер се у њој тренутно отелотворује државни ауторитет", док други чак и најблаговословенију владу одбија, уколико она не одговара његовој представи о "демократији". Тако исто ће наш немачки пацифиста код сваког па макар још и крвавог силовања нације (може оно чак да исходи и од најгорих војних насиља) само ћутати, иако се промена те судбине може постићи отпором, дакле силом, јер би то забога било противно духу његовог мирољубивог друштва.

Интернационални немачки социјалиста може, међутим, од другог света солидаристички да буде и опљачкан, он сам то прихвата са братском

наклоношћу и не помишља на одмазду или чак и самоодбрану, јер је он... ето - Немац. Ово може бити и тужно, али једну ствар хтети променити значи њу претходно и спознати. Исто тако се он односи и са слабићким заступањем немачког значаја од стране једног дела клера. А ово нити је злурада, зла воља по себи, нити опет условљено да кажемо заповестима "одозго", него у оваквој једној мањкавој националној одлучности за Немство од младих дана па надаље, као и с друге стране, једног беспоговорног подавања под идеју која је постала идол.

Васпитавање за демократију, или за социјализам интернационалног карактера, за пацифизам итд. је једно тако круто и искључиво, следствено томе, гледано изнутра, чисто субјективно васпитавање, чиме се под овим начелним представама утиче и на општу слику осталог света, док је став према Немству још од ране младости једно дабоме објективно васпитање. Тако ће пацифиста тиме што се он субјективно предаје својој идеји без остатка, код сваког чак и још тако неправедног и тешког угрожавања свог народа (уколико је он управо Немац) тражити увек објективно право, а никада из чистог нагона за самоодржање ступити у редове свога рода и борити се са њим. Колико ово важи такође и за поједине конфесије, нека још покаже и следеће: Протестантизам је по себи боље заступао значај Немства, колико то у његовом рођењу и каснијој традицији већ засновано и лежи; он ће ипак затајити у том часу када ова одбрана националних

интереса мора да се одигра у једној области, која у општој линији његове представе света и традиционалном развоју, или недостаје, или чак из некаквог разлога бива одбијена. Тако ће се протестантизам увек залагати за унапређење свег Немства по себи, чим се буде радило о стварима унутрашње чистоте, или такође и националног продубљивања, о одбрани немачког бића, немачког језика и такође немачке слободе, пошто је све ово дабоме чврсто засновано и почива у самом њему; он ће се међутим сместа упустити у борбу најбескомпромисније против сваког покушаја да се нација спасе из окружења њеног смртног непријатеља, јер је његов став према Јеврејству једном више или мање догматски утврђен. Притом се овде све врти око питања, без чијег решења сви други покушаји једног немачког препорода, или уздигнућа су и остали немогући и бесмислени.

Имао сам у свом бечком времену довољно доколице и прилике и та питања без предрасуда да проучим и могао сам притом још и у дневном саобраћају хиљадоструко да констатујем тачност овог погледа. У овом жаришту најразличитијих националности показало се одмах најјасније, да је управо немачки пацифиста увек покушавао објективно да посматра и сматра значај сопствене нације, али никада Јеврејин рецимо онај свог јеврејског народа, да је само немачки социјалиста "интернационалан" у једном смислу, који му онда забрањује, да за свој рођени народ правду друкчије испроси до цвиљењем и

слиндарењем од интернационалних другова, али никада и Чех или Пољак итд. Укратко, ја сам већ онда спознао да несрећа само делом лежи у том учењу по себи, другим делом, међутим, у нашем сасвим недовољном васпитању у духу љубави према сопственом народу уопште и у једној тиме условљеној минималној оданости истом. Тиме је отпало прво чисто теоријско објашњење борбе свенемачког покрета против католицизма као таквог. Када би се немачки народ васпитавао већ од најраније младости на оном искључивом признању права сопственог националног и кад се не би окружила дечја срца са проклетством наше "објективности" такође и у стварима одржавања сопственог Ја, онда би се у кратком времену показало да ће (али с претпоставком такође једне радикалне националне владе) исто тако као у Ирској, Пољској, или Француској, такође и у Немачкој католик увек бити Немац. Најмоћнији доказ за ово лиферовало је, међутим, оно време када је последњи пут наш народ у заштиту свога живота наступио пред судијом историје у борбу на живот и смрт. Докле год тада није недостајало вођство одозго, народ је своју обавезу и дужност испунио на величанствен начин. Дал протестантски пастор или католички свештеник, они су обијица допринели заједно бескрајно много дугом одржању наше снаге отпора, не само на фронту, већ и код куће. Тих година, а нарочито кад је најпре плануло, било је заиста у оба лагера само један једини светац - немачки Рајх, за чије постојање и будућност се управо сваки обраћао своме небу.

Једно питање морало би себи једном да постави свенемачки покрет у Аустрији: да ли је одржање аустријског Немства под једном католичком вером могуће или не? Ако да, онда не би смела политичка партија да се брине о религиозним или чак конфесионалним стварима, али ако међутим не, онда би морала да наступи једна религиозна реформација, а никада нека политичка партија. Ко околним путем једне политичке организације верује да може доћи до једне религиозне реформације, показује само да му измиче такође свака искра постајања религиозних представа или чак верских учења и њихових црквених утицаја измиче. Овде се заиста не може бити у служби два господара. При чему ја оснивање, или разарање једне религије сматрам ипак као битно веће и значајније, него оснивање или разарање једне државе, а камоли једне партије. Па и не каже се да су наручени напади били само одбрана од напада друге стране. Свакако да се у свим временима нису либили несавесни клипани да и религију начине инструментом својих политичких послова (јер о томе се код тих момака готово увек и искључиво радило) само исто тако је сигурно да је погрешно религију, или и конфесију такође учинити одговорном за један број мангупа, који с њом исто тако терају злоупотребу, као што би иначе и нешто друго ставили у службу својих нижих инстиката. Ништа не може таквој једној парламентарној ништарији и бадавацији боље одговарати, него кад му се тако укаже прилика да бар и накнадно још добије оправдање за своје политичко ленствовање и

оклевање. Јер чим се религија или конфесија учине кривим за његову личну рђавост па се оне зато и нападну, позива лажљиви момчић одмах с великом галамом цео свет за сведока о томе како је оправдано било његово поступање дотада и како само њему и његовој речитости има да се захвали за спасење религије и цркве. Исто тако глупа, као и заборавна средина, не препознаје онда правог покретача целе борбе најчешће већ услед велике вике, или се њега и не сећа више, а бараба је сад заправо постигао свој циљ. Да то с религијом нема ама баш ничег зна такав један лукави лисац сасвим извесно, он ће се онда тим више у миру смејати у себи док ће његов часни, али неспретни противник изгубити игру, да би се једнога дана, очајавајући због мањкавости верности и вере од свега повукао и дигао руке. У другом погледу било би заиста неправедно, религију као такву, или чак и читаву цркву учинити одговорним за све промашаје појединаца.

Треба свакако упоређивати величину пред очима видљиве организације са просечном ограниченошћу и грешношћу људи уопште узев и онда би се морало признати, да је однос између доброг и рђавог притом овде бољи него негде другде. Свакако да међу свештеницима самим има таквих, којима њихов свети позив служи само као средство њихове политичке амбиције, па га они чак у политичкој борби често више него на жалостан начин заборављају, односно заборављају да они морају да буду ипак чувари једне више истине, а не

представници клевета и лажи - само на таквог једног отпадају опет и на хиљаде и више часних, својој мисији на највернији начин оданих душебрижника који се у овом нашем исто тако лажљивом колико и поквареном времену издижу као мала острва у једној свеопштој мочвари. И колико ја мало смем да осуђујем и осудим цркву као такву, ако се једном неки покварени субјект у свештеничкој мантији на првљав начин огреша о морал, исто тако, међутим, ако неко други међу многима руши свој народ и издаје га у временским интервалима у којима је то без даљњег управо свакодневно. Нека се нарочито данас не заборави да на таквог једног изрода долазе и хиљаде њих, који крварећег срца сви осећају несрећу свог народа и исто тако као што и најдичнији синови наше нације и они чезну за оним часом када ће се и нама поново једном осмехнути небо. Ко међутим овде да одговори да се ту не ради о тако малим проблемима свакодневнице, него о питањима принципијелне истинитости, или догматског садржаја уопште, њему се може само једним другим питањем понудити нужни одговор: Верујеш ли да, изабран од судбине, овде изричеш истину, онда то и учини, али имај онда и храбрости, да то не будеш хтео да учиниш заобилазним путем једне политичке партије, јер и то је одлагање - него дај будућности управо немству лошијег од данас оно што је боље у теби. Ако ти опет овде недостаје храброст, или ти оно твоје боље у теби није сасвим јасно ни самоме, онда склањај прсте од тога, у сваком случају, међутим, не покушавај, оно у шта се не

усудујеш отвореним визиром, да се шуњаш обилазним путем једног политичког покрета.

Политичке партије не треба нипошто да се баве религиозним проблемима, док год они као народу страни не поткопавају обичаје и морал сопствене расе, исто као што религија не би требало да буде упетљана у партијске работе. Ако се црквени достојанственици, великодостојници и клирици служе религиозним институцијама, или такође и догмама, да би штетили свом национу, онда се на том путу никада не сме ићи за њима, него тући се истим оружјем. Политичком вођи морају бити недодирљиве религиозна учења и институције његовог народа, иначе он не сме да буде политичар, него треба да буде реформатор, ако за то има спрему. Неко друго држање би пре свега у Немачкој водило у катастрофу. Приликом проучавања свенемачког покрета и његове борбе против Рима (католицизма) дошао сам онда, а нарочито током каснијих година, до следећег уверења – мало разумевање тог покрета за значај социјалног проблема коштао га је заиста борбено снажне масе народа, предавање парламенту одузело му је снажни полет и оптеретио га са свим слабостима својственим тој институцији, борба против католичке цркве онемогућила га је у многобројним малим и средњим круговима и тиме му одузела безбројне од оних најбољих елемената, које нација уопште може да назове својима. Практични резултат аустријске културне борбе био је готово раван нули. Додуше, успело се да се од

цркве отргне око сто хиљада чланова, само без тога да је она тиме могла претрпети и неку посебну штету. Није јој било потребно да за изгубљеним "овчицама" у овом случају збиља пролије и једну сузу, јер она је изгубила само оно што претходно већ поодавно њој својим унутрашњим бићем није потпуно ни припадало. То је била разлика нове реформације према некадашњој, то јест, да су се неки од најбољих из цркве од ње преобратили и то из најдубљег унутрашњег религиозног убеђења, док су сада одлазиле ионако млакоње, и то из "промишљања" политичке природе.

Управо са политичке тачке гледишта је резултат био исто толико смешан колико опет и тужан. Опет је дошло до пропасти једног веома обећавајућег политичког покрета немачке нације, јер он није био вођен с неопходном безобзирном трезвеношћу, већ се губио у областима које су морале да воде само ка расцепу. Јер, једно је сигурно истина, свенемачки покрет не би свакако никада ову грешку учинио, да није поседовао исувише мало разумевања за психу широке масе. Да је његовим вођама било познато, да се у сврху постизања успеха, маси већ из душевних разматрања никада не смеју показати два, или више противника, онда би већ и због таквог једног разлога правац удара свенемачког покрета био усмерен само на једног противника. Ништа није опасније за једну политичку партију него кад она у свим својим одлучивањима дозвољава да је воде шепртље у свим

сокацима, који све хоће, а да могу икада и оно најмање заиста да постигну.

Уопште узев, уметност свих заиста великих народних вођа у свим временима састоји се у првом реду и у томе да пажњу свога народа не расипа, него увек да је концентрише на једног јединог противника. Што је јединственије ангажовање борбене воље једног народа, тим ће бити већа магнетски привлачна снага покрета, а тиме и снажнија сила удараца. У генијалност једног великог вође спада и то да чак и оне раштркане непријатеље с разних страна увек предочава у оне који спадају у једну категорију, јер спознаја различитих противника може код слабићких и несигурних карактера да доведе до поретка сумње у сопствена права. Као што се колебљива маса у борби против исувише многих непријатеља осећа несигурном, одмах се успоставља објективност и поставља питање, да ли заиста сви други немају права, а само сопствени народ, или сопствени покрет сам је у поседу права. Тиме међутим долази и прво смалаксавање сопствене снаге. Стога мора једна многобројност изнутра различитих противника увек да се сакупи у једног, тако да се у увиду масе сопствених присталица води борба против само једног непријатеља. То учвршћује веру у сопствено право и подиже огорчење против нападача на то право. Да свенемачки покрет оних времена то није схватио коштало га је успеха. Његов циљ је био тачно постављен, хтење исто, али трасирани пут погрешан. Он је слично једном

планинару, који је дабоме имао пред очима врх који је требало освојити, па се и с највећом снагом и одлучношћу дао на тај тежак пут, само што управо томе путу није посветио никакву пажњу, него, увек управљајући поглед на циљ, нити је видео нити проверавао својства пењања и – на томе је коначно пропао.

Обрнуто изгледа да је био однос код велике конкуренткиње, хришћанско социјалне партије. Пут који је она трасирала био је мудро и тачно изабран, само, недостајало је јасно сазнање о циљу. У готово свим доменима у којима је свенемачки покрет грешио, био је став хришћанско-социјалне партије тачан и испланиран. Она је поседовала неопходно разумевање за значај масе и осигурала је себи бар један део путем јавног наглашавања свог социјалног карактера од првога дана. Тиме што се оријентисала на битан начин на придобијање малог и доњег средњег и трговачког слоја, добила је исто тако верне као и истрајне и пожртвоване присталице. Она је избегавала сваку борбу против неке религиозне институције и осигурала је тиме себи подршку такве једне моћне институције какву збиља представља црква. Она је следствено тиме имала само јединог и то заиста великог главног противника. Она је спознала вредност једне свеобухватне пропаганде и била је виртуоз у деловању на инстинкте широке масе њених присталица. Да такође и она није могла да оствари сањани циљ спасавања Аустрије, објашњење је у два недостатка њенога пута као и у

нејасности самога циља. Антисемитизам новог покрета био је уместо на расистичким спознајама изграђен на религиозним представама. Разлог због којег се поткрала ова грешка био је исти који је проузроковао и другу заблуду. Ако је хришћанско-социјална партија хтела да спасе Аустрију, онда она није смела, по мишљењу њених оснивача, да се стави на гледиште расног принципа, јер би онда за кратко време морао да наступи општи распад државе. Нарочито је, међутим, захтевала ситуација у Бечу према схватању вођа партије, једну по могућству остављање по страни свих раздвајајућих момената, а на то место истицање свих уједињујућих гледишта.

Беч је у то време био толико јако прожет нарочито чешким елементом да је само највећа толеранција у односу на све расне проблеме могла ову партију да држи која још у свом предупредњу није била једна немачко-непријатељска партија. Ако се хтелo спасити Аустрију није се смело одрећи ње. Тако се покушало нарочито придобити оне врло бројне чешке малопривреднике у Бечу борбом против либералног манчерстерства и веровало се притом да је пронађена једна изнад свих народских разлика усмерена парола у борби против Јеврејства на религиозној бази. Да је тако једно побијање само на једној таквој бази Јеврејства донело само ограничену бригу, јасно је као дан. У најгорем случају спасао је један млаз свете водеце још увек и посао и Јеврејство истовремено. С таквим једним површним објашњењем никада се није доспело до једног

озбиљног научног третирања целог проблема и тиме су одбијени многи они којима је оваква врста антисемитизма остала неразумљива. Задобијајућа снага идеје била је тиме везана за скоро искључиво духовно ограничене кругове, ако се није хтело од чисто емотивног доживљаја до једне стварне спознаје. Интелигенција се томе опходила начелно одбијајуће. Ствар је тако све више и више добијала обресе као да се радило у целој ствари само о покушају једног новог преобраћења омладине, или чак о изразу зависти према конкуренцији. Тиме је борба изгубила обележје једног унутрашњег и вишег заветовања и изгледала је многим и не баш и оним најлошијим, као неморална и одбојна. Недостајало је уверење да се овде ради о животном питању целог човечанства од чијег решења зависи судбина свих нејеврејских народа. На томе полутанству губила се вредност антисемитске оријентације хришћанско-социјалне партије. Био је то један наизглед антисемитизам, који је био скоро гори него и уопште никакав, јер тако се уљуљкивало у сигурности, веровало да је противник зграбљен за уши, а у стварности сам антисемита је био вучен за нос. Јеврејин се међутим за кратко време навикао на ту врсту антисемитизма, тако да би управо њему свакако више недостајало отпадање тога, него што га је сметало његово постојање. Није се смело бити "националистичким", није се хтело у Бечу да губи тло испод ногу. Надало се да се једним благим одлагањем овог питања могла још да спасе хабзбуршка држава и гурала се она управо тиме у

пропаст. Покрет је, међутим, на тај начин изгубио огромне изворе снаге, које је једино на дуго морала да напуни једна политичка партија с унутрашњом погонском снагом.

Хришћанско-социјални покрет био је управо зато једна партија као и свака друга. Ја сам оба покрета некада пратио најпажљивије, један откуцајима мога срца, други, понет дивљењем за тог ретког човека, који ми је још онда изгледао као неки горак симбол целог аустријског немства. Када је моћна посмртна поворка пошла за мртвим градоначелником од већнице дуз Рингштрасе, налазио сам се и ја међу многим стотинама хиљада, који су посматрали тужну церемонију. У мојој интимној потресености рекао ми је притом мој осећај да је такође и дело тога човека морало бити узалудно због судбе што је та држава вођена неумитно ка пропасти. Да је др Карл Луегер живео у Немачкој, био би он сврстан у редове великих глава нашега народа, а то што је он деловао у овој немогућој држави, била је несрећа и за његово дело и за њега лично. Када је он умро, палацали су већ пламичци са Балкана појудно од месеца до месеца наовамо, тако да му је судбина милостиво допустила да види оно што је он још веровао да може да спречи. Али ја сам покушао да од промашаја једног покрета и неуспешности другога пронађем узроке и дођох до сигурног уверења да су, сасвим независно од немогућности да се у старој Аустрији још постигне једно учвршћење државе, грешке обе партије су биле следеће: Свенемачки покрет је

свакако имао право у свом принципијелном ставу у циљу једне немачке обнове, био је ипак несрећан у избору пута. Он је био националистички, само на жалост не довољно социјалан, да би задобио масе. Његов антисемитизам је почивао, међутим, на тачном сазнању значаја расног проблема, а не на религиозним представама. Његова борба против једне одређене конфесије била је напротив стварно и тактички погрешна. Хришћанско-социјални покрет поседовао је једну нејасну представу о циљу немачког препорода, имао је међутим разумевања и среће при трагању својих путева као партија. Он је схватао значај социјалног питања, варао се у својој борби против јеврејства и није имао појма о снази националне мисли. Да је хришћанско-социјална партија уз своје мудро сазнање о важности широких маса имала још и тачну представу о значају расног проблема, како је то свенемачки покрет захватио, и да је она сама коначно била националистичка, или да је свенемачки покрет уз своје тачно сазнање циља јеврејског питања и значаја националне мисли усвојио још и практичну мудрост хришћанско-социјалне партије, нарочито, међутим, њен став према социјализму, онда би то дало такав један покрет који би још и онда по мом дубоком уверењу могао са успехом да узме немачку судбину у своје руке. Да то није било тако, лежало је у далеко највећој мери у самој суштини аустријске државе.

Пошто ни у једној другој партији нисам видео остварење мојих уверења, нисам се у долазећем

времену више могао да одлучим да ступим у једну од постојећих организација, или чак и да се борим у редовима једне од њих. Још у оно време сам сматрао све политичке покрете као погрешне и неспособне да у већем и не само спољашњем обиму спроведу национални препород немачког народа. А моја унутрашња одбојност према хабзбуршкој држави расла је у то време све више и више. Што сам се више почео нарочито бавити и спољнополитичким питањима, тим више је моје уверење добијало превагу, да би та државна творевина морала бити само на несрећу Немства. Све јасније сам најзад увиђао, да судбина немачке нације не би могла да се одлучи са те стране, већ у самој Рајху. Али ово није важило само за општа политичка питања, него не и мање за све појаве културног живота уопште. Аустријска држава показивала је такође и овде у области чисто културних и уметничких збивања сва обележја своје замрлости, барем, међутим, сву своју безначајност за немачку нацију. Највише је ово важило за област архитектуре. Новија грађевинска уметност није већ и стога могла да дође у Аустрији до нарочито великог успеха, јер су задаци од времена изградње улице Рингштрасе бар у Бечу само били више безначајни израслим плановима у Немачкој.

Тако почех ја све више да водим двоструки живот, разум и реалност значиле су за мене да у Аустрији прођем једну колико значајно благословену, толико и горку школу, само срце је боравило негде другде. Узаврело незадовољство ме је онда спопадало, што

сам више спознавао унутрашњу празнину те државе, немогућност да се она још спасе, али сам притом са свом сигурношћу осећао, да је она у свему и свачему могла да представља само још несрећу за немачки народ. Био сам уверен да је та држава морала сваког заиста великог Немца исто тако и да стешњава и да омета, као што је она, с друге стране, и сваку ненемачку појаву форсирала. Огаван ми је био расни конгломерат, који је показивао главни царски град, огаван цео тај мешањац народа, Чеха, Пољака, Мађара, Русина, Срба и Хрвата, итд. Циновски овај град изгледао ми је као отелотворење инцеста. Мој немачки језик из мога доба младости био је дијалект, који се такође говори и у Доњој Баварској, нисам био у стању нити да га заборавим, нити да научим бечки жаргон. Што сам дуже боравио у овом граду, све више је у мени растао бес против страног народног мешањаца, који је почео да прождире ово старо немачко станиште.

Помисао, међутим, да би ова држава могла да се одржи дуже времена, изгледала ми је управо смешном. Аустрија је онда била као некаква стара слика-мозаик, чији је лепак, кич, који је повезивао поједине каменчиће у целину, постао стар и крт, док год уметничко дело не би било дотакнуто, могло је оно још да продужава своје варљиво битисање, али чим би ипак задобило један ударац, распало би се у хиљадама комадића. Питање је дакле било само то, када ће доћи тај ударац. Пошто моје срце никада није кучало за монархију, већ увек само за један

немачки Рајх, могао ми је час распада ове државе да изгледа само као почетак ослобађања немачке нације. Из свих ових разлога настајао је увек снажнији осећај чежње, најзад да одем тамо, куда су ме моје најраније младости вукле интимне жеље и дубока љубав. Надао сам се некада да створим себи име као грађевинар и у малом или великом оквиру, који би ми судба управо већ одредила, посветим целога себе у изгарајућој служби својој нацији. Најзад, хтео сам да будем учесник среће, да смем да будем и дејствујем на ономе месту, са кога би морала да крене у испуњење најжаркија жеља мога срца – припајање тог мог љубљеног завичаја заједничкој отаџбини – немачком Рајху!

Многи још и данас неће бити у стању да разумеју сву величину такве једне чежње, само, ја се обраћам онима којима је судбина, или досада ускратила ову срећу, или је у суровој окрутности поново одузела - обраћам се свима онима који, отргнути од матице земље, морају чак да се боре и за свето добро свога језика, који су због свог опредељења оданости према отаџбини прогањани, или мучени и који сада у болној одузетости чежњиво ишчекују час, који ће их поново пустити да се врате на срдашце верне мајке. Обраћам се свим таквим и знам – они ће ме разумети! Само онај ко на сопственом телу осећа шта значи то бити Немац, а да не сме да припада својој драгој отаџбини, у стању је да одмери сву дубину чежње, којом у свим временима изгарају срца деце одвојене од матице земље. Све оне испуњене њоме

притиска она дубоком муком и ускраћује им толико дуго задовољство и срећу, док год се не отворе капије отаџбине и у заједничкој држави, у заједничком Рајху, поново нађе мир и спокој заједничка крв.

Беч је, међутим, био и остао за мене нејтежа иако најтемељнија школа мога живота. У тај сам град некада ступио још као полумладић и напустио сам га као тих и озбиљан човек. У њему сам добио основе за један поглед на свет у великим размерама и један начин политичког посматрања у малом, које сам касније само још у појединостима имао да допуним, и које ме, међутим, никада више нису напустиле.

Праву вредност ондашњих година учења у стању сам наравно тек данас потпуно да проценим. Стога сам ово време нешто опширније размотрио, пошто ми је ово управо у оним питањима пружио прву очигледну наставу, која заједно спада у основе с партијом, која се, настала из најмањих поредака, спрема да у току од једва пет година прерасте и развије у један велики масовни покрет. Не знам какав би данас био мој став према Јеврејству, према социјалдемократији, боље речено према целокупном марксизму, према социјалном питању итд. да се није већ темељни спрат личних погледа притиском судбине, као и сопственим учењем, у тако рано време формирао. Јер, иако несрећа отаџбине може да покрене на размишљање хиљаде и хиљаде о унутрашњим разлозима слома, то ипак никада не може да доведе до оне темељности и дубљег увида,

који се разоткривају ономе, који тек после годинама дуге борбе сам постаје господар своје судбине.

МИНХЕН

У пролеће 1912. године дошао сам коначно у Минхен. Сам град био ми је тако добро познат као да сам већ годинама боравио међу његовим зидинама. Разлог за то био је мој студиј који ме је на сваком кораку упућивао на ову метрополу немачке уметности. Онај ко није упознао Минхен не само да није видео Немачку, већ пре свега није упознао ни немачку уметност, ако није видео Минхен. У сваком случају, то време пре рата било је најсрећније и такорећи, најблаженије време мог живота. Мада је, додуше, моја земља била веома оскудна, јер ја ипак нисам живео да бих могао да сликам, него сам сликао да бих себи тиме само осигурао могућност за живот, или боље речено, да бих тиме себи могао да обезбедим своје даље студирање. Био сам чврсто уверен да ћу свој циљ, који сам себи поставио, једног дана управо и остварити. И та сама чињеница ми је већ помогла да све, иначе мале бриге дневног живота лако и без тегиба подносим. Томе се још придружила она унутрашња љубав која ме је више

него за ма који други, мени познат град занела, већ од првог часа мог боравка у њему.

Један немачки град! Каква разлика према Бечу! Мени је бивало мука када бих само и помислио на онај Вавилон различитих раса. А к томе још и овај мени блискији дијалекат, који ме је посебно у разговору са Доњим Баварцима могао подсетити на моје некадашње време младости.

Било је свакако хиљаду и више ствари које су ми у дубини душе биле драге и драгоцене, или пак постале таквима. Највише ме је, међутим, привлачила дивна стопљеност исконске снаге са префињеним немачким штимунгом, та јединствена линија од Хофбројхауса до Одеона, Октоберфеста до Пинакотеке, једне од највећих светских галерија ликовног стваралаштва итд. Често сам и данас очаран овим градом, више него било којим крајичком земље на овом свету, разлог је свакако у чињеници што је он нераскидиво био и остао везан са развитком мога сопственог живота, а то да сам већ онда доживео срећу једног стварног унутрашњег задовољства могло се само приписати чаролији коју ова предивна резиденција Вителсбаха врши. Вероватно не само оне који поседују један разум, него и на сваког који је обдарен душом препуном осећања. Оно што ме је поред мога професионалног рада највише привлачило, био је и овде поновни студиј политичких дневних догађања, а међу њима посебно спољнополитичких збивања. До ових

последњих дошао сам околичним путем преко немачке политике Савеза, коју сам још од својих аустријских времена сматрао апсолутно погрешном. Па ипак ми још није био сасвим јасан пуни обим овог самозаваравања Рајха. Тада сам био склон да прихватим, или, ако то можда и себи самом просто говорим као неко оправдање – да се, можда, у Берлину већ зна како би могао у стварности да буде слаб и мало поуздан тај савезник, али се ипак, из више или мање тајанствених разлога, остаје суздан у овом сазнању, да би се заштитила једна политика Савеза коју је, забога, Бизмарк сам једном засновао и чији изненадни прекид не би могао бити пожељан већ и стога да се не застраши иностранство које стално вреба, или пак не узнемири унутрашњи малограђанин.

Наравно, и општење са самим народом дозволило ми је, на моје ужасавање, да видим за кратко време да је ово веровање било погрешно. На моје чуђење морао сам свугде да констатујем да о самој бити Хабзбуршке монархије, у иначе добро обавештеним круговима, немају чак ни благог појма. Управо је народ био заслепљен веровањем да се савезник може сматрати као некаква озбиљна сила која би у часу невоље сместа себе ставила на располагање. У маси је монархија увек сматрана "немачком државом" и веровало се да се на то може и ослонити. Постојало је мишљење да се и овде снага може мерити милионима, као отприлике и у самој Немачкој, а потпуно се заборављало да је прво, Аустрија већ

одавно престала да буде немачко државно биће, али да су друго, унутрашњи односи овога царства од часа до часа све више стремили његовом распаду.

Ја сам тада ову државну творевину боље познавао него такозвана официјелна "дипломатија" која се слепо, као скоро увек, тетурала ка својем усуду, јер расположење народа било је увек само израз онога што је одозго уливано у јавно мњење. А одозго је, међутим, са "савезником" негован један култ као око златног телета. Свакако су се надали да се љубазностима може надокнадити оно што је недостајало у искрености. При том су се увек узимале речи за готове вредности. Мене је већ спопадала љутња када сам видео разлику која је с времена на време била уочљива између говора званичних државника и садржине бечке штампе. А при том је још Беч ипак био, бар по спољном изгледу, немачки град. Колико су, међутим, друкчије биле ствари када би се из Беча, или, боље речено, из немачке Аустрије отишло у словенске провинције Царства.

Довољно је било узети само прашке новине у руке да би се сазнало како се тамо процењивала читава та узвишена опсенарска игра Тројног савеза. Ту више ништа није било преостало од овог "државничког ремек-дела" до кикотава изругивање и подсмех. И у најдубљем миру, када су оба цара управо један другом утиснула на чела пријатељске пољупце, није се скривало да ће овај савез бити ликвидиран онога

дана када се буде покушало да се сјај нибелуншког идеала стави на пробу у практичној стварности. А како је само коју годину касније настало узбуђење када је најзад у надошлом тренутку, онда када савези треба да се докажу, Италија искочила из Тројног пакта, и оба савезника оставила на цедилу, па им је на крају чак и сама постала непријатељем. Да се уопште неко раније усудио да чак само и на минут поверује у могућност таквог чуда, наиме чуда, да би се Италија са Аустријом заједно борила, могло је свакоме, ко управо није био погођен дипломатским слепилом, једноставно да буде несхватљиво. Али, ствари међутим у Аустрији самој нису биле готово ни за длаку друкчије. Носиоци идеје о савезу били су у Аустрији само Хабзбурговци и Немци. Хабзбурговци из рачуна и принуде, Немци из чистог поверења и политичке глупости. Из чистог поверења, јер су они имали погрешну представу да ће путем Тројног савеза немачком Рајху самом учинити једну велику услугу, да ће му помоћи да ојача и да се осигура и обезбеди; из политичке глупости, међутим, јер се ово прво замишљено није остварило, него напротив, они су тиме потпомогли да се Рајх прикује за један државни леш, који може обоје да повуче у провалију, пре свега, стога што су они тим савезом сами све више западали у одрођивање од немства. Јер, услед тога што су Хабзбурговци, овим савезом са Рајхом веровали, са своје стране, да могу бити сигурни да се отуд нико неће умешати и на жалост и с правом, били су у стању да своју унутрашњу политику лаганог сузбијања немства спроводе већ битно

лакше и без разлика. Не само да се при овој познатој "објективности" није требало прибојавати неке примедбе од стране владе немачког Рајха, него су се и самом аустријском немству у свако доба, указивањем на савез, могла запушити уста, када би (та уста) можда хтела да говори против сувише подмукле врсте словенизирања. А и шта би још, иначе, требало да чини Немац у Аустрији, када, забога, и само немство немачког Рајха изриче хабзбуршкој влади признање и поверење?! Да ли он треба да пружи отпор, да би онда у целој немачкој јавности био обележен као издајник сопствене националности? Зар он који је већ деценијама подносио најнечувеније жртве управо за своју националност? И какву би уопште вредност имао овај савез када би немство Хабзбуршке монархије било искорењено? Није ли вредност Тројног савеза за Немачку управо била зависна од одржања превласти немачке снаге у Аустрији? Или, зар се заиста веровало да би се могло и са једним словенским хабзбуршким царством још живети у савезу? Став званичне немачке дипломатије, као и став целог јавног мњења и према унутрашње-аустријском проблему националности, био је већ не само и глуп, него једноставно и сулуд! Ослањали су се на савез, подешавали будућност и сигурност једног седамдесетмилионског народа према томе и уз то гледали, како се једини темељ за овај савез код партнера, из године у годину, плански и неометано са сигурношћу разара. Једног дана морао је онда да преостане само "уговор" са бечком дипломатијом, а

савезничка помоћ царства да буде изгубљена. А код Италије то је ионако био случај од самог почетка. Да се у Немачкој само нешто јасније проучавала историја и психологија нација, онда се свакако ниједног минута не би веровало да би икада Квиринал и бечки Хабсбург могли стајати у једном заједничком борбеном фронту. Италија би пре постала вулкан, него што би се једна влада смела усудити, да тако фанатично омрзнутој хабзбуршкој држави, пошаље на бојно поље једног јединог Италијана, изузев као непријатеља. Ја сам више него једанпут у Бечу посматрао како се распаљивао страствени презир, као и безмерна мржња којом је Италијан изражавао оданост аустријској држави. Оно што је кућа Хабзбург изгрешила у односу на италијанску слободу и независност у току векова било је превише велико да би се могло заборавити, чак и да је постојала добра воља за то. Али те воље уопште, није било у народу, ни код италијанске владе. За Италију су, стога, постојале само две могућности у заједничком животу са Аустријом: или савез, или рат. Бирајући оно прво, могли су на миру да се припремају за оно друго.

Нарочито од када се однос Аустрије према Русији све више приближавао ратноме сукобу, немачка политика савеза била је исто тако бесмислена колико и опасна. Ово је био класични случај на коме се видео недостатак сваке велике и исправне линије размишљања. Зашто је, уопште, склопљен савез? Ипак, само да би се могућност Рајха могла боље

очувати, него што би он, препуштен самом себи, то био у стању. Та будућност Рајха, међутим, ипак није била ништа друго него питање одржања могућности егзистенције немачког народа. Али, стога је питање морало само овако да гласи: како мора да се организује живот немачке нације у догледној будућности, и како онда таквом развоју, у оквиру општих, европских односа снага, зајемчити неопходне основе и потребну сигурност? При јасном разматрању основа и услова за спољно-политичко деловање немачке државне вештине морало се доћи до следећег уверења: Немачка има годишњи прираштај становништва од приближно девет стотина хиљада душа. Тешкоћа исхране ове армије нових грађана државе мора постати из године у годину све већом, и једног дана завршити и катастрофом, уколико се, управо, не изнађу средства и путеви да се још благовремено предупреди опасност да се западне у беду од глади.

- Постојала су четири пута да би се избегао такав ужасан будући развој:

1.) Могло је, према француском узору, да се ограничи пораст рађања вештачки, па да се на тај начин предупреди превелики прираштај становништва. Природа, додуше, обично у временима велике беде, или злих климатских услова, као и при врло оскудним приносима из пољопривреде, сама крене ка ограничењу размножавања становништва у извесним земљама, или код извесних раса, додуше,

по исто тако мудрој колико и безобзирној методи. Она не спречава саму способност рађања, али свакако спречава даље одржање већ рођеног, при чему оно што је рођено излаже тако тешким искушењима и одрицањима, да све што је мање јако, мање здраво, бива принуђено поново да се врати у крило вечно непознатог. Међутим, оно што се отме страхотама живота и онда даље траје, искушано је хиљадоструко, чврсто је и свакако подесно да се поново даље продукује, да би темељна селекција поново могла да започне испочетка. Тиме што природа тако брутално наступа против појединаца и њега моментално узме себи, уколико није дорастао бурама живота, одржава расу и саму врсту снажном, па чак је и појачава до највећих способности. Тиме је, међутим, смањење броја истовремено јачање личности, и на крају крајева, и снажење врсте. Другачије је када се човек определи да преузме ограничења своје бројности. Он није изрезан од дрвета природе, него је "хуман". Он то разуме боље него сурова краљица свих мудрости. Он не ограничава даље одржање појединца, већ, напротив, даље расплођавање истог. То му изгледа људскије и праведније, него обрнути пут, јер он наравски увек види само себе самог, а никада и расу. Само, на жалост, и последице су обрнуте: Док природа, тиме што допушта размножавање, подвргава даље одржање најтежем испиту, из вишка појединих бића, бира себи најбоље као вредне да даље живе, дакле, само њих одржава и такође им допушта да постану носиоци даљег одржања своје врсте, човек

ограничава размножавање, а ипак се грчевито брине за то да се свако једном већ рођено биће по сваку цену и одржи. Ова коректура Божије воље изгледа му исто тако мудра и хумана и он се радује што је у једној ствари опет "надмудрио" природу, па чак и доказао њену мањкавост. Да се, додуше, у стварности број ограничио, али је зато смањена вредност појединца то наравно никако не жели драги мајмунчић, отац васионе ни да види, ни да чује. Јер, ако се једном продуковање, као такво, ограничи и број рађања смањи, ступа уместо природне борбе за живот, која једино најјаче и најздравије оставља да живе, само по себи разумљива жеља и склоност да се и најслабији, па и најболеснији по сваку цену "спасу", чиме се полаже клица за потомство које мора постојати све бедније и јадније што дуже буде потрајало ово изругивање природе и њене воље. Крај ће, међутим, бити тај да ће таквом народу, једног дана, живот на овоме свету бити одузет, јер човек, свакако, може извесно време да пркоси вечним законима природе, својом вољом за постојаним одржањем, али освета ће доћи, ипак, пре или касније. Неко јаче племе отераће слабе, пошто ће нагон за животом у својој последњој форми увек изнова да раскине смешне окове те, такозване, хуманости појединца, да би допустило да на њено место ступи хуманост природе која слабе уништава, да би снази поклонила заслужено место. Ко, дакле, хоће да осигура живот немачком народу путем сопственог ограничавања његовог размножавања отима му тиме будућност.

2.) Други пут био би тај за који данас често и пречесто чујемо да се предлаже и хвали: унутрашња колонизација. То је предлог који су исто тако многи у доброј мери дали, као што га већина, обично погрешно, разуме да би тиме нанела највећу штету коју човек може замислити. Без сумње плодност једнога тла може да се подигне до одређене границе. Али само до једне одређене границе, а не до у недоглед. Извесно време моћи ће се, дакле, умножавање немачког народа изравнати путем повећања искоришћености нашега тла без опасности од глади. Само, насупротив овоме стоји чињеница да захтеви живота, уопште узев, брже расту него сам број становништва. Захтеви људи у односу на исхрану и одевање постају из године у годину већи и већ сада, на пример, нису ни у каквој сразмери према потребама наших предака од пре, отприлике, сто година. Стога је, дакле, погрешно мислити да ће свако повећање производње створити предуслове за повећање броја становништва – не, ово може да буде тачно само до извесног степена, тиме што ће се најмање један део вишка производа употребити за задовољење повећаних потреба људи. Само, чак и код највећег ограничења са једне стране, и најенергичније марљивости са друге стране доћи ће, ипак, и овде једном до границе која ће онда само тло поставити. Покрај све марљивости неће бити могуће да се из њега више извуче, више привреди, а онда ће наступити, иако за извесно време са одлагањем, зла судба. Глад ће се најпре, с времена на време, уколико дође до лоших жетви итд. поново јављати. Глад ће се

са повећаним бројем живља све чешће јављати, тако да је коначно једино онда неће бити када ретке, најберићетније године напуне амбаре. Али, приближава се најзад време када се беда неће моћи више предупредити, а глад ће постати вечним пратиоцем таквог народа. И сад ће морати поново да помогне природа и да изврши избор међу онима које је сама одабрала за живот, или ће се човек поново сам помоћи, тј. прибећи вештачком спречавању свога размножавања са свим његовим већ назначеним последицама за расу и врсту. Моћи ће се још приговорити да ова будућност, целом човечанству једном и овако и онако предстоји, поготово што и поједини народи наравно неће бити у стању да избегну ту судбину. То је на први поглед, без даљег, тачно. Па ипак се овде мора узети у обзир следеће: Свакако ће у једном одређеном моменту бити целокупно човечанство принуђено, да услед немогућности плодности тла прилагоди још за дуже време даљим повећањима броја становника, зауставља размножавање људског рода, па или да поново природи препусти да одлучи, или да, ипак, путем самопомоћи, уколико је могуће, али онда наравно већ на исправнији начин него што је то данас, створи неопходну равнотежу. Само, ово ће, онда, баш да погоди све народе, док су сада таквом невољом погођене само оне расе које не поседују више довољно снаге и јачине да би себи осигурале неопходно тло на овом свету. Јер ствари ипак стоје тако да на овој земљиној кугли данас још увек има огромних површина неискоришћеног тла, и оно само

још просто жуди за обрађивањем. Али, исто тако је тачно да то тло није од стране природе по себи сачувано једној одређеној нацији или раси као резервисана површина за будућност, него је она земља и тло за онај народ који поседује снагу да га узме и има већу вредноћу да га обрађује. Природа не познаје никакве политичке границе. Она поставља жива бића најпре на овој земљиној кугли и онда посматра слободну игру снага. Најјачи у храбрости и марљивости добија онда као њено најдраже дете досуђено право господарења животом. Ако се један народ ограничи на унутрашњу колонизацију, пошто се друге расе на све већим просторима ове земље грчевито учвршћују, он ће бити принуђен да се прихвати самоограничења већ у време када се остали народи још непрестано даље размножавају. Једном ће, дакле, наступити тај случај и то тим пре уколико је мањи животни простор једног народа који му стоји на располагању. Пошто се, уопште, на жалост и сувише често, само најбоље нације, или још тачније једино истинске културне расе, носиоци сваког људског напретка, у свом пацифичком заслепљењу одлучују да се одрекну новог захватања простора да би се задовољиле "унутрашњом колонизацијом", а нације мање вредности, међутим, умеју да за себе осигурају огромне животне површине на овом свету, то би могло довести до следећег крајњег резултата: По култури боље расе, али и мање безобзирне, морале би већ тада због свог ограниченог тла да смање своје размножавање, док ће културно назаднији, али природно бруталнији народи, услед

већих животних површина, моћи бити у ситуацији да се још неограниченије даље размножавају. Другим речима, свет ће тиме једнога дана доћи у посед културно минорнијег, мање вредног, а ипак енергичнијег човечанства. А онда ће постојати у једној иако још тако далекој будућности, само две могућности: или ће свет бити управљен према представама наше модерне демократије – тада ће отпасти тежиште сваке одлуке у корист бројчано јачих раса, или ће свет бити регулисан према законима природног распореда снага, а онда ће победити народи бруталне воље, а опет неће победити нације самоограничења. Али, да ће овај свет једном још бити изложен најтежим борбама за опстанак човечанства, нико у то не може да сумња. На крају побеђује увек само нагон за самоодржањем. Под њим се топи такозвана хуманост, као израз једне мешавине глупости, кукавичлука и уображеног свезнадарства, као снег на мартовском сунцу. У вечној борби човечанство је постало велико, а у вечном миру оно пропада.

За нас Немце је, међутим, парола »унутрашње колонизације« већ и стога несрећна, јер она код нас одмах појачава мишљење да је пронађено средство које, према пацифичком схватању, допушта да се битисање може "остварити" у благом животном дремежу. Овај наук, кад је већ код нас озбиљно схваћен, представља крај свакога напора да себи на овом свету сачувамо место које и нама припада. Чим би просечни Немац, ето, прихватио убеђење да овим

путем себи може да осигура живот и будућност, био би ликвидиран сваки покушај једног активног и тиме једино и делотворног и плодотворног заступања немачких животних потреба. Свака, заиста корисна, спољна политика могла би, међутим, због таквог става нације да се сматра покопаном, а таквом политиком и будућност немачког народа. У сазнању ових последица није случајно да је у првој линији увек Јеврејин тај који покушава и уме да такве смртно опасне правце размишљања посеје у наш народ. Али и сувише добро познаје своје људе, а да не би знао да они захвално падају као жртва сваком шпанском шпекуланту који их уме убедити, да је тобож пронађено средство да се природи подвали, да се сурова неумитна борба за живот учини сувишном, да би се на њено место ускоро, путем рада, понекад, међутим, и простим нерадом, већ према томе како се догоди, уздигне до господара планете.

Не може се довољно енергично и оштро нагласити да свака немачка унутрашња колонизација у првом реду има да служи само томе да се отклоне социјалне неприлике и пре свега да се искључи терен опште шпекулације, али никада не може бити довољно, да, рецимо, осигурава будућност нације, без новог земљишта и тла. Ако делујемо друкчије, онда за кратко време нећемо само dospети до краја нашега тла, него и до краја наше снаге. Најзад мора још да се констатује следеће: У унутрашњој колонизацији постојеће ограничење на једну одређену малу

површину тла, као и услед сужавања даљег размножавања настаће исто ограничавајуће коначно дејство, које доводи до изванредно неповољног војно-политичког положаја одређене нације. Већ у самој величини егзистенцијалне територије једнога народа налази се битан фактор за одређење његове спољне сигурности. Што је већа просторност, која је на располагању једноме народу, тим већа је такође и његова природна заштита, јер још увек се могу спровести војне одлуке против народа на малим скученим површинама тла, на бржи, а тиме, дакако, и лакши и нарочито делотворнији и потпунији начин, него што је то, обрнуто, могуће против територијално веома великих држава. У величини државне територије налази се још увек извесна заштита од лакомислених напада, пошто успех може у том случају да се оствари само после дугих, тешких борби, стога ће ризик непромишљеног препада изгледати сувише велики, уколико за њега не постоје сасвим изванредни, неопходни разлози. Стога већ у самој величини државе лежи разлог за лакше одржање слободе и независности једнога народа, док, обратно, малешност и сићушност једне државности управо изазива, провоцира на њено освајање. У стварности су обе прве могућности за стварање једног поравнања између растућег броја становништва у народу и увек исте величине тла биле одбијане у тзв. националним круговима Рајха. Разлози за овај став били су наравно друкчији него горе наведени: према ограничавању рађања односило се у првом реду одбијајуће из извесног

моралног осећања; унутрашња колонизација се одбијала са огорчењем, јер се у њој предосећао напад против велепоседништва, а у томе и почетак једне опште борбе против приватног власништва уопште узев. При форми у којој се нарочито ова последња оздрављујућа доктрина препоручивала, могло се, без даљњег, са таквом једном претпоставком свакако и имати права. Уопште, одбрана према широкој маси није била врло спретна и ни на који начин није погађала срж проблема. Тиме су остала само два пута, да би се растућем броју припадника народа осигурао посао и хлеб.

3.) Једино се могло запосести ново тло да би се сувишни милиони померали и распостирани и тако нацију и даље одржавали на основу самосталног прехранивања, или се ишло на то да се путем индустрије и трговине за туђе потребе створе услови да се од дохотка подмири живот. Дакле, политика тла, или колонијална или трговинска политика. Оба пута су са различитих праваца узимана на увид, испитивана, препоручивана и побијана, док се најзад није пошло овим последњим. Здравивији пут до оба би био наравно онај први.

Запоседање нових територија и тла за насељавање прекобројних припадника народа поседује бескрајно много предности, нарочито ако се нема у виду садашњост, него будућност. Већ могућност одржања једног здравог сељачког сталежа као фундамента целокупне нације никада се довољно високо не може

проценити. Многе од наших данашњих патњи су само последица незрелог односа између сеоског и градског становништва. Чврсти сталеж мањих и средњих сељака био је већ у свим временима најбоља заштита против социјалног обољевања какво данас управо имамо. А то је, такође, и једино решење које нацији омогућава да изнађе хлеб насушни за свој опстанак у унутрашњем кружном процесу деловања једне привреде.

Индустрија и трговина се повлаче својим незрело вођеним положајем и учвршћују се у општи оквир једне националне привреде за задовољавање потреба и изравнавање. Обе тиме нису више основа исхране нације, него само помоћно средство исте. Тиме што оне за задатак имају више савнавање између сопствене производње и потреба у свим областима, оне целокупну исхрану становништва чине више, или мање независном од иностранства, помажу, дакле, да се у нарочито тешким данима осигура слобода државе и независност нације.

Додуше, таква земљишна политика не би могла да се, рецимо, води у Камеруну, већ данас готово искључиво само још у Европи. При том се мора хладно и трезвено стати на становиште да свакако не може да буде намера неба да једном народу да педесет пута више територија и тла на овом свету него другом. У том случају не би смеле политичке границе одвратити народ од вечног права. Ако ова земљина кугла заиста има животног простора за све,

онда нека се, дакле, нама да за живот неопходно тло. Наравно да то нико неће радо учинити. Али тада ступа у дејство право самоодржања и оно што се доброј вољи закине, треба узети песницом. Да су наши преци некада своје одлуке чинили зависним од исте пацифичке бесмислице, као данашња савременост, онда бисмо ми уопште поседовали само трећину нашег садашњег тла – немачки народ, међутим, би онда вероватно једва имао шта да каже у Европи. Неприродној одлучности у борби за сопствено битисање имамо да захвалимо за обе ове источне марке Рајха, а тиме и за ону унутрашњу снагу величине наше државне и народне територије која нам је уопште, једино до данас, омогућила да постојимо. А и из једног другог разлога могло је ово решење да буде исправно. Многе европске државе сличне су данас пирамидама постављеним наопако. Њихова европска основна површина је смешно мала према њиховом осталом оптерећењу у колонијама, спољној трговини итд. Може се рећи: врх у Европи, база у целом свету; за разлику од америчке уније, која поседује базу још на сопственом континенту, а само врхом додирује остали део земљине кугле. Отуда, међутим, долази и нечувена унутрашња снага те државе, а слабост и највећег броја европских колонијалних сила. Па и Енглеска није никакав доказ против тога, јер се исувише лако у односу на британску империју заборавља англо-саксонски свет као такав. Положај Енглеске, услед њене језичке и културне заједнице са америчком унијом, не може се већ и само стога упоредити ни са једном другом

државом у Европи. За Немачку је, према томе, једина могућност за спровођење здраве политике тла лежала само у стицању новог земљишта у самој Европи. Колоније не могу да служе овом циљу докле год не буду подесне за насељавање Европејцима у највећем обиму. Међутим, мирним путем нису се могле такве колонијалне области у 19. веку више стећи. Па и таква колонијална политика могла се спроводити само путем тешке борбе која је, међутим, онда могла сврсисходније да се води за ваневропске области, него, напротив, за земљу на самом матичном континенту. Таква одлука захтева онда, наравно, неподељену преданост.

Не ради се о томе да се са половичним средствима, или чак и само оклевајући, приступи једном задатку чије спровођење изгледа да је могуће само улагањем и последњих атома енергије. Онда се морало и цело политичко вођство Рајха да приклони овом искључивом циљу – никада није смео да уследи један корак који би био руковођен само другим промишљањима, него сазнањем о овом задатку и његовим условљеностима. Морало се јасно видети да је овај циљ могао бити остварен само борбом, али онда се и оружани сукоб могао мирно и сабрано да има пред очима. Тако је требало целокупне савезе, искључиво само са овог становишта, испитати и проценити њихову употребљивост. Ако је постојала потреба за земљиштем и територијом у Европи, онда се то могло углавном догодити само на рачун Русије. Онда је морао нови Рајх поново да крене у марш

путем некадашњих витезова немачког реда да би немачким мачем немачком плугу обезбедио бразду, а нацији хлеб насушни. Додуше, за такву политику постојао је у Европи само један једини савезник – Енглеска. Једино, само са Енглеском, могао се заштићених леђа почети нови германски поход. Право на то не би било мање него право наших предака. Нико од наших пацифиста не одбија да једе хлеб са Истока, иако се први плуг некада називао мач! Али, да би се задобила наклоност Енглеске, не би смела да буде ни једна жртва исувише велика. Требало се одрећи колонија и поморског значаја, а британску индустрију поштедети конкуренције. Само безусловно јасан став могао је да води таквом циљу. Одрицање од светске трговине и колонија, одрицање од немачке ратне флоте, концентрација целокупних средстава моћи државе на копнену војску. Резултат би свакако био тренутно ограничење, али би значио велику и моћну будућност.

Једно време је Енглеска у том смислу била вољна да разговара. Пошто је она веома добро схватила да Немачка услед свог пораста становништва мора да тражи некакав излаз и да га, или са Енглеском нађе евентуално у Европи, или без Енглеске у свету. Овом наслућивању треба свакако, у првом реду, приписати то што су на преласку у овај век и из самог Лондона покушавали да се приближе Немачкој. Први пут се тада показало оно што смо могли последњих година, на заиста застрашујући начин, да запазимо. Помисао да за Енглеску треба вадити кестење из ватре, била је

врло непријатна, као да уопште један савез може да постоји на другој основи него оној која осигурава обостране послове. А са Енглеском се такав посао могао, свакако, и закључити. Британска дипломатија била је још увек довољно мудра да зна да се без противуслуга никакве услуге не могу очекивати.

Али замислимо да је једна мудра немачка спољна политика преузела улогу Јапана године 1904. и једва можемо одмерити какве би последице то имало за Немачку. Никада не би дошло до тог "светског рата". Крв проливена 1904. десетоструко би смањила проливање крви у годинама од 1914. до 1918. А какво место би Немачка данас заузимала у свету? Јер, та давна мумија повезала се са Немачком не ради добијања рата, него ради одржавања вечнога мира који је онда на mudar начин могао да буде примењен за лагано, али сигурно искорењивање немства у монархији. Овај савез, међутим, био је и стога један немогућ савез, јер се од такве државе тако дуго није смело очекивати никакво офанзивно заступање националних немачких интереса, пошто ова није имала чак ни снаге ни одлучности да учини крај процесу однемчивања на својој непосредној граници. Ако Немачка није поседовала толико националне свести, а такође и безобзирности да немогућој хабзбуршкој држави одузме могућност располагања и одлучивања о судбини десет милиона својих сународника, онда се заиста није смело очекивати да ће она икада пружити руку за тако далекосежне и комплексне планове. Држање старог Рајха према

аустријском питању био је пробни камен за његово поступање у судбоносној борби целе земље. У сваком случају није се смело мирно посматрати како се из године у годину немство све више потискује, јер је ипак вредност способности савезништва Аустрије искључиво зависила од од држања немачког елемента. Али, овим путем се уопште није пошло. Ничега се нису толико прибојавали као борбе, да би најзад у најнеповољнијем часу ипак били принуђени на њу. Хтело се побећи од судбине, а она је ипак стигла. Сањало се о одржању светског мира, а атерирало у светски рат! А то је био најзначајнији разлог зашто се уопште није имао у виду овај трећи пут формирања немачке будућности. Знано се да добијање новог тла може да се постигне само на Истоку, видела се онда неопходност борбе, а хтео се, ипак, по сваку цену мир, јер парола немачке спољне политике већ одавно више није гласила: "одржање немачке нације на сваки начин," већ шта више: "одржање светског мира свим средствима". Како је то онда и испало, познато је. Ја ћу посебно на ово поново да се вратим. Тако је, дакле, остала још четврта могућност: индустрија и светска трговина, поморска сила и колоније. Такав развој могао се, додуше, понајпре лакше и свакако брже остварити. Настањивање земљишта и територија је спор процес који често траје вековима; па чак у томе треба тражити и његову унутрашњу снагу, јер се при томе не ради о изненадном пламсању, већ о једном постепеном, али темељном и трајном нарастању, за разлику од индустријског развоја који у току мало

година може да се надува да би онда више лично једном мехуру од сапунице него успелој и темељној снази. Флота се, наравно, може брже да изгради, него што се у жилавој борби могу да подигну сељачка газдинства, и населе фармерима, само флота се може брже и уништити него ово последње. Ако је Немачка, ипак, кренула овим путем, онда се бар морало јасно спознати да ће се и овај развој једнога дана завршити борбом. Само су деца могла погрешно да предвиђају да се љубазним и уљудним понашањем и трајним наглашавањем мирољубивог настројења могу добити своје "банане" у "мирној конкуренцији народа", како се то тако лепо и са много миомириса на све стране брбљало, да се, дакле, никада не мора посезати за оружјем. Не,... да смо кренули тим путем, онда би једнога дана Енглеска морала да постане наш непријатељ. Било је више него бесмислено да се срдимо због тога што је, међутим, сасвим одговарало нашој безазлености, што је Енглеска себи узела слободу да се једнога дана са суровошћу насилничког егоисте супротстави нашем мирољубивом начину живљења и рада. Тако нешто ми, додуше, не бисмо никада учинили.

Ако се европска територијална политика могла водити само против Русије са Енглеском у савезу, онда је опет, обратно, колонијална политика и политика светске трговине могла да се замисли само против Енглеске у савезу са Русијом. Онда су се, међутим, морале и овде безобзирно да повуку консеквенце и да се, пре свега, што је могуће пре,

откачи Аустрија. Ма како гледано, овај савез са Аустријом на прелазу у овај век био је већ право безумље. Само, уопште се није ни помишљало на то да се склопи савез са Русијом против Енглеске, као ни са Енглеском против Русије, јер би у оба случаја то на крају значило рат, а да би се он спречио, одлучило се ипак углавном прво, за једну трговинску и индустријску политику. Сада се, ето, поседовао у "привредно мирољубивом" освајању света један упут за поступак који је требало досадашњој политици силе једном за свагда да сломи врат. Можда ипак није постојало осећање сигурности у томе нарочито ако су из Енглеске с времена на време пристизале сасвим недвосмислене претње; стога се дошло до одлуке за изградњу флоте; па ипак и опет не за напад и уништење Енглеске, него за "одбрану" већ прокламованог "светског мира" и "мирног" освајања света. Стога је она такође у свему и свачему грађена нешто скромније, не само према броју, него и тонажи појединих бродова, као и према наоружању да би се, такође, поново тако, на крају крајева, ипак могла да прикаже "мирољубива" намера.

Говоранције о "привредно мирољубивом" освајању света биле су свакако највећи бесмисао који је икада могао да се уздигне до водећег принципа државне политике. Тај бесмисао је постао још већи и тиме што се није зазирало да се позове Енглеска као крунски сведок да је такав ефекат могућ. Оно што су при том наша професорска историјска наука и схватање историје у томе згрешили скоро да се више

не може исправити и само је убедљив доказ за то колико много људи "учи" историју, а да је не разуме, или уопште схвата. Управо у Енглеској се морало спознати очито побијање ове теорије да ли је, забога, и један народ са већом бруталношћу, боље припремао своја привредна освајања мачем, а касније их безобзирно бранио, као енглески народ? Није ли управо то обележје британске државничке уметности и умешности да се из политичке снаге вуку привредни добици и свако привредно јачање се сместа поново преточи у политичку моћ? А, при том, колика је заблуда веровати да би Енглеска лично била сувише страшљива, да за своју привредну политику заложи и сопствену крв! То што енглески народ није поседовао "народну војску", то ни у ком случају овде не доказује супротно, јер се овде не ради о одређеној војној форми оружане силе, него, штавише, о вољи и одлучности да се постојећа мобилише. Енглеска је увек имала наоружање које јој је управо било неопходно. Она се борила увек оружјем које је захтевало успех. Она се борила са плаћеницима док год су плаћеници били довољни, али је она и дубоко захватала у драгоцену крв целе своје нације, ако је само таква жртва могла да донесе победу, међутим, увек је остајала иста она одлучност за борбу и жилавост као и безобзирно вођење исте. Али у Немачкој се неговала постепено путем школе, штампе и хумористичких листова одређена представа о бити Енглеца, а још више о њиховој држави, која је морала да доведе до једног од најљућих самозаваравања, јер том бесмислицом

полако се све инфицирало, а последица тога била је потцењивање које се онда осветило на најљући начин. Дубина овог фалсификата била је тако велика, да је свако био убеђен да у Енглезу има пред собом једног исто тако превејаног као и лично сасвим невероватно страшљивог пословног човека. Да се једно светско царство величине енглеског царства није могло прикупити лукавством и подвалама, то, на жалост, никако није улазило у главу нашим узвишеним професорима историјске науке. Мало оних који су опомињали и упозоравали били су надвикани или потпуно ућуткани. Још се сасвим тачно могу сетити како су код мојих ратних другова била зачуђена лица, када смо у Фландрији лично наишли на Томије (жаргон за Енглезе). Већ после првих дана битке, искрсло је овде, вероватно у мозгу сваког, убеђење да ови Шкотланђани нису баш одговарали онима које су нам у хумористичким листовима и телеграфским извештајима по њиховом мишљењу тачно насликали. И ја сам тада започео своја прва разматрања о сврсисходности облика пропаганде ... Ово кривотворење имало је, међутим, за протуривање наравно и нечега доброг, могла се на овом, иако нетачном примеру, демонстрирати исправност привредног освајања света. Оно што је полазило за руком Енглезу, морало је и нама да успе, при чему је онда као један сасвим посебни плус сматрана наша ипак значајно већа честитост, односно, недостатак оне специфичне енглеске перфидности. Постојала је нада да ће се тиме лакше задобити наклоност пре свега мањих нација као и

поверење великих. Да је наша честитост изазивала код других осећање грозе, није нам падало при том већ стога на памет, јер смо ми све то сасвим озбиљно сами веровали, док је други свет такво понашање сматрао изразом једне сасвим препредене лажљивости, све док није на највеће изненађење револуција помогла да се стекне дубљи увид у неограничену глупост нашег искреног мишљења. Али, на основу бесмислице овог "мирољубивог привредног освајања" света био је такође одмах јасан и разумљив и бесмисао Тројног савеза. И са којом се то, иначе, државом могло овде уопште ступити у савез? Са Аустријом заједно свакако да се није могло ићи на ратна освајања чак ни само у Европи. Управо се у томе и састојала од првог дана та унутрашња слабост савеза. Један Бизмарк је могао себи да дозволи ово привремено решење, али никако не и сваки тупави следбеник, а понајмање у време када већ одавно више нису постојале битне претпоставке и за бизмарковски савез, јер Бизмарк је веровао да у Аустрији још има пред собом једну немачку државу. Са постепеним увођењем општег права гласа потонула је ова земља, међутим, у један прави парламентарно вођени ненемачки хаос. Сада је савез са Аустријом и раснополитички био једноставно шкодљив. Трпело се настајање једне нове словенске велесиле на граници Рајха, која се морала пре или касније да постави према Немачкој сасвим друкчије, него на пример Русија. При том је морао сам савез из године у годину изнутра да постаје све шупљији и слабији, у истом односу у коме су поједини носиоци

ове идеје у монархији губили на утицају и били потиснути из најмеродавнијих позиција.

Већ на преласку у овај век прешао је савез са Аустријом у тачно исти стадијум као и савез Аустрије са Италијом. Али и овде су постојале само две могућности – или бити у савезу са Хабзбуршком монархијом – или подићи гласан протест против потискивања немства. Али, ако се са тако нечим већ једном отпочне, онда је најчешће крај, отворена борба.

Вредност Тројног савеза била је већ и психолошки скромна, пошто чврстина једног савеза управо опада у тој мери, уколико се више он ограничава на одржање једног постојећег стања као таквог. Али неки савез ће опет обрнуто бити тим јачи, што више могу да се надају поједини контрахенти да ће њиме моћи да остваре одређене, опипљиве експанзивне циљеве. Па и овде, као и свугде, је снага не у одбрани него у нападу. Ово се већ са разлититих страна још онда увидело, али на жалост то нису увидели такозвани меродавни. Нарочито је ондашњи пуковник Лудендорф, један од официра у великом генералштабу, указивао у једној споменици год. 1912. на ове слабости. Наравно, од стране "државника" није овој ствари придавана никаква вредност, ни значај, као што уопште изгледа здрав разум мора да важи само за обичне смртнике, а принципијелно, међутим, сме да буде искључен, уколико се ради о "дипломатама". За Немачку је била само срећа што је

рат у год. 1914. избио околним путем, преко Аустрије, па су Хабзбурговци, дакле, морали да га воде заједно, да се, наиме, десило обрнуто, Немачка би онда остала сама. Никада не би Хабзбуршка држава била у стању да учествује у једној борби, или чак и сама хтела да учествује у борби коју би изазвала Немачка. Оно што се касније осуђивало код Италије било би већ раније настало код Аустрије – задржала би се "неутралност" да би се тако бар спасла држава од револуције на самом њеном почетку. Аустријско словенство би пре разбило монархију већ год. 1914. него што би дозволило помоћ Немачкој. Колико су, међутим, биле велике опасности и потешкоће које је савез са дунавском монархијом доносио собом могао је онда да схвати само мали број људи.

Прво, Аустрија је имала исувише непријатеља који су намеравали да наследе трошну државу, а да не би у току времена морала да избије извесна мржња против Немачке у којој се, у тој Немачкој, сад одједном видео узрок спречавања са свих страна жељеног распада монархије. Дошло се до убеђења да се на крају може, управо само околним путем, преко Берлина, доћи до Беча. Али тиме је, друго, Немачка изгубила најбоље и најизгледније могућности склапања савеза. Па је место њих наступала све већа затегнутост са Русијом и чак и Италијом. При том је у Риму опште расположење било исто тако пријатељско према Немачкој, као што је непријатељство према Аустрији тињало у срцу последњег Италијана, а што се чак са бљеском

распламсавало. Пошто се већ једном кренуло на политику трговине и индустрије, није више постајао ни најскривенији подстицај за борбу против Русије. Само су непријатељи обеју нација могли у томе још да виде живи интерес. У ствари су то у првој линији били Јевреји и марксисти, који су потпиривали и хушкали свим средствима на рат између две државе. Најзад је, међутим, морао, под три, према Бизмарковом Рајху, овај савез због тога у себи да крије бескрајну опасност за Немачку, јер је некој велесили стварно непријатељски настројеној у свако доба са лакоћом могло поћи за руком да читав низ држава мобилише против Немачке зато што је свака та држава била у положају да на рачун аустријског савезника има у изгледу проширења.

Против дунавске монархије могао се позвати на узбуну цео исток Европе, али нарочито Русија и Италија. Никада се не би формирала она од стране краља Едварда форсирана светска коалиција, да није Аустрија као савезник Немачке представљала један сувише примамљиви залогај наслеђа. Само је било могуће да се државе, са иначе тако хетерогеним жељама и циљевима, скупе у један јединствен нападачки фронт. Свака се могла надати да ће приликом општег наступа против Немачке задобити и са своје стране проширење на рачун Аустрије. Да је сад опет овом несрећном савезу изгледа припадала још и Турска, као неми члан, појачало је ову опасност до највећег степена. Међународна јеврејска светска финансијска снага требала је овај мамац да

би могла да спроведе дуго жељени план уништења Немачке која се још није уклопила у општу надржавну финансијску и привредну контролу. Само тако се могла да искује коалиција, оснажена и окружена чистим бројем сада марширајуће милионске војске, спремној да удари најзад на оклопљеног Зигфрида.

Савез са Хабзбуршком монархијом који ме је још у Аустрији увек испуњавао зловољом, постао је сад узрок дугих унутрашњих испитивања која су ме у предстојећем времену само још више учвршћивала у већ унапред схваћеном мишљењу. Још онда, у малим друштвеним круговима у којим сам се уопште кретао, нисам скривао своје уверење да ће овај несрећни уговор са једном на пропаст осуђеном државом и Немачку одвести у катастрофалан слом, ако се не буде знала још правовремено од њега отргнути. У том мом као стена чврстом убеђењу нисам се поколебао ни један тренутак, када се чинило да је вихор светског рата на крају искључио свако разумно премишљање и када је захватила бура одушевљења и оне институције за које су морала да постоје само најхладнија реална разматрања. Такође и за време док сам ја сам стајао на фронту, заступах, ма где да се о тим проблемима разговарало, своје мишљење, да би за немачку нацију што пре, тим боље, било прекинути тај савез и да напуштање хабзбуршке монархије уопште не би било никаква жртва, ако би Немачка тиме могла да постигне ограничење броја својих противника, јер нису

милиони ставили челични шлем на главу за одржање једне сасвим пропале династије, већ напротив – за спас немачке нације! Неколико пута пре рата изгледало је као да ће, бар у једном лагеру, искрснути лака сумња у исправност једном прихваћене политике савеза.

Немачки конзервативни кругови почели су с времена на време да упозоравају од сувише великог слепог поверења, да је и ово, као уопште и све разумно отишло у ветар. Постојало је уверења да је ово исправни пут ка "освајању" света, чији успех би могао бити огроман, а чије би жртве биле равне нули. Познатим "незваним" и опет није преостало ништа друго до да ћутећи посматрају зашто и како "позвани" право и неумитно марширају у пропаст вукући за собом драги народ као онај пацоловац из Хамелна. Дубљи разлог за то што је уопште постојала могућност да се бесмисао "привредног освајања" постави и учини схватљивим целом народу као практичан политички пут, а очување "светског мира", међутим, као политички циљ, лежао је у општем обољењу нашег целокупног политичког мишљења. Са победничким походом немачке технике и индустрије, са већим успесима немачке трговине, све више се губила спознаја да је све то могуће само под претпоставком једне јаке државе. Напротив, у многим круговима ишло се већ толико далеко да се заступало уверење да сама држава има и да захвали своје постојање само овим појавама, да она сама у првом реду представља једну привредну

институцију која се води само према привредним захтевима, и према томе и у свом склопу зависна од економије, а то стање се сматрало и хвалило као далеко најздравије и најприродније.

Међутим, држава нема ничег заједничког са једним одређеним привредним схватањем, или привредним развојем. Она – држава није спој привредних контрахената у једном одређеном ограниченом животном простору ради испуњења привредних задатака – већ организација једне заједнице психички и духовно истих живих бића ради бољег омогућавања даљег одржавања своје врсте као и ради постизања циља њеног битисања који јој је предодређен од стране провиђења. То и ништа друго је сврха и смисао једне државе! Привреда је, при том, само једно од многих помоћних средстава који су управо потребни за постизање овог циља. Али, она никада није узрок и сврха једне државе, уколико управо та држава већ унапред не почива на погрешном, односно неприродном темељу. Само се тако може објаснити да држави не треба чак ни територијално ограничење као предуслов за њено постојање. То ће бити само код оних народа неопходно који хоће сами да осигурају исхрану својих сународника, дакле који су спремни да сопственим радом добију битку са животом.

Народи који су у стању да се као трутови уфукљају у остало човечанство да би га под сваковрсним изговорима натерали да ради за њих, могу чак и без

сопственог, ограниченог животног простора да формирају државе. То важи у првом реду за народ под чијим паразитством, нарочито данас, мора да трпи целокупно честито човечанство - за Јеврејство! Јеврејска држава никада није била просторно ограничена, већ универзално неограничена по простору, али ограничена на повезаност једне расе. Стога је овај народ увек и формирао државу у оквиру других држава. Уз најгенијалније трикове који су икада пронађени спада и то да су пустили ову државу да једри као "религијска" и осигуравајући јој тиме толеранцију коју су Аријевци увек спремни да пруже сваком исповедању вера. Јер, заиста мојсијевска религија није ништа друго до наука одржавања јеврејске расе. Она стога обухвата и готово све социолошке, политичке као и економске научне области које би овде уопште могле доћи у обзир.

Нагон за одржањем врсте је прави и први разлог за образовање људских заједница! А услед тога је држава народни организам, а не нека економска организација! То је разлика која је исто тако велика као што нарочито данашњим тзв. "државницима" свакако остаје неразумљиво. Стога онда ови такође и верују да могу да изграде државу путем привреде, док је она у стварности вечно само резултат суделовања оних својстава која су у равни воље за одржањем врсте и расе. Ова својства су увек јуначке врлине, а никада нису чифтински (јеврејски) егоизам, пошто, дабоме, одржање живота једне врсте подразумева вољност и спремност и за жртвовање

појединаца. У томе и лежи управо смисао песничког исказа "...и ако ти не заложити живот свој, нећеш ни добити тај живот твој..." да је жртвовање личнога живота неопходно да би се осигурало одржање врсте. Следствено томе, битна претпоставка за образовање и одржање једне државе јесте постојање одређеног осећања узајамне припадности на основу истоветног бића и исте врсте као и спремност да се за то заложити свим могућим средствима. То ће код народа који је на сопственом тлу, водити до стварања јуначких врлина, а код муфтација до ласкања и подмуклих суровости, уколико те особине већ доказано не постоје као претпоставка њиховог по форми тако различитог државног битисања. Увек ће, међутим, већ образовање једне државе бар од самог почетка уследити само путем примене ових особина, при чему ће онда у борби за самоодржање подлећи они народи, тј. бити подјармљени, а тиме осуђени на раније или касније изумирање, који у међусобној борби показују најмање јуначких врлина, или нису дорасли лажљивој и перфидној лукавости тих непријатељских готована. Али, и у том случају ово не треба скоро никад приписивати неком недостатку мудрости, него шта више недостатку одлучности и храбрости који се само покушава да сакрије под плаштом хуманог опредељења.

Колико мало, међутим, стоје у вези са привредом државнотворачке и државноодржавајуће особине, показује најјасније чињеница да се унутрашња снага једне државе поклапа само у најређим случајевима

са тзв. привредним процватом, а овај опет у бескрајно многим примерима изгледа да најављује већ надлазећу пропаст државе, али, ако би се образовање људског заједништва приписало у првом реду привредним снагама, или и подстицајима онда би највећи привредни развитак морао истовремено да значи и најмоћнију снагу државе, а не обратно. Вера у државнотворачку и државноодржавајућу снагу привреде посебно онда изгледа неразумљива када она долази до изражаја у једној земљи која у свему и свачему управо јасно и упорно показује историјску супротност томе.

Управо Пруска показује са невероватном оштрином да једино идејне врлине стварају способност за образовање једне државе, а не материјална својства. Тек под њиховом заштитом може онда привреда да дође до процвата, све дотле док са сломом чистих државнотворних способности не пропадне и сама привреда; један ток који управо сада можемо на тако ужасно жалостан начин да посматрамо. Увек могу толико дуго материјални интереси људи на најбољи начин да успевају, док остају у сенци јуначких врлина, међутим, чим покушају да ступе у први круг живота, разарају себи основу за сопствено постојање. Увек када је у Немачкој долазило до полета политичке моћи, почињала је и привреда да се уздиже, али увек када је привреда постајала једним садржајем живота нашега народа и тиме идеалне врлине гушила, пропадала је држава поново и повукла би после неког времена са собом и привреду.

Ако сад ипак себи поставимо питање шта су онда државотворне, или чак само државноодржавајуће снаге у стварности, онда се оне могу сажети једном једином ознаком – способност жртвовања и воља за жртвовање појединца за општу ствар. Да ове врлине баш ничег заједничког немају са привредом, произилази из једноставног сазнања, да се човек, дакако, никада за привреду не жртвује, то значи ... не умире се за послове, него за идеале! Ништа није боље објашњавало психолошку надмоћ Енглеза у спознаји народне душе до мотивација коју је он знао да прида својој борби. Док смо се ми борили за хлеб, војевала је Енглеска за "слободу" и то чак не само за своју, не, него и за слободу малих народа. Код нас су се смејали тој дрскости, или се љутили због тога и тиме доказали како је бесмислено глупа постала тзв. државничка вештина Немачке још пре рата. Ни најмања слутња више није постојала о суштини оне снаге која је могла да поведе људе из слободне воље и решености у смрт. Док год је немачки народ године 1914. веровао још да се бори за идеале, он је и истрајавао, чим је требало само да се бори за хлеб насушни, он је радије одустајао од те "игре". Наши духовити "државници" чудили су се, међутим, тој промени опредељења. Никада им није постало јасно да један човек од оног тренутка када се бори за неки привредни интерес, што је могуће више избегава смрт, јер би му она, забога, заувек ускратила ужитак награде за његову борбу. Док брига за спасење сопственог детета омогућује и најслабијој мајци да постане херој, само борба за одржање врсте и

огњишта, или државе која врсту штити, терала је људе у свим временима на непријатељска копча!

Смео би се, као вечно важећа истина, поставити и следећи исказ – Никада још није била заснована држава путем мирољубиве привреде, него увек само инстинктима одржања врсте, па били они у области јуначке врлине, или лукаве препредености; из првог произлазе онда управо аријевске радне и културне државе, а из другог јеврејске колоније готована. И чим, опет, привреда као таква, у једном народу, или једној држави, ове нагоне почне да гуши постаје она сама примамљивим узроком подјармљивања и потчињавања. Веровање из предратног времена да се немачком народу трговинском и колонијалном политиком, мирним путем, може отворити свет, или га чак и освојити, био је класичан знак губитка стварнијих државотворних и државоодржавајућих врлина и свих из тога насталих схватања енергије и одлучности за делање; по природном закону крај тога рачуна је, међутим, био светски рат са свим његовим последицама! За оног ко не истражује дубље, могао је свакако овај став немачке нације, јер он је заиста био готово сасвим и општи став, да представља само једну нерешиву загонетку, па ипак, није ли управо Немачка била изузетно задивљујући пример једног Рајха који је проистекао из основа чисте политике силе. Пруска, заматак Рајха, настала је блиставим хероизмом, а не некаким финансијским операцијама, или трговинским пословима, а сам Рајх је, опет, био само једна најдивнија награда вођству

политике силе и војничке неустрашивости пред смрћу. Како је управо немачки народ могао да доспе до таквог обољења свог политичког инстинкта? Јер, овде се није радило о једној појединачној појави него о моментима пропадања, који су се у заиста застрашујућем безброју готово као варљива светла распламсавали и клизили, час на више, час на ниже, преко тела народа, или као отровни чиреви, час овде, час тамо, нагризали целу нацију. Изгледало је као да нека тајанствена сила тера непрестано отровну бујицу до најудаљенијих крвних судова овог некада јуначког тела, да би сад, ето, довела до све веће парализе здравог разума, односно простог нагона за самоодржањем. Тиме што сам сва ова питања, ословљена мојим ставом према немачкој политици савеза и привредној политици Рајха, безброј пута, поступно разматрао у год. 1912-1914, као решење загонетке, преостајала је све више она снага коју сам већ претходно у Бечу упознао, одређена сасвим другим гледиштима, то јест марксистичка наука и поглед на свет као и њено организационо деловање. По други пут у свом животу удубих се у ову науку разарања, и овог пута, наравно, не више вођен утисцима и деловањима моје свакодневне околине, већ упућен на то посматрањем општих токова политичког живота. Тиме што сам се недавно удубио у теоријску литературу овог новог света и покушао себи да разјасним њен могући утицај, упоредио сам је онда са стварним појавама и догађајима услед њеног дејства у политичком, културном, а и привредном животу. По први пут,

дакле, усмерио сам своју пажњу у покушајима да се сузбије ова светска куга. Студирао сам Бизмарково законодавство о ванредним мерама, о намерама, борби и успеху. Постепено сам стицао један, такорећи, гранитни темељ за своје сопствено уверење, тако да од тог времена никада више нисам био принуђен да предузмем измену својих унутрашњих погледа по том питању. Исто тако је однос марксизма и јеврејства подвргнут једном даљем темељном испитивању. Али, ако ми је раније, у Бечу, пре свега, Немачка изгледала као један несавладиви колос, ипак су сад, понекад, почеле да ми се јављају стрепње и сумње. Љутио сам се у себи, или у малом кругу својих познаника због немачке спољне политике исто тако и због, како је мени изгледало, невероватно лакомисленог начина на који је третиран најважнији проблем који је уопште тада и постојао за Немачку, тј. проблем марксизма!

Заиста нисам могао да схватим како се могло тако слепо тетурати у сусрет таквој опасности чије би дејство, одговарајући и сопственим намерама марксизма, једном могло да буде јако опасно по немачки народ. Ја сам већ онда у својој околини, исто тако као и данас у ширим круговима, упозоравао на опасност умирујуће изреке свих кукавичких бедника "нама се не може ништа догодити". Таква слична кужна схватања су већ једном разорила велико царство. Зар и сама Немачка није подвргнута истим законима као и сва друга људска друштва? У годинама 1913. и 1914. сам опет,

по први пут, такође у разним круговима, који данас делом тако верно припадају нашем национал-социјалистичком покрету, изражавао своје уверење, да је питање будућности немачке нације питање уништења марксизма...

У несрећној немачкој политици савеза видео сам само последичне појаве изазване разарајућим деловањем ове "науке", јер свакако страшно је, управо било да је овај отров готово невидљиво разарао целокупне основе једног здравог привредног и државног схватања, а да они, тиме захваћени, често нису ни сами слутили колико је њихово деловање и хтење већ веома проистицало из овог, иначе најоштрије одбијаног погледа на свет. Унутрашње пропадање немачког народа већ онда је одавно започело, а да људима није било постало јасно, како то често у животу бива, ко је уништавач њиховог битисања. Понекад се, додуше, и лекарило око те болести наоколо, ипак су се бркале онда форме испољавања са узрочником болести. Пошто овога нису познавали (јер нису сви могли да виде заверу јевреја у "топљењу" многих народа у једну велику безличну кашу какав је рецимо постао, од руку јеврејских агената, цео СССР - коментар) или хтели да упознају, и борба против марксизма је имала, међутим, само вредност једног надрилекарског трућања.

СВЕТСКИ РАТ

Као младог делију ништа ме није већ у мојим разузданим годинама могло толико озловољити и растужити као управо чињеница да сам рођен у једном времену које је очигледно само ђифтама и државним чиновницима подизало своје храмове славе. Таласи историјских догађаја изгледало је да су се већ тако слегли, да се заиста чинило да будућност припада само "мирном такмичењу народа", што значи, дакле, једном спокојном међусобном подваљивању уз искључивање јаких метода одбране. Поједине државе почеше све више да налице предузећима која једна другима поткопавају тло, отимају муштерије и наруџбине и покушавају на сваки начин да потисну друге у своју корист, а да све то изнесу на сцену уз исто тако велику, колико и безазлену галаму.

Овај ток и развој изгледа, међутим, не само да се није заустављао, него је требало једном (према општој препоруци) да премодулира цео свет у једну једину велику робну кућу, у чијим предворјима би онда биле чуване за бесмртност бисте свих најпрепреденијих превараната и најбезазленијих управних чиновника. Трговци би онда могли да буду Енглези, управни чиновници Немци, а за власнике би се, међутим, морали свакако да жртвују Јевреји, пошто они, према сопственом признању, забога,

никада ништа не зарађују, него вечно само "плаћају", а осим тога и говоре највећи број језика.

Па зашто нисмо рођени бар сто година раније? Рецимо у време ослободилачких ратова, када је мушкарац заиста и без "бизниса" још нешто вредео! Тако сам се, ето, бавио често зловољним мислима о моме, како ми је изгледало, сувише касно започетом овоземаљском путовању, и сматрао сам време "мира и поретка" које ми је предстојало као незаслужену пакост судбине. Управо још као дечак нисам био "пацифиста" и сви васпитни покушаји у том правцу завршили су као ћорци... Као удаљене муње на небу пред олују изгледаше ми сад Бурски рат. С нестрпљењем сам сваког дана ишчекивао новине и гутао депеше и извештаје и већ бејаш срећан што сам смео да будем сведок, макар и поиздаље, ове херојске борбе.

Руско-јапански рат затекао ме је већ битно зрелијим, али и пажљивијим. Тамо сам већ из више националних разлога заступао једну страну и сместа се ставио, при изношењу нашега мишљења, на страну Јапанаца. У поразу Руса видео сам и пораз аустријског словенства. Отада су протекле многе године и оно што ми је некада као младићу изгледало попут трулежне бољке, осећах сада као затишје пред буру. Већ у току мога бечкога времена наднела се над Балкан она трнаста оморина која обично предсказује оркан и већ би понекад севнуо и јарки светлосни зрак, да би се ипак брзо поново

изгубио у злокобној тами. А онда је избио Балкански рат и са њиме је прелетео први удар ветра преко сад већ нервозне Европе... Наступајуће време сада је као тешка мора притискало људе, боље рећи као грозничава тропска јара, тако да је осећање приближавајуће се катастрофе, услед вечне бригае, коначно прерасло у чежњу – нека небо најзад одобри судбини слободан ток, јер она више не може да се спута. А тада је ударио на земљу већ и први моћни гром, подигла се олуја, а у грмљавину неба успела се грмљавина батерија светскога рата.

Када се у Минхену зачула вест о убиству надвојводе Франца Фердинанда (седео сам управо код куће и чух само нејасно о току тог догађаја) спопаде ме најпре брига да су меци могли, можда, да потичу из пиштоља немачких студената, који су огорчени због непрестаних словенизирајућих подухвата самог престолонаследника, хтели немачки народ да ослободе од овог унутрашњег непријатеља. Шта би била последица тако нечега, могло се одмах и помислити: један нови талас прогона који би сада био "оправдан" од стране целог света и "основан". Када сам, ипак, одмах после тога чуо већ имена наводних починилаца, а осим тога прочитао тврдњу да су Срби, поче да ме хвата тиха језа због ове освете недокучиве судбе. Највећи пријатељ Словена паде под мецима словенских фанатика?! Ко је последњих година имао стално прилике да посматра однос Аустрије према Србији, није могао, такорећи, ни једног тренутка да сумња да се камен одронио и

кренуо и да више није могло бити заустављања. Неправда се чини бечкој влади што је данас засипају прекорима због форме и садржине ултиматума који је она поставила. Ни једна друга сила света на истом месту и у истом положају не би могла друкчије да поступи. Аустрија је на својој јужној граници имала једног огорченог смртног непријатеља који је у све краћим периодима провоцирао монархију, и који не би никада попустио, док коначно не би наступио повољни тренутак за разбијање царства. Постојао је разлог за бојазан да би тај случај најкасније морао доћи смрћу старог цара; онда монархија, можда, уопште више не би била у стању да да озбиљан отпор. Цела држава је последњих година већ толико почивала на одговорности једне једине особе, на Фрањи Јосифу, да је смрт тог прастарог отелотворења царства важила, у осећању широких маса, унапред као смрт самог царства. Па је чак спадало и у најлукавије вештине, посебно словенске политике, да се створи утисак да аустријска држава има да захвали за своје постојање само сасвим чудесно јединственој вештини овога монарха; било је то ласкање које је Хофбургу тим више пријало, што је понајмање одговарало стварним заслугама овога цара. Жаоку која је скривена вребала у овим хвалоспевима, није било могуће пронаћи. Није се видело, или се можда више тамо није хтело видети да уколико је више монархија још само подешена према врхунској вештини владања, овог "најмудријег монарха" свих времена, како се обично говорило, утолико је стање морало да постане катастрофалније,

када једног дана и овде судбина закуца на врата да дође по своје. Да ли је онда стара Аустрија без старог цара уопште могла да се замисли!? Не би ли се сместа опет поновила трагедија која је једном задесила Марију Терезију?

Не, владиним круговима у Бечу се заиста чини неправда када им се ставља прекор да су они, ето, подстрекавали на рат који је, иначе, можда ипак још могао бити избегнут. Он није више могао да се избегне, већ је могао, у најбољем случају, да буде одложен за једну или две године. Али то је управо и било проклетство, како немачке тако и аустријске дипломатије, што је она заправо увек покушавала да одложи неодложни обрачун, док коначно није била присиљена да удари у најнесрећнијем тренутку. Можемо бити уверени да би поновни покушај да се спасе мир у још неповољније време тек онда довео до рата. Не, ко није хтео овај рат морао је такође и да сакупи храбрости да извуче консеквенце. Оне би, међутим, могле да постоје само у жртвовању Аустрије. Рат би, такође, и онда дошао само, свакако, не више као борба свих против нас, али зато, ипак, у форми комадања Хабзбуршке монархије. У том случају се морала донети одлука или да се у томе учествује, или да се само посматра, да би се празних руку оставило судбини да ради шта хоће. Али управо они који данас највише грде и најмудрије просуђују због започињања рата били су ти који су најсудбоносије припомогли да се у њега уђе. Социјалдемократија је већ деценијама хушкала

најподлије на рат против Русије, а центар је опет из религиозних разлога учинио аустријску државу највећим стожером и окретницом немачке политике. А сада су се ето морале сносити последице ове бесмислице. Оно што је дошло, морало је доћи и није се могло никако избећи. Кривица немачке владе је притом била да је она, да би пошто пото сачувала мир, увек пропуштала повољне тренутке напада и да се заплела у савез за одржање светског мира и тако најзад постала жртвом једне светске коалиције која је тежњи за одржање светскога мира супротставила решеност за светски рат.

Да је бечка влада онда ултиматуму Србији дала једну другу, блажу форму, она тиме не би уопште ништа променила у ситуацији, до можда у најбољем случају једно, да буде збрисана и сама побуном народа. Јер у очима широких маса тон ултиматума је био још исувише пун обзира и ни у ком случају тако далекосежан, или чак бруталан. Онај ко данас покуша то да оспори, или је заборавни празноглавац, или сасвим свесни лажов. Борба у години 1914. није, тако ми Бога, масама наметнута, него је управо цео народ за њом жудео... Хтело се коначно учинити крај једној општој несигурности. Само се тако и може разумети да су за ову најтежу борбу преко два милиона немачких мушкараца и дечака добровољно стали под заставу, спремни да је бране и последњом капи крви. Мени самом су ондашњи часови изгледали као избављење из мучних осећања младости. Још и данас се не стидим да кажем да сам,

надвладан бурним одушевљењем, пао на колена и из препуног срца се захвалио небу да ми је подарило ту срећу што смем да живим у овоме добу. Отпочела је ослободилачка борба какву земљина кугла у тој силини до сада још није видела, јер тек што је судба и започела свој ход, дошло је већ и најширим масама до свести да се овога пута не ради само о судбини Србије, или Аустрије, него о бити или не бити немачке нације. Последњи пут, после много година, народ је постао видовит у односу на своју сопствену будућност. Тако се јавио одмах на почетку огромне борбе, у заносу једног необузданог одушевљења, неопходни озбиљни подтон, јер сама ова спознаја показивала је да је национални устанак нешто више него обична ватра од сламе. Али озбиљност је била исувише потребна, јер тада нико није уопште имао ни најмању представу о могућој дужини и трајању сада започете борбе. Сањали су да ће за зиму опет бити код куће да би поново на миру наставили свој рад.

Оно што човек хоће, томе се нада и у то верује. Превелика већина нације била је већ одавно сита вечно несигурног стања, те тако је исувише било разумљиво да се уопште није више веровало у мирно решење аустријско – српског конфликта, али се прижељкивао коначни обрачун. У ове милионе спадао сам такође и ја. Тек што је вест о атентату обзнањена у Минхену, сместа су ми севнуле кроз главу две мисли, прво, да ће рат најзад бити неизбежан, а даље, да ће сада хабзбуршка држава

бити принуђена да савез и одржи, јер оно чега сам се увек највише прибојавао била је могућност да би Немачка сама једнога дана, можда управо услед овога савеза, могла да упадне у један конфликт, а да, међутим, Аустрија не да за то директног повода, и тако аустријска држава због унутрашњеполитичких разлога не смогне снаге и одлучности да се стави на страну свога савезника. Словенски мајоритет царства би такву самостално донету намеру сместа почео да саботира, и увек би радије разбио читаву државу у парампарчад, него што би савезнику пружио тражену помоћ. Али, ова опасност је сада била отклоњена. Стара држава је морала да се бори, хтела она то или не.

Мој сопствени став према конфликту био је исто тако врло једноставан и јасан, за мене, није се спорила Аустрија за неку сатисфакцију у односу на Србију, него Немачка за своје постојање, немачка нација за бити, или не бити, за слободу и за будућност. Бизмаркова творевина се сада морала тући за свој опстанак – оно што су очеви некада својом јуначком крвљу у биткама од Вајсенбурга до Седана и Париза задобили, морала је сада млада Немачка изнова да заслужи. Ако се, међутим, ова борба заврши победнички, онда ће наш народ поново, и на спољном плану, ступати у круг великих нација, онда ће тек поново моћи немачки Рајх да се докаже као моћно окриље мира, а да не мора за добро тог мира да смањује својој деци хлеб насušни. Често сам некада као дечак и млад човек имао жељу да бар

једном дођем и делима да у мени национално одушевљење није никаква празна варка. Често ми је изгледало готово као грех да вичем "ура", а да можда чак ни не поседујем унутрашње право за тако нешто, јер ко је смео ову реч да употреби, а да је није бар једном испробао тамо где је свакој играрији крај, и где неумољива рука богиње судбине почиње да одмерава народе и људе колико је истине и постојаности у њиховом убеђењу. Тако ми се као и милионима других надимало срце од горде среће што се сад, најзад, могу да ослободим овог парализирајућег осећања. Тако сам често певао химну "Немачка изнад свега", и из пуног грла викао хајл, да ми је изгледало скоро као једна накнадно пружена милост, што сада на Божјем суду вечног судије смем као сведок да наступим ради исказивања истинитости овога убеђења. Јер, од првога часа поуздано сам знао да бих у случају једног рата, који ми је изгледао неизбежан, овако или онако, сместа напустио књиге. Али исто тако сам, и знао да моје место онда мора да буде тамо, када ме је упућивао сада унутрашњи глас мог бића.

Аустрију сам у првом реду напустио из политичких разлога, али шта је могло бити разумљивије него да сада, пошто је борба почела, у правом смислу о овом опредељењу поведе рачуна! Нисам хтео да се борим за хабзбуршку државу, али био сам спреман да у сваком тренутку погинем за свој народ и за то царство које је било отелотворење мог народа. Трећег августа поднео сам молбу директно Његовом

Величанству краљу Лудвигу III да ми одобри да ступим у један баварски пук. Краљевска канцеларија свакако да у тим данима није имала баш мало посла, тим већа је била моја радост кад сам већ одмах следећег дана добио одговор на моју молбу. Када сам дрхтавим рукама отворио писмо и прочитао одобрење моје молбе, са назнаком да се јавим једном баварском пуку, моја радост и захвалност нису имале граница. Неколико дана касније носио сам војничку блузу коју сам тек после скоро шест година поново скинуо. Тако је, као ваљда и за свакога Немца, започело и за мене најнезаборавније и највеће доба мога овоземаљског живота. Према догађајима ове величанствене борбе, све прошло је за мене nestало бестрага. Са гордом сетом помишљам управо ових дана, пошто се по десети пут обележава годишњица оног силног догађаја, на оне недеље започете херојске борбе нашег народа у којој ми је судбина тако милостиво дозволила да учествујем. Као да је било тек јуче, промиче ми пред очима слика за сликом, видим себе обученог у униформу у кругу мојих драгих камерада, онда по први пут излазак из касарне, егзерцирање итд. док најзад није дошао дан великог покрета. Једна једина брига ме је мучила у том времену, мене као исто тако и многе друге, да можда не стигнемо сувише касно на фронт. Једино то ми често и све чешће није давало мира. Тако да је у сваком победничком клицају због неког новог јуначког дела, остајала скривена мала кап горчине, јер је изгледало да се са сваком новом победом повећава опасност нашег закашњења на фронт. А

онда је најзад дошао дан када смо напустили Минхен да бисмо кренули у испуњење наше дужности. Први пут тако видех Рајну, када смо поред њених мирних таласа путовали према западу, да бисмо њу, ту немачку реку над рекама, бранили од лаконости старог непријатеља.

Када су кроз нежне копрене ране измаглице благи зраци сунчевог изласка ка нама спуштали одсјаје Нидервалдског споменика, онда је снажно одјекнула из бескрајно дугог транспортног воза стара песма "Стража на Рајни", ка јутарњем небу, а мени су груди постале просто преуске од плиме осећања. А онда дође једна влажна хладна ноћ у Фландрији, кроз коју смо ћутке марширали, и када дан поче да се искрада из магле, зазвижда изненада гвоздени поздрав преко наших глава, нама у сусрет, и са оштрим пуцњем засу мале кугле међ наше редове, шибајући по мокром тлу, али још пре но што се тај мали облачић развијао, одјекну из две стотине грла првоне гласнику смрти прво ура у сусрет. А онда поче да штекће и да тутњи, да фијуче и да урла, и грозничавих очију вукло нас је сваког напред све брже, док се најзад не распламса борба преко поља репе и живе ограде борба, човека против човека. Али из далека продираху звуци једне песме ка нашем уху и долазаху све ближе и ближе, прескачући изнад наших глава, од чете до чете и ево управо када је смрт пословно захватила и заграбила у наше редове, одјекну тад песма и у нама, и ми је предасмо даље: "Немачка, Немачка, изнад свега, изнад свега на

свету!" После четири дана вратисмо се назад. Чак и корак је сада постао друкчији. Седамнаестогодишњи дечаци су сада личили на одрасле људе. Добровољци пука »Лист« можда нису научили правилно да се боре, али да умру знали су као стари војници. То је био почетак. И тако је сад ишло даље из године у годину, а наместо романтике битака, наступила је страва. Одушевљење се полако хладило, а необуздани кликтај угушио се пред страхом од смрти. Дође време када је сваки имао да се бори између нагона самоодржања и опомене дужности. И мени није била приштеђена та борба. Увек када је смрт била у лову, покушавало је једно неодређено нешто да се буну, трудило се да се као разум представи слабашном телу, али је ипак то био само кукавичлук, који је под таквом маском покушавао да заведе појединца. Тешко колебање и опомињање почињало је тада, и само последњи остатак свести је често још доносио одлуку. Али што се више трудио овај глас који је опомињао на опрез, што је гласније и нападније он мамио, тим оштрији бејаше онда отпор, док најзад после дуге унутрашње борбе не однесе победу и свест о дужности. Већ у зиму 1915-16, била је, у мени ова борба одлучена. Коначно је воља постала без остатка господар. Ако сам првих дана могао са клицањем и смехом да заједно са друговима јуришам, сада сам био миран и одлучан. То је, међутим, било и оно трајно. Тек сада, ето, могла је судбина да коракне и ка последњим искушењима, а да се нерви не кидају, или да разум затаји. Од младог ратног добровољца постао је сада стари искусни

војник. Али ова промена је наступила и у целој армији. Армија је сад изашла стара и чврста из вечних борби, а оно што није могло да се одупре нападу, управо је њиме сломљено. Али тек сада морала се ова војска подврћи оцени. Дакле после две, три године за које време је она из једне борбе била бацана у другу, увек борећи се против надмоћи у броју и оружју, трпећи глад и подносећи одрицања, сада беше, дакле, најзад време да се ваљаност те једине војске испита.

Могу и хиљаде година да протекну, а никада се неће смети причати и говорити о јунаштву, а да се не спомене немачка војска у светском рату. Онда ће из копрене прошлости постати видљив гвоздени фронт сивог челичног шлема, никако посрћући и никако узмичући, једно спомен-обележје бесмртности. И док год Немци живе, они ће се сећати да су то некада били синови њиховог народа. Ја сам тада био војник и нисам хтео да политизирам. Заиста и није било време за то. Данас још гајим уверење да је последњи коморција отаџбини још увек више учинио драгоцених заслуга него чак први, да кажемо "парламентарац". Никада више нисам мрзео те брбљивце него баш у то време, када је сваки прави момак, који је нешто имао да каже, то викнуо непријатељу право у лице, или иначе паметно држао језик за зубима и ћутке негде вршио своју дужност. Да, мрзео сам тада све те "политичаре", и да је било до мене, онда би места био образован један парламентарни батаљон лопаташа, онда би они

могли међу собом да се до миле воље и према потреби избрбљају, а да не љуте честито и поштено човечанство, или да му чак и шкоде.

Тада, дакле, нисам хтео ништа да знам о политици, али ипак нисам могао друкчије него да заузем став према извесним појавама које су сад, ето, погађале целу нацију, а поготово се тицале нас војника. Две су ствари биле које су ме онда интимно љутиле и које сам сматрао штетним. Већ после првих вести о победама, поче извесна штампа полако и можда за многе понајпре непрепознатљиво да укапава по неколико капи горчине у опште одушевљење. То се дешавало под маском извесне добре воље и добронамерности, па чак и извесне забринутости. Постојала је резервисаност према једној исувише великој необузданости у слављењу победа. Страхovalo се да то у овој форми није достојно једне тако велике нације, а према томе јој тако нешто и не одговара. Храброст и јунаштво немачког војника било би, ето, по њима нешто сасвим по себи разумљиво, тако да се не би смело због тога толико упуштати у непромишљене провале радости, већ и због самог иностранства коме би једна тиха и достојанствена форма радости више одговарала него необуздано клицање итд. Коначно не би требало, ипак, и сада, ми Немци да заборавимо да рат није био наша намера, према томе ми и немамо чега да се стидимо да отворено и мушки признамо да бисмо у свако доба дали свој допринос за измирење човечанства. Стога, међутим, не би било мудро да се

чистота подвига из пуног срца, запрља великом галамом, пошто би остали свет само мало имао разумевања за такво поступање. Ничему се не треба више дивити него скромности са којом један прави херој ћутке и мимо своја дела заборавља, јер у томе и јесте цела ствар. Но, уместо да таквог једног клипана пограбе за уши, довуку до високог стуба и дигну га конопцем, да том мастиљару више не вређа његово естетско осећање нације која слави победу, почело се у ствари са упућивањем јавних опомена против "недоличног" начина победничког клицања. Није се имало појма да одушевљење које се тако једном скрши, неће моћи више према потреби да се пробуди. Оно је занос и може се само у том стању даље одржавати. Али како може без те силе одушевљења да се издржи једна борба која би поставила, према људским мерилима, најстрашније захтеве душевним својствима нације? Исувише сам тачно познавао психу широких маса, а да не бих знао да се овде са "естетским" узвишеностима неће моћи распалити ватра која је била неопходна да се то гвожђе одржи вруће. У мојим очима, било је лудо што се ништа не чини да се та страст доведена до кључања не појача, али да се она, срећом постојећа, још и спутава, то нисам ни у ком случају могао да разумем. Оно друго што ме је онда љутило био је начин на који су се суочавали са марксизмом, а који су сматрали добрим. Тиме су у мојим очима доказивали само то да о тој куги нису имали ни најмање појма. Изгледало је да најозбиљније верују да су тврдњом како сада не знају више ни за какве

партије већ довели марксизам до увиђавности и уздржавања. Да се овде уопште не ради о било којој партији, већ о једној науци која мора да води до разарања целокупног човечанства, схватало се тим мање, што се то не може ни чути на јевреизираним универзитетима, а и иначе сувише многи, нарочито наши виши чиновници из стечене тупаве таштине, не налазе да је вредно труда да узму у руку књигу и нешто науче, што управо не спада у наставно градиво високе школе.

Најрадикалнији преокрет пролази поред ових глава потпуно без трага, због чега и државне институције најчешће ћопају иза приватних. За њих важи, драги Боже, најчешће ова народна изрека: "Што сељак не познаје то и не једе". Мало изузетака и овде само потврђује правило. Бесмислица без премца била је да су у данима августа 1914. немачког радника идентификовали са марксизмом. Немачки радник се у оним часовима отргао из загрљаја ове отровне заразе, пошто он, иначе, никада не би могао уопште да ступи у борбу. Али били су и толико глупи да су мислили како је сад можда марксизам постао "националан" (?! – е свашта од њих !) једна блистава мисао која само показује да у тим другим годинама нико од ових учиновничених управљача државом није нашао за вредно труда да простудира суштину ове науке, јер би, иначе, онда ипак тешко могла да промакне таква бесмислица. Марксизам чији је последњи циљ био и остао уништење свих нејеврејских националних држава, морао је на свој

ужас да види да се у јулским данима године 1914. немачко радништво, њиме омађијано, пробудило и да се оно из часа у час почело све брже да ставља у службу отаџбине. У мало дана разобличио се цело то бацање прашине у очи и инфамна превара народа, и одједном стајаше овде усамљена и распуштена та банда јеврејских вођа као да није више било ни трага од оног бесмисла и заблуде, који су од шездесетих година уливали масама у главу. Био је то гадан тренутак за варалице радништва немачког народа. Али чим су те вође спознале опасност која им прети, набише што је брже могуће капу невидовку преко ушију да сакрију лажи имитирајући сада дрско заједно са осталима национални полет. Али, сада је ипак куцнуо час да се наступи против целе те преварантске дружине ових јеврејских тровача народа. Сада се морало хитно делати без имало обзира, на рецимо, насталу галаму и јадиковку. У августу године 1914. је мућка са интернационалном солидарношћу једним ударцем избијена из глава немачког радништва, а уместо тога почеше већ неколико недеља касније да лупају амерички шрапнели као благослов братства по шлемовима колона у покрету. Била би обавеза једне одговорне државне владе да сада, пошто је немачки радник поново нашао пут ка свом националном бићу, немилосрдно искорени хушкаче против истог тог националног бића. Када су на фронту падали они најбољи, онда се могла код куће бар уништити та гамад. Уместо тога, међутим, његово Величанство, сам цар, пружио је старим злочинцима руку, и тиме

дао подмуклим, мучким убицама нације поштеду и могућност унутрашње консолидације. Сада је, дакле, могла змија поново даље да дејствује, опрезније него раније, али утолико опасније. Док су поштењаковићи сањали о неком политичком примирју, кривоклетни злочинци су организовали револуцију. То што су се сада одлучили за ову ужасну половичност, интимно ме је чинило све незадовољнијим, а да би крај свега тога могао бити тако ужасан, нисам ни ја онда још сматрао могућим. Али шта је сад требало учинити? Вође целога покрета сместа ставити иза браве, покренути процес и скинути их са врата нације! Требало је безобзирно уложити целокупна војна средства моћи за искорењивање ове куге. Партије је требало распустити, Рајхстаг, ако је потребно, са бајонетима натерати на разум, или, најбоље, сместа га укинути. Тако, као што република може данас да распусти партије, тако је требало онда, са више разлога, да се примене ова средства. Зар није сад било у питању бити или не бити целог једног народа! Али, наравно, онда је искрсло и једно питање: могу ли се духовне идеје уопште искорењивати мачем? Може ли се применом сирове силе сузбијати... један "поглед" на свет? Ја сам себи већ у оно време више него једном постављао ово питање. При помишљању о аналогним случајевима, који се могу наћи у историји, нарочито на религиозној основи, долазио сам до следећег начелног сазнања: Представе и идеје, као и покрети са одређеном духовном основом, била она погрешна, или истинита, могу се, почев од једног извесног тренутка њиховог настанка,

разбити са средствима силе техничке врсте, само онда ако су та телесна оружја истовремено и сама носиоци једног новог запаљивог мишљења, једне идеје или погледа на свет. Сама примена силе ако нема као предуслов погонску снагу једне основне духовне замисли, никада не може да доведе до уништења неке идеје и њеног ширења, чак ни у форми потпуног искорењивања и њеног последњег носиоца, па и разарања последњег предања о томе. То ипак, већином значи искључење таквог државног тела из круга политичке властодржачке моћи често на бесконачно време, понекад и заувек, јер, таква крвава жртва погађа, наравно, и сходно искуству, најбољи део народног бића, пошто, наиме, свако прогањање, које се одиграва без некакве духовне претпоставке, изгледа морално неоправдано и управо онда подстрекава најдрагоценији састав једног народа на протест, који се, међутим, исказује у одбијању духовног садржаја тог "неправедно" прогањаног покрета. Ово се догађа онда код многих једноставно из осећаја опозиције против покушаја да се једна идеја дотуче бруталном силом. Али тиме расте број унутрашњих присталица у истој мери у којој је и прогањање све веће. Стога ће моћи да буде спроведено потпуно уништење нове доктрине само путем тако великог и растућег искорењивања, да тиме најзад дотичном народу, или и држави буде одузета сва уистину драгоцена крв. Али, то ће се осветити тиме што ће сад свакако доћи до једног тзв. "унутрашњег чишћења", само на рачун једне опште немоћи. Увек ће такав ток и поступак већ унапред

бити узалудан, ако је ова доктрина, коју треба сузбити, већ искорачила из извесног малог круга. Стога је и овде, као и при свакоме расту, прво време детињства још и најближе могућности да буде изложено уништењу, док са растом година расте и отпорна снага, да би тек код приближавања старосне слабости поново узмакла пред новом младошћу, иако у другој форми и из других разлога. Заиста скоро сви покушаји да се силом, без духовне основе, искорени једна "наука" (као што је марксизам) и њено организационо дејство воде до неуспеха, па чак завршавају, не ретко, управо у нечем супротном од жељеног, из следећег разлога: Први и најважнији предуслов за такав начин борбе, тј. оружјем голе силе, јесте и остаје упорност! То значи да само у трајно равномерној примени методе за сузбијање једне доктрине лежи могућност успеха ове намере. Али, чим се и овде колебљива сила буде смањивала са попуштањем, не само да ће се доктрина, коју треба потиснути, увек поново опоравити, него ће она чак бити у ситуацији да из сваког прогона извуче нове вредности, тиме што ће, по истеку таквог таласа притиска, покренути огорчење због претрпљене патње и старој "науци" привести нове присталице, а већ постојеће, ће са већим пркосом и дубљом мржњом него пре тога привезати за себе, па и оне, већ отцепљене отпаднике, покушати поново по отклањању опасности, да врати старом начину мишљења. Само у трајно равномерној примени силе лежи најзначајнији први предуслов за успех. А та упорност је увек само резултат једног одређеног

духовног уверења. Свака сила која не израста из чврсте духовне основе биће колебљива и несигурна. Њој недостаје стабилност, која може да се темељи само на једном истрајном и упорном погледу на свет. Она је извор одговарајуће енергије и бруталне одлучности појединца, али следствено томе, управо подвргнута промени личности и њеној природи и јачини. Али, уз ово иде још и нешто друго: Сваки поглед на свет, био он више религиозне или политичке природе, понекад је овде сувише тешко установити границу, мање се бори за негативно уништење противничког света идеја, него, напротив, за позитивно спровођење сопственог. А, тиме је његова борба мање одбрана, а више напад. Он је, при томе, већ у одређивању циља у предности, пошто, дакако, тај циљ представља победу сопствене идеје, док је обратно, заиста, тешко одредити, када се негативни циљ уништења једне непријатељске доктрине може сматрати достигнутим и осигураним. Већ стога ће напад овог погледа на свет бити спроводен планскије, али и снажније, него његова одбрана; као што уопште и овде одлука приличи нападу, а не одбрани. Борба против једне духовне снаге средствима силе је само дотле одбрана док мач не наступи сам као носилац, навестилац и ширилац једне нове духовне науке. Може се, дакле, сажето, констатовати следеће: сваки покушај да се један поглед на свет сузбије средствима силе, пропада на крају, док год борба не поприми облик офанзиве за једно ново духовно опредељење. Само у међусобној борби два погледа на свет, може оружје бруталне

силе, примењено упорно и безобзирно, да доведе до одлуке за ону страну за коју се оно бори. Али, на томе се до сада још увек разбијала борба против марксизма. То је био разлог зашто је и Бизмарков закон о социјалистима коначно, упркос свему, затајио и морао да затаји. Недостајала је платформа новог погледа на свет, за чији је успон могла да се бије битка. Јер, да је трабуњање о тзв. "државном ауторитету" или "миру и реду" могло представљати подесну основу за духовно подстицање борбе на живот и смрт, у то су могли поверовати само "мудри" виши министријални беамтери. Међутим, пошто је недостајала нека заиста духовна носећа снага ове борбе, морао је Бизмарк и спровођење свог закона о социјалистима да повери процени и хтењу оних институција које су већ саме биле изрод марксистичког начина мишљења. Тиме што је гвоздени канцелар судбину свог рата са марксистима препустио доброј вољи грађанске демократије, поставио је козу да чува купус. Све је то, међутим, било само нужна последица недостатка начелног новог погледа на свет са силовитом вољом за освајањем, који би се супротставио марксизму. Тако је резултат Бизмаркове борбе било само једно тешко разочарање. Али, да ли су односи за време светског рата, или на његовом почетку били можда другачији? На жалост нису. Што сам се онда више бавио мишљу једне нужне промене става државних влада према социјалдемократији, као тренутног отелотворења марксизма, тим више сам спознавао недостатак неке употребљиве надокнаде за ову

науку. Па шта би требало масама дати, ако би била, претпоставимо, срушена социјал-демократија?! Ни један покрет није постојао од кога би се могло очекивати да би му пошло за руком да велике масе радника сада више, или мање без вођства и препуштене себи, опчини и увуче у своје редове. Бесмислено је, и више него глупо мислити да ће неки интернационални фанатик који је иступио из класне партије, сада моментално ући у једну грађанску партију, дакле, у једну нову класну организацију. Јер, ма колико то било непријатно различитим организацијама, ипак се не може порећи да грађанским политичарима класно раслојавање у врло великој мери изгледа као место само по себи разумљиво, све дотле док год не почне политички да се исказује као нешто за њих неповољно. Порицање ове чињенице доказује дрскост, али и глупост лажовчина. Уопште се треба чувати да се широке масе сматрају глупљим него што јесу. У политичким стварима често осећање одлучује, тачније него разум. Али мишљење да глупо интернационално опредељење већ довољно говори у прилог томе да масе немају тачно осећање, може сместа да се најтемељније оповргне једноставним доказивањем на то да пацифистичка демократија није мање у заблуди, а да њени носиоци потичу готово искључиво из грађанског лагера. Док год још милиони грађана сваког јутра смерно обожавају своју јеврејску демократску штампу не пристаје баш лепо господи да праве вицеве на рачун глупости "другова", који на крају само гутају исто ђубре, иако у

другом паковању. У оба случаја фабрикант је један те исти - Јеврејин !!! Дакле, треба се веома строго чувати од оспоравања оних ствари које су, ето, сада овде и важеће. Чињеница да се код класног питања ни у ком случају не ради само о идејним проблемима, као што се, нарочито пре избора, увек радо подмеће, иако то не може да се пробије. Сталешка уображеност једног великог дела нашег народа је, исто тако као и омаловажавање мануелног радника, појава која не потиче из фантазије неког месечара. Али се сасвим, независно од тога, открива слаба мисаона способност наше тзв. интелигенције, када се управо у тим круговима не схвата да једно стање, које није могло да сузбије нарастање куте какав је марксизам, тек сада, међутим, неће више бити у ситуацији да поврати изгубљено. "Грађанске" партије, као што оне саме себе називају, никада више неће бити у стању да привуку у свој лагер "пролетерске" масе, пошто се овде међусобно супротстављају два света, делом природно, делом вештачки одвојена, чије понашање једних према другима може да буде само борба. Овде ће, међутим, победити млађи – а то би био марксизам.

Заиста је борба против социјалдемократије била замислива године 1914. само могло се сумњати докле би се то стање одржало, кад недостаје свака практична замена. Овде је постојала једна велика празнина. Ово мишљење сам заступао већ давно пре рата и нисам се стога ни могао одлучити да ступим у једну од постојећих партија. Током збивања у

светском рату, у мени се учврстило то мишљење због видљиве немогућности да безобзирно поведем борбу против социјалдемократије, једног покрета који је баш морао бити нешто више него "парламентарна" партија. О томе сам отворено говорио пред својим блиским друговима. Уосталом, сад су ми падале први пут на ум мисли да се касније ипак једном још и политички активирам. Управо то је био повод што сам сад чешће уверавао мањи круг својих пријатеља да ћу после рата, поред свог позива, хтети да делујем и као говорник, агитатор. Мислим да сам то онда веома озбиљно схватао.

РАТНА ПРОПАГАНДА

При мом пажљивом праћењу свих политичких збивања, увек ме је делатност пропаганде изузетно интересовала. У њој сам видео инструмент, којим су управо с правом мајсторском вештином владале социјалистичко марксистичке организације и умеле да га примене. Научио сам тада већ рано да схватим да тачно примењивање пропаганде представља стварну уметност, која је грађанским партијама била и остала готово сасвим непозната. Само хришћанско-социјални покрет, нарочито у време Луегера, могао је користећи тај инструмент да постигне извесну

виртуозност и захваљујући томе имао је веома много успеха.

До каквих огромних резултата је, међутим, доводила тачно примењена пропаганда, могло се тек за време рата увидети. Нажалост, и овде се, опет, све могло студирати само на супротној страни, јер је делатност на нашој страни остала у овом погледу више него скромна. Само, управо тај тако потпуни пропуст у целокупном разјашњавању ситуације на немачкој страни који је нарочито сваком војнику јако морао да пада у очи, дао ми је повода да се сад још много упорније позабавим питањима пропаганде. Времена за размишљање било је при том често више него довољно, али практичну наставу пружао нам је непријатељ, само нажалост исувише добро. Јер, оно што је код нас овде било запуштено, надокнађивао је противник са нечувеном спретношћу и заиста генијалном срачунатошћу. Од те непријатељске ратне пропаганде и ја сам такође бескрајно много научио. Додуше поред оних који су понајпре морали ово непријатељско деловање да узму себи као поуку, пролазило је време без икаквог трага, чинило им се с једне стране да су сувише мудри да би од других прихватили подучавање, а с друге стране недостајала је за то поштена воља. Да ли је код нас уопште постојала нека пропаганда? Нажалост, на ово могу да одговорим само са "не"! Све што је у овом правцу заиста предузето, било је толико недовољно и погрешно од самог почетка, да то у најмању руку није користило, а понекад је управо наносило штете.

По форми недовољна, у бити психолошки погрешна, то би био резултат једног озбиљног испитивања немачке ратне пропаганде. Већ у вези с првим питањем, изгледа, да нису били сасвим начисто, наиме: да ли је пропаганда средство, или циљ? Она је средство и мора према томе да буде оцењена са становишта сврхе. Њена форма, стога мора да се сврсисходно прилагоди подржавању циља коме она служи. Такође је јасно да значај циља може да буде различит са становишта опште потребе, и да се тиме и унутрашња вредност пропаганде различито одређује. А циљ за који се у току рата борило био је најузвишенији и најсилнији који човек уопште може замислити – то је била слобода и независност нашег народа, сигурност и исхрана за будућност и част нације, нешто, што упркос супротним мишљењима данас, ипак постоји, или боље речено, треба да постоји, пошто управо народи без части обично раније, или касније изгубе слободу и независност, што опет одговара само једној вишој правди, пошто нечасне барабске и хохштаплерске генерације и не заслужују слободу. Али ко жели да буде кукавички роб, не сме и не може да има никакву част пошто би она иначе подлегла најкраћем времену општем презиру.

Немачки народ борио се за људску егзистенцију, и ту борбу подржати била би сврха ратне пропаганде, а циљ је морао бити да му се помогне у победи. Али, ако се народи на овој планети боре за своју егзистенцију па се према томе суочавају са правим

својим судбоносним питањем бити или не бити, падају сва разматрања о хуманости, или етици у ништавило, јер све ове представе не лебде у етеру него потичу из фантазије човека и везане су за њега. Његов одлазак са овога света поново претвара ове појмове у ништавило, јер природа их не познаје. Они су својствени и међу људима само малом броју народа, или боље речено, малом броју раса, и то у оној мери у којој они произилазе из самог осећаја тих народа и раса. Хуманост и етика би чак у хумано настањеном свету пропали онако као што би се изгубиле расе, које су творци и носиоци тих појмова. Али, при том имају сви ови појмови, у борби једног народа за свој живот и опстанак на овом свету, само подређен значај, па чак и потпуно нестају као одредујући чинилац за облике борбе једног народа који се налази у борби. Али то је увек једино видљиви исход. Што се тиче питања хуманости, већ се и Молтке о томе изјаснио, наиме, да се она у рату састоји само у краткоћи поступка, дакле, да њој највише одговара најоштрији начин борбе. Али, кад се покуша да се у тим стварима наступи трабуњањем о етици итд. онда се на ово може заиста дати само један одговор – судбинска питања значајна за егзистенцијалну борбу једног народа поништавају и сваку обавезу према лепоти. Најмање лепо што може да постоји у људском животу јесте и остаје јарам ропства!

Или зар можда ова декаденција из Швабинга осећа данашњу судбину немачке нације као "естетску"? Са

Јеврејима као модерним проналазачима овог културног парфема није заиста потребно уопште о томе расправљати. Цео њихов живот је отелотворени протест против естетике слике и прилике господње. Али, ако се тако једном избаце из борбе ова гледишта о хуманости и лепоти, онда она не могу наћи примену као мерило за пропаганду. Пропаганда је у рату била средство за остварење циља, а овај је опет био борба за живот немачког народа и тако је пропаганда могла да буде разматрана само са ових важећих начела. Најсвирепија оружја била су онда хумана ако су условљавала бржу победу, а лепе су биле само оне методе које су помагале да се нацији осигура достојанство слободе. То је био једино могући став у једној таквој борби на живот и смрт, став по питању ратне пропаганде. Да је о томе на тзв. меродавним местима било већ разјашњено то питање, онда никада не би настала она несигурност у форми и примени овог оружја, јер и ово је само једно оружје, иако заиста стравично у руци znalца.

Друго питање од управо одлучујућег значаја, било је следеће – коме треба да се обраћа пропаганда? Научној интелигенцији, или мање образованој маси? Она треба увек да се обраћа само масама! За интелигенцију, или оно што се данас на жалост често тако назива, не постоји пропаганда, него научно поучавање. Пропаганда је, међутим, исто толико мала наука по своме садржају, као рецимо, што је плакат сам по себи уметност у свом приказивању. Уметност плаката је у способности цртача да формом

и бојом скрене пажњу маса. Плакат за уметничку изложбу има само да укаже на уметност изложених дела, што више му то успе, тим је онда већа уметност самог плаката. Плакат треба даље да маси пренесе представу о значењу изложбе, али ни у ком случају да буде накнада за уметност, која се овде представља. Стога ко жели да се бави самом уметношћу, мора да студира и више него што је плакат. За њега чак није ни у ком случају довољна ни проста "шетња" кроз изложбу. Од њега се сме очекивати да се у темељном посматрању удуби у поједина дела, а онда полако формира праведан суд. Слично је и са односима код онога што ми данас означавамо речју "пропаганда".

Задатак пропаганде не лежи у научном образовању појединца, него у указивању масама на одређене чињенице, догађаје, нужности и тсл. чије значење тек тиме треба да се помери у видно поље масе. Уметност је сад искључиво у томе да се то учини на што је могуће перфектнији начин, да се створи опште уверење о стварности једне чињенице, нужности једног догађаја, исправности нечега што је неопходно итд. Али, пошто она није и не може да буде нужност сама по себи, пошто је, ето, њен задатак тачно као код плаката у томе да се маси скрене пажња, а није у томе да подучава и без тога научно искусне, или оне који теже образовању и разумевању, онда мора и њено дејство све више да се усмерава на осећај (емоцију), а само врло условно на тзв. разум.

Свака пропаганда мора да буде народска, а њен духовни ниво да буде подешен према способности примања и најограниченијег појединца међу онима према којима она намерава да се усмери. Тиме ће њен чисто духовни ниво морати бити утолико ниже спуштен, што је већа маса људи која њоме треба да буде обухваћена. Али, ако се ради, као код ратне пропаганде, за истрајавање у рату, о томе да се цео један народ обухвати у њен делокруг, онда опрез у избегавању исувише високих духовних претпоставки никада не може бити довољно велики. Што је скромнији њен научни баласт и што више она узима у обзир искључиво осећање масе, тиме је и пробојнији њен успех. А он је најбољи доказ за исправност, или неисправност једне пропаганде, а не успело задовољење неколико научника, или естетских јуноша. Управо у томе лежи уметност пропаганде да она схватајући осећајни свет представа великих маса, налази у психолошки тачној форми пут до заинтересованости, и даље до срца широких маса. Да ово не могу да схвате наши мудријаши, доказује само колико су лењи духом, или уображени. Схвати ли се, међутим, неопходност да се вештина врвовања код пропаганде усмери на ниво широких маса, онда из тога даље већ произилази следећи наук: погрешно је ако хоће да се пропаганди да многостраност неке научне наставе. Способност пријема широких народних маса је врло ограничена, разумевање мало, али зато је велика њена заборавност. Из ових чињеница гледано, мора свака пропаганда, која жели да има пуно дејство, да се

ограничи на само врло мало тачака и да их ударним речима, шлагвортима, толико дуго користи, да сигурно и последњи слушајући такву реч не буде у стању да себи представи оно жељено. Чим се жртвује тај принцип у жељи да се постане многостран, дејство ће се распршити, пошто маса нити може да свари понуђену материју, нити да је задржи. Али, тиме се резултат опет слаби и најзад поништава.

Уколико она пак има да буде обухватнија у свом приказивању утолико психолошки исправније мора бити постављање њене тактике. Било је, на пример, из основа погрешно, правити противника смешним, као што је то, пре свега, аустријска и немачка пропаганда путем хумористичких листова. Веома погрешно стога, јер стварни сусрет са противничким војником је сместа морао да створи једно сасвим друго уверење, нешто што се онда на најстрашнији начин светило, јер, сад се осећао немачки војник збуњен под непосредним утиском противниковог отпора, преварен од махера који су га наводно "просвећивали", а на место јачања његове борбене воље, или само чврстине, наступало је оно супротно. Војник је тад клонуо духом! Насупрот овоме је ратна пропаганда Енглеза и Американаца психолошки била много исправнија. Тиме што су они сопственом народу Немца представљали, као варварина и Хуна, припремали су већ појединачног војника на страхоте рата и тако му помагали да се сачува од разочарења. Најужасније оружје које се против њега могло применити, изгледало му је сада више као потврда

његових већ добијених сазнања, и исто тако му јачало уверење у исправност тврђења његове владе, као што је то оружје, с друге стране, повећавало бес и мржњу против подлог непријатеља. Јер, стравично дејство оружја које је на себи упознао, од стране противника, изгледало му је постепено као доказ њему већ познате "хунске" бруталности варварског непријатеља, а да ни један једини часак није помишљао да је његово оружје, можда, па чак и вероватно, још ужасније могло да делује. Тако се енглески војник пре свега није могао осећати још код куће неистинито обавештен, што је, на жалост код немачког тако често био случај, па је он, најзад, уопште све што је долазило са ове стране, одбијао као "превару" или "мућку".

Све су ово биле последице тога што се веровало да се може и најобичнији магарац прекомандовати за пропаганду, или чак иначе неки "паметан" човек, уместо да се схвати да су за ово још једва довољно добри управо најгенијалнији познаваоци душе. Тако је немачка ратна пропаганда пружала и ненадмашан поучни и наставно-школски пример како такво "просвећивање" може да има управо обратан дејство, услед потпуног недостајања сваког психолошки исправног размишљања. Од противника, међутим, било је бескрајно много тога што се могло научити за онога који је са отвореним очима и неокошталом осећањем у себи четири и по године прерађивао бујицу непријатељске пропаганде, која је надирала у таласима. Ипак, најпогрешније је схваћена она

најважнија претпоставка сваке пропагандистичке делатности уопште, наиме, начелно и субјективно једностранни став те делатности по сваком питању које обрађује. У овој области се на неки начин грешило и то одмах на почетку рата, одозго све до доле, тако да се с правом може сумњати да ли се толико бесмислице заиста може приписати само чистој глупости. Шта би се, на пример, рекло о једном плакату који треба да хвали неки нови сапун, а при том исто тако хвали као "добре" и друге сапуне? На то би се само могло одмахнути главом. Управо тачно тако стоји ствар и са политичком рекламом. Задатак пропаганде, на пример, није одмеравање различитих права, него, искључиво наглашавање једнога које она управо заступа. Она не треба објективно да испитује истину, уколико је она и за другу страну повољна, да би је онда приказала маси са доктринарном искреношћу, већ треба непрестано да служи сопственој истини! Било је из основа погрешно да се кривица због рата разматра са становишта да не може искључиво Немачка да се учини одговорном за избијање ове катастрофе, него би било исправно да се ова кривица, без остатка стави на терет противнику, чак ако ово заиста не би одговарало истинском току догађаја, као што је то стварно био случај. Међутим, шта је била последица ове половичности? Широка маса једног народа не састоји се од дипломата, или само од професора међународног права, па чак ни од мноштва паметних појединаца који су способни за доношење суда, већ исто тако и од обичних људи колебљивих као и

склоних сумњи и несигурности. Чим се сопственом пропагандом једном призна, макар и зрачак неког права и на другој страни, одмах се поткопава и темељ у сопствено право. Маса није у стању сад да разликује где се завршава туђе право, а где почиње сопствено. Она у таквом случају постаје несигурна и неповерљива, посебно онда, када противник не учини исту бесмислицу, него са своје стране, све и сваку кривицу товари на непријатеља. Шта је онда разумљивије него да најзад сопствени народ чак више верује и непријатељској пропаганди, која наступа много конзистентније, јединственије, него сопственој? А још к томе код једног народа који је и иначе толико оптерећен глупом објективношћу као што је то немачки! Јер, код њега ће се свако потрудити да се, забога, непријатељу не чини неправда, чак и уз опасност најтежег оптерећења, па и уништења сопственог народа и државе. Да се ово, наравно, на меродавним местима, тако не тумачи, уопште не долази до свести маса. Народ је у својој огромној већини тако дефанзивно настројен и постављен, да његово мишљење и поступање мање одређује трезвено разматрање, а више емотивно осећање. Али, ово осећање није компликовано, него врло једноставно и целовито. Овде нема много диференцирања, већ позитив или негатив, љубав или мржња, право или неправо, истина или лаж, а никад пола овако и пола онако, или делимично итд. Све ово је нарочито енглеска пропаганда на заиста генијалан начин разумела и узела у обзир. Тамо стварно није било половичности које би, рецимо,

могле да подстакну на сумње. Знак за бриљантно познавање примитивности осећања широких народних маса одражавао се у хушкачкој пропаганди прилагођеној ситуацији, пропаганди која је исто тако безобзирним као и генијалним начином осигуравала предуслове за морално истрајавање на фронту, чак и код највећих стварних пораза као и даље у исто тако упорном истицању немачког непријатеља као јединог кривца за избијање рата - то је лаж која је само својом безусловном, дрском, једностраном тврдоглавошћу којом је била излагана, водила рачуна о осећајном, увек екстремном, ставу великог броја народа и стога се у њу и веровало. Колико је ова врста пропаганде била ефикасна показује најударније чињеница да она после четири године не само да није противника строго држала у шаху, него је чак почела да нагриза и наш сопствени народ. Да нашој пропаганди овај успех није био досуђен никога заиста није могло зачудити. Она је носила клицу неефикасности већ у својој унутарњој двозначности. Најзад је већ и услед њеног садржаја било мало вероватно да би она код маса могла побудити неопходни утисак. Само су се наши слободоумни "државници" надали да би било могуће са овим блјутавим пацифистичким сплацинама довести људе у занос да умру за отаџбину. Тако је овај бедни продукт био несврсисходан, па чак и штетан. Али, сва генијалност пропагандне параде неће водити никаквом успеху, ако се увек изнова, веома одлучно, не узме у обзир један фундаменталан принцип. Пропаганда треба да се ограничи на мало

појмова и да то увек понавља! Упорност је овде, као и код тако много ствари на овом свету прва и најважнија претпоставка за успех. Управо у области пропаганде не сме се никад дозволити да нас воде естетике или блазирани типови, ови први, због тога не, јер ће иначе садржај по форми и изразу за кратко време, уместо да се, прилагоди маси, имати само привлачну снагу за литерарне чајанке; од других, међутим, се треба веома брижно чувати због тога што њихов мањак сопственог свежег осећања тражи увек нове надражаје. Тим људима ће за кратко време све постати досадно, они желе промену и никад неће умети да се пренесу у потребе своје још не тако превејане околине, или да је чак схвате. Они су увек први критичари пропаганде, или боље речено, њеног садржаја који увек изгледа сувише старински, сувише отрцан, а онда опет сувише преживео итд. Они хоће увек ново, траже промену и постају тиме прави смртни непријатељи сваког делотворног политичког придобијања маса. Јер чим организација и садржај једне пропаганде почну да се управљају према својим потребама, губе сваку хомогеност и уместо тога, развејавају се потпуно. Пропаганда, ипак, није због тога ту, да неким блазираним господичићима непрестано ствара интересантне промене, већ да убеђује, и то да убеђује масе! Али, маси је потребно у њеној тромости увек одређено време, пре него што буде спремна да прими једну ствар к знању, и она ће само хиљадоструком понављању најједноставнијих појмова најзад да поклати своје памћење. Ниједна промена никада не

сме да измени садржај онога што се пропагандом доноси, већ мора стално до краја говорити исто. Тако мора, свакако, шлагворт да буде осветљен са разних страна, а крај сваког разматрања треба увек изнова да се налази у самом шлагворту. Само тако може и деловаће пропаганда јединствено и целовито. Само та велика линија, која никада не сме да буде напуштена, утицаће да, код стално истоветног консеквентног наглашавања, сазри коначни успех. А онда ће се са чуђењем моћи констатовати до каквих огромних, једва разумљивих, резултата води таква једна упорност. И свака реклама, па била она у области трговине или политике, постиже успех трајном и равномерном јединственошћу њене примене. И овде је пример непријатељске ратне пропаганде био узоран – ограничена на неколико становишта, искључиво срачуната на масе, вођена са неуморном упорношћу. За време целог рата употребљаване су основне мисли и форме излагања, једном спознате као исправне, а никад нису ни биле предузете најмање промене. Она је на почетку изгледала луда по дрскости својих тврђења, касније постајаше непријатна, најзад и на крају уверљива.

После четири и по године избила је у Немачкој револуција, чије су пароле потицале управо од непријатељске тајне пропаганде. Али, у Енглеској се схватало још нешто, да, наиме, код овог духовног оруђа успех зависи само од количине примене, а тај успех обично покрива све трошкове. Пропаганда је тамо деловала као оружје првога ранга, док је она

код нас представљала само последње прибежиште политичара без запослења и месташце за забушанте. И њен је успех, дабоме, био, све у свему узев, раван нули.

РЕВОЛУЦИЈА

Са годином 1915. започела је код нас непријатељска пропаганда, а од 1916. постајала је све интензивнија, да би се коначно на почетку године 1918. претворила буквално у праву поплаву. Сад су се већ могла на сваком кораку спознати дејства овог лова на душе. Армија је постепено учила да мисли онако како је то хтео непријатељ. Немачко противдејство, међутим затајило је потпуно. Армија је имала у свом ондашњем духовном и вољном вођству свакако намеру и одлучност да прихвати и на овом пољу борбу, само њој је недостајао инструмент који је за ово био потребан. И психолошки је било погрешно да саме трупе преузму ово објашњавање пропаганде. Она је морала, ако је требало да буде ефикасна, да долази из завичаја. Само онда могло се рачунати на успех код људи који су, наравно, за тај завичај већ скоро четири године извршавали бесмртна дела јунаштва и подносили одрицања.

Само шта је долазило из завичаја? Да ли је рат пропустио био, глупост, или злочин?

Крајем лета 1918. после повлачења са јужне обале Марне, понашала се пре свега немачка штампа већ тако бедно неспретно, чак злочиначки глупо, да се мени са свакодневно растућим бесом јављало питање: па зар заиста баш никога нема овде ко ће стати једном на крај овом духовном упропашћавању херојства армије? Шта се догађало у Француској, када смо године 1914. у невиђеном победничком јуришу, грунули у ту земљу? Шта је чинила Италија у данима слома свог фронта на реци Лзонцо? А шта опет Француска у пролеће 1918. године, када је изгледало да ће напад немачких дивизија потпуно уздрмати положаје, и када су далекодосежне цеви, тешких, далекометних батерија почеле већ да куцају на врата Париза? Како је, тамо, оним пуковима који су се у хитњи повлачили шибана у лице ускључала национална страст! Како су само радили тада пропаганда и генијално утицање на масе да би улили веру у коначну победу у срца сломљених фронтава!

А шта се у међувремену догађало код нас? Ништа, или чак још горе него ништа! Тада су ме често обузимали бес и огорчење, када бих добио на читање најновије новине, и када сам у њима видео како се ту врши масовно психолошко убијање. Чешће но једном мучила ме је помисао, да бих ја, да ме је провиђење поставило на место ових неспособних, или злочиначких незналица, или млакоња наше

пропагандне службе, сасвим друкчије објавио рат судбини. У тим месецима осетих по први пут целу злу ћуд судбине која ме је на фронту и на једном месту држала, на коме ме је случајни потез сваког црнца могао да упуца, док сам ја на неком другом месту могао пружити отаџбини друге услуге. Јер, да би ми то свакако пошло за руком, био сам још онда толико смео да у то верујем. Само ја сам био тада безимен, један од осам милиона ! Зато је било и боље да држим језик за зубима и да, што је могуће боље, вршим своју дужност на месту на коме сам се нашао.

У лето 1915. падоше нам у руке први непријатељски леци. Њихов садржај је готово увек, иако са неким изменама у начину приказивања, био исти, наиме, да у Немачкој беда и сиромаштво постају све већи, да рат траје бескрајно, а изгледи да се он добије, све више ишчежавају, да и народ у отаџбини стога чезне за миром, само "милитаризам" као и Кајзер то не дозвољавају, цео свет - коме је то врло добро познато - ето, ни не води зато рат против немачког народа, него, шта више, искључиво против јединог кривца, против Кајзера, борба се стога, неће завршити док не буде уклоњен тај зли непријатељ мирољубивог човечанства, слободарске и демократске нације. Примихе говорили су после завршетка рата немачки народ у савез вечног светског мира, који ће бити осигуран од часа уништења "пруског милитаризма". За боље илустровање свега, тако исказаног, су онда доста често била одштампавана и наводна "писма из завичаја", чији је садржај, изгледа, требало да

потврди ове наводе. Уопште узев, углавном су се онда сви само смејали овим покушајима. Леци су читани, па слани у позадину вишим штабовима и најчешће опет заборављани, док не би ветар поново одозго бацио нови товар у ровове, најчешће су, наиме, то били авиони који су служили само за довоз ових летака. Код овог начина пропаганде морало је убрзо да падне у очи, да се, наиме, у сваком сектору фронта у којем су се налазили Баварци, увек са изванредном доследношћу хушкало против Пруса, са уверавањем да није само, с једне стране, Пруска крива и одговорна за цео рат, него да, с друге стране, посебно против Баварске не постоји чак ни најмање непријатељство, наравно, ни Баварској се не може помоћи док је год у служби и сарађује са пруским милитаризмом, за кога она, вади кестење из ватре. Ова метода упливисања почела је стварно већ 1915. године да постиже одређене успехе. Расположење против Пруске расло је међу трупама сасвим видљиво – а да се одозго надоле није чак ни један једини пут нешто предузело против тога. То је већ било више него једна проста грешка из нехата, која ће се, раније или касније, на најнесрећнији начин морати осветити, и то не "Прусима" него целом немачком народу, а у то спада, на крају крајева и сама Баварска. У том правцу почела је непријатељска пропаганда да постиже безусловне успехе још од године 1916. Исто тако су већ одавно писма пуна јадиковки директно из завичаја вршила своје дејство. Уопште сада више није било неопходно да их противник још посебно, путем летака итд. саопштава

фронту. Па и против тога се ништа није предузимало на нашој страни, осим неколико психолошки изузетно глупих "опомена" с "владине стране". Фронт је био и даље преплављен тим отровом који су код куће несмотрено фабриковале жентурине, а да наравно нису ни слутиле да је ово било средство које је код противника до крајности јачало поуздање у победу, и тиме, дакле продужавало и отежавало патње њихових милих и драгих на борбеном фронту.

Бесмислена писма немачких жена коштала су, у времену које је следило, живота стотине хиљаде војника. Тако су се већ године 1916. показале различите сумњиве појаве... Људи на фронту су грдили и забушавали – у многим стварима су већ били незадовољни, а понекад чак и с правом огорчени. Док су они гладовали и трпели, а припадници њихових фамилија код куће седели у беди, с друге стране било је изобиља и расипања. Па чак и на самом борбеном фронту није у том погледу баш било све у реду. Тако се већ онда шушкало сасвим тихо, само то су још увек биле "интерне" ствари. Исти човек који тек што је грдио и гунђао, неколико минута касније је, ћутећи, вршио своју дужност као да је то било само по себи разумљиво. Иста чета, која тек што је мало пре тога била незадовољна, грчевито се држала за комад рова који је имала да брани као да је судбина Немачке зависила од тих стотинак метара рупчага у блату. Још увек је то био фронт старе дивне херојске армије! Разлику између њега и завичаја доживео сам

у оштром обрту. Крајем септембра 1916. кренула је моја дивизија у битку на Соми. Она је за нас била прва од оних, од сад следујућих огромних материјалних битака, и утисак се заиста веома тешко могао описати, то је био више пакао него рат. У вихору бубњарске палбе, која је трајала недељама, држао се немачки фронт постојано, понекад само мало бивао сузбијен, потом је поново напредовао, али никад није узмицао.

Седмог октобра 1916. био сам рањен. Срећно сам се повукао и требало је са једним транспортом да кренем у Немачку. Прошле су две године од када нисам видео завичај, једно, под таквим условима, готово бескрајно време. Скоро више нисам могао себи да представим како изгледају Немци који нису у униформи. Када сам лежао у Хермису, у сабирној болници за рањенике, просто сам уздрхтао од запрепашћења, када је изненада једног војника који је лежао поред мене ословио глас немачке жене, болничарке. После две године први пут чух тај звук женског гласа. Али, што је онда ближе прилазио граници воз који нас је требало да доведе у завичај, утолико је узнемиреније било у души сваког од нас. Сва та места кроз која смо ми две године пре тога путовали као млади војници промицала су сада поред нас: Брисел, Левен, Литих и најзад нам се учини да смо препознали прву немачку кућу по високом забату и њеним лепим кашцима на прозорима. Отаџбина. У октобру 1914. горели смо просто од бурног одушевљења када смо прешли

границу, сада је владала тишина и потресеност. Сваки је био срећан да му је судбина још једном дозволила да гледа оно што је он својим животом тако тешко морао да брани; и сваки се скоро стидео да другог погледа у очи.

Готово на годишњицу мога поласка на фронт дођох у војну болницу у Белиц код Берлина. Каква промена! Из блата битке на Соми у беле кревете тог предивног здања! Просто се човек у почетку није усуђивао да онако људски легне у тај кревет. Тек полако се могао поново навикавати на овај нови свет. Али, на жалост, тај нови свет је био и у другом погледу нов. Дух војске на фронту изгледа да овде већ није више био добродошао гост. Нешто што је на фронту још било непознато, чуо сам овде по први пут: слављење сопственог кукавичлука. Јер, оно што се и напољу могло чути, тј. да се грди и гунђа, то ипак никада није био позив на повреду дужности или чак величање кукавица. Не! Страшљивац је важио још увек као страшљивац и ништа друго, а презир којим су га обасипали, био је општи, као и дивљење, које се указивало стварним херојима. Али, овде у војној болници било је делимично већ скоро обрнуто – најбестиднији подбуњивачи водили су главну реч и покушавали свим средствима своје јадне речитости да појмове часног војника прикажу као смешне, а бескарактерност кукавице као нешто примерно. Неколико бедних момака давало је тон. Један од њих се хвалио да је сам повредио ногу провлачећи се кроз бодљикаву жицу да би тако доспео у војну болницу.

Он је изгледа сад упркос ове смешне повреде већ бескрајно дуго био овде, као што је и уопште само преваром доспео у транспорт за Немачку. А тај пакосни момак је већ тако далеко догурао да сопствени кукавичлук дрско прикаже као израз веће храбрости него што је херојска смрт часног војника. Многи су га слушали ћутке, други су напуштали просторију где је он говорио, а неколико њих се и саглашавало са њим. Мени се мучнина подигла све до гуше, али подбуњивача су мирно трпели у болници. Шта се могло учинити? Ко је и шта је он био, морало се у управи тачно знати, и знало се. Па ипак, ништа се није догодило.

Када сам опет могао нормално да ходам, добио сам дозволу да отпутујем за Берлин. Беда је, очигледно, свугде била страшна. Милионски град је трпео глад. Незадовољство беше велико.

У различитим домовима које су посећивали војници, био је тон сличан оном у војној болници. Имао се утисак као да управо намерно ови момци посећују таква места да би своја гледишта даље ширили. Још много, много гори беху ипак односи у самом Минхену! Када сам после оздрављења био отпуштен из војне болнице и прекомандован у резервни батаљон, чинило ми се да више не могу да препознам тај град. Свуда љутња, зловоља и грдње куда год одеш! А у самом резервном батаљону расположење је било испод сваке критике. Овде је још деловала силно неспретна метода поступања са

фронтовским војницима од стране старих официра инструктора који још ни једног јединог часа нису били на фронту и већ из тог разлога су само делимично могли да успоставе пристојан однос са старим војницима. Ти војници поседовали су, ето, извесне особине које су се могле објаснити службом на фронту, али су, међутим, руководиоцима резервних делова трупе остале потпуно несхватљиве, док их официр који је исто тако долазио са фронта бар знао себи да објасни. Овај последњи је наравно, сам по себи сасвим друкчије и био поштован од људства него штабни командант. Али, независно од свега тога, опште расположење је било мизерно, забушавање је већ важило као знак више мудрости, верно истрајавање међутим, као печат унутрашње слабости и ограничености.

Овде у позадини и далеко од борби које су се водиле чудио сам се множини "бораца" изабраног народа (мисли се на јевреје) и нисам могао друкчије него да их упоређујем са оним безначајним бројем њихових представника на фронту. Готово сваки од њих је био неко пискарало. Још горе су ствари стајале у привреди. Овде је јеврејски народ стварно постао "неопходан". Тај паук поче лагано да исисава народу крв из свих жила. Заобилазним путем преко ратних друштава пронађен је инструмент да се постепено упропасти национална и слободна привреда. Наглашавана је неопходност једне неограничене централизације. Тако се, стварно већ године 1916. и 1917. распала готово целокупна производња под

контролом финансијског јеврејства. Али, против кога се сада усмеравала мржња народа? У то време видео сам са ужасом како се приближава зла коб, која је морала да доведе до слома, ако се у правом часу не отклони.

Док је Јеврејин поткрадао целу нацију и потчинио је својој власти, хушкало се против "Пруса". Баш као и на фронту, тако се ни код куће против ове отровне пропаганде није одозго предузимало баш ништа. Изгледало је да се уопште и не слуги да слом Пруске још задуго неће са собом донети полет Баварској, чак, напротив, сваки пад једнога мораће са собом без спаса повући у провалију и другога. Овакво понашање ме је бескрајно жалостило. У томе сам могао само да видим генијални трик Јеврејина, који је општу пажњу са себе требало да скрене на друге. Док се Баварац и Пруска споре, он је обојици измицао даску егзистенције испод ногу – док се у Баварској грдило против Пруса, **организовао је Јеврејин револуцију** и истовремено разбијао и Пруску и Баварску. Нисам могао да подносим ову проклету зађевицу између немачких племена и бејак радостан да поново дођем на фронт за који сам се одмах по свом доласку у Минхен поново јавио. Почетком марта 1917. године био сам онда опет у своме пуку. Крајем 1917. године изгледало је да је превладана најнижа тачка моралне поражености војске. Цела армија црпла је после руског слома поново свежу снагу и свежу храброст. Уверење да ће се борба, сад ипак, завршити победом Немачке

почело је све више да захвата трупу. Могло се поново чути певање, а птице злослутнице постајаху све ређе. Поново се веровало у будућност отаџбине. Нарочито је предивно деловање изазвао италијански слом у јесен 1917. године – зар се у овој победи ипак није видео доказ за могућност да се и по страни од руског ратишта може да пробије фронт. Дивна вера прожимала је сада поново срца милиона и допуштала да се са олакшаним поуздањем хрли у сусрет пролећу 1918-те. Противник је, међутим, био очевидно депримиран. Те зиме било је нешто мирније него иначе. Наступило је затишје пред буру. Ипак, док је фронт поново предузимао последње припреме за коначно окончање вечне борбе, а на западни фронт одлазили бескрајни транспорти људи и материјала и док су се обучавале за велики напад, у Немачкој изби највећи могући мангупски штос целог рата. Немачка није требало да победи – у последњем тренутку, пошто је победа већ претила да се залепрша на немачким заставама, посегло се за једним средством, које је изгледало подесно да се једним ударцем у клици угуши немачки напад с пролећа, и да се победа онемогући – организован је муницијски штрајк. Ако он успе, мораће немачки фронт да се скрши и испуниће се жеља листа "Forverg" да се овог пута више не залепрша на немачким заставама победа. Фронт је морао услед недостатка муниције за неколико недеља да буде пробијен, офанзива је тиме била спречена, и Антанта спашена. Интернационални (јеврејски) капитал је, међутим, био успостављен за господара Немачке, а

унутрашњи циљ марксистичке преваре народа постигнут. Разбијање националне привреде у циљу успостављања владавине интернационалног (читај јеврејског) капитала – био је то циљ, који је такође постигнут захваљујући глупости и лаковерности једне стране и бескрајном кукавичлуку друге. Додуше, сам тај мунициони штрајк у односу на изгладњавање фронта, мањком оружја није имао последњи очекивани успех, он је исувише рано пропао, а да би недостатак муниције као такав, какав је био план, осудио војску на пропаст. Али, колико ли је само ужаснија била морална штета која је тиме причињена! Прво, за шта се још борила та војска, када сама отаџбина више уопште није хтела победу? За кога све те огромне жртве и одрицања? Војник треба да се бори за победу, а отаџбина штрајкује против тога! Друго, какво је било дејство свега овога на непријатеља? У зиму 1917/18-те године надвили су се по први пут мрачни облаци на небеском своду савезничког света. Готово целе четири године су кидисали на немачког џина и нису га могли довести до пада, при том је то само била рука са штитом која му је била слободна за одбрану, док је мач морао час на истоку, час на југу да задаје ударце. И сад је џин најзад имао слободна леђа. Потоци крви су текли док му је успело да једног од противника коначно потуче. Сада је требало на западу да уз штит дође и мач, и ако непријатељу до сада није успело да сломи одбрану, сада је требало њега самог да погоди напад. Непријатељ је сада страховао од напада и стрепео за своју победу.

У Лондону и Паризу низала су се саветовања једно за другим. Чак је и непријатељска пропаганда сада тешко успевала са својом активношћу, није више било тако лако да се докаже безизгледност немачке победе. А исто је важило и на фронтима, на којима владале потиштено ћутање, чак и за саме савезничке трупе. Тој господи је изненада прошла воља да буду дрски. И њима је такође почело полако да пуца пред очима. Њихов интимни став према немачком војнику сад се променио. Досад је он могао, ето, да важи за лудака одређеног за пораз, али, сад је стајао пред њима уништител руског савезника. Ово из невоље рођено ограничење немачких офанзива само на исток, изгледало је сада као генијална тактика. Три године су ти Немци јуришали против Русије, у почетку привидно без и најмањег успеха. Готово су се смејали овом бесциљном почетку, јер најзад, морао је, тај руски цин, захваљујући бројној надмоћности својих људи, да остане ипак на крају победник, а Немачка да буде сломљена услед огромног губитка крви и изгледало је да ће стварност ову наду и потврдити.

Од септембарских дана 1914. године, када су се први пут појавиле бескрајне колоне руских заробљеника после битке код Таненберга, крећући се цестама и возовима према Немачкој, ова река се готово није прекидала – само за сваку потучену и уништenu армију искрсавала је нова. Неисцрпно је циновско царство давало цару све нове војнике, а рату своје нове жртве. Колико дуго је Немачка могла да

издржи ову трку? Зар није једном морао доћи дан када више не би након последње немачке победе увек још у последњу битку наступиле последње руске армије? И шта онда? По људској процени могла је победа Русије вероватно да се одгоди, али је она морала доћи...

Сада је дошао крај свим тим надама: савезник који је на олтар заједничких интереса положио највеће жртве у крви, био је на крају својих снага и лежао је пред неумољивим нападачем поражен на тлу. Страх и језа увукли су се у срца војника који су до сада слепо веровали. Страховало се од наступајућег пролећа. Јер, ако до сада није пошло за руком да се победи Немац, пошто је он само делом могао да се ангажује на западном фронту, како је требало сада још рачунати с победом, када се, како се чинило, и цела снага те страховите јуначке државе сконцентрисала за напад против запада. Сенке јужно-тиролских брда притискале су и тиштале фантазију, све до фландријских магли обмањивале су потучене војнике код Кадоме мрачне утваре, а вера у победу узмицала је пред страхом од долазећег пораза. И тада када се веровало да се из хладних ноћи већ чује равномерна тутњава и примицање јуришних армија немачке војске и када се у бојажљивој бризи укочено гледало у долазећи суд, одједном севну јарко црвена светлост из Немачке и баца зрак до последњих левкастих рупа од непријатељских граната, у моменту када су немачке дивизије добијале последње поуке за велики напад,

изби у Немачкој генерални штрајк, мислите ли случајно?. Најпре је свет био без речи. А онда приграби непријатељска пропаганда, слободно одахнувши, ову помоћ у дванаестом часу. Одједном је пронађено средство да се клонуло поуздање антантиних војника поново подигне, да се вероватноћа победе изнова постави као нешто сигурно, а бојажљива брига због долазећих догађаја претвори у одлучно поуздање. Сада се смело дати пуковима, који су са стрепњом очекивали немачки напад, уверење у највећу битку свих времена, да одлука о крају овог рата неће припасти смелости немачког јуриша, већ истрајности њихове сопствене одбране. Могли су Немци сад и да задобију победе колико су још хтели, али у њиховој отаџбини је наступала револуција, а не победничка армија. Ово уверење почеле су да саде у срца својих читалаца енглеске, француске и америчке новине, док је једна бескрајно спретна пропаганда на фронту подизала трупе на ноге. "Немачка пред револуцијом! Победа савезника незадржива!" – Ово је била и најбоља медицина да се колебљивом француском брадоњи и енглеском Томију помогне да се усправе на ноге. Сада су могле пушке и митраљеви још једном да пуне из себе ватру, а уместо бекства у паничном страху наступио је отпор пун наде. То је био резултат муницијског штрајка. Он је ојачао веру у победу непријатељских народа и отклонио немоћно очајање савезничког фронта, а последица тога је била да су хиљаде немачких војника имале ово да плате својом крвљу и својим животима!

Покретачи овог најподлијег мангупског подухвата били су, међутим, кандидати за највише државне позиције у Немачкој након револуције. Свакако се на немачкој страни најпре могло привидно да савлада видљиво повратно дејство овог чина, али на страни противника последице ипак нису изостале. Отпор је изгубио бесциљност једне армије, која има све да изгуби, а на његово место ступило је огорчење једне борбе за победу. Јер, победа је сад према људском мишљењу морала да дође, ако се западни фронт само још неколико месеци одржи пред немачким нападом. У парламентима Антанте спознала се, међутим, могућност за будућност и одобрена су била нечувена средства за продужавање пропаганде у циљу разбијања Немачке.

Имао сам ту срећу да учествујем у обема првим и у последњој офанзиви. Били су то најогромнији утисци мога живота, огромни стога јер је сад, ето, последњи пут слично као 1914. године, борба изгубила карактер одбране и попримила карактер напада. Дубоко олакшање прострујало је кроз ровове и прокопе немачке војске када је најзад после више од трогодишњег истрајавања у непријатељском паклу дошао дан за напредовање. Још једном кликнуше победнички батаљони и последњи венци бесмртног ловора висили су на заставама које су победнички лепршале. Још једном се према небу заорише песме отаџбине и дух бескрајних колона у маршу, и, по последњи пут се осмехну милост Господа својој незахвалној деци.

На измаку лета 1918. год. владала је тешка спарина над фронтом. Отаџбина се спорила. Око чега? Много штошта се препричавало у појединим деловима трупа на фронту. Рат би био сад безизгледан и само би лудак још могао да верује у победу. Народ није више поседовао, како се говорило, никакав интерес за даље истрајавање, него је тај интерес био код капитала и код монархије – ово је долазило из отаџбине и о томе се и на фронту распредало. Фронт је, најпре, само врло мало реаговао на то. Шта нас се уопште тицало опште право гласа? Зар смо се забога зато пуне четири године борили? То је био подли бандитски ударац да се на овај начин мртвим херојима у гробу још украде ратни циљ. Са повиком "нека живи опште и тајно право гласа!" нису никада у Фландрији јуришали у смрт млади пукови, него са покличем "Немачка изнад свега на свету!". Била је то мала, али ипак не сасвим безначајна разлика. Они, међутим, који су викали тражећи изборно право нису највећим делом били тамо, где су сада, ето, хтели да га извојују.

Фронт није познавао целу ту политичку, партијску фукару. Господу парламентарце видели су само малим делом тамо где су се часни Немци у оно време налазили, уколико су још имали своје руке и ноге. Тако је фронт у своме старом саставу био врло мало пријемчив за тај нови ратни циљ господе Еберта, Сајдемана, Барта, Либкнехта, итд. Уопште се није схватало зашто су одједном забушанти могли да присвоје право да владају државом, не базирући се

на војску. Мој лични став био је од почетка чврст, мрзео сам до крајности целу ту банду бедних, партијских мангупа који су варали народ. Одавно ми је било јасно да се код ове багре заиста не ради о добру нације, већ о пуњењу њихових празних џепова. И да су они сами сад били спремни да за то жртвују цео народ и чак ако је нужно да пусте Немачку да пропадне, они су у мојим очима били зрели за вешање. Да се узму у обзир њихове жеље, значило је да се интереси радног народа жртвују у корист знатног броја џепароша, али њих испунити могло се само онда ако је неко био спреман да Немачку преда на милост и немилост. Тако је, међутим, размишљао још увек далеко највећи број бораца у војсци. Само они који су долазили из отаџбине као појачање постајали су рапидно слабији и слабији, тако да њихов долазак није представљао никакво појачање, већ слабљење борбене снаге. Нарочито је млада попуна била највећим делом без вредности. Често је било тешко само и поверовати да су ово синови истог народа, који је једном послао своју омладину у борбу за Л'пем.

У августу и септембру све брже су се манифестовале појаве распадања иако нападачко непријатељско дејство више није могло да се пореди са ужасом наших одбрамбених битака. Битке на Сони и у Фландрији лежале су, насупрот овоме, далеко у прошлости, изазивајући језу. Крајем септембра моја дивизија је по трећи пут приспела на она места која смо једном као пукови младих ратних добровољаца

на јуриш освојили. Какво присећање! У октобру и новембру 1914-те године тамо смо примили ватрено крштење. С дубоком љубављу према отаџбини у срцима и са песмом на уснама ишао је наш млади пук у битку као на игранку. Најдрагоценија крв давала се овде радосно у уверењу да ће се тако отаџбини сачувати њена независност и слобода. Јула 1917-те ступисмо ми по други пут на, за све нас, свето тле. Зар нису у тој земљи почивали најбољи наши другови, готово још деца, који су некад озарена погледа за своју једину драгу отаџбину јурили у смрт. Ми, стари борци, који смо једном кренули са пуком, стајасмо у понесености пуној страхопоштовања на овом месту заклетве "на верност и оданост све до смрти". Ово тле које је пук три године раније освојио на јуриш требало је сада да се брани у тешкој одбрамбеној бици.

Тронедельном бубњарском паљбом припремао је Енглеz велику офанзиву у Фландрији. Овде је изгледало као да су духови помрлих оживели, пук се укопавао у прљаво блато и увлачио се у појединачне рупе и кратере, и није узмицао нити се колебао и остаде тако, као већ једном на том истом месту, све мањи и тањи, све док напад Енглеза најзад не провали 31. јула 1917 -те. Првих августовских дана били смо одмењени. Пук је спао само на неколико чета, оне су се тетурале назад облепљене наслагама скорелог блата, више налик на авети него на људе. Али, осим неколико стотина метара рупа од граната, Енглеz је на себе само навукао смрт. Сад у јесен 1918.

године, стајали смо по трећи пут на линији напада из 1914. године. Наше некадашње одмориште, градић Комин (Comines) постао је сада поприште борбе. Наравно, иако је поприште борбе било исто, људи су се променили – од сада се и у трупи, такође "политизирало". Отров завичаја почео је, као свугде, такође и овде да дејствује. Млада смена војних снага је, међутим, потпуно затајила, они су дошли од куће.

У једној ноћи између 13. и 14. октобра поче енглеско артиљеријско бомбардовање гасним гранатама на јужном фронту баш код Л'пема, при томе је употребљаван »жути крст«, који нам по свом деловању још није био познат, уколико се није радило о његовом испробавању на сопственом телу. Што се мене тиче, требало је да га још те ноћи и сам упознам. На једном брежуљку јужно од Вервика били смо још те вечери 13. октобра запали у једну вишечасовну бубњарску ватру са гасним гранатама, која се онда током целе ноћи на мање-више жесток начин продужила. Већ око поноћи испаде из строја један део нас, међу њима неколико камарада одмах и заувек. Око подне захвати и мене бол, на сваких четврт сата све јачи, и у седам сати ујутро, отетурао сам се и посрћући са горућим очима назад, носећи собом свој последњи рапорт у рату. Већ неколико сати касније моје очи су се претвориле у ужарени угаљ, око мене настаде тама... Тако сам доспео у војну болницу Пазевалк у Померанији и тамо морадох - да доживим револуцију.

Већ дуже времена висило је нешто неодређено, али одвратно у ваздуху. Препричавало се и причало међусобно да ће следећих ноћи најзад да "започне". Нисам могао само да замислим шта се под тим подразумевало. У првом реду мислио сам на неки штрајк, сличан ономе од пролетос. Неповољне гласине долазиле су стално из редова морнарице, у којој изгледа да је дошло до комешања. Али, и то ми је изгледало више као бедни производ фантазије појединих момака, него ствар и појава у ширим масама. У самој војној болници говорио је, додуше, сваки о, дај Боже, скором завршетку рата, само на једно "одмах " нико није рачунао. Новине нисам могао да читам.

У новембру је порасла општа напетост. А онда изби једнога дана изненада и неочекивано несрећа. Најђоше морнари на камионима и позиваху на револуцију, неколицина јеврејских јуноша бејаху "вође" у овој борби за "слободу, лепоту и достојанство" нашег народног живота. Ни један од њих није био на фронту. Околишним путем једне такозване "војне болнице за трипер" беху та тројица оријенталаца из резервне трупе враћене у завичај. И сада они у завичају подигоше ту црвену крпу (заставу). Мени је у последње време здравствено било нешто боље. Бол који је сврдлао у очним дупљама попуштао је, постепено ми је полазило за руком да у грубим контурама поново научим да распознајем своју околину. Могао сам да гајим наду да ћу бар толико моћи опет да видим, да бих касније

могао да се прихватим некога посла и позива. Наравно да бих икада више могао да цртам, нисам смео више да се надам. Тако сам се ипак налазио на путу постепеног побољшања када се управо догодила та страхота. Прва нада била ми је, још увек, да се код ове издаје морало радити само, мање-више о локалној ствари. Покушах да у том правцу охрабрим и неколико другара. Нарочито су моји баварски другови у болници били више него пријемчиви за то моје охрабривање. Расположење је овде било пре све друго него такозвано "револуционарно". Нисам могао замислити да ће и у Минхену избити ово лудило – верност ка узвишеној династији Вителсбах изгледала ми је, ипак, јача него воља неколико Јевреја. Зато и нисам могао друкчије него да поверујем да се ради о пучу морнарице који ће следећих дана бити угушен. Дођоше ти следећи дани, а са њима најужаснија извесност мога живота.

Све мучније постајаху сада гласине. Оно што сам сматрао за локалну ствар постаде сада општа револуција, а к томе дођоше и поражавајуће вести са фронта. Хтели су да капитулирају. Боже, па зар је тако нешто још уопште било могуће? Десетог новембра дође протестантски свештеник у војну болницу и одржа мали говор, сада сазнадосмо све. До крајности узбуђен, присуствовао сам том малом говору. Стари, достојанствени господин изгледало је да веома дрхти, када нам је саопштавао, да од сада кућа Хоенцолем неће више смети да носи немачку царску круну, да је отаџбина постала "република", да

морамо, ето, да молимо свевршњег да овој земљи не ускрати свој благослов и да у долазећим временима не напусти наш народ. Он, при том, свакако, није могао другачије, морао је у мало речи да помене краљевску кућу, хтео је да истакне њихове заслуге у Померанији, у Пруској, у целој немачкој отаџбини – при том поче тихо у себи да плаче – а у малој сали обузе сва наша срца најдубља утученост, верујем да ниједно око није могло да заустави сузе. Али када је стари господин покушао даље да приповеда и почео да нам саопштава да ми сад морамо да завршимо овај дуги рат, да ће наша отаџбина убудуће бити изложена тешким притисцима, пошто је рат сада изгубљен, и да ми морамо да се повинујемо милости победника, да примирје треба да се прихвати, с вером у истинску великодушност наших досадашњих непријатеља – у том тренутку ја то више нисам могао да издржим. Постаде ми немогуће да још дуже ту останем. Док ми је опет пред очима све поцрнело, пипајући и поводећи се одохо натраг у спаваоницу, баких се на мој лежај и загњурих врелу главу у ћебад и јастуке. Од онога дана, када сам стајао крај гроба своје мајке, нисам никада више плакао. Када би ме у мојој младости судбина немилосрдно шчепала, растао би мој пркос. Када је у дугим ратним годинама смрт из наших редова отимала тако многе драге камараде и пријатеље, изгледало ми је скоро као грех кукати, па они су, ипак, умирали за Немачку! А када, најзад, и самога мене – још последњих дана стравичног ратовања – нападе подмукли гас и поче да нагриза моје очи, а ја у

страху да ћу заувек ослепети, хтедох у једном тренутку да клонем, тада одјекну као гром глас савести у мени: "бедни кукавче, ти изгледа хоћеш да плачеш, док је у ово исто време хиљадама твојих другова сто пута горе него теби! И тако сам тупо и немо носио своју судбину. А сада, међутим, нисам више могао друкчије. Тек сада ја видех колико се сав тај лични јад губи у односу на велику несрећу отаџбине. Дакле, све је било узалуд. Узалуд све жртве и одрицања, узалуд глад и жеђ и то понекад у бескрајним месецима, узалуд гасови у којима смо, шчепани руком смрти, ипак вршили своју свету дужност и у инат смрти два милиона људи, који су тада помрли. Зар се нису сад морали отворити гробови свих тих стотина хиљада, који су с вером у отаџбину некада пошли у бој да се никада више не врате? Зар се они нису морали отворити и послати неме, блатом и крвљу испрскане хероје као осветничке духове у завичај, који их је тако цинично преварио за њихову највишу жртву, коју на овом свету човек може да принесе своме народу? Зар су они зато умрли, војници августа и септембра 1914-те године, зар су зато пошли у бој пукови добровољаца у септембру исте године иза својих старих другова? Зар зато потонуше ти дечаци од седамнаест година у фландријску земљу? Да ли је то био смисао жртве, коју су немачке мајке принеле отаџбини, када су болна срца пуштале најмилије синове у рат да их никада више не виде? Зар се све то догодило зато да сада једна гомила бедних злочинаца море да подигне руку на отаџбину? Да ли је, дакле, зато немачки

војник у жаркој врелини сунца и снежној олуји гладујући, мучен жеђу и смрзавајући се, уморан од бесаних ноћи и бескрајних маршева, истрајавао? Зар је зато лежао у паклу бубњарске ватре топова и у грозници борбе са гасом, не узмичући, увек мислећи на једину дужност да брани отаџбину од препада непријатеља? Заиста, и ти хероји су заслужили споменик са натписом "путниче, ти који у Немачку пођеш, јави завичају да ми овде почивамо, верни отаџбини и покоршавајући се дужности".

А тај завичај?

Само – да ли је то била једина жртва коју смо ми имали да принесемо? Да ли је прошла Немачка била мање вредна? Није ли постојала и обавеза према сопственој историји? Да ли смо ми још увек заслуживали да славу прошлости доведемо у везу са нама? А како је, међутим, могло ово дело да се поднесе будућности ради оправдања? Бедни и пропали злочинци! И што сам више покушавао да се у том часу снађем у овом ужасном догађају, тим више ме је стид огорчења и срамоте пекао образ. Шта је био према овоме јаду цео тај бол у мојим очима? Оно што је затим следило били су ужасни дани и још горе ноћи – знао сам да је све изгубљено. Надати се у милост непријатеља, могли су са тим да рачунају само лудаци, или лажови и злочинци. У тим ноћима расла је у мени сумња, сумња против починилаца овог злодела.

У данима после тога интимно сам постао свестан и своје судбине. Сада сам морао да се смејем при помисли на своју сопствену будућност, која ми је пре кратког времена још приређивала тако горке бриге. Зар није било за смејање градити куће на таквом земљишту? Коначно ми је постало и то јасно да је ипак наступило само оно од чега сам тако често streпеo, а у шта, судећи по осећању, никада нисам могао да поверујем. Цар Вилхелм II је као први немачки цар вођи марксизма пружио руку помирења, не слутећи да ти ниткови немају части. Док су они још држали царску руку у својој, друга се већ машила бодеза. Са Јеврејином нема никаквог пактирања, него само одлучно или-или! И ја одлучих тада да постанем политичар.

ПОЧЕТАК МОЈЕ ПОЛИТИЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Још крајем новембра 1918. год. вратих се у Минхен. Одвезох се поново до резервног батаљона мога пука, који се налазио у рукама "војних совјета". Цела булумента ми је изгледала тако одвратно да сам се сместа одлучио да, ако је икако могуће, поново одем одатле. С мојим верним камарадом ратног похода Ернстом Смитом дођох у Траунштајн и остадох тамо до расформирања логора. У марту 1919. године вратисмо се поново у Минхен. Ситуација је била неодржива и принудно је терала на даље продужење револуције. Смрт Ајзнера само је убрзала развој и довела најзад до диктатуре совјета, боље речено – до једне привремене владавине Јевреја.

У то време тада низали су се у мојој глави бескрајни планови. Данима сам већ размишљао шта би сада ваљало учинити, само је крај сваког разматрања увек био трезвена констатација да ја као Безимени нисам поседовао ни најмање једног предуслова за некакво сврсисходно деловање. О разлозима зашто се и онда нисам могао одлучити да приступим једној од постојећих партија, још ћу касније говорити. Током нове револуције совјета наступио сам по први пут тако да сам навукао на себе гнев централног совјета. 27. априла 1919. у рано јутро требало је да будем ухапшен, али та три момка која су по мене дошла, пред мојим упереним карабином нису поседовала

потребну храброст и поново одоше онако како су и дошли.

Неколико дана након ослобођења Минхена био сам прекомандован у саму комисију о револуционарним догађајима при Другом пешадијском пуку. То је била моја прва, мање-више, чисто политички активна делатност. Већ мало недеља после тога примио сам наређење да узмем учешћа на једном "курсу" који је држан за припаднике оружаних снага. На њему је војник требало да добије одређене основе о државно-грађанском мишљењу. За мене је вредност целог овог скупа била у томе што сам сад добио могућност да упознам неколико другова истомишљеника са којима сам могао коначно темељно да продискутујем тренутну ситуацију.

Сви ми, били смо мање или више чврсто уверени да Немачка више неће бити спашена од све видљивијег слома, преко партија Децембарског злочина, то јест преко партија Центра и Социјалдемократије, али да, такозвани "Грађанско-национални" савези, чак и уз најбољу вољу, неће више бити у стању да поправе оно што се догодило. Овде је недостајао читав низ предуслова без којих такав рад управо није могао ни да успе. Време, које је затим следило, дало је за право нашим тадашњим схватањима. Тако је у нашем малом кругу разматрано образовање једне нове партије. Основне мисли, које су нам тада лебделе пред очима, бејаху исте као и онда касније

када је дошло до стварања и "Немачке радничке партије".

Име покрета који је требало сада изнова основати, морало је од почетка да пружи могућност да се приближи широким масама, јер без тога својства изгледао је рад бесциљан и сувишан. Тако смо дошли на име »Социјал-револуционарна партија«, а ово стога, јер су социјална гледишта овог оснивања значила стварно једну револуцију. А дубљи разлог за то лежао је у следећем – ма колико да сам се ја још и раније бавио привредним проблемима, то је, ипак, више или мање, остајало увек у границама које су саме по себи биле резултат разматрања социјалних питања. Тек касније се овај оквир проширио услед испитивања немачке политике савеза. Она је, свакако, једним великим делом и сама била резултат погрешне процене привреде, као и нејасноће о свим могућним основама исхране немачког народа у будућности. Сва ова размишљања су се, међутим, заснивала још на мишљењу да је у сваком случају капитал само резултат рада и стога, као и он сам, тај рад, подлеже коректури свих оних фактора, који могу људску делатност или да унапређују или да спутавају. У томе онда, каже се, лежи и национални значај капитала, што он сам тако потпуно зависи од величине, слободе и снаге државе, дакле нације, и само ова повезаност већ мора стога, кажу, да води до унапређења државе и нације од стране тог капитала. Ова упућеност капитала на независну слободну државу, каже се, присиљава га са своје стране да се

залаже за ову слободу, силу, снагу итд. нације. Тиме је био и задатак државе према капиталу сразмерно једноставан и јасан – држава је имала само да се стара за то да капитал остане слуга државе и да не уображава да је господар нације. Ово становиште могло се онда одржати у две граничне линије: одржање једне животно способне националне и независне привреде, на једној страни, обезбеђење социјалних права радника на другој.

Разлику овог тзв. чистог капитала, као последњег резултата стваралачког рада према једном капиталу, чија егзистенција и суштина почивају искључиво на шпекулацијама, нисам раније могао са жељеном јасноћом да препознам. За ово ми је недостајао први подстицај, на који управо још нисам наишао. Ово ми је сада у најтемељнијем виду обезбедио један од госпоре предавача на већ поменутом курсу, Готфрид Федер. По први пут у свом животу чуо сам за један принципијелан обрачун са интернационалним берзанским и кредитним капиталом. Чим сам саслушао прво Федерово предавање, севнула ми је одмах кроз главу и мисао да сам сада нашао једну од најбитнијих претпоставки за оснивање нове партије. Федерова заслуга почивала је у мојим очима у томе што је он са безобзирном бруталношћу утврдио како је за националну привреду штетан карактер берзанског и кредитног капитала, а истовремено и разобличио његову прастару претпоставку камате. Његова излагања била су у свим принципијелним питањима тако тачна да су критичари тих излагања

унапред могли мање да оспоравају теоријску тачност идеје, него, штавише, сумњали су само у практичну могућност њеног спровођења. Само, оно што је у очима других представљало слабост Федерових излагања, у мојим очима је то представљало њихову снагу. Задатак програматора није да се утврде различити степени испуњивости једне ствари, него да се ствар, као таква, разјасни, то значи: да он треба мање да се брине за пут, а више за циљ. Али, овде одлучује принципијелна тачност једне идеје, а не тешкоћа њеног спровођења. Чим програматор покуша да, на место апсолутне истине, води рачуна о такозваној, "сврсисходности" и "стварности", онда његов рад престаје да буде поларна звезда истраживачког човечанства, да би, уместо тога, постао рецепт за свакодневицу. Програматор, дакле идејни вођа једног покрета, има за циљ да тај покрет одреди, а политичар да тежи његовом испуњењу. Један је, према томе, у свом мишљењу одређен вечном истином, а други у своме деловању више одговарајућом практичном стварношћу. Величина једног је у апсолутној апстрактној тачности његове идеје, а величина другога у исправности става према датим чињеницама и једној корисној примени истих, при чему треба као звезда водила да му служи циљ, који је поставио програматор, то јест, идејни вођа.

Док се као пробни камен за значај једног политичара сме посматрати успех његових планова и дела, то значи, дакле, остваривање истих – остварење последње намере идејног вође програматора, не

може никада да уследи, пошто, додуше, људска мисао може да схвати истине и да постави кристално јасне циљеве, само ће потпуно испуњење истих пропасти услед опште људске несавршености и недовољности. Што ће апстрактно тачнија и тиме моћнија бити идеја, утолико ће немогућније остати њено потпуно испуњење, докле год она искључиво зависи од људи. Стога се значај идејног вође-програматора, не сме да мери према испуњењу његових циљева, него по исправности истих и утицају, који су они вршили на развој човечанства. Када би било друкчије не би се оснивачи религија смели убрајати у највеће људе на овој земљи, пошто, ето, испуњење њихових етичких намера никада неће бити чак ни приближно потпуне. Чак је и религија љубави у свом дејству само слаби одсјај хтења њеног узвишеног утемељивача, сам њен значај лежи у правцу који је она покушала да да једном општем, људском, културно-етичком и моралном развоју.

Исувише велика различитост постављених задатака програматора, односно идејног вође, и политичара такође је и узрок зашто се, готово никада, не може наћи сједињење обојице у једној личности. Ово посебно важи за такозваног "успешног" политичара малог формата, чија је делатност, најчешће, заиста, "уметност могућег", како је Бизмарк политику уопште мало скромно означио. Што се слободније такав један "политичар" држи по страни од великих идеја, утолико ће лакши, а често, и видљивији, а и све бржи, бити његови успеси. Наравно, они су тиме

такође посвећени овоземаљској пролазности и понекад не надживљавају смрт својих очева. Дело таквих политичара је углавном више за потомство безначајно, пошто њихови успеси у садашњости, ето, почивају само на остајању по страни од свих заиста великих и одлучујућих проблема и замисли, који би као такви и за касније генерације могли бити од вредности. Спровођење таквих циљева који само још за далека будућа времена имају вредност и значај, а најчечшће је мало атрактивно за заговарача истих и ретко наилази на разумевање код великих маса, које одлуке о пиву или млеку, најпре боље разумеју него далекосежне планове за будућност, чије остварење може да наступи тек касније, а чија ће корист уопште бити на добробит тек следећим поколењима.

Тако ће се, већ и из разлога извесне сујете, која је увек сродник глупости, велика маса политичара држати по страни од свих, заиста, тешких планова за будућност, да не би изгубили тренутне симпатије велике гомиле, то јест масе. Успех и значај таквог једног политичара налази се, искључиво управо у садашњости, и не остаје уопште ништа за следећа поколења. А мале главице тако нешто, обично, веома мало занима – они су са тим задовољни. Друкчији су односи код програматора, код идејног вође. Његов значај се налази скоро увек само у будућности, пошто је он, не ретко човек кога означавају речју "особењак", отуђен од света. Јер, ако се уметност политичара заиста посматра као уметност могућег, онда програматор, идејни вођа, спада у оне за које се

каже да се допадају само боговима, под условом ако желе и захтевају могуће. Он ће увек морати да се одрекне признања савременика, али зато жање славу потомства, уколико су његове мисли бесмртне.

У оквиру дугих периода човечанства може се једном догодити да се политичар са прагматичарем сједини. И што је ово стапање дубље, тим су већи отпори, који се онда супротстављају деловању овог политичара. Он више не ради за потребе и захтеве, који су јасни било ком ћифти и малограђанину, већ за циљеве које веома мали број људи схвата. Стога је, онда, његов живот растрзан између љубави и мржње. Протест савремености, која не схвата тог човека, бори се са признањем потомства за које он и ради. Јер, што су већа дела једног човека која је учинио за будућност, тим теже ће моћи да их схвати садашњост, утолико је, такође, тежа и борба, и утолико и ређи успех. Али, уколико тај успех некоме кроз неколико векова процвета, онда га можда, у његовим касним данима, може да обасја лаки одсјај долазеће славе. Наравно, ови великани су само маратонци историје, ловоров венац садашњости дотиче само још слепоочнице умирућег хероја. У њих се, међутим, урачунавају велики борци на овом свету, који су од савременика несхваћени, ипак били спремни да изборе битку за своје идеје и идеале. То су они дични мужеви, који ће се једнога дана највише и приближити срцу народа, изгледа, онда, готово тако као да се сваки појединац тада осећа обавезним да поправи у прошлости оно што је садашњост и некад згрешила у односу на те

великане. Њихов живот и рад биће праћени дирљиво захвалним дивљењем, и нарочито ће у суморним данима поново подизати сломљена срца и очајне душе народа. Овде не спадају, само они заиста велики државници, већ и сви остали велики реформатори. Поред Фридриха Великог, овде су, такође, и Мартин Лутер, као и Рихард Вагнер.

Када сам саслушао прво предавање Готфрида Федерера о "прекиду каматног робовања" (јеврејским банкама) сместа сам знао да се овде ради о једној теоретској истини, која би морала бити од несагледивог значаја за будућност немачког народа. То оштро одвајање берзанског капитала од привреде пружало је могућност да се одупре тој интернационализацији немачке привреде, а да истовремено борбом против капитала уопште не угрози темељ једног независног националног самоодржања.

Мени је развој Немачке стајао већ исувише јасно пред очима, а да не бих знао да најтежа борба није више против непријатељских народа, него против интернационалног (јеврејског) капитала, која мора да се поведе и добије. У Федереровом предавању осећао сам једну снажну паролу за ову будућу борбу. И овде је каснији развој доказао колико су тачна била наша ондашња осећања.

Данас нас више не исмејавају они наши лукави грађански политичари, данас виде чак и они сами, уколико нису свесни лажови, да интернационални

(јеврејски) берзански капитал није само био највећи хушкач на рат, него управо сада, после завршетка борбе ништа не пропушта да би мир претворио у пакао и ропство. Борба против интернационалног (јеврејског) финансијског и кредитног капитала постала је најважнија програмска тачка борбе немачке нације, за њену привредну независност и слободу! Што се међутим тиче приговора такозваних практичара, њима се може одговорити на следећи начин – све бојазни о неким ужасним привредним последицама једног спровођења "прекида каматног вазалства" (јеврејима) су сувишне, јер, најпре су досадашњи привредни рецепти веома нашкодили немачком народу, ставови по свим тим питањима националног самопотврђивања подсећају нас веома снажно на уверења сличних стручњака у ранијим временима, нпр., мишљења баварског медицинског колегијума поводом питања увођења жељезнице. Све бојазни ове узвишене корпорације онда нису се, као што је познато, касније оствариле – путници у возовима тога новог "парног коња" нису добили вртоглавицу, посматрачи се, такође, нису разболели, а одрекли су се и дашчане ограде која би тај нови изум учинила невидљивим. Само што су дашчане ограде пред главама ових такозваних "стручњака" остале очуване и за потомство.

А под два, требало би да се запамти следеће: свака, па чак и најбоља идеја, постаје опасност, ако уобрази да је сама себи сврха, а у стварности, пак, представља само средство за циљ – међутим, за мене и за све

истинске националсоцијалисте постоји само једна доктрина – народ и отаџбина! Оно за шта ми имамо да се боримо јесте осигурање постојања и ширења наше расе и нашег народа, исхрана његове деце и одржање чистоте његове крви, слобода и независност отаџбине, да би наш народ ради испуњења мисије, која је и њему додељена, од стране творца универзума, могао да сазри. Свака мисао и свака идеја, свака наука и сво знање имају да служе овом циљу. Полазећи од овог гледишта све, такође, мора бити испитано и према својој сврсисходности примењено, или одбијено. Тако ни једна теорија не окоштава убитачну доктрину, пошто, дакако, све има да служи само животу. Тако су сазнања Готфрида Федерера била подстицај да се на темељан начин уопште и позабавим овом облашћу која ми је, ето, до тада још била мало позната. Почех поново да учим и тек тада сам стварно доспео до правог разумевања садржине и хтења животног дела Јеврејина, Карла Маркса. Његово дело »Капитал« ми је тек сада постало разумљиво, исто тако као и борба социјал-демократије против националне привреде, која је имала само да припреми терен за саму владавину интернационалног, финансијског као и берзанско-мешетарског (јеврејског) капитала. Али, и у још једном другом погледу су за мене ови курсеви били од највећег последичног дејства. Једнога дана јавио сам се за дискусију. Један од учесника помислио је да за Јевреје мора сада да ломи копља и поче да их у дугим излагањима брани. То ме подстакну да се супротставим. Највећи број присутних учесника

курса стави се на моју страну. А резултат је опет био да сам неколико дана касније био одређен да у једном ондашњем минхенском пуку будем наредбом постављен као такозвани "официр за образовање". Дисциплина у трупи била је у то време још прилично слаба. Она је трпела од накнадног дејства периода војних совјета. Само потпуно лагано и опрезно могло се прећи на то да се уместо неке "добровољне" послушности како су обично лепо звали тај свињак под Куртом Ајзнером поново уведе војна дисциплина и потчињеност. Такође је требало да сама трупа научи да осећа и мисли национално и отаџбински. У оба ова правца простирале су се области моје нове делатности. Почео сам је тада са свом радошћу и љубављу. Јер, ето, сад ми се одједном пружио прилика да говорим пред једним већим кругом слушаца, и што сам раније увек, и не знајући, чисто из осећаја, једноставно претпостављао, сада се и догодило - умео сам да говорим. Али, глас ми је већ постао много бољи, тако да сам, бар у малим војничким собама, свугде бивао довољно разумљив. Ниједан задатак ме није могао учинити срећнијим до овај, јер сада сам могао још пре мога отпуштања из војске да тој институцији учиним корисне услуге, институцији која ми је бескрајно лежала на срцу – у војсци.

Смео сам сада да говорим и о успеху – многе стотине, па свакако и хиљаде камерада, сам у току својих предавања поново вратио њиховом народу и отаџбини. Ја сам "национализирао" трупу и могао

сам, и на том путу да припомогнем да ојача општа дисциплина. Поново сам, при томе, упознао један број истомишљеника-камерада, који су ми касније помогли да створимо основу новог покрета.

НЕМАЧКА РАДНИЧКА ПАРТИЈА

Једнога дана добио сам од мог претпостављеног наређење да испитам какво је то, по свом изгледу, политичко удружење које намерава да, под именом »Немачка радничка партија«, следећих дана одржи скупштину, а на којој би управо Готфрид Федер требало да говори – морао бих, дакле, отићи тамо и погледати то удружење и о томе поднети извештај.

Радозналост коју је онда војска показивала према политичким партијама била је више него разумљива. Револуција је војнику дала право политичког активирања, што су сада, управо, они најнеискуснији обилато користили. Тек у моменту када су Центар и Социјалдемократија, на сопствену жалост, морали да увиде да се симпатије војника полако окрећу од револуционарних партија ка националном покрету и поновном националном препороду, осетила се и пожуда да се трупи поново одузме право гласа и забрани политичка активност.

То што су Центар и Марксизам посегнули за овом мером било је објашњиво, јер да се није предузело ово поткресивање "државно-грађанских права" како се називала политичка равноправност војника после револуције не би већ после неколико година било новембарске државе, а нити даљег националног бешчашћа и срамоте. Трупа је тада била на најбољем путу да нацији скине са врата њене крвопије и слугерање Антанти у самој земљи.

Али, да су се и такозване "националне" партије одушевљено саглашавале са коректуром досадашњих схватања правих новембарских злочинаца и тиме припомагале да се учини нешкодљивим инструмент једног националног устанка, поново је показало куда могу да одведу увек само доктринарне представе ових најбезазленијих од безазлених. Ово, збиља, од старачке слабости духа оболело грађанство, заступало је, сасвим озбиљно, мишљење да ће армија поново постати оно што је она била, наиме окриље немачке одбрамбености, док су Центар и марксизам намеравали само да јој избију опасни национални отровни зуб, без кога армија, заправо, вечно остаје полиција, а не трупа која би била у стању да се бори против непријатеља, нешто што се у времену које је следило, свакако, у доброј мери и доказало. Нису, можда, наши "национални политичари" поверовали да би развој армије могао бити некако другачији него национални развој? То би овој господи било проклето слично и долази отуда често у рату. Уместо да буду војници – они су брбљивци – дакле

парламентарци, и никаквог појма немају шта се догађа у грудима војника које величанствена прошлост подсећа да су једном били први војници света. Ето како се одлучих да одем на ту, већ поменути, скупштину, ове мени до тада, такође још сасвим непознате партије. Када сам то вече дошао за нас касније историјску собу, названу »Лајхер цимер« некадашње штемекершке пиваре у Минхену, срео сам тамо око двадесет до двадесет и пет присутних, поглавито из нижих, доњих слојева становништва. Предавање Федерера било ми је већ са курса познато, тако да сам могао више да се посветим посматрању самог друштва.

Мој утисак био је нити добар нити лош, једно ново удружење, као управо и толика многа друга што су управо постојала онда. Било је то неко време када се сваки осећао позваним да оснује неку нову партију, онај који није био задовољан са досадашњим развојем, а није више поседовао никакво поверење према постојећим партијама. Тако су посвуда ницала ова друштва, тек тако, да би после извесног времена поново нестајала без трага и гласа. Оснивачи најчешће нису имали појма о томе шта значи из једног удружења створити партију или, чак, и покрет. Тако су се, готово увек, сама од себе, гушила ова удружења у својој смешној малограђанштини.

Друкчије нисам проценио ни »Немачку радничку партију« после, отприлике, двочасовног слушања. Када је Федерер најзад завршио, одлакну ми. Довољно

сам видео, и хтедох већ да пођем, када ме онда најављена слободна дискусија, ипак, подстакну да још останем. Само, и овде је изгледало као да све протиче безначајно док се изненада један професор не јави за реч, који је, први, посумњао у тачност Федерерих разлога, а онда се, опет, после једног врло доброг одговора Федереровог, изненада нашао на терену чињеница, не пропустивши прилику да младој партији најтоплије препоручи да као посебно важан програмски став, покрене борбу за одвајање Баварске од Пруске. Тај човек је тврдио, веома дрско, да би се у том случају немачка Аустрија одмах сместа прикључила Баварској, да би онда мир, рече он, био много бољи, и још је блебетао сличне којештарије. А онда нисам, опет, ни ја могао друкчије него да се, такође, јавим за реч, и да кажем овом надобудном господину своје мишљење о том питању - са таквим успехом, да је тај господин, претходни говорник, још пре него што сам завршио, као покисла пудлица, напустио локал. Док сам ја говорио посматрали су ме са зачуђеним лицима, и тек када сам намеравао да скупу кажем лаку ноћ, и да се удаљим, приђе ми још један човек, трчећи за мном, представи се (име нисам уопште тачно разумео) и тутну ми једну малу свешчицу, свакако неку политичку брошуру, у руку, са молбом да је свакако прочитам. То ми је било врло пријатно, јер тако сам смео и да се понадам да можда на много једноставнији начин упознам ово досадно удружење смарача, да не бих морао још и надаље да посећујем тако "интересантне" скупове. Уосталом,

овај очигледно радник, оставио је на мене добар утисак. Тако, дакле, ја онда и одох.

У то време становао сам још увек у касарни другог пешадијског пука, у једној малој собици која је још увек врло јасно показивала трагове револуције. По цео дан био сам напољу, најчешће код стрељачког пука, или на скупштинама, на предавањима код неког другог дела трупе итд. Само сам ноћу спавао у својој соби. Пошто сам се свако јутро обично рано, већ пре пет сати будио, навикао сам се на играрију да мишевима, који су у малој собици водили своје коло, добацам на патос неколико комадића тврдых остатака хлеба или корица и да онда посматрам како се те мале животињице отимају о ово мало укуских залагаја. У свом животу сам имао већ толико много јада да сам могао исувише добро себи да представим глад, а стога и задовољство ових малих бића. И оног јутра после те скупштине, лежао сам око пет сати будан, на лежају, и посматрао сам ту јурњаву и претрчавање мишева. Пошто више нисам могао да заспим, изненада се сетих прошле вечери, и паде ми на памет свеска коју ми је дао онај радник. Тако почех да је читам. Била је то једна мала брошура у којој је писац, управо тај радник, описивао како је из хаоса тих марксистичких и синдикалистичких фраза успео поново да дође до изворног националног начина мишљења, стога и наслов »Моје политичко буђење«. И како сам, ето, започео, тако сам тај мали спис са интересовањем скроз и прочитао. У њему се огледао процес који сам и ја, пре дванаест година,

доживео на сопственој кожи. Нехотице поново видех свој сопствени развој, веома живо пред собом. У току дана сам још неколико пута размишљао о тој ствари и хтео сам најзад, да је ћушнем у страну, када сам ни недељу дана касније, на моје изненађење, добио једну дописницу са обавештењем да сам примљен у »Немачку радничку партију« - треба да се о томе изјасним и стога да дођем следеће среде на седницу одбора ове партије. Овим начином "придобивања" чланова био сам, свакако, више него зачуђен, и нисам знао да ли због тога да се љутим, или да се смејем. Па ја уопште нисам на то ни помишљао да уђем у неку готову партију, него сам хтео своју сопствену да оснујем. Овај наметнути предлог за мене није уопште долазио у обзир. Већ сам хтео да господи доставим писмено свој одговор, када је победила радозналост, па одлучих да се утврђеног дана тамо појавим – да бих своје разлоге усмено изложио.

Дође и та среда. Гостионица у којој је требало да се одржи назначена седница, била је Das Alte Rozenbad у Хемштрасе, један веома сиромашан локал у који би тек понекад неко залутао. Никакво чудо у 1919-тој години, пошто је врло скроман и оскудан јеловник и у већим гостионицама, могао једва неког да привуче. Ову гостионицу нисам до тада уопште познавао. Прођох кроз лоше осветљену гостионску собу у којој није седео ни један једини гост, потражих врата у споредну просторију и одједном сам, пред собом видео "збор".

У чкиљавом и слабом светлу једне полудемолиране гасне лампе седела су за једним столом четири млада човека, међу њима и састављач оне мале брошуре, који ме је одмах најљубазније поздравио и пожелео ми добродошлицу као новом члану те »Немачке радничке партије«. А ја сам сад, ипак, унеколико био збуњен. Пошто ми је било саопштено да тек треба да дође прави "председник за целу територију Рајха", хтео сам, ипак мало, да причекам са својом изјавом. А најзад се и он појави. То је био онај исти који је водио скуп у Стемеке пивари поводом пређашњег Федеровог предавања.

У међувремену, постадох поново радознао, чекајући ствари које су требале да наступе. Сада сам бар упознао имена поједине господе. Председник "организације за целу територију Рајха" био је један господин Хавер, а онај за град Минхен, Антон Дрекслер. Прочитан је, сад, записник са последње седнице и изречено поверење записничару. А онда је дошао на ред извештај о финансијском стању. У поседу друштва налазило се укупно седам марака и педесет пфенинга за шта је благајнику исказано опште поверење. А ово је, опет, такође, унето у записник. А онда су дошли на ред одговори првога председника на једно писмо из Кила, једно из Диселдорфа, и једно из Берлина, сви су били сагласни са њима. Онда је саопштена приспела пошта, опет једно писмо из Берлина, једно из Диселдорфа и једно из Кила, чије приспеће изгледа да је дочекано баш са великим задовољством. Ова

растућа размена писама објашњена је као најбољи и видљиви знак све већег и распрострањенијег значаја »Немачке радничке партије«. Потом је одржано једно дуго саветовање о новим одговорима које је требало послати. Страшно, страшно... Па то је било једно обично замајавање друштвима и удружењима најгоре врсте. Дакле, у тај клуб је требало да ступим?!? А онда је дошао на ред пријем нових чланова, што значи: на дискусију је дошло питање мога хватања у ову мрежу. Почех сада да постављам питања, али, осим неколико уводних поставки, ништа није постојало, никакав програм, никакав летак, уопште ништа одштампано, никакве чланске карте, па чак ни неки бедни печат, једино је очигледно постојала добра вера и добра воља. Мени је пресео сваки смех, јер шта је било ово друго до типичан знак потпуне беспомоћности и потпуне обесхрабрениости у односу на досадашње партије, њихове програме, њихове намере и све њихове активности? Оно што је ово неколико младих људи овде сакупило у једну споља тако смешну делатност, био је, ипак, само излив њиховог унутрашњег гласа који им је, више несвесно него свесно, изазивао осећање да је цело досадашње партијско битисање неподесно за уздизање немачке нације као и за исцељивање њених унутрашњих оштећења. Брзо сам ишчитао уводне поставке које су биле написане писаћом машином, и из њих сам сагледао више неко тражење него знање. Много тога је овде било замућено, или нејасно, много штошта је недостајало, али ништа није постојало што не би опет било знак

борбе да се дође до неког сазнања. Оно што су ти људи осећали, то сам знао и ја – била је то тежња за једним новим покретом који је требало да буде више него партија у досадашњем смислу речи.

Када сам те вечери поново пошао у касарну, већ сам био формирао свој суд о овом удружењу. Свакако сам стајао пред најтежим питањем свога живота: да ли овде да приступим, или да одбијем? Разум ме је само могао саветовати да одбијем, осећај, међутим, није ми дао мира и што сам чешће покушавао да сагледам бесмисленост целог тог клуба, тим је чешће, опет, мој осећај говорио њему у прилог. Следећих дана нисам имао мира. Почео сам о свему овако и онако да размишљам. Да се политички активирам већ сам одавно одлучио, да се ово могло да догоди само у једном новом покрету, такође ми је било јасно, само подстицај за дело ми је још до тада недостајао. Ја нисам спадао у оне људе који данас нешто почну да би сутра, опет, то прекинули и ако је могуће, прешли на једну нову ствар. Управо такво схватање је било и главни разлог зашто сам се тако тешко могао одлучити на једну такву новоосновану партију, која је или морала да буде све, или је најпаветније било, да изостане. Знао сам да ће то за мене бити одлука заувек, код које никада више не сме да постоји једно "натраг". За мене, онда, то више није била нека пролазна игрица, него крвава збиља. Ја сам још тада стално поседовао инстинктивну одбојност према људима који све започну, а да ништа од тога не спроведу. Ти ветропири који су у свакој чорби

мирођија, били су ми мрски. Сматрао сам да је активност тих људи гора него нерад. Изгледа да ми је сама судбина сада дала миг. Ја никада и не бих ступао у једну од постојећих великих партија, а разлоге за ово ћу још поближе да објасним. Ова смешно малена творевина са својих неколико чланова изгледала ми је да поседује једну предност, а то је да још није окоштала у једну "организацију", него је остављала појединцу могућност стварне личне активности.

Овде се још могло радити и што је мањи био покрет, утолико му се пре могла још дати права форма. Овде су још могли да буду одређени садржаји, циљ и пут, што је код постојећих великих партија већ од самог почетка отпадало. Што сам више покушавао да размишљам, тим више је у мени расло уверење да ће управо из оваквог једног малог покрета једном моћи да буде припремљено уздизање нације – а никада више из политичких парламентарних партија које су сувише биле везане за старе представе, или су чак иступале у корист новог режима. Јер, оно што је овде морало бити прокламовано био је нови поглед на свет, а не нека нова изборна парола. Свакако, то је била бескрајно тешка одлука да се ова намера спроведе у стварност. Какве сам предуслове ја сам нудио за извршење овога задатка? Што сам био без средстава и сиромашан изгледало ми је још и понајлакше сношљивим, али је теже било што сам, ето, спадао у оне безимене, био један од милиона који је управо сам случај оставио да живе, или их из

живота опозвао, а да ни најближа околина то није ни примећивала. Ту је долазила још и тешкоћа због мог недостатка школовања. Такозвана "интелигенција" гледа, дакако, ионако увек са заиста бескрајним ниподаштавањем на сваког оног који није прошао кроз облигатне школе и није пустио да му се упумпа неопходно знање. Јер, ипак, никада не гласи питање: шта уме тај човек? Него, шта је он учио? Овим "образованима" важи и највећи празноглавац, ако је само довољно умотан у школска и универзитетска сведочанства, више него и најбистрији момак коме недостају ти драгоцене омоти. Могао сам лако да замислим како ће ме "образовани" свет примити, и при том сам се само утолико преварио, што сам људе тада још увек сматрао бољима него што су они у њифтинској стварности највећим делом, на жалост, били. Међу њима било је, наравно, изузетака као и свугде и они су били утолико светлији. А ја сам, опет, на тај начин, научио да увек правим разлику између вечних ученика и стварних зналаца.

После дводневих мучних мозгања и премишљања дођох, најзад, до убеђења да морам да учиним тај корак. То је била најпресуднија одлука мог живота. Натраг нит се могло, нити смело више. Тако се пријавих за члана »Немачке радничке партије« и добих једну провизорну чланску карту са бројем – седам.

УЗРОЦИ СЛОМА

Дубина пада неког тела је увек мера удаљености његовог тренутног положаја од претходног. Исто то важи и за пад народа и држава. Али, због тога има претходни положај, или боље речено висина, одлучујући значај. Само оно што се обично уздиже изнад опште границе може видљиво дубоко да падне и да се сурва. То, за сваког који мисли, и осећа, чини слом Рајха тако тешким и ужасним, зато што је тај пад уследио са једне висине која се данас с обзиром на јад садашњег унижења једва може замислити.

Већ је и само оснивање Рајха изгледало позлаћено чаролијом једног збивања које је целу нацију уздигло. После једног беспримерног победничког похода, најзад, као награда бесмртног хероизма, израста за синове и унуке тај Рајх. Да ли свесно или несвесно, сасвим је свеједно, Немци су сви имали осећај да се овај Рајх који свој живот не треба да захвали преварама парламентарних фракција, већ управо својим узвишеним начином оснивања, уздизао изнад мере осталих држава, јер, није се блебетањем неке парламентарне говорничке битке, него се у грмљавини и тутњави париског Опсадног фронта, спроводио свечани чин испољавања воља, да Немци, племство и народ, одлучују да у будућности створе један Рајх, и да изнова подигну као симбол царску круну. А то се није догодило мучким убиствима, нису дезертери и забушанти

оснивачи Бизмаркове државе, него пукови са фронта. Већ то јединствено рађање и ватрено крштење обасјали су Рајх блеском историјске славе, каква је, ретко могла да припадне само најстаријим државама. И какав је само успон настао сада! Слобода према споља давала је хлеб насушни унутар граница. Нација постаде богата бројчано и по овоземаљским добрима. Част државе, међутим, а са њом и част целог народа, штитила је чувена војска, која је најочигледније могла да покаже разлику према некадашњем Немачком савезу. Толико је дубок овај пад, који је погодио Рајх и немачки народ, да се чини да је све као вртоглавицом захваћено, најпре, изгубило осећај и разум; човек се једва може више присетити раније висине, тако баснословно и нестварно према садашњој беди изгледа ондашња величина и слава. Зато је, ето, и објашњиво да човек и сувише заслепљен узвишеношћу при том заборавља да потражи предзнаке страховитог слома који су, ипак, некако већ морали да буду присутни. Наравно, ово важи само за оне којима је Немачка била нешто више него само простор за боравак, за зарађивање и трошење новца, јер само су они једино у стању да данашњи положај осећају као слом, док је он за остале одавно очекивано испуњење, њихових до тада, незадовољених жеља. Али, предзнаци су онда били видљиво присутни, иако су само малобројни покушавали да из њих извуку извесну поуку. Данас је то, међутим, нужније него икада. Као што се може приступити излечењу неког обољења, само ако је његов узрочник познат, исто то важи и за

излечење политичких штета. Наравно, обично се лакше види и лакше открива спољна форма једне болести, њено испољавање које просто пада у очи, него њени унутрашњи узроци. И то је, ето, разлог зашто тако много људи никада не иду даље од препознавања спољних дејстава уопште, и њих, чак, бркају са правим узроцима, па чак и постојање неког узрока најрадије покушавају сасвим да порекну.

Тако, и сада још, највећи број међу нама сагледава немачки слом, у првом реду, само у општој привредној беди, и у последицама које из ње произилазе. Њих мора да подноси готово свако лично убедљив разлог, дакле, за разумевање катастрофе за сваког појединца. Али, велике масе много мање сагледавају слом у политичком, културном и етичкоморалном погледу. Овде ће, код многих, у потпуности затајити осећаји и разум. Да је ово овако код велике масе, то још и може да се прихвати, али да и у круговима интелигенције сматрају немачки слом у првом реду као »привредну катастрофу« и стога се лечење очекује од стране привреде, то је један додатни разлог зашто досада није могло уопште да дође до оздрављења. Тек онда када се схвати да и овде привреди припада само друга, или чак трећа улога, а политичким, етичко моралним, као и крвним факторима прва, доћи ће до основног разумевања узрока данашње несреће, и тиме ће се моћи онда наћи и средства и путеви за лечење. Питање узрока немачког слома је, стога, од одлучујућег значаја, пре свега за један политички

покрет, чији циљ управо треба да буде превладавање пораза. Али, и код таквог истраживања прошлости мора се веома пазити, да се она дејства, која више упадају у очи од других, не побркају са тим мање видљивим узроцима. Најлакше, и стога и највише раширено образложење данашње несреће је то да се ту ради о последицама управо изгубљенога рата, стога је он и узрок садашње невоље. Могуће је да постоје многи који озбиљно верују у ову бесмислицу, али има још више оних из чијих уста овакво објашњење може да буде само лаж или свесна неистина. Ово последње важи за све оне који су данас на јаслама владе. Зар нису у праву навеститељи револуције некада, стално и врло упорно, убеђивали народ да ће за широке масе остати сасвим свеједно како ће се овај рат завршити? Нису ли управо они, напротив, на најозбиљнији начин уверавали да ће у најбољем случају »велики капиталиста« моћи да има интересе за победнички завршетак ужасног гибања народа, а никако немачки народ сам по себи, или чак немачки радник? Па чак, нису ли ови апостоли такозваног светског помирења изјављивали, управо, насупротив томе да ће немачким поразом бити уништен само немачки милитаризам, а да ће немачки народ славити своје величанствено васкрсење?

Није ли се величала у тим круговима племенитост Антанте и нису ли сваливали сву кривицу за цело крваво рвање само на Немачку? Али, да ли се могло учинити то без изјаве да ће и војни пораз за нацију

бити без нарочитих последица? Зар није цела револуција била проткана фразом да ће њоме бити спречена победа немачке заставе, али да ће управо тиме немачки народ у правој мери кренути у сусрет својој унутрашњој и спољњој слободи? Зар није то било отприлике тако, ви бедни и лажљиви подлаци? Потребна је заиста права јеврејска дрскост да се сада војном поразу припише кривица за слом, док је централни орган свих издајника земље, берлински лист »Ворвартс« (Напред) писао да немачки народ овога пута своју заставу не сме више победнички да донесе кући! А сада то треба да буде узрок нашега слома? Било би, наравно, сасвим безвредно хтети се спорити, са таквим заборавним "људима" и ја стога не бих ни једну једину реч о томе губио, да ову бесмислицу, на жалост, не понављам, брбљају многи, потпуно непромишљени људи, а да повод за то нису дале управо злурадост, или свесна неистинитост.

Надаље, треба ова разматрања да пруже нашим борцима за освешћење помоћна средства која су ионако врло нужна у једном времену, када се некоме изговорена реч тако често по обичају у устима изврће. Тако, поводом тврдње да изгубљени рат сноси кривицу за немачки слом, треба рећи и следеће: Несумњиво је да је губитак рата био од ужасног значаја за будућност наше отаџбине, али губитак рата није узрок, него је он сам, опет само, низ узрока. Да несрећни крај ове борбе на живот и смрт мора да води до веома разорних последица, било је, дакако, потпуно јасно сваком разумном, а не

злурадом човеку. Али, на жалост било је и људи којима је, изгледа, ово расуђивање у правом тренутку недостајало, или који су насупротив својем властитом уверењу, ипак ову истину у први мах оповргавали или порицали. То су највећим делом били они који су, по испуњењу своје тајне жеље, одједном стекли касни увид у катастрофу којој су и они допринели. Они су, међутим, кривци за слом, а није за то крив изгубљени рат, како су они изненада и одједном извољевали да кажу и тврдили да знају. Јер, губитак истога, био је, дакако, само последица њиховог деловања, а не, како они сада хоће да тврде, резултат "лошег" вођења рата. И противник се није састојао од кукавица, и он је умео да умире, његов број био је од првога дана већи него бројно стање немачке војске, а његовој техничкој опреми стајали су арсенали целог света на располагању. Стога се не може порицати чињеница да се за немачке победе, које су добијене пуне четири године у борби против целог света, при свом хероизму и свој организацији, има захвалити само надмоћноме вођству.

Организација и вођење немачке војске биле су нешто најмоћније што је свет до сада видео. Њихови недостаци били су само у границама општих људских могућности. Није узрок наше данашње несреће, што је ова војска доживела слом, него је само последица других злочина, последица која је, свакако, сама поново припремала почетак једног даљег и овог пута видљивог слома. А да је то тако произилази из следећег: Мора ли војни пораз да

доведе до такве потпуне пропасти једне нације и једне државе? Од када је то резултат једног несрећног рата? Да ли, у ствари, уопште народи пропадају због изгубљених ратова? Одговор на ово може да буде врло кратак: увек онда, када народи својим војним поразом добију потврду за своју унутрашњу трулеж, кукавичлук, бескарактерност, укратко речено, за недостатак достојанства. Ако то није тако, онда ће војни пораз постати пре подстрек за будући већи успех, а не надгробни камен за постојање једног народа. Историја пружа бескрајно много примера за исправност овог тврђења. На жалост, војни пораз немачког народа није незаслужена катастрофа, него заслужено кажњавање од стране вечне одмазде. Тај пораз ми смо више него заслужили. Он је само најзначајнија спољна појава пропадања међу читавим низом унутрашњих појава, које су можда остале скривене, иако видљиве, пред очима највећег броја људи, или које они нису хтели да виде скривајући као ној главу у песак.

Обратимо ипак једном пажњу на пропратне појаве под којима је немачки народ прихватио овај пораз. Зар се није у многим круговима, на најбесрамнији начин, управо исказивала радост због несреће отаџбине? И ко то чини, ако он заиста не заслужује такву казну? Па чак, зар нису ишли још даље и хвалили се да су довели до тога да фронт најзад узмакне? А ово није чинио, рецимо, непријатељ, не, не,... такву срамоту товарили су Немци себи на главу! Је ли их, можда, несрећа неправедно погодила? Од

када се то још хода наоколо и себи приписује још и кривица за рат? И то још против свог сазнања и властитог убеђења. Не, још једном не! По начину на који је немачки народ прихватио свој пораз, могло се најјасније видети да прави узрок нашега слома треба тражити сасвим негде другде, а не у чисто војном губитку неколико положаја, или у неуспеху једне офанзиве, јер, да је заиста фронт као такав затајио, и да је та несрећа проузроковала тешку судбину отаџбине, онда би немачки народ сасвим друкчије прихватио и схватио пораз. Онда би и сада насталу несрећу подносио стиснутих зуба, или савладан болом јадиковао, онда би бес и љутња испуњавали срца против непријатеља, кога је подмукли случај, или сама воља судбине учинила победником, онда би нација, слично римском сенату, изашла у сусрет потученим дивизијама, са захвалношћу отаџбине за досадашње жртве, и молидбом да не очајава због Рајха. Чак би и капитулација била потписана само са разумом, док би срце већ ударало због долазећег успона. Тако би био прихваћен пораз, који би имао да се захвали само усуду.

Онда се не би смејало и играло, не би се хвалили кукавичлуком, ни величао пораз, не би исмевали трупе које се боре, нити би њихову заставу и кокарду вукли по благу, али, пре свега: онда никада не би дошло до оне ужасне појаве која је једног енглеског официра, пуковника Ремингтона, побудила да тада презриво изјави: "Код Немаца је сваки трећи човек издајник." Не, ова куга не би онда никада могла да

нарасте у ону погубну поплаву која сад, већ пет година, потапа и последњи остатак поштовања осталог света према нама. У овоме се и понајбоље види колико је лажна тврдња да је изгубљени рат узрок немачког слома. Не, овај војни слом био је само последица читавог низа болесних појава и њихових изазивача, које су већ у време мира снашле немачку нацију. То је била прва свима видљива катастрофална последица једног етичког и моралног тровања, смањеног нагона за самоодржањем и предуслова за то, који су већ одавно почели да поткопавају темеље народа и Рајха. Потребна је била читава безмерна лажљивост јеврејства и његове марксистичке борбене организације да се кривица за слом, управо натовари оном човеку који је, као једини са надчовечанском снагом воље и енергијом, покушавао да катастрофу коју је сам предвидео, предупреди и да нацију поштеди периода најдубљег понижења и срамоте.

Тиме што је Лудендорф жигосан као кривац за изгубљени светски рат, избијено је оружје моралног права из руку једином опасном тужиоцу, који је могао да устане против издајника отаџбине. При том се полазило од веома исправног начела, да у величини лажи увек мора да постоји извесни фактор у који се не може веровати, пошто ће се широке масе једнога народа у најдубљем средишту свога срца лакше покварити него што ће свесно и намерно бити зле, стога ће у примитивној једноставности његове душе лакше пасти као жртва неке велике лажи, него

неке мале лажи, јер оне, тј. масе, и саме понекад у малим стварима лажу, али би се пред сувише великим лажима ипак веома стиделе.

Таква неистина неће им уопште ни доћи у главу, оне неће чак ни код других моћи да верују у могућност једне такве чудовишне дрскости најинфамнијих искривљавања, па тако, кад им се то разјасни, још ће дуго сумњати и колебати се и прихватити неки разлог као истинит – услед тога ће се и од најдрскије лажи увек нешто закачити и преостати – а то је чињеница коју сви велики уметници лажи, сва лажна удружења овога света исувише добро знају и стога је веома подло и примењују. Најбољи зналци, међутим, ове истине о могућностима примене лажи, неистине и клевете били су у свим временима Јевреји! Зар није цео њихов живот саздан на једној јединој великој лажи, на име, на тој да се код њих ради о једној религијској заједници, док је, међутим, реч о раси – и то каквој раси. Као такву ју је један од највећих умова човечанства заувек жигосао вечно тачном реченицом фундаментално истинитом – он их је назвао »велики мајстори лажи«. Онај ко то не спозна или неће у то да верује, тај никада више на овом свету неће моћи да помогне истини да победи. За наш немачки народ, смело би се то готово сматрати као великом срећом, што је време његовог подмуклог обољења изненада у тако стравичној катастрофи скраћено, јер у другом случају би нација свакако спорије, али утолико сигурније пропала. Болест би постала хронична, док је она у акутној

форми стога бар отворила очи једној већој множини и постала јасна и распознатљива. Човек није случајно лакше савладао кугу, него туберкулозу. Прва наилази у страшним таласима смрти који потресају човечанство, а друга у лаганом шуњању, прва доводи до ужасног страха, друга до постепене равнодушности. Али, последица је та да се човек првој супротставља, са целом безобзирношћу своје енергије, док туберкулозу покушава да заустави слабачким средствима. И тако је он победио кугу, док је туберкулоза овладала њиме. Тачно тако стоји ствар и са обољењима народних организама. Ако та обољења не наступе катастрофално, човек почиње олако да се на њих навикава, и најзад, иако тек после извесног времена, али утолико извесније он од њих пропада. То је онда срећа, мада, наравно, горка срећа, ако се судбина одлучи да се умеша у овај лагани процес труљења и изненадним ударцем болеснику који је том болешћу захваћен, предочи крај болести. Јер о томе се ради, више него једном, при таквој катастрофи. Она онда може лако да постане узрок оздрављења које сада наступа крајње одлучно. Али, и у оваквом случају је предуслов, опет, спознаја унутрашњих разлога који су дали повода за обољење о коме је реч. Најважније остаје и овде разликовање изазивача, од стања које су они проузроковали. Утолико ће теже бити разликовати их, уколико се дуже налазе болесне материје у телу народа и уколико су оне постале припојени део тог тела. Јер, може се врло лако догодити да се после извесног времена ти, несумњиво штетни отрови

сматрају као саставни део сопственог народа, или се пак најчешће подносе као нужно зло, тако да се уопште више неће сматрати неопходним да се трага за страним изазивачем.

Тако су у дугом миру предратних година свакако наступале извесне штете и оштећења и као такве биле препознате, иако се уопште такорећи није исказивала брига о изазивачу истих, сем ако се изузму неки случајеви. Ови изузеци су и овде опет у првом реду биле појаве привредног живота које су појединцу јаче долазиле до свести, него, рецимо, штете у читавом низу других области друштва. Било је много пропадања која су морала да подстакну на озбиљна размишљања.

У привредном погледу овде би требало рећи следеће: силовитим повећањем бројности немачког народа, пре рата, ступило је у први план свег политичког и економског мишљења и делања питање стварања неопходног хлеба насушног у све оштријем виду. На жалост, нису се могли одлучити да искораче ка једино исправном решењу, него се веровало да ће циљ моћи да се постигне и на јефтинији начин. Одрицање од задобијања нове територије и њено замењивање лудилом и бесмислицом економског освајања, морало је, на крају, да води ка једној, исто тако неограниченој, као још и приде штетној индустријализацији. Прва последица од најтежег значаја била је тиме изазвано слабљење сељаштва. У истој мери у којој је оно назадовало, расла је маса

велеградског пролетаријата све више, док најзад није потпуно изгубљена равнотежа. Сада је, тек, изашла дакле на видело и оштра разлика између сиромашних и богатих.

Изобиље и беда живеле су тако блиско једна поред друге да су последица тога могле и морале бити само врло жалосне. Сиромаштво и честа незапосленост, започеће своју игру са људима, остављајући као своју заоставштину незадовољство и огорчење. Изгледа да је последица тога био политички расцеп класа.

При свем том привредном процвату, постаде тако незадовољство све веће и дубље, па је чак дошло и дотле, да је постало опште уверење "овако се више даље не може", а да људи, при том, нису имали, нити могли имати, неку одређену представу о томе шта би требало да дође. Били су то типични знаци једног дубоког незадовољства који су покушавали да се искажу на такав начин. Али, горе од овога биле су друге последичне појаве, које је са собом донело економизирање нације. Управо у оној мери у којој се привреда уздигла да постане одлучујући господар државе, новац је постао божанство коме је све морало да служи и пред ким се сваки морао да клања. Све више су небески богови потискивани у крај као застарели и преживели и уместо њих кадио се тамјан идолу – новцу! Настаде заиста једно рђаво изопачење, рђаво нарочито стога, јер је оно још наступило у једно време када је нацији више него икада било потребно највише херојско расположење.

Немачка је морала да буде приправна да једнога дана мачем одговара за свој покушај да путем мирног, привредног рада себи осигура свакодневни хлеб.

Владавина новца је, на жалост, била чак и са оног места санкционисана које је највише морало да се против тога побуни – његово величанство Цар поступио је несрећно када је нарочито племство увукао у зачарани круг новог финансијског капитала. Наравно, морало би га се оправдати тиме што, на жалост, чак ни Бизмарк није у том погледу спознао претећу опасност. Али, услед тога су идеалне врлине практично ступиле иза вредности новца, јер било је јасно да је племство мача, тек што је кренуло овим путем, морало да узмакне за кратко време иза већ наступајућег племства финансија.

Новчане операције успевају јаче него битке. И тако више и није било примамљиво за истинског јунака, или државника, довести у неку везу са било којим банкарем Јеврејином, стварно жалосним. Ни човек није могао више да има било каква интересовања за додељивање јефтиних декорација, него их је одбијао захваљујући у своје име. Али, посматрано и чисто крвно, био је такав развој дубоко тужан: племство је све више губило расне основе за свој живот, и једним великим делом била би пре на месту ознака за њега "неплемство". Тешка привредна појава пропадања била је лагано искључивање личног права поседа и

постепено прелажење целокупне немачке привреде у власништво акционарских друштава.

Тиме тек постао је рад коначно објект шпекулације несавесних зеленаша, отуђивање поседа запослених расло је до у бескрај. Берза је почела да тријумфује и већ се припремала да полако, али сигурно, под своју заштиту и контролу узме живот нације.

Интернационализовање (појеврејивање) тад немачке привреде припремљено је већ пре рата, околним путем, преко акција. Наравно, покушао је један део немачке индустрије да се још са неком одлучношћу одбрани од овакве судбине. Али, и она је коначно пала као жртва пред уједињеним нападом похлепног (јеврејског) финансијског капитала, који је ову борбу добио нарочито уз помоћ свога највернијег друга, а кога другог до – марксистичког покрета.

Трајни рат против немачке "тешке индустрије" био је видљиви почетак интернационализације немачке привреде, форсиране путем марксизма, а која је свакако тек победом марксизма у револуцији могла бити спроведена до краја. Док ја ово сада пишем успео је најзад и генерални напад против немачких државних жељезница које су сада прешле у руке интернационалног финансијског капитала.

"Интернационална" социјалдемократија тиме је већ поново постигла један од својих високих циљева. Колико далеко је успела и одмакла ова и оваква

"економизација" немачког народа, највидљивије је у томе што је коначно после рата једна од водећих глава немачке индустрије и пре свега трговине, дозволила себи мишљење да би економија, као таква, једина била у стању да Немачку поново усправи на ноге. Ову бесмислицу су почели крчмити управо у тренутку када је Француска наставу својих школских институција, у првом реду, поново поставила на хуманистичке основе, да би тако предупредила заблуду да нација и држава имају да захвале своју даљу егзистенцију привреди, а не вечним идеалним вредностима. Изјава коју је тада идустријалац Стинес пустио у свет изазвала је најневероватнију забуну – она је сместа прихваћена да би сада зачуђујуће брзо постала лајтмотив свих оних надрилекара и брбљиваца које је судбина после револуције пустила да као тзв. "државници" дрмају Немачком. Једна од најгорих појава пропадања била је у Немачкој, предратног доба, половичност која се посвуда све више распостирала у свему и свачему. Она је увек последица сопствене несигурности у некој ствари као и кукавичлука који је резултат ових или оних навика. Ова болест појачавана је још и васпитањем. Немачко васпитање пре рата било је оптерећено многим слабостима. Оно је на врло једностран начин било подешено на укалупљено чисто "знање", а мање усмерено на "развијање умећа". Још је мање придавана предност образовању карактера појединца – уколико је оно уопште могуће – сасвим мало у унапређену и неговању спремности

за преузимање одговорности, а нимало васпитању воље и снаге за одлучивање!

Резултати тог васпитања заиста нису били јаки људи, него, шта више, прилагодљиви "многозналци", за какве смо ми Немци пре рата уопште важили и према томе били оцењивани. Немца су волели пошто се он веома добро могао употребити, само мало су га поштовали, управо због његове слабости воље. Није узалуд управо он губио најлакше међу готово свим народима националност и отаџбину. Лепа пословица "са шеширом у руци можеш проћи цео свет", казује све.

Управо је судбоносна постала та прилагодљивост, када је она одређивала и форму, којом је једино било дозвољено да се приступи монарху. Форма је захтевала, према томе – никада противуречности, него све и свашта одобравати, што се његовом величанству благоизвољева свидети. Али, управо на овом месту било је и најнеопходније слободно достојанство човека, иначе је монархистичка институција морала једнога дана да пропадне због тог улагивања, јер то и јесте улагивање и ништа друго! И само бедним пузавцима и љигавцима, кратко речено, целој декаденцији која се пред највишим престолима одувек боље осећала него честите и пристојне поштене душе, може ово да вам као једино дата форма општења са носиоцима круне буде!

Ове "најпонижније" креатуре су, додуше, при свој скрушености пред својим господарем и хлебодавцем, већ одавно показале највећу дрскост према осталом човечанству, а у најјачој мери онда када су се дрског лица благизвољевали представити као једино »монархистички« у односу на све остале грешнике. Јер, у стварности ови људи су још увек били гробари монархије, а нарочито монархистичког мишљења. А тако нешто уопште се и не може друкчије замислити: човек који је спреман да јамчи за једну ствар, неће и не може никада да буде љигавац и бескарактерни пузавац. Ономе коме је озбиљно стало до одржања и напредовања једне институције, тај ће и са последњом нити свога срца да се држи ње, и неће уопште моћи да проговори, ако се у њој покажу нека оштећења. Свакако, тај неће онда на сав глас и у јавности да галами, као што то на тачно такав лажљиви начин чине демократски "пријатељи" монархије, али ће свакако покушати да његово величанство, носиоца круне лично, најозбиљније упозори и усмери. Он у том случају неће, и неће смети да заузме становиште да његово величанство, при том, треба да остане слободно, и да ипак, још увек, делује према својој вољи, чак ако би то морало, и ако ће то да води до видљиве несреће, него ће он у таквом случају монархију да узме у заштиту од монарха, и то без обзира на ма какву опасност. Ако би вредност ове институције зависила од личности сваког монарха, онда би то била најлошија институција која се може замислити, јер, монарси су само, у најређим случајевима, највиши одбир

мудрости и разума или само карактера, како се то радо жели приказати. То верују само професионални пузавци и љигавци, али сви исправни људи – а то су ипак они најдрагоценији у држави – осећаће се одгурнути услед заступања такве бесмислице. За њих је управо историја историја, а истина истина, чак ако се ради и о монарсима.

Срећа имати великог монарха као великог човека, тако ће ретко пасти у удео народима, да ће они већ морати бити задовољни ако их пакост судбине бар поштеди свог најгорег промашаја. Према томе, вредност и значај монархистичке идеје не могу да буду у личности самог монарха, изузев ако се небо не одлучи да круну постави на главу једном генијалном хероју као Фридриху Великом, или једном мудром карактеру као Вилхелму Првом. Ово се дешава једном у току векова, а ретко кад чешће. Иначе, овде је идеја испред личности тиме што смисао тог уређења искључиво треба да се налази у самој институцији. Тиме монарх доспева у сам у круг служења, и он је сада само точак у том строју, а као такав он је њему обавезан. И он мора сада да се повинује вишем циљу и "монархиста" онда није више онај који носиоца круне ћутке пушта да се о њу огреши, него онај који то спречава. Када смисао не би лежао у идеји, него у безусловно "посвећеној" личности, не би се чак смело предузети смењивање неког видљиво умоболног владара. Неопходно је да се већ данас ово утврди, јер у последње време искрсавају опет све више појаве из скровитости, које

због свог бедног држања нису мало криве за слом монархије. Са извесном наивном дрскошћу говоре сад ти људи поново само о "свом" краљу – кога су они, међутим, ипак пре неколико година баш у критичном тренутку на најједнији начин оставили на цедилу – и почињу сваког човека који неће да се мири са тим, да се уклопи у њихове лажљиве тираде, да приказују као рђавог Немца. А у стварности су то баш они исти плачљивци који су 1918. године знали да се разбеже пред сваким црвеним повезом на руци, свог краља да оставе краљем, да што је могуће брже убојну секиру замене штапом за шетњу, вежу неутралне кравате и као мирољубиви "грађани" нестану нетрагом! У један мах нестадоше тада сви ти краљевски браниоци и тек пошто се захваљујући делатности других, револуционарни олујни ветар толико поново слегао да су могли поново у висине дробити своје "живео нам краљ, живео!", почеше ове "слуге и саветодавци" круне поново да искрсавају с крајњим опрезом. И сад су, ето, сви они опет ту, и пуни чежње за минулим временима једва могу да стоје од силне верности краљу и предузимљивости, док једног дана наравно опет не искрсне први црвени повез на руци, и цела брига интересената старе монархије изнова не клисне као мишеви пред мачком!

Да и монарси сами нису били криви због ових ствари, могли бисмо их од свег срца сажаљевати због тих њихових данашњих бранитеља. Али, у сваком случају они могу бити уверени у то да се са таквим

вitezима губе престоли, а не освајају круне. Али та лицемерна понизност је била грешка читавог нашег васпитања, која се управо сада, на овом месту, на посебно ужасан начин, осветила. Јер, услед тог васпитања могле су се на свим дворовима да одрже ове јадне појаве и постепено да поткопају темеље монархије. А кад је онда сама зграда најзад почела да се љуља, они су нестали као да их је ветар однео. Наравно – пузавци и улизице нису спремни да буду убијени за свог господара. А да то монарси никада не знају и готово начелно чак не науче, одувек је било узрок њихове пропасти. Последична појава наопаког васпитања био је кукавичлук пред одговорношћу и из тога произилазећа слабост у самом третирању животно важних проблема. Исходиште ове заразе је код нас свакако великим делом у парламентарној институцији у којој се исто тако у чистој култури гаји неодговорност. На жалост, ово обољење је, међутим, полако прелазило и на целокупни остали живот, а најјаче на државни. Почела се свугде избегавати одговорност и из тог разлога најрадије се посезало за половичним и недовољним мерама – зар није код њихове примене увек сведена на најмањи обим мера оне одговорности коју лично треба понети. Треба само осматрати држање појединих влада према читавом низу истински штетних појава нашег јавног живота, па ће се лако спознати страшан значај ове опште половичности и бедног кукавичлука пред одговорношћу. Узећу само неколико случајева из неизмерне масе постојећих примера: обично се

управо у круговима новинара врло радо означава штампа као једна велесила у држави.

И стварно је њен значај доиста огроман. Он се уопште и не може прецењивати, јер она (штампа) заиста и утиче на наставак образовања у каснијем добу. При том се могу њени читаоци углавном поделити у три групе: прво, у оне који у све што читају верују; друго, у оне који ни у шта више не верују; треће, у оне главе који прочитано критички преиспитују и затим просуђују.

Прва група је бројчано далеко највећа. Она се састоји од велике масе народа и према томе представља духовно најприпростији део нације. Али, она се не може, да кажемо, означити према занимањима, него у најбољем случају према неким општим степенима интелигенције. У њу спадају углавном сви они којима самостално мишљење нити је урођено нити је развијено васпитањем, и који делом тако и из неспособности, а делом из незнања, у све верују што им се потура под нос одштампано црно на бело. У ту групу спада и она врста лењиваца која би свакако могла сама да мисли, али из чисте лењости не мисли, већ захвално прихвата све што је неко други већ промислио, у скромној претпоставци да се овај већ поштено потрудио. Код свих ових људи који представљају велику масу, утицај штампе биће огроман! Они нису у стању, или нису вољни да оно што им је понуђено, сами испитују, тако да њихов цео став према свим дневним проблемима може

скоро искључиво да се подведе на спољни утицај других. Ово може бити од користи онда, ако њихово просвећивање преузме озбиљна и истинољубива група људи, али је несрећа ако се за то постарају мангупи и лажови. Друга група је већ по свом броју битно мања. Она је делом састављена од елемената који су најпре припадали првој групи, да би се онда, после дугих горких разочарења, преокренули у супротност и не верују више ни у шта, чим им нешто одштампано дође пред очи. Они мрзе сваке новине, или их уопште не читају, или се љуте без изузетка због садржине, пошто је она, ето, по њиховом мишљењу, само састављена од лажи и неистина. Овакве људе је веома тешко обрађивати, пошто ће они увек бити неповерљиви чак и према самој истини. Тиме су изгубљени за сваки позитиван рад. И најзад, трећа група је далеко најмања – она се састоји од духовно заиста умних глава, које је природна даровитост и васпитање научило да самостално мисле, које о свему покушавају да формирају свој сопствени суд, и које све прочитано најтемељније још једном подвргавају сопственом преиспитивању и даљем развијању. Они неће погледати ни једне новине, а да у свом мозгу то непрестано не прорађују и писац тада нема лаку позицију. Новинари воле такве читаоце, али само са уздржаношћу. За припаднике ове треће групе је онда свака бесмислица коју неке новине нашкрабају, мање опасна или чак безначајна. Они су се, ионако, у току живота навикли да у сваком новинару начелно виде битангу, која само понекад говори истину. Али,

на жалост, значај ових драгоцених и дивних људи је управо само у њиховој интелигенцији, али не у бројности – то је несрећа у једном времену, у коме мудрост не представља ништа, а бројност све! Данас, када гласачки листићи маса одлучују, пресудна одлука налази се управо код бројчано најјаче групе, а то је прва – то јест гомила припростих и лаковерних људи. Државни и народни интерес првога реда је да се спречи да ови људи допадну у руке рђавих, неуких или чак злонамерних васпитача. Држава стога има обавезу да њихово васпитање надзире и да спречи сваки неред у том погледу, при том, она мора нарочито да пази да штампа има чисте руке, јер, њен утицај је на ове људе далеко најјачи и најпродорнији, пошто он није пролазан, него има продужено дејство. У равномерности и вечном понављању ове наставе је и цео њен огroman значај. Дакле, ако било где, онда управо овде не сме држава заборавити да сва средства треба да служе једном циљу – она не сме да дозволи да је збуни и обрлати разметање такозване "слободне" штампе, и да пропусти да изврши своју дужност, да нацији ускрати храну, која јој је потребна и која јој добро чини - она мора безобзирном одлучношћу да себи осигура ово средство народног васпитања и да га стави у службу државе и нације. А какву је храну немачка штампа предратног доба пружала људима? Зар то није био најгори отров који се само може замислити? Зар није нашем народу усађиван у срце најгори пацифизам у једно време када се остали свет већ увелико припремао да Немачку полако, али сигурно удави?

Није ли штампа још за време мира у мозак народа улила сумњу у право на сопствену државу, да би га тако, у избору средстава за његову одбрану, већ унапред ограничила? Зар није немачка штампа знала да учини нашем народу тако привлачном бесмислицу "западне демократије", док он није, најзад, уловљен свим тим одушевљеним тирадама, поверовао да може своју будућност да повери једном Друштву народа? Зар није она припомогла да наш народ васпита тако да изгуби свој морал? Зар није та штампа морал и етику исмејавала, означавајући их као назадне и ћифтинске, док најзад и наш народ није постао "модеран"? Није ли она у сталном нападу толико дуго поткопавала и саме темеље државног ауторитета, док није био довољан један једини ударац да се та зграда доведе до сурвавања? Није ли се она некад борила свим средствима против расположења да се држави да оно што је државно, није ли у сталној критици омаловажавала војску, саботирала општу војну обавезу, позивала на ускраћивање војних кредита итд, све дотле док успех више није могао изостати? Делатност такозване штампе био је сахрањивање немачког народа и немачког Рајха. А да не говоримо о марксистичким лажљивим листовима – њима је лаж исто тако животна потреба као мачки ловљење мишева, па њен задатак је само тај да се народу сломи народна и национална кичма, да би он сазрео за робовски јарам интернационалног капитала и његових правих господара - Јевреја!

А шта је предузела држава против овога масовног тровања нације? Ништа, и заиста, баш ништа! Неколико смешних указа, неколико казни против исувише великих подлости, и то је било све. Али, зато се веровало да ће придобити благонаклоност те почасте ласкањима, признавањем "вредности" штампе, њеног "значаја", њене "васпитачке мисије" и сличним још бесмислицама – а Јевреји су то прихватили с лукавим смешком и одговарали са пригушеном захвалношћу. Међутим, разлог за овај срамотни пораз државе није био толико у непознавању опасности, него напротив, у до неба вапијућем кукавичлуку и половичности свих одлука и мера које произлазе из тог кукавичлука. Нико није имао храбрости да примени далекосежно радикална средства, него се петљало овде као и свугде са стално половичним рецептима, и уместо да се ударац зада право у срце, највише што се чинило то је да се држи ова гуја отровница – с исходом да је не само све остало при старом, него напротив, да је из године у годину расла моћ институција које је требало сузбијати. Одбрамбена борба ондашње немачке владе против штампе која је нацију полако кварила, поглавито штампе јеврејског народа, била је без сваке праве линије, без одлучности, али пре свега без било каквог видљивог циља. Овде је у потпуности затајио бирократски разум тајних саветника, како у процени значаја ове борбе, тако и у избору средстава и утврђивању једног јасног плана. Без плана се наоколо тражио лек, понекад да би новинарску змију ако би сувише јако ујела, затварали на неколико

недеља, или месеци, али су змијско гнездо, као такво, лепо остављали на миру. Наравно – делом је ово била последица једне бескрајно лукаве тактике јеврејства, на једној страни, и једне заиста, али заиста бирократске глупости и безазлености, на другој. Јеврејин је био исувише паметан да би допустио да се његова целокупна штампа континуирано напада. Не... један део исте био је ту само зато да покрива други. Док су марксистичке новине на најпростачкији начин иступале против свега што је људима могло бити свето при поласку у бој, а државу и владу на најинфамнији начин нападале и велике делове народа хушкале једне против других, грађанско-демократски јеврејски листови знали су да себи дају привид чувене "објективности", избегавајући педантно све јаке речи, знајући тачно да сви шупљоглавци могу да суде једино према спољњем изгледу ствари, а никад не поседују способност да продру у унутрашње вредности, тако да се за њих вредност једне ствари мери према том спољњем, уместо према садржини - овде је у питању једна људска слабост којој имају да захвале за уважање њихове личности. За ове људе био је и јесте наравно лист »Frankfurter sajtung« (Франкфуртске новине) појам сваке честитости. Па те новине никада не употребљавају неуљудне изразе, одбацују сваку телесну бруталност и увек апелују да се борба води са "духовним" оружјем, која, зачудо, управо људима без духа, највише лежи на срцу. То је резултат нашег полуобразовања, које људе одваја од природног инстинкта, упумпава им извесно знање,

али их, међутим, не доводи до последњег сазнања, пошто и у томе вредноћа и добра воља саме нису у стању да буду од користи, него овде мора постојати неопходни разум и то онај урођени. Али последња спознаја је увек схватање инстинктивних узрока – то значи: човек никада не сме запасти у заблуду, да поверује да је заиста унапређен за господара и мајстора природе – као што то бедна охолост полуобразовања тако лако подупире – већ он мора да разуме и схвати фундаменталну нужност да природа влада ма колико да је његов живот подвргнут овим законима вечне борбе и рвања да се уздигне навише. Он ће тада осетити да у једном свету, у коме планете круже око сунца, месеци се врте око планета, у коме је увек само снага господарица слабости и њу присиљава да буде послушни слуга, или је ломи, да у таквом свету за човека не могу да важе посебни закони. И за њега такође владају вечна начела ове последње мудрости. Он може покушати да их схвати, али да се од њих отргне, никада неће успети. Управо за наш духовни полусвет, пише Јеврејин своју такозвану интеллигент штампу. За њега су »Франкфуртске новине« и »Берлински дневни лист« направљени, за њега је њихов тон уштиман, а на њега они врше свој утицај. И док они сви наизглед најбрижљивије избегавају спољне сирове форме, сипају ипак отров из других посуда у срца својих читалаца. Уз трабуњање у лепим тоновима и фразама, уљуљукују они своје читаоце у веровање, као да су заиста погонске снаге њиховог деловања чиста наука, или па чак и морал, док је то

уистину само исто тако генијална као и превејана вештина да се противнику на такав начин украде из руке оружје против штампе уопште. Јер, док се једни топе од пристожности, верују им тада радије сви празноглавци, да се код других ради само о лаким деформацијама, које, међутим, никад не би смеле да доведу до кршења слободе штампе – како се тај испад некажњеног лагања народа и тровања народа означава. Па се људи и устручавају да иступе против тог бандитизма, страхујући да ће у таквом случају одмах против себе имати "пристојну" штампу – то је страх који је исувише оправдан. Јер чим се покуша да се против једне од тих срамних новина иступи, сместа ће све остале да стану на њену страну, али никако због тога да би подржале начин те борбе, боже сачувај - овде се ради само о принципу слободе штампе и слободе јавног мишљења, само то треба да буде овде брањено. А код овакве галаме постају и најснажнији људи слаби, јер то долази из уста све самих "пристојних" листова. Тако је могао тај отров неометано да продре и делује у крвотоку нашега народа, а држава није поседовала снагу да овлада том болешћу. У смешним половичним средствима која је она употребљавала против тога, показивала се већ озбиљном претећа пропаст Рајха. Јер, једна институција, која више није решена, да се сама штити свим оружјем, практично се одриче сама себе. Свака половичност је видљиви знак унутрашњег пропадања, коме ће спољни слом пре или касније морати да следи и уследиће!

Верујем да ће данашња генерација, исправно вођена, лакше савладати ову могућност. Она је доживела разне ствари које су могле да ојачају нерве код онога који их уопште није изгубио. Сигурно да ће и у долазећем времену Јеврејин у својим новинама дићи огромну дреку, кад неко једном стави руку на његово омиљено гнездо, учини крај неред у штампи, и то васпитно средство стави у службу државе и не препусти га више руци странаца и непријатеља народа. Само, ја верујем да ће ово нас младе мање да оптерећује него некада наше очеве. Једна граната калибра тридесет центиметара сиктала је још увек више и горе него хиљаде јеврејских новинских гуја отровница - дакле, нека само сикће!

Даљи један леп пример за половичност и слабост у најважнијим животним питањима и судбу нације при руковођењу предратном Немачком је следећи: паралелно са политичким, обичајним и моралним заваривањем народа, текло је већ много година једно не мање масно **здравствено тровање** народног тела. Сифилис је почео, нарочито у велеградовима, да све више узима маха, док је туберкулоза равномерно, готово у целој земљи, обављала своју смртоносну жетву. Упркос томе што су у оба случаја последице за нацију биле ужасавајуће, нису се могле организовати одлучујуће мере против тога. Нарочито, у односу на сифилис, може се држање народног и државног руководства означити само као

потпуна капитулација. Код озбиљно замишљеног сузбијања морало се већ нешто шире и дубље предузети, него што се то у стварности дешавало. Проналазак једног лека сумњиве природе, као и његова пословно вредна примена, могле су код ове заразе само мало да помогну. И овде је могла да дође у обзир борба против узрока, а не одстрањење последица. Узрок, међутим, је у првом реду у нашем проституисању љубави! Чак, иако њен резултат не би била ова стравична зараза, она би била ипак од најдубље штете за народ, јер довољна је већ морална пустош, коју ова изопаченост собом доноси, да би један народ, полако, али сигурно, био гурнут у пропаст. Овладавање јеврејства нашим душевним животом и мамонизирање нашег напона за парењем, пре или касније ће покварити цело наше потомство, јер наместо снажне и здраве деце као плода једног природног осећања, ступиће сада само бедне индивидуе финансијске сврсисходности. Јер она постаје све више основа и једина претпоставка наших бракова. А љубав се, међутим, истутњи негде другде. Једно извесно време може се, наравно, и овде подсмевати природи, само, освета неће изостати, она ће се овде јавити касније, или боље речено: њу ће људи исувише касно приметити.

Колике су, међутим, катастрофалне последице једног трајног непоштовања природних предуслова за брак, може се видети на примеру нашег племства. Овде имамо пред собом резултате једног размножавања које је делимично почивало на чисто друштвеној

принуди, а са друге стране и на финансијским темељима. Ово прво, води до слабљења уопште, друго, до крвног тровања, пошто свака Јеврејка, власница робне куће, важи као подесна да допуни потомство Његове висости – које додуше онда и личи на то. У оба случаја последица је потпуна дегенерација. Надаље, грађанство настоји, данас, да иде истим путем и завршиће на истом циљу. Са равнодушном журбом покушава да се једноставно прође поред непријатних истина, као да би се таквим понашањем могло учинити као да се те саме ствари нису ни догодиле...

Не, чињенице да се наше велеградско становништво све више у свом љубавном животу проституише, и управо стога у све ширем кругу постаје жртвом сифилистичке заразе, не може се једноставно порицати, него она је просто ту. Највидљивији резултати овог масовног заражавања могу се, на једној страни, наћи у лудницама, а на другој, на жалост, код наше деце. Нарочито су она тужан производ беде незадрживог даљег окужавања нашег сексуалног живота – у обољењима деце откривају се пороци родитеља.

Постоје различити путеви да се човек против своје воље помири са овом непријатном, па и страшном чињеницом: једни уопште не виде ништа, или, боље речено, неће ништа да виде; ово је, наравно, далеко најједноставнији и најјефтинији "став". Други се заогрћу светачким плаштом једне исто тако смешне

као и још к томе и притворне смерности, говоре о читавој тој области, уопште само као о једном великом греху, и исказују, пре свега, у односу на сваког ухваћеног грешника своје најдубље згражање, да би онда пред овом безбожном zarazом затворили очи од побожног гнусања и молили драгога бога, да он – ако је могуће тек после њихове сопствене смрти – на целу ову Содому и Гомору пусти кишу сумпора и смоле, да би тако опет једном поставио пред ово бестидно човечанство поучни пример као опомену. Трећи коначно веома добро увиђају ужасне последице које ће ова зараза једном собом морати да донесе и које ће она донети, али они само слежу раменима, уверени да се и тако ништа не може предузети против те опасности, тако да се ствари морају пустити да иду онако како иду – својим током. Све је ово, наравно, комотно и једноставно, само се не сме заборавити да ће услед такве немарности цела нација пасти жртвом.

Изговор да, ето, и другим народима не иде, ништа боље, наравно, једва може нешто да промени у чињеници сопствене пропасти, изузев ако не би осећај што видимо, како су и други погођени овом несрећом, за многе већ сам по себи доносио ублажење сопствених болова. Али, питање је онда управо ово, који народ сам од себе, као први, па чак и једини, може да савлада ову куту, и које нације опет због ње пропадају. О томе се, на крају, и ради. И то је, такође, само један пробни камен вредности расе – раса која не издржи пробу, изумреће и уступити

место здравијим или пак жилавијим и отпорнијим. Јер, пошто ово питање у првој линији погађа потомство, оно спада у она питања о којима се са тако страшним правом каже да се греси отаца свете све до десетог колена - једна истина која важи само за злочине против крви и расе. Грех против крви и расе је наследни грех овога света и крај оног човечанства које се њему пода. А колико је само жалосна била предратна Немачка, суочена управо са овим питањем!?

Шта се предузимало да би се зауставило окужавање наше омладине у великим градовима? А шта да би се спречило заражавање и мамонизирање нашега љубавног живота? А шта да би се сузбило из тога настало ширење сифилиса у телу народа? Одговор се најлакше добија констатацијом шта је морало да се предузме. Пре свега, ово питање није се смело узети олако, него се морало схватити да од његовог решења зависи срећа или пак несрећа читавих генерација, па чак да би оно могло, ако не и морало, бити одређујуће за читаву будућност нашег народа. А такво сазнање обавезивало је на безобзирне мере и захвате. На почетку свих разматрања требало је да овлада уверење да је пре свега потребно концентрисати пажњу целе нације на ову ужасну опасност, тако да сваки појединац може да постане интимно свестан значаја ове борбе. Заиста преломне и понекад тешко подношљиве обавезе и оптерећења могу само онда довести до општег дејства, ако се појединцу осим принуде укаже још и на сазнање да

је то неопходно. Али, ту спада једно огромно просвећивање и потреба да се искључе сва дневна питања која одвлаче пажњу. У свим случајевима у којима се ради о испуњењу наизглед немогућих захтева или задатака, мора целокупна пажња једнога народа да се обједини и искључиво усмери само на ово једно питање, тако као да од његовог решења заиста зависи бити или не бити. Само ће се тако један народ учинити вољним и способним за заиста велика дела и напоре. Овај принцип важи и за појединца уколико хоће да оствари велике циљеве. И он ће ово моћи да учини само у постепеним размацима, и он ће онда увек морати да обједињује целокупне своје напоре да би постигао одређено ограничен задатак, све дотле док се не оствари његово испуњење и док се не буде могло предузети обележавање новог периода. Ко не изврши ову поделу пута који треба савладати, поделу у поједине етапе, и онда то плански, са најстрожом мобилизацијом свих снага не настоји појединачно да савлада, никада неће моћи да доспе до коначног циља, него ће остати да лежи негде на путу, или чак можда и по страни од пута.

Ово приближавање циљу радом је велика вештина и захтева увек залагање чак и последње енергије, да би се тако корак по корак савладао пут. Дакле, први предуслов који је потребан за савладавање једног тако тешког одељка људског пута је тај да вођству пође за руком да маси народа постави делимичан циљ који баш сада треба постићи и извојевати као

једино достојан људске пажње, а од чијег савладавања све зависи. Велика множина народа ионако не може никада да пред собом сагледа цео пут, а да се не умори или не почне да очајава због задатка. Народ ће у једном извесном обиму задржати пред очима циљ, али ће пут моћи да сагледа само у малим одељцима, слично путнику пешаку, који исто тако зна и познаје крај свога путовања, али боље савлада бескрајни друм, ако га раздели у етапе, и онда крене да преваљује сваку поједину ту етапу, као да је она већ сам тај жељени циљ. Само тако ће он, ипак, не губећи наду, ићи напред. Тако би се применом свих пропагандистичких помоћних средстава морало питање сузбијања сифилиса поставити као главни задатак нације, а не као један од задатка. Требало би да се у ту сврху, у пуном обиму, примењујући сва средства, људима утуве у главу оштећења од сифилиса као најужаснија несрећа, док цела нација не дође до уверења да управо од решења овог питања све зависи, будућност, или пропаст. Тек после такве једне, ако је неопходно и дугогодишње припреме, пробудиће се патња, а тиме и одлучност целог једног народа толико да се сад могу предузети веома тешке мере, које изискују жртве, а да се не буде у опасности да се то, можда, неће разумети, или да ће нас одједном хтење масе оставити на цедилу. Јер да би се тој кути озбиљно заврнула шија, нужне су огромне жртве и исто тако велики рад. Борба против сифилиса захтева и борбу против проституције, против предрасуда, старих навика, против досадашњих

представа, општих схватања, а при том не и на крају, против лажљиве и притворне смерности у извесним круговима.

Први предуслов за морално право да се поведе борба против ових ствари јесте омогућавање раног ступања у брак код будућих генерација. Касно ступање у брак представља принуду да се одржи једна институција која, нека каже ко шта хоће, јесте и остаје срамота за човечанство, једна институција која проклето лоше пристаје бићу, које иначе скромно, себе радо сматра сликом и приликом бољом.

Проституција је права срамота човечанства, само се она не може одстранити моралним предавањима, побожним хтењем итд. него, њено ограничење и коначно уклањање претпоставља различитих безброј предуслова. А први предуслов јесте и остаје стварање могућности раног ступања у брак које одговара људској природи, пре свега мушкарцу, јер жена је овде ионако само пасивни део. Како су збркани, па и неразумљиви данас делом постали људи, може се из тога закључити што се често не чује да мајке, из такозваног "бољег" друштва, говоре да би биле захвалне, када би за своје дете нашле мужа који је "већ сломио своје роге" итд. Пошто у овом случају влада мање оскудица него обратно, онда ће сирота девојка већ срећно да нађе таквог једног Зигфрида без рогова, а деца ће бити видљиви резултат таквог разумног брака. Када се помисли да осим тога још следи једно, што је могуће веће ограничење рађања,

тако да је природи ускраћена свака селекција, пошто наравно, мора да се одржи свако макакво једно биће, онда заиста само остаје питање, зашто уопште још постоји таква једна институција и какву сврху она треба да има? Није ли то онда управо исто као и сама проституција? Зар обавеза према потомству више не игра баш никакву улогу? Или зар се не зна какво ће проклетство човек натоварити на своју децу и децу њихове деце, таквим злочиначки лакомисленим начином у очувању последњег природног закона, али и последње природне обавезе? Тако се изопачују културни народи и постепено пропадају. Па и брак не може да буде сам себи сврха, већ мора да служи једном већем циљу, размножавању и одржавању врсте и расе. Само то је његов смисао и његов задатак. Под овим претпоставкама, међутим, може да се мери његова исправност само по начину како Он испуњава овај задатак. Већ због тога је рано ступање у брак исправно, јер даје младоме браку још ону снагу из које једино може да дође здраво и отпорно потомство. Наравно, за његово омогућавање потребан је цео низ социјалних претпоставки, без којих се уопште и не може мислити на рано ступање у брак. Стога решење овога само тако малог питања већ не може да се нађе без одлучујућих мера у социјалном погледу. Какав значај имају ове мере може се схватити највећма по појавама у једном времену, када такозвана "социјална" република својом неспособношћу да реши станбени проблем, сама једноставно спречава многобројне бракове и на тај начин иде на руку проституцији. Бесмисао нашег

начина поделе плата, који исувише мало узима у обзир питање фамилије и њене исхране, исто тако је један разлог који онемогућава тако многе ране бракове. Према томе, може се стварном сузбијању проституције само онда прићи, ако се једном начелном изменом социјалних односа омогући раније ступање у брак, него што је то до сада углавном био случај. Ово је најбоља претпоставка за решење овог питања.

У другом реду, међутим, васпитање и образовање морају да уклоне читав низ штета, о којима се данас, готово уопште, нико не брине. Пре свега, мора у досадашњем васпитању да дође до изједначења између духовне наставе и физичког одгоја. Оно што се данас зове гимназија је права смејурија у односу на грчки узор. Код нашег васпитања потпуно се заборавило да, на дужу стазу, може само у здравом телу да пребива здрав дух. Нарочито када се не узимајући у обзир поједине изузетке, има у виду велика маса једног народа, онда ова максима добија апсолутну важност. У предратној Немачкој, једно време се уопште више није водило рачуна о овој истини. Једноставно се грешило против тела пуном снагом, а при том се веровало да се у једностраном образовању "духа" поседује сигурна гаранција за величину нације. Била је то заблуда која је почела брже да се свети него што се мислило. Није нимало случајно што болшевистички талас нигде није наишао на боље тло него тамо где је живело једном глађу и сталном потхрањеношћу дегенерисано

становништво: у средњој Немачкој Саксонији и у Рурској области. Али у свим овим областима, као и код такозване интелигенције, једва долази до озбиљнијег отпора против ове јеврејске болести, из једноставног разлога, јер је дакако и сама интелигенција телесно потпуно пропала, иако мање из разлога сиромаштва већ више из разлога васпитања, искључиво духовно заузимање става нашег образовања у горњим слојевима чини их неспособним у временима када не одлучује дух него песница, неспособнима да се и само одрже, а камоли још и пробију напред. У телесној трошности не лежи ретко и први разлог за лични кукавичлук.

Претерано наглашавање чисто духовне наставе и занемаривање телесног образовања, подстрекавају, међутим, такође и сувише у раној младости настајање сексуалних представа. Младић који се у спорту и гимнастици доведе до гвоздене чврстине, мање подлеже потреби чулних задовољења, него бубалица кога кљукају искључиво духовном храном. Паметно васпитање морало би ово да узме у обзир. Надаље, оно не сме да испусти из вида да ће очекивања здравог младог човека од жене бити друкчија него оног прерано поквареног слабића. Стога мора целокупно васпитање да буде постављено тако да се слободно време младића употреби за користан одгој његовог тела. Он нема никакво право да у тим годинама докано наоколо глумари, да улице и биоскопе чини несигурним, него треба после свог уобичајеног дневног посла да челичи своје младо

тело и учини га чврстим, да га не би једном и живот затекао сувише мекушног. Ово испланирати и такође и спровести, усмеравати и водити, задатак је васпитања младих, а не искључиво упумпавање такозване мудрости. Оно такође треба да одстрани представу као да је бављење својим телом лична ствар сваког појединца. Не постоји никаква слобода која омогућава да се греша на рачун потомства, а тиме и расе.

Паралелним током са васпитавањем тела, треба да започне и борба против тровања душе. Цео наш јавни живот сличи данас једној стакленој башти сексуалних представа и надражаја. Нека се само ето погледа јеловник наших биоскопа, варијетеа и позоришта и свакако једва да би се могло порекнути да то није права храна, пре свега за омладину. У излозима и на рекламним стубовима делује се најнижим средствима да би се привукла на себе пажња масе. Да ово код омладине мора да доведе до изванредно тешких општећења, свакако да је свакоме јасно ко није изгубио способност да се уживи у њену душу. Ова морално суморна атмосфера води до представа и подстицаја у једноме добу, када дечак не би смео за такве ствари још да има никаквог схватања и разумевања. Резултат овог метода васпитања може се, управо не на баш охрабрујући и развеселавајући начин, студирати код данашње омладине. Она је прерано зрела. И тиме, такође, превремено остарела. Из судских сала продиру много пута догађања у јавност која дозвољавају

страшне увиде у душевни живот тих наших четрнаестогодишњака и петнаестогодишњака. Ко хоће сад овде да се чуди да већ у овим старосним круговима почиње сифилис да трага за својим жртвама? И није ли то један прави јад да се види, како тако много телесно слабачак, духовно, међутим, искварени млади човек, бива увођен у брачни живот лекцијама једне велеградске курве?

Не,... ко жели да предупреди проституцију, мора у првом реду да потпомогне отклањање и њених самих духовних претпоставки. Он мора да почисти ђубре нашег моралног окужења велеградске "културе", и то безобзирно и без колебања пред сваком галамом и дреком, која ће се наравно бесомучно подићи. Ако ми не уздигнемо нашу младост из мочваре њеног данашњег окружења, она ће се у њој утопити. Онај ко неће да сагледа ове ствари, подржава их и тиме постаје сукривац у лаганом проституисању наше будућности, која, ето, и лежи у генерацији која настаје. Ово прочишћавање наше културе мора да се протегне на готово све области. Позориште, уметност, литература, биоскоп, штампа, плакати и излози морају бити очишћени од појава једног трулог света и стављени у службу једне моралне, државне и културне идеје. Јавни живот мора да буде ослобођен од загушујућег парфема наше модерне еротике, исто тако као и од сваке немушке лажно часне неискрености. У свим тим стварима мора да се одреди циљ и пут старања за одржање здравља нашег народа, како телесног, тако и душевног. Право

личне слободе треба да начини место обавези одржања расе. Тек по спровођењу ових мера може да се спроведе медицинска борба против саме заразе са једним изгледом на успех. Само, чак и при том, не може се радити о половичним мерилима, него и овде мора да дође до најтежих и најдалекосежнијих одлука. Половичност је да се неизлечиво болесним људима пружи трајна могућност заражавања осталих здравих. Ово одговара једној хуманости која, да не би се чинило изашао једноме, дозвољава да стотине других пропадне. Захтев да се дефектним људима онемогући стварање других исто тако дефектних потомака, је заправо захтев најјаснијег разума и представља у свом планском спровођењу једно најхуманије дело човечанства. Он ће милионима несрећника уштедети незаслужене патње, али и, следствено томе, водити ка једном растућем оздрављењу уопште.

Одлучност да се у овом правцу наступа ће такође поставити и запрегу даљем ширењу полних болести. Јер, овде ће се морати, ако је неопходно, приступити немилосрдном изоловању неизлечивих болесника - једна варварска мера за несрећно тиме погођеног, али прави један благослов за савременике и за потомство. Пролазни бол једнога века моћи ће и спасиће векове од патње. Борба против сифилиса и његовог подстрекача проституције је један од најогромнијих задатака човечанства, огроман стога, јер се при томе не ради о решењу једног појединог питања по себи, већ о одстрањењу целог низа штета,

који управо као пропратне појаве дају подстицај за ову заразу. Јер, обољење тела је овде само резултат једног обољења моралних, социјалних и расних инстиката. Али, ако се ова борба из неке комоције или кукавичлука не поведе и не избори, онда нека само погледамо на народе кроз пет стотина година. Сlike и прилике господa Бога смеле би се сада веома ретко више да виде и сусрећу, а да се при том не огрешимо о онога најузвишенијег. Али, како се у старој Немачкој покушало да се са овом заразом обрачуна? При мирном испитивању указује нам се овде један заиста суморан одговор. Свакако да су се спознале у круговима влада ужасне штете ове болести, иако се није сасвим могло промислити о можда последицама њеним; само у борби против ње потпуно се затајило и уместо да се спроведу далекосеже реформе, радије се посезало за бедним мерама. Докторовало се ту и тамо око те болести и препуштало се да узроци буду узроцима. Поједине проститутке подвргаване су неком лекарском прегледу, стављане су оне под, надзор онолико колико је управо било могуће, и у случају једног утврђеног обољења стављане су у пољску болницу, из које су онда, после споља спроведеног излечења, поново пуштане против човечанства. Наравно, уведен је један "заштитни параграф" према коме је морао онај који није сасвим здрав или сасвим излечен, под претњом казне, да избегава сексуално општење. Свакако је ова мера по себи исправна, само у практичном спровођењу она би, углавном, у потпуности оманула. Прво би жена у случају несреће

која би је тиме погодила - већ и услед нашег или, боље, њеног таквог васпитања – у највећем броју случајева добила да се појави као сведокиња против бедног крадљивца њенога здравља - под ипак често мучним пропратним околностима - и дозволи још да је довуку у судску салу. Управо њој ово врло мало користи, она ће без даљњег, у највећем броју случајева, бити она која ће од тога највећма патити, јер зар неће ипак презрење њене одбојне околине њу још теже погодити него што ће ово бити случај код мушкарца. И најзад, замислимо њен положај, уколико је преносилац обољења баш управо њен супруг! Да ли она сад треба да се жали? Или, шта она уопште тада да чини? Што се тиче мушкараца, ту, међутим, је још и ова чињеница присутна, да он, на жалост, исувише често управо по обилно уживаном алкохолу натрапа на ову кугу, пошто је он у овом стању најмање у ситуацији да процени квалитет своје "лепотице", што је и иначе болесној проститутки исувише јасно познато и она стога увек посебно настоји да управо упеца мушкарце у овом идеалном стању. Крај је, међутим, тај што касније непријатно изненађени није више у стању, чак и при најревноснијем покушају присећања да се сети своје немилосрдне усрећитељице, што се уопште и не сме узети као чудно, кад је у питању један град попут Берлина или чак Минхена. Уз то још долази и то да се често ради о посетиоцима из провинције, који су целој чаролији велеграда и иначе потпуно бесловесно изложени. И најзад: ко би могао уопште да зна, да ли је он сад болестан или здрав? Не

догађају ли се многобројни случајеви у којима један на изглед излечени поново пада у исту болест и сада ужасну несрећу причињава и распростире, а да, пре свега, и сам једва да о томе слуги? Тако је дакле практично дејство ове заштите путем законског кажњавања једног окривљавајућег заражавања у стварности равно нули.

Сасвим исто то важи и о надзору над проституткама и, на крају крајева, је онда и излечење само чак и данас још несигурно и сумњиво. Сигурно је само једно: зараза се упркос свих мера све више шири. А тиме се, такође, и потврђује, на најизразитији начин, неделотворност истих тих мера. Јер све што се иначе још догађало било је исто тако недовољно као и смешно. Душевно проституисање народа није спречено, а и ништа се уопште није ни учинило за то спречавање. Али, ко је склон да све ово узме олако, тај нека бар једном простудира статистичку документацију о ширењу ове куге, нека упореди њен пораст од последњих стотину година, и нека се онда удуби у даљи њен развитак - и морао би тај онда да има досетљивост једног магарца, ако не би осетио како му кроз кичму промичу жмарци!

Слабост и половичност са којом се заузео став већ у старој Немачкој према једној тако ужасној појави, сме, дабоме, да се вреднује као један видљиви знак пропадања народа. Ако више не постоји снага за борбу за сопствено здравље, завршава се право за живот у овом свету борбе. Тај свет припада само

снажноме "целом", а не слабом "полутану". Једна од најочљивијих појава пропадања старог Рајха било је лагано снижавање опште културне висине, при чему ја под културом не мислим оно што се данас означава речју цивилизација. Она, напротив, изгледа пре да је непријатељица правих духовних и животних висина. Већ пре преласка у следећи век, почео је у нашу уметност да се пробија један елемент који је до тада могао да важи као потпуно стран и непознат. Свакако, да су се дешавале и у ранијим временима понекад забуне и збрке у укусу, само радило се у таквим случајевима ипак више о уметничким застрањењима којима је потомство бар морало да подари извесну историјску вредност, него о продуктима једног уопште не више уметничког, него штавише духовног изопачења све до недуховности. У њима је почео већ да се културно исказује онај касније наравно боље видљив настајући политички слом.

Бољшевизам уметности је једина могућа културна животна форма и духовно испољавање бољшевизма уопште. Кома ово изгледа као да је застрањујуће тврђење, он треба само да се подвргне разматрању уметности "срећно" бољшевизираних држава, и он ће тамо моћи да се диви са страхом оним болесним изопаченостима лудачких и пропалих људи, које смо ми упознали под заједничким појмом кубизма и дадаизма са од краја онога и на преласку у овај век, тамо као официјелно признатој државној уметности. Чак и у кратком периоду баварске Републике Совета,

ова појава је већ ступила на светлост дана, већ овде се могло видети како су сви ти званични плакати, пропагандистички цртежи у новинама итд. носили са собом не само печат политичког пропадања, него и културног. Ма како мало да је, рецимо, још пре шездесет година могао да се замисли један политички слом од ове сада већ достигнуте величине, исто тако мало је могао да се замисли и културни слом, као што је почео да се показује од 1900. године у футуристичком и кубистичким приказивањима. Пре шездесет година изгледала би просто као немогућа једна изложба такозваних дадаистичких "доживљаја", а организатори би свакако доспели у лудницу, док они данас чак председавају и у уметничким удружењима. Ова зараза онда није могла да настане, јер нити је јавно мњење ово трпело, нити је држава то могла да гледа. Јер, ствар је државног вођења да се спречи то да један народ буде теран у наручје лудила. Код њега, народа, међутим, морао би такав један развој ипак једнога дана да добије свој крај. Онога дана, наиме, када би ова врста уметности заиста одговарала општем схватању, наступио би један од најтежих и најмучнијих развоја човечанства - тиме би почео назадак људскога мозга, а крај, опет, тешко да би се могао уопште и замислити. Тек, чим се са тога гледишта развој нашег културног живота од последњих двадесет и пет година погледа, видеће се са страхом колико смо ми већ запали у тај назадак. Свугде наилазимо на клице које проузрокују почетак бујања корова, због кога ће наша култура, пре или

касније, морати да пропадне. А у њима можемо да спознамо појаве пропадања једног лагано трулећег света. Тешко оним народима који више неће бити у стању да савладају ову болест! Таква обољења могла су се у Немачкој готово у свим областима уметности и културе уопште да констатују. Све овде изгледа да је већ превршило врхунац и кренуло да срља у провалију.

Позориште је видљиво тонуло све дубље и дубље и свакако би већ тада безусловно као културни фактор нестало, да се нису још бар дворска позоришта окренула против овог проституисања уметности. Ако се изузму њихови и још неки други хвале вредни изузеци, онда су приказана позорница била такве врсте да је за нацију било сврсисходније да се посета њима сасвим избегне. Био је то један тужни знак унутрашњег пропадања, да се омладина већ више и није смела слати у највећи број тих, такозваних, "места уметности", што је и већ сасвим бестидно, отворено могло да се призна, са једним општим паноптикум упозорењем: "омладини овде забрањен приступ!". Али, треба имати у виду да су се такве мере опреза морале вршити на оним местима која су морала бити у првом реду ту за образовање омладине, а никако нису смела да служе за задовољавање старих, блазираних животних слојева. А шта би, ето, тек могли да кажу велики драмски писци свих времена за такво једно мерило, а шта тек пре свега у односу на ситуацију која је за такво мерило дала повода? Како би само плануо један

Шилер, како би огорчено један Гете окренуо главу од тога! Али, наравно, па и шта су ту сад некакав Шилер, Гете или Шекспир, према херојима новијег немачког песништва!?

Старе, изношене и преживеле, непревазиђене појаве. Јер то је било карактеристичност тога времена: не само да је оно само све више производило прљавштину, него још поврх тога каљало све заиста велико из прошлости. То је свакако једна појава која се увек може посматрати у таквим временима. Што су нискији и беднији производи једног времена и његових људи, тим више се мрзе сведоци некадашње веће висине и достојанства. Најрадије би се хтело у таквим временима да угуши сећање на прошлост човечанства уопште, да би се, искључивањем сваке могућности упоређивања, могло кичем још увек да подваљује као "уметношћу". Стога ће свака нова институција, што је она више беднија и мизернија, тако тим више настојати да брише и последње трагове прошлог времена, док ће свака заиста драгоцен иновација човечанства такође опет без комплекса моћи да се надовеже на добре тековине прошлих генерација, па чак често тек сада да покуша да доведе до правог значаја. Она неће морати да стрепи да, рецимо, пред прошлошћу избледи, него даје и са своје стране општем благу људске културе један такав драгоцен прилог, што ће она, често управо за пуно уздизање и вредновање, хтети и сама да чува и негује сећање на раније учинке и достигнућа, да би тако новим делима најбоље могла

да осигура пуно разумевање савременика. Само онај који свету, са своје стране, није у стању ништа драгоцено да подари, а опет настоји да се учини таквим као да он хоће да да бог зна шта, боље, ето, хоће да нешто да, мрзеће све заиста већ дато, и то, такође, најрадије ће негирати, или ће и уништити. То ни у ком случају не важи само просто за нове појавности у области опште културе, него такође и за оне из области политике. Револуционарни нови покрети ће тим више мрзети старе форме, што су они сами минорни. И овде се, такође, може видети како брига да се сопствени кич као нешто вредно пажње покуша да протури, води до следеће мржње против надмоћне вредности из прошлости. Док год, на пример, историјско сећање на Фридриха Великог није изумрло, у стању је Фридрих Еберт да изазива само условљено удивљавање. Херој из Сан Сусија односи се према некадашњем бременском крчмару отприлике као сунце према месецу - тек када згасну зраци сунца, може да засија месец. И стога је исувише схватљива и мржња свих нових месеца човечанства против звезда некретница.

У политичком животу уобичајавају такве нуле, ако им судбина пролазно у крило баци владавину, не само да са неумереном ревношћу каљају и прљају прошлост, него и сами себе спољним средствима изузимају од опште критике. Као пример за ово може да послужи такозвано републичко заштитно законодавство новог Немачког Рајха. Ако стога некаква нова идеја, нова наука, неки нови поглед на

свет или чак и политички као и привредни покрет покуша да оспори целокупну прошлост, хоће да је прикаже лошом и безвредном, мора се онда већ и из тих побуда бити крајње опрезним и неповерљивим. Најчешће је разлог за такву мржњу или само сопствена минорност или чак једна лоша намера по себи. Једна заиста благословена и срећна обнова човечанства увек ће имати тамо даље да гради, где је престао последњи добар темељ. Она се неће морати да стиди употребе већ постојећих истина. Зар нису цела људска култура као и човек сам, само резултат једног јединог другог развоја, у коме је свака генерација свој део материјала донела и уградила? Смисао и сврха револуција није онда та да се цела зграда сруши, него да се лоше уклопљено или неодговарајуће удаљи, отклони и да онда на поново ослобођеном здравом месту даље гради и уграђује. Само тако ће се онда моћи и смети говорити о неком напретку човечанства. У другом случају не би се свет никада могао поштедети и спасти хаоса, пошто би онда, забога, право на одбијање прошлости припадало свакој генерацији и следствено томе би ето она као претпоставку свог сопственог рада смела да разара дела прошлости. Тако није најтужније у стању наше целокупне културе предратног доба била само потпуна импотенција уметничке и опште културне стваралачке снаге, него мржња, којом се каљала и брисала успомена на велику прошлост. Скоро у свим областима уметности, нарочито у позоришту и књижевности, почело се на преласку у овај век да се производи мање значајно новог, него,

штавише, да се оно најбоље старо обезвређује и представља као минорно и превазиђено – као да је то време најсрамније минорности уопште било у стању да нешто превлада.

Али, из тог настојања да се прошлост избрише из очију савремености, произилазила је зла намера тих апостола будућности сасвим јасно и препознатљиво. На томе је требало да се увиди да се овде није радило о новим иако погрешним културним, схватањима, него о једном процесу разарања основа културе уопште и једном тиме могуће настајућем излуђивању здравог осећања уметности – и о духовној припреми политичког болшевизма. Јер, ако се Периклово доба приказује Пантеоном, онда се болшевистичка стварност може исказивати једино том кубистичком којештаријом. С тим у вези, мора се, такође и овде, поново указати на видљиви кукавичлук код дела нашег народа, који би на основу свога образовања и свога става морао бити обавезан да ступи у борбу против ове културне срамоте. Непрестано из страха пред галамом болшевичких апостола уметности, који сваког онога који у њима неће да види круну стваралаштва, на најбесомучнији начин нападају и као назадног ђифту етикетирају, одустајало се од сваког озбиљног отпора и приклањало се томе што је управо изгледало ето као ипак незаобилазно.

Човека је спопадао прави страх да не буде растргнут од тих полулудака или мангупа неразумности, као да је то нека срамота не разумети продукте духовних

дегенерика или разуларених варалица. Те културне јуноше наравно да су поседовале једно врло једноставно средство, а то је да своју бесмислицу печатују као неку Бог зна како моћну ствар - они су представљали сваку неразумљиву и видљиво сумануту којештарију као такозвани интимни доживљај задивљујућег света око себе, одузимајући на тако јефтин и низак начин највећем броју људи реч оспоравања већ унапред. Јер, па уопште и није требало и морало да се сумња у то да би и ово могао бити један интимни доживљај, али ипак се морало сумњати у то да ли је то прихватљиво, да се здравом свету претпоставе халуцинације духовних болесника или злочинаца. Дела једнога Морица фон Свинда или једнога Беклина, такође су била интимни доживљај, само управо уметника божански надарене врсте, а не некаквих лакрдијаша. А овде се могао тако добро да проучи бедни кукавичлук наше такозване интелигенције која се склањала спута сваком озбиљном отпору против овог тровања здравог инстинкта нашег народа и препуштала самом народу да се сам суочава са овом дрском бесмислицом. Да се не би важило као уметнички неук, свака уметничка којештарија се узимала у обзир, да би се коначно у процени добро или лоше заиста постало несигурним. Све у свему узев, били су то знаци једног лоше наступајућег времена.

Као значајно обележје мора се још и следеће констатовати: У 19. веку почели су наши градови све више да губе карактер културних места и да се срозавају у чисто људска насеља.

Мала повезаност коју поседује наш данашњи велеградски пролетаријат према своме месту становања је последица тога да се овде заиста ради само о случајном месном простору за боравак појединца и ни о чему другоме. Делом је ово у вези са честим променама места становања, условљеним социјалним односима, која човеку не дају времена за једно ближе повезивање са својим градом, а другим делом опет узрок овоме треба тражити у самој општој културној безначајности и сиромаштву наших данашњих градова.

Још у време ослободилачких ратова немачки градови нису само по своме броју били малобројни, него и према величини својој, скромни. Оно мало правих велеградова били су највећим делом резиденције и као такви поседовали су, готово увек, једну одређену културну вредност и најчешће, такође, и одређену уметничку слику. Тих неколико места са више од педесет хиљада становника били су, према градовима са истим становништвом данас, богати у научном и уметничком благу. Када је Минхен бројао шездесет хиљада душа, већ тада је стремио да постане једно од првих немачких уметничких станишта - данас је скоро свако фабричко место достигло овај број, ако га већ није и

вишеструко прекорачило, а понекад опет и само најмању од стварних вредности не може да назове сопственом. Чисте збирке стамбених и закупних "касарни" и ништа више. Како уопште код такве безначајности треба са таквим једним местом да настане једна нарочита повезаност, мора бити права загонетка. Нико неће да се присније веже за један град који ништа друго нема да понуди, него управо као сваки други, коме недостаје свака индивидуална нота, и у коме се ово све избегава, што би могло да изгледа као уметност или слично. Али, то није само случај ових градића, такође и стварни велегради постају са растућим приливом броја становништва, у односу према њему све сиромашнији стварним уметничким делима. Они изгледају све отрцанији и сивљи и дају сасвим исту обуку, иако у већем обиму, као мала сиромашна фабричка места. Оно што је новије време придодало културном садржају наших велеградова је потпуно недовољно. Сви наши градови се ките славом и благом прошлости. Ако би се из данашњег Минхена ето узело одједном, рецимо, све што је створено под Лудвигом I, видело би се са ужасом, како је сиротињски пораст од тог времена значајних уметничких остварења. Исто важи и за Берлин као и за највећи број других велеградова. Али, битно је ипак још и у следећем: наши данашњи велеградови не поседују ни један од споменика који треба да репрезентује целу слику града, коју би некако могли бити као заштитни знак целог времена. А то је опет био случај у градовима

старог доба, пошто је сваки од њих поседовао нарочити монумент свога поноса.

Оно карактеристично античних градова није било у приватним грађевинама, него у опште друштвеним споменицима, који нису изгледали одређени за један моменат, него за вечност, јер у њима није требало да се огледа богатство једног појединог поседника, већ величина и значај општега. Тако су настајали споменици који су били веома погодни да појединог становника на неки начин повежу са његовим радом, а који нам понекад данас изгледају готово неразумљивим. Јер, оно што су ови имали пред очима, биле су мање сиромашне куће приватних поседника, него раскошне грађевине целе заједнице. Према њима је стамбена кућа заиста спадала у једну безначајну споредност. Ако се упореде однос величина античких државних грађевина са, стамбеним кућама истог тог времена, онда ће се тек разумети изразита моћ и снага овог наглашавања принципа да се делима јавности одреди прво место. Оно што ми данас у гомилама рушевина и пољима руина античког света још као, малобројне упадљиве колосе са дивљењем сусрећемо, нису некадашње пословне палате, него храмови и државне грађевине, дакле дела чији поседници су били заједница. Чак и у сјају Рима, касног доба, прво место нису заузимале виле и палате појединих грађана, него храмови, стадиони, циркуси, аквадукти, базилике итд. државе, дакле оно што је припадало целом народу.

Чак се и германски средњи век придржавао истог руководећег начела, иако под сасвим другим уметничким схватањем. Оно што је у старом веку нашло свој израз у Акропољу или у Пантеону, огртало се сада у плашт форми готске катедрале. Као цинови уздизале су се ка небу ове монументалне грађевине изнад малог шаренила од занатских, државних или цигланих радњи средњевековног града и постајале су тако заштитни знаци који чак и данас још, пошто се поред њих све више пентрају ове кирајцијске касарне, одређују карактер и слику тих места. Катедрале, већнице и хале житних тргова као и куле су видљиви знаци једног схватања, које, на крају крајева, опет одговара само оном из антике. А како је, збиља, јадан постао данас однос између државне и приватне градње! Да је судбина Рима задесила Берлин, онда би потомци могли да се диве, како најмоћнијим делима нашега времена некада, робним кућама неколико Јевреја и хотелима неких компанија, као карактеристичном изразу културе наших дана. Нека се ипак само упореди грозан несклад који влада у једном граду као што је чак и сам Берлин, између грађевина Рајха и оних које припадају финансијском капиталу и трговини. Већ и сам износ употребљен за државну градњу је најчешће заиста смешан и недовољан. Не стварају се дела за вечност, него најчешће само за тренутну потребу. А при том уопште не влада никаква виша мисао.

Берлински двораци био је у време своје изградње једно дело другога значаја, него, рецимо, што је нова библиотека у оквиру савремености. Док је један једини бојни брод представљао вредност од округло шездесет милиона, за прву раскошну грађевину Рајха, која је требало да буде предодређена за вечност, за зграду Рајхстага једва да је било одобрена половина. Па чак, када је дошло на одлучивање питање унутрашњег опремања, високи дом је гласао против промене камена и наредио да се зидови обложе гипсом – овога пута су додуше, тако изгледа парламентарци, изузетно, заиста деловали исправно, гипсане главе заиста и не спадају између камених зидова. Тако нашим градовима данашњице недостаје узвишени заштитни знак народне заједнице, и стога се не би смело ни чудити ако оно у својим градовима не види заштитни знак или симбол чак ни себе саме.

Мораће доћи до једног опустошења које ће се практично исказати у потпуном неучествовању данашњег велеграђанина у судбини његовог града. И ово је знак срозавања наше културе и нашег општег слома.

Ово доба гуши у најсићушнијој сврсисходности, боље речено - у служби новца. Али, овде се онда не сме ни чудити ако под таквим једним божанством преостаје мало смисла за хероизам. Данашња савременост и стварност само жаће оно што је последња прошлост засадила.

Све ове појаве пропадања су у крајњем разлогу само последице недостатка једног одређеног равномерно признатог погледа на свет, као и из тога настале опште несигурности у процени и у заузимању става према појединим великим питањима доба. Стога и јесте, почев већ код васпитања, све половично и у колебању, страхује се од одговорности и завршава тако у кукавичком трпљењу сопствених признатих штета. Тамбурање о хуманизму постаје мода, и тиме што се слабачки попушта извитоперењима и појединце покрива - жртвује се будућност милиона. Колико све више надвладава општа разуданост показује једно посматрање религиозних прилика пре рата. И овде је већ одавно било изгубљено једно јединствено и делотворно уверење, у смислу погледа на свет, у великим деловима нације. При томе су мању улогу играли они бивши припадници цркве који су се издвојили од ње, него уопште сви остали равнодушни људи. Док су обе конфесије у Азији и Африци одржавале мисије, да би придобиле нове приврженике свог учења - једна делатност која је према продору нарочито мухамеданске вере могла да искаже само врло скромне успехе - губиле су у самој Европи милионе и милионе интимних присталица, који су се према религиозном животу или уопште односили страна, или пак своје сопствене путеве мењали. Последице, нарочито у моралном погледу, ни у ком случају нису биле повољне. Вредна пажње такође је све жешће настала борба против догматских основа појединих цркава, без којих опет на овом свету људи није ни замислив практични

опстанак једног религиозног веровања. Широка маса једног народа се не састоји од филозофа, али, управо је за масу вера често једина основа једног моралног погледа на свет уопште. Различите замене нису се тако сврсисходно исказале успехом, да би се могло у њима видети корисна замена за досадашња религиозна исповедања. Али, ако би религиозно учење и вера требало да заиста обухвате широке слојеве, онда је неопходни ауторитет садржаја овог веровања фундамент сваке стварности. Шта је онда за општи живот поједини животни стил, без кога сигурно и стотине хиљада од оних највише стојећих људи би разумно и мудро живели, милиони других, међутим, управо не, то су за државу државни уставни, а за поједине религије - догме. Тек њима се колебљива и бескрајно растегљива, чисто духовна идеја, одређено разграничава и доводи у једну форму, без које она никада не би могла постати вером. У другом случају не би идеја никада могла да надрасе један метафизички поглед, па чак, кратко речено, и филозофско мишљење. Напад против самих догми, по себи, сличан је стога веома јако борби против општих законских основа државе, и као што би овај нашао свој крај у једној потпуној државној анархији, тако би онај други нашао тај крај у једном безвредном религиозном nihilizmu. Али, за политичаре сме процена вредности једне религије мање да буде одређена, рецимо њеним пратећим недостацима, него, штавише, добротом једне очигледно боље замене. Али, док год таква једна замена очигледно недостаје, може постојеће да буде

демолирано само од стране лудака или злочинаца. Наравно да немају баш најмању кривицу због ових, не тако баш задовољавајућих религиозних прилика, они који религиозне представе исувише оптерећују чисто овоземаљским стварима, и на тај начин често западају у један сасвим непотребан сукоб са такозваном егзактном науком.

Овде ће победа, иако после тешке борбе, припасти скоро увек последњима, али ће религија у очима свих оних који нису у стању да се уздигну изнад једног чисто спољњег знања, претрпети тешке штете. Најгора су пак пустошења која настају злоупотребом религиозног уверења у политичке сврхе. Заиста се и не може довољно оштро иступити против оних бедних варалица који у религији хоће да виде само средство, које има да им учини политичке, боље рећи, пословне услуге. Те дрске лажиторбе дрече наравно са стенторским гласом, да би наравски и други грешници могли да чују своје »вјерују« у широки свет, само не да би за то своје »вјерују« ако је потребно и умрли, него да би могли уз помоћ њега боље да живе! За једну једину политичку превару одговарајуће вредности, њима је смисао целог једног веровања ништаван за десет бедних парламентарних мандата повезују се они са марксистичким смртним непријатељима сваке религије – а за само једну министарску фотелју би они свакако ушли у брак са самим ђаволом, уколико овога не би отерао још остатак уљудности.

Ако је у Немачкој од пре рата религиозни живот за многе производио један непријатан укус, онда је то требало приписати злоупотреби хришћанства, које је вршено од стране једне такозване "хришћанске" партије, као и бесрамности са којом се покушавала да идентификује католичка вера са једном политичком партијом. Ова подвала била је једна злокоб, која је једном низу штеточина свакако донела парламентарне мандате, али цркви штету. Овај резултат имала је ипак да сноси цела нација, тиме што су последице на тај начин условљеног лабављења религиозног живота управо дошле у једно време, у коме је без даљњег почело све да омекшава и да се љуља и колеба, а традиционалне основе обичаја и морала претиле да се слома. И то су такође биле пукотине и развалине у нашем народном телу које су могле да буду безопасне само толико дуго, уколико није настало неко посебно оптерећење, али које су морале да постану несрећом, уколико је због силине великих догађаја питање унутрашње чврстине нације примило одлучујући значај.

* * *

Исто тако су и у области политике за пажљиво око биле уочљиве штете које су настале, које, ако не би у догледно време било предузето побољшање или промена, смеле би и морале да значе једно долазеће пропадање Рајха. Бесциљност немачке унутрашње и спољне политике била је за свакога видљива, који

није намерно хтео да буде слеп. Компромисна привреда изгледа да је највише одговарала Бизмарковом схватању, да је "политика уметност могућег". Али је овде између Бизмарка и каснијих немачких канцелара постојала једна мала разлика која је првоне дозвољавала да такву једну изјаву о бити политике себи дозволи, док је исто тако схватање из уста његових наследника морало да захтева једно сасвим другачије значење. Јер, Бизмарк је хтео да са овом сентенцом само каже да за остварење једног одређеног политичког циља могу бити употребљене све могућности, односно да се може поступати према свим датим могућностима, а његови наследници су у овом исказу видели свечано ослобађање од нужности да се уопште политичке мисли или циљеви имају. А политички циљеви за руководство Рајха у то време заиста нису ни постојали. Овде је ипак недостајала нужна основа једног одређеног погледа на свет као и неопходна јасноћа о унутрашњим законима развоја политичког живота уопште. Није мало било оних који су у овом правцу суморно гледали на развој и јадиковали због непостојања плана и промишљености у политици Рајха, дакле врло радо увиђали своје унутрашње слабости и шупљине, само то су били аутсајдери у политичком животу: официјелна места владе су се до те мере равнодушно односила према сазнањима једног Хјустон Стјуарт Чемберлена, и као што се данас то још догађа. Ти људи су исувише глупи да сами нешто промисле, да сами буду у стању да мисле, а истовремено и уображени, да од других оно

неопходно науче - једна прастара истина, која је Оксенштима побудила на узвик: "светом влада само један делић мудрости", од кога, опет, делића наравно, готово сваки саветник министарства отелотворује само један атом. Од како је Немачка постала република, ово додуше више и не важи, - стога је и законом о заштити републике забрањено да се тако нешто верује или чак и изговори. Али, за Оксенштима је то била срећа да живи још онда, а не у овој "памятној" републици данас. Као највећи пункт слабости била је још и у предратном времену многоструко уочена институција у којој је требало да се отелотворује јачина Рајха: парламент, Рајхстаг. Кукавичлук и непостојање одговорности овде су се сјединили на најсавршенији начин.

Једна од бесмислица, која се данас не тако ретко чује, је та да је парламентаризам у Немачкој, "од доба револуције" затајио. Тиме се само исувише лако побуђује утисак као је рецимо пре револуције било друкчије. У стварности ова институција не може уопште друкчије да делује него уништавајуће, а она је то учинила такође још и у оно време, када је највећи број њих који је још увек био клепетушама опскрбљен, ништа није видео нити хтео да види. Јер да је Немачка срушена није ни најмањим делом требало захвалити овој институцији, али, зар та катастрофа није још раније настала и не може да важи као заслуга Рајхстага, него се мора приписати отпору који је истурио делатност овога гробара немачке нације и немачког Рајха још у оним

годинама мира. Из безброја од страховитих штета које директно или индиректно треба захвалити овој институцији, желим само да истакнем која највише одговара унутрашњем бићу ове најнеодговорније установе свих времена: ужасавајућа половичност и слабост политичког вођства Рајха изнутра и споља која у првом реду се мора приписати деловању Рајхстага у једној главној ствари политичког слома. Половично је било све што је некако било потчињено утицају овог парламента, па нека се посматра што год се жели. Половична и слаба била је политика савеза Рајха према споља. Тиме што се хтео одржати мир морало се неизбежно стремити рату. Половична је била и пољска политика. Раздраживало се, а да се икада озбиљно понешто предузимало. Резултат је био тај да нити се дошло до победе немства, нити до једног измирења са Пољацима, али је зато дошло до непријатељства са Русијом.

Половично је било и решење Елзас-лотаринског питања. Уместо да се бруталном песницом једном заувек смрви Француској хидри глава, а да се Елзашанима онда признају иста права, ништа од обе ове ствари се није учинило. А и није се могло уопште ништа, јер су ипак у редовима највећих партија седели издајници земље - у Центру, нпр, господин Ведерле. А све то је још могло да се и поднесе, да општој половичности није пала као жртва она сила од чије егзистенције је, на крају, зависио и опстанак Рајха: војска !!! Оно што је такозвани »Немачки

Рајхстаг« овде све изгрешио и само би било довољно да га за сва времена немачка нација оптерети проклетством. Из најбеднијих разлога су ови парламентарни партијски мангупи нацији украли и избили из руку оружје самоодржања, једину заштиту слободе и независности нашег народа...

Када би се данас отворили гробови фландријске висоравни, онда би се из њих уздигли крвави тужиоци, стотине хиљада најбољих младих Немаца који су због несавести ових парламентарних зликоваца рђаво и половично обучени или отерани у наручје смрти - њих и милионе мужева који су потонули у наручја мртвих - или постали богаљи, изгубила је отаџбина, све у свему, да би неколико стотина народних варалица омогућила политичке преваре, уцене или тако отровно бујање доктринарних теорија. Док је јеврејство помоћу своје марксистичке и демократске штампе извикивало у цео свет лажи о немачком милитаризму, и Немачку тако свим средствима настојало да оптерети, одбијале су марксистичке и демократске партије свако шире образовање немачке народне снаге. При том је морао огроман злочин који је тиме био почињен сваком сместа да буде јасан, који је само мало могао да промисли, да би у случају једног долазећег рата ипак цела нација морала да ступи под оружје, и, стога, дакле, због овог мангуплука тих чистих репрезентата сопственог такозваног "народног представништва" милиони Немаца да буду натерани пред непријатеља у лошој или половичној

извежбаности и опремљености. Али, ако се тако ставе по страни овим настале последице бруталне и јасне несавесности ових парламентарних слугерања, могао је овај недостатак извежбаних војника, на почетку рата, само исувише лако да води до губитка истих, што се онда у великом светском рату и потврдило на тако стравичан начин. Губитак борбе за слободу и независност немачког народа је резултат већ у миру исказане половичности и слабости у припреми целе народне снаге за одбрану отаџбине.

И док је на копну било исувише мало регрута извежбано, исто таква половичност била је на делу и у поморским снагама, да би се оружје националног самоодржања више или мање учинило безвредним. На жалост, било је дакле вођство морине и само инфицирано духом половичности. Тенденција да су сви бродови у градњи на доку увек мањи, него у исто време на доку постављени енглески, граде, била је мало далековида, а још мање генијална. Управо једна флота која од почетка чисто бројчано не може да подигне на висину са њеним предвиђеним противником, мора да настоји да недостатак броја надокнади изванредном борбеном снагом појединих бродова. Много тога зависи од надмоћне борбене снаге, а не од некакве легендарне надмоћи у "добрима". Модерна техника је заиста тако узнапредовала и дошла до великог усаглашавања у

појединим културним државама, да је морало као немогуће да важи да се бродовима једне силе додели једна битно већа борбена вредност него бродовима исте тонаже друге једне државе. А још много мање се може замислити да се постигне надмоћ код мањих депласмана према једном већем. Мала тонажа немачких бродова могла је заиста само да уследи у корист брзине и армирања. Фраза са којом се покушала да оправда ова чињеница, показала је додуше један веома страشان недостатак логике меродавних места које су биле у миру на власти. Објашњавало се, наиме, да немачки топовски материјал је толико убедљиво надмоћан енглеском, да је немачка 28 центиметарска цев британској 30,5 цм цеви уопште не одступа у учинку хица?! Али, управо стога је била обавеза да се сада исто тако пређе на топ од 30,5 цм, пошто је циљ морао да буде не достигнуће исте, него надмоћне борбене снаге. Иначе би такође и увођење 42 цм мерзера био по себи далеко надмоћан постојећом француском топу окомите палбе, а тврђаве свакако и мерзеру од 30,5 цм би такође пале жртвом. Само, вођство копнене армије размишљало је исправно, али вођство морнарице, на жалост, није. Одустајање од надмоћног дејства артиљерије, као и од надмоћне брзине лежало је, међутим, сасвим у из основа погрешној такозваној "мисли о ризику". Већ формом изградње флоте одрекло се у вођству морнарице од напада и поставило се већ од самог почетка принудно на дефанзиву. Али тиме се одустало и од крајњег успеха који вечито само у нападу јесте и

може да буде. Један брод са мањом брзином и слабијим оклопом ће, од бржег и јаче оклопљеног противника, најчешће бити од овог, који је на повољном одстојању за хитац, погођен у његово дно. Ово је морао да осети један читав низ и број наших крстарица на најгори начин. Колико је у основи погрешна била мировна намера вођства морнарице показао је рат, који је, где се то само иоле догађало, присиљавао на преармирање старих и боље армирање нових бродова. Али, да су у поморској бици код Скагерака немачки бродови поседовали исту тонажу, исто армирање и исту брзину као енглески, онда би под орканом сигурнијих у поготку и ефикаснијих у дејству немачких 38-цм граната британска флота потонула у мокри гроб. Јапан је некада водио другу политику флоте. Тамо је начелно постављена сва важност на то да се у сваком поједином новом броду добије једна надмоћна борбена снага према предвиђеном непријатељу. Томе је, међутим, онда одговарало, такође, тиме омогућени офанзивни ангажман флоте. Док се копнена војска у своме вођству држала још слободно по страни од таквих принципијелно погрешних замисли, подлегла је морнарица, која је, на жалост, "парламентарно" још боље била заступљена духу парламента. Она је била организована на основу слабих гледишта и касније према сличнима и устројена. Оно што је морнарица тада пак могла да задобије у смислу бесмртне славе, и морало се сад више признати добром немачком фабричком раду у изради бродова, као и способности и у неупоредивој

јуначкој храбрости појединих официра и посаде. Да је раније највише вођство морнарице генијалношћу одговарало овој херојској храбрости не би биле узалудне све те жртве.

Тако је, можда управо надмоћна парламентарна спремност, водеће главе морнарице у миру, постала несрећом исте, тиме што је на жалост у њеној изградњи почела да игра меродавну улогу уместо чисто војно у ствари парламентарно гледиште. Половичност и слабост као сићушна логика у размишљању, која је својствена парламентарној институцији, прожимали су такође и вођство флоте. Копнена војска се, као што је већ истакнуто, држала по страни од таквих принципијелно погрешних промишљања. Нарочито је ондашњи пуковник у Великом генералштабу, Лудендорф, водио огорчену борбу против злочиначке половичности и слабости, са којима се Рајхстаг супротстављао животним питањима нације и најчешће их негирао. Иако је борба, коју је овај официр онда водио, ипак била узалудна, онда је једном половином кривицу за то сносио управо парламент, а другим делом, међутим, и по могућности још бедније држање и слабост рајхсканцелара Бетман Холвера. А ово ипак не спречава кривце немачког слома ни најмање да баш данас хоће да пребаце кривицу на онога који се као једини супроставио овом затирању националних интереса - једна превара више или мање никада није била нарочито битна овим урођеним варалицама.

Ко сад помишља на све ове жртве које су натоварене нацији са неопростивом лакомисленошћу ових најнеодговорнијих, ко пред очима има све те бесмислено жртвоване милионе здравих људи, као и бескрајни циљ и срамоту, неизмерну патњу која нас је сада погодила, и зна да је то све дошло само због тога да би једној гомили несавесних штребера и ловаца на положај утрло пут до министарских фотеља, тај ће разумети да се те креатуре заиста могу именовати речима као што су фукара, мангуп и злочинац, иначе би смисао и сврха постојања ових израза у језичкој употреби били свакако неразумљиви. Јер, у поређењу са овим издајницима своје нације сваки улизица био би још частан човек.

* * *

Интересантно је да су све стварне тамне стране Немачке пале само онда у очи када је тиме унутрашња чврстина нације морала да отрпи штете. Па су чак, у таквим случајевима, непријатне истине управо извикиване у широке масе, док су иначе многе ствари радије срамно прећуткиване, па чак делом једноставно и порицане. То је био случај када је могло отвореним третирањем једног питања да дође до побољшања. При том нису моћна места владе о вредности и суштини пропаганде баш ништа разумевала. Да се паметном и трајном применом пропаганде једном народу чак и само небо представи као пакао и обратно, најбеднији живот као рај, знао је само Јеврејин, који је према томе такође и

деловао. Немац, боље речено његова влада, о томе није имала ни благог појма. Ово се најтеже осветило за време рата.

Свим овим назначеним и безбројним даљим штетама, у немачком животу пре рата, биле су насупрот многе предности. При једном праведном испитивању мора се чак признати да су највећи број наших ломова највећим делом такође и друге земље и народи назначавали као њихове сопствене, па су нас још и далеко остављале према њиховим ломовима, у сенци, при чему они нису поседовали многе наше стварне предности. На чело ових предности може се, поред осталих, ставити чињеница да је немачки народ међу скоро свим европским народима још увек највише покушавао да сачува национални карактер своје привреде и, упркос многих лоших предзнака, још је и понајмање подлегао интернационалној финансијској контроли. Додуше, једна опасна предност која је касније највећма постала изазивач светског рата. Ако се, међутим ово и много штошта друго остави по страни, морају се три институције из безброја здравих изворишта снаге нације издвојити, које су у својој врсти као примерене, па чак и недостижне, биле. Као прво, државна форма по себи и изражајност коју је она нашла у Немачкој новог доба.

Ко мери "вредност" немачке револуције на речи и величини личности, које је она од новембра 1918-те поклонила немачком народу, тај ће сакрити своју главу од стида пред судом потомства, коме више неће моћи да се запуше уста заштитним законима, итд. и које ће стога рећи то што ето ми ипак сви већ данас знамо, наиме, да мозак и врлина код наших новонемачких вођа стоје у обрнутој сразмери према њиховом брбљању и пороцима. Свакако да је монархија била многима, а пре свега широком народу отуђена. То је била последица чињенице да монарси нису увек били окружени, да кажемо најблиставијим, а посебно не најискренијим главама. Они су, на жалост, делом више љубили ласкавце него усправне природе, и тако су они такође од оваквих били и "инструирани". Једна, дакле, веома тешка штета у једном времену у коме је свет имао да претури велику промену у многим старим погледима и схватањима, коју, ту промену наравно, није могло да издржи схватање многих старовременских традиција на дворовима. Тако, на пример, на преласку у овај век није могао да више да изрази своје дивљењу обичан војник и човек за принцезу која би у униформи јахала дуж фронта. О дејству такве једне параде у очима народа, изгледа, по свему судећи, да се није могла добити никаква тачна представа, јер иначе не би свакако никада ни дошло до таквих сувише несрећних наступа. Такође, и не увек сасвим искрено тамбурање о хуманости ових кругова, више је деловало одбојно него привлачно. Ако се, на пример, принцеза »икс«

снисходљиво смилостивила да учини једну пробу јела у некој народној кухињи, са познатим резултатом, то је можда раније могло сасвим лепо да изгледа, али тада, у доба ове промене, успех је био сасвим супротан очекивању. При томе се, без даљњег, може претпоставити да височанство нема никаквог појма о томе, да је јело на дан њеног испитивања управо сасвим мало друкчије справљено него што је иначе уобичајавано. Само, потпуно је било довољно то што су људи ово знали. Тако је и најбоља намера постала по могућству смешна, ако не и управо раздражујућа.

Описи о увек тамо некаквој пословичној скромности и једноставности монарха, његово исувише рано устајање, као и његово право сатирање на раду, па све до у касну ноћ, а још к томе при непрестаној опасности његове претеће потхрањености, изазивале су ипак веома сумњичаве исказе. Па уопште се није чак ни тражило да се зна шта и колико монарх има милости да поједе; благонаклоно му се поклањао један "обилан" оброк; уопште се није стремило да му се неопходни сан ускрати, било се једноставно задовољно само тиме ако је он, и иначе као човек и карактер именов свога рода и нације омогућавао част и достојанство, и као регент испуњавао своје обавезе. Приповедање бајки исувише је мало користило, али је, с друге стране, тиме више наносило штете. Али ово, и много штошта слично, биле су ипак само ситнице. Горе је и деловало, на жалост, у врло великим деловима нације све веће

уверење, да се без даљњег влада одозго, и да се, стога, појединац нема дакле ни о чему даље да брине. Догод је влада заиста била добра, или пак бар хтела најбоље, ствар је још некако и ишла. Али тешко народу када је једном на место владе која је по себи хтела добро, требало да ступи нова, мање исправна, онда су безвољна прилагодљивост и детињасто веровање најтежа невоља каква се само замислити могла. А свим овим и многим другим слабостима стајале су насупрот и многе друге вредности. Најпре, монархистичком државном формом условљена стабилност целокупног државног вођства као и извлачење збира спекулација амбициозних политичара. Надаље, одржавање институција по себи, као и већ тиме засновани ауторитет, исто тако уздицање беамтерског тела, а посебно војске изнад нивоа партијско-политичких задужења. Што је још дошла предност личног отелотворења државног врха самим монархом као личношћу и узор једне одговорности коју монарх има јаче да носи на својим плећима, него случајна гомила једне парламентарне управе је у првом реду приписивана томе. И најзад, културна вредност монархије за немачки народ била је висока и могла је свакако да изравна друге недостатке. Немачке резиденције су још увек биле гнездо једног уметничког опредељења, које је без даљњег све више претило да изумре у нашем материјализованом добу. Оно што су немачки кнезеви управо у XIX веку учинили за уметност и науку било је узорно. У

сваком случају, данашње време се тиме уопште не може поредити.

* * *

Као највећи вредносни фактор у ово време започетог и лагано све више се ширећег распада нашег народног тела... да укњижимо војску. Била је то најмоћнија школа немачке нације и није се узалудно усмеравала мржња свих непријатеља баш против тог заштитника националне самоуправе и слободе. Овој јединственој институцији се не може никакав дивнији споменик поклонити, него констатовање истине да је она од свих минораца била клеветана, да су је они мрзели, против ње се борили, али такође од ње се и бојали. То што се без интернационалних експлоататора народа из Версаја у првом реду окренуо против старе немачке војске, допушта овај тек због тога да се призна као гнездо слободе нашег народа од моћи берзе. Без ове упозоравајуће снаге била би намера Версаја према нашем народу већ одавно извршена. Оно што немачки народ има да захвали војсци, може се кратко и сажети у једну једину реч, наиме – све !!! Војска је васпитавала у безусловну одговорност у једном добу, када је ова особина постала већ врло ретка, а потискивање исте све више било на дневном реду, почев од слике и прилике сваке неодговорности, од Парламента; она је надаље васпитавала у личну храброст у једном добу, када је кукавичлук претио да постане једна харајућа болест а спремност на жртву да се заложу за

опште добро већ сматрана скоро као глупост, а само је онај изгледао да је мудар, ко је своје сопствено »ја« умео најбоље да штеди и да форсира. Она (војска) је била школа, која је појединог Немца обучавала да добробит нације не треба тражити у лажљивим фразама интернационалног братимљења између Црнаца, Немаца, Кинеза, Француза, Енглеца итд., него у снази и одлучности сопственог народног бића. Војска је васпитавала у снагу и одлучност, док је иначе у животу већ почело да деловање људи одређује неодлучност и сумња. Она је хтела да значи нешто у једноме добу, када су свезнадари посвуда давали тон, да се високо поштује принцип да је једно наређење увек боље него никакво. У овом једином принципу крије се још једно непокварено, робусно здравље, које би се већ одавно изгубило у нашем осталом животу да се војска и њено васпитање нису старали за стално обнављање те исконске снаге. Потребно је дакако само да се погледа ужасна неодлучност нашег садашњег вођства Рајха, које није у стању да се мобилише ни за какво дело, изузев уколико се не ради о принудном потписивању неког новог диктата за пљачку народа - у том случају оно одбија наравно сваку одговорност и потписује са спремношћу једног тзв. камерног (канцеларијског) стенографа све што му се иоле само и подметне - јер у овом случају је лако донети одлуку... она му, ето, бива диктирана. Војска је васпитавала у идеализам и у преданост отаџбини и њеној величини, док су се у осталом животу лакомост и материјализам све више ширили. Она је васпитавала један народ против

поделе на класе и овде је можда показала као једину озбиљну грешку и институцију једногодишњег добровољаштва. Грешку због тога, јер је њоме принцип безусловне једнакости нарушен, и више образовани ниво постављен изван оквира опште околине, док би управо обрнуто било од користи. При ионако тако великој светској отуђености наших виших слојева и све већег настајућег отуђења према сопственом народу, могла је управо војска, нарочито благодатно да делује, да је бар у својим редовима избегавала свако издвајање тзв. интелигенције. Да се то није учинило, била је грешка, само која институција на овом свету може да буде безгрешна? Код ове, међутим, превагнуло је без даљњег толико оно добро, да је мали број мана остао далеко испод просечног степена људске недовољности. Али као највиша заслуга мора војсци старог Рајха да се урачуна то, што је она у једном времену опште мајоризације глава, главе постављала изнад мајоритета. Војска је према јеврејско-демократској промисли једног слепог поклоништва према броју поштовала веру у личност веома високо. Тако је она онда васпитала и оно што је најнеопходније било потребно новијем добу у мушкарце. У мочвари једног на све стране опште ширећег омекшавања и поженскавања избијало је из редова војске сваке године 350 хиљада снажних младића, који су у двогодишњој вежби губили мекуштво младости и задобијали челично снажна тела. Али млад човек, који је током тог времена учио да слуша, могао је потом тек да научи да заповеда. Већ се по кораку

препознавао ислужени обучени војник... Ово је била висока школа немачке нације и није се узалудно концентрисала на њу јаросна мржња оних који су из зависти и похлепе требали и желели немоћ Рајха и незаштићеност његових грађана. Оно што многи Немци у заслепљености или лошој вољи нису хтели да виде спознао је страни свет... немачка војска била је најмоћније оружје у служби слободе немачке нације и одгоја њене деце.

Уз државну форму и уз војску долази као трећи у савезу неупоредиви корпус чиновника старог Рајха. Немачка је била најбоље организована и најбоље управљана земља света. Ма колико се хтело замерити немачком државном чиновнику лака бирократска заосталост, у другим државама у том погледу није стајало боље, пре чак још горе. Али, оно што друге државе нису поседовале, била је изванредна солидарност овога апарата као и непоткупљиво поштено и часно опредељење његових носилаца. Радије још у неколико застарело, али ваљано и вемо, неголи просвећено и модерно, али зато минорно по карактеру, и као што се данас често показује, незнаљачко и немоћно. Јер, ако се сада радо тако ради, као да је немачка управа предратног времена свакако била бирократски успешна, само трговачки лоша, онда на то може да се одговори само следеће: Која земља света је имала боље вођени и трговачки организовани погон него Немачка у

њеним државним устројствима? Тек је револуцији омогућено да овај узорни апарат буде толико дуго разаран, док он најзад није изгледао зрео да буде узет из руку нације и у смислу оснивача ове републике да постане социјализиран, то значи, да служи интернационалном берзанском капиталу (иза којег стоје јевреји) као налогодавцу немачке црвене револуције. Оно што је притом немачки корпус чиновника и управни апарат посебно одликовало, била је његова независност од појединих влада, чија свакојака политичка опредељења нису могла на положај немачког државног чиновника да врше никакав утицај.

Додуше, после револуције и ово се из темеља променило. На место моћи и способности ступио је партијски став, и тиме је један самосталан и назавистан чиновник пре ометан него унапређиван.

Задивљујућа снага и моћ старог Рајха почивала је на државној форми, на војсци и на корпусу чиновника. Ово су у првом реду били узроци једнога својства, које данашњој држави потпуно недостаје - државни ауторитет! Јер они не почивају на наклапањима у парламентима и земаљским скупштинама, а такође и на законима за њихову заштиту, или судским пресудама за застрашивање дрских опонената истих итд., него на општем поверењу које је вођству и управи друштва смело и могло да се указује. Ово поверење је опет резултат једног непоколебљивог унутрашњег убеђења у несебичности и ваљаности

владе и управе једне земље, као и сагласности смисла закона са осећањем општег погледа на морал. Јер, владе и системи се не одржавају трајно путем притиска силе, него вером у њихову доброту и истинитост у заступању и форсирању интереса једног народа. Ма како, дакле, да су извесне штете у предратном времену претиле да круне и поткопавају унутрашњу снагу нације, оно се ипак не сме заборавити да су друге државе патиле од највећег броја ових болести још више него Немачка, а ипак у критичном тренутку опасности нису затајиле нити пропале. А када се још и помисли да су немачким слабостима пре рата исто тако насупрот њима биле и велике снаге, онда може и мора да последњи узрок слома још лежи у другој једној области, а то је такође случај.

Најдубљи и последњи разлог пропадања старог Рајха био је у непрепознавању и непризнавању расног проблема и његовог значаја за историјски развој народа. Јер, сва збивања у животу нису испољавања случаја, него природно токови нагона за самоодржањем и размножавањем врста и расе, чак и ако људи не могу да буду свесни унутрашњег разлога свога деловања.

НАРОД И РАСА

Постоје истине које тако упадљиво леже на путу да их управо због тога обичан свет не може ни да види нити бар да примети. Тај свет пролази поред таквих истина које боду очи понекад као слеп и највећма је њима изненађен када изгледа неко открије оно што би сви морали да знају. На стотине хиљада наоколо лежи Колумбових јаја, само се Колумби ретко могу срести. Тако лутају људи без изузетка у врту природе наоколо, уображавају себи да готово све познају и знају, и пролазе ипак са мало изузетака као слепи поред једног најупадљивијег начела своје владавине: унутрашње затворености врста свих живих бића на овој земљи.

Већ и површан поглед показује као готово непроменљив основни закон свих безбројних изражајних облика животне воље природе, њену у себи заокружену и ограничену форму расплођавања и размножавања. Свака животиња пари се само са својим садругом из исте врсте. Сеница одлази ка сеници, зеба зеби, рода к роди, пољски ка пољском мишу, кућни ка кућноме мишу, вук ка вучици итд. Само изванредне околности могу ово да измене, у првом реду принуда заробљеништва као и једна друга немогућност парења у оквиру исте врсте. Али онда почиње природа да се свим средствима супротставља против тога и њен видљиви протест састоји се или у ускраћивању даље способности

размножавања за бастарде, или ограничава плодност каснијих потомака у највећем броју случајева опет она одузима имунитет отпорности против болести и непријатељских напада. То је само природно. Свако укрштање двају не сасвим исто високих бића, даје као продукт једно средње створење између висине обеју родитеља. То дакле значи: младунче ће свакако бити више него расно нижа половина родитељског пара, само не и тако висока као виша половина родитељског пара. Сходно томе, оно ће касније у борби против ове више подлећи. Али, такво парење супротставља се вољи природе за више неговање живота уопште. Услов за ово није у повезивању више и мање вредних, него у безусловној победи оних првих. Јачи мора да влада, а не да се претапа са слабијим, да би тако жртвовао сопствену величину.

Само рођени слабић може ово да осећа као ужасно, али зато је он ипак на крају само један слаб и ограничен човек, јер да овај закон не влада, био би дакако незамислив сваки претпостављени виши развој свих органских живих бића. Последица овога у природи општеважећег нагона за чистотом расе није само оштро разграничење појединих раса ка споља, него и њихова хармонична врста бића у самој себи. Лисица је увек лисица, гуска је гуска, тигар је тигар, итд., а разлика може у највећма да буде у различитој мери снаге или, јачине, памети, сналажљивости, истрајности и тако даље појединих егземплара. Али никад се неће моћи наћи једна

лисица која би према свом унутрашњем својству могла имати хумане прохтеве према гускама, као што исто тако не постоји и једна нормална мачка са пријатељском наклоношћу ка мишевима. Стога настаје и овде међусобна борба, мање услед унутрашње одбојности рецимо, а више због глади и љубави. У оба случаја природа посматра мирно, чак задовољно. У борби за хлеб насушни, подлећи ће све слабо и болешљиво, мање одлучно, док ће борба мужјака за женку само најздравијем и најјачем дати право на оплођавање, или пак могућност за то.

Увек је борба средство за унапређење здравља и отпорне снаге врсте, а стога и узрок за виши развој истих. Да је ток био другачији, онда би престало свако даље и више формирање, а наступило би пре оно супротно. Јер, пошто минорно према својој броју претеже ономе најбољем, онда би се при истом животном одржању и могућностима даљег расплођавања лошије много брже размножавало, да би на крају оно најбоље морало неумитно да одступи. Дакле, мора да се предузме једна коректура у корист бољег. А ову опет осигурава природа, тиме што слабији део подвргава тако тешким животним условима, да се већ и услед њих ограничи број, а остатак најзад више не буде препуштен без обзира размножавању, него му се овде врши један нови безобзиран избор према снази и здрављу. Али ма колико она већ мало жели парење слабијих појединих живих бића са јачима, утолико мање још и стапање виших раса са нижим, јер би наравно у

другом случају можда цео њен рад на однеговању виших врста, који можда траје стотинама хиљада година, био једним ударцем отрт. Историјско искуство пружа овде безбројне доказе. Оно показује у застрашујућој јасноћи да при свакој мешавини крви Аријевца са нижим народима, излази као резултат крај носиоца културе. Северна Америка, чије се становништво у далеко највећем делу састоји од германских елемената, а које се само врло мало мешало са нижим обојеним народима, показује једно друго човечанство и другу културу него Централна и Јужна Америка, у којима су се дошљаци поглавито романског порекла понекад у великом обиму мешали са урођеницима. На овом једном примеру већ може се јасно и распознатљиво спознати дејство мешања раса. Расно чист и неизмешано преостали Герман, американског континента уздигао се до господара истога - он ће остати господар толико дуго док год и он не падне жртвом крвног скрнављења. Резултат сваког расног укрштања је, дакле, сасвим кратко речено, увек следеће: а) опадање нивоа више расе; б) телесни и духовни назадак, а тиме почетак једног иако лаганог, а оно ипак сигурно трајног обољења које све више узима маха. Такав један развој увести, међутим, не значи ипак ништа друго него чињење греха против воље вечног Ствараоца. Али као грех се овај чин и награђује. Тиме што човек покушава да се одупре гвозденој логици природе, упада он у борбу са основним законима, којима и сам он има да захвали своје битисање као човек.

Тако његово делање против природе мора да доведе до његове сопствене пропасти. А овде, наравно, наступа права јеврејско дрска, али исто тако глупава примедба модерног пацифисте: "...па човек управо и превладава природу".

Милиони трабуњају ову јеврејску бесмислицу без размишљања и на крају заиста уображавају да и сами представљају неку врсту надвладаоца природе, при чему им ипак као оружје ништа друго није на располагању до једна идеја, а још к томе и једна тако мизерна, да се према њој заиста и не може представити себи никакав свет. Само, независно сасвим од тога да човек ни у једној ствари није успео да надвлада природу, него у најбољем случају покушао да подигне један или други скут њеног огромног, циновског вела, вечних загонетки и тајни, да он у стварности ништа не проналази, него све само открива, да он не савлађује природу, него само на основу сазнања појединих природних закона и тајни се уздиже до господара оних других живих бића којима то знање управо недостаје - дакле, сасвим независно од тога не може једна идеја да превлада основе постојања и битисања човечанства, јер сама идеја дакако зависи од човека. Без човека не постоји ниједна људска идеја на овом свету, стога је и идеја као таква ипак условљена постојањем људи и тиме и свих закона, који су створили основе за ово битисање. И не само то! Одређене идеје су чак везане и за одређене људе. Ово важи најчешће управо за такве мисли, чији садржај своје порекло нема у

једној егзактној научној истини, него у свету осећања или, као што је данас уобичајено да се тако лепо и јасно изрази, који одражава "један унутрашњи доживљај". Све ове идеје, које ничег заједничког немају са хладном логиком по себи, него представљају чисто испољавање осећања, етичке представе итд. приковане су за живот људи, чијој духовној снази представа и стваралаштва оне имају да захвале за своју егзистенцију. Али, управо тада је ипак одржање тих одређених раса и људи предуслов за постојање тих идеја. Ко би, на пример, заиста од срца желео победу пацифистичке мисли на овом свету, морао би да се свим средствима заложити за освајање света од стране Немаца, јер ако би то испало обрнуто, веома лако би са последњим Немцем изумро и последњи пацифиста, пошто остали свет једва да је тако дуго укопао у ову природи супротну такође и разуму супротну бесмислицу, као што је на жалост то случај са нашим сопственим народом. Морало би се то, дакле, хтео то неко или не, с озбиљним хтењем одлучити да се воде ратови, да би се дошло до пацифизма. Ово и ништа друго је и намеравао амерички "усређитељ" света Вилсон - бар су тако веровали наши немачки фантасти - чиме је опет наравно и постигнут циљ. А стварно је пацифистичко хумана идеја можда сасвим добра онда када највише стојећи човек претходно себи у таквом једном обиму освоји и потчини свет, који га онда учини јединим господаром земљине кугле. Овој идеји онда недостаје могућност једног штетног дејства у управо оној мери у којој њена

практична примена постаје ретка и коначно немогућа.

Дакле, прво борба, а онда можда пацифизам. У другом случају је човечанство превазишло врхунац свога развоја, а крај није владавина некакве етичке идеје, него варварство и у том следу хаос. Овде наравно може овај или онај и да се смеје, само ова планета је плутала већ милионима година кроз етар без људи и она може једном поново исто тако да се креће, ако људи забораве да они свој виши живот не захваљују идејама неких суманутих идеологија, него спознају и безобзирној примени чврстих природних закона.

Све чему се ми данас на овој земљиној кугли дивимо, наука, уметност, техника и проналазаштво - само је стваралачки производ малог броја народа можда у првобитно праисконском времену једне расе. Од њих зависи и постојање целе ове културе. Ако они пропадну, онда тоне са њима и лепота ове земље у гроб. И ма колико, на пример, на људе може да утиче тло, тако исто и резултат тих утицаја увек може да буде различит, већ према раси која је у питању. Мала плодност једног животног простора може једну расу да подстакне на највећа достигнућа, код једне друге оно ће само бити узрок за најгорче сиромаштво и коначну потхрањеност са свим њеним последицама. Увек је унутрашња надареност народа одлучујућа за начин дејства спољних утицаја. Што код једних води ка изгладњавању, подстиче друге у предани рад.

Све велике културе прошлих времена пропадале су само због тога, јер је раније стваралачка раса одумирала од прљања своје крви. Увек је последњи разлог такве једне пропасти погрешна процена да све културе су зависне од човека а не обратно, да дакле, да би се једна одређена култура сачувала, мора да се одржи човек који је ствара. Ово одржање је, међутим, везано за чврсти закон нужности и права победе најбољег и најјачег. Ко хоће да живи тај се дакле бори, а ко неће да се бори на овом свету вечног ринга, не заслужује живот. Чак и када је то заиста тако страшно - то је управо и само тако! Но, сигурно ипак је далеко страшнија судбина она, која погађа оног човека, који верује да може да превлада природу и у основи узев, ипак је само омаловажава. Сиромаштво, несрећа и болести су онда њен одговор! Човек који не увиђа и не води рачуна о расним законима, зар да заиста убија своју срећу која њему изгледа да је подређена. Он спречава победнички поход најбољих раса, али тиме и предуслов за целокупан људски напредак. Следствено томе он се онда увршћује, оптерећен осећајношћу човека, у простор беспомоћне животиње.

Излишан би био почетак да се око тога споримо, која раса или које расе су биле првобитни носиоци људске културе и тиме стварни оснивачи онога што ми данас свеобухватно назначавимо једном речју - »човечанство«. Једноставније је да се ово питање

постави за садашњицу, а овде се онда даје и одговор који је лак и јасан. Оно што ми данас пред нама видимо као људску културу, као резултате и уметности, науке и технике, готово је искључиво стваралачки производ Аријеваца. Али, управо ова чињеница не дозвољава необразложени повратни закључак, да је он сам био заснивач вишег људства уопште него да представља пратип онога што ми разумемо под речју "човек".

Он је Прометеј човечанства из чијег светлог чела је изискрила божанска искра генија за сва времена, који увек изнова палећи ову ватру, која као сазнање осветљава ноћ ћутљивих тајни омогућава људима да се вину путем владоца над осталим бићима ове земљине кугле. Уколико се он искључи – дубока тама ће онда можда већ после неколико хиљада година се поново спустити на земљу, а људска култура ће пропасти и свет ће опустети. Ако би се човечанство поделило у три врсте: у засниваче културе, у носиоце културе и разараче културе, онда би свакако као представник прве врсте дошао у питање само Аријевац. Од њега потичу фундаменти и зидине, свих људских творевина, а само су спољна форма и боја условљени одговарајућим карактерним цртама појединих народа. Он лиферује моћни грађевински материјал и планове за свакојаки људски напредак, а само изведба тога одговара врсти бића појединих раса. За неколико деценија ће, на пример, цео исток Азије једну културу назвати својом, чији ће последњи темељ исто тако бити

хеленски дух и германска техника, као што је код нас случај. Само ће спољна форма – бар делом – носити црте азијатске врсте бића. Није тачно, као што неки мисле, да Јапан за своју културу узима европску технику, него ће се европска наука и техника стапати јапанским својствима. Основа стварног живота није више посебна јапанска култура, иако она – јер споља више упада у очи Европејцима због унутрашње разлике, одређује боју живота, него моћни научно технички рад Европе и Америке, дакле аријевских народа.

На тим достигнућима искључиво може и исток да следи општем људском напретку. Ово даје основе борбе за свакодневни хлеб, ствара оружје и оруђе за то, а само спољна израда се постепено прилагођава јапанском бићу. Али ако би од данас свако даље аријско утицање на Јапан наједном изостало, да претпоставимо да Европа и Америка пропадну, онда би могао кратко време још да потраје садашњи успон Јапана у науци и техници. Само већ за мало година би бунари пресушили, јапанска својеврсност би добила, али би данашња култура окоштала и поново утонула у сан, из кога је она пре седам деценија утицајем аријског културног таласа тргнута. Стога је, управо тако као што данашњи јапански развој захваљује свој живот аријском пореклу, једном и у сивој прошлости такође страни утицаји и страни дух био побуђивач тадашње јапанске културе. Најбољи доказ овде даје чињеница каснијег окоштавања и потпуног кочења. Оно може код једног народа само

онда да настане, ако се раније стваралачко расно језгро изгубило или је касније недостајало спољно деловање, које је дало подстицај и материјал за први развој на културном пољу. Али, стоји чврсто да један народ прима своју културу у битним основним материјалима од страних раса, прихвата је и прерађује, да би онда изостанком даљих спољних утицаја увек изнова се окоштавала, и онда се таква једна раса свакако може означити као »културно носећа«, али никада као »културно стваралачка«.

Једно испитивање појединих народа са овога становишта даје чињеницу да се готово свагда не ради о претходно културно заснивајућим, него готово увек о културно носећим. Увек се, на пример, исказује следећа слика њиховог развоја: Аријска племена потчињавају често уз смешно малу своју народну бројчаност стране народе и развијају сада, подстакнути посебним животним условима нове области (плодност, климатска стања, итд.) као и у предности због количине на располагању постојеће помоћне снаге у људима нижих врста, њихове у њима дремајуће духовне и организаторске способности. Они остварују за често мало миленијума, па чак и векова, културе које су првобитно потпуно носиле унутрашње црте њиховог бића, прилагођено горе већ назначеним посебним својствима тла као и потчињених људи. Али се на крају освајачи огреше о онај свој на почетку поштовани принцип одржавања чистоте своје крви и расе, па почињу да се мешају са подјармљеним

урођеницима и завршавају тиме своје сопствено битисање, јер случају сагрешења у рају, још увек је наравно следовало и истеривање из истога. После хиљаду година и више, често онда се показује последњи видљиви траг некадашњег народа господара у светлијем тону коже, који је његова крв оставила подјармљеној раси, и у једној окошталој култури коју је он као некадашњи стваралац засновао. Јер тако као што се у крви потчињених изгубио стварни и духовни освајач, изгубило се такође и погонско гориво за бакљу људског културног напретка! Као што боја коже од крви некадашњих господара задржава један лаки одсјај као успомену на исте, исто тако је и ноћ културног живота благо осветљена преосталим творевинама некадашњих лучоноша. Оне светле кроз све опет изнова долазећа варварства и буде код посматрача без мисли у моменту само често помисао, да пред собом види слику садашњег народа, док је то у ствари само огледало прошлости, у које он гледа.

Може се онда догодити да такав један народ други пут, па чак и још и чешће, за време своје историје доспе у додир са расом свога некадашњег културног доносиоца, а да није потребно ни да постоји неко сећање на раније сусрете. Несвесно ће се остатак некадашње господарске крви окренути новој појави и оно што је тек само било могуће принудом, сада се може постићи сопственом вољом. Јер нови културни талас одмиче свој наступ и истрајаће толико дуго, док његови носиоци поново не потону у крви

страних народа. Задатак једне будуће историје културе и света биће да у том смислу испитује, а не да се угуши у интерпретирању спољних чињеница, као што је ово, на жалост, исувише често случај код наше данашње историјске науке. Већ из ове скице развоја "културно носећих" нација исказује се такође и слика постојања, деловања и пропадања стварних заснивача културе на овој земљи, самих Аријеваца. Као што у свакодневном животу такозваном генију треба посебан повод, чак често формалан потицај, да би заблистао, тако и генијалној раси у животу народа. У монотонији живота често и значајни људи уобичавају да изгледају безначајни и да једва штрче изнад просека своје околине, међутим, чим дођу у ситуацију у којој би други клонули или се збунили, из неупадљивог просечног детета упадљиво израста генијална природа, не ретко на чуђење свих оних који су га до сада виђали у осредњости грађанског живота – зато што и пророк ретко да нешто вреди у сопственој земљи. Да би се ово посматрало нигде нема више прилике него у рату. Из наизглед безазлене деце изненадно у часовима невоље, кад други клону, израстају јунаци неустрашиво одлучни, са леденом хладноћом просуђивања. Ако овај час испита не би дошао, једва да би неко наслутио да је у голобрадом дечаку скривен млади јунак. Готово увек је потребан било какав потицај да би се изазвао геније. Ударац судбине, који једног човека обара на земљу, код другог изненада наилази на отпор, а разбијањем љуштуре свакодневице се пред очима зачуђеног света појављује дотад скривено језгро. Он

се онда опире и не жели да верује да је његова наизглед иста природа одједном неко друго биће, дешавање које се понавља код сваког значајног људског детета. Иако изумитељ, на пример, своју славу заснива тек на дан свог открића, погрешно је ипак мислити да би и генијалност по себи тек у том часу ушла у човека – искра генија постоји у глави стваралачки стварно надареног човека од часа рођења. Права генијалност је увек урођена, а никад није навика нити пак научена. Ово, међутим, као што је већ поменуто, не важи само за појединачног човека већ и за расу. Креативно активни народи су одувек и из основе стваралачки обдарени, и онда кад то очима површног посматрача није препознатљиво. И овде је привидно признање могуће увек само у пратњи извршених дела, пошто остали свет није способан да препозна генијалност по себи, већ види једино његове видљиве појавности у форми изума, открића, грађевина, слика итд., али и овде често потраје док она не успе да се пробије до ове спознаје. Баш као што у животу појединачног значајног човека генијална или пак изванредна обдареност, покренута тек нарочитим поводима, тежи само практичном остварењу, и у животу народа стварно искориштење постојећих стваралачких снага и способности може често да уследи тек ако за то постоје одређене претпоставке. То најјасније можемо видети на оној раси, која је била и јесте носилац развоја људске културе - на Аријевцима.

Чим их судбина доведе у посебне прилике, њихове постојеће способности почињу да се развијају у све бржем следу, или да се претачу у опипљиве форме. Културе које оснивају у таквим случајевима се скоро увек одлучујући одређују постојећим тлом, датом климом – и покореним људима. Ово последње је свакако скоро најпресудније. Што су техничке претпоставке за културну активност примитивније, то је неопходније присуство људских помоћних снага, које онда, организационо окупљене и примењене, треба да замене снагу машине. Без ове могућности коришћења нижих људи, Аријевац никад не би могао да начини прве кораке ка својој каснијој култури, управо онако као што Он без помоћи појединих погодних животиња, које је знао да припитоми, не би дошао до технике, која му сада дозвољава да му полако, управо ове животиње више не буду потребне. Изрека: "Црнац је испунио своју дужност, Црнац може да иде", има на жалост своје најдубље значење. Вековима је коњ морао да служи човека и помаже, да се поставе основе једног развоја који опет, због аутомобила, самог коња чини сувишним. За неколико година ће прекинути свој рад, само би без његове раније сарадње човек можда тешко дошао тамо где је данас. Тако је за стварање виших култура присуство нижих људи било једна од најбитнијих претпоставки, зато што су само они могли да замене недостатак техничких помоћних средстава, без којих се, међутим, неки виши развој уопште не би могао ни замислити. Сигурно да се прва култура човечанства мање темељила на

припитомљеној животињи него на искориштавању нижих људи. Тек након поробљавања покорених раса, иста судбина је почела да погађа и животиње, а не обрнуто, како би неки хтели да верују. Јер је испред плуга најпре ишао побеђени – и тек након њега коњ. Само пацифистичке будале могу ово поново сматрати знаком људске изопачености, а да при том не схватају да је овај развитак управо морао да се одигра, да би се коначно доспело до места са ког данас ови апостоли могу своје брбљарије да износе на видело. Напредак човечанства је попут пењања по бескрајним лествама – не иде се на више а да се претходно не пређу доње степенице. Тако је Аријевац морао да иде путем, који му је показивала стварност, а не оним о ком сања фантазија модерног пацифисте. Али пут стварности је тврд и тежак, но он доводи коначно донде, одакле их, на жалост, у ствари пре удаљује но што их приближава. Није случајно, дакле, да су прве културе настале тамо где је Аријевац, сусревши се са нижим народима, њих подјармио и потчинио својој вољи. Они су тада били први технички инструмент у служби културе у настанку. Тиме је био јасно означен пут којим Аријевац треба да иде. Као поробљивач је покорио ниже људе и уредио њихову практичну делатност под својим заповедништвом, према својој вољи и за своје циљеве. Само, тиме што их је довео до такве корисне, иако тешке делатности, не само да је заштитио живот покорених, већ им је чак можда доделио судбину која је била боља него њихова ранија такозвана "слобода". Док год је безобзирно

одржавао становиште господара, не само да је стварно остајао господар, већ је и одржавао и увећавао културу. Зато што је ова почивала искључиво на његовим способностима, а тиме и његовом одржавању себе саме. Како су поданици такође почели да се уздижу, те се вероватно и језички приближили поробљивачу - пао је зид између господара и слуге. Аријевац се одрекао чистоте своје крви, па је због тога изгубио боравак у рају који је створио за себе. Он је потонуо у мешању раса, постепено све више губио своју културну способност, док на крају није почео не само духовно већ и телесно да више личи на поданике и прастановнике неголи на своје претке. Неко време је још могао да се храни постојећим културним добрима, али је онда дошло до обамрлости и он је коначно пао у заборав. Тако пропадају културе и империје, да би се ослободило место за нове творевине. Мешање крви и тиме проузроковани пад расног нивоа су једини узрок одумирања свих култура, јер људи не пропадају због изгубљених ратова, већ због губитка оне силе отпора која је својствена једино чистој крви. Оно што на овом свету није добра раса је плева. Целокупно светско историјско збивање је, међутим, само испољавање нагона за самоодржањем расе у добром или лошем смислу.

На питање о унутрашњим узроцима надмоћног значаја Аријевства може се одговорити тако да их мање треба тражити у јачој склоности ка нагону за

самоодржањем по себи, а много више у посебном начину испољавања истог. Воља за животом је, субјективно посматрано, свуда подједнако велика, а различита једино у форми стварног дејства. Код првобитних живих бића нагон за самоодржањем не прелази бригу о сопственом Ја. Егоизам, како означавамо ову страст, овде иде тако далеко, да сам обухвата време, па тренутак опет тражи све и не жели ништа да препусти будућим часовима. Животиња на овом стадијуму живи само за себе, тражи храну само за тренутну глад и бори се само за сопствени живот. Док год се, међутим, нагон за самоодржањем испољава на овај начин, недостаје свака основа за стварање друштва, па била то и најпримитивнија форма породице. Већ заједница између мужјака и женке, не само ради парења, захтева проширење нагона за самоодржањем, тако што се брига и борба за сопствено Ја окрећу и другом делу – мужјак понекад тражи храну и за женку, најчешће, међутим, обоје траже намирнице за своје младе. Скоро увек један штити другог, тако да се овде показују прве, мада бескрајно једноставне, форме пожртвованости. Како се овај осећај проширује ван граница уског круга породице, показује се и претпоставка за стварање већих савеза, те на крају формалних држава. Код најнижих људи на земљи је ова особина присутна у врло малом обиму, тако да често не оду даље од стварања породице. Што је спремност за запостављање личних интереса већа, утолико више расте и способност за стварање обухватнијег друштва. Ова

пожртвована жеља за залагање личног рада и, ако је потребно, сопственог живота за друге, је најјача код Аријеваца.

Аријевац није највећи по својим духовним особинама самим по себи, већ по мери спремности да све способности стави у службу заједнице. Нагон за самоодржањем је код њега достигао тиме најплеменитију форму, тако што је сопствено Ја вољно подредио животу целине и, ако тренутак то захтева, приноси га на жртву. Узрок способности стварања и изградње културе, код Аријевца није интелектуална надареност. Кад би имао само једино њу, могао би увек да делује само рушилачки, а ни у ком случају организаторски, јер најинтимније биће сваке организације почива на томе, да се појединац држи заступања свог личног мишљења, као и својих интереса, и обоје жртвује у корист већине људи. Управо заобилазним путем добија назад свој део. Он ту нпр. више не ради непосредно за себе самог, већ се својом делатношћу укључује у оквир целине, не само ради сопствене користи, него ради користи свих! Најдивније тумачење овог назора нуди његова реч »рад«, под којом он ни у ком случају не подразумева активност на одржању живота само по себи, већ једино стварање које не противуречи интересима целине. У другом случају, људску делатност, уколико служи нагону за самоодржањем не базирајући се на добро савременика, означава као крађу, лихварење, отимачину, провалу итд. Ово уверење, које допушта да интерес сопственог Ја

узмакне у корист очувања заједнице, је одиста прва претпоставка сваке истинске људске културе. Само из ње могу да настану сва велика дела човечанства, која утемељитељу доносе малу награду, али зато потомцима највреднији благослов. Да, само из ње се може разумети, како многи могу у поштењу да подносе бедан живот, који њима самима намеће само сиромаштво и скромност, а целини осигурава основе битисања. Сваки радник, сваки сељак, сваки изумитељ, службеник итд. који ствара, а да при том никад не може да оствари срећу и благостање, је носилац ове високе идеје и онда када му дубљи смисао његовог рада увек остане скривен. Али оно што важи за рад као основу издржавања људи и свег људског напретка, у још већој мери је прикладно за заштиту човека и његове културе. У преданости сопственог живота опстанку заједнице је круна свег пожртвовања. Једино тиме се спречава да оно што људске руке саграде, људске руке поново поруше или природа уништи. Управо наш немачки језик има реч, која нам на диван начин означава деловање у том смислу: испуњење обавезе, то значи, не задовољавати себе самог, већ служити целини. Принципијелно уверење, из ког израста такво једно деловање, за разлику од егоизма, односно од користољубивости, називамо – идеализам.

Под тим подразумевамо само способност жртвовања појединца за целину, за своје ближње. Колико је, међутим, само потребно, увек изнова увиђати, а идеализам не представља сувишно испољавање

осећања, већ да је у ствари био, јесте и биће претпоставка за оно што означавамо као људску културу, тако да је тек он створио појам »човек«.

Овом унутрашњем уверењу Аријевац захваљује за своје место у овом свету, а свет му захваљује за човека, јер је само он из чистог духа, обликовао ону стваралачку снагу, која из јединствене везе сирове песнице и генијалног интелекта ствара споменике људске културе. Без његовог идеалног уверења би све, и најблиставије способности духа биле само дух по себи, спољни сјај без унутрашње вредности, а никад стваралачка снага. Али пошто стварни идеализам није ништа друго до подређивање интереса и живота појединца целини, а то опет представља неопходну претпоставку за стварање организационих облика сваке врсте, он у најдубљој основи одговара последњој тежњи природе. Он сам доводи људе до признавања првенства моћи и снази, и пушта их да постану мрвица оног поретка, који обликује и ствара цео универзум.

Најчистији идеализам се несвесно поклапа са најдубљом спознајом. Колико је то тачно и колико мало везе прави идеализам има са неозбиљним маштаријама, може се одмах спознати, ако се неисквареном детету, здравом дечаку нпр. да да пресуђује. Исти дечак, који не разумевајући и уз одбијање стоји насупрот тирадама "идеалног" пацифисте, је спреман да млади живот одбаци за идеал своје народности. Несвесно се инстинкт овде

покрава спознаји дубље неопходности очувања врсте, ако је потребно, на рачун појединца, и протествује против маштарија пацифистичког брбљивца, који се у ствари као, мада нашминкани али ипак кукавички егоста, огрешује о законе развитка, јер он је условљен пожртвовањем појединца у корист целине, а не болесним представама плашљивих свезналица и критичара природе. Управо у временима, кад идеални назор прети да нестане, можемо одмах да препознамо пад оне снаге која формира заједницу и тако ствара претпоставке културе. Као што управо егизам постаје владалац неког народа, кидају се ланци реда, и у лову на сопствену срећу људи се са неба стрмоглављују право у пакао. Да, чак и потомство заборавља људе који су служили само својој користи, а слави јунаке који су се одрицали сопствене среће.

Најјачу супротност Аријевцу представља Јеврејин! Ни код једног народа на свету нагон за самоодржањем није снажније развијен него код такозваног изабраног – јеврејина! Као најбољи доказ за то може да послужи већ и једноставна чињеница о постојању ове расе. Где је народ који би последњих две хиљаде година био изложен тако малом броју промена унутрашње надарености, карактера итд. као јеврејски? Који је народ коначно учествовао у већим превратима као овај – а ипак је увек из најјачих катастрофа човечанства излазио исти?

Каква бескрајно жилава воља за животом, за одржањем врсте говори из ових чињеница! Интелектуалне особине Јеврејина су се ишколовале током векова. Он данас важи као "мудар", а то је у извесном смислу увек и био. Само његов ум није резултат сопственог развоја, већ обуке мишљења од стране туђинаца.

Ни људски дух не може да се пење у висину без степеница, за сваки корак нагоре му је потребан темељ прошлости, и то у оном обухватном смислу, у ком се Он испољава у општој култури. Свако мишљење само незнатним делом почива на сопственој спознаји, а највећим на искуствима протеклог времена. Општи културни ниво снабдева појединог човека, а да се он на то и не обазире, таквим обиљем предзнања, да Он, тако наоружан, даље лакше може да предузима сопствене кораке. Данашњи дечак, на пример, расте у правом мноштву техничких достигнућа последњих векова, тако да се на много тога, што је пре стотину година највећим духовима још било загонетка, као на само по себи разумљиво више уопште не осврће, иако је то за праћење и разумевање нашег напредовања одговарајућим областима за њега од пресудног значаја. Ако би чак нека генијална глава из двадесетих година прошлог века данас изненада напустила свој гроб, његово и само духовно сналажење у садашњем времену би било много теже, но што је то случај са просечно надареним петнаестогодишњим дечаком садашњице. Зато што

би њему недостајало све оно бескрајно претходно образовање, које данашњи савременик такорећи несвесно прима током свог раста усред појава дотичне опште културе. Пошто пак Јеврејин – из разлога, који ће се одмах показати – никад није поседовао сопствену културу, основе његовог духовног рада су увек давали други. Његов интелект се увек развијао на свету културе, који га је окруживао. Никад се није дешавало обрнуто. Јер, иако нагон за самоодржањем код јеврејског народа није био мањи, већ пре већи него код других народа, иако његове духовне способности врло лако могу да изазову утисак, да су оне дорасле интелектуалној надарености осталих раса, ипак сасвим недостаје најважнија претпоставка једног културног народа, идеалистички назори.

Жеља за жртвовањем код јеврејског народа не прелази голи нагон за самоодржањем појединца. Привидно јак осећај припадности је заснован на врло примитивном инстинкту чопора, као што се он слично показује код многих других бића овог света. Вредна помена је при том чињеница да нагон чопора увек доводи до међусобног потпомагања, док год заједничка опасност чини да то изгледа неопходно или неизбежно. Исти чопор вукова који такође заједнички напада свој плен, раздваја се са глади опет на појединачне животиње. Исто важи и за коње, који увек јединствени покушавају да се одбране од нападача, да би се након савладане опасности опет распршили. Слично се дешава код Јеврејина. Његова

жеља за жртвовањем је само привидна. Она постоји само дотле док егзистенција сваког појединца то чини неопходним. Чим је, међутим, заједнички непријатељ побеђен, а свака претећа опасност отклоњена, плен спашен, престаје привидна међусобна хармонија Јевреја, да би се узрочно постојећим склоностима поново дало места. Јеврејин се уједињује само ако га заједничка опасност на то приморава или привлачи заједнички плен; ако оба разлога отпаду, одлике екстремног егоизма долазе до изражаја и од сложеног народа док махнеш руком настане крваво зараћена гомила пацова. Кад би Јевреји били сами на овом свету, угушили би се у прљавштини и смећу као што покушавају да се у борби пуној мржње међусобно искористе и истребе, уколико потпуни недостатак сваке пожртвованости, која се одражава у њиховом кукавичлуку, и овде од борбе не направи позориште. Дакле, сасвим је погрешно на чињеници о сложености Јевреја у борби, тачније речено, у пљачкању њихових ближњих, претпоставити извесну идеалну пожртвованост код њих. И овде Јеврејина не води ништа друго до голи егоизам појединца. Стога је и јеврејска држава - која треба да буде живи организам за очување и увећање једне расе – територијално потпуно неограничена. Јер одређено просторно уоквиривање једне државне творевине увек претпоставља идеалистичко мишљење наше државе, а нарочито правилно схватање појма »рад«. Управо у оној мери, у којој недостаје овај став, заказује и сваки покушај стварања, па чак и одржања просторно омеђене

државе. Тиме отпада и основа на којој једино може да настане култура. Стога је јеврејски народ уз све привидне интелектуалне одлике ипак без праве културе, а посебно без било какве сопствене. Јер оно што Јеврејин данас има од привидне културе је у његовим рукама већ уништено добро других народа.

Као значајно обележје при процени става Јевреја према питању људске културе мора се увек имати у виду да никад није било јеврејске културе и да је према томе ни данас нема, да обе краљице уметности, архитектура и музика, ни за шта изворно не могу да захвале Јеврејима. Оно што су постигли на пољу уметности је или поправљање нагоре или духовна крађа. Уз то Јеврејину недостају оне особине које одликују стваралачке, а тиме и културно обдарене расе. Колико Јеврејин само саживљавајући се, боље рећи кварићи, преузима туђу културу, произилази из тога да га најчешће можемо наћи у уметности која се најмање обликује према сопственом изуму, у глуми. Чак и овде је Он само "комедијаш", боље рећи кривотворац, јер чак и овде му недостаје последњи замах до стварне величине, чак ни овде није генијални креатор већ површни подражавалац, при чему све употребљене мере и трикови не могу да заварају о унутрашњој беживотности његовог дара обликовања. Ту јеврејска штампа помаже на начин пун љубави тако што о сваком и најпросечнијем шепртљи, само ако је Јеврејин, узвине такав поздравни поклич, да остали свет најзад помисли како пред собом види уметника,

док се у ствари ради о једном комедијашу. Не, Јеврејин нема никакву културно-стваралачку снагу, пошто идеализам, без кога нема стварног вишег развоја човека, код њега не постоји и никад није ни постојао. Стога његов интелект неће делати стваралачки, већ рушилачки а у ретким случајевима можда у најбољу руку подражујући, а затим као праузор "снаге која увек жели зло, а стално добро ствара". Човечанство напредује не помоћу њега него упркос њему. Пошто Јеврејин никад није имао државу са одређеним територијалним ограничењем, па тако никад ни неку културу није могао назвати својом, настало је схватање као да се овде ради о народу који би се могао урачунати у ред номада. Ово је колико велика толико и опасна заблуда. Номад поседује одређени ограничени животни простор, али га не обрађује као сељак са сталним боравиштем, већ живи од прихода својих стада са којима лута по својој земљи. Спољним разлогом томе се може сматрати мала плодност неког тла које једноставно не допушта насељавање. Дубљи узрок лежи у нескладу између техничке културе неког доба или народа и природног сиромаштва неког животног простора. Има подручја у којима Аријевац само својом техником коју је развијао више хиљада година, може да загосподари у затвореним насеобинама далеког пространства и животне потребе задовољи из њега. Кад не би имао ову технику морао би или да се клони ових области или да као и номад животиари у сталном лутању, под претпоставком да његово хиљадугодишње васпитање

и навикнутост на седелачки начин живота не учине да му то изгледа једноставно неподношљиво.

Морамо се присетити да су се у доба отварања америчког континента бројни Аријевци изборили за свој живот постављајући замке, као ловци итд. и то често у већим групама, са женом и дететом, стално се селећи, тако да је њихов живот био потпуно једнак животу номада. Међутим, чим су њихов све већи број и боља помоћна средства допустила да искрче дивље земљиште и одоле прастановницима, дизало се све више насеља у земљи. Вероватно је и Аријевац прво био номад па се током времена усталио, само због тога ипак никад није био Јеврејин! Не, Јеврејин није номад, јер је и номад имао одређени став према појму »рад« који је могао да послужи као основа за каснији развој, уколико су за то постојале неопходне духовне претпоставке. Идеалистичко схватање код њега, међутим, постоји, иако бескрајно разводњено, стога је он и по свом целокупном бицу аријевским народима можда стран, али не несимпатичан. Насупрот томе, код Јевреја овај став уопште не постоји – стога он и није био номад већ увек и само паразит у телу других народа.

То што при том повремено напушта свој досадашњи животни простор нема везе са његовом намером, већ је резултат избацивања које с времена на време доживи од злоупотребљених народа у којима је само гостовао.

Његово ширење је, међутим, типична појава за све паразите - он стално тражи ново плодно тло за своју расу.

Ово, међутим, због тога са номадима нема никакве везе, јер Јеврејин уопште не размишља о томе да очисти област коју заузме, већ остаје где јесте и то тако укорењено да га је и силом врло тешко истерати. До његовог ширења на нове земље долази управо у оном тренутку у ком су тамо дати извесни услови за његов живот, а да он при том – као номад – не промени дотадашње боравиште. Он јесте и остаје вечити паразит, наметник који се као штетни бацил све више шири, док и само једно погодно плодно тло на то позива. Дејство његовог битка је исто као оно наметника: где се он појави, народ-домаћин одумире након краћег или дужег времена. Тако је Јеврејин увек живео у државама других народа и тамо стварао сопствену државу која је уобичавала да једри маскирана под ознаком "религиозна заједница" тако дуго док спољне околности нису допуштале да се потпуно покаже његово право биће. Ако се некад и осећао довољно снажним да може да буде без заштитног покривача, још увек је пуштао да вео падне и био одједном оно што други раније нису хтели да верују и виде - Јеврејин.

У животу Јеврејина као паразита у телу других народа и држава је засновано посебно својство које је једном подстакло Шопенхауера на већ поменуто

изјаву да је Јеврејин "велики мајстор у лагању". Живот Јеврејина нагони на лаж, и то на непрестану лаж, као што северњака тера да се топлије облачи. Његов живот унутар других народа може да траје само ако му успе да пробуди схватање да се код њега не ради о народу, већ о једној, иако посебној, "религиозној заједници". То је, међутим, прва велика лаж! Да би могао да живи као паразит у телу неког народа мора да посегне за порицањем своје унутрашње својствености. Што је Јеврејин појединац интелигентнији, ова варка му више успева. Да може да дође дотле да велики делови народа-домаћина најзад озбиљно поверују да је Јеврејин заиста Француз или Енглец, Немац или Италијан, иако посебне вере. Нарочито државне службе, које увек изгледају надахнуте историјским делићем мудрости, најлакше падају као жртве ове бестидне преваре. Самостално мишљење у овим круговима понекад се сматра правим грехом против светог напретка, тако да човека не сме да зачуди да нпр. баварско државно министарство ни данас нема благог појма да су Јевреји припадници једног народа, а не "вероисповести", иако би само један поглед у јеврејску штампу то одмах показао чак и најскромнијем духу. Свакако да »Јеврејски ехо« још није службени лист па је према томе немеродаван за разум таквог владарског силника. Јевреји су увек били народ одређених расних особина, а никад религија, само је његов напредак већ у рано доба тражио средство које би скренуло непријатну пажњу са његових припадника. А које би средство било

сврховитије и истовремено безазленије него уношење позајмљеног појма религиозне заједнице? Јер и овде је све позајмљено, боље рећи украдено, по свом првобитном бићу Јеврејин не може да има религиозно убеђење већ и стога што му недостаје идеализам у било ком облику, а тиме му је и вера у загробни свет потпуно страна. Не може се замислити религија, према аријевским схватањима, којој недостаје вера у живот после смрти у било ком облику. У ствари ни Талмуд није књига припреме за загробни свет већ само за практичан и подношљив земаљски живот. Јеврејска веронаука је у првој линији упутство за одржавање чистоте крви Јевреја као и регулисања међусобног комуницирања Јевреја, још више са осталим светом, дакле са не-Јеврејима. Али и овде се никако не ради о етичким проблемима већ о изузетно скромним економским. О моралној вредности јеврејске верске наставе постоје данас и увек је било прилично исцрпних студија (не од стране Јевреја, јер лупетања самих Јевреја о томе су наравно прилагођена сврси) које су ову врсту религије према аријевским појмовима приказивале управо језивом. Најбоље обележје даје ипак производ овог верског васпитања, сам Јеврејин. Његов живот је само овоземаљски, а његов дух је правом хришћанству интимно толико стран, као што је и његово биће две хиљаде година раније било стране великом оснивачу нове науке. Он наравно није тајио своје мишљење о јеврејском народу, чак је, кад је то било потребно, посезао за бичем да би истерао из Господиновог храма овог противника свег

човечанства, који је тада, као и увек, у религији видео само средство за пословну егзистенцију. Зато је онда Христ наравно био стављен на крст, док се наше данашње хришћанске партије понижавају и на изборима моле за јеврејске гласове, а касније покушавају да се са истим атеистичким јеврејским партијама договоре око политичких померања, и то против сопственог народа.

На овој првој и највећој лажи - да Јевреји нису раса већ религија, заснивају се у нужном следу даље лажи. У њих спада и лаж везана за језик Јевреја. Он за њега није средство да изрази своје мисли, већ средство да их сакрије. Док говори француски, мисли на јеврејском, а док струже немачке стихове, само проживљава биће свог народа. Док год Јеврејин не постане господар других народа мора хтео – не хтео да говори њихов језик, чим би они постали његове слуге, морали би сви да уче универзални језик (нпр. есперанто) тако да би Јевреји и овим средством лакше могли да овладају њима. Колико цео битак овог народа почива на сталној лажи, показано је на неупоредив начин у »Записима мудраца са Сиона« које Јевреји тако бескрајно мрзе. Они почивају на фалсификату, стењу стално »Франкфуртске новине« и свет – најбољи доказ за то да су прави, што многи Јевреји несвесно могу да ураде, овде је свесно очитовано. Али у томе је ствар. Сасвим је свеједно из које јеврејске главе потичу ова открића, меродавно је, међутим, да она са управо језивом сигурношћу покривају биће и делатност

јеврејског народа и показују их у њиховим унутрашњим односима и крајњим циљевима. Њихову најбољу критику ипак даје стварност. Онај ко историјски развој у последњих сто година испитује са становишта ове књиге, њему ће и крик јеврејске штампе одмах постати разумљив. Јер кад ова књига једног дана постане опште добро народа – јеврејска опасност ће се већ моћи сматрати сломљеном. Да би се упознао Јеврејин, најбоље је проучити његов пут којим се унутар других народа и вековима креће. При том је довољно пратити ово на само једном примеру, да би се дошло до неопходних сазнања. Пошто је његов развитак увек и у свако доба био исти, као што су и народи које је прождирио стално исти, препоручљиво је да се код таквог разматрања његов развој подели на одређене одељке које ја у овом случају, ради једноставности, обележавам словима. Први Јевреји су дошли у Германију током продора Римљана и то, као и увек, као трговци. У олујама сеобе народа су привидно опет нестали, па се тако почетком новог и трајног поживљавања средње и северне Европе може сматрати доба стварања прве германске државе. Почео је један развитак који је увек био исти или сличан, кад год су Јевреји негде наилазили на аријевске народе.

а) Са настанком првих сталних насеља је Јеврејин изненада "ту". Долази као трговац и у почетку мало важности придаје прикривању свог народа. Још је Јеврејин, делом можда и зато што је спољна расна

разлика између њега и народа-госта превелика, његово знање језика је још премало, а затвореност народа-госта преоштра, да би смео да се усуди да се појави као нешто друго осим као страни трговац. Уз његову спретност и неискуство народа госта, задржавање његовог карактера као Јеврејина не значи за њега недостатак већ пре предност - странцима се љубазно излази у сусрет.

б) Постепено почиње да се полако активира у привреди, не као произвођач већ искључиво као посредни члан. По својој хиљадугодишњој трговачкој спретности далеко је испред још увек несналажљивих, али безгранично часних аријеваца, тако да већ за кратко време трговина прети да постане његов монопол. Почиње са позајмљивањем новца и то, као и увек, са зеленашким каматама. У ствари, он тиме уводи камату. Опасност ове нове институције испрва није препозната, већ због тренутних предности чак поздрављена.

ц) Јеврејин је потпуно прешао на седелачки начин живота, тј. он у градовима и варошицама насељава посебне квартове и све више ствара државу у држави. Трговину као и све новчане послове сматра својом особитом привилегијом коју безобзирно искориштава.

д) Новчани послови и трговина су без остатка постали његов монопол. Његове зеленашке камате најзад изазивају отпор, његова све већа дрскост у

осталом негодовање, а богатство завист. Мера се преврши кад и земљиште урачуна у своје трговачке објекте, и омаловажи га као продајну, боље рећи робу за ценкање. Пошто он сам никад не обрађује земљу већ је просто посматра као имовину за искориштавање, на којој сељак може да остане, али уз најбеднију уцену од стране садашњег господара, ненаклоност према њему постепено расте до отворене мржње. Његова крвопијска тиранија постаје толико велика да долази до изгреда против њега. Човек почиње да посматра тог странца све ближе и открива нове одбојне црте и својствености на њему, док јаз не постане непремостив. У временима највеће невоље најзад проваљује бес против њега, и опљачкане и уништене масе посежу за самоодбраном да би се заштитиле од бича божјег. Током неколико столећа су га упознали па већ сам његов битак осећају истом невољом колико и кугу.

е) Сад Јеврејин почиње да открива своје праве особине. Са одурним улагивањем приступа властима, пушта свој новац да ради и на тај начин себи увек изнова осигурава дозволу за ново пљачкање својих жртви. Ако се бес народа против вечите пијавице и разбукти, њега то ни најмање не спречава да се за неколико година изнова појави у тек напуштеном месту и поново почне са старим животом и старим навикама. Никакав прогон не може да га одврати од његовог начина искориштавања других људи, никакав да га истера, након сваког је убрзо опет ту и то опет онај стари. Да би се бар најгоре спречило

почиње се са одузимањем земљишта његовој лихварској руци, тако што му се куповина истог једноставно законски онемогуђује.

ф) У мери у којој власт кнежева почиње да расте, гура се све ближе њима. Моли за »дозволе« и »привилегије«, које уз одговарајућу надокнаду радо добија од господе која се увек налазе у финансијским невољама. Ако га то нешто и кошта, за неколико година поврати дати новац преко камате. Права пијавица која се смешта на тело несрећног народа, и не може се скинути, док кнежевима самим опет не затреба новац па му лично пунте исисану крв. Ова игра се увек изнова понавља, при чему је улога тзв. "немачких кнежева" исто толико жалосна као и самих Јевреја. Они су заиста били божја казна за њихове драге народе, ова господа, а налазе паралеле само са разновразним министрима данашњег доба. Немачким кнежевима треба захвалити, што немачка нација није могла да се коначно ослободи јеврејске опасности. На жалост се ни касније у томе није ништа променило, тако да њима Јевреји дугују хиљаду пута заслужену надницу за грехе, које су некад починили над сопственим народима.

Повезали су се са ђаволом и пристали уз њега.

г) Тако хватајући кнежеве у мрежу, води их њиховој пропасти. Полако али сигурно слаби њихов однос према народима у оној мери у којој престају да служе интересима истих – и уместо тога почињу да

искориштавају своје поданике. Јеврејин тачно зна њихов крај и тражи могућност да то убрза. Он сам поспешује њихову вечиту финансијску невољу, тако што их све више отуђује од стварних задатака, пуже око њих уз најгора ласкања, наводи их на грех и тиме себе чини неопходнијим. Његова способност, боље рећи бескрупулозност, у свим новчаним пословима подразумева да се од опљачканих поданика изнуђују, чак израбљују нова и нова средства, а они нестају за све краће време. Тако сваки двор има свог "дворског Јеврејина" како се зову наказе које муче драги народ до очајања, а приређују вечно уживање. Кога би па чудило да се ова дика људског рода коначно и споља окити и уздигне у наследни племићки сталеж, помажући не само да се ова институција извргне подсмеху, већ чак да се затрује? Сад тек наравно може да на прави начин употреби свој положај у корист сопственог напретка. Коначно треба само да се крсти да би дошао у посед свих могућности и права детета своје земље. Овај посао обавља не ретко на радост цркве због освојеног сина Израилља и због успеле преваре.

х) Међу Јеврејима сад долази до промене. До сада су били Јевреји то јест није се придавала важност томе да желе да изгледају као нешто друго, а то се није ни могло крај тако изразитих расних обележја на обе стране. Још у доба Фридриха Великог ниједном човеку није падало на памет да у Јеврејима види нешто друго осим страног народа, а још је и Гете ужаснут пред помишљу да брак између хришћана и

Јевреја убудуће неће бити законски забрањен. А боже мој, Гете ипак није био назадњак или чак зелот, оно што је из њега говорило није било ништа друго до глас крви и разума.

Тако је народ, упркос свим прљавим радњама двора, у Јеврејима инстинктивно видео страног тело у сопственом и у складу с тим се постављао према њему. Сада би то требало да буде другачије. Током више од хиљаду година је научио да тако влада језиком народа-госта, да сматра да може да се усуди да своје јеврејство убудуће мање наглашава а да у први план више ставља своју "немштину", јер ма како смешно, чак лудо у првом тренутку изгледало, допушта себи дрскост и преображава се у "Германа", у овом случају дакле у "Немца". Тиме почиње једна од најбесрамнијих превара, која се може замислити. Пошто од немштине нема одиста ништа друго до вештине да натуча њен језик - уз то на ужасан начин - он се у осталом никад није поистоветио са њом, цела његова немштина почива само на језику. Али раса није само у језику већ искључиво у крви, нешто што нико не зна боље од Јеврејина који врло мало важности придаје очувању свог језика, а насупрот томе сву важност очувању своје крви. Човек без препреке може да промени језик, тј. да се користи неким другим, само ће онда својим новим језиком изражавати старе мисли, његово унутрашње биће се не мења. То најбоље показује Јеврејин који може да говори хиљаду језика, а ипак увек остаје Јеврејин. Његове карактерне особине су остале исте, говорио

он две хиљаде година римски као трговац житом у Остији, или заносио данас на немачки као кријумчар брашна. Он је увек исти Јеврејин! Да ову очитост данашњи нормалан министарски саветник или виши полицијски службеник не схвата је наравно само по себи разумљиво, тешко да около иде створ са мање инстинкта и духа него што је овај слуга нашег узорног државног ауторитета данашњице. Разлог што Јеврејин одлучује да одједном постане "Немац" је очит. Он осећа како се власт кнежева колеба, па због тога рано покушава да нађе подлогу под ногама. Даље је његова новчана владавина целокупном економијом већ толико унапредовала, да он без поседовања свих "грађанских" права не може дуже да подупире огромну грађевину, у сваком случају не може доћи до даљег повећања његовог утицаја. Али он жели обоје, јер што се он више пење - то иза вела прошлости све слабије излази његов стари, некад обећани му циљ, и са грозничавом појудом његове најбистрије главе гледају како сан о светској владавини опет долази у близину, на дохват руке. Тако је његова једина тежња усмерена на то да потпуно овлада "грађанским" правима. То је разлог еманципацији из гета.

и) Тако се из дворског полако развија народни Јеврејин, то наравно значи: Јеврејин остаје после као и пре у близини високе господе, да, он пре покушава да се још више укључи у њихов круг, само се у исто време други део његове расе качи на драги народ. Кад се помисли колико се огрешио о масу

током векова, како ју је увек изнова немилосрдно цедио и исисавао, кад даље и размишљамо како је народ због тога постепено учио да га мрзи и на крају у његовом битку заиста виде само казну неба за друге народе, може се разумети колико овај преокрет мора тешко пасти Јеврејину. Да, мучан је рад одераним жртвама себе одједном представити као "пријатеља људи". Он најпре иде на то да у очима народа поправи оно што је до тада згрешио. Почиње своју промену као "добročинитељ" човечанства. Како његова нова доброта има реалну основу, не може се добро придржавати старе библијске изреке, да левица не треба да зна шта даје десница, већ се хтео – не хтео мора помирити са тим да што је могуће већем броју људи стави до знања како осећа патње масе, и шта све против тога он лично жртвује. У овој њему управо урођеној "скромности" добошем објављује осталом свету своје заслуге, док овај у то не почне и стварно да верује. Ко у то не верује чини му горку неправду. Убрзо он почиње да тако обрће ствари, као да је до сада само њему стално наношена неправда, а не обрнуто. Посебно глупаци верују у ово и не могу онда ништа друго до да сажалевају сиротог "несрећника". Даље би овде још требало приметити да Јеврејин уз сву радост жртвовања лично, наравно, никад није сиромашео. Он већ зна да распореди, да, понекад се његово добročинство може заиста упоредити само са ђубривом које се не посипа по пољу из љубави према њему, већ из бригае за сопствено касније добро. У сваком случају сви у сразмерно кратком року сазнају, да је Јеврејин

постао "добротвор и човекољубац". Какав чудан преокрет!? Оно што, међутим, код других мање или више важи као само по себи разумљиво, већ стога изазива крајње чуђење, код многих чак видљиво дивљење, што то код њега управо није само по себи разумљиво. Тако бива, да се њему свако такво дело још много више вреднује него осталом човечанству. И још више: Јеврејин одједном постаје и либералан, и почиње да сањари о неопходном напретку човечанства. Тако полако постаје заговорник новог доба. Наравно да све темељитије уништава основе једне економије, уистину корисне за народ. Заобилазним путевима акције увлачи се у ток националне производње, прави од ње куповни, боље рећи, цинцарски објект за ценкање, и тако отима предузећима основе личног поседништва. Тек тиме долази до оног унутрашњег отуђења између послодавца и оног ко прима посао, што води до каснијих политичких класних раскола. Коначно јеврејски утицај на економске послове расте преко берзе страшно брзо. Он постаје власник или пак контролор националне радне снаге.

Ради јачања своје политичке сигурности покушава да сруши расне и грађанске границе које га стежу на сваком кораку. У ту сврху се свом својом устрајношћу бори за верску толеранцију – и у слободном зидарству које је потпуно под његовим утицајем, има одличан инструмент за одбрану, али и за протурање својих циљева. Владајући кругови као и виши слојеви политичког и економског грађанства кроз

зидарске (масонске) нити доспевају у његове замке, а да то и не слуте. Само народ као такав, или боље рећи сталез који се буди, и који сам избори своја права и слободу, не може да у дубљим и ширим слојевима тиме буде довољно обухваћен. То је међутим неопходније од свега осталог, јер Јеврејин осећа да могућност сопственог успона до владајуће улоге постоји само ако се пред њим налази "онај који утире пут" – сматра да њега може да препозна у грађанству и то у његовим најширим слојевима. Рукавичари и ткачи се не хватају фином мрежом слободног зидарства, већ се овде морају применити грубља, али не и мање уверљива средства. Тако уз слободно зидарство долази као друго оружје у служби Јевреја – штампа! Присваја је свом својом устрајношћу и способношћу. Њоме почиње полако да обухвата цео јавни живот и да га хвата у мрежу, да га води и гура, пошто може да произведе и диригује оном моћи, која је данас, означена као "јавно мњење" познатија него пре неколико деценија. При томе он увек приказује себе као безгранично жељног знања, хвали сваки напредак, највише наравно онај који води пропасти других, јер свако знање и сваки развој процењује само према могућности поспешивања своје народности, а где она недостаје, он је неумољиви смртни непријатељ сваке светлости и мрзи сваку праву културу. Тако примењује све знање које прима у школама других, само у служби своје расе. Ову народност чува као никад раније. Док изгледа као да је преплављен "просвећеношћу", "слободом", "човечанством" итд., строго затвара

своју расу. Понекад даје своје жене утицајним хришћанима, али своје мушко племе у принципу увек одржава чистим. Он трује крв других, али чува своју сопствену. Јеврејин се скоро никад не жени хришћанком, већ хришћанин Јеврејком. Мешанци се ипак више развијају ка јеврејској страни. Нарочито пропада потпуно један део вишег племства. Јеврејин то сасвим тачно зна и стога плански спроводи ову врсту "разоружавања" духовног водећег слоја својих расних противника. Да би маскирао хајку и успавао жртве, све више говори о једнакости свих људи, без обзира на расу и боју коже. Глупаци почињу да му верују. Како цело његово биће још увек прејакно држи мирис превише страног, а да би нарочито широка народна маса без запреке ушла у његову мрежу, кроз своју штампу даје слику о себи, која тако мало одговара стварности колико то, обрнуто, служи циљу који жели да оствари. Нарочито се у шаљивим листовима труди да прикаже Јевреје као безазлен народ који има своје својствености - баш као и други - али који ипак у свом понашању које се можда чини нешто страним, показује знаке могуће комичне, али врло поштене и благе душе. Како се у ствари труде да га прикажу више безначајним него опасним. Његов крајњи циљ већ на овом стадијуму је победа демократије, или, како он то схвата – владавине парламентаризма. Она највише одговара његовим потребама, ипак искључује личност и на њено место ставља мајоритет глупости, неспособности и на крају кукавичлука. Крајњи резултат ће бити онда пад монархије, до ког пре или касније мора да дође.

j) Неизмерни економски развој води промени социјалне раслојености народа. Како мали занат полако изумире, а тиме и могућност освајања једне самосталне егзистенције за радника постаје све ређа он брзо пролетаризира.

Настаје индустријски "фабрички радник", чије се битно обележје може тражити у томе да он једва долази у позицију да у каснијем животу заснује сопствену егзистенцију. Он је у најистинскијем смислу речи без поседа, његови стари дани се могу означити као мучење, а једва као живот. Већ раније је једном створена слична ситуација, која је заповеднички наметала једно решење и нашла га. Уз сељака и занатлију су као даљи сталеж дошли полако службеник и намештеник - посебно државни. И они су били без поседа у најистинскијем смислу речи. Држава је из тог нездравог стања најзад нашла излаз у томе, да је преузела збрињавање државног намештеника, који чак није могао да се обезбеди за своје старе дане, и увела пензију, мировину. Овај пример је полако следило све више приватних предузећа, тако да данас скоро сваки намештеник добија своју каснију пензију, уколико је предузеће већ достигло, или прекорачило одређену величину. А тек је осигурање државног службеника у старости могло да га доведе до оне несебичне ревности која је у предратно доба била најважнија особина немачког чиновништва. Тако је цео један сталеж који је остао без поседа, на паметан начин отргнут од социјалне беде и тиме укључен у целину народа. Сада се ово

питање изнова, и овог пута у много већем обиму приближило држави и нацији. Нове људске масе које су ишле и до милиона, су се из сеоских места пресељавале у веће градове, да би као фабрички радници у новоснованим индустријама зарађивали свакодневни хлеб. Радне и животне прилике новог сталежа су биле више лоше него тужне. Већ и више или мање механичко преношење старијих метода рада старог занатлије или сељака на нове облике, никако није одговарало. Делатност и једног и другог се више није могла поредити са напорима, које мора да уложи индустријски фабрички радник. У старом занату је време можда играло мању улогу, али га утолико више игра код нових метода рада. Формално преузимање старог радног времена у великој индустрији је деловало управо кобно, јер је ранији стварни радни учинак био мали услед недостатка данашњих интензивних метода рада.

Ако се раније и могао издржати четрнаесточасовни или петнаесточасовни радни дан, онда га се сигурно није могло издржати у време када се свака минута до краја искориштава. Заиста је резултат овог бесмисленог преношења старог радног времена на нову индустријску делатност у два правца несрећна - здравље је уништавано и разорена вера у више право. Коначно је уз то дошла бедна накнада с једне стране и насупрот томе очигледан, утолико бољи положај послодавца, с друге стране. На селу није могло бити социјалног питања пошто су господар и слуга радили исти посао и пре свега јели из исте

чиније. Али и то се променило. Одвајање оног ко прима посао од послодавца се сада изгледа вршило у свим областима живота. Колико је при том пожидовљавање нашег народа већ узнатрало, може се видети из малог поштовања, ако не и презира, који су указивани мануелном раду по себи. То немачко није. Управо романизација, која је у ствари била ништа друго до пожидовљавање, је променила некадашње поштовање заната у изванстан презир сваког телесног рада уопште. Тако у ствари настаје нови, мало поштован сталеж, те једног дана мора да искрсне питање, да ли би нација имала снаге, да нови сталеж сама поново укључи у опште друштво, или би сталешка разлика прешла у класни јаз. Једно је међутим сигурно, нови сталеж у својим редовима није имао најгоре елементе, већ напротив у сваком случају најснажније. Префињености такозване културе нису овде вршиле своја растварајућа и уништавајућа дејства. Широка маса новог сталежа још није била заражена отровом пацифистичке слабости, већ робусна и, кад је то било потребно, брутална. Док се грађанство уопште није бринуло о овом важном питању, већ равнодушно пуштало ствари да теку, Јеврејин схвата непредвидиву могућност која се овде нуди за будућност, а тиме што на једној страни до последње конеквенце организује капиталистичке методе израбљивања људи, приближава се самој жртви свог духа и владавине, и убрзо постаје вођа њене борбе против себе саме. То је наравно, само сликовито говорећи, "против себе саме", јер велики мајстор

лагања зна да себе, као и увек, покаже чистим, а кривицу натовари другима. Пошто има дрскости да сам води масу, она уопште не долази на помисао, да би се могло радити о најбесрамнијој превари свих времена. А ипак је тако било. Једва да се нови сталеж развио из општег економског преуређивања, Јеврејин је већ јасно пред собом видео новог зачетника сопственог даљег напретка. Најпре је користио грађанство као зидодер против феудалног света, сада раднике против грађанског. Али ако је некад знао да у сенци грађанства лукавштином освоји грађанска права, сада се надао да ће у борби радника за живот наћи пут ка сопственој владавини. Од сада само радник има задатак да се бори за будућност јеврејског народа. Несвесно је стављен у службу моћи, коју намерава да освоји. Пуштају га да привидно навали против капитала и могу га најлакше пустити да се бори управо за то. При том стално више против међународног капитала, а у ствари мисли на националну економију. Њу треба демолирати, да би над њеним лешом могла да тријумфује међународна берза. Поступак Јеврејина је при том следећи: он се приближава раднику, лицемерно ласка саосећајући са његовом судбином или чак бунећи се због његове судбине у бедности и сиромаштву, да би на том путу задобио поверење. Он се труди да проучи све појединачне стварне или уображене неправде његовог живота – и да пробуди чежњу ка измени таквог његовог живота. Потребу за социјалном правдом која на било који начин дрема у сваком аријевском човеку, појачава на бескрајно

паметан начин до мржње према оном који има више среће, а борби за уклањање социјалних неправди даје сасвим одређено обележје, примерено погледу на свет. Он оснива марксистичку науку. Тиме што се показује као нераздвојно повезан са читавим низом социјално оправданих захтева, поспешује њихово ширење, као и обратно, ненаклоност пристојног човечанства, да следи захтеве који, изнети у таквој форми и пратњи од почетка изгледају као неправедни, чак као да их је немогуће испунити. Јер су под овим плаштом чисто социјалних мисли скривене одиста ђаволске намере, да, оне се у пуној отворености износе са најдрскијом јасношћу.

Ова "наука" представља нераздвојну мешавину разума и људске лудости, али увек тако, да само лудост може да постане стварност, никад разум. Категоричким одбијањем личности, а тиме и нације и њеног расног садржаја, она разара елементарне основе целокупне људске културе, која је зависна управо од ових фактора. То је право унутрашње језгро марксистичког погледа на свет, уколико се изрод једног злочиначког мозга сме означити као »поглед на свет« (Карл Маркс је био јеврејин – његово право име је било Мордекај Леви – прим. прев). Са рушењем личности и расе пада значајна препрека за владавину мање вредног – а то је Јеврејин. Управо у економском и политичком бесмислу лежи смисао ове науке. Јер се њиме спречавају сви стварно интелигентни да се ставе у њену службу, док они духовно мање активни и

економски лоше образовани журе ка њој са заставама које се вијоре, интелигенцију за покрет – јер је и овом покрету за његово постојање потребна интелигенција – "жртвује" Јеврејин из својих редова. Тако настаје чисти покрет мануелних фабричких радника под јеврејским вођством и његовом контролом, које наизглед намерава да побољша положај радника, а у ствари жели поробљавање, а тиме и уништење свих нејеврејских народа. Оно што слободно зидарство (масони) уводи у кругове тзв. интелигенције на општој пацифистичкој клонулости националног нагона за самоодржањем, преноси се широким масама, а пре свега грађанству, кроз делатност велике, данас увек јеврејске штампе. Уз оба ова оружја разарања долази као трећа, и далеко најуспешнија, организација сирове снаге. Марксизам треба да као јуришна колона за напад доврши оно што је био кротилачки рад прва два оружја, припремивши, оставио да сазрева за слом. Тиме се извршава збиља мајсторска заједничка игра, тако да се заиста не треба чудити, кад насупрот томе највише закажу управо оне институције, које увек радо желе да се представљају као носиоци више или мање уображених државних ауторитета. У нашем високом и највишем државном чиновништву је Јеврејин увек (не узимајући у обзир неке изузетке) највољнији поспешивач његовог уништавајућег рада. Понизна покорност ка "горе" и арогантна надувеност на "доле" одликују овај сталеж исто толико као и често невероватна ограниченост, коју једино надмашује повремено управо зачуђујућа

образиља. То су, међутим, особине које су Јеврејину потребне код наших власти и које према томе воли. Практична борба која сада започиње одвија се, у грубим цртама, на следећи начин: према крајњим циљевима јеврејске борбе, који се не исцрпљују само у економском поробљавању света, већ захтевају и његово политичко подјармљивање, Јеврејин дели организацију своје марксистичке науке о свету на две половине, које, привидно раздвојене једна од друге, а у стварности образују недељиву целину – на политички и синдикални покрет!

Синдикални покрет мами. Он нуди раднику помоћ и заштиту у његовој тешкој егзистенцијалној борби, коју он мора да води захваљујући похлепи и кратковидности многих предузимача, а тиме и могућност да изборе боље животне услове. Ако радник не жели да заступање својих животних људских права, у време када се организована народна заједница, држава, о њему уопште не брине, преда слепој самовољи људи који су делом мало свесни одговорности, а често и без срца, мора њихову одбрану да узме сам у своје руке. Управо у оној мери, у којој тзв. национално грађанство, заслепљено новчаним интересима, овој животној борби на пут поставља најтеже препреке, затим не и само пружа отпор свим покушајима за скраћење нељудски дугог радног и времена, завршетак дечјег рада, осигурање и заштиту жене, поправљање здравствених прилика у радионицама и становима, већ их често и стварно саботира,... паметнији Јеврејин прихвата тако

угњетеног. Он постепено постаје вођа синдикалног покрета, и то утолико лакше, кад се код њега не ради о стварном отклањању социјалних неправди у правом смислу, већ само о стварању једне њему слепо одане економске борбене трупе за рушење националне економске независности. Јер, док ће се вођење здраве социјалне политике стално кретати између смерница за одржавање народног здравља с једне стране, и осигурање независне националне економије с друге стране, за Јеврејина не само да опадају оба ова становишта у његовој борби, већ је њихово уклањање његов животни циљ. Он не жели одржање националне економије већ њено уништење. Услед тога га никаква грижа савести не може спречити, да као вођа синдикалног покрета, постави захтеве који не само да су претерани, већ је њихово испуњење практично или немогуће или значи пропаст националне економије. Он такође не жели да пред собом има здрав, стасит нараштај, већ крхко стадо које се може подјармити. Ова жеља му поново дозвољава да поставља бесмислене захтеве, чије је практично испуњење према његовом сопственом знању немогуће, који дакле не могу довести ни до какве промене ствари, већ једино до разузданог узбуркања масе. До тога је њему стало, а не до стварног и поштеног побољшања њеног социјалног положаја. Тако се вођство Јевреја у синдикалним стварима не може оспорити, док год енорман просветитељски рад не утиче на масе, поучава их како да своју бескрајну беду учине бољом, или док држава не уништи Јеврејина и његов рад. Јер док год

поимање маса остане мало као до сада... и држава тако равнодушна као данас, ова ће маса увек као првог следити оног ко у економским стварима најпре понуди најбесрамнија обећања. У томе је Јеврејин мајстор! Јер се његова укупна делатност не би зауставила никаквим моралним размишљањима. Тако он у овој области за кратко време присилно уклања са поља сваког конкурента према његовој целокупној унутрашњој грабљивој бруталности, усмерава синдикални покрет истовремено на најбруталнију примену силе. Ако се нечије размишљање супротстави јеврејском изазову, његови се пркос и пресуде сламају терором. Последице такве делатности су страшне. У ствари, Јеврејин уз помоћ синдиката који би могао да буде благослов нације, руши основе националне економије. Паралелно са тим напредује политичка организација. Она са синдикалним покретом утолико ради заједно, ако он припрема масе за политичку организацију, чак и силом гура у њу. Он је, даље, стални финансијски извор из ког политичка организација храни свој енормни апарат. Она је контролни орган политичке активности појединца и код свих великих демонстрација политичког карактера врши улогу покретача. Коначно, он се више уопште не заузима за економске ствари, већ ставља политичкој идеји на располагање њено главно средство борбе, обуставу рада, као масовни и генерални штрајк. Стварањем штампе чији је садржај прилагођен духовном хоризонту најмање образованих људи, политичка и синдикална

организација најзад добијају подстицајну институцију кроз коју најнижи слојеви нације сазревају за најсмелија дела. Њен задатак није да изведе људе из глиба ниских назора и уздигне на виши ступањ, већ да изађе у сусрет њиховим најнижим инстинктима. Један колико спекулативан, толико уносан посао, код једне колико лење за размишљање, толико понекад дрске масе. Ова штампа која у управо фанатичној клеветничкој борби све насилно скида, јер, пре свега оно, што се може сматрати ослоном националне независности, културне висине и економске самосталности нације. Она напада, пре свега, све карактере који се не желе пригнути јеврејској владалачкој дрскости, или чија генијална способност Јеврејину сама по себи изгледа као опасност. Јер да би Јеврејин некога мрзео, није неопходно да се тај бори против њега, већ је довољна сумња, да би други могао некад да дође на помисао да се бори против њега, или на основу своје надмоћне генијалности увећава снагу и величину народа, непријатељског Јеврејима. Његов инстинкт сигуран у тим стварима, у сваком наслућује првобитну душу, а његово непријатељство је сигурно ономе, ко није дух његовог духа. Како Јеврејин није нападути већ нападач, као његов непријатељ не важи само онај ко напада, већ и онај ко му се супротставља. Међутим, средство којим он покушава да сломи тако дрске, али поносне душе, не зове се поштена борба већ лаж и клевета. Овде се не плаши ничега, и у свакој простоти је тако велик, да нико не треба да се чуди када онда у нашем народу

персонификација ђавола као симбола свега злог, прихвати утеловљени лик Јеврејина.

Незнање широке масе о унутрашњем бићу Јеврејина, безинстинктивна ограниченост наших горњих слојева пушта да народ лако постане жртва овог јеврејског рата лажи. Док се горњи слојеви због урођеног кукавичлука окрећу од човека ког Јеврејин на тај начин напада лажју и клеветом, широка маса верује све, због глупости или заосталости. Државни органи се или заогрћу ћутањем или, што је најнефикасније да би се јеврејском рату штампе припремио крај, прогоне неправедно нападнутог, што у очима таквог једног чиновничког магарца изгледа као заштита државног ауторитета и осигурање реда и мира. Полако се страх од марксистичког оружја Јевреја спушта као мора на мозак и душу пристојног човека. Човек почиње да дрхти пред страшним непријатељем и тиме постаје његова коначна жртва.

к) Владавина Јеврејина у држави изгледа тако осигурана, да се он сада не сме само опет означити као Јеврејин већ безобзирно признаје и своја национална и политичка размишљања. Један део његове расе се већ сасвим отворено признаје као страни народ, а да се при том опет лаже. Јер док ционизам осталом свету покушава да докаже да би се национално самоодређење Јеврејина задовољило стварањем Палестинске државе, Јевреји поново надмудрују глупе гојиме (гоји, гентили = стока). Они

уопште не мисле да у Палестини изграде јеврејску државу, да станују у њој, већ само желе организациону централу своје међународне светске преваре, која има сопствену суверену власт и која измиче поступку других држава, прибежиште доказаних пропалица и универзитет за нове варалице. Али то је знак не само њиховог растућег поуздања већ и осећаја сигурности, дрско и отворено у време кад један део још лажно глуми Немца, Француза или Енглеза, други се документује као јеврејска раса. Колико они пред очима виде блиску победу, произилази из застрашујуће природе, коју припрема њихово комуницирање са припадницима других народа. Црнокуси Јеврејин младић сатима вреба са сатанском радошћу на лицу, девојку која ништа не слуги, коју окаља својом крвљу и отме тако њеном, девојчином, народу. Свим средствима покушава да поквари расне основе народа који подјармљује. Тако како сам плански квари жене и девојке, не плаши се ни тога да чак у већем обиму поруши крвне границе за друге. Јевреји су били и јесу они који су црнца довели на Рајну, увек са истом притајеном мишљу и јасним циљем, да тако присилно насталим мешањем униште омражену белу расу, сруше је са њене културне и политичке висине и сами се уздигну до њених господара. Јер један народ чисте расе, који је свестан своје крви, Јеврејин никад неће моћи да подјарми. Он ће на овом свету бити вечито само господар мешанаца. Тако он плански покушава да сталним тровањем појединца снизи расни ниво. Политички, међутим,

почиње да замењује идеје демократије онима диктатуре пролетаријата. У организованој маси марксиста је пронашао оружје које му дозвољава да буде без демократије, а уместо ње му допушта да диктаторски грубом песницом подјарми народе и да влада. Плански тако он ради на побуњивању у два правца: у економском и политичком. Народе који нападу изнутра супротставе превише жесток отпор, овије мрежом непријатеља, захваљујући својим међународним утицајима, тера их у ратове и коначно, ако је потребно, на бојиштима победе заставу револуције. Економски потреса државе тако дуго док се државна предузећа која постану нерентабилна, не одвоје од државе и ставе под његову финансијску контролу. Политички ускраћује држави средства за њено самоодржање, руши основе сваког националног самопотврђивања и одбране, уништава веру у руководство, омаловажава историју и прошлост и повлачи по блату све стварно велико. У култури зарази уметност, литературу, позориште, заглупљује природни осећај, руши све појмове лепоте и узвишености, племенитог и доброг, и уместо тога, силом одвлачи људе у присилни круг сопствене ниске особитости. Религија је направљена смешном. Обичаји и морал се приказују као преживели, тако дуго док не падну последњи ослонци народа у борби за живот на овом свету.

и) Сад почиње велика, последња револуција. Тиме што Јеврејин осваја политичку власт, збацује са себе оно мало прекривача које још носи. Од демократског

народног Јеврејина постаје крвни Јеврејин и народни тиранин. За неколико година покушава да искорени националне носиоце интелигенције, а тиме што отме народима њихове духовне вође, чини их зрелим за ропску судбину сталног подјармљивања. Најстрашнији пример ове врсте представља Русија, где је заиста сатанском необузданошћу, делом у нељудским мукама побио тридесет милиона људи или их пустио да умру од глади, да би гомили јеврејских књижевника и берзанских бандита осигурао владавину над великим народом. Крај, међутим, није само крај слободе народа које тлаче Јевреји, већ и крај њеног овог народног паразита. Након смрти жртве, пре или касније, умире и сам вампир.

* * *

Ако пустимо све узроке немачког слома да прођу испред наших очију, као последње и пресудно преостаје препознавање расног проблема и, нарочито, јеврејске опасности. Порази на бојишту у августу 1918. би се лако, као у игри, поднели. Они нису били ни у каквој вези са победама нашег народа. Нису нас срушили они, већ она сила, која је те поразе припремила, тако што је деценијама плански отимала нашем народу политичке и моралне инстинкте и снаге, које народе чак оспособљавају за живот, а тиме и оправдавају. Тиме што је старо царство немарно пролазило крај питања одржања расних основа наше народности, оно је

презирало једино право које даје живот на овом свету. Народи који се мешају или допуштају да их мешају, греше против воље вечног провиђења, па њихова пропаст, проузрокована од стране јачег, онда није неправда која се њима чини, већ само обнова права. Кад народ више не жели да поштује особине свог бића, које су му природно дате и укорене у његовој крви, нема право да се жали на губитак свог земаљског битисања.

Све на земљи се може поправити. Сваки пораз може постати оцем касније победе. Сваки изгубљени рат узроком каснијег успона, свака невоља оплођењем људске енергије, а из сваке потлачености могу доћи снаге за нови душевни препород - докле год се крв одржава чистом! Изгубљена чистота крви сама заувек уништава унутрашњу срећу, руши човека заувек, а последице се више никад не могу уклонити из тела и духа. Кад се насупрот овом једином питању, испитају и упореде сви други животни проблеми, тек онда се види како су они, у поређењу с њим, смешно мали. Сви они су временски ограничени – питање одржавања или неодржавања чистоте крви ће, међутим, постојати док има људи. Све стварно значајне појаве пропасти предратног доба се у основи свде на расне узроке. Било да се ради о питању општег права или о деформацијама економског живота, о појавама културне пропасти или поступцима политичке дегенерације, о питањима промашеног школског образовања или лошем утицају одраслих преко штампе итд., увек и

свуда је најдубљи основ неуважавање расних интереса сопственог народа или неувиђање стране расне опасности. Због тога су и сви покушаји реформе, све социјалне установе помоћи и политичка настојања, сав економски успон и свако привидно повећање духовног знања у својој последичној појави ипак неважни. Нација и њен организам који оспособљава и одржава живот на земљи, државе, нису изнутра постале здравије, већ су све више видљиво побољевале. Сав привидни процват старог царства није могао да скрије унутрашњу слабост, а сваки покушај стварног јачања царства пропадао је увек због пролажења мирно значајног питања. Било би погрешно веровати да би присталице различитих политичких праваца, који су дилетантски покушавали да лече тело немачког народа, чак и вође извесним делом, по себи били лоши или злонамерни људи. Њихова делатност је само стога била осуђена на неплодност, јер су у најповољнијем случају видели само појавне форме наших општих обољења и њих покушавали да савладају, а слепо пролазили поред узрочника. Ко плански прати линију политичког развоја старог царства, мора уз хладнокрвно испитивање да увиди да је чак у време сагласности, а тиме и успона немачке нације, унутрашња пропаст већ била у пуном замаху, и да се, упркос свим привидним политичким успесима и растућем економском богатству, општа ситуација из године у годину погоршавала.

Чак су и избори за Рајхстаг привидним порастом марксистичких гласова најавили све ближи унутрашњи, а тиме и спољни слом. Сви успеси такозваних грађанских партија су били безвредни, не само јер нису могли да спрече бројчану пораст марксистичке бујице, чак и уз такозване грађанске победе на изборима, него зато што су пре свега сами у себи већ носили ферменте кварења.

И не слугећи је грађански свет сам изнутра већ био заражен тим мртвачким отровом марксистичких представа, а његов отпор потиче често више из конкурентске зависности амбициозних вођа него из принципијелног одбијања коначне битке одлучних противника. Један једини се тих дугих година борио са непољуљаном равномерношћу, а то је био Јеврејин. Његова Давидова звезда се у истој мери све више дизала, у којој се све више губила воља за самоодржањем наше нације. Августа 1914. се зато народ, решен да нападне, није сјурио на бојиште, већ је следио само последњи трептај свога нагона за националним самоодржањем, насупротив напредујућој пацифистичко марксистичкој клонулости тела нашег национa. Како ни тих судбоносних дана унутрашњи непријатељ није препознат, сав тај привидни отпор је био узалудан, а провиђење није одликовало победоносни мач већ је следило закон вечите одмазде. Из тог унутрашњег признања требало је да се за нас формирају начела као и тенденција новог покрета, који су, по нашем уверењу, једино били способни да пропаст немачког

народа не само зауставе, већ да створе гранитну основу, на којој некад може да почива држава која не представља механизам економских послова и интереса отуђен од народа, већ један народни организам: германску државу немачке нације!

ПРВИ ПЕРИОД РАЗВОЈА НАЦИОНАЛ-СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ НЕМАЧКЕ ПАРТИЈЕ

Када на крају овог тома описујем први период развоја нашег покрета и кратко разматрам низ тиме условљених питања, онда се то не дешава да би се дала расправа о духовним циљевима покрета. Циљеви и задаци новог покрета су тако силовити, да се могу обрадити једино у сопственом тому. Тако ћу ја у другом тому потанко разјаснити програмске основе покрета и покушати да нацртам слику онога што ми замишљамо под речју »држава«.

При том под »ми« мислим на све стотине хиљада, који, у основи узев, исто желе, не налазећи тачније речи, да опишу оно што интимно лебди пред очима. Јер вредно пажње код свих великих реформи је то, да оне као поборнике често најпре имају само једног

јединог, а као носиоце, међутим, многе милионе. Њихов циљ је често већ столећима, интимна, чежњива жеља стотина хиљада, док један не почне да изиграва весника таквог једног општег хтења и као стегоноша старе чежње не помогне новој идеји да победи. Али, да милиони у срцу носе жељу за начелном изменом данас датих процеса, доказује дубоко незадовољство од ког пате. Оно се испољава у хиљадоструким појавним формама, код неког у малодушности и безнадежности, код другог у мрзовољи, у бесу и противљењу, код овог у равнодушности, а код оног опет у горљивом полету. Као сведоци овог интимног незадовољства могу да важе колико они који су уморни да бирају, као и многи који нагињу фантастичном екстрему леве стране. А овима би и млади покрет требало да се у првом реду обрати. Он не треба да образује организацију задовољних, ситних, већ треба да сакупи измучене болом и неспокојне, несрећне и незадовољне, а пре свега не треба да плива на површини тела народа, већ да се укорени у основу истог.

* * *

Чисто политички узев, 1918. год. се показала следећа слика: један народ је поцепан на два дела. Један, далеко мањи, обухвата слојеве националне интелигенције, искључујући све физичке раднике.

Она је споља национална, али се под том речју не може замислити ништа друго, до врло неукусно и слабашно заступање такозваних државних интереса, који се опет појављују идентични са династичким. Она покушава да духовним оружјем брани своје мисли и циљеве који су колико непотпуни толико површни, али насупрот бруталности противника по себи већ закажу. Једним јединим ударцем се ова класа, која је кратко пре тога још увек владала, обори и са дрхтавим кукавичлуком подноси свако понижавање од стране безобзирног победника. Насупрот њој стоји као друга класа широка маса занатског становништва. Она је мање или више сакупљена у радикално марксистичком покрету, одлучна да сваки духовни отпор сломи уз моћ силе. Она не жели да буде национална, већ свесно одбија свако поспешивање националних интереса, као што, обрнуто потпомаже свако страно угњетавање. Она је бројчано јача, али пре свега обухвата оне елементе нације, без којих је поновно национално уздизање незамисливо и немогуће. Јер је ипак већ 1918. морало да буде посве јасно: Сваки поновни успон немачког народа води само преко поновног освајања спољне моћи.

Претпоставке за то, међутим, нису, како наши грађански "државници" около брбљају, оружје, већ - снага воље. Оружја је немачки народ некад поседовао више него довољно. Оно није могло да осигура слободу, јер су недостајале енергије националног нагона за самоодржањем, воље за

самоодржањем. Најбоље оружје је мртви, безвредни материјал, док год недостаје дух који је спреман, вољан и одлучан, да га води. Немачка је постала нејака, не зато што је недостајало оружје, већ зато што је недостајала воља, да се чува оружје за даље одржавање народа. Кад се данас нарочито наши левичарски политичари труде да укажу на недостатак оружја као на нужни узрок њихове безвољне, попустљиве воље, у ствари, међутим, издајничке спољне политике, мора им се на то одговорити само једно: Не, обрнуто је тачно. Вашом антинационалном, злочиначком политиком сте ви једном предали оружје. Сада покушавате да недостатак оружја прикажете као основни узрок ваше мучне беде. Ово је, као и све у вашем деловању, лаж и кривотворина. Само, овај приговор погађа и политичаре деснице. Јер захваљујући њиховом бедном кукавичлуку могла је 1918. јеврејска фукара, која је дошла на власт, да украде народу оружје. И ови, дакле, немају ни разлога ни права, да данашњи недостатак оружја наводе као присилу на њихов паметни опрез (кукавичлук), већ је немоћ последица њиховог кукавичлука. Али тиме питање поновног освајања немачке моћи не гласи отприлике: Како производимо оружје, већ: Како стварамо дух, који оспособљава један народ да носи оружје? Кад овај дух овлада једним народом, воља налази хиљаду путева, од којих сваки завршава крај једног оружја! Нека се кукавици да и десет пиштоља, он при паду неће моћи да испали ниједан хитац. Они су тако за

њега безвреднији него један чворновати штап за храброг човека.

Питање поновног освајања политичке моћи нашег народа је већ стога у првом реду питање оздрављења нашег националног нагона за самоодржањем, пошто се свака припремна спољна политика као и свака процена једне државе по себи према искуству мање управљају према постојећем оружју, већ према спознатој или пак претпостављеној моралној снази отпора једне нације. Способност за склапање савеза једног народа се много мање одређује постојећим мртвим количинама оружја, неголи видљивим присуством пламтеће снажне националне воље за самоодржањем и херојске неустрашивости. Јер се савез не склапа са оружјем већ са људима. Тако ће енглески народ као највреднији савезник на свету важити толико дуго, док год пушта да се у његовом вођству и у духу широке масе очекују она бруталност и отпорност, који су одлучни да једном започету борбу изведу до победоносног краја, свим средствима, без обзира на време и жртве, при чему тренутно постојеће војно наоружање не треба да буде ни у каквом односу са другим државама.

Ако се схвати, да поновно уздизање немачке нације представља само питање поновног освајања наше политичке воље за самоодржањем, онда је јасно такође, да се она не задовољава освајањем елемената који су већ по себи бар према хтењу национални, већ само једним народским прожимањем свесно анти

националне масе. Млад покрет, који себи као циљ поставља поновно подизање немачке државе са сопственим суверенитетом, ће, дакле, без остатка морати да своју борбу прилагоди задобијању широких маса. Ма како да је наше такозвано "национално грађанство" уопште бедно, ма како да његово национално уверење недовољно изгледа, са те стране се сигурно не може очекивати озбиљан отпор снажној националној унутрашњој и спољној политици. Чак ако би немачко грађанство из познатих ограничено кратковидих разлога, као већ једном према једном Бизмарку, у часу долазећег ослобођења устрајало у пасивној резистенцији, ипак се крај његовог признатог пословичног кукавичлука никад не треба бојати активног отпора томе.

Другачије је, међутим, понашање код масе наших интернационално оријентисаних сународњака. Они нису само у својој примитивној глупости више усмерени на идеју силе, већ је њихово јеврејско вођство бруталније и безобзирније. Они ће свако немачко уздизање тачно онако оборити, као што су некада сломили кичму немачкој војсци. Али пре свега – они у својој парламентарно управљаној држави снагом свог бројчаног мајоритета неће само ометати сваку националну спољну политику, већ и сваку вишу оцену немачке силе и тиме искључивати сваку способност за склапање савеза. Јер ми не само да смо сами свесни тренутка слабости, који лежи у наших петнаест милиона марксиста, демократа, пацифиста и центрумаша, већ га још више

препознаје иностранство, које вредност могућег савеза са нама мери према тежини овог терета. Не повезује се са државом чији је активни део народа у најмању руку пасиван према свакој одлучној спољној политици. К томе још долази чињеница да вођство ових партија националне издаје мора и да ће непријатељски стајати насупротив сваком уздизању већ из простог нагона за самоодржањем. Историјски једноставно није замисливо да би немачки народ још једном могао да заузме свој ранији став, не обрачунавајући се са онима који су дали узрок и повод за нечувени слом, који је задесио нашу државу. Јер ће се пред судом потомства новембар 1918. вредновати не као велеиздаја већ као издаја земље. Тако је свако поновно освајање немачке самосталности споља, у првој линији повезано са поновним освајањем унутрашње вољне затворености нашег народа. Само и чисто технички посматрано, идеја немачког ослобођења ка спољном свету се толико дуго чини бесмисленом, док год и широка маса не буде спремна да ступи у службу ове ослободилачке идеје. Гледајући чисто војно, пре свега ће сваком официру уз мало размишљања бити јасно, да се битка са спољним светом не може водити батаљонима студената, већ да су за то осим мозгова једног народа потребне и песнице.

При том се мора још имати у виду, да је национална одбрана, која се ослањала само на кругове такозване интелигенције, стварном једном неразборитошћу испрљивала ненадокнадиво добро. Млада немачка

интелигенција, која је у ратним добровољачким региментама нашла смрт у јесен 1914. у фландријској равници, касније је горко недостајала.

Она је била најбоље добро, које је нација поседовала, а њен губитак се током рата више није могао заменити. Али не само да се сама борба не може спровести, ако јуришни батаљони у својим редовима не виде масе радника, већ је и припрема техничке природе неизведива без унутрашњег вољног јединства тела нашег народа. Управо наш народ, који је под будним оком Версајског мировног уговора морао даље да живи ненаоружан, може да спроведе било какве техничке припреме за задобијање слободе и људске независности само онда када војска унутрашњих шпијуна буде десеткована онима, чији урођени недостатак карактера допушта, да за познатих тридесет сребрњака издају све и свакога. Али са њима је готово.

Непобедивим, напротив изгледају милиони, који се из политичких убеђења противе националном уздизању – непобедивим тако дуго, док се не побије узрок њиховог непријатељства, интернационални марксистички поглед на свет, и избије им се из срца и мозга. Сасвим свеједно, дакле, са ког становишта се испитује могућност поновног задобијања наше државне и народне независности, да ли са оног спољно-политичке припреме, техничког наоружања или борбе саме, увек као претпоставка за све остаје

претходно придобијање широке масе нашег народа за идеје наше националне самосталности. Без поновног постизања спољне слободе, међутим, свака унутрашња реформа чак и у најповољнијем случају значи само повећање наше приходне способности као колоније. Остаци сваког такозваног економског уздизања добро служе нашим контролним господарима, а свако социјално побољшање у најповољнијем случају повећава радни учинак за њих. Културни напреси се уопште неће додељивати немачкој нацији, они су превише повезани са политичком независношћу и достојанством једне народности.

* * *

Ако је дакле повољно решење немачке будућности повезано са националним уверењем широке масе нашег народа, онда оно мора да буде такође највиши и најснажнији задатак једног покрета, чија се делатност не исцрпљује у задовољавању тренутка, већ који свој начин живота мора да испитује на претпостављеним последицама у будућности. Тако нам је већ 1919. било јасно, да нови покрет као највиши циљ мора најпре да спроведе једну национализацију маса. Из тога је у тактичком погледу произишао низ захтева. Да би се придобила маса за национално уздизање, ниједна социјална жртва није претешка. Како год се данас, стално, економски удовољавало нашим запосленима, то није ни у каквом односу са добити целе нације, ако

помаже да се широки слојеви опет поклоне својој народности. Само кратковида ограниченост, као што се она често на жалост налази у нашим предузимачким круговим, не може да схвати, да за њих нема економског напретка, а тиме ни више економске користи, ако се поново не успостави унутрашња народна солидарност наше нације. Да су немачки синдикати у рату најбезобзирније бранили интересе радништва, да су они сами за време рата од тадашњег подузетништва гладног дивиденди, кроз хиљаду штрајкова изнудили пристанак на захтеве радника које заступају, да су се у стварима националне одбране показали исто тако фанатичним за своје немство, и да су са истом безобзирношћу дали отаџбини, оно што отаџбини припада, рат не би био изгубљен. А како би смешни били сви и највећи економски уступци према огромном значају добијеног рата! Тако покрету који намерава да немачког радника поново да немачком народу, мора да постане јасно, да економске жртве у овом питању не играју никакву улогу уопште, док год су одржавање и независност националне економије њима угрожени.

Национално васпитање широке масе може да се одржи само обилазним путем социјалног раста, пошто се искључиво њиме стварају оне опште економске претпоставке, које појединцу допуштају, да учествује и у културним добрима нације. Национализација широке масе не може никад да уследи кроз половичност, кроз слабо наглашвање

такозваног становишта објективности, већ кроз безобзирно и фанатички једнострано усмеравање на циљ којем се пак тежи. То дакле, значи, да се један народ не може учинити "националним" у смислу нашег данашњег грађанства, дакле са толико и толико ограничења, већ само националистички са свом жестином, која је својствена екстрему. Отров се сузбија само противотровом, и само бљутавост једне грађанске душе може да посматра средњу линију као пут у небеско царство. Широка маса једног народа се не састоји ни од професора ни од дипломата. Мало апстрактно знање, које поседује, упућује њихове осећаје више у свет осећања (емоција).

Тамо не почива ни њихово позитивно ни негативно усмерење. Оно је пријемчиво само за испољавање силе у једном од ова два правца, а никад за неку половичност која лебди између њих. Њихово осећајно усмерење, међутим, истовремено условљава њихову изванредну стабилност. Вера се теже уздрма него знање, љубав мање подлеже промени него поштовање, мржња је трајнија од ненаклоности, а покретачка снага за најснажније преврате на овој земљи у свако доба је мање почивала на научном сазнању које овладава масом, него на фанатизму који ју је надахњивао, и понекад на хистерији, која ју је терала напред.

Ко жели да задобије широку масу, мора да зна кључ који отвара капију до њеног срца. Он није објективност, дакле слабост, већ воља и снага.

Задобијање душе народа може да успе само, ако се поред вођења позитивне борбе за сопствене циљеве уништи непријатељ тих циљева. У свим временима види народ у безобзирном нападу на противника доказ сопственог права, па одрицање од уништења других осећа као несигурност у односу на сопствено право, ако не као знак сопствене неправде. Широка маса је само делић природе, и њен осећај не разуме обострани стисак руке људи, који тврде да желе супротно. Оно што она жели је победа јачег и уништење слабог – или – његовог безусловно покоравање. Национализација наше масе ће успети само ако се уз сву позитивну борбу за душу нашег народа истреби њен интернационали тровач. Сва велика питања времена су питања тренутка и представљају само последичне појаве одређених узрока. Узрочно значење међу њима има, међутим, само једно, питање расног одржања народности. У самој крви лежи основа и снаге и слабости људи. Народи, који не схватају значај своје расне основе нити га узимају у обзир, сличе људима, који би мопсове хтели да приуче на особине хртова, не схватајући, да је брзина хрта као и поучљивост пудлице не приучена већ расна особина.

Народи који се одричу одржања своје расне чистоте, одричу се тиме и јединства своје душе у свим њеним појавностима. Растрганост њиховог бића је природно неопходна последица растрганости њихове крви, а измена њихове духовне и стваралачке снаге је само дејство измене њихових расних основа. Ко жели да

ослободи немачки народ од његових појавности, које су првобитно биле стране његовом бићу, и данашњих мана, мораће најпре да га ослободи од страних подстрекача ових појавности и мана. Без најјаснијих спознавања проблема расе, а тиме и питања Јевреја, не може више да уследи поновни успон немачке нације.

Расно питање даје не само кључ за светску историју већ и за људску културу уопште!

Уврштавање широке масе нашег народа, која данас стоји у интернационалном лагеру, у националну народну заједницу не значи одрицање од заступања оправданих интереса слоја. Интереси слоја и занимања, који се разилазе, немају исти значај са цепањем класа, већ су разумљива последична појава нашег економског живота. Груписање по занимању се ни на који начин не супротставља стварној народној заједници, јер ова почива на јединству народности у свим оним питањима, која се тичу те народности по себи. Уврштавање слоја који је постао класа, у народну заједницу или и само у државу се не врши спуштањем виших класа већ уздицањем нижих. Носилац овог процеса не може никад поново бити виша класа, већ нижа, која се бори за своју равноправност. Данашње грађанство није уврштено у државу мерама племства, већ својом сопственом одлучношћу под сопственим вођством. Немачки радник се неће уздићи у оквир немачке народне заједнице заобилазним путем слабашних сцена

братимљења, већ свесним подизањем његовог социјалног и културног положаја, толико дуго, док најважније разлике не могу да важе као потиснуте. Покрет, који као циљ поставља овај развој, ће при том у првом реду морати да своју приврженост извуче из табора радника. Он може да посегне натраг за интелигенцијом у оној мери само, у којој је она овај циљ ком се тежи, већ без остатка схватила. Овај процес преображаја и приближавања се неће завршити за десет или двадесет година, већ, према искуству, обухвата многе генерације.

Тешка препрека приближавању данашњег радника националној народној заједници свога народа не лежи у заступању интереса његовог слоја, већ у његовом интернационалном вођству и усмерењу, непријатељском народу и отаџбини. Покрет који немачког радника на најчаснији начин жели да поврати његовом народу и отме интернационалном лудилу, мора да направи најоштрији фронт против схватања, које влада пре свега у предузимачким круговима, и које под народном заједницом подразумева економско мучење запослених без отпора послодавцу, и које жели да у сваком покушају саме заштите оправданих економских и његових егзистенцијалних интереса радника види напад на народну заједницу.

Заступање овог схватања представља заступање свесне лажи – народна заједница не намеће дужности само једној страни већ и другој!

Тако један радник сигурно да грешити против духа стварне народне заједнице, кад без обзира на заједничко добро и постојање националне економије, ослоњен на своју моћ, уцењивачки поставља захтеве, као што, међутим, један предузимач слама ову заједницу, када нељудском и израбљивачком природом свог вођења посла злоупотребава националну радну снагу и из њеног зноја стиче милионе. Он онда нема никакво право да се значи као националан, никакво право, да говори о народној заједници, већ је егоистички неваљалац, који уношењем таквог социјалног незадовољства провоцира касније борбе, које овако или онако служе на штету нације. Резервоар, из ког млади покрет треба да црпи своје припаднике, ће дакле, у првом реду бити маса наших послопримаца (радника). То значи отргнути је од интернационалног лудила, ослободити је њене социјалне невоље, лишити је културне беде и превести у народну заједницу као затворен вредан фактор, и који се осећа као националан и који жели да буде националан. Ако се у круговима националне интелигенције налазе људи са најтоплијим срцима за њихов народ и његову будућност, испуњени најдубљом увиђавношћу за значај борбе за душу ове масе, онда су они јако добродошли у редове овог покрета, као вредна духовна киша. Али задобијање изборне гласачке грађанске воље не сме никада да буде циљ овог покрета. Он би се у таквом случају оптеретио масом, и према својој целокупној својствениости ослабио снагу придобијања широким слојева. Јер упркос

теоретској лепоти идеје заједничког вођења најширих маса одоздо и одозго већ у оквиру покрета се томе ипак супротставља једна чињеница, да се психолошким утицајем на грађанске масе могу створити манифестације чак расположења па чак и прошири увид, али се не могу уклонити карактерне особине или боље рећи мане, чији је настанак обухватао столећа.

Разлика у вези таквог обостраног културног нивоа и обострани став по питањима економских ствари је за сада још толико велика, да ће се, чим прође опојност манифестације, појавити као препрека. Али коначно није циљ, да се шири раслојавање у табору по себи националном, већ да се задобије антинационални. А ово гледиште је коначно, такође меродавно за тактичку оријентацију целог нашег покрета. Овај једностранности, али тиме и јасни став треба да се изрази и у пропаганди покрета, а с друге стране се опет и сам захтева пропагандистичким разлозима. Ако пропаганда треба да буде ефикасна за покрет, мора да се обрати само једној страни, пошто је у другом случају, уз различитост духовног предобразовања оба табора која долазе у обзир, или једна страна не би разумела, или би је друга одбила као саму по себи разумљиву и неинтересантну.

Чак ни начин изражавања и тон појединачно не могу да буду једнако ефикасни за два тако екстремна слоја (радништво и интелигенцију). Ако се пропаганда одриче првобитности начина изражавања, не налази

пут до осећаја широке масе. Ако насупрот томе у речи и покрету употребљава незграпност осећања масе и њених испољавања, онда ће је такозвана интелигенција одбацити као сирову и ординарну. Међу стотину такозваних говорника има једва десет који би били у стању да подједнако ефикасно данас говоре пред публиком чистача улица, бравара, чистача канала итд. а сутра да држе предавање са, ако је потребно, истим идејним садржајем пред аудиторијумом високо школских професора и студената. Али међу хиљаду говорника има можда само један једини коме би успело да говори истовремено пред браварима и високошколским професорима у форми, која не само да одговара и једном и другом делу у њиховој природеној способности, већ такође, на оба дела утиче подједнако ефикасно или их чак заноси до бучне буре одобравања. Мора се међутим, увек имати у виду, да чак и најлепша идеја неке узвишене теорије може у највећем броју случајева да се шири преко ниских и најнижих духова. Не ради се о томе, шта генијални стваралац једне идеје замишља, већ о форми и успеху са којима гласници ове идеје њу предосећавају широкој маси. Јака врбујућа сила социјалдемократије, чак целог марксистичког покрета уопште, највећим делом је почивала на јединству, а тиме и једностранности публике којој се обраћала. Што су тобоже ограничењима, чак глупљи при том били токови њихових мисли, утолико лакше их је прихватила и прерађивала маса, чији је духовни ниво одговарао оном изнесеном. Тиме се за

овај нови покрет такође показала једноставна и јасна линија: Пропаганда по садржају и форми треба да се лати широке масе, а њену исправност треба мерити искључиво према њеном делатном успеху.

На народној скупштини широких слојева не говори најбоље онај говорник, који је духовно најближи присутној интелигенцији, већ онај, који задобије срце масе. Припадник интелигенције који присутује таквој једној скупштини и који упркос видљивом дејству говорника на доње слојеве, које жели да задобије, критизира говор с обзиром на духовну висину, доказује потпуну неспособност свог мишљења и безвредност своје личности за млади покрет. За њега долази у обзир само онај интелектуалац, који већ толико много схвата задатак и циљ покрета, да је научио да делатност и пропаганде процењује искључиво према њеном успеху, а не према утисцима које она на њега лично оставља. Јер пропаганда не треба да служи забављању људи који су већ по себи национално настројени, већ за задобијање непријатеља наше народности, уколико су они наше крви. Уопште би за наш млади покрет требали они токови мисли, које сам већ кратко сажео под ратном пропагандом, да буде одредујући и меродавни за природу и провођење његовог сопственог просветитељског рада. Да је она била исправна, доказао је њен успех.

Циљ политичког реформског покрета се никад неће постићи просветитељским радом или утицајем

владајућих сила, већ само задобијањем политичке моћи. Свака идеја која покреће свет има не само право, већ обавезу, да себи осигура она средства, која омогућују спровођење својих токова мисли. Успех је једини земаљски судија права или не-права таквог једног почетка, при чему под успехом не треба као 1918., подразумевати освајање моћи по себи, већ дејство истог, корисно за народност. Тако се једно државно царство не може сматрати успешним онда, када, како то данас мисле непромишљени државни адвокати у Немачкој, револуционарима успе да освоје државну власт, већ само онда, када у остваривању намера и циљева нације, који су у основи једног таквог револуционарног деловања, израћа више среће него под пропалом владом. Нешто што се баш не може тврдити за немачку револуцију, како се назива разбојнички удар у јесен 1918. године. Ако би задобијање политичке моћи представљало претпоставку за једно практично спровођење реформаторских намера, онда покрет са реформаторским намерама мора да се од првог дана свог постојања осећа као покрет масе, а не као литерарни клуб за чајанке или малограђанско куглашко друштво.

Млади покрет је према своме бићу и свој својој унутрашњој организацији антипарламентаран, тј. он уопште као и у својој унутрашњој структури одбија принцип одређивања курса од стране већине, по којем се вође деградирају само на извршиоца воље и мишљења других.

Наш покрет и у појединачном и у општем заступа принцип неопходног ауторитета вође, у пару са највишом одговорношћу.

Практичне последице овог принципа у покрету су следеће: Првог председника једне локалне групе људи поставља следећи виши вођа, Он је одговорни руководиолац те локалне групе. Сви одбори су њему подређени, а не обрнуто – Он неком одбору. Одбори за гласање не постоје, већ само радни одбори.

Рад распоређује тај одговорни руководиолац, то јест први председник. Исти принцип важи и за следећу вишу организацију, котар, округ или жупу. Вођа се увек поставља одозго на доле и истовремено заогрће неограниченим пуномоћјем и ауторитетом. Само се вођа целе партије из разлога законитости друштва, бира на генералној скупштини чланова. Он је, међутим, искључиви вођа покрета. Сви одбори су њему подређени, а не Он одборима. Он одређује, али тиме и носи одговорност на својим леђима.

Он је на располагању припадницима покрета, да га пред форумом новог избора позову на одговорност, да га разреше дужности, уколико се Он огреши о принципе покрета или лоше служи његовим интересима. На његово место онда ступа нови човек који је способнији, али са истим ауторитетом и са истом одговорношћу. Ко хоће да буде вођа, сноси крај највећег неограниченог ауторитета и последњу и најтежу одговорност. Ко за то није способан или је

сувише плашљив да би поднео последице свог деловања, није за вођу. Само херој је позван за то.

Напредак и култура човечанства нису производ мајоритета, већ искључиво почивају на генијалности и делотворној снази личности. Неговати је и дати јој њена права је један од предуслова за поновно освајање величине и моћи наше народности. Али тиме је покрет антипарламентаран, а чак и само његово учешће у парламентарној институцији може само да има смисао делатности ка њеном разарању, ка отклањању те институције, у којој треба да видимо једну од најтежих појава пропасти човечанства.

Покрет одлучно одбија сваки став по питањима, која су или изван оквира његовог политичког рада или су за њега неважна као принципијелно безначајна. Његов задатак није верска реформација, већ политичка реорганизација нашег народа. Он у обе вероисповести види једнако вредне ослонце за постојање нашег народа и стога се бори против оних партија које желе да омаловаже овај основ морално-религиозног и моралног учвршћења тела нашег народа до тих инструмента њихових партијских интереса. Покрет, коначно не види свој задатак у поновном успостављању одређене државне форме нити у борби против неке друге, већ у стварању оних принципских основа, без којих трајно не би могле да постоје ни монархија ни република. Његова мисија није у неком оснивању монархије или учвршћивању републике, већ у стварању германске државе.

Питање спољног обликовања ове државе, дакле њена круна, није од начелног значаја, већ је само условљена питањима практичне сврсисходности. Код народа, који је сада управо схватио велике проблеме и праве задатке свог битисања, питања тих и таквих спољних формалности више неће водити унутрашњим борбама.

Питања унутрашње организације покрета је питање сврховитости, а не принципа. Најбоља организација није она, која између вођства једног покрета и појединачних припадника тог покрета гура највећи, већ она која гура најмањи посреднички апарат. То је зато што је задатак организације посредовање одређене идеје ка мноштву људи, као и контрола њеног остварења – Организација је тако по свему и свачему само нужно зло. Она је у најбољем случају средство сврхе, а у најгорем случају је себи сврха. Пошто свет више ствара механичке природе него идејне, најчешће се зато лакше стварају форме организације него идеје по себи.

Пут сваке идеје која тежи остварењу, посебно оне реформаторског карактера је у грубим цртама следећи: Нека генијална замисао настаје у мозгу човека који се осећа позваним да то своје сазнање пренесе остатку човечанства. Он проповеда своје гледиште и постепено задобија одређени круг присталица. Овај поступак директног и личног преношења идеја са тог једног човека осталим савременицима је најидеалнији и најприроднији. Са

повећаним порастом присталица нове идеје за њеног носиоца се постепено показује немогућност, да и даље директно делује на безбројне присталице, да их води и руководи њима. У управо оној мери, у којој се услед раста заједнице искључује директно и најкраће непосредно општење, долази до неопходности повезујућег рашчлањивања: идеално стање се тиме завршава, а на његово место ступа нужно зло организације. Стварају се мале подгрупе, које, на пример као локалне групе, у политичком покрету представљају заметке касније организације. Ова подела, ако не треба да се изгуби јединство идеје, сме увек да се обавља тек онда, када ауторитет духовног заснивача и школе коју он образује, може да важи као несумњиво признат.

Геополитички значај централног средишта покрета се при том несме подценити. Само присуство таквог једног места, окруженог магичним жаром једне Меке или Рима, може за дуго да поклати покрету ону снагу, која се заснива на унутрашњем јединству и признавању врха који репрезентује то јединство. Тако при стварању првих организационих заматака једне идеје несме да се никада изгуби из вида брига, да се значај првобитног полазног места те идеје не само одржи, већ и да се уздигне до надмоћног. Ово уздизање идејне, моралне и стварне надмоћи полазишта и водеће тачке покрета мора да се одвија управо у оној мери у којој безбројни настали замаци покрета захтевају нова удруживања у организационе форме... Јер као што растући број појединачних

присталица и њихова немогућност даљег директног саобраћања са њима воде стварању најнижих удружења, тако коначно безбројно умножавање ових најнижих организацијских форми присиљава поновно на виша удружења, која се политички могу ослонити отприлике као котарски и окружни савези. Како је можда још увек лако да се одржи ауторитет првобитне централе према најнижим локалним групама, тако ће већ бити тешко, да се очува овај став према вишим организационим формама које се сада остварују. Али то је претпоставка за јединствено постојање неког покрета, а тиме и за спровођење неке идеје. Када се коначно и ове веће поделе на међучланове уједине у новије организационе форме, повећава се даље и тешкоћа, да се чак и према њима осигура безусловни водећи карактер првобитног оснивачког места, његове школе и тако даље. Стога се механичке форме организације смеју формирати само у оној мери, у којој се духовни идејни ауторитет централе појављује као безусловно очуван. Код политичких творевина се ова гаранција често може дати само политичком вођи. Из овога произилазе следеће смернице за унутрашњу изградњу покрета:

а) Концентрација целокупног рада најпре на једно једино место – Минхен. Образовање заједнице несумњиво поузданих присталица и стварање школе за касније ширење идеје. Задобијање неопходног ауторитета за касније, преко што је могуће већих успеха у овом једном месту. Да би се упознали покрет и његове вође, било је потребно, не само да се уздрма

вера у непобедивост марксистичке "науке" на једном месту, видљиво за све, већ да се докаже могућност једног супротног покрета и идеје.

б) Стварање локалних група тек онда, кад ауторитет централног вођства у Минхену може да важи као несумњиво признат.

ц) Стварање окружних, котарских или земаљских савеза следи такође не само према потреби по себи, већ након постизања сигурности безусловно признавања централе.

Даље стварање организационих форми, међутим, зависи од постојећих глава које долазе у обзир као вође. При том постоје два пута:

а) Покрет располаже неопходним финансијским средствима за образовање и стварање способних лица за касније вођство. Он онда користи при том добијени материјал плански, према становишту тактичке и остале сврсисходности. Овај пут је лакши и бржи. Он захтева међутим велика новчана средства, јер је овај водећи материјал само као плаћен у могућности да ради за покрет.

б) Покрет услед недостатка новчаних средстава није у могућности да постави запослене вође, већ је најпре упућен на оне који раде без накнаде. Овај пут је спорији и тежи. Вођство покрета мора можда, да велике области остави неискориштеним, уколико се

између присталица не постави лице, способно и вољно да се стави на располагање вођству и да организује и води покрет у дотичној области. Може се десити, да се онда у великим областима не нађе нико, у другим местима, пак, да опет постоје два или чак три приближно исто способна.

Тешкоћа која лежи у таквом развоју, је велика и може се превазићи тек након много година. Али је стално и остаје као претпоставка за стварање организационе форме, лице које је способно за њено вођство. Колико је једна армија у свим својим организационим формама безвредна без официра, толико је политичка организација безвредна без одговарајућег вође. За покрет је боље да се препусти стварању локалне групе, неголи изопачењу њене организације, када недостаје водећа личност, која руководи и тера напред.

За само једно вођство је потребна не само воља и способност, при чему се делатној и снази воље ипак мора дати већи значај него генијалности по себи, а највреднији је спој способности, одлучности и истрајности. Будућност покрета је условљена фанатизмом, чак нестрпљивошћу са којом га његове присталице заступају као једино исправан и истичу га насупрот творевинама сличне врсте. Највећа је грешка веровати да се снага једног покрета повећава уједињавањем са неким другим, слично уређеним. Свако повећање на оваквом путу најпре, наравно, значи повећање спољњег обима, а тиме у очима

површног посматрача, и моћи, а у ствари преузима само клице унутрашњег слабљења, које касније почиње да делује. Јер ма шта да се увек може рећи о истоврсности два покрета, у стварности она ипак никад није присутна. Јер у другом случају практично не би било два, већ само један покрет. А сасвим је свеједно у чему леже разлике – па биле оне засноване само на различитим способностима вођства – оне постоје. Природном закону сваког развитка, међутим, не одговара спајање две не баш исте творевине, већ победа јаче и гајење моћи и снаге победника, које је омогућено једино борбом, која је овим условљена. Уједињавањем две приближно једнаке политичке партијске творевине могу произићи тренутне предности, на дужи је ипак сваки овај успех, остварен на овај начин, узрок унутрашњих слабости које касније наступају. Величина једног покрета се осигурава искључиво неспутаним развојем њене унутрашње моћи и њеним сталним повећањем до коначне победе над свим конкурентима.

Да, може се рећи, да његова моћ, а тиме и његова животна оправданост уопште, расту само онолико дуго, док он као претпоставку свог настанка признаје принцип борбе, и да је прекорачио врхунац своје моћи у истом тренутку, у ком се потпуна победа приклонила његовој страни. Према томе, за један покрет је корисно само ако тежи овој победи у форми, која временски не води тренутном успеху, већ која му дужим трајањем борбе, проузрокованим

обавезном нестрпљивошћу, поклања такође дуги раст. Покрети, који свој раст захваљују само такозваном уједињавању сличних творевина, дакле своју снагу компромисима, су попут биљака из стакленика. Они пуцају на високо, само им недостаје снага да пркосе вековима и да одоле тешким бурама. Величина сваке снажне организације као отелотворења неке идеје на овом свету лежи у религиозном фанатизму, тако што се она, нетрпељива према свему другом, пробија, фанатично убеђена у сопствено право. Кад је нека идеја по себи исправна, и, наоружана на такав начин, прихвата борбу на овој земљи, она је непобедива, и сваки прогон води само њеној унутрашњој снази. Величина хришћанства не лежи у покушаним упоредним расправама са отприлике слично обликованим филозофским мишљењима антике, већ у неумољивом фанатичном објављивању и заступању сопствене науке. Привидна предност, коју покрети достижу удруживањем, обилно се постиже сталним растом моћи науке која остаје независна, која сама брани себе и своје организације. Покрет треба у принципу тако да одгаја своје чланове, да они у борби не сагледавају нешто немарно одгојено већ оно за чим сами треба да и теже. Они према томе не треба да се боје непријатељства противника, већ да га и осећају као претпоставку за оправданост сопственог живота. Не треба да се боје мржње непријатеља наше народности и нашег погледа на свет, и њених испољавања, већ да чезну за њом. У испољавања ове мржње спадају, међутим, и лаж и

клевета. Онај кога у јеврејским новинама не побијају, дакле не клевећу и не опањавају, није поштен Немац нити прави национал-социјалист. Најбоље мерило вредности његовог уверења, искрености његовог убеђења и снаге његовог хтења је непријатељство које му доноси смртни непријатељ нашег народа.

Присталицама покрета и, у ширем смислу, целом народу се увек изнова мора указивати на то, да Јеврејин у својим новинама стално лаже, и да је чак једна једнократна истина одређена само за покривање веће кривотворине, па је тиме сама, опет, жељена неистина. Јеврејин је велики мајстор у лагању, у лажима и обмани – то су његова оружја у борби. Свака јеврејска клевета и свака јеврејска лаж, су ожиљак части на телу наших бораца. Онај кога највише опањавају, тај нам је најближи, а онај кога најсмртније мрзе, тај је наш најбољи пријатељ. Ко ујутру зграби јеврејске новине и у њима не види себе оклеветаног, није корисно употребио проклети дан, јер да је било тако, Јеврејин би га прогањао, клеветао, црпео, прљао. А само онај ко се дакле најнефикасније противи овом смртном непријатељу наше народности и сваког аријевског човечанства и културе, може да очекује, да клевете ове расе, а тиме и борбу овог народа види уперене и против себе.

Када ови принципи потпуно овладају нашим присталицама, покрет ће постати непоколебљив и непобедив.

Покрет треба да поспешује поштовање личности свим средствима, никад не треба да заборави да је у личној вредности свега људског, да је свака идеја и свако остварење резултат стваралачке моћи човека, а да дивљење пред величином не представља само чин захвалности према њој, већ такође да обавија уједињујућу траку око онога који се захваљује. Личност се не може заменити, то нарочито не онда кад не отелотворује механички већ културно-стваралачки елемент. Колико се мало може заменити славни мајстор, а неки други преузети завршавање његове полуготове остављене слике, толико се мало може заменити велики писац и мислилац, велики државник и велики војсковођа. Јер је њихова делатност увек у области уметности; она није механички научена, већ урођена божјом милошћу. Највећи преокрети и достигнућа на овој земљи, њена највећа културна остварења, бесмртна дела у области уметности итд., она су заувек нераздвојно везана са именом, и репрезентује се њиме. Одрицање уздизања великог духа значи губитак бескрајне моћи која струји из имена свих великих људи и жена. То најбоље зна Јеврејин. Управо он, чије су величине велике само у разарању човечанства и следствено томе његове културе, брине за идолопоклоничко дивљење њима. Једино поштовање народа за њихове сопствене духове покушава да прикаже као недостојно и даје му печат "култа личности". Чим је неки народ толико плашљив да подлегне овој јеврејској дрскости и безобразлуку, одриче се велике моћи коју поседује,

јер ова не почива на поштовању пред масом, већ у обожавању генија и уздизању и изградњи на њему. Кад се људска срца сламају и људске душе очајавају, из сумрака прошлости их гледају велики победници невоље и бригае, понижења и беде, духовне неслободе и телесне принуде, и очајном смртнику пружају своје вечне руке! Јао народу који се стиди да их прихвати!

* * *

У прво време настанка нашег покрета ни због чега нисмо толико патили колико због безначајности и непознавања нашег имена. Најтеже у том добу, када се често сусретало само шест, седам и осам лица да би саслушало речи говорника, је било, у том малом кругу пробудити и одржати веру у велику будућност покрета. Мисли се да се шест или седам мушкараца, само безимених, јадних сиротана, удружује са намером, да створе покрет коме би једном требало да успе оно што до сада није успевало снажним, великим масовним партијама, поновна изградња немачког Рајха повећане моћи и сјаја. Да су нас тада напали, чак да су нас и само исмејали, били бисмо срећни у оба случаја. Јер оно што је највише притискало је било само потпуно незапажање, које смо тада налазили и због ког сам ја тада највише patio. Кад сам ступио у круг неколико људи, није могло бити речи ни о партији ни о покрету. Већ сам описао моје утиске поводом мог првог сусрета са овом малом творевином. У недељама које су тада следиле имао сам времена и прилике да

простудирам испрва немогућу појаву те такозване партије. Слика је, благи боже, била тескобно депресивна. Није постојало ништа, већ скоро баш ништа сем имена партије, чији је одбор практично представљао цело чланство, јер овако или онако било оно, против чега је она покушала да се бори, парламент у малом. И овде је владало гласање, и док су велики парламенти месецима до промуклости викали из свег гласа, али бар о већим проблемима, у овом малом кругу је долазило до бескрајних дијалога већ о одговору на срећно пристигло писмо! Јавност о томе свему наравно није знала ништа. Ниједан човек у Минхену није познавао партију ни по имену, осим њених пар присталица и неколицине познаника истих. Сваке среде се у једном минхенском кафеу одржавала такозвана седница одбора, једном недељно говорно веће. Пошто је целокупно чланство "покрета" у почетку било заступљено у одбору, лица су, наравно, увек била иста. Сада се морало радити на томе, да се мали круг коначно развије, задобију нове присталице, али пре свега да се по сваку цену разгласи име покрета. При том смо се послужили следећом техником: Сваког месеца, касније сваких четрнаест дана смо покушавали да одржимо "скупштину". Позивнице за њу су биле писане писаћом машином или делом и руком на цедуљама и првих пута смо их ми сами делили односно разносили. Свак се обраћао свом кругу познаника да би покренуо једног или другог, да посети неку од ових приредби. Успех је био бедан. Још се сећам, како сам једном у то време сам развео око осамдесет

оваквих цедуља, и како смо онда увече чекали масе народа које је требало да дођу. Са једночасовним закашњењем је »председавајући« најзад морао да отвори »скупштину«. Опет нас је било седам људи, стара седморица. Прешли смо на то да дајемо да се позивне цедуље напишу и умноже на машини у једној минхенској продавници писаће робе. Успех се код следеће скупштине састојао у неколицини слушалаца више. Тако је број полако растао са једанаест на тринаест, коначно на седамнаест, двадесет три, тридесет четири слушаоца...

Сасвим малим количинама сакупљеног новца у кругу нас сиротана, прибављена су средства, да најзад можемо да дамо да се најави скупштина, огласом у тада независном "Минхенском посматрачу", у Минхену. Успех је овог пута био збиља задивљујући. Сазвали смо скупштину у минхенском подруму Рофбројхаус-а (да се не помеша са свечаном салом минхенског Рофбројхаус-а) малој сали са простором који прима тачно сто тридесет особа. Мени самом се просторија чинила као велика хала, и свако од нас је страховао, да ли ће успети, да дотичне вечери људима испунимо "моћну" зграду. У седам сати је било присутно сто једанаест особа и скупштина је отворена. Један минхенски професор је држао главни реферат, а ја сам као други требало да говорим по први пут јавно. Тадашњем првом председнику партије, господину Рареру, је цела ствар изгледала као велика вратоломија. Иначе, сигурно честити господин је био убеђења, да бих ја свакако

могао све друго, само не да говорим. Од овог мишљења се није могао одвратити ни у будуће. Ствар је испала другачије. На тој првој скупштини, којој се требало обратити јавно, било ми је дозвољено да говорим двадесет минута. Говорио сам тридесет минута и оно што сам раније, не знајући ни на који начин, једноставно интимно осетио, сада се доказало и у стварности: умео сам да говорим!

Након тридесет минута су људи у малој просторији били наелектрисани, а одушевљење се најпре испољило у томе, што је мој апел на пожртвовање присутних довео до прилога од три стотине марака. Тиме нам је скинута велика брига. Финансијско ограничење је у то доба било тако велико, да нисмо имали никакве могућности да штампамо начела покрета или чак да издајемо летке. Сада је постављена основа за мали фонд, из ког се онда могло плаћати бар оно најнужније и најоскудније. Али, и у другом погледу успех ове прве веће скупштине је значајан. Тада сам почео да одбору доводим известан број свежих младих снага.

За време мог дугогодишњег војсковања сам упознао већи број верних другова, који су полако почели да на основу мог наговора ступају у покрет. То су били све сами делатни млади људи, навикнути на дисциплину, који су од службовања одрастали на принципу: немогуће није ништа, и све се може кад се хоће! Колико је такав прилив нове крви био неопходан, могао сам сам да спознам већ након

неколико недеља сарадње. Тадашњи први председавајући партије, господин Рарер, је у ствари био новинар, и као такав сигурно опсежно образован. Ипак је за једног партијског вођу имао изванредно тежак терет: није био говорник за масе. Ма колико до крајности савестан и тачан био његов рад по себи, ипак му је недостајао – можда управо због помањкања говорничког талента – већи полет. Господин Дрекслер, тада председавајући локалне групе Минхен, је био једноставан радник, као говорник такође мало значајан, уосталом, међутим, никакав војник. Није служио војску, ни за време рата није био војник, тако да је њему, који је по целом свом бићу био слабашан и несигуран, недостајала једина школа која је могла да успе, да од несигурних и меких природа направи мушкарце. Тако оба човека нису била изрезана од дрвета које би их оспособило, не само да у срцу носе фанатичну веру у победу покрета, већ и да постојаном енергијом воље и, ако је потребно, најбруталнијом безобзирношћу отклоне отпоре који би хтели да стану на пут успону нове идеје. За то су одговарала само бића, у којима су се ујединили дух и тело оне војничке врлине, које би се можда најбоље могле означити овако: Окретан као хртови, жилав као кожа, чврст као Крупов челик! Ја сам сам тад још био војник. Моја спољашњост и унутрашњост су се брусили скоро шест година, тако да су ме у овом кругу испрва доживљавали као странца. И ја сам заборавио изреку: То не може, или то неће моћи; на то се сме одлучити, то је још превише опасно итд. Јер је ствар наравно била

опасна! 1920. је у многим областима Немачке једноставно била немогућа неционална скупштина која би се усудила, да свој апел упуту широким масама и да јавно позове на посету. Учесници на таквој некој скупштини су били растеривани крвавих глава и прогоњени. Много, наравно, није требало за такву мајсторију: ипак је највећа такозвана грађанска масовна скупштина уобичавала да се разбежи пред туцетом комуниста и да побегне као зечеви пред псом. Ипак, ма како да су се црвени мало обазирали на такав грађански трач-клуб, чију су унутрашњу безазленост, а тиме и не-опасност за себе боље познавали неголи његове чланове, ипак су били одлучни да свим средствима среде покрет који им се учини опасним - најефикаснији у таквим случајевима је ипак у свако доба био терор, сила. Али најомраженији је тим марксистичким народним варалицама морао бити покрет, чији би изразити циљ био задобијање оне масе која је до тада стајала у искључивој служби међународних марксистичких јеврејских и берзанских партија.

Већ и наслов »Немачка радничка партија« је деловао раздражујуће. Тако се лако може замислити, да би у првој погодной прилици започело разрачунавање са марксистичким подстрекачима, тад још пијаним од победе. У малом кругу тадашњег покрета су људи имали извештан страх од такве једне борбе. Желело се да се што мање ступа пред јавност, из страха да се не буде потучен. Прва велика скупштина је у духу већ виђена разбијеном, а покрет можда за увек

сређеним. Ја сам био у тешком положају са својим схватањем, да се ова борба не би смела избећи, већ да би јој требало изаћи у сусрет и стога набавити оно оружје које би једино осигуравало заштиту од силе. Терор се не слама духом већ исто тако терором! Успех прве скупштине је у том правцу ојачао мој положај. Добили смо храброст за другу, већ нешто већу. Отприлике у октобру 1919. одржана је Еберлброј-подруму друга већа скупштина. Тема: »Брест-Литовск и »Версај«. Као говорници су наступила четири господина. Ја сам сам говорио скоро један сат, а успех је био већи него код прве манифестације. Број посетилаца се попео на преко сто тридесет. Покушај ометања су моји другови угушили одмах у зачетку. Изазивачи немира се излетели низ степенице расцепаних глава.

Четрнаест дана након тога одржана је следећа скупштина у истој сали. Број посетилаца се попео на преко сто седамдесет - добра попуњеност простора. Ја сам поново говорио, и опет је успех био већи него код претходне скупштине. Ја сам тражио већу салу. Најзад смо нашли једну такву на другом крају града, у "Немачком Рајху" у Данау улици. Прва скупштина у новом простору је била слабије посећена неголи претходна: тачно сто четрдесет особа. У одбору је нада поново почела да опада и вечити сумњичавци су веровали да се узроком лоше посете може сматрати пречесто понављање наших "манифестација". Било је жестоких сукоба, у којима сам ја заступао гледиште, да би град од седамсто

хиљада становника морао да поднесе не само сваких четрнаест дана једну већ сваке недеље десет скупштина, да не би требало допустити да нас збуне противударци, да је пут којим смо ударили, исправан, и да раније или касније уз стално исту упорност мора доћи успех. Уопште је цело то доба у зиму 1919/20 било једна једина борба, да се ојача поверење у победничку силу младог покрета и да се успе до оног фанатизма, који онда као вера може да помера планине.

Следећа скупштина у истој сали ми је опет дала за право. Број посетилаца се попео на преко двеста, спољни као и финансијски успех сјајан. Терао сам да се одмах закаже следећа приредба. Она је одржана једва четрнаест дана касније, а број слушаца се попео на преко двеста седамдесет лица. Четрнаест дана касније по седми пут смо сазвали присталице и пријатеље младог покрета, а исти простор је сад већ више тешко могао да прими људе, било их је преко четристо. У то време је уследило унутрашње формирање младог покрета. При том је у малом кругу понеки пут било више или мање жучних расправа. Са различитих страна - како данас, тако већ онда - је критикована ознака младог покрета као партије. Ја сам у таквом схватању увек видео само доказ за практичну неспособност и духовну нискост дотичних. То су били и стално јесу људи који не могу да разликују спољашње од унутрашњег, и који вредност покрета покушавају да процене према називима који звуче што је могуће охолије, при чему

на сву несрећу највише мора да трпи речник наших праотаца. Тада је било тешко да људи схвате, да је сваки покрет, уколико не постигне победу својих идеја, а тиме и свој циљ, партија, па иако и по хиљаду пута себи приписује друго име. Кад неки човек жели да практично спроведе неку храбру замисао, чије остварење изгледа корисно у интересу његових ближњих, онда ће Он најпре потражити присталице који су спремни да заступају његове намере. А ако би се ова намера састојала само у томе да уништи тренутно постојеће биће партије, да се докрајчи разбијање, онда су заступници овог гледишта и гласници ове одлуке такође само партија, толико дуго, док се циљ не постигне. Цепидлачење је и заваравање је, кад неки заостали народни теоретичар, чији су практични успеси у обрнутом односу са његовом мудрошћу, уобрази да промени карактер који сваки млад покрет поседује као партија, изменом његовог назива. Напротив. Ако је нешто не-народно, онда је то ово разбацивање посебно старогерманским изразима, који нити пасују у данашње доба нити представљају нешто одређено, већ лако могу да доведу дотле, да се значај покрета види у спољњем језичком благу истог. Али то је права неподопштина која се данас може посматрати безброј пута. Уопште сам већ тада, а и у будућности морао увек изнова да упозоравам на оне немачко-ненародне путујуће школаре, чије је позитивно дејство увек једнако нули, чија се уобразиља једва може надмашити. Млади покрет је морао и мора да се чува прилива људи, чија је једина препорука

најчешће у њиховој изјави да су се већ тридесет или четрдесет чак година борили за исту идеју. Али ко је четрдесет година наступао за једну такозвану идеју, не освојивши чак ни најмањи успех, чак не спречивши победу супротне стране, додао је доказ истине за своју сопствену неспособност у тој четрдесетогодишњој делатности. Опасност је пре свега у томе, да такве природе не желе да се укључе у покрет као чланови, већ трабуњају о водећим круговима, у којима једино могу да на основу своје прастаре делатности виде одговарајуће место за даље деловање. Али јао, ако се таквим људима преда покрет! Колико год мало неки пословни човек, који је у четрдесетогодишњој делатности консеквентно уништавао велики посао, био способан као заснивач новог, толико мало неки народни Метузалеи, који је управо у то доба исфуњарио велику идеју и довео је до закочења, одговара у вођство новог, младог покрета! Иначе сви ови људи долазе само малим делом у нови покрет, да би му служили и да би користили идеју нове науке, у највећем броју случајева, међутим, да би под његовом заштитом и преко могућности које нуди, још једном унесрећили човечанство својим идејама. А какве су то идеје, може се само тешко репродуковати. Карактеристично код ових природа је то, да сањаре о старогерманском јунаштву, о прастаром добу, каменим секирама, копљу и штиту, а у стварности су највеће кукавице које човек може да замисли. Јер исти људи, који млатарају по ваздуху старонемачким, брижљиво патвореним лименим мачевима, а препарирани

медвеђа кожа са роговима бика изнад брадате главе, за садашњост проповедају само борбу духовним оружјем и беже што брже од сваке комунистичке гумене палице. Потомство ће имати мало подстицаја да овелича херојски живот ових брадоња у неком новом епу... Ове људе сам упознао превише добро, а да пред њиховим бедним глуматањем не бих осетио најдубље гађење. А на широке масе они делују смешно и Јеврејин има све разлоге да штити ове народне комедијаше, да их чак претпоставља стварним борцима за будућу немачку државу. При томе су ови људи још безмерно уображени, хоће да, упркос свим доказима своје потпуне неспособности, све боље разумеју и постају права мука за исправне и часне борце, чије јунаштво није само у прошлости изгледало достојно поштовања, већ који се труде да и потомству дају исту слику својим деловањем. Често се и само тешко може разликовати, ко од ових људи делује из унутрашње глупости или неспособности, или ко само тако ради из одређених разлога. Нарочито код такозваних религиозних реформатора на старонемачкој основи стално имам осећај, као да су их послале оне силе, које не желе поновни успон нашем народу. Јер њихова целокупна делатност ипак одводи народ од заједничке борбе против заједничког непријатеља, Јеврејина, да би уместо тога потрошили његове снаге на колико бесмислене толико несрећне унутрашње религијске сукобе. А управо из тих разлога је неопходно успостављање снажне централне снаге у смислу безусловног ауторитета вођства у покрету. Само њоме се може

осујетити посао таквих разорних елемената. Свакако се из тог разлога и у круговима ових народних Ахасвера могу наћи највећи непријатељи јединственог, снажно вођеног и управљаног покрета. Они у покрету мрзе моћ која спречава њихову неподопштину. Није се узалуд млади покрет утврдио на одређеном програму и при том није употребио реч "народни". Појам народни услед своје појмовне неограничености није могућ основ за неки покрет и не нуди мерило за припадност неком таквом. Што се овај појам практично теже може дефинисати, више расте могућност да се на њега позове. Увођење тако неодредивог и тако многоструко објашњивог појма у политичку борбу води укидању сваке снажне борбене заједнице, пошто она не подноси да се појединцу препусти одређивање саме његове вере и хтења. Срамно је шта се све данас прави од речи "народни", колико људи има сопствене представе о том појму. Познати професор у Баварској, славни борац оружјем и богат исто тако духовним успесима пута ка Берлину, изједначава појам народни са монархистичком оријентацијом. Учена глава је, наравно, до сада заборављала да идентитет наших немачких монархија из прошлости ближе објашњава данашњим народним схватањем. Бојим се, такође, да би ово тешко успело господину. Јер се не може ни замислити нешто ненародније него што је већина немачких монархистичких државних творевина. Да је било другачије, оне никад не би нестале или би пак њихов нестанак дао доказ за неисправност народног погледа на свет. Тако свако тумачи овај

појам управо онако како га разуме. Али као основа за политички борбени покрет не може доћи у обзир оваква разноликост мишљења. При том уопште не желим да узмем у обзир несналажљивост и посебно непознавање народне душе ових народних "душебрижника" двадесетог века. Они су довољно илустровани подсмехом, са којим их третира левица. Пушта их се да брбљају и исмева их се. А онај коме на овом свету не успе да га противници мрзе, не чини му се више много вредним као пријатељ. А и тако пријатељство ових људи не само да је било безвредно за наш млади покрет, већ увек само штетно, и увек је било и главни разлог, зашто смо најпре изабрали име "партија" - смели смо да се надамо да бисмо већ и само тиме растерали читав чопор ових народних месечара - и зашто смо се, под два, означили као »Национал-социјалистичка немачка радничка партија«.

Први израз (партија) нам је удаљио занесењаке старином, људе речи и површна лупетала изрека такозване "народне идеје", други (NSDAP) нас је међутим, ослободио читаве пратње витезова са "духовним мачем", свих кукавица, који су "духовно оружје" држали као заштитни штит пред својим стварним кукавичлуком. Само се по себи разуме, да смо у времену након тога најтеже нападани нарочито од ових последњих, наравно не физички, већ пером једино, пошто се ово и не може очекивати другачије од таквог народног гушчијег пера. За њих би наш принцип "Ко нам се супротстави силом, од тога ћемо

се одбранити силом" имао у себи нешто језиво. Они су нам пребацивали не само сирово обожавање гумене палице, већ најјаче недостатак духа по себи. Да на народној скупштини може да се ућутка један Демостен, само ако педесет идиота, ослоњени на свој језик и своје песнице, не желе да му допусте да говори, свакако ни најмање не дира таквог једног шарлатана. Урођени кукавичлук му не допушта да икад доспе у такву опасност. Јер он не ради "бучно" и "наметљиво", већ у "миру". Ни данас не могу довољно да опомињем наш млади покрет да не доспе у мрежу ових такозваних "тихих радника". Они су не само кукавице, већ стално и немалице и дангубе. Човек који зна ствар, познаје дату опасност, својим очима види могућност за помоћ, има проклету дужност и обавезу, да не ради у "тишини" већ да пред целокупном јавношћу наступа против зла и залаже се за његово излечење. Ако то не ради, онда је немаран, бедан слабић који заказује или из кукавичлука или из лењости и неспособности. Велики део ових "тихих радника", међутим, најчешће ради само тако, као да бог ма шта зна. Сви они не знају ништа, а покушавају да цео свет преваре својим мајсторијама; они су лењи, али са својим наводним "тихим" радом буде утисак једне колико енормне толико неуморне делатности, једном речи они су варалице, политичке спекулантске природе које мрзе частан рад других. Чим се такав народни лептир позове на вредност "тишине", можемо се кладити хиљаду према један, да он у њој не производи, већ краде од плодова рада других. Уз то

још долазе ароганција, уображење и дрскост, са којима ова практично ленствујућа, непоштена фукара напада рад других, покушава да га од главе до пете искритизира и тако у ствари помогне смртном непријатељу нашег народа. Сваки последњи агитатор, који има храбрости, да стојећи за гостионичким столим међу својим противницима, мушки и отворено заступа своје гледиште, пружа више од хиљаде ових лажљивих, злобних подмуклица. Он ће сигурно моћи да обрати једног или дугог и задобије га за покрет. Његов учинак ће се моћи испитати и утврдити на успеху ефикасности његовог дела. Само, плашљиве варалице, које свој рад хвале у "тишини" па се дакле заогрћу у мантил анонимности, који треба презирати, не вреде ништа и могу се у правом смислу речи сматрати трутовима при поновном уздизању нашег народа.

* * *

Почетком 1920. терао сам да се одржи прва сасвим велика масовна скупштина. Дошло је до различитих мишљења о томе. Неки водећи чланови партије су ствар сматрали много преурањеном, а тиме и кобном према дејству. Црвена штампа је почела да се бави нама, и ми смо били довољно срећни да постепено задобијамо њихову мржњу. Почели смо да наступамо на другим скупштинама као говорници у дискусији. Наравно да су сваког од нас виком одмах спречавали да нешто каже. Али успеха је ипак било. Упознали су нас, и управо у оној мери, у којој се продубљивало

ово сазнање, расла је и ненаклоност и бес против нас. Тако смо, дакле, могли да се надамо, да ћемо код наше прве велике масовне скупштине у највећем обиму примити посету наших "пријатеља" из црвеног табора. И мени је било јасно да је вероватноћа разбијања била велика. Само, борба се морала изнети, ако не сада онда неколико месеци касније. Било је потпуно на нама да већ првог дана овековечимо покрет слепим, безобзирним залагањем за њега. Ја сам предобро познавао пре свега менталитет присталица црвене стране, да не бих знао, да отпор до крајности не само да најпре буди утисак, већ и задобија присталице. За такав отпор је баш требало бити одлучан. Тадашњи први председавајући партије, господин Харер, је сматрао да не може да обори моја гледишта с обзиром на изабрани тренутак, па се након тога као частан, искрен човек повукао из вођства покрета. На његово место је напредовао господин Антон Дрекслер. Ја лично сам задржао организацију пропаганде па је и вршио безобзирно. Тако је као термин одржавања ове прве велике народне скупштине још непознатог покрета одређен 24. фебруар 1920. године. Припремама сам руководио ја лично. Оне су биле врло кратке. Уопште је цео апарат био усмерен на то, да може да доноси муњевите одлуке. О дневним питањима је у форми масовних скупштина требало заузети став у року од двадесет четири сата. Њихова објава је требало да уследи преко плаката и летака, чија је тенденција одређена према оним гледиштима које сам у грубим цртама утврдио већ у мојој

расправи о пропаганди: дејство на широку масу, концентрисање на мали број тачака, стално понављање истих, самопоуздано и самосвесно уобличавање текста у формама аподиктичког тврђења, највећа истрајност у ширењу и стрпљење у очекивању дејства. Као боја је начелно изабрана црвена, она највише пламти па је морала да највише разјари и раздражи наше противнике, и да их тиме овако или онако обавести о нама и подсети на нас. У будућности се и у Баварској интимно братимљење између марксизма и центра као политичке партије најјасније показало у кризи, са којом је овде владајућа Баварска народна партија покушала да ослаби а касније и спречи дејство наших плаката на црвене радничке масе. Ако полиција није налазила друго средство да се ту умеша, онда су на крају морали да трпе "обзири саобраћања", док најзад ови плакати, који су стотине хиљада интернационалних, побуњених и заведених радника вратили немачкој народности, нису потпуно забрањени за љубав унутрашњег, тихог, црвеног савезника уз корисну помоћ такозване Немачко-националне народне партије. Ови плакати – који су као додатак приложени првом и другом издању ове књиге – најбоље могу да докажу снажну борбу коју је млади покрет извојевао у то време. Али они ће и пред потомством посведочити о хтењу и искрености нашег уверења и самовољи такозваних националних власти при спречавању њима тако неугодне национализације, а тиме и задобијања широких маса наше народности. Они ће помоћи и да се уништи

мишљење да се у Баварској налази национална влада по себи, и још документовати пред потомством, да национална Баварска из година 1919., 1920., 1921., 1922. и 1923. можда није резултат националне владе, већ је ова само присилно морала да узме у обзир народ који се постепено осећао националним. Саме владе су чиниле све да спрече и онемогуће овај процес оздрављења. При том се морају изузети само два човека: Тадашњи председник полиције Ернст Пенер и његов верни саветник, виши управитељ Фрик, су били једини виши државни службеници који су тада имали храбрости да најпре буду Намци па тек онда службеници. На одговорном месту је Ернст Пенер био једини, који није облетао да задобије милост маса, већ се осећао одговорним својој народности и био спреман, да за поново ускрснуће немачког народа, који је волео изнад свега, стави на коцку и жртвује све, па ако је потребно и сопствену егзистенцију. А он је стално био у мрским очима оних подмитљивих чиновничких креатура, којима законитост деловања није прописивао интерес њиховог народа и његова нужна ослободилачка побуна већ наредба послодавца, без обзира на добробит поверене им националне имовине. Али пре свега је он спадао у оне природе, које се за разлику од већине чувара нашег такозваног државног ауторитета не боје непријатељства издајца народа и земље, већ га жели, као саму по себи разумљиву имовину честитог човека. Мржња Јевреја и марксиста, цела њихова борба пуна лажи и клевете

су за њега били једина срећа услед беде нашег народа. Човек гранитног поштења, античке једноставности и немачке оданости, код кога изрека »боље гроб него роб« није фраза већ суштина целог његовог бића. Он и његов сарадник др Фрик су у очима једини, који међу људима на државним положајима имају право да се сматрају суствараоцима националне Баварске.

Пре но што смо приступили одржавању наше прве масовне скупштине, није се морао припремити само неопходни пропагандни материјал, већ су се морали одштапати и принципи програма. У другом тому ћу детаљно развити смернице које су нам лебделе пред очима нарочито при састављању програма. Овде желим само да утврдим да је то урађено, не само да би се младом покрету дали форма и садржај, већ да би се његови циљеви учинили разумљивим широкој маси. У такозваним круговима интелигенције су се шалили са тим, изругивали се и покушавали да га критикују. Исправност нашег тадашњег схватања је доказала делотворност овог програма. Тих година сам видео како настаје на десетине нових покрета, а они сви су опет нестајали, разнесени без трага. Остао је један једини: Национал-социјалистичка Немачка Радничка Партија (NSDAP). И данас сам више него икад убеђен, да се може борити против њега, да се може покушати да се ослаби, да нам мали партијски министри могу забранити говор и реч, никада више они неће спречити победу наших идеја. Ако од целокупног данашњег схватања државе и његових

представника сећање никад више не објави имена, основе националсоцијалистичког програма ће бити фундамент будуће државе. Четворомесечна делатност на скупштини пре јануара 1920. нам је полако уштедела мала средства, која су нам била потребна за штампање нашег првог летка, нашег првог плаката и нашег програма. Кад за завршетак овог тома узимам ову прву велику масовну скупштину покрета, онда се то дешава стога, што је са њом партија разбила уски оквир малог удружења и уместо тога по први пут деловала одређујуће на најважнији фактор нашег доба – јавно мњење.

Ја сам сам тада имао само једну једину бригу: Да ли ће сала бити пуна или ћемо говорити пред зјапећом празнином? Интимно сам био непоколебљиво убеђен, да, кад би људи дошли, да би тај дан морао да постане велик успех за млади покрет. Тако сам страховао од те вечери. У 7.30 h је требало да уследи отварање. У 7.15 h сам ушао у свечану салу Хофбројхаус-а на тргу у Минхену и срце је скоро хтело да ми пукне од радости. Огромна просторија, јер ми се тад још чинила огромном, је била препуна, глава до главе, маса која је бројала скоро две хиљаде људи. А пре свега – дошли су они, којима смо желели да се обратимо. Изгледало је да су више од половине сале заузели комунисти и независни. Нашој првој великој манифестацији су одредили брз крај. Само, испало је другачије. Након што је завршио први говорник, ја сам узео реч. Неколико минута касније су пљуштале упадице, у сали је дошло до жестоких

сукоба. Шака највернијих ратних другова и осталих присталица се тукла са свадљивцима и тек постепено су могли да успоставе мир. Поново сам могао даље да говорим. Након пола сата је одобравање полако почело да надјачава вику и урлање. А онда сам узео програм и по први пут почео да га тумачим. Из часа у час су повици одобравања све више потискивали упадице. А кад сам најзад маси изложио двадесет пет теза, тачку по тачку, и замолио је да сама да суд о њима, оне су једна за другом прихватане уз све веће клицање, једногласно и опет једногласно, а кад је и последња теза тако нашла пут до срца масе, сала пуна људи је стајала предамном, уједињена новим убеђењем, новом вером, новом жељом. Кад је након четири часа просторија почела да се празни а маса се збијена, као лагана струја ваљала, гурала и тискала ка излазу, знао сам, да су принципи једног покрета изашли у немачки народ, и никада се више неће моћи заборавити. Запаљена је ватра из чијег је жара морао онда да дође мач, који је требало да за германског Зигфрида поново задобије слободу, за немачку нацију и њен живот. Поред надолазећег успона осетио сам како богиња неумољиве освете корача за кривоклетство од 9. новембра 1918. Тако се сала лагано празнила. Покрет је почео да се развија.

- крај првог тома -

НАЦИОНАЛСОЦИЈАЛИСТИЧКИ ПОКРЕТ, ПОГЛЕД НА СВЕТ И ПАРТИЈА

24. фебруара 1920. одржана је прва велика јавна масовна манифестација нашег младог покрета. У свечаној сали минхенског Хофбројхауса гомили од скоро две хиљаде људи је предочено двадесет пет теза програма нове партије свака поједина тачка је прихваћена уз одобравање клицањем.

Тиме су дата прва начела и смернице за борбу, која је требало да стане на крај правој хрпи старинских представа и погледа и нејасним, чак штетним циљевима. У љењи и плашљиви грађански свет, као и у победоносни поход марксистичког освајачког таласа требало је да ступи нова моћ, да би се зла коб судбине зауставила у последњи час.

Било је само по себи разумљиво, да је нови покрет смео да се нада да ће добити неопходан значај и потребну снагу за ову огромну борбу, само ако му од првог дана успе да у срцима својих присталица пробуди свето убеђење да се њиме у политичком животу не октроира нова изборна парола, већ се пред њега ставља један сасвим нови поглед на свет од принципијелног значаја!

Мора се размислити са каквих бедних гледишта су нормално испетљавани такозвани "партијски програми", па с времена на време дотеривани и преиначавани. Посебно под лупу треба ставити покретачке мотиве ових грађанских "програмских комисија", да би се задобило неопходно разумевање за процену ових програмских наказа.

Увек је једна једина брига која нагони или на постављање новијих програма или на измену старих: брига за следећи исход избора. Као што у главама ових парламентарних државних уметника почиње да свиће слутња, да се драги народ опет буни и да жели да утекне из амова старих партијских кола, почињу они да се изнова боје руде. Онда долазе звездоточци и партијски астролози такозвани "искусни" и "превејани", већином стари парламентарци, који из свог "времена богатог политичког учења" могу да се сете аналогних случајева када су се маси најзад кидали конопци стрпљења, и који опет осећају претећу близину сличног. Тако посежу за старим рецептима, стварају "комисију" прислушкују свуда у драгом народу, њушкају творевине штампе и полако миришу шта би драги народ радо хтео, шта га плаши и чему се нада.

Најпажљивије се студира свака група занимања, чак свака класа намештеника и истражују се њихове најскривеније жеље. И "мучни шлагворти" опасне опозиције су тада обично изненада зрели за преиспитивање и неретко се на највеће чудење

својих првобитних проналазача и разглашивача, сасвим безазлено појављују у богатству знања старих партија, као сами по себи разумљиви. Тако се комисије окупљају и "ревидирају" стари програм и праве нов (господа при том мењају своја убеђења као војник у пољу своје кошуљу наиме увек кад је стара вашљива!), у ком ће свако дати своје. Сељак добија заштиту своје пољопривреде, индустријалац заштиту своје робе, потрошач заштиу своје куповине, наставницима се повећавају плате, службеницима побољшавају пензије, удовице и сирочад права треба да обезбеде у највећем обиму, поспешује се саобраћај, тарифе треба да се смање, па се чак и порези укидају, ако не сасвим, а оно ипак прилично. Понекад се дешава да се заборави неки слој или се не чује неки захтев који кружи у народу. Онда се још великом брзином укрпи, што још има места, тако дуго, док се чисте савести може надати да је армија нормалних малограђана заједно са њиховим женама поново умирена, и да су високо задовољни. Онда, тако интимно наоружан, са поверењем у драгог Бога и непоколебљиву глупост грађана са правом гласа, може човек да започне борбу за "ново обликовање" Рајха, како се каже.

Кад онда прође дан избора, и парламентарци за пет година одрже своју последњу народну скупштину, да би са дресуре плебса кренули ка испуњењу својих виших и пријатнијих задатака, распушта се програмска комисија, а борба за ново обликовање ствари опет добија форме борбе за драги

свакодневни хлеб. То, међутим код парламентарца значи дневнице. Сваког јутра господин народни представник (посланик) креће у »Кућу над Кућама« (парламент), па ако не баш сасвим унутра, онда ипак бар до предворја, у ком се налазе листе о присутности (битно је да су били "присутни" како би могли да подигну дневнице). У дирљивој служби за народ уноси тамо своје име и за ове сталне сламајуће напоре узима "малу" надокнаду као заслужену плату. Након четири године, или у осталим критичним недељама, када опет све више почиње да се приближава распуштање парламентарних тела, господу изненада обузима неукротив нагон. Као што ларва не може друго до да се преобрази у гундеља, тако и ове парламенте гусенице напуштају велику заједничку кућу за лутке (мисли се на парламент) и лепршају, снабдевени крилима, напоље ка драгом народу. Опет говоре својим бирачима, приповедају о сопственом енормном раду и злонамерној окорелости других, али од неразумне масе уместо захвалног одобравања понекад добијају сирове, чак непријатељске изразе у главу. Кад ова незахвалност народа нарасте до извесног степена, може да помогне само једно средство: сјај партије мора опет да се изгласа, програм вапи за побољшањем, комисија поново оживљава, и превара почиње од почетка!

Крај гранитне глупости нашег човечанства не чуди се успеху. Вођене његовим штапом и заслепљене новим примамљивим програмом, враћају се и

"грађанска" и "пролетерска" гласачка животиња опет у заједничку шталу и бирају своје старе варалице! Тиме се народни човек и кандидат радних слојева поново претвара у парламентаму гусеницу и једе лишће на грању државног живота док не постане дебела и масна, да би се након четири године опет преобразила у шареног лептира.

Једва да има нешто што више депримира, него на трезној јави посматрати цео овај процес, морати гледати ову представу која се стално понавља. Из таквог плодног тла се у грађанском табору, наравно, не црпи снага да се извојује борба са организованом снагом марксизма. О томе господа никад не мисле озбиљно. Уз сву признату ограниченост и духовну инфериорност ових парламентарних вашака у односу на белу расу, ни они сами озбиљно да уобрази да се на путу западне демократије боре против науке, за коју је демократија са свим што уз то иде, у најбољем случају средство сврхе, које се примењује да би се ослабио противник.

На паметан начин покушава да нераздвојну везу заvara принципима демократије, онда се ипак ни најљубазније не може заборавити, да се ова господа у критичном часу ни трунку нису бринула о већинској одлуци према схватању западне демократије! То је било у данима када су грађански парламентарци сигурност Рајха видели гарантовану у монументалној ограничености надмоћног броја, док је марксизам са гомилом уличних скитница, дезертера, партијских

будала и јеврејских литерата без оклевања приграбио власт, ударајући звучан шамар демократији такве врсте. Стога већ верујућа душа таквог парламентарног чаробњака једне грађанске демократије припада уз то, да се помисли, да би се брутална одлучност интересената и носилаца оне светске куге, сада или у будућности једноставно могла протерати чаробним формулама западног парламентаризма. Марксизам ће толико дуго марширати са демократијом, док му не успе да директним путем за своје злочиначке циљеве добије чак и продукт националног духовног света, који је одредио за истребљење. Али ако би данас дошао до уверења, да би се из вештичијег казана наше парламентаме демократије изнанада могла развити већина, која би "па било то само на основу већине" овлашћене за доношење закона озбиљно напала марксизам, парламентарна опсена би се одмах завршила. Стегоноше црвене Интернационале би онда, уместо да апел упуте демократској савести, издале ватрени проглас пролетерским масама, а њихова борба би се једним ударцем пресадила из гњилог ваздуха сала за седнице наших парламената у фабрике и на улице. Демократија би тиме одмах била убијена – а оно што није успело духовној окретности оних народних апостола у народним парламентима, муњевито би успело полугама и ковачким чекићима нахушканих пролетерских маса, баш као у јесен 1918. године они би уверљиво предочили грађанском свету, колико је лудо

ображавати, да се средством западне демократије може омести јеврејско освајање света.

Као што је речено, већ верујући дух спада у то, да се према таквом играчу обавезаним на правила, која за њега увек постоје само ради обмане и сопствене користи, која се бацају преко оgrade чим више не одговарају његовој користи. Пошто се код свих партија такозване грађанске оријентације у стварности цела политичка борба састоји заиста само у тучи око појединачних парламентарних столица, при чему се усмерења и принципи већ према сврсисходности као пешчани претег бацају преко оgrade, онда су и њихови програми одређени према томе, а свакако обманама такође се и њихове снаге мере према томе.

Недостаје им она велика магнетна привлачност, коју широка маса увек следи само под присилним утиском великих, надмоћних гледишта, једном уверљивошћу безусловне вере у исте, у пару са фанатичном борбеном храброшћу, да се заузме за њих. У време када једна страна започиње јуриш на постојеће уређење, друга једино може да вечно пружа отпор. Када се зато данас нашем покрету умно приговара, посебно од стране такозваних националних грађанских министара, отприлике баварског центра, да ради на "превентуму", таквом једном политизујућем Лилипутанцу се може одговорити само једно: Наравно, ми покушавамо да надокнадимо оно што сте ви и пропустили у вашој

криминалној глупости. Ви сте принципима ваше парламентарне трампе потпомогли да се нација силом увуче у понор; али ми ћемо, и то у формама напада, постављањем новог погледа на свет и фанатичном непоколебљивом одбраном својих принципа, градити степенице нашем народу, по којима ће једном опет моћи да се попне у храм слободе. Тако је у доба оснивања нашег покрета наша прва брига морала увек да буде усмерена на то, да спречи да од чете бораца за ново, свето уверење настане само удружење за некакво унапређење парламентарних интереса.

Прва превентивна мера је била стварање програма, који је циљно гурао ка развоју, који је већ по својој унутрашњој величини изгледао погодан да се заплаше мали и слабашни духови наших данашњих партијских политичара. Колико је исправно било наше схватање неопходности програмских циљних тачака најоштријих обележја, најјасније је произилазило из оних кобних недостатака, који су на крају довели до слома Немачке. Из њиховог сазнања се морало формирати ново схватање државе, које је само опет битан саставни део новог схватања света. Већ у првом тому сам се утолико бавио речју "народни", да сам морао да установим, да се ова ознака појављује појмовно премало ограничена да би дозволила стварање затворене борбене заједнице. Све могуће, што се по свему битном његових гледишта неизмено раздваја, креће се сада под заједничким именитељем "народни".

Пре но што стога пређем на задатке и циљеве Националсоцијалистичке немачке радничке партије, хтео бих да разјасним појам "народни" као и његов однос према партијском покрету.

Појам »народни« се тако мало појављује јасно означен, са тако многоструким тумачењима и тако неограничен у практичној примени, отприлике као реч "религиозан". Врло тешко се и под овом ознаком може замислити нешто сасвим прецизно, нити у смислу мисаоног поимања, нити у практичном дејству. Ознака "религиозан" постаје појмљиво замислива тек у тренутку, у ком се повезује са одређено оцртаном формом овог њеног дејства. То је врло лепо, али најчешће врло јефтино објашњење, када се биће неког човека означава као "дубоко унутрашње религиозно". Биће можда још свега неколицина, који ће се осећати задовољни таквим једним сасвим општим објашњењем, па којима чак може да посредује одређену, више или мање оштру слику оног душевног стања. Али, пошто се велика маса не састоји ни од филозофа, ни од светаца, таква једна сасвим општа религиозна идеја ће појединцу најчешће значити само ослобађање неког његовог индивидуалног мишљења и делања, а да ипак не доведе до оне ефикасности, која израста из религиозне унутрашње чежње у тренутку, када се из чисто метафичког неограниченог света идеја формира јасно ограничена вера. Ово сигурно није сврха по себи, већ стварно средство сврхе; но ипак је оно незаобилазно неопходно средство да би сврха

уопште могла да се постигне. Ова сврха, међутим, није стварно идејна, већ заправо и еминентно практична. Како уопште мора да постане јасно да највиши идеали увек одговарају најдубљој животној неопходности, исто као што и племенитост најузвишеније лепоте у крајњој линији лежи стварно у логичној сврсисходности.

Тиме што вера потпомаже да се човек издигне изнад нивоа животињског животарења, у ствари доприноси учвршћивању и осигурању своје егзистенције. Ако само данашњем човечанству узмемо принципе, који су, потпомогнути њиховим васпитањем, религиозно-верски, али у свом практичном значењу обичајно морални, одвајањем овог религиозног васпитања и не замењујући га неким једнако вредним, и пред собом ћемо имати резултат у тешком потресу фундамената његовог битисања. Смемо дакле да устврдимо, да не само човек живи да би служио вишим идеалима, већ да ти виши идеали обрнуто дају, такође, претпоставку за његово битисање као човека. Тако се круг затвара.

Наравно, већ у општем називу "религиозни" леже појединачне принципијелне идеје, или уверења, на пример неуништивост душе, вечност њеног битисања, постојање вишег бића итд. Стварно, све ове идеје, па биле оне за појединачне још тако уверљиве, подлежу тако дуго критичком испитивању овог појединца, а тиме и тако дуго колебљивом потврђивању или негирању, док слутња према

осећању или сазнање не прихвате закониту снагу аподиктичне вере. То је пре свега фактор борбе, који ствара отпор признавању основних религиозних поставки и ослобађа пут.

Без јасно ограничене вере би религиозност у својој нејасној разноликости била не само безвредна за људски живот, већ би вероватно допринела општој поремећености. Слично као са појмом "религиозан", дешава се и са ознаком "народни". И у њој већ леже појединачна принципијелна сазнања. Она су ипак, иако најеминентнијег значаја према својој форми тако мало јасно одређени, да се уздижу изнад вредности више или мање прихватљивог мишљења тек онда, када се узимају као основни елементи у оквиру једне политичке партије. Јер остварење идеала, погледа на свет и захтева изведених из њих, следи исто тако мало кроз чист осећај или унутрашње хтење људи по себи, као и освајање слободе општом чежњом за њом. Но, тек кад ће идеални нагон за независношћу у формама војничких средстава моћи да добије борбену организацију, може се нагонска жеља народа да буде слободан прометнути у дивну стварност.

Сваки поглед на свет, па био он по хиљаду пута исправан и од највеће користи за човечанство, остаће без значаја за практично обликовање живота народа све дотле, док његови принципи не постану бојна застава борбеног покрета, који ће са своје стране толико дуго бити партија, док се њена

делатност не заврши победом њених идеја и њене партијске догме не створе нове државне принципе заједнице једног народа. Али ако нека духовна представа опште врсте будућем развоју жели да служи као основа, онда је прва претпоставка стварање несумњиве јасноће о бићу, природи и обиму ове представе, пошто се само на таквој основи да створити и покрет, који по унутрашњој хомогености свог убеђења може да развије и неопходну снагу за борбу. Из општих представа се мора обликовати политички програм, из општег погледа на свет одређена политичка вера. Пошто њен циљ треба да буде практично достижан, она неће морати да служи само идеји по себи, већ да узме у обзир и борбена средства, која постоје за освајање победе ове идеје и која се морају применити.

Апстрактно исправној духовној представи, коју треба да прогласи програматичар, мора да се придружи практично знање политичара. Тако се виши идеал као звезда водиља човечанства мора нажалост помирити са тим, да узме у обзир слабости човечанства, да не би унапред посрнуо на општој људској недовољности. Истраживачу истине треба да се придружи и познавалац психе народа, да би из царства вечне истине и идеала извукао људско могуће за малог смртника, и да би му дао обличје. Ово претварање опште идеалне представе погледа на свет, највише истинитости у одређено ограничено, круто организовано, духовно и према хтењу јединствену политичку борбену и верску заједницу је

значајно достигнуће, пошто једино од његовог срећног решења зависи могућност победе идеје. Овде из војске често милиона људи, који појединачно више или мање јасно и одређено слуте ове истине, делимично их можда схватају, мора да иступи један, да би аподиктичком снагом из колебајућег света представа широке масе формирао гранитне принципе и прихватио борбу за једино исправно дотле, док се из игре таласа слободног света идеја не издигне чврста стена јединствене повезаности по вери и хтењу. Опште право на такво деловање је засновано у његовој неопходности, лично право у успеху.

Ако покушамо да из речи "народни" ољуштимо смислено унутрашње језгро, утврдићемо следеће: Наше данашње уобичајено политичко схватање света почива опште узев, на представи, да се држави додуше може приписати по себи стваралачка културна снага, али да она нема ништа са расним претпоставкама, већ је још више производ економских неопходности, а у најбољем случају природни резултат политичког нагона моћи. Ово основно гледиште по свом логично-консеквентном даљем образовању води не само погрешном схватању расних присила, већ и мањем вредновању личности. Јер порицање различитости појединих раса с обзиром на њихове опште културне снаге мора присилно да ову велику заблуду пренесе и на процењивање појединачне личности. Прихватање истоврсности раса онда постаје основа истог начина

посматрање за народе па даље и за појединачне људе. Стога је сам интернационални марксизам такође само преношење, које је предузео Јеврејин Карл Маркс, једне стварно већ одавно и постојеће оријентације и схватања према погледу на свет, у форму одређене политичке вероисповести. Без подлоге таквог, опште већ постојећег тровања, политички успех ове науке, вредан дивљења никад не би био могућ. Карл Маркс је одиста био један међу милионима, који је у глибу света који је лагано пропадао, сигурним погледом пророка препознао најважније отрове, изабрао их, да би, попут чаробњака, направио концентрисани раствор ради бржег уништења независног постојања слободних нација на земљи. То све је, међутим, било у служби његове јеврејске расе.

Тако је марксистичка наука кратко сажети духовни екстракт данашњег општеважећег погледа на свет. Већ је из тог разлога свака борба нашег такозваног грађанског света против ње немогућа, чак смешна, пошто је овај грађански свет у суштини такође прожет свим овим отровима и одан погледу на свет, који се, опште узев, од марксистичког разликује само по степену и личностима. Грађански свет је марксистички, али и верује у могућност владавине одређених група људи (грађанство), док марксизам намерава да свет плански преведе у руке јеврејства. Насупрот томе, народни поглед на свет препознаје значај и важност човечанства у његовим расним праелементима. Он у држави принципијелно види

само средство сврхе, а као њену сврху подразумева добијање расног живота људи.

Он тиме никако не верује у једнакост раса, већ са њиховом различитошћу препознаје и њихову већу или мању вредност и овим сазнањем се осећа обавезним, да према вечном хтењу, које овладава овим универзумом, поспешу победу бољег, јачег, да захтева подређивање горег и слабијег. Он се тако принципијелно удвара аристократској основној идеји природе и верује у важење овог закона за све, и до последњег појединачног бића. Не види само различиту вредност раса, већ и различиту вредност појединачних људи. Из масе се за њега показује значај личности, а тиме према дезорганизујућем марксизму делује организационо. Верује у неопходност идеализовања људства, пошто опет у њој једино види претпоставку за постојање човечанства. Једино из неке етичке идеје не може да призна право на егзистенцију, уколико ова идеја представља опасност за расни живот носилаца више етике, јер у свету, који постаје пун копилади и црнаца, и сви појмови људског лепог и узвишеног као и све представе идеализоване будућности нашег човечанства би се заувек изгубиле.

Људска култура и цивилизација су на овом делу земље нераздвојно повезане са постојањем аријеваца. Његово изумирање или пропаст ће на ову земљину куглу поново спустити тамни вео времена без културе. Подривање постојања људске културе

уништавањем њених носилаца у очима народног погледа на свет изгледа као злочин који треба проклетити. Ко се усуди да стави руку на највишу слику господара, огрешује се о благог ствараоца овог чуда и помаже протеривању из раја. Тако народни поглед на свет одговара најинтимнијем хтењу природе, пошто она поновно успоставља ону слободну игру снага, која мора да води трајном међусобном гајењу, док се најбољем људству, зарађеним поседовањем ове земље, не ослободи пут за активности у областима које ће делом бити изнад, а делом изван њега. Сви ми слутимо, да ће у далекој будућности пред човека моћи да се поставе проблеми, за чије савладавање ће бити позвана само највиша раса као народ-владалац, ослоњен на средства и могућности целе земљине кугле.

Само је по себи разумљиво, да такво једно опште утврђивање смисленог садржаја народног погледа на свет може да води хиљадоструком тумачењу. У ствари ми чак једва налазимо неку од наших млађих политичких нових творевина, које се не позивају било како на ово схватање света. Он управо својим постојањем насупрот многих других ипак доказује различитост својих схватања. Тако се марксистичком погледу на свет, вођеном јединственом врховном организацијом, супротставља метеж гледишта, који је већ према идејама мало изразит у односу на затворени непријатељски фронт. Победи се не постижу тако слабашним оружјем! Тек кад се интернационалном погледу на свет политички

вођеном од стране организованог марксизма и јеврејства успротиви исто тако јединствено организованом и вођени народни, успех ће се, уз исту борбену енергију пренети на страну вечне истине.

Организационо обухватање неког погледа на свет може вечито да се врши само на основу одређене формулације истог, а оно што за веру представљају догме, за политичку партију која се формира су партијски принципи. Тиме се, дакле, народном погледу на свет мора створити инструмент, који му осигурава могућност борбеног заступања, слично као што марксистичка партијска организација ослобађа пут интернационализму.

Овај циљ следи Националсоцијалистичка Немачка Радничка Партија. Да је такво партијско утврђивање народног појма претпоставка победе народног погледа на свет, најјаче се доказује чињеницом, коју признају, бар индиректно, чак и противници таквог партијског повезивања. Управо они, који се не умарају да нагласе, да народни поглед на свет (мисли се на националистички поглед на свет) ни у ком случају није "закупно наследство" појединца, већ дрема или "живи" у срцима бог зна колико милиона, ипак документују тиме, да чињеница општег постојања таквих представа управо ни најмање не може да спречи победу непријатељских погледа на свет, који су свакако заступани класично партијско-политички. Кад би било другачије, већ данас би немачки народ морао да постигне гигантску победу,

а не да стоји на ивици понора. Оно што је донело успех интернационалном погледу на свет, је било његово заступање од стране политичке партије, организоване по јуришним одељењима; оно што је супротном погледу на свет допустило да подлегне, је био досадашњи недостатак јединствено формираног заступања истог. Не неограниченим ослобађањем тумачења општег гледишта, већ само ограниченом, тиме и сажетом формом политичке организације неки поглед на свет може да се бори и победи. Стога сам свој задатак видео посебно у томе, да из обимног и необликованог материјала општег погледа на свет извучем оне језгровите идеје и да их преточим у више или мање догматске форме, које су по својој јасној ограничености подесне, да се јединствено обухвате они људи, који се на то обавезују. Другим речима: Националсоцијалистичка немачка радничка партија из тока основних мисли опште народне представе света преузима ваме основне црте, из њих, узимајући у обзир практичну стварност, време и постојећи људски материјал као и његове слабости, ствара политичку вероисповест, која са своје стране, на тај начин омогућеним крутим организационим обухватањем великих маса људи ствара претпоставку за победоносно освајање самог овог погледа на свет...

ДРЖАВА

Већ у годинама 1920/21. је нашем младом покрету пребацивано из редова данашњег преживелог грађанског света, увек изнова, да је наш став према данашњој држави одбојан, из чега је партијско-политичко разбојништво свих усмерења изводило право, да сме да прихвати угњетачку борбу против младог, неугодног најављивача новог погледа на свет, свим средствима. Притом је, наравно намерно заборављено, да данашњи грађански свет сам под појмом држава не може више да замисли ништа јединствено, да за то не постоји јединствена дефиниција, нити да је може бити. Тумачи ипак уобичавају да седе на нашим државним високим школама често у лику професора државног права, а чији највиши задатак мора да буде да се пронађу објашњења и тумачења дотичне више или мање срећне егзистенције њиховог плодног извора који их храни. Што је држава горе структурирана, утолико су непрожимије, извештаченије и неразумљивије дефиниције о сврси њеног постојања. Шта би нпр. требало да пише царско-краљевски универзитетски професор о смислу и сврси државе у земљи, чије је државно битисање отелотворило дакако највећу наказу свих времена? Тежак задатак кад се помисли, да за данашњег наставника у државно-правним стварима постоји мање обавезности на истину, а много више везивања за одређену сврху. А сврха гласи: одржање по сваку цену монструма људског механизма, који у одређено време долази у питање,

сада названог држава. Ту нек се човек не чуди кад се при разјашњавању овог проблема што је могуће више избегавају реална гледишта, да би се уместо тога укопало у метеж "етичких", "обичајних", "моралних" и осталих идејних вредности, задатака и циљева. Сасвим уопштено могу се разликовати три схватања:

а) група оних, који у држави једноставно виде више или мање добровољан скуп људи под једном владајућом силом. Ова група је најбројнија. У њеним редовима се налазе нарочито обожаваоци нашег данашњег принципа легитимитета, у чијим очима воља у целој тој ствари не игра баш никакву улогу. У чињеници постојања држава је за њих већ заснована света неповредивост. Да би се заштитило ово лудило људских мозгова, потребно је управо псеће обожавање такозваног државног ауторитета.

У главама таквих људи се за час посла од средства прави крајња сврха. Држава више није ту да би служила људима, већ су људи ту да би обожавали државни ауторитет који још обухвата последњи, на неки начин починовничен дух. Да се стање овог тихог, занесеног обожавања не би преобразило у немир, државни ауторитет је са своје стране ту, само да би одржао ред и мир. Ни он сада више није ни сврха ни средство. Државни ауторитет треба да брине за мир и ред, а мир и ред треба, обрнуто, да државном ауторитету омогуће постојање. Између ова два пола треба да кружи цео живот. У Баварској

овакво схватање заступају у првој линији политичари баварског центра, названог "Баварска народна партија", у Аустрији су то били црно-жути легитимисти, у самом Рајху су то на жалост често такозвани конзервативни елементи, чија се представа о држави креће тим стазама.

б) Друга група људи је по броју нешто мања, пошто се у њу морају рачунати они, који за постојање државе везују бар неколико услова. Они желе не само исту управу, већ и ако је могуће, исти језик иако само са општих управно-техничких становишта. Државни ауторитет више није једина и искључива сврха државе, већ ту треба додати потпомагање добробити поданика. Идеје о "слободи", и то најчешће погрешно схваћене природе, се уврштавају у схватање државе у овим круговима. Форма владавине више није недодирљива чињеницом свог постојања по себи, већ се испитује њена сврховитост. Светост старости не штити пред критиком данашњице. Иначе је то схватање, које од државе очекује пре свега повољно обликовање економског живота појединца, које, дакле, суди са практичних становишта и према општим економским схватањима рентабилности. Најглавније заступнике ових гледишта срећемо у круговима нашег нормалног немачког грађанства, нарочито у онима наше либералне демократије.

ц) Трећа група је бројчано најслабија. Она у држави већ види средство за остваривање најчешће врло

нејасно представљених тенденција политичке моћи језички обележеног и уједињеног народа државе. Жеља за јединственим државним језиком се при том испољава не само у нади, да се тиме овој држави створи носећа основа за спољни пораст моћи, већ ништа мање у иначе из основе погрешном мишљењу да се тиме у одређеном правцу може спровести национализација. Последњих сто година је била права жалост морати видети како се у овим круговима, понекад у најбољој намери, играло речју "германизација". Ја се и сам још сећам како је у мојој младости управо овај назив довео до потпуно невероватно погрешних представа. Чак се и у свенемачким круговима тада могло чути мишљење, да би аустријском немству уз интензивну помоћ владе врло добро могла да успе германизација аустријског словенства, при чему ни најмање није схватило да се германизација може предузети само на тлу, а никад на људима. Јер оно што се уопште под том речју подразумевало, било је само присилно површно прихватање немачког језика. Али је једва схватљива логичка грешка, веровати, да, рецимо, од црнца или кинеза постаје Немац, јер он учи немачки и спреман је, да убудуће говори немачки језик, и да некој немачкој политичкој партији даје свој глас. Да је свака таква германизација у ствари де-германизација, наш грађански национални свет никад није схватио. Јер кад се данас октројирањем општег језика разлике између различитих народа, које су до тада видљиво упадале у очи, премосте и најзад избришу, онда то значи почетак мешања раса

па тиме у нашем случају не германизацију већ уништење германског елемента. У историји се пречесто догађа, да спољним средствима моћи поробљивачког народа, додуше успе да угњетеном наметне свој језик, али да након хиљаду година његов језик говори други народ и победник тако постаје стварно побеђени.

Пошто народност, боље рећи раса, није у језику, већ у крви, о германизацији би се смело причати тек онда, кад би успело да се таквим процесом промени крв подређеног. Али то је немогуће. Било како, било мешањем крви се врши промена, која међутим значи снижавање нивоа више расе. Крајњи резултат таквог процеса би дакле било уништење управо оних особина које су поробљивачки народ једном оспособиле да победи. Нарочито би културне снаге нестале при спаривању са нижом расом, иако би настала мешавина по сто пута говорила језик раније више расе. Још ће неко време трајати извесна борба различитих духова, и може бити да народ који све дубље тоне, такорећи последњим уздизањем, открије изненађујуће културне вредности. Ипак су само појединачни елементи који припадају вишој раси, или пак и мешанци ти, код којих у првом укрштању још увек претеже боља крв и покушава да се пробије, а никада то нису крајњи производи мешања. У њима се увек показује културно назадни покрет.

Данас се мора сматрати срећом да је у Аустрији изостала германизација у смислу Јосифа II. Њен

успех би вероватно био одржање аустријске државе, али и снижење расног нивоа немачке нације, извршено језичким заједништвом. Током векова би се дакако искристалисао изванредан нагон хорде, али би и сама хорда постала мање вредна. Можда би се родио државни народ али би се изгубио културни народ. За немачку нацију је било боље, што је овај процес мешања изостао, мада не као последица племенитог увида, већ кратковидом ограниченошћу Хабзбурговаца. Да је било другачије, немачки народ се данас не би могао назвати нечим више него културним фактором. Али не само у Аустрији, већ и у Немачкој самој, су такозвани национални кругови били и јесу покретани сличним погрешним идејама. Политика према Пољској коју су многи захтевали, у смислу германизације истока темељила се, на жалост, скоро увек на истом паралогизму. И овде се веровало да се германизација пољског елемента може извршити чисто језичким понемчавањем истог. И овде би резултат био кобан, народ стране расе, који на немачком језику изражава своје стране мисли, компромитујући својом сопственом заосталошћу висину и достојанство наше сопствене народности. Како је још и данас страшна штета која је индиректним путем нанета нашем немству, тиме што су Јевреји, који су натуцали немачки, при ступању на америчко тло, услед незнања многих Американаца, били урачунати на наш немачки конто! Али ипак нико неће ни помислити, да у чисто површној чињеници, ова ушљива сеоба народа са Истока говори углавном немачки, види доказ за

њено немачко порекло и народну припадност. Оно што се током историје корисно германизовало, је било тло које су наши преци освојили мачем и населили немачким сељацима. Како су притом нашем народном телу доводили туђу крв, саучествовали су у оном несрећном цепању нашег унутрашњег бића, које се испољило у немачком наиндивидуализму који се нажалост многоструко чак још слави. И у овој трећој групи држава у извесном смислу још увек важи као самосврха, одржавање државе, према томе, као највећи задатак људског постојања.

Резимирајући, може се утврдити следеће: Сва ова гледишта свој најдубљи корен немају у сазнању да снаге које стварају културу и вредности битно и почивају на расним елементима, и да држава дакле, по смислу, као свој највиши задатак мора да сматра одржање и уздизање расе, овај основни услов свег људског културног развоја.

Крајњи закључак оних погрешних схватања и погледа о бићу и сврси државе могао је да извуче Јеврејин Маркс: тиме што је грађански свет појам државе ослободио од расних обавеза, не могавши да доспе до неке друге, једнако признате формулације, сам је утро пут учењу које негира државу по себи. Већ у овој области мора стога да глатко закаже борба грађанског света насупрот иедајама марксистичке интернационале. Он је чак већ одавно жртвовао фундаменте који би били незаобилазно неопходни

као ослонац његовог сопственог света идеја. Његов лукави противник је спознао слабости његове грађевине па онда јуриша против њега оружјем које су му оне саме, иако не желећи, дале.

Стога је прва обавеза новог покрета који почива на тлу народног погледа на свет, да се побрине, да схватање бића и сврха постојања државе добије јединствену јасну форму. Начелна спознаја је онда, да држава не представља сврху већ средство. Она је дакако претпоставка за стварање више људске културе, али не и њен узрок. Он, међутим, лежи искључиво у постојању расе, способне за културу. Могло би се на земљи налазити стотине узорних држава, у случају изумирања аријевског носиоца културе не би ипак постојала култура која би одговарала духовној величини данашњих највиших народа. Можемо ићи даље и рећи, да чињеница људске државне творевине ни најмање не би искључила могућност уништења људског рода, уколико би се изгубили надмоћна духовна способност и еластичност, услед недостатка расног носиоца истих.

Ако би се данас нпр. земљина површина узнемирила неким тектонским поремећајем и из валова океана се уздигли нови Хималаји, једном једином страшном катастрофом би била уништена читава култура човечанства. Не би више постојала ниједна држава, ослободили би се окови сваког реда, били би уништени документи хиљадугодишњег развртка,

једно једино велико поље лешева, преплављено водом и муљем. Једино ако би се из тог хаоса ужаса одржала и само неколицина људи одређене расе, способне за културу, тако би и након хиљадугодишњег трајања, земља након свог смиривања поново добила доказе људске, стваралачке снаге. Само би уништење последње расе, способне за културу, и њених појединачних носилаца коначно опустошило земљу. Обрнуто видимо чак на примерима садашњице, да државне творевине на својим племенским почецима при недостатку генијалности својих расних носиоца, не могу да их сачувају од пропасти. Као што су велике животињске врсте праисторије морале да се повуку пред другима и потпуно нестале тако и човек мора да се повуче, кад му недостаје одређена духовна снага, која му једино омогућава да пронађе неопходно оружје за своје самоодржање. Држава по себи не ствара одређену културну величину, већ само може да одржи расу која је условљава. У другом случају држава као таква може даље равномемо да постоји вековима, док су културна способност и тиме условљена општа животна слика једног народа, услед мешања раса, које она не спречава, већ одавно претрпеле дубоке промене. Данашња држава на пример може дакако као формални механизам да заваара своје битисање дуго времена, расно тровање нашег народног тела ипак ствара културни пад који већ сад застрашујуће излази на видело. Тако претпоставка постојања вишег људства није држава, већ народност која је за то способна. Ова способност

ће у принципу увек постојати и само се мора одређеним спољним условима побуђивати на практично дејство. Културно и стваралачки надарене нације или боље расе латентно носе у себи ове користи, и када тренутно неповољне спољне околности не допуштају остварење ових надарености. Зато је незамислива саблазан, Германе из предхришћанског доба приказати као "некултивисане", као варваре. Они то никад нису били. Само их је опорост њихове северне домовине терала у односе који су спречавали развитак њихових стваралачких снага. Да су, без икаквог античког света, дошли у погоднија поља југа и да су у материјалу нижих народа добили прва техничка помоћна средства, онда би способност стварања културе, која је у њима дремала, израсла у исти најблиставији цвет, као што је то, на пример био случај код Хелена. Само и сама ова исконска снага стварања културе опет не потиче једино из њихове нордијске културе као и Ескимима. Не, ова дивна, стваралачки уобличена способност је дата баш управо Аријевцу, па носио је он још дремајући у себи или је поклањао будном животу, према томе да ли повољни услови то допуштају или дивља природа спречава. Из тога произилази следећа спознаја: Држава је средство сврхе. Њена сврха је у одржању и унапређивању заједнице физички и душевно истоврсних живих бића. Ово одржање само обухвата понајпре расно постојање па тиме допушта слободан развој свих снага које дремају у тој раси. Један њихов део ће у првом реду увек служити одржању физичког

живота а други поспешивању даљег духовног развоја. А у ствари увек једно ствара претпоставку за оно друго.

Државе које не служе овој сврси, су погрешне појаве, чак наказе. Чињеница њиховог постојања мења то толико мало, као што успех гусарске дружине оправдава разбојништво. Ми националсоцијалисти, не смемо као поборници новог погледа на свет никад да се поставимо на то "славно" тло уз то још погрешних чињеница. У том случају више не бисмо били поборници нове велике идеје, већ сличнији данашњој лажи. Треба најоштрије да правилно разликујемо поставку између државе као посуде и расе као њеног садржаја. Ова посуда има смисла само ако може да прими и заштити тај свој садржај! У неком другом случају она је безвредна. Тако је највиша сврха народне државе брига око одржања оних расних праелемената, који дарујући културу, стварају лепоту и достојанство вишег људства. Ми као Аријевци можемо да под државом замислимо, дакле, само живи организам једне народности, који не само осигурава одржање ове народности, већ је даљим развојем њених духовних и идејних способности води највишој слободи.

Оно што данас покушава да се наметне као држава, најчешће је само изрод најдубље људске заблуде, са неизрецивом тугом као последичном појавом. Ми националсоцијалисти знамо да са овим схватањем у данашњем свету стојимо као револуционари и да смо

као такви жигосани. Само, наше мишљење и делање ни у ком случају не треба да буде одређено одобравањем или одбијањем нашег доба, већ дужном обавезаношћу на истину коју смо спознали. Онда можемо да будемо уверени, да ће виши увид потомства наше данашње поступање не само разумети, већ га и потврдити као исправно и племенито. Из тога за нас националсоцијалисте произилази и мерило за вредновање државе. Ова вредност ће бити релативна са становишта појединачне народности, а апсолутна са оног човечанства по себи. То другим речима значи: Ваљаност једне државе се не може вредновати према културној величини или значају моћи ове државе у оквиру осталог света, већ искључиво само према степену ваљаности овог уређења за народност о којој се у дотичном случају ради.

Држава се може означити као узорна, не само ако одговара животним условима народности коју треба да заступа, већ ако управо својом егзистенцијом практично одржава ову народност у животу сасвим свеједно, који општи културни значај припада овој државној творевини у оквиру осталог света. Јер задатак државе заправо није да ствара способности, већ само да постојећим снагама ослобађа пут. Дакле, држава се, обрнуто, може означити као лоша, ако уз сву културну величину, преда пропасти носиоца ове културе у његовом расном контексту. Јер она тиме практично уништава претпоставку за даље постојање ове културе, коју чак није створила, већ која је плод

културно-стваралачке народности, осигуране живом државном заједницом. Држава управо не представља садржај већ форму. Дотична културна величина једног народа не даје мерило вредности за ваљаност државе, у којој живи. Врло је схватљиво да културно високо надарен народ даје слику веће вредности него црначко племе – ипак државни организам првог, посматрано према испуњењу сврхе, може бити лошији неголи код црнаца. Премда најбоља држава и најбоља државна форма нису у стању, да из једног народа извуку способности које једноставно недостају и никад нису постојале, тако лоша држава сигурно може да уништењем расног носиоца културе, које допусти или чак потпомогне, у будућности доведе до изумирања првобитно постојећих способности.

Према томе се пресуда о ваљаности државе у првој линији може одредити релативној користи коју она има за одређену народност, а никако значајем који се њој по себи приписује у свету. Овај релативни суд се може донети брзо и добро, суд о апсолутној вредности само врло тешко, пошто овај апсолутни суд у ствари већ не одређује само држава, већ много више ваљаност и величина дотичне народности. Кад се стога говори о вишој мисији државе, не сме се никада заборавити, да виша мисија битно лежи у народности, којој држава органском снагом свог битка само треба да омогући слободан развој. Кад зато поставимо питање, како треба да буде уређена држава која је потребна нама Немцима, онда најпре

морамо да створимо јасну слику о томе, какве људе треба да обухвати и којој сврси да служи.

Наша немачка народност на жалост више не почива на јединственом расном језгру. Процес стапања различитих исконских саставних делова још није толико унапредовао, да би се могло говорити о на тај начин новоствореној раси. Напротив: тровања крви, која су погодила наш народ, нарочито од Тридесетогодишњег рата, нису довела само до растварања наше крви већ и наше душе. Отворене границе наше отаџбине, ослањање на негерманско страно тело дуж тих граничних области, а пре свега јак сталан прилив стране крви у унутрашњост самог Рајха нигу услед његовог сталног обнављања оставили времена за апсолутно стапање. Више се не ствара нова раса, већ расни саставни делови остају један крај другог, са резултатом, да се нарочито у критичним тренуцима, у којима се обично окупља хорда, немачки народ распе на све стране. Основни расни елементи нису различито смештени само према областима, већ и појединачно, у оквиру исте области. Поред нордијских људи алпски, поред алпских динарски, поред оба медитерански, а између мешавине. Ово је на једној страни од велике штете: Немачком народу недостаје онај сигурни инстинкт хорде који је заснован на јединству крви и чува нацију од пропасти нарочито у тренуцима у којима прети опасност, уколико код таквих народа онда обично одмах нестају све мање унутрашње

разлике, а против заједничког непријатеља ступа затворени фронт јединствене хорде.

У упоредности наших преосталих непомешаних основних расних елемената најразличитије природе је засновано оно, што се код нас означава речју над-индивидуализам. У мирним временима може понекад добро да поглужи, али све у свему узевши, узео нам је владавину над светом. Да је немачки народ у свом историјском развоју поседовао оно јединство хорде, као што је оно добро дошло другим народима, немачки Рајх би данас био господарица земљине кугле. Светска историја би пошла другим током, и ниједан човек не може да одлучи, да ли се на том путу не би испунило оно, што се многи заслепљени пацифисти данас надају да ће испросити цвиљењем и ридањем: мир, потпомогнут не палминим лепезама пацифистичких нарикача пуних суза, већ заснован победничким мачем народа-господара који свет узима у службу више културе.

Чињеница непостојања једне крвно јединствене народности нам је донео неизрециву бол. Она је многим малим немачким властодржцима поклонила резиденције, а немачком народу одузела право господара. Још и данас наш народ пати због ове унутрашње расцепаности, само, оно што нам је у прошлости и садашњости донело несрећу, може да буде наш благослов за будућност. Јер ма како да је штетно на једној страни, да је изостало потпуно мешање наших првобитних расних саставних делова

па тиме спречено стварање јединственог народа, толико је на другој било срећно, што је тиме бар један део наше најбоље крви одржан чистим и избегао расни пад. Сигурно да би код потпуног умножавања наших расних праелемената настао затворен народ, само би он, као што доказује свако укрштање раса, био испуњен нижом културном способношћу, него што ју је првобитно поседовао највиши од исконских саставних делова. Ово је благослов изостанка потпуног мешања: да ми и данас још у нашем немачком народу поседујемо велике, неизмешане нордијско-германске људе, у којима смемо да видимо највредније благо за нашу будућност. У суморно доба непознавања свих расних закона, када се у потпуно једнаком вредновању човек појављује баш као човек, недостаје јасноћа о различитој вредности појединих праелемената. Данас знамо да нам је потпуно мешање саставних делова нашег народа као последица тиме насталог јединства можда додуше дало спољну моћ, да би ипак највиши циљ човечанства био недостижан, пошто би једини носилац, кога је судбина очито одабрала за ово извршење, пропао у општој расној кашми јединственог народа. Али оно што је без наше помоћи спречено благом судбином, данас треба само да испитамо и искористимо са становишта наше сада стечене спознаје.

Онај ко говори о мисији немачког народа на земљи, мора да зна, да она може да се састоји само у стварању државе која свој највиши задатак види у

одржавању и унапређивању најплеменитијих делова наше народности, чак целог човечанства. Тиме држава по први пут добија високи унутрашњи циљ. Насупрот смешне пароле осигурања реда и мира ради мирног омогућавања обостране преваре, задатак одржавања и унапређивања највишег људства, које је земљи поклоњено добротом свемогућег, се појављује као збиља висока мисија. Из мртвог механизма, који захтева да постоји само ради себе сама, треба да се формира живи организам са искључивом сврхом: служити вишој идеји. Немачки Рајх треба као држава да обухвати све Немце, са задатком да од тог народа не само сабере и одржи највредније расне елементе, већ да их полако и сигурно уздигне до владајућег положаја.

Тиме уместо, у основи узев, неживог стања наступа период борбе. Ипак, као увек и у свему на овом свету, и овде ће вредност задржати израз, да "ко се одмара пропада", и даље, да је победа вечито у нападу. Што је циљ борбе који нам лебди пред очима при том већи, и што мање може бити разумевање широке масе за то тренутно, утолико су страшнији, према искуствима светске историје, успеси и значај тих успеха онда, када се циљ правилно схвати и борба се спроведе са непоколебљивом истрајношћу. Наравно да за многе наше данашње чиновничке државне вође може бити више умирујуће, да делују за одржавање датог стања, него да се боре за ново. Сматраће много лакшим да у држави виде механизам који је ту једноставно да би се одржао у

животу, као што опет њихов живот "припада држави" као што обично кажу. Као да би оно што је потекло из народности логично могло да служи нечем другом него баш народности, или као да би човек могао да дела за нешто друго него управо опет за човека. Као што је речено, природно је да је лакше у државном ауторитету видети само формалан механизам организације него суверено отелотворење нагона за самоодржањем код неке народности на земљи. Јер у једном случају су за ове слабе духове држава као и државни ауторитет већ сврха по себи, а у другом само снажно оружје у служби велике вечите животне борбе за постојање, оружје, којем свако треба да се приклони, јер није формално механичко, већ израз заједничке воље за одржањем живота.

Зато ћемо у борби за наше ново схватање, које сасвим одговара прасмислу ствари, наћи само неколицину сабораца из друштва које је не само телесно, већ нажалост пречесто и духовно застарело. Само изузеци, старци младог срца и свежег ума, ће нам прићи из оних слојева, никада они који у одржавању датог стања виде последњи смисао свог животног задатка. Насупрот нас стоји бескрајна војска мање злонамерно лоших неголи таквих равнодушника лењих да мисле, и чак таквих који су заинтересовани за одржање данашњег стања. Само управо у овој привидној безизгледности наше снажне борбе је заснована величина нашег задатка а и могућност успеха. Бојни поклич, који ситне духове или од почетка уплаши или их ускоро обесхрабри,

постаје сигнал за састајање правих борбених природа. А то мора бити јасно: Када се из једног народа одређена количина највише енергије и делотворне снаге појављује усмерена на један циљ па је према томе коначно ускраћена тромост и широких маса, ови мали проценти се уздижу до господара укупног броја. Светску историју стварају миноритети онда, када се у том миноритету броја отелотворује мајоритет воље и одлучности. Оно што данас многи због тога сматрају отежавајућим, у ствари је претпоставка за нашу победу. Управо у величини и тешкоћама нашег задатка лежи вероватноћа, да ће се за његову борбу наћи само најбољи борци. А у том избору је јемство успеха.

У општем већ природа обично у питању расне чистоте земаљских живих бића доноси одређене коригујуће одлуке. Она врло мало воли мешанце. Посебно први производи таквог укрштања, отприлике у трећем, четвртом, петом колелу треба горко да пате. Њима се не узима само значај првобитног највишег састојка укрштања, већ им у мањкавом јединству крви недостаје и јединство снаге воље и одлучности за живот уопште. У свим критичним тренуцима, у којима расно јединствено биће доноси исправне, и то јединствене одлуке, расно расцепљено постаће несигурно односно доспеће до половичних мера. То заједно не значи само извесну подређеност расно расцепљеног насупрот расно јединственог, већ у пракси такође могућност брзог пада. У безбројним случајевима, у

којима раса одолева, мешанац се слама. У томе треба видети корекцију природе. Али она често иде и даље. Она ограничава могућност ширења. Тиме спречава плодноност обимнијих укрштања уопште и доводи их тако до изумирања. Ако би се, на пример, у одређеној раси појединачни субјекат везао са расно нижим, резултат би најпре био снижавање нивоа по себи, даље међутим, слабљење потомства насупрот расно неизмешане околине.

При потпуном спречавању даљег додавања крви од стране највише расе, мешанци би при сталном узајамном мешању – или изумрли услед своје отпорности, коју је природа мудро смањила – или би током хиљада година створили нову мешавину, код које су такви првобитни појединачни елементи хиљадоструким укрштањем потпуно измешани, дакле нису више препознатљиви. Тиме би се створила нова народност, одређене отпорности као у хорде, по свом духовно културном значају ипак ослабљена у односу на највишу расу која је учествовала у првом укрштању. Али и у том последњем случају би у међусобној борби за живот подлегла мешавина, док год је као противник још присутна виша, неизмешана расна јединица. Свака унутрашња затвореност као код хорде, овог новог народа, створена током хиљаду година, услед општег снижења расног нивоа и тиме условљеног смањења духовне еластичности и стваралачке способности ипак не би била довољна, да се победоносно издржи борба са исто тако јединственом, али духовно и

културно ипак надмоћном расом. Тиме се може поставити следећа важећа тврђења: Свако расно укрштање води обавезно раније или касније до пропасти мешавине, док год још постоји и један део самог овог укрштања, у чистом, на било који начин расном јединству. Опасност за мешавине је отклоњена тек у тренутку мешања последњих виших расно чистих. У томе је заснован, додуше спори, природни процес регенерације, који постепено опет излучује расне отрове, док год постоји основ расно чистих елемената, а даље мешање се више не врши. Такав процес може да наступи сам од себе код живих бића са јаким расним инстинктом, која су само посебне околности или нека посебна присила избациле из колосека нормалног расно чистог умножавања. Кад се ово присилно стање оконча, још преостали чисти део ће одмах тежити спајању међу једнакима, прекидајући тако даље мешање. Резултати мешања тако сами по себи опет одлазе у позадину, осим ако би се њихов број толико бесконачно увећао, да озбиљан отпор преосталих чисто расних не би више дошао у обзир. Човек који је једном постао безинстинктиван и који погрешно схвата обавезу коју му је наметнула невоља, у принципу не сме да се нада таквој корекцији од стране природе онолико дуго, док свој изгубљени инстинкт не надокнади спознајом која увиђа; на њој је онда да учини неопходну поправку. Ипак постоји јако велика опасност да једном "ослепели" човек све више руши расне границе, док се коначно не изгуби и последњи остатак његовог најбољег дела. Онда

стварно преостаје само више нека јединствена каша, која као идеал лебди пред очима фамозних исправљача света наших дана – она би, међутим, за кратко време истерала идеале из овог света. Наравно, велики чопор би могао да се тако формира, животиња из чопора се може помешати, али човека као носиоца културе, и још боље, као оснивача културе и културног ствараоца, оваква мешавина никад не може да да. Мисија човечанства би се тиме могла сматрати окончаном. Онај ко не жели да Земља иде у сусрет овом стању, мора да се окрене схватању да је задатак пре свега германских држава, да се у првом реду брину о томе да се из темеља прекине даље мешање. Генерација наших данашњих ноторних слабића ће, разумљиво одмах завриштати против тога, и јадиковати и жалити због задирања у најсветија људска права. Не! Постоји само једно најсветије људско право, а то право је истовремено најсветија обавеза, наиме: бринути се да се крв одржи чистом, да би се очувањем најбољег људства дала могућност племенитијег развитака ових бића.

Народна држава ће тиме у првој линији морати да брак извуче са нивоа трајне расне срамоте, да би му дала светост оне институције, која је позвана да ствара слике и прилике господње, а не наказе између човека и мајмуна. Протест против тога из такозваних хуманих разлога пристаје проклето лоше, посебно времену, које на једној страни сваком пропалом дегенерату даје могућност даљег ширења, задајући самим производима као и савременицима неизрецив

јад, док се са друге стране у свакој дрогерији па чак и код уличних продаваца нуде на продају помоћна средства за спречавање рађања чак и код најздравијих родитеља. У овој данашњој држави мира и реда, у очима њених представника, овог храброг грађанско-националног света, је дакле спречавање способности репродукције код сифилистичара, туберкулозних, наследно болесних, богаља и кретена, злочинаца... насупрот томе се практично спречавање способности репродукције код милиона најбољих не посматра као нешто лоше и не огрешује се о добре обичаје овог привидног друштва, међутим користи кратковидој тромости духа. Јер би се у другом случају увек морала разбијати глава бар о томе како треба створити претпоставке за прехрану и одржање оних бића, која као здрави носиоци наше народности једном треба да служе истом задатку у вези долазећег рода.

Како је ипак безгранично неидеалан и неплеменит цео овај систем. Човек се више не труди да одгоји најбоље за потомство, већ пушта ствари да теку баш као што теку. Да се при том и наше цркве огрешују о слику и прилику господњу, чији значај оне још понајчешће наглашавају, је сасвим на линији њиховог данашњег деловања, које увек говори о духу, а његовог носиоца, човека, пушта да се дегенерише до пропалог пролетера. Онда се свакако човек са глупим изразом лица чуди малом учинку хришћанске вере у сопственој земљи, страшној "безбожности" ове телесне нагрђене, па тиме

наравно и духовно пропале кукавне фукаре, те због тога жели да уз благослов цркве са успехом надокнади штету код Хотентота и Зулукефера. Док наши европски народи, богу слава и хвала, западају у стање телесне и моралне губе, богобојажљиви мисионар путује у Централну Африку и подиже црначке мисије, док наша "виша култура" од здравих, мада примитивних и ниских синова људских и тамо не буде направила лење легло мешанаца.

Смислу најплеменитијег на овом свету би више одговарало, кад би обе наше хришћанске цркве, уместо да црнце оптерећују мисијама, које они нити желе нити разумеју, наше европско људско благо најозбиљније подржале, него да је код нездравих родитеља богу допадљивије дело, да сами дају живот болесном детету, које себи и осталом свету доноси само несрећу и јад. Оно што се данас у овој области са свих страна пропушта, треба да надокнади народна држава. Она треба расу да стави у средиште општег живота. Треба да се брине за одржање њене чистоте. Дете треба да се прогласи за најскупоценије добро једног народа. Мора да се брине о томе, да само онај ко је здрав, ствара децу; да постоји само једна срамота: а то је да крај сопствене болести и сопствених недостатака ипак доносе децу на свет, да то је највећа пропаст. Обрнуто се мора сматрати за осуду: нацији нико несме ускратити здраву децу! Држава при том мора да наступи као чувар хиљадугодишње будућности, према којој жеља и

егоизам појединца нису ништа и пред којом треба да се поклоне. Она треба да најмодернија медицинска помоћна средства стави у службу ове спознаје. Треба да оно што је на било који начин очигледно болесно и наследно оштећено, те тиме и даље оштећује, прогласити неспособним за размножавање па да то и практично спроведе. Треба, обрнуто, да се брине о томе, да се плодност здраве жене не ограничава финансијском несређеношћу државне управе, која благослов деце претвара у проклетство за родитеље. Она треба да рашчисти са оном лењом, тако злочиначком равнодушношћу, са којом се данас третирају социјалне претпоставке породице са пуно деце, и мора уместо тога да се осети као највиши заштитник овог најскупоценијег благослова једног народа. Њена брига више припада детету него одраслом. Онај ко ни телесно ни духовно није здрав и достојан, не сме да своју патњу овековечи у телу свог детета! Народна држава треба овде да обави огроман васпитни рад. Он ће се некад показати као веће дело него што су то победоносни ратови нашег данашњег грађанског доба. Држава васпитањем треба да поучи појединца, да није срамота већ жалосна несрећа, бити болестан и слабашан, али да је злочин, те стога истовремено и срамота, ову несрећу обешчастити сопственим егоизмом, тиме што ће се опет та болест натоварити недужном бићу, своме потомству; да се насупрот томе, племенитост највиших осећања и људскости достојне дивљења посведочује, ако недужно болесни, одричући се сопственог детета, своју љубав и нежност поклони

непознатом, сиротом, младом потомку своје народности, који својим здрављем обећава да ће једном постати снажан члан снажне заједнице. А држава овим васпитним радом треба да чисто духовно допуни своју практичну делатност. Она мора да дела у том смислу, без обзира на разумевање или неразумеваче, одобравање или неодобравање. Само шест стотина година дуго спречавање способности и могућности репродукције од стране телесно дегенерисаних и духовно болесних не само да би ослободило човечанство неизмерне несреће, већ би допринело оздрављењу, које је данас једва схватљиво. Кад се тако оствари свесно планско унапређивање плодности најздравијих носилаца народности, онда ће резултат бити раса, која ће, бар у почетку, опет излучити клице нашег данашњег телесног, па тиме и духовно-културног развоја. Јер ако чак народ и држава једном пођу тим путем, пажња ће се такође сама по себи усмерити ка томе да се повећају баш расно највредније језгро народа и баш његова плодност, да би коначно цела народност учествовала у благослову високо одгајеног расног добра.

Пут догде је пре свега тај, да држава насељавање освојених кршевина не препусти случају већ да га подвргне посебним нормама. Нарочито створене расне комисије треба појединцима да издају атест о насељавању; то је, међутим, повезано са одређеном чистотом која треба да се утврди. Тако се постепено могу основати ивичне колоније, чији су становници

искључиво носиоци највише расне чистоте, а тиме и највише расне способности. Они су најдрагоценије национално благо целине народа; њихов раст мора сваког појединог сународника да испуни поносом и радосним поуздањем; ипак је у њима скривена клица последњег великог развоја будућности сопственог народа, чак и целокупног човечанства.

Народном погледу на свет у народној држави мора најзад да успе, да донесе оно племенитије доба, у ком људи своју бригу више не виде у гајењу паса, коња и мачака, већ у уздизању самог човека, доба, у ком се један увиђајући ћутећи одриче, а други се радосно жртвује и даје. Да је то могуће, не сме се негирати у свету, у ком стотине и стотине хиљада људи себи добровољно намеће целибат,... необавезани и невезани ничим другим до црквеном забраном. Зар исто одрицање није могуће, ако на његово место дође опомена, да се коначно прекине стално дејство наследног греха расног тровања и да се свемоћном ствараоцу дају бића каква је сам створио? Наравно, кукавна војска наших данашњих малограђана то никад неће разумети. Они ће се томе смејати или слегати својим кривим раменима и простењати свој вечити изговор: "То би по себи било чак јако лепо, али се то ипак не може учинити!" Са вама се то наравно више не да учинити, ваш свет није погодан за то! Ви познајете само једну бригу: ваш лични живот, и јединог бога – ваш новац! Само, ми се не обраћамо вама, ми се обраћамо великој армији оних који су превише сиромашни да би њихов лични

живот могао свету да значи највећу срећу, онима, који владара свог живота не виде у новцу, већ верују у друге богове. Пре свега се обраћамо моћној војсци наше немачке омладине. Она расте на великој прекретници, и оно што су скривиле лењост и равнодушност њених очева, њу саму ће натерати на борбу. Немачка омладина ће једном или постати градитељ нове народне државе или ће као последњи сведок доживети потпуни слом – крај грађанског света. Јер ако једна генерација пати због грешака, које спознаје, па чак и признаје, да би се онда ипак, као што се то данас дешава у нашем грађанском свету, задовољила јефтиним објашњењем, да се против тога ипак ништа не може учинити, онда такво друштво иде у пропаст.

Карактеристично у нашем грађанском свету је управо да више уопште не може да пориче телесну ману по себи. Он мора да призна, да је много тога лењог и лошег, али више не налази одлучност да се побуни против зла, да сакупи загриженом енергијом, снагу шездесет или седамдесетмилионског народа и тако се одупре опасности. Напротив: ако се то деси негде другде, онда се још праве глупе примедбе о томе, и покушава се да се бар из даљине докаже теоретска немогућност поступања и успех да се прогласи незамисливим. Ниједан разлог при том није довољно глуп, да не би послужио као ослонац за сопствену кржљавост и њено духовно усмерење. Кад на пример цео континент коначно објави рат тровању алкохолом, да би народ ослободио стега

овог погубног порока, онда нашем европском грађанском свету не преостаје ништа друго осим безизражајног буљења и климања главом, надмоћног исмевања које нарочито добро делује у овом најсмешнијем друштву. Али ако све то ништа не користи и ако се ипак узвишеној, недодирљивој аљкавости успротиви на било ком месту у свету, и то са успехом, онда се мора, како је речено, у њу бар посумњати и њу оборити, при чему се човек уопште не плаши, да грађанско-морална гледишта наведе против борбе која покушава да се обрачуна са највећим неморалом. Не, о томе сви ми уопште не треба да се заваравимо: наше данашње грађанство је већ постало безвредно за сваки узвишени задатак човечанства, једноставно, јер је некавалитетно, сувише лоше, а оно и јесте сувише лоше, мање због, по мени, жељене покварености, већ, много више услед невероватне индоленције и свега што из ње проистиче. Стога и они политички клубови, који се повлаче под збирним појмом "грађанске партије", већ одавно више нису ништа друго до интересне заједнице одређених струковних група и сталешких класа, а њихов најузвишенији задатак је само најбоље могуће егоистично заступање интереса. Да је таква политизирајућа "буржујска" гилда ваљанија за све пре него за борбу, сасвим је очигледно, а нарочито ако се супротна страна не састоји од опрезних ђифти, већ од пролетерских маса, које су до крајности раздражене и одлучне за све.

Ако као први задатак државе у служби и за добробит њене народности схватимо одржање, неговање и развитак најбољих расних елемената, онда је природно, да ова брига треба да се протегне не само до рођења дотичног малог младог сународника и расног садруга, већ да она младог потомка треба да васпита у вредног члана за касније даље размножавање. И као што претпоставка духовне стваралачке способности опште узев лежи у расном квалитету датог људског материјала, онда се до у ситнице мора пазити и унапређивати васпитање а пре свега телесно здравље и физичка култура, јер ће се, узевши у маси, наћи здрав и снажан дух такође само у једном здравом и снажном телу. Чињеница да су генији понекад телесно лоше грађени, па чак и болесна бића, нема ништа да се каже против тога. Овде се ради о изузецима који, као и свуда, само потврђују правило. Али ако се народ у својој маси састоји од телесних дегенерата, онда ће се из овог глиба само крајње ретко уздићи стварно велики дух. Његовом дејству, међутим, се ниуком случају више неће приписивати велики успех. Пропала фукара га или уопште неће разумети или ће вољно бити тако ослабљена, да више неће моћи да следи високи лет таквог орла.

Народна држава не треба, спознајући то, да свој целокупни васпитни рад у првом реду усмери само на убризгавање чистог знања, већ и на одгајање тела здравих као дрен. У другој линији тек долази образовање духовних способности. А овде опет, на

врху, развој карактера, посебно унапређивање снаге воље и одлучности, повезано са васпитањем за радост одговорности, а тек на крају долази и научно школовање. Народна држава мора притом да пође од претпоставке, да је додуше научно мало образован, али телесно здрав човек, доброг, чврстог карактера, испуњен радошћу одлучности и снагом воље, вреднији за народну заједницу, него умни слабић. Народ учених, ако су при том телесно дегенерисани, слабе воље и плашљиви пацифисти, неће освојити небо, чак никад неће моћи да себи осигура живот на земљи. У тешкој судбинској бици ретко подлеже онај ко најмање зна, већ увек онај, који из свог знања повлачи најслабије консеквенце и на најжалоснији начин их спроводи у дело. На крају, и овде треба да постоји одређена хармонија. Труло тело се блиставим духом ни за трунку неће учинити естетскијим, да, ни највиша духовна творевина се уопште не би могла оправдати, ако би њени носиоци истовремено били телесно пропали и обogaљени, по карактеру вољно слаби, нестабилни и плашљиви субјекти.

Оно што грчки идеал лепоте чини бесмртним, је чудесна вежба најдивније телесне лепоте са блиставим духом и најплеменитијом душом. Ако важи Молткеова изјава: "Трајно среће имају само способни", онда сигурно то важи и за однос тела и духа. И дух ће, ако је здрав, по правилу и трајно живети само у здравом телу. Телесно јачање у народној држави стога није ствар појединца, а ни

посао, који се у првом реду тиче родитеља, а тек у другом или трећем интересује народ, већ захтев за самоодржањем народности коју држава заступа и штити. Као што држава, што се тиче чисто научног образовања, већ данас задире у право појединца на самоодређење, а насупрот њему спознаје право целине, тиме што, не распитујући се о хтењу или нехтењу родитеља, дете подвргава школској обавези, онда народна држава мора у још много већој мери да намеће свој ауторитет насупрот незнању или неразумевању појединца у питањима одржања народности. Она свој васпитни рад треба тако да подели, да се млада тела већ у њиховом најранијем детињству обрађују како одговара сврси и да се нормално очеличе за каснији живот. Мора пре свега да се брине о томе да се не одгаји генерација закржљалих. Ово неговање и васпитање треба да почне већ код младе мајке. Као што је омогућено, да се деценијама дугим брижљивим радом постигне стерилна чистоћа при порођају а порођајна грозница ограничи на мали број случајева, онда мора бити и биће могуће, да се темељним образовањем сестара и самих мајки, већ у првим годинама детета спроведе поступак који служи као изврсна основа за каснији развој. Школа као таква мора у народној држави да ослободи бескрајно много више времена за телесно јачање. Није добро да се млади мозгови оптерећују баластом од ког, према искуству, задржавају само делић, при чему уосталом најчешће уместо најбитнијег остају непотребне безначајке, пошто млади син човечији уопште не може да изврши

разумно просејаванье материјала који му је утувљена. Кад се данас, чак у наставном плану средње школе, вежбању доделе само два часа у недељи а учествовање појединцу се чак не даје као обавезно, онда је то, у поређењу са чисто духовним образовањем, груб несклад. Неби смео да прође ниједан дан, у коме се млади човек бар пре подне и увече не би телесно обучавао по један сат, и то за сваку врсту спорта и вежбања. Овде се нарочито не сме заборавити спорт који у очима многих изгледа као сиров и недостојан: бокс. Незамисливо је каква се погрешна мишљења шире о томе у круговима "образовних". Да млад човек учи да мачује па се онда бори околу, сматра се само по себи разумљивим и часним, али да боксује, то треба да буде сурово!? Зашто? Нема спорта који као тај у истој мери унапређује нападачки дух, захтева муњевиту одлучност, одгаја тело до челичне гибкости. Није неуглађеније ако два млада човека разлике у мишљењу решавају песницама него наоштреним комадом гвозђа. Такође није неплеменитије ако се нападнути песницом брани од свог нападача, уместо да одатле побегне и позове полицајца. Али пре свега треба млад, здрав дечак да научи и да подноси ударце. То у очима наших данашњих духовних бораца наравно може изгледати дивље. Ипак народна држава нема задатак да одгоји колонију мирољубивих естета и телесних дегенерата. Она свој идеал човечанства не види у таквом малограђанину или крепосној старој девици, већ у пркосном

оличењу мушке снаге и у женама које могу да поново поносно доносе децу на свет.

Тако спорт уопште не постоји само за то да би појединца учинио јаким, спретним и храбрим, већ он треба да га ојача и научи, да подноси. Да цео наш духовни горњи слој некада није теко искључиво одгајан по отменим правилима понашања, да је уместо тога учио да боксује, онда немачка револуција сводника, дезертера и сличне багре никад не би била могућа, јер оно што јој је донело успех није била одважна, срчана делатна снага твораца револуције, већ плашљива, жалосна неодлучност оних, који су водили државу и били одговорни за њу. Само је цело наше духовно вођство било одгајано више "духовно" па је тиме и морало бити без одбране у тренутку, у ком је на противничкој страни уместо духовног оружја у акцију ступила управо полуга. Али то све је било могуће само зато што посебно наше више школско образовање у принципу није образовало мушкарце, већ много више чиновнике, инжењере, техничаре, хемичаре, правнике, књижевнике и, да ова духовност не изумире, професоре. Наше духовно вођство је увек остваривало само блиставе ствари, док је оно вољно најчешће остајало испод сваке критике. Сигурно се васпитањем, од у принципу плашљивог човека неће моћи направити храбар, само се исто тако сугурно и човек, по себи неплашљив, развитком својих особина осакаћује, ако је услед недостатка одгоја његове телесне снаге и спретности унапред подређен другом.

Колико уверење у телесну способност и сопствену снагу подстиче осећај храбрости и самопоуздања, па чак буди и нападачки дух, најбоље се може просудити на војсци. Ни овде у принципу није било бучних јунака, већ широки просек. Једино је јако образовање немачког војника у миру целом том дивовском организму убризгало ону сугестивну веру у сопствену надмоћност, у мери коју чак ни наши противници нису сматрали могућом. Јер оно што је у месецима касног лета и јесени 1914. учињено на бесмртном нападачком духу и нападачкој храбрости немачких армија које су јуриле напред, је било резултат оног неуморног одгоја, који је у дугим, дугим годинама мира из често слабаших тела извлачио невероватна достигнућа и тако развио оно самопоуздање које се није изгубило ни у ужасу највећих битака.

Управо нашем немачком народу, који је данас, сломљен, препуштен шутирању осталог света, треба она сугестивна снага која лежи у самопоуздању. Али овом самопоуздању се млади сународник мора учити већ од детињства. Целокупно његово васпитање и образовање мора бити усмерено на то, да му да уверење да је свакако надмоћнији од других. Он са својом телесном снагом и способношћу мора опет да стекне веру у непобедивост целе своје народности. Јер оно што је немачку армију једном довело до победе, је био глас поверења које је сваки појединац имао у себе а сви заједно у своје вођство. А оно што ће поново уздићи немачки народ, је убеђеност у

могућност поновног освајања слободе. Ово убеђење може, међутим, да представља само крајњи продукт истог осећања милиона појединаца.

Ни овде се човек не завава: Грозан је био слом нашег народа, али ће исто тако грозан бити напор да се једног дана ова невоља оконча. Онај ко верује да наш народ из нашег данашњег грађанског васпитања за мир и ред добија снагу, да једног дана разбије данашњи светски поредак, који значи нашу пропаст, и да противницима у лице баци окове нашег ропства, тај се горко вара. Само преображајем националне снаге и воље, жеђи за слободом као највишом страсти, ће се опет надокнадити оно што нам је некад недостајало. И одећа омладине треба да буде прилагодена тој сврси. Права је жалост што морамо да видимо како је и наша омладина већ подложна модном лудилу, које прилично потпомаже да се смисао старе изреке "да одело чини човека" преокрене до штетног. Управо се код омладине и одећа мора ставити у службу васпитања. Ако младић који у лето иде околу у дугим уским панталонама, умотан до грла, већ својим одевањем губи подстицајно средство за телесно јачање, јер га оно спутава. Чак и честољубље и, рецимо то слободно, и сујета се морају неговати. Не сујета на лепу одећу коју не може свако да купи, већ сујета на лепо, стасито тело, које свако може да потпомогне да се оформи. Ово има сврхе и за касније. Девојка треба да упозна свог витеза. Да телесна лепота данас није потпуно гурнута у позадину нашем кицошком

модом, завођење стотина хиљада девојака од стране кривоногих, одвратних јеврејских копилади не би уопште било могуће. У интересу нације је и то, да се нађу најлепша тела и тако потпомогну да се народности подари нова лепота. Данас би све ово наравно било преко потребно, јер недостаје војничко васпитање па је тиме искључена једина институција, која је у миру бар делимично надокнађивала оно што је нашим осталим васпитањем пропуштено. А ни само успех није требало тражити у образовању појединца по себи, већ у утицају који је он вршио на однос два пола међу собом. Девојка је војника увек претпостављала невојнику.

Народна држава не треба да спроводи и надгледа телесно јачање само током официјелних школских година, она и у доба након школе мора да се брине о томе, да, док год се младић телесно развија, овај развој постане његов благослов. Глупо је веровати да крајем школског доба изненада престаје право државе на надзирање свог младог грађанина, да би поново дошло са војничким добом. Ово право је обавеза и као такво је увек једнако постојало. Данашња држава, која нема интереса за здравим људима, на злочиначки начин није обраћала пажњу само на ову обавезу. Она пушта данашњу младеж да пропада на улицама и у борделима, уместо да их заузда и телесно их одгаја толико дуго, док једног дана из тога не израсту здрав мушкарац и здрава жена.

У којој форми држава даље врши овај одгој, данас може бити свеједно, хитно је, да она то ради и да тражи путеве који томе користе. Народна држава ће телесно образовање после школског доба, исто као и духовни одгој, морати сматрати државним задатком и спроводити га преко државних институција. При томе овај одгој у крупним цртама већ може бити предобразовање за каснију војничку службу. Војска онда не треба више, као раније да младог човека научи основним појмовима најједноставнијих правила егзерцира (мисли се на телесно вежбање), њој се више неће доводити регрути у данашњем смислу, већ ће она требати да телесно већ беспрекорно формираног младог човека само претвори у војника. У народној држави војска дакле више не треба да појединца учи основним стварима, већ треба да се сматра последњом и највишом школом отаџбинског одгоја. Млади регрут треба да у војсци добије неопходно образовање о оружју, али истовремено треба да се даље формира за свој каснији други живот. А на врху војничког одгоја треба да стоји оно што се већ старој војсци морало приписати као највећа заслуга. У овој школи дечак треба да се преобрази у мушкараца; и у тој школи не треба само да научи да слуша, већ и да размишља, а да тиме касније стекне и претпоставку за касније командовање. Треба да научи да ћути, не само јер га с правом прекоревају, већ треба такође да научи, да, ако је потребно, неправду подноси ћутећи. Он даље треба, очврснут вером у сопствену снагу, обузет јачином заједнички доживљене сталешке свести, да

се увери у несавладивост своје народности. Након завршетка војничке службе, треба му издати два документа: његову диплому грађанина као правни документ, који му дозвољава сада јавно запослење, и здравствени атест као потврду телесног здравља за брак.

Аналогно одгајању дечака народна држава може са истих становишта да спроведе васпитање девојчице. И тамо треба тежиште поставити пре свега на телесно образовање, па тек онда на подстицање душевних те на крају духовних вредности. Циљ женског одгоја треба непоколебљиво да буде: будућа мајка.

Тек у другом реду народна држава треба да подстиче формирање карактера, на сваки начин. Сигурно је да су хитне карактерне особине у принципу већ унапред формиране у човеку појединцу: егоистичан човек јесте и остаје то једном за свагда, баш као што ће идеалиста у основи свог бића увек бити идеалиста. Само између сасвим изражених карактера стоје милиони расплинутих и нејасних.

Рођени криминалац ће бити и остати криминалац, као и безбројни људи, код којих постоји само извесна склоност ка криминалу, правим васпитањем још увек могу постати вредни чланови народне заједнице, док обрнуто због лошег одгоја из непостојаних карактера могу произаћи збиља лоши елементи. Колико је често у рату зажаљено што наш

народ тако мало може да ћути! Како је због тога било тешко непријатељевом сазнању ускратити чак и важне тајне! Само ипак се поставља питање: шта је немачко васпитање пре рата учинило да појединца научи на ћутљивост? Зар није нажалост већ у школи малом тужибаби понекад давана предност у односу на његовог ћутљивијег друга? Зар потказивање није сматрано и не сматра се дичном "отвореношћу" а ћутљивост срамном затуцаношћу? Да ли су се људи уопште трудили да ћутљивост прикажу као мушки вредну врлину? Не, јер у очима нашег данашњег школског васпитања то су смешне ситнице. Само ове смешне ситнице коштају државу небројене милионе судских трошкова, јер је 90 процената свих процеса због увреде части и сличних настало само због недостатка чутљивости.

Неодговорно дате изјаве се исто тако лакомислено даље брбљају; нашој националној економији се стално наноси штета лаковерним препуштањем важних метода производње итд., па чак и све тихе припреме за одбрану земље постају илузорне, пошто народ баш није научио да ћути, већ све прича даље. У рату, међутим, ова брбљивост може да доведе до губљења битака и тако битно допринесе несрећном исходу борбе. И овде треба бити уверења, да се оно што у младости није вежбано, неће знати ни у старости. Ту спада такође да наставник нпр. не покушава да сазна нешто од глупих младих лакоумника подстицањем мучног потказивања. Омладина има своју државу за себе, она у извесној

затвореној солидарности стоји насупротив одраслом, и то је само по себи разумљиво. Веза десетогодишњака се његовим једнако старим другом је природнија и већа него са одраслим. Младић који изда свог друга, вежба издају и тиме активира назоре који, оштро речено и пренесено на велико, тачно одговарају онима издајника земље. Такав се један дечак никако не може сматрати "добрим, честитим" дететом, већ дечаком мало вредних карактерних особина. Наставнику може бити згодно да се за јачање свог ауторитета послужи таквим неподопштинама, али се у младо срце тиме ставља клица назора, који се касније може кобно испољити. На једном је од мале тужибабе постао велики нитков! Ово треба да буде само пример за многе друге примере који у нашем школском систему не ваљају.

Данас је свесно развијање добрих, племенитих карактерних особина у школи једнако нули. Једном се томе мора дати сасвим другачија важност. Верност, пожртвовање, ђутљивост су врлине које су великом народу неопходно потребне, и чије је одгајање и образовање у школи важније од понечег што сада испуњава наше наставне планове. И одвикавање од плачљивих јадиковки, од жалостивог тужења итд. спада у ову област. Ако одгој заборави, да већ код детета утире на то, да се и патње и неправде некад морају подносити ђутећи, не сме да се чуди, ако касније у критичном часу, нпр. кад на бојној линији стоји човек, цео поштански саобраћај служи транспорту међусобних писама пуних кукњава

и цвиљења. Кад би се нашој омладини у народним школама уливало нешто мање знања, а зато више самосавладавања, онда би се то година 1915-1918. богато исплатило. Тако народна држава у свом васпитном раду највећу вредност треба да осим телесном, прида управо карактерном образовању. Безбројне моралне слабости које наш данашњи народ носи у себи, се тако усмереним васпитањем могу ако не сасвим одстранити, онда врло ублажити.

Од највеће важности је образовање снаге воље и одлучности као и неговање радости одговорности. Ако је у војсци некад важио принцип да је једна наредба увек боља од никакве, онда то код омладине најпре мора да значи: Један одговор је увек бољи од никаквог. Страх да се због бојазни каже нешто погрешно, да се не да одговор, мора бити срамнији неголи нетачно дат одговор. Са ове најједноставније основе треба васпитати омладину, да добије храброст за деловање. Често смо се жалили да су током новембра и децембра 1918. заказали сви положаји да нико, почев од монарха до доле, до последњег дивизијца није више могао да смогне снаге за самосталну одлуку. Овај недостатак воље, а не недостатак оружја је оно што нас данас чини неспособним за сваки озбиљан отпор. Он је у целом нашем народу, спречавао сваку одлуку, са којом је повезан ризик, као да се величина једног дела не састоји управо у одважности. И не слутећи, један немачки генерал је успео, да за овај жалостан недостатак воље пронађе класичну формулу: "Ја

радим, само ако могу да рачунам са педесет и један посто вероватноће за успех." На тих "педесет и један посто" је заснована трагика немачког слома: онај ко од судбине најпре тражи гаранцију за успех, одриче се тиме сам значаја једног херојског дела. Јер он лежи у томе, да се у уверењу у смртну опасност неког стања предузме корак, који можда може да доведе до успеха. Болесник од рака, чија је смрт иначе извесна, не мора да израчунава педесет и један проценат да би се усудио на операцију. А ако би она и са само пола процента вероватноће обећавала оздрављење, храбар човек би се одлучио за њу, у другом случају не може да јеца за животом. Зараза данашњег плашљивог недостатка воље и одлучности је, међутим, све у свему узевши, углавном резултат нашег принципијелно промашеног васпитања омладине, чије се погубно дејство проширило на каснији живот и у недостатку храбрости заступања властитих уверења код водећих државника наша свој последњи закључак и своју последњу круну. У истој равни је и страх пред одговорношћу, који данас хара. И овде је грешка већ у васпитању омладине, затим прожима цео јавни живот, а свој бесмртни завршетак налази у парламентарним институцијама владе. Већ у школи се нажалост више вредности придаје "покајничком" признању и "скрушеном одрицању" малог "грешника" неголи отвореном признању. Ово последње понеком данашњем народном просветитељу изгледа чак и као највидљивије обележје непоправљиве изопачености, те се тако понеком младићу на невероватан начин

пророкују вешала због особина, које би биле од непроцењиве вредности, да су створиле заједничко добро целог народа. Као што народна држава једном мора да највећу пажњу посвети васпитању снаге воље и одлучности, тако већ од малих ногу мора да у срца омладине усаде радост одговорности и храброст признања.

Само ако се спозна пуни значај ове неопходности, коначно ће након вековног образовног рада као резултат добити народ, који више неће подлегати оним слабостима, које су тако кобно данас придонеле нашој пропасти. Научно наше школско образовање које је данашњих дана заиста најважнији део целокупног државног васпитног рада, народна држава ће моћи да преузме уз врло мале измене. Ове измене су у три области: Пре свега млад мозак уопште не сме да се оптерећује стварима, од којих му 95% није потребно, те их стога опет и заборавља. Нарочито наставни план основне и средње школе представља данас нешто између, у многим случајевима појединачних предмета је материјал за учење толико порастао, да од тога само делић остаје сачуван у глави појединца, а и само делић овог обиља може наћи примену, док он с друге стране ипак није довољан за потребу оног који ради и одређеној струци и зарађује свој хлеб. Узмимо за пример нормалног државног чиновника са завршеном гимназијом или завршеном вишом реалком у његовој тридесет петој или четрдесетој години живота и проверимо његово некад с муком

набубано школско знање. Колико мало још постоји од онда угувљене грађе? Као одговор ће се наравно добити: "Да, количина тада увежбаног материјала је имала не само сврху једног каснијег поседовања многоструког знања, већ и школовања, духовне способности прихватања, моћи мишљења и нарочито и снаге перцепције мозга." Ово је делом тачно. Ипак опасност лежи у томе, што је млади мозак преплављен бујицом утисака, које он у најређим случајевима зна да савлада и чије поједине елементе према њиховом већем или мањем значају не зна ни да сагледа ни да вреднује; при чему се осим тога најчешће заборавља и жртвује не небитно већ битно. Тако се опет губи главна сврха овог обимног учења, јер она се не може састојати у томе да се неизмерним гомилањем наставног материјала мозак по себи оспособи за учење, већ у томе да каснијем животу да оно благо знања, које је појединцу потребно и које кроз њега онда опет добро служи целини. Али ово је илузорно, кад човек услед преобиља материјала који му је натуран у младости, њега касније или уопште више не поседује или баш најважније одавно више не поседује. Не може се на пример увидети зашто милиони људи током године морају да уче два или три страна језика, од којих онда могу да искористе само делић, те стога такође опет већину потпуно заборавља, јер од сто хиљада ученика, који на пример уче француски, једва ће две хиљаде касније озбиљно применити ово знање, док деведесет осам хиљада у целом свом даљем животу неће више доћи у ситуацију да некад научено практично примени. У

својој младости су дакле хиљаде часова посветили ствари која је касније за њих без вредности и значаја. И замерка да овај материјал спада у опште образовање је нетачна, пошто би се то могло заступати само ако би људи током целог свог живота располагали наученим. Тако стварно због две хиљаде људи, за које је познавање овог језика од користи, деведесет осам хиљада мора узалуд да се мучи и жртвује драгоцене време. При том се у овом случају ради о језику за који се не може рећи, да значи учење оштрог логичког размишљања, као што то важи за латински.

Стога би било знатно сврховитије, кад би се младом студенту такав језик пренео само у општим цртама, или, боље речено, у својој унутрашњој конструкцији, кад би га се дакле, упознано са истакнутим бићем овог језика, можда га евентуално увело у основе његове граматике и изговора, творбе реченица итд. објаснило на примерима. Ово би било довољно за општу потребу и било би, јер се лакше и памти, вредније неголи данашње бубање целог језика, којим се ипак не овлада сасвим, а касније се опет заборави. При том би се избегла и опасност, да од импозантног обиља материјала у сећању не остану само појединачне случајне неповезане фразе, пошто би млади човек добио да научи баш само најважније, дакле раздвајање по вредности и безвредности би се већ извршило. Овако пренета општа основа би могла бити довољна већини уопште, и за даљи живот, док оном другом, којем овај језик касније стварно треба,

даје могућност, да на њој даље гради и да се, по свом слободном избору, најтемељније посвети његовом учењу. Тиме се у наставном плану добија неопходно време за телесно јачање, као и за повећане захтеве у претходно већ поменутиим областима. Нарочито се мора извршити измена досадашње методе у настави историје. Ни један народ не би смео више да учи историју него немачки, али да постоји народ који је горе примењује него наш?! Ако је политика историја у настајању, онда је наше историјско васпитање усмерено природом наше политичке активности. Ни овде се не може гунђати због жалосних резултата наших политичких дела, ако се није одлучило да се побрине за боље одгајање за политику. Резултат наше данашње наставе историје је у деведесет девет од сто случајева жалостан. Ту обично преостају понеки податак, године рођења и имена, док сасвим недостаје велика, јасна линија. Све битно, о чему се у ствари ради, се уопште не учи, већ остаје препуштено мање или више генијалној надарености појединаца да из бујице података, из низа догађаја изнађе унутрашње покретачке разлоге. Овој се горкој тврдњи човек може опирати колико хоће; пажљиво се читају само говори, држани за време само једног периода седнице, од стране наше господе парламентарца, о политичким проблемима, можда спољно-политичким питањима; при том се мисли, да се овде бар тврђењем ради о избору немачке нације, и да је у сваком случају велики део ових људи притискао клупе наших средњих школа, да је делимично чак био на високим школама, и из тога

ће се врло тачно моћи видети, како је сасвим недовољно историјско образовање ових људи. Да уопште нису студирали историју, већ само имали здрав инстинкт, било би знатно боље и за нацију од веће користи. Управо се у настави историје мора предузети скраћивање материјала. Главна вредност је у спознавању великих развојних линија, што се настава на то више ограничава, утолико се више можемо надати, да ће за појединца из његовог знања касније проizaћи предност, која сумирана користи и целини. Јер се историја заправо не учи да би се знало шта се десило, већ се историја учи, да би се знало зашто се нешто десило и у њој добила учитељица за будућност и за даљи опстанак сопствене народности. То је дакле сврха, а историјска настава је само њено средство. Али данас је овде и средство постало сврха, сврха је потпуно избачена. Не каже се да темељан студиј историје захтева бављење свим тим појединачним подацима, пошто се само из њих може утврдити велика линија. Ово утврђивање је задатак стручне науке. Али нормалан просечан човек није професор историје. За њега историја у првом реду постоји зато, да му пренесе ону меру историјског увида, која је неопходна за сопствени став у политичким стварима сопствене народности. Онај ко хоће да постане професор историје, мора да се касније најтемељитије посвети овом студију. Он ће, разумљиво, морати да се бави такође свиме па тако и најситнијим детаљима. За то, међутим наша данашња настава историје не може бити довољна; јер је за нормалног просечног човека

преобимна, за стручњака опет превише ограничена. Уосталом, задатак је народне државе да се брине о томе, да се коначно напише светска историја у којој ће се расно питање уздићи на једну доминирајућу позицију.

Резимирајући: Народна држава ће морати да општу научну наставу сведе на скраћену форму која обухвата само битно.

Надаље треба понудити само могућност темељног стручно-научног образовања. Довољно је да човек појединац добије као основу опште знање у укупним цртама, а само у области, која ће постати касније његовим стварним животом ужива у најтемељитијем стручном и појединачном образовању.

Опште образовање мора при том бити обавезно у свим предметима, а посебан избор препуштен појединцу. Овим постигнуто скраћење наставног плана и броја часова користи одгоју тела, карактера, снаге воље и одлучности. Колико је наша данашња школска настава, посебно у средњим школама безначајна за позив у каснијем животу, најбоље се доказује чињеницом да данас на исто место могу доћи људи из три сасвим разлитите школе. Пресудно је заиста само опште образовање, а не утувљено специјално знање. Али тамо, где је, како је већ речено, стварно неопходно специјално знање, оно се, разумљиво, не може стећи у оквиру наставних планова наших данашњих средњих школа. Стога

народна држава мора енергично да докрајчи такве половичности.

Друга измена у научно-наставном плану за народну државу мора бити следећа: Својство нашег данашњег материјализованог времена је да се наше научно образовање све више окреће реалним предметима, дакле математици, физици, хемији итд. Колико је то неопходно за једно доба, у коме владају техника и хемија и чија барем споља видљива обележја они представљају у свакодневном животу, толико је такође опасно, ако је опште образовање једне нације увек усмерено искључиво на то. Оно, напротив, увек мора бити идеално. Треба више да одговара хуманистичким предметима и само да нуди основе за касније стручно-научно даље образовање. У другом случају се човек одриче снага које су још увек значајније за одржавање нације него све техничко и остало знање. Нарочито не треба у настави историје одустати од студија антике. Римска историја, правилно схваћена у сасвим крупним цртама, јесте и остаће најбоља учитељица не само за данас, већ сигурно за сва времена. И хеленски идеал културе треба да остане одржан у свој својој узорној лепоти. Не сме се допустити да се већа расна (аријевска) заједница расцепа услед различитости појединих народа. Битка која данас бесни, иде за сасвим великим циљевима: једна култура се бори за свој живот, који у себи спаја хиљаде година и обухвата заједно Грке и Германе. Треба, дакле, да постоји оштра разлика између општег образовања и

посебно-стручног знања. Пошто последње баш данас прети да све више потоне у службу чистог новца, опште образовање мора да се, бар по свом идејном усмерењу, одржи као противтеза. И овде се мора трајно упамтити принцип, да индустрија и техника, трговина и занатство стално могу да цветају само док идеалистички обдарена народна заједница нуди неопходне претпоставке. Оне, међутим, нису у материјалном егоизму већ у пожртвовању спремном на одрицања.

Данашње образовање омладине је себи све у свему поставило као први циљ, да младом човеку упумпа оно знање које му је потребно за сопствени напредак на каснијем животном путу. Ово се овако изражава: "Младић једном мора постати користан члан људског друштва." Под тим се подразумева његова способност да једном на честит начин зарађује свој свакодневни хлеб. Површно грађанско образовање, које још то мимоилази, од почетка стоји на славим ногама. Пошто држава по себи представља само форму, врло је тешко такође, људе одгајати за њу или их так обавезивати. Форма се сувише лако може сломити. Јасан садржај, међутим, како смо видели појам »држава« данас нема. Онда не преостаје ништа друго до уобичајено "патриотско" васпитање. У старој Немачкој је његово тежиште било у често мало паметном, али најчешће врло неукусном уздизању у небеса малих и најмањих силника, чија количина од почетка присиљава на одрицање од потпуног поштовања стварних величина нашег

народа. Резултат је стога код наших широких маса било јако недовољно познавање немачке историје. И овде је недостајала линија. Да се на такав начин није могло доћи до правог националног одушевљења, очито је. Нашем васпитању је недостајала умешност да из историјског постања издигне неколицину имена и од њих направи опште добро целог немачког народа, да би тако истим знањем и истим одушевљењем равномерно спајајућа трака тако обухватила целу нацију. Није се знало, да се стварно значајни људи нашег народа у очима садашњице прикажу као надмоћни хероји, да се општа пажња концентрише на њих и тиме се створи заједничко расположење. Није се могло да се из различитих наставних материјала оно што је за нацију славно уздигне изнад нивоа чињеничног приказивања и на таквим блиставим примерима распали национални понос. То је у оно доба изгледало као опаки шовинизам, који је у тој форми мало био омиљен. Честити династички патриотизам је изгледао угоднији и лакше подношљив него киптећа страст највећег националног поноса. Онај је увек био спреман да служи, ова је једног дана могла постати господарица. Монархистички патриотизам је окончао у удружењима ветерана, национална страст би се на њиховом путу тешко могла одредити. Она је као племенити коњ који не носи свакога у седлу, ако се човек држи подаље од такве опасности! Да би једног дана могао доћи рат, који би канонадом и гасовима извршио темељну проверу унутрашње издржљивости патриотских уверења, изгледа нико

није сматрао могућим. А кад се он (рат) онда појавио, недостатак највише националне страсти се осветио на најстрашнији начин. Да умру за своје царске и краљевске господаре, људи су имали још мало воље, »нација« је, међутим, већини била непозната. Откад је револуција у Немачкој отпочела, а монархистички патриотизам се тиме сам од себе угасио, сврха наставе историје је заиста више само просто усвајање знања. Национално одушевљење не може бити потребно овој држави, али оно што би хтела, никад неће добити. Јер колико је мало могло бити династичког патриотизма крајње отпорности, у време када влада принцип националности, онда још много мање републиканског одушевљења: Јер не би смело бити сумње, да немачки народ не би остао четири и по године на бојном пољу под мотом "За републику" – понајмање би остали они, који су створили ову чудесну творевину.

У ствари ова република своје неометано постојање захваљује само одасвуд осигураној спремности на добровољно преузимање сваког атрибута и тако потписивање сваког одрицања од земље. Осталом свету је она симпатична; као што сваког слабића доживљавају пријатније они којима је потребан, него чилог човека.

Наравно да у овој симпатији непријатеља за управо ову одређену државну форму је и најпоразнија критика исте. Немачка република (Немачка је постала Република тек тзв. Вајмарским Уставом

после 1. св. рата и тај статус јој је наметнут од стране сила победница – зато Хитлер толико критикује Републику – ово је коментар by BelVog – и није саставни део »Mein Kampfa«) се воли и пушта је се да живи, јер се бољи савезник за поробљавање нашег народа уопште не би могао наћи. Само овој чињеници ова "дивна" творевина захваљује своје данашње постојање. Стога се она може одрећи сваког стварно националног васпитања и задовољити се велекритиком царских стегоноша који би иначе, ако би овај стег морали да бране својом крвљу, побегли као зечеви. Народна држава ће морати да се бори за свој опстанак! Нити ће га добити неким Дозовим потписима, нити ће њима моћи да брани своје постојање. Али за егзистенцију и заштиту ће јој бити потребно управо оно, за шта се сада верује да га се може одрећи. Што ће форма и садржај бити ненадмашнији и вреднији, толико ће бити већи и завист и отпор противника. Најбоља одбрана онда неће бити у њеном оружју већ у њеним грађанима, неће је заштити бедеми тврђаве, већ живи зид људи и жена, испуњених највишим родољубљем и фанатичним националним одушевљењем.

Зато се код научног одгоја као треће мора узети у обзир следеће: Народна држава и у науци треба да сагледа само једно помоћно средство за подстицање националног поноса! Не само светска већ и сва целокупна културна историја се морају подучавати са овог становишта. Изумитељ се не сме показати великим само као изумитељ, већ се мора показати

још већим као сународник. Дивљење сваком великом делу се мора преточити тако у понос на срећног извршиоца истог као припадника сопственог народа. Из безброја свих великих имена немачке историје, међутим, треба изабрати највећа, и приказати их омладини тако уверљиво, да они постану стубови непоколебивога националног осећања. Према овим становиштима треба плански направити наставни материјал, плански обликовати васпитање тако да млади човек при напуштању школе не буде половични пацифист, демократ или нешто друго, већ комплетан Немац.

Да би овај национални осећај од почетка био прави и да се не би састојао само из шупљег привида, већ у младости се у главе способне за образовање, мора утувити гвоздени принцип: "Ко воли свој народ, то доказује једино жртвом, коју је спреман да поднесе за њега!" Национални осећај који циља само на добит, не постоји. Национализам који обухвата само класе, постоји исто тако мало. Викање "ура" не посведочује ниша и не даје за право, да се назове националним, ако иза тога не стоји велика брига за одржање целовите, здраве народности. Разлог за понос да свој народ постоји тек онда, када више није потребно стидети се ниједног сталежа. Али народ, од кога је једна половина бедна и уцељена или чак пропала, даје тако лошу слику, да нико не треба да осећа понос на њега. Тек кад је народност у свим својим члановима здрава душом и телом, радост, да се њој припада, се код свих с правом може уздизати

до оног високог осећаја, који означавамо као национални понос. Али овај највиши понос ће такође осећати само онај, ко познаје величину свог народа, већ у младо срце треба усадити свесрдно сједињавање национализма и социјалног смисла за правду. Онда ће једном народ оживети од грађана, међусобно повезаних и спојених заједничком љубављу и заједничким поносом, непоколебив и непобедив за свагда. Страх нашег времена пред шовинизмом је знак његове импотенције. Пошто му свака киптећа снага не само недостаје, већ се чак чини непријатном, онда га и судбина више не бира за велико дело. Јер, највећи преврати на земљи се не би могли замислити, ако би њихова покретачка снага уместо фанатичне, чак хистеричне страсти биле само грађанске врлине мира и реда. Овај свет, међутим, сигурно иде у сусрет великом преврату. И само је питање, да ли ће постати спас аријевског човечанства или корист вечитог Јеврејина. Народна држава ће морати да се побрине, да се одговарајућим васпитањем омладине, за последње и највеће одлуке на земљи добије зрео нараштај, а народ који први пође тим путем, ће победити. Целокупан образовни и васпитни рад народне државе мора бити крунисан тиме да она инстинктивно и разумски у срце и мозак поверене јој омладине унесе смисао и осећај за расу. Ниједан дечак и ниједна девојчица не треба да напусте школу, а да не добију и последње знање о неопходности чистоте крви. Тиме се ствара претпоставка за одржавање расних основа наше народности, а њоме опет се осигуравају предуслови

за каснији културни даљи развој. Јер би све телесно и све духовно образовање било коначно ипак безвредно, ако не би користило бићу, које је у принципу спремно и одлучно, да одржи себе и своју особитост. У другом случају би наступило оно, што ми Немци већ сада на велико морамо да жалимо, а да можда до сада није схваћен пуни обим ове трагичне несреће: да ми и у будућности остајемо само културно ђубриво, не само у смислу ограниченог схватања нашег грађанског погледа, који у појединачном, изгубљеном сународнику види само изгубљеног грађанина, већ у смислу најболнијег сазнања, да је онда, упркос свом нашем знању, наша крв ипак одређена за пад. Тиме што се стално паримо са другим расама, уздижемо их са дотадашњег културног нивоа на виши степен, али заувек тонемо са наше сопствене висине. Даље, и ово васпитање са становишта расе мора да се коначно допуни и у војној служби. Као што се уопште доба војне службе мора сматрати завршетком нормалног васпитања просечног Немца. Колико ће у народној држави велик значај имати природа телесног и духовног одгоја, толико ће за њу бити вазан и избор људи. Данас ово не пада тешко. Опште узев су то деца значајнијих, сада добро ситуираних родитеља, која се опет сматрају достојним вишег образовања. Питања талента при том играју подређену улогу. Сам по себи, таленат се може увек оценити само релативно. Сељачки дечак може имати много више талента него дете родитеља, који су већ генерацијама на вишем животном положају, иако у општем знању

заостаје иза градског детета. Али његово веће знање по себи нема никакве везе са већим или мањим талентом, већ је укореењено у знатно већем обиљу утисака, које дете непрекидно добија као резултат свог разноврсног образовања и богате животне околине. Ако би талентовани сељачки дечак од малена такође растао у таквом окружењу, његова духовна стваралачка способност би била сасвим другачија. Данас можда постоји једна једина област у којој заиста мање одлучује порекло а више сопствени урођени дар: област уметности! Овде, где се не може просто "учити" већ све мора бити првобитно урођено и само касније подлеже више или мање повољном развоју у смислу мудрог подстицања постојећих способности, а новац и имовина родитеља овде скоро не долазе у обзир. Стога се и овде најбоље показује, да генијалност није везана за више животне слојеве или чак за богатство. Највећи уметници не ретко потичу из најсиромашнијих кућа. А понеки мали сеоски дечак је постајао касније свестран мајстор. Баш и не говори у корист велике дубокоумности времена, да се такво сазнање овде не користи за целокупан духовни живот. Мисли се да оно, што се не може порицати код уметности, не важи за такозване реалне науке. Без сумње се човек може научити одређеним механичким вештинама, као што је вештом дресуром могуће поучљиву пудлицу научити најневероватнијим мајсторијама. Само, као што код ове животињске дресуре таквим вежбама не води разумевање животиње само од себе, тако ни код човека. Без обзира на други таленат и човек се може

научити одређеним научним мајсторским делима. На основу одређеног духовног дрила се просечном човеку чак може утерати у главу надпросечно знање, само што то остаје мртво и на крају крајева, неплодно знање. Оно онда даје човека, који додуше може бити живи лексикон, али упркос томе жалосно закаже у свим нарочитим ситуацијама и одлучним тренуцима у животу – он ће се увек изнова морати обучавати за сваки, и најскромнији захтев, а насупрот томе сам од себе неће бити у стању да да и најскромнији допринос даљем образовању укупнога човечанства.

Такво механички утвљено знање довољно је у најбољем случају за преузимање државних служби нашег данашњег доба. Само је по себи разумљиво да ће се у укупном збиру народа једне нације наћи таленти за све могуће области свакодневног живота. Даље је само по себи разумљиво, да ће вредност знања бити утолико већа, што се више мртвог знања продухови одговарајућим талентом појединца.

Стваралачка остварења уопште могу настати само ако се споје способност и знање. Како данашње човечанство у том правцу безгранично греши може да докаже још један пример. С времена на време се немачком малограђанину у разним илустрованим часописима показује, да је ту и тамо по први пут црнац постао адвокат, наставник, чак пастор, те јуначки тенор или слично. Док тупаво грађанство такву чудотворну дресуру с дивљењем прима к

знању, пуно респекта за овај невероватан резултат данашње вештине васпитања, Јеврејин врло лукаво зна да из тога исконструише нови доказ за исправност његове теорије о једнакости људи, коју хоће да утврди народима. Овом пропалом грађанском свету не свиће пред очима да се овде у ствари ради о огрешењу о сваки разум – да је злочиначко безумље, рођеног полумајмуна дресирати тако дуго, док се не поверује, да је од њега створен адвокат, док милиони припадника највише културне расе морају остати на потпуно недостојним положајима; да је грех против воље вечног творца, ако се стотине и стотине хиљада његових најталентованијих бића пушта да пропадну у данашњем пролетерском глибу, док се Хотентоти и Зулукефери дресирају за духовна занимања. Јер се при том овде ради о дресури, баш као код пудлице, а не о неком научном образовању.

Исти труд и брига примењени на интеллигентне расе, би сваког појединца сто пута пре оспособио за иста достигнућа. Колико год било неиздржљиво ово стање, ако би се при том икад радило више него о изузецима, толико је оно неиздржљиво већ данас, када за више образовање не одлучују таленат и урођене способности. Наравно, неиздржљива је помисао, да се сваке године стотине хиљада потпуно неталентованих људи удостоји вишег образовања (само зато што имају имућне родитеље), док друге стотине хиљада, велике надарености, остају без сваког вишег образовања. Губитак који нација тиме претрпи, се не може проценити. Када се последњих

деценија изванредно повећало богатство у значајним проналасцима, нарочито у Северној Америци, онда је то и због тога, јер тамо знатно више талената из најнижих слојева налази ипак неку могућност вишег образовања, него што је то случај у Европи. За проналазаштво није довољно угувљено знање, већ само оно продуховљено талентом (Тесла нпр. ком. БелБог). Али томе се код нас данас не придаје никаква важност, једино добра оцена треба то да учини. И овде ће наша народна држава морати да делује васпитно. Она нема задатак, да постојећој друштвеној класи сачува одлучујући утицај, већ задатак да из шуме свих сународника извуче најспособније главе и да им службу и високе положаје. Она нема само обавезу да просечном детету у основној школи да одређено васпитање, већ и дужност да таленат доведе на пут коме и припада. Својим највишим задатком треба пре свега да сматра отварање капија државних виших наставних установа сваком таленту, сасвим свеједно из којих кругова он потицао. Мора да испуни овај задатак, пошто само тако из слоја репрезентата мртвог знања може да израсте генијално вођство нације.

И из једног другог разлога мора држава да предузме мере опреза у том правцу: Наши духовни слојеви су нарочито у Немачкој тако снажно затворени у себе и закречени, да им недостаје јака жива веза са доњом сфером. Ово се свети најпре на две стране: Као прво недостаје им разумевање и осећај за широку масу. Они су већ пређуто истргнути из тог контекста, да би

још могли да имају неопходно разумевање за народ. Постали су страни народу. Као друго недостаје овим горњим слојевима и неопходна снага воље. Јер је она увек слабија у раслојеним круговима интелигенције него у маси примитивног народа.

Научног образовања нама Немцима, међутим, богу хвала никад није недостајало, али зато утолико више снаге воље и одлучности. Што су на пример "умнији" били наши државници, толико је најчешће био слабији њихов стварни учинак. Политичка припрема и техничко опремање за светски рат нису били недовољни због тога што су нашим народом владале мало образоване главе, већ пре зато што су владаоци били преобразовани људи, накљукани знањем и духом, али без сваког здравог инстинкта и лишени сваке енергије и одважности. Била је зла коб да је наш народ своју животну битку морао да бије под државним канцеларством филозофирајућег слабића. Да смо уместо једног Бетман-Холвега као вођу имали робуснијег сународника, јуначка крв једног обичног гренадира не би узалуд била проливена.

Исто тако је једно претерано чисто духовно одгајање наших вођа било најбољи савезник нашем мрском непријатељу и револуционарном, новембарском лупежу. Тиме што је ова духовност задржавала поверено јој национално добро на најсрамотнији начин, уместо да га потпуно и целог примени, сама је створила претпоставку за успех других. Овде католичка црква може да важи као узоран поучан

пример. На безбрачном стању њених свештеника је заснована присила, да се подмладак за духовнике уместо из сопствених редова увек мора узимати из масе народа. Али управо ово значење целибата већина уопште не схвата. Оно је узрок невероватно крепке снаге, која пребива у овој прастарој институцији. Јер тиме, што се ова огромна војска духовних достојанственика непрекидно допуњује из најнижих слојева народа, црква не само да одржава инстинктивну повезаност са светом осећања народа, већ себи осигурава и саму енергију и делатне снаге, која ће у таквој форми постојати увек само у широкој маси народа. Отуд потиче младост овог огромног организма достојна дивљења, духовна снажљивост и челична снага воље. Задатак народне државе ће бити, да се у свом школству побрине за то, да се врши стално обнављање постојећих духовних слојева довођењем свеже крви одозго. Држава има обавезу, да се крајњом бригом и тачношћу из укупног броја сународника просеје природно очигледно најбоље оспособљен људски материјал и примени га у служби целине. Јер држава и државници не постоје због тога да појединим класама омогуће намештење, већ да задовоље њихове будуће задатке. Али то ће бити само ако се за њихове носиоце у принципу образују само способне и личности јаке воље. Ово не важи само за сва службеничка места, већ за духовно вођство нације уопште у свим областима.

Фактор величине народа лежи и у томе, да му успе, да најспособније главе образују за области које им

припадају, и да их стави у службу народне заједнице. Ако се међусобно такмиче два народа, која су по себи подједнако надарена, победу ће освојити онај, којег у целом духовном вођству заступају његови највећи таленти, а подлећи ће онај, чије вођство представља само велике заједничке јасле за одређене сталеже или класе, без обзира на урођене способности појединих носилаца. Наравно да ово у нашем данашњем свету пре свега изгледа немогуће. Одмах ће се приметити, да се од синчића, на пример неког вишег државног службеника, ипак не може тражити, да постане, рецимо занатлија, јер неки други, чији су родитељи били занатлије, изгледа способнији. То мора да важи за данашње процењивање мануелног рада. Стога ће и народна држава морати да заузме принципијелно другачији став у односу на појам рада. Она ће, ако је потребно, чак вековним васпитањем морати да прекине са бесмислом презирања телесног рада. Она ће принципијелно морати да човека појединца вреднује не према природи његовог посла већ према форми и ваљаности учинка. Ово може изгледати гнусно једном времену, у ком најограниченији исписивач колона вреди више неголи најинтелигентнији прецизни механичар, само зато што ради са пером. Али ова погрешна процена, како је речено, није у природи ствари, већ је вештачки научена а раније није постојала. Данашње неприродно стање почива управо на општим болесним појавама нашег материјализованог доба. У принципу је вредност сваког рада двострука: чисто материјална и духовна.

Материјална вредност почива на значењу, и то материјалном значењу рада за живот целине. Што више сународника извлачи корист из одређеног оствареног достигнућа, и то директну и индиректну, утолико се материјална вредност мора проценити као већа. Ова процена свој пластичан израз налази у материјалној награди, коју појединац добија за свој рад. Насупрот ове чисто материјалне вредности је идејна. Она не почива на значају оствареног рада, мерено материјално, већ на његовој неопходности по себи. Колико сигурно материјална корист неког проналаска може бити већа него свакодневног надничарења, исто тако сигурно је целина ипак упућена на ову малу службу, као и на ону највећу. Она може материјално направити разлику у вредновању корисности појединачног рада за целину, и то изразити одговарајућом наградом, али идејно мора да утврди једнакост свих у тренутку у ком се сваки појединац труди, да у својој области, па ма која она била, да најбоље од себе. И на то треба да се ослања вредновање човека, а не на награђивање. Пошто у разумној држави брига треба да иде у том правцу, да се појединцу додели делатност која одговара његовој способности, или, другачије речено, да се способна лица образују за рад који им лежи, способност у принципу није научена, већ мора бити урођена, дакле дар природе а не заслуга човека, онда се и опште грађанско вредновање не може управљати према раду који је појединцу тако рећи додељен. Јер овај рад пада на рачун његовог рођења као и на тиме проузроковано образовање, које добија

од целине. Вредновање човека се мора заснивати на начину, на који он задовољава свој задатак који му је дао народ. Јер делатност коју појединац обавља, није сврха његовог постојања, већ само средство за то. Он треба да се као човек даље образује и оплемењује, али то може само у оквиру своје културне заједнице, која увек мора да почива на фундаменту државе. Одржању овог фундамента он треба да да свој допринос. Форму овог доприноса одређује природа, на њему је само да марљивошћу и поштењем надокнади народној заједници оно што му је она сама дала. Ко то ради, заслужује највише процене и највише поштовање. Материјална награда се може одобрити ономе, чија делатност носи одговарајућу корист целини; идејна, међутим мора да лежи у уверавању, које му је природа дала, а народна заједница образовала, посвећује служби својој народности. Али онда више није срамота бити честити занатлија, док, међутим, јесте, као неспособан службеник красти драгом богу дане, а добром народу свакодневни хлеб. Онда ће се сматрати само по себи разумљивим, да се човеку не дају задаци којима од почетка није дорастао. Иначе оваква делатност даје и једино мерило за право на општу једнаку правну грађанску активност. Данашње доба се пак само разграђује: уводи опште изборно право, брбља о једнаким правима, али ипак не налази никакво образложење за њих. Оно у материјалној награди види израз вредности човека и разбија тиме основу за најплеменитију једнакост, које уопште може бити. Јер једнакост не почива и

никад не може почивати на достигнућима појединца по себи, али је могућа у форми, у којој свако испуњава своје посебне обавезе. Само тиме се при процени вредности човека искључује случајност природе, а појединац сам прави ковачем сопственог значаја. У данашње доба, када се целе групе људи међусобно цене више према висини прихода (новца), за то се како је већ речено нема разумевања. Само за нас то не сме бити разлог да се одрекнемо заступања наших идеја. Напротив: Ко хоће да оздрави ово доба, које је изнутра болесно и лењо, мора најпре да скупи храброст, да разјасни узроке ове патње. А то треба да буде брига националсоцијалистичког покрета, преко све малограђанштине из наше народности покупити и средити оне снаге, које су, дакле, оспособљене као зачетници новог погледа на свет.

Свакако ће се приговорити да се у принципу идејно вредновање тешко да раздвојити од материјалног, чак, да би ниже вредновање телесног рада било изазвано управо његовим мањим награђивањем. Ово мање награђивање би само опет било узрок ограничења учествовања човека појединца у културним добрима своје нације. Али тиме се умањује вредност идејне културе човека, која са његовом делатношћу не треба да има никакве везе. Страх од телесног рада је заснован управо на томе да се услед лошијег награђивања, присилно потискује културни ниво мануелног радника, а тиме се даје оправдање за општу нижу оцену. У томе има много истине. Управо због тога ћемо се у будућности

морати чувати од превелике диференцијације односа плата. Не каже се да би тиме изостала достигнућа. Најтужнији знак пропасти једног времена би био, ако би подстрек за виша деловања и достигнућа био у већој плати. Да је ово гледиште до сада било једино меродавно на свету, човечанство никад не би добило своја највећа научна и културна добра. Јер највећи проналасци, највећа открића, најреволуционарнији научни радови, најдивнији споменици људске културе нису настали из тежње за новцем. Напротив, њихово рођење је не ретко значило управо одрицање од земаљске среће и богатства.

Може бити да је злато данас постало искључиви владар живота, ипак ће се човек једном поклонити пред вишим боговима. Много тога може данас да захвали само чежњи за новцем и имањем за своје постојање, али у томе сигурно има мало онога чије би непостојање осиромашило човечанство. Задатак нашег покрета је и то, да већ данас обавештава о времену, које ће појединцу дати оно што му треба за живот, али при том високо поштује принцип, да човек не живи искључиво због материјалних уживања. Ово треба да нађе свој израз у мудро ограниченом степеновању зарада, које и последњем поштеном раднику треба да у сваком случају омогући частан, честит живот као сународника и човека. Не жели се рећи да је ово идеално стање, какво овај свет практично не би подносио и стварно никада достигао. Ни ми нисмо тако глупи да верујемо, да би могло да успе да се створи безгрешно

доба. Само ово не ослобађа од обавезе да се бори против спознатих грешака, да се превазилазе слабости и да се тежи идеалу. Опора стварност ће сама од себе створити превише ограничења. Управо због тога мора човек баш да покуша да служи крајњем циљу, а промашаји не смеју да га одврате од његове намере као што не може да се одрекне правосуђа, само зато што се и њему поткрадају заблуде, а исто тако не може да одбије лек зато што ће ипак увек бити болести. Треба се чувати да се снага идеала не оцени прениско. Ко је у том смислу данас малодушан, ако је некад био војник, желео бих да га подсетим на једно доба чије је јунаштво представљало најсилније признавање вечите снаге идеалних мотива. Јер оно од чега је човек онда умирао није била брига за свакодневни хлеб, већ љубав према отаџбини, вера у њену величину, опште осећање части нације. И тек кад се немачки народ удаљио од ових идеала, да би следио реална обећања револуције, а оружје заменио руксаком, доспео је уместо у земаљски рај, у чистиште општег презрења и не мање опште невоље. Баш због тога је неопходно, да се рачунцијама тадашње реалне републике супротстави вера у идеални Рајх.

ДРЖАВЉАНИН И ГРАЂАНИН ДРЖАВЕ

Она творевина која се данас непрецизно означава као држава познаје само две врсте људи: грађанина државе и странца. Грађани државе су сви они који било својим рођењем или каснијим постајањем грађанином поседују право држављанства ; Странци су сви они који исто ово право уживају у једној другој држави. Између ова два разликовања постоје још оне особе које зовемо апатриди такозвани недржављани, то су људи који имају ту "част" да не припадају ни једној од данашњих држава, дакле који нигде не поседују право државног грађанства.

Право државног грађанства се, како је већ горе речено, задобија рођењем у оквиру граница једне државе. Раса или национална припадност не играју притом никакву улогу. Један црнац, који је раније живео у оквиру немачких граница и сада има у Немачкој своје станиште, донесе тиме својим дететом једног немачког држављанина на свет (по принципу »jus soli« што значи у преводу са латинског »право земље« - дете држављанство стиче по месту свог рођења, тако да ако је рођено у Немачкој оно добија и немачко држављанство – то је принцип који је тада важио у Немачкој, а којем се Хитлер много противио – коментар by BelBog). Тако исто може без даљњег и дете једног Јеврејина, или Пољака,... Азијата да буде декларисано као немачки

држављанин. Поред подржављивања путем рођења (дакле *jus soli*, рођењем на територији) постоји још и могућност каснијег стицања права држављанства. Оно је везано за различите предуслове, на пример и за то да кандидат који долази у обзир по могућству не буде некакав провалник, или сводник, дакле криминалац, да је он надаље политички безопасан, што ће рећи, дакле један безазлени политички зевзек, да он најзад не буде један од оних који ће пасти на терет својој новој државнограђанској земљи (ово је принцип натурализације). Тиме се има на уму, наравно у ово доба владавине реалности, искључиво финансијски терет. Па чак важи као додатна препорука да ће та особа представљати убудуће једног претпостављеног доброг пореског обвезника, да би убрзао задобијање таквог једног данашњег права државног грађанства. Расне дилеме не играју притом ама баш никакву улогу. Цео ток добијања државног грађанства не одвија се много друкчије него онај код пријема у аутомобилски клуб, човек поднесе своје податке, ови се провере и оцене, и једног дана му се онда на цедуљици даје на знање да је постао грађанин немачке државе, при чему се ово још боји и једном вицкастом шеретском формом. Саопштава се наиме дотичном дођошу: "Ви сте овим постали Немац." Ово чаробњаштво извршава шеф државе. Оно што не може да оствари небо, претвара се тако потезом руке таквог једног бирократизованог парацелзијуса. Један обични фићфирић и чак нпр. рецимо из једног монголског соја постао је одједном један прави – Немац?!? Али не само да се нико ни не

забрине о раси таквог једног новог грађанина наше државе, дакле новог немачког држављанина, него нико чак не води рачуна ни о његовом телесном здрављу. Може мирне душе такав један клипан да се распада и у сифилису колико год му је драго, ипак је он за данашњу државу ... наш држављанин, чак шта више, постао је и »Немац«.

Као држављанин он је веома добродошао, уколико он, како је већ речено, не представља финансијски никакво оптерећење и политички никакву опасност, све док плаћа и порез. Тако сваке године примају ове творевине, назване државом, у себе отрове, које једва да су више у стању да их савладају. Сам држављанин се онда разликује од странца само утолико, што су му путеви ка свим јавним институцијама потпуно отворени, што он евентуално мора да удовољи служби у војсци и да зато надаље активно и пасивно може да учествује на изборима (активно бирачко право је могућност да се буде на изборима биран, да се дакле неко кандидује, а пасивно бирачко право је право да се на изборима гласа – коментар by BelVog). Углавном то је све. Јер, заштиту личних права и личне слободе ужива и странац исто тако и толико, а неретко чак и више. У сваком случају ово важи за нашу данашњу немачку републику. Знам да се ово све нерадо слуша, само, тешко да постоји нешто бесмисленије па и безумније него што је наше данашње грађанско право. Постоји сад и једна држава у којој су, бар иако донекле слаби, но ипак уочљиви некакви основи за једно боље устројство.

Наравно, није то наша Немачка Република, већ је то Америчка унија, у којој се настоји да се бар делимично разум позове у помоћ. Тиме што она принципијелно не допушта досељавање здравствено лошим елементима, а одређене расе једноставно искључује из права грађанства, тиме се она дискретним почецима залаже већ за једно схватање, које је својствено једном правом народном појму државе.

Народна држава би делила становнике на три категорије: 1.) на грађане државе; 2.) на држављане (поданике) ; и 3.) на странце.

Рођењем се начелно задобија само држављанство. Држављанство као такво не даје још и право за руковођење јавним институцијама такође ни за политичко деловање у смислу учешћа на изборима како у активном тако и у пасивном погледу. Начелно се мора код сваког држављанина, односно поданика, установити раса и националност. У свако доба остаје држављанину да се слободно определи да се одрекне свог држављанства и да постане грађанин државе у оној земљи, чији национални састав одговара његовој националности, земљи његовог народа. Странац се разликује од држављанина само по томе што он поседује држављанство у некој другој страни држави.

Млади држављанин немачке националности је обавезан да се школује онако како је то прописано

свакоме Немцу. Тиме он подлеже образовању и васпитању који од њега формирају једног расно и национално свесног припадника свог народа. Он касније мора да удовољи од стране државе и прописаним даљим телесним вежбама и ступа најзад и у војску. Обука у војсци је општа обука, она мора да обухвати сваког појединог Немца и да га обучи за оно употребно подручје, које одговара његовим телесним и духовним способностима. Беспрекорно здравом младом човеку се потом по испуњењу његове војне обавезе додељује на најсвечанији начин право државног грађанства. То је најдрагоценији документ за цео његов овоземаљски живот. Тиме он добија сва права грађанина државе и учествује у свим предностима исте. Јер држава мора да учини једну оштру разлику између оних који су као припадници њеног народа узроци и носиоци њеног битисања и њене величине, од оних, који само као "завређујући" елементи прихватају боравак у једној држави. Издавање државнограђанског документа мора се повезати с причестном заклетвом за припадност народу и држави. У том документу мора да буде она веза која премошћује све иначе могуће раздоре и која чврстом нити повезује све припаднике једног народа. Мора да буде већа част бити чистач улице као грађанин овог Рајха, него као краљ у једној туђој држави. Грађанин државе је у односу на странца привилегован. Он је Господин Рајха. Ово више достојанство такође и обавезује. Нечастан и бескарактеран човек, обични злочинац, издајник отаџбине итд. може у свако доба да изгуби

ову почаст. Тиме он поново постаје држављанин, дакле само поданик. Немачка девојка је држављанка (поданик) и тек својом удајом постаје грађанка. Ипак се може женским немачким поданицима које су у радном односу доделити грађанско право.

ЛИЧНОСТ И НАЦИОНАЛНА ИДЕЈА ДРЖАВЕ

Ако народна националсоцијалистичка држава види свој главни задатак у формирању и одржавању државе, онда није довољно само то да се унапређују расно свесни елементи као такви и да се онда они васпитавају и коначно образују за практичан живот, него је неопходно да та држава доведе своју сопствену организацију у склад са овим задацима.

Био би то сулуди виц да се вредност човека хоће да процени према његовој расној припадности, а нипошто да се објави рат марксистичком гледишту "човек је једнако човек", ако се опет ипак није одлучан и спреман да се повуку крајње консеквенце. Крајња консеквенца признавања значаја крви, дакле расне заснованости уопште, је, међутим, преношење ове процене на сваку појединачну личност. Баш тако

као што ја морам различито да вреднујем народе на основу њихове расне припадности, исто тако то чиним и код појединих људи у оквиру једне националне заједнице. Констатација "да народ није једнако народ" преноси се онда на појединачног човека у оквиру националне заједнице отприлике у том смислу као да глава не може једнако да буде глава, јер су и овде крвно гледано делови свакако у главним цртама исти, мада у појединостима ипак подлежу хиљадоструким најфинијим разликама.

Прва консеквенца овог сазнања је истовремено та, и рекао бих она грубља, наиме покушај да се у оквиру националне заједнице они елементи који се као расни посебно драгоценим исказују што меродавније унапређују и да се посебно води брига за њихово умножавање. Грубљи је овај задатак стога, јер се он може скоро механички спознати и решити. Теже је да се из укупности свих спознају духовно и идејно најдрагоценије главе и да се њима омогући онај утицај, који не само да по себи припада овим надмоћнијим духовима, него је пре свега од значајне користи за нацију, ово просејавање према способностима и ваљаности, односно вредноћи, не може се предузимати механички, него је то један рад, који непрестано налаже борба у свакодневном животу.

Једно схватање света, поглед на свет, које настоји, да се одбијањем демократске идеје масе, највишим, дакле, људима преда ова земља, тај поглед мора

логички гледано такође и у оквиру овог народа поново да се повинује истом аристократском принципу и да најбољим главама обезбеди вођство и највиши утицај у одређеном народу. Притом тај поглед на свет не почива на идеји мајоритета, него на идеји личности. Ко данас верује да се једна народска, националсоцијалистичка држава мора рецимо чисто механички, путем боље конструкције свог привредног живота да разликује од других држава, дакле путем једне боље равнотеже богатства и сиромаштва, или путем права на саодлучивање широких слојева у привредном процесу, или путем праведније расподеле зарада, путем уклањања сувише великих разлика у платама, тај је у најважнијим и кључним стварима заостао и нема никакве благе везе ни знања о томе шта ми заправо морамо да означимо као стварни поглед на свет. Управо све описано не нуди ни најмању сигурност за трајно стање а још много мање нуди могућност за постизање националне величине. Један народ, који би се заковао и остао само у тим заиста спољним реформама, не би тиме добио ни најмање јемство за победу тог истог народа у свеопштој борби народа света. Један покрет који осећа своју мисију само у оваквом опште изравнавајућем и сигурно праведном развоју неће у бити да уводи никакве насилне и неистинске реформе постојећих стања, јер ће на крају њихово цело деловање застати само у спољним ефектима, а да народу не створи ону унутрашњу опремљеност, која ће довести, хтео бих да кажем, са принудном сигурношћу до коначног савладавања

оних слабости под којима ми данас морамо да се злопатимо. Да би се ово лакше схватило, можда је примерено да се још једном баци поглед на стварна порекла и узроке људског културног развоја. Први корак који је човека крајње очито удаљио од животиње био је онај који је водио ка открићу. Само откриће пак почива првобитно на изналажењу лукавштине и довитљивости, чија примена олакшава борбу за живот у сукобу са другим бићима и много пута и уопште допушта да она добије повољан исход. Ови најпримитивнији проналасци и сналажења не доводе стога још и саму личност довољно јасно на видело, јер они накнадном или, боље рећи, данашњем људском посматрачу долазе наравно у свест тек као масовне појаве. Извесне варке и лукава правила понашања, коју човек на пример може да посматра код животиње, падају у очи тек сумарно и он више није у ситуацији да установи њихово порекло, или да га истражи, него се испомаже једноставно тиме, што он таква понашања означава као инстинктивна. Ова последња реч у нашем случају не говори ама баш ништа. Јер онај ко верује у један виши развој животних бића, мора да призна, да је свако испољавање њиховог животног нагона или њихове животне борбе морало једном да има свој почетак; да ће тиме један субјект морати почети, и да ће се онда такво једно понашање, једно збивање све више распростирати, док најзад не пређе у подсвест свих припадника једне одређене врсте, да би онда као инстинкт избило на видело. Лакше ће се то код самог човека разумети и

веровати. Његове прве мудре мере у борби са другим животињама, оне су сигурно по свом пореклу, била дејства појединих нарочито способних субјеката. Личност је некада и овде била безусловно подстрекивач за одлуке и извођења, која су касније преузимана и преузета сасвим по себи разумљиво од целог човечанства. Исто тако као некаква војна, сама по себи разумљивост, која је данас, по мени, постала основ сваке стратегије, а преходно имала ипак да захвали сасвим одређеној глави свој настанак и само током многих, можда чак и хиљада година постала као опште и потпуно важећа. Овај први проналазак допуњава човек другим: он се учи да друге ствари и жива бића укључи у сопствену борбу за животно одржање, а тиме почиње заправо проналазачка делатност људи, које ми данас опште узев видимо пред својим очима. Ти материјални проналасци, који почињу употребом камена као оружја, који воде до припитомљавања животиња, ватру дају човеку уметним продуктом и све тако до многоструких и задивљујућих открића наших дана, допуштају тим јасније да спознамо личности као носиоце таквог стварања, што су нам ближе нашем времену поједини проналасци, или нам опет изгледају значајнији и преломнији. Ми знамо, дакле, у сваком случају: оно што ми око нас као материјална открића видимо, све је резултат стваралачке снаге и способности поједине личности. А сви ти проналасци припомажу на крају крајева да се све више и више човек уздигне изнад света животиња, да се богме и коначно од њега удаљи. Они тиме у свом најдубљем

погледу служе сталном току све вишег људског очовечења. Али чак то што је некада као најједноставнија довитљивост олакшала у прашуми гоњеном човеку да сачува живот, помаже у облику духовних научних спознаја данашњих деценија поново, да се и данас олакша борба човека за његов живот и да се искује оружје за борбе у будућности. Сво људско размишљање и откриће служи у његовом коначном дејству пре свега животној борби човека на овој планети, чак и ако у моменту није видљива такозвана реална корист једног проналаска или открића, или дубоког научног увида у суштину ствари. Тиме што све заједно помаже да се човек све више и више уздигне из оквира животних бића која га окружују, то га јача и учвршћује његов положај тако да он у сваком погледу израста на овој земљи у доминирајуће биће. Сва открића су дакле резултат стварања једне личности. Све ове личности су опет, желеле то или не, постале тиме више или мање добротинитељи свог човечанства. Њихово деловање даје милионима, па и милијардама људских бића касније помоћна средства за олакшање спровођења њихове животне борбе. Ако ми у пореклу данашње материјалне културе увек видимо поједине личности као проналазаче (мисли се на аријевце наравно), који се онда међусобно допуњују и један поново на другоме даље надграђују, онда опет исто тако видимо и у извршењу и спровођењу ствари промишљених и откривених од проналазача исто то. Јер, исто тако треба довести у везу и поистоветити све производне процесе у њиховом пореклу поново

са открићима и тиме их учинити зависним од личности. Чак и чисто теоријски мисаони рад, који у појединости уопште није мерљив, представља ипак претпоставку за све даље материјалне проналаске и јавља се опет и он као искључиви продукт поједине личности. Не проналази маса и не организује нити осмишљава мајоритет, него у свему и увек једино поједини човек, личност, појединац! Једна људска заједница јавља се само онда добро организованом, када она овим стваралачким снагама, на што је могуће приступачнији начин, олакшава њихов рад, награђује га и сврсисходно и корисно га примењује на заједницу. Највредније у открићу самом је, па било оно у материјалном или у свету идеја, јесте пре свега проналазач као личност. Њега дакле као доносиоца корисног за заједницу сврсисходно поставити је први и најважнији задатак организације једне националне заједнице. Чак и организација сама мора да буде искључиво извршење овог начела. Тиме је она ослобођена проклетства механизма и сама постаје нешто животно. Она мора у себи самој да буде отелотворење тежње да се те умне главе увек поставе изнад масе и да ова дакле буде подређена тим главама.

Организација сме стога дакле искорачивање тих умних глава из масе не само да не спречава, него напротив мора начином њиховог сопственог бића да им то омогућава и олакшава. Она притом мора да полази од начела да за човечанство не лежи благослов у маси, него да он почива у њеним

стваралачким главама, које се онда у стварности исказују као добротинитељи људског рода. Њима осигурати најмеродавнији утицај и олакшати им њихово деловање у интересу је заједнице. Сигурно да се тај интерес неће задовољити и неће се њему служити ако се допусти владавина немислећих и неваљаних, а поготову ни у ком случају блажене масе, него једино вођством од природе посебним даром за то оспособљених умних људи. Одабир ових глава осигурава, као што је већ речено, пре свега сама окрутна животна борба.

Много тога се слама и пропада, не исказује се дакле нипошто предодређеним за трајање, а само мало њих остају као изабраници. У областима мишљења, идеја, уметничког стваралаштва, па чак и у онима из домена привреде тај процес одабира се још и данас одвија, иако је он нарочито у овим последњим доменима изложен тешким оптерећењима.

Управљање државом и организованом одбрамбеном снагом нације отелотворена власт је истовремено опседнута овим размишљањем. Посвуда доминира овде идеја личности, ауторитета исте наниже, према онима доле, као и одговорности према вишој личности на горе. Само се политички живот данас већ без остатка окренуо од овог најприроднијег могућег принципа. Док читава људска култура показује да је она резултат стваралачке делатности личности, јавља се у целокупном, пре свега међутим у највишем вођству народне заједнице принцип

вредности мајоритета, дакле већине као одлучујући и почиње оданде надоле да постепено трује цео живот, то значи у стварности да га растаче. Такође се и деструктивно дејство делатности Јеврејства у другим националним телима у основи може приписати само његовим покушајима да се значај личности подрије код његових гост-народа, а тај значај додели уместо личности – самој маси. Тиме у демократији већине ступа на место једног природног организаторског принципа аријевског човечанства деструктивни принцип Јеврејства, јер демократија је његова измишљотина, исто као што је то и сама социјалдемократија, као уосталом и цео концепт бољшевизма. Он тиме тако постаје један "фермент декомпозиције" народа и расе и у даљем смислу разбијач људске културе. Као што је Јеврејин учинио покушај у чистој култури, то чини и марксизам у свим областима људског живота, он искључује упадљиви значај личности, појединца и замењује га бројкама масе. Овоме наравно политички одговара парламентарна форма владавине, чије толико нездраво деловање видимо од најмањих ћелија општине почев све до највишег вођства целог Рајха, а привредно гледано је то систем једног синдикалног покрета, који не служи стварним интересима народа и радника, већ искључиво разарајућим намерама светског Јеврејства! У управо тој мери у којој се привреда отргла од деловања принципа личности и на место њега се предала утицајима и дејствима масе, мора она да изгуби све драгоцене учинке, који су у служби свих, и да постепено се сроза у сигурни

назадак. Све редом организације савета предузећа, које уместо да заступају интересе радника и службеника, покушавају да на саму производњу преузму утицај, служе истом разарајућем циљу. Оне шкоде укупном учинку, а тиме у ствари дакако и појединцу. Јер задовољење припадника једног националног тела протеже се у свом трајању не искључиво простим теоријским фразама, већ штавише добрима свакодневног живота која припадају појединцу и из тога резултирајућим уверењем, да једна народна заједница заступа и чува интересе појединца својим укупним учинком.

Не игра никакву улогу да ли је марксизам на основу своје теорије масе да кажемо способан да сада заосталу привреду преузме и да је даље води. Критика о тачности или нетачности овог принципа не решава се доказом његовог оспособљавања да се постојећим управља за будућност, него искључиво само путем доказа о могућности да се чак и таква једна култура може да створи. Марксизам би могао хиљаду пута да преузме данашњу привреду и да је пусти да даље ради под његовим вођством, па ипак не би ни успех чак такве делатности ништа доказао према чињеници да он сам не би био у стању примене свог принципа то исто створити што је данас као готово преузео. Дакле, пропао би тај покушај. А за то је марксизам дао и практични доказ (овде ми се мора отети један коментар, није ли то Хитлер био далековид када је са таквом сигурношћу и прецизношћу видео пропаст спровођења теоријске

идеје марксизма у СССР-у и да је неуспех тог експеримента био неминован, јер је сам по себи он дубоко био противприродан и немримерив у пракси, коментар by Belbog). Не само да он нигде није био у стању сам стваралачки да заснује једну културу, или и само једну привреду, он чак није заиста био ни у стању и постојеће да даље према свом принципу води, него је морао већ после најкраћег времена на путу од концесија да посегне ка идејама принципа личности, исто тако као што он у својој сопственој организацији не може да буде без ових принципа. То, међутим, мора темељно да разликује национални поглед на свет од марксистичког да он не схвата, не само вредност расе, него тиме и значај личности и према томе је не одређује у темељне стубове целе зграде тог свога погледа на свет. То су носећи фактори његовог схватања света.

Ако националсоцијалистички покрет не би разумео фундаментални значај овог начелног сазнања, него да, уместо тога, по данашњој држави непрестано овде и онде ставља закрпе, или чак опет да став о масама сматра својим, онда би Он у ствари био само једна конкурентна партија марксизму; право да се назове једним погледом на свет, не би Он тиме имао. Ако би се социјални програм покрета састојао само у томе да се потисне личност и на њено место постави маса, онда би националсоцијализам и сам био напуњен отровом марксизма, као што је то случај са нашим грађанским светом партија.

Националсоцијалистичка држава мора да се стара о добробити својих грађана тиме што Она у свему и свакоме признаје значај вредности личности и тако што у свим областима Она уводи ону највишу меру продуктивне радне способности, која и сваком појединцу јемчи највећу меру удела, а не само неке мрвице са стола послодавца.

И националсоцијалистичка држава мора још према томе да без остатка ослободи целокупно, нарочито највише политичко вођство једног парламентарног принципа мајоритетног и масовног одређења, да би уместо њега осигурао непорециво право личности. Из тога произилази следеће сазнање: најбољи државни устав и државни облик је онај, који с најприроднијом сигурношћу доводи најбоље главе народне заједнице до водећег значаја и одлучујућег утицаја. Али као што се и у привредном животу способни људи не постављају и одређују одозго, него морају сами да се пробију и као што овде постоји бескрајно школовање од најмање фирме до највећег предузећа и тек живот онда приређује одређене испите, тако наравно не могу ни политичке главе тек одједном и изненада да буду "откривене". Генији изузетне врсте немају с правом никаквог обзира на нормално човечанство.

Држава мора принцип личности да учврсти у својој организацији и то почев од најмање ћелије, општине, до највећег вођства Рајха. Не постоје никакве одлуке већине, него само и само одговорне

личности, а реч »савет« се поново враћа на свој ранији значај. Свакоме човеку су на располагању наравно саветници, али одлуку доноси увек само један човек! Начело које је пруска војска у своје време удахнула као најдивнији инструмент у душу немачког народа, мора у преносном смислу да буде једном и начело изградње целокупног нашег државног и друштвеног устројства. Ауторитет сваког води на доле, а одговорност на горе! Онда се неће моћи одрећи одговорности ове корпорације, које ми данас зовемо парламенти. Само, њихови савети се онда заиста и саветују, али одговорност може и сме увек да има само један носилац и према томе само тај једини да има и право наредбе. Парламенти по себи су неопходни, јер дакако у њима пре свега истакнуте главе имају могућност да се полако пробијају навише, умне главе којима се касније могу поверити нарочито одговорни задаци. Тиме се указује следеће стање: Националсоцијалистичка држава нема, почев од општине па све до врховног вођства Рајха, никакво одговорно колегијално тело које би рецимо одлучивало мајоритетом, дакле већином, него само саветодавна тела, која одређеном изабраном вођи стоје на располагању и до њега се уводе у рад, да би, према потреби, и сами у извесним областима поново преузели неопходну одговорност, исто тако као што на вишим нивоима воде председници одређених корпорација своје послове и где сами своју одговарајућу одговорност имају.

Националсоцијалистичка држава начелно не трпи да се о интересима посебне, на пример привредне врсте, питају за суд људи, који на основу свог образовања и делатности не могу ништа о тој ствари да разумеју.

Она стога распоређује своја представничка тела и кадрове већ унапред у политичке и професионалне сталешке домове!

Да би се гарантовала једна успешна сарадња оба дома стоји изнад њих стално као врховни арбитар један посебан сенат. Ни у једном дому нити у једном сенату се никад ништа не изгласава. Они су радне институције, а никакве гласачке машине. Поједини члан има саветодавни глас, али никада онај који доноси одлуке. Овај глас који доноси одлуку је у домену искључиво само код одређеног зато одговорног председавајућег. Ово начело безусловног повезивања апсолутне одговорности са апсолутним ауторитетом изградиће постепено један одабир вођа какав данас, у ово доба неодговорног и безвезног парламентаризма, је уопште незамислив. Тиме се државни устав нације доводи у склад са оним природним законом, којему та држава већ има да захвали своју величину на културном и економском подручју. А што се сад тиче спроводљивости ових сазнања, онда молим да се не заборави, да парламентарни принцип демократског (јеврејског) уређења и одређења мајоритета, тј. већине, од прадавнина ни у ком случају не влада човечанством,

него се напротив запажа у сасвим малим периодима историје, периодима који су опет увек била доба пропадања народа и држава.

Свакако не би требало поверовати да би се чисто теоријским мерама одозго на доле могао да оствари такав један обрт, пошто он логички не сме да буде одржив ни у уставу државе, него и читаво остало законодавство па чак и цео грађански живот мора да буде тиме прожет. Такав један преврат може настати и настаће једним покретом, који је сам већ изграђен у духу ових идеја и тиме већ у самој себи носи нову долазећу државу.

Стога нека се националсоцијалистички покрет већ данас без остатка уживи у ове идеје и нека их спроведе у оквиру своје сопствене организације у практично дејство, на чему ће он једног дана држави не само указати на исте ове смернице, него ће му моћи и већ изграђену структуру своје сопствене организације и покрета ставити на располагање.

ПОГЛЕД НА СВЕТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

Народна држава, чију сам општу слику покушао да дам у крупним цртама, се по себи још не остварује простим спознавањем оног што је тој држави неопходно. Није довољно знати како народна држава треба да изгледа. Много важнији је проблем њеног настанка. Не сме се очекивати да ће данашње партије, које су ипак у првом реду уживаоци данашње државе, саме од себе се преобратити и из невезаних делова изменити свој тренутни став. То је утолико мање могуће, јер су њихови стварни водећи елементи увек само Јевреји и опет Јевреји. Развој који сада проживљавамо, би, међутим, ако би се неометано даље одвијао, једног дана доспео до свејеврејског пророчанства – Јеврејин би заиста пождерао народе ове Земље, постао би њихов господар!

Тако он насупрот милионима немачких »буржуја« и »пролетера«, који понајвише из индоленције и глупости, заједно са кукавичлуком, каскају у своју пропаст, сигурно, у највишу свест о свом будућем циљу следи свој пут. Партија коју он води, не може дакле бранити ниједне друге интересе осим његових, а ови су супротни са интересима аријевских народа, и међутим немају ништа заједничко. Ако се дакле жели покушати да се идеална слика народне државе преведе у реалну стварност, онда се мора, независно

од досадашњих сила јавног живота, потражити нова снага, која је вољна и способна, да преузме борбу за такав идеал. Јер се овде ради о борби, уколико први задатак не гласи: стварање новог народног схватања државе, већ пре свега – отклањање постојећег јеврејског! Као и толико често у историји, главна потешкоћа не лежи у стварању новог стања, већ у ослобађању места за исто. Предрасуде и интереси се уједињују у затворену фалангу и покушавају да свим средствима спрече победу идеје која им је непријатна или их угрожава. Тако је борац за такав нови идеал, жали боже, присиљен да се уз сво позитивно наглашавање истог, у првој линији бори за негативан део борбе, онај који треба да води уклањању садашњег стања. Младо учење великог и новог принципијелног значаја ће, као првог оружја морати да се лати сонде критике у свој њеној оштрини, па ма колико то било непријатно сваком појединцу. О мало дубоком увиду у историјске развике сведочи и то, када такозвано народно данас стално придаје важност томе да осигура да се они никако не активирају негативном критиком, већ само креативним радом, колико детињасто-тупаво толико право "народно" натуцање и доказ, како је поред ових глава чак и историја сопственог доба прошла без трага. И марксизам је имао циљ, и он је познавао креативну делатност (иако се при том ради само о успостављању деспотије интернационалног светског финансијског јеврејства) само је он уз то претходно седамдесет година вршио критику, и то уништавајућу, растварајућу критику и увек изнова

критику, све док стара држава од ове вечно прождируће киселине није омекшала и била доведена до обарања. Тек тада је почела његова такозвана "изградња". И то је било разумљиво, исправно и логично. Постојеће стање се још увек не уклања простим наглашавањем и заступањем будућег. Јер се не може претпоставити да би се припадници, или чак интересенти, сада већ постојећег стања могли потпуно преобратити и придобити за ново само утврђивањем неопходности. Напротив, може само превише лако да се деси случај, да онда баш два стања остају да постоје један поред другог и да тиме такозвани поглед на свет постане партија, из чијих оквира он не може да се опет уздигне. Јер је поглед на свет нетрпељив и не може се задовољити улогом једне "партије поред друге", већ заповеднички захтева своје сопствено, искључиво и потпуно признавање као и комплетно преобраћање целог јавног живота према његовим схватањима. Он дакле не може да трпи истовремено даље постојање заступања ранијег стања. То исто тако важи за религије. И хришћанство се није могло задовољити тиме да изгради сопствени олтар, већ је принудно морало да корача ка уништењу паганских олтара. Само из ове фанатичне нетрпељивости се могла створити аподиктичка вера, ова нетрпељивост је чак неопходна претпоставка за њу. Врло лако се може изнети приговор да се код таквих појава у светској историји најчешће ради о таквим једним, специфично јеврејског начина мишљења; чак да ова врста нетрпељивости и фанатизма отеловљује управо

јеврејску особитост. Ово може по сто пута бити тачно, и може се дубоко жалити због ове чињенице и само са посве оправданом неугодношћу њено појављивање у историји човечанства установити као нешто што је овој до тада било страни – ипак то не мења ништа у томе да је ово стање данас баш ту. Мушкарци који желе да наш немачки народ ослободе из садашњег стања не треба да разбијају главу о томе како би било лепо кад не би било овог и оног, већ морају да покушавају да утврде како се отклања постојеће. Поглед на свет испуњен неиздржљивом нетрпељивошћу ће се сломити, само идејом, тераном напред истим духом, избореном истом најјачом вољом, али при том у себи чистом и изнад свега истински новом. Појединац данас с болом може да утврди да је у много слободнији антички свет са појавом Хришћанства дошао прво духовни терор, али неће моћи да побије чињеницу, да од тада ова присила притиска и влада светом, да се сила слама опет само силом и терор само терором. Тек се онда креативно може створити ново стање.

Политичке партије су склоне компромисима, погледи на свет никада! Политичке партије рачунају ем са противницима, погледи на свет прокламују своју непогрешивост. И политичке партије су готово првобитно скоро увек имале намеру да дођу на усамљену деспотску власт, нагон ка погледу на свет се скоро увек крије у њима. Ипак већ ускост њиховог програма им отима хероизам, који захтева поглед на свет. Услужност њиховог хтења им доводи мале и

слабашне духове, са којима се не могу водити крсташки ратови. Тако најчешће већ рано остају у својој бедној маленкости. Али тиме напуштају борбу за поглед на свет и покушавају да, уместо тога, такозваном "позитивном сарадњом" што је могуће брже освоје месташце на валову (валов – посуда, оно из чега се хране свиње) постојећих институција и да што је могуће дуже на њему остану. То је цела њихова тежња. А ако их икада помало брутално надарени конкурентни парламентарца изгура са ових заједничких јасала, онда размишља само о томе и тежи за тим да се силом или лукавштином опет помери напред у гомили такође гладних, да би најзад могли, па коштало их то и најсветијег уверења, да уживају на омиљеном изворишту хране. Шакали политике! Пошто један поглед на свет никад није спреман да дели са другим, онда он такође не може бити спреман да сарађује на постојећем стању које осуђује, већ осећа обавезу да ово стање и целокупан противнички свет идеја побија свим средствима, то јест да припрема њихово обарање. И ова чисто разарајућа борба чију опасност сви други одмах схватају, те према томе она наилази на заједничко одбијање, као и позитивна, која напада ради признавања сопственог новог света идеја, захтева одлучне борце. Тако ће поглед на свет своју идеју довести до победе само ако у својим редовима уједини најхрабрије и најделотворније елементе свог доба и свог народа и доведе их у чврсте форме борбено-снажне организације! За то је пак ипак неопходно да он, узимајући у обзир ове елементе, из

своје опште слике света изабере одређене идеје и увије их у форму, која се по својој прецизној, пословичној краткоћи чини погодном, да као вера служи новој заједници људи. Док је програм само политичке партије рецепт за здрав исход следећих избора, програм погледа на свет значи формулацију објаве рата против постојећег уређења, против постојећег стања, укратко против једног постојећег схватања света уопште. При том није потребно, да сваки појединац који се бори за овај поглед на свет, добије потпуни увид у тачно знање о последњим идејама и размишљањима вођа покрета. Много је неопходније да му се разјасни неколицина сасвим великих гледишта, и да му се неизбрисиво утисну битне основне линије, тако да потпуно буде прожет неопходношћу победе свог покрета и његовог учења. Ни појединачни војник не бива никада упућен у размишљања више стратегије. Као што се он много више одгаја на строжу дисциплину и фанатично уверење о праву и снази своје ствари и на потпуно усмерење на њу, онда то мора да се догоди и код појединачног припадника покрета великих размера и велике будућности и највећег хтења. Колико би мало вредела армија чији би појединачни војници сви били генерали, па било то и само због њиховог образовања и њиховог разумевања, толико мало вреди политички покрет као заступање неког погледа на свет, ако би хтео да буде само састајалиште "умних" људи. Не, њему су потребни и обични војници, пошто се иначе не може постићи унутрашња дисциплина. У бићу организације је, да

може да постоји само ако највишем духовном вођству служи широка, више према осећањима усмерена маса. Чета од две стотине духовно потпуно једнако способних људи би се увек трајно теже дисциплиновала него она од сто деведесет духовно мање способних и десет више образованих. Из ове чињенице је социјалдемократија некада извлачила највећу корист. Она је тако зграбила припаднике широких слојева нашег народа, отпуштене из војне службе и већ тамо одгојене на дисциплину и увукла, прихватила их под своју исто тако снажну партијску дисциплину. И њена оранизација је представљала армију официра и војника. Немачки мануелни радник, отпуштен из војне службе је постао војник, а јеврејски интелектуалац официр!

Оно што је наше грађанство увек посматрало са одобравањем уз климање главом, чињеница да су марксизму припадале само такозване необразоване масе, је у ствари била претпоставка за успех истог. Јер док су грађанске партије у својој једностраној духовности представљале једну лошу, неспособну и недисциплиновану банду, марксизам је у свом мање умном људском материјалу образовао праву армију партијских војника, који су слепо слушали јеврејског диригента баш као некада немачког официра.

Немачко грађанство, које се у принципу никад није бринуло о психолошким проблемима, јер је било високо изнад тога, ни овде није наилазило за неопходно да поразмисли, да би спознало дубљи

смисао као и скривену опасност ове чињенице. Напротив се мислило да је политички покрет, који се формира само из редова "интелигенције", већ из тог разлога вреднији, и има више права, чак и више вероватноће да дође на власт него необразована маса. Никада се није схватило да снага политичке партије никако не лежи у највећој и најсамосталнијој могућој духовности појединачних чланова, већ много више у дисциплинованој послушности којом њени чланови следе духовно вођство. Одлучујуће је само вођство! Када се две трупе међусобно боре, неће победити она у којој је сваки појединац добио неко највише стратешко образовање, већ она која има најнадмоћније вођство и истовремено исто такву најдисциплинованију, слепо најпослушнију, најбоље издрилану трупу! То је принципијелно разумевање које увек морамо да имамо у виду при испитивању могућности да се поглед на свет оствари. Кад дакле, да би смо неки поглед на свет довели до победе, треба да га преуредимо у борбени покрет, онда логично мора програм покрета да узме у обзир људски материјал, који му је на располагању. Колико крајњи циљеви и водеће идеје морају бити непоколебљиви, толико генијално и психолошки исправно мора рекламни програм бити усмерен на душу оних без чије би помоћи најлепша идеја вечито остала само идеја. Ако народна идеја из данашње нејасне жеље жели да дође до јасног успеха, онда мора да из свог широког света мисли извуче одређене принципе који су према свом бићу и сад дају погодни да ширу људску масу обавезу на себе, и

то ону која једино осигурава борбу ове идеје сличну погледу на свет. То је немачко радништво. Зато је програм новог покрета сажет у неколико, укупно двадесет пет начела. Она су одређена да у првом реду човеку из народа дају грубу слику хтења покрета. Она су у извесној мери политичко верујуће, које с једне стране регрутују за покрет, а с друге стране је прикладно да повеже регрутоване и споји их тако заједнички прихваћеном обавезом. При том никад не сме да нас напусти следеће уверење: пошто је такозвани програм покрета по својим крајњим циљевима обавезно исправан, али је у формулисању ипак морао да обрати пажњу на психолошке моменте, током времена сигурно може да настане уверење, да би се поједини можда одређени принципи морали схватити другачије, морали би добити бољу формулацију. Али сваки такав покушај најчешће испада кобан. Јер се тиме нешто што би требало да буде непоколебљиво чврсто, предаје на дискусију, која, као што је некад појединачна тачка одузета из верске догматске тврдње, не без препрека даје нову, бољу и пре свега јединствену тврдњу, већ ће пре водити до бесконачних дебата и до опште збрке. У таквом једном случају увек остаје да се пресуди шта је боље: нова, срећнија формулација која подстиче разилажење унутар покрета, или тренутно можда не најбоља форма, али која представља у себе затворен, чврст, изнутра потпуно јединствен организам. А свака контрола ће показати да последњем треба дати предност. Јер пошто се код промена увек ради само о спољњем обликовању,

овакве корекције ће се увек појављивати као могуће или пожељне. Коначно, крај помности људи постоји велика опасност да они у овој чисто спољној формулацији неког програма виде значајан задатак покрета. Тиме онда воља и снага одступају ради одбране саме идеје, а активност која би требало да се окрене напоље, ће се уништити у унутрашњим програмским борбама.

Код учења које је у крупним цртама заиста исправно, мање је штетно ако се задржи једно обличје, чак кад оно више не одговара баш сасвим стварности, него да се побољшавањем истог основни закон покрета, дотад сматрам гранитним, преда на општу дискусију са њеним најгорим последицама. То је пре свега немогуће све дотле, док се сам покрет тек бори за победу. Јер, како се жели да се људи испуне слепом вером у исправност неког учења ако сталним изменама спољне конструкције истог сами ширимо несигурност и сумњу? Суштина се заправо никад не сме тражити у спољњем обличју, већ увек само у унутрашњем смислу. А он је непроменљив, и у његовом интересу се коначно може само пожелети да покрет, избегавајући све догађаје који разбијају и стварају несигурност, добије неопходну снагу за његову одбрану. И овде треба учити на католичкој цркви. Иако њен религијски систем у неким тачкама, делом сасвим сувишно, доспева у колизију са егзактном науком и истраживањем, она ипак није спремна да жртвује макар и најмањи слог својих начела. Она је врло тачно схватила да њена

отпорност не лежи у некаквом већем или мањем прилагођавању дотичним научним резултатима који у стварности ипак увек варирају, већ много више у крутом држању за једном утврђене догме, које тако целини дају карактер вере. Тако она данас стоји чвршће него икада. Може се прорећи да ће управо у оној мери у којој појаве беже она сама као умирујући бол у појавама бежања све више задобијати слепу приврженост. Онај, дакле, ко стварно и озбиљно жели победу народног погледа на свет, мора не само да схвати, да је за освајање таквог успеха најпре погодан само борбено способан покрет, већ и, друго, да ће се сам такав покрет одржати једино уз утемељење непоколебиве сигурности и чврстине његовог програма. Он не сме да се усуди, да, у формулацији истог не удовољи захтевима духа времена, већ мора да форму, једном изнађену као повољну, задржи заувек, у сваком случају толико дуго, док се не крунише победом. Сваки покушај да се воде расправе о сврховитости једне или друге програмске тачке, унапред разбија затвореност и борбену снагу покрета у оној мери, у којој његови припадници учествују у таквој једној унутрашњој дискусији. Тиме није речено да данас изражено побољшање, већ сутра не би могло бити подвргнуто критичким испитивањима, да би се опет прекосутра наша поново боља замена. Онај ко овде једном поруши границе ослобађа пут чији је почетак познат, али чији се крај губи у бескрају. Ово важно сазнање је у нашем младом национал-социјалистичком покрету морало бити употребљено.

Националсоцијалистичка немачка радничка партија је са својим програмом од двадесет пет теза добила основу која мора бити непоколебива!

Задатак данашњих и будућих чланова нашег покрета се не сме састојати у критичкој преради ових принципа, већ пре у обавезивању на њих. Јер би иначе следећа генерација са истим правом са своје стране поново расипала снагу на такав чисто формалан рад унутар партије, уместо да покрету доводи нове припаднике, а тиме и нове снаге. За велики број припадника биће нашег покрета ће мање лежати у словима наших начела, а више у смислу којег смо ми у стању да им дамо. Овим сазнањима је млади покрет једном захвалио за своје име, према њима је касније сачињен програм и у њима је даље заснован начин његовог ширења.

Да би се помогла победа народних идеја, морала је бити створена народна партија, партија која се не састоји од интелектуалних вођа већ и од мануелних радника! Сваки покушај да се без такве борбено способне организације иде на остварење народних идеја, би данас, а и увек убудуће, као и у прошлости био неуспешан. Али тиме покрет нема само право већ и обавезу, да се осећа као зачетник па тако и као репрезентант ових идеја. Колико су основне идеје НС покрета народне, толико су истовремено народне идеје националсоцијалистичке.

Али ако националсоцијализам жели да победи, мора да се обавезно и искључиво изјасни за ову тврдњу. Он овде такође нема само право већ и обавезу да најоштрије нагласи чињеницу да је сваки покушај да се народна идеја заступа ван оквира НС немачке радничке партије, немогућ, у већини случајева почива управо на превари. Ако неко данас приговара покрету, да ради као да је "закупио" народну идеју, онда на то постоји само један одговор: Не само закупио већ је за праксу обликовао. Јер оно што је до сада постојало под тим појмом, није било погодно, да се и најмање утиче на судбину нашег народа, пошто је свим овим идејама недостајала јасна јединствена формулација. Најчешће се радило само о појединачним неповезаним сазнањима о већој или мањој исправности, која су не ретко међусобно противуречила, али ни у ком случају нису имала међусобну унутрашњу везу. А чак да је ње и било, она по својој слабости никад не би била довољна да се неки покрет постави и гради на њој. Само је дакле националсоцијалистички покрет то успео.

Кад данас сва могућа удружења и удружења, групе и групице, а што се мене тиче, и "велике партије" реч "народни" захтевају за себе, онда је то већ последица деловања националсоцијалистичког покрета. Без његовог рада свим тим организацијама никад не би пало на памет да реч "народни" само и изговоре, они под том речју не би уопште ништа замишљали, а

посебно њихове водеће главе не би стајале ни у каквом односу било какве врсте према том појму. Тек је NSDAP овај појам учинила садржајном речи, коју сви могући људи користе, пре свега је Он својом успешном рекламном делатношћу показао и доказао снагу ових народних идеја, тако да већ сопствена лакомот приморава друге да бар према тврдњама желе слично. Као што су до сада све стављале у службу своје ситничаве изборне шпекулације, тако је за ове партије појам народни данас остао само спољни, шупљи шлагворт, којим покушавају, да врбујућу снагу националсоцијалистичког покрета надокнаде код својих сопствених чланова. Јер само брига за сопствено постојање као и страх од успона нашег покрета којег носи нови поглед на свет и чији универзални значај слуте исто као и његову опасну искључивост, ставља у уста речи које пре осам година нису познавали, пре седам година су исмевали, пре шест означавали као глупост, пре пет побијали, пре четири мрзели, пре три следили, да би их пре две године коначно сами прихватили и, заједно са њиховим уобичајеним речником, употребили као ратнички поклич у борби. Па чак и данас се стално мора указивати на то, да свим овим партијама недостаје свака слутња, шта је потребно немачком народу. Најуверљивији доказ за то је површност са којом реч "народни" узимају у своје губице! Не мање опасни су при том сви они, који као привидно народни галаме около, кују фантастичне планове, ослоњене најчешће ни на шта друго до на фикс-идеју, која би по себи могла бити тачна, само је

по својој изолованости ипак без икаквог значаја за стварање велике јединствене борбене заједнице и никако није погодна да такву једну грађу. Ови људи, који делимично из сопствених мисли, делимично из прочитаног мешају неки програм, су често опаснији неголи отворени непријатељи народне идеје. Они су у најповољнијем случају неплодни теоретичари, а најчешће уништавајући брбљивци, и неретко верују да таласастом брадом и некаквим прагерманским пренемагањем могу да маскирају духовну и идејну празнину свог делања и знања. Насупрот свим овим неприкладним покушајима је зато добро, ако се у сећање призове време, када је млади НС покрет започео своју борбу.

БОРБА ИЗ ПРВОГ ПЕРИОДА - ЗНАЧАЈ ГОВОРА

Прва велика скупштина од 24. фебруара 1920. у свечаној сали Хофбраухаус-а још није замрла у нама, кад су већ започеле припреме за следећу. Док је дотле сматрано погибелним да се у граду као што је Минхен сваког месеца или чак сваких четрнаест дана држи мала скупштина, сада је требало да се сваких осам дана, дакле једном недељно одржава велика масовна скупштина.

Не треба ни да будем сигуран да нас је тада притом стално и стално мучио само један једини страх: Да ли ће људи доћи и да ли ће нас слушати? Иако сам ја лично већ тада био непоколебиво убеђен, да ће, кад једном буду ту, људи остати и пратити говор. У то доба је свечана сала минхенског Хотбројхауса добила за нас националсоцијалисте скоро узвишен значај. Сваке недеље једна скупштина, скоро увек у овом простору, и сваки пут је сала више испуњена, а људи поборнији. Полазећи од "ратне кривице", за коју се тада нико није бринуо, ван мировних уговора, обрађено је скоро све, што је на било који начин било неопходно као агитаторски сврховито или идејно. Нарочито је самим мировним уговорима поклоњена највећа пажња. Шта је млади покрет тада стално предвиђао великим људским масама, а како се до сада скоро све од тога испунило! Данас лако можемо да причамо или пишемо о овим стварима. Али је тада јавна масовна скупштина, у којој се нису налазили грађански пургери већ раздражени пролетери, са темом »Версајски мировни уговор« значила напад против Вајмарске Републике и знак реакционарног, ако не и монархистичких назора. Већ код прве реченице, која је садржала критику Версаја, наглашена је стереотипна упадица: "А Брест-Литовск?" Тако је маса увек изнова урлала, тако дуго док није постепено промукла или референт коначно одустао од покушаја да је убеди. Човек је могао главом да удари у зид услед очајања због таквог народа! Није хтео да чује, ни да разуме, да је Версај брука и срамота, као ни да овај диктат значи

нечувену пљачку нашег народа! Марксистичка разарајућа делатност и непријатељска отровна пропаганда су довели ове људе ван сваког разума. А при том се није смело ни жалити, јер колико је неизмерна била кривица на другој страни! Шта је грађанство урадило да би спречило овај страшан распад, да би му пошло у сусрет и бољим и темељитијим објашњењем ослободило пут истини? Ништа и опет ништа! Онда их нигде нисам видео, све те велике данашње народне апостоле. Можда су они говорили на поселима, на чајанкама или у круговима истомишљеника, али тамо где је требало да буду, међу вуковима, тамо се нису усуђивали, осим ако би се нашла која згодна прилика да могу да завијају са њима. Мени лично је међутим онда било јасно, да је за малу основу, која је понајпре чинила покрет, питање ратне кривице морало бити рашчишћено, и то рашчишћено у смислу историјске истине.

То што је наш покрет најширим масама посредовао при упознавању мировног уговора (из Версаја), била је претпоставка за успех покрета у будућности. Тада, док су они сви у том видели још један успех демократије, морало се успротивити томе и заувек се урезати у мозгове људи као непријатељ овог уговора, на основу чега би касније, кад би сурова стварност разоткрила ово варљиво дело лаког сјаја у његовој голој мржњи, сећање на наш тадашњи став придобило би њихово поверење за нас, већ у оно доба сам се увек залагао за то, да им се успротивимо

у важним принципијелним питањима, у којима је целокупно јавно мњење заузимало погрешан став, без обзира на популарност, мржњу или борбу. NSDAP није смео да постане стражар јавног мњења већ његов владалац. Не треба да буде маси слуга, већ господар! Постоји наравно, а нарочито за сваки још увек слаби покрет, велико искушење, да у тренуцима, у којима надмоћном противнику успе, да својом вештином завођења народ натера на луду одлуку или на погрешан став, саучествује и са њим виче, поготово онда, кад би пар разлога могли да говоре у корист томе, гледајући са становишта самог младог покрета – па било то и само привидно. Људски кукавичлук ће при томе тако марљиво тражити овакве разлоге, да ће скоро увек наћи било шта, што би дало привид праву да се са "сопственог становишта" учествује у таквом злочину.

Неколико пута сам доживео такве случајеве у којима је била неопходна највећа енергија, да се не би допустило броду покрета да уплови у вештачки изазвану општу струју или, боље, да га она не би носила. Последњи пут, кад је нашој ђаволској штампи (мисли на јеврејску штампу), којој је постојање немачког народа сасвим свеједно, успело, да питање Јужног Тирола доведе до оног значаја који би морао бити кобан за немачки народ. Не размишљајући о томе коме су тиме вршили услугу, многи такозвани "национални" људи и партије и савези су се само из страха од јавног мњења, којег обликују наравно Јевреји, прикључили општем

крику и бесмислено помагали у подржавању борбе против система, који би ми Немци у овој данашњој ситуацији морали да осећамо као једину утеху у овом свету који иде у пропаст. Док нам међународни светски Јеврејин полако, али сигурно притиска гркљан, наши такозвани патриоти урлају против човека и система, који су се усудили да се бар на једном месту на земљи измакну јеврејско-слободно-зидарском загрљају и да овом међународном светском тровању супротставе националистички отпор. Али је то било превише примамљиво за слабе карактере, да једноставно управе према ветру и капитулирају пред криком јавног мњења. А о капитулацији се и радило!

Ако људи у својој интимној лажљивости и покварености не желе да признају, можда чак ни сами себи, ипак остаје истинито, да су само кукавичлук и страх од народног расположења које је узбуркао Јеврејин (путем штампе) били ти који су их подстакли да сарађују. Сва друга образложења су бедни изговори малог грешника свесног кривице. Онда је било неопходно да се покрет преокрене жељезном песницом, да би се овим правцем сачувао од пропасти. Покушати такав обрт у тренутку, када јавно мњење, подарено свим подстицајним снагама, као велики пламен гори само у једном правцу (у корист јевреја) тренутно свакако није много популарно, чак је за одважног понекад скоро опасно по живот. Али не мало људи је у историји у таквим тренуцима каменовано за дело, за које је потомство

имало касније све поводе да им на коленима захваљује. Са тим, међутим, један покрет мора да рачуна, а не са тренутним одобравањем данашњице. Већ онда може да буде, да се у таквим часовима појединац уплаши; само он никада не треба да заборави да након сваког таквог часа долази избављење, и да покрет који жели да обнови свет, не треба да служи тренутку већ будућности. При том се може установити да су највећи и најпостојанији успеси у историји најчешће и обично они, који су на свом почетку најмање наилазили на разумевање, јер су стајали у најоштријој супротности са општим јавним мњењем, са његовим схватањем и са његовом вољом. То смо могли да искусимо већ онда, првог дана нашег јавног наступа. Ми се заиста нисмо "такмичили за наклоност маса", већ смо се успротивили лудилу овог народа, свуда. Скоро увек је било тако, да сам тих година ја ступао пред скуп људи, који су веровали у супротно од онога што сам желео да кажем, и желели супротно од онога што сам ја веровао. Онда је задатак од два сата био, да се две до три хиљаде људи издигну из њиховог додаташњег убеђења, да се ударцем за ударцем разбије основ њихових дотадашњих схватања и да се они коначно преведу на тло нашег убеђења и нашег погледа на свет. Тада сам за кратко време научио нешто важно, наиме да непријатељу одмах сам избијем из руку оружје његовог одговора. Убрзо је примећено да су наши противници, нарочито у лику њихових дискутаната, наступали са сасвим одређеним "репертоаром", у коме су против наших

тврдњи истицани увек исти приговори, тако да је истоврсност овог поступка указивала на сврсисходну јединствену обуку. А тако је и било. Овде смо могли да упознамо невероватну дисциплинованост пропаганде наших противника, и још и данас сам поносам да сам пронашао средство, не само да ту пропаганду учиним неделотворном, већ и да њене ствараоце на крају чак потучем истим оружјем. Две године касније сам постао господар у овој уметности.

Било је важно, да се у сваком појединачном говору претходно схвати претпостављени садржај и форма против приговора који се могу очекивати у дискусији па их онда већ у сопственом говору потпуно побити. При том је било сврсисходно, да се могући приговори увек одмах наведу и да се докаже њихова неодрживост; тако је слушалац, који је, мада накљукан наученим приговорима, али иначе дошао часног срца, бивао лакше придобијан претходним уклањањем размишљања утиснутих у његово памћење. Утвљена ствар саму себе пориче, а његову пажњу све више привлачи наше предавање. То је био разлог, зашто сам ја већ након мог првог предавања о "Версајском мировном уговору", кога сам држао још као "човек за образовање", пред трупом, предавање утолико изменио, што сам сада говорио о "Версајском и мировном уговору из Брест-Литовска". Јер сам већ за најкраће време, чак у току разговора о том мом првом излагању, могао да утврдим, да људи у ствари баш ништа нису знали о мировном уговору из Брест Литовска, али да је спретној пропаганди

њихових партија успело, да управо овај уговор означе као један од најсрамнијих насилничких аката у свету. Упорности са којом је широкој маси увек изнова изношена ова лаж, је требало приписати, да су милиони Немаца у Версајском мировном уговору видели праведну одмазду за "злочин" који смо починили у Брест Литовску, чиме су сваку праву борбу против Версаја осећали као неправду и остајали понекад најискреније, морално огорчени. А то је такође био разлог, због кога је колико бесрамна толико гнусна реч "репарација" могла да се одомаћи у Немачкој.

Ова најлажнија подмуклост је милионима наших раздражених сународника збиља изгледала као задовољење више правде. Страшно, али је било тако. Најбољи доказ за то је пружио успех пропаганде коју сам увео против Версајског мировног уговора, пре којег сам дао разјашњење уговора из Брест Литовска. Супротставио сам оба мировна уговора, упоређивао их тачку по тачку, показао одиста управо безграничну хуманост једног уговора (оног из Брест Литовска) насупрот нељудске страхоте другог (Версајског), и резултат је био делотворан! О тој теми сам тада говорио на скуповима од две хиљаде људи, на којима су ме сусретали и погледи из три хиљаде често непријатељских очију. А три сата касније сам пред собом имао уморну масу пуну најсветијег узбуђења и безмерног гнева. Поново је из срца и мозга гомиле која је бројала на хиљаде, протерана велика лаж и уместо тога усађена истина

(јеврејска штампа је тровала умове Немаца да је Версајски мировни уговор, који је довео до страшних последица по Немачку, заправо био праведан уговор). Оба излагања, и о »Стварним узроцима светског рата« и о »Мировним уговорима из Брест Литовска и Версаја« сам тада држао за најважније, тако да сам их на десетине пута понављао и понављао, увек у новој верзији, све док се бар о тој тачки није проширило одређено јасно и јединствено схватање међу људима, међу којима је покрет добио своје прве чланове.

Ови скупови су за мене лично били добри још и зато, што сам се усавршио у одличног говорника на масовним скуповима, што ми је патос бине постао добро познат. У то доба нисам, осим, како је већ наглашено, у малим круговима, видео ниједно објашњење у том правцу од стране партија, које се данас размећу и раде, као да су оне извршиле обрт у јавном мњењу. А ако је негде неки такозвани национални полититар држао излагање у том правцу, онда само пред круговима, који су већ углавном били његовог уверења, и код којих је изнето представљало у највећој мери јачање сопственог схватања. Али тада ствар није била у томе, већ искључиво у томе, да се просвећивањем и пропагандом, придобију они људи, који су до тада према свом васпитању и схватању остајали на противничком тлу. И летак смо ставили у службу овог просвећивања. Већ у трупи сам саставио летак где сам супротставио мировне уговоре из Брест

Литовска и Версаја, који је дељен у врло великим тиражима. Онда сам касније залихе преузео за партију, а ефекат је опет и овде био добар. Први скупови су се уопште одликовали тиме што су столови били прекривени свим могућим лецима, новинама, брошурама итд. Но, тежиште је било стављено на изговорену реч. И заиста је само и једино то у стању да изврши збиља велике преокрете и то из општих психолошких разлога. Већ у првом тому сам закључио, да сви велики догађаји светских преокрета се нису десили писаном већ изговореном речју. На то се у једном делу штампе надовезала дужа дискусија у којој су, наравно, нарочито наши грађански препредењаковићи заузимали врло оштар став према таквој тврдњи. Већ и сам разлог зашто се то дешавало побија сумњичавце. Јер грађанска интелигенција протестује против оваквог схватања само зато, што јој самој очигледно недостаје снага и способност утицања на масе изговореном речју, јер се увек бацала више на чисто списатељску делатност, а одрицала се оног стварно агитаторског у говору. Таква навика води, с временом, међутим, обавезно до онога што данас одликује наше грађанство, наиме до губитка психолошког инстинкта за дејство масе и утицај на масе. Док говорник из гомиле пред којом говори добија сталну корекцију свог излагања, уколико непрекидно на лицима својих слушалаца може да процењује, у којој мери они са разумевањем могу да следе његове изводе, и да ли утисак и дејство његових речи воде жељеном циљу, писац своје читаоце уопште не познаје. Зато он од почетка неће

циљати на одређену људску гомилу која му се налази пред очима, већ ће своје изводе држати сасвим уопштено. Али он тиме до извесног степена губи на психолошкој финоћи и, као последица тога, на углађености. Тако ће опште узев, бриљантан говорник увек моћи боље да пише него бриљантан писац да говори, осим ако стално не уежба ову вештину. Уз то долази, да је маса људи по себи лења, да тромо остаје у колосеку старих навика и сама по себи само нерадо посеже за нечим написаним, ако не одговара оном у шта сами верују, и не доноси оно чему се надају. Стога спис одређене тенденције најчешће читају само људи који се већ сами могу урачунати у овај правац. У најбољем случају летак или плакат могу због своје краткоће да рачунају с тим да и код оног који другачије мисли за тренутак наиђу на пажњу. Веће изгледе већ има слика, са свим својим формама, све до филма. Овде човек још мање треба да ради мозгом, довољно је да гледа, у најбољем случају да се још прочитају сасвим кратки текстови, па ће тако многи пре бити спремни да прихвате сликовни приказ него да читају дужи спис. Слика за много краће време, скоро бих могао да кажем одједном, даје човеку објашњење које он из написаног прима тек друготрајним читањем. Најужасније је, међутим, да спис никад не зна у које руке долази, а ипак мора да задржи своју одређену верзију. Ефекат ће, опште узев, бити утолико већи, што више ова верзија одговара духовном нивоу и својственисти управо оних, који ће бити његови читаоци. Књига која је одређена за широке масе,

мора стога од почетка да покуша, да по стилу и висини задатка делује другачије него дело одређено за више интелектуалне слојеве.

Само по тој природи способности прилагођавања се написано приближава изговореној речи. Говорник може што се мене тиче, да обрадује исту тему као књиге, он ће ипак, ако је велик и генијалан народни говорник, једва моћи да исти приговор и исти материјал понови два пута у истој форми. Он ће увек пустити да га носи широка маса, тако да му према осећају постану тежње управо оне речи, које су му потребне, да би говорио срцима својих дотичних слушалаца. Ако он још помало лута, пред собом увек има живу коректуру. Како је већ горе речено, он може да чита из мимике својих слушалаца, да ли, прво, разумеју шта он говори, друго, да ли могу да прате целину, и треће, у којој мери их је уверио у исправност изнетог. Ако увиди – прво – да га не разумеју, онда ће у свом објашњењу постати тако примитиван и јасан, да и последњи мора да га разуме; ако осети – друго – да не могу да га следе, онда ће тако пажљиво и полако, градити своје идеје, док чак и најслабији од свих више не заостаје, и он ће – треће – уколико наслути да изгледа нису уверени у исправност изнетог, то понављати тако често и увек на новим примерима, сам износити њихове приговоре, које осети и неизговорене, и тако их дуго побијати и разбијати, док коначно и последња група опозиције већ држањем и мимиком не покаже капитулацију пред његовим доказивањем.

При том се не ретко код људи ради о превладавању предрасуда, које нису засноване у њиховом разуму, већ се најчешће несвесно, ослањају само на осећај.

Превладати границе инстинктивне ненаклоности, осећајне мржње, пристрасне одбојности, је хиљаду пута теже него исправљање погрешног и заблуделог научног мишљења. Погрешни појмови и лоше знање се могу уклонити поучавањем. Отпори осећања никада. Једино апеловање на ове тајанствене снаге може овде да има ефекта, а то не може писац, већ скоро и увек једино говорник! Најуверљивији доказ за то је чињеница, да упркос често врло спретно опремљеној грађанској штампи, која у нечувеним милионским тиражима преплављује наш народ, ова штампа није могла да спречи широку масу, да постане најљући непријатељ управо овом грађанском свету. Цела бујица новина и све књиге, које интелектуализам производи из године у годину, клизи низ милионе нижих слојева као вода низ науљену кофу. Ово може да докаже само двоструко: или неисправност садржаја целог овог списатељства нашег грађанског света или немогућност да се само писаним делима доспе до срца широке масе. А свакако посебно онда, кад се сама та писана дела тако мало психолошки усмерена, као што је то овде случај. Нека се само не узврати (као што су то покушале једне велике немачко-националне новине у Берлину), да је ипак сам марксизам управо својим писаним делима, посебно дејством темељног дела Карла Маркса, дао против доказ овој тврдњи.

Површније се још ретко могло подржавати погрешно гледиште. Оно што је марксизму дало зачуђујућу моћ над широким масама, ни у ком случају није формално, писмено дато дело јеврејског интелектуалног рада (Карл Маркс је био јеврејин – право име му је било Мордекај Леви) већ много више гнусан говорнички талас пропаганде, који се током година докопао широких маса. Од сто хиљада немачких радника, у просеку још ни сто не познаје ово дело, које је одувек проучавало хиљаду пута више интелектуалаца, а нарочито Јевреја, него стварних припадника овог покрета из великих наших народних и радничких слојева. Ово дело уопште и није написано за широке масе, већ искључиво за интелектуално вођство њихове јеврејске машине за освајање света; онда их се загревало (мисли на неуке раднике) сасвим другим материјалом: штампом!

Јер то је оно што марксистичку штампу разликује од наше грађанске. Марксистичку штампу су писали агитатори, а грађанска је радо хтела да агитује преко писаца. Социјалдемократски надриредактор, који скоро увек у редакцију долази из зборног локала, познаје своје људе боље него и један други. А грађанско пискарало, које пред широку масу излази из своје писарнице, разбољева се већ од самог њиховог испаравања па зато и писаном речју стоји беспомоћно насупрот њих. Што је марксизму придобило милионе радника је мање начин писања марксистичких утемељивача а много више неуморни

и збиља снажни пропагандни рад десетина хиљада неуморних агитатора (неуке масе иначе по природи имају одбојност према читању) почев од великог хушкачког апостола па доле до малог синдикалног чиновника и повереника и дискутаната.

На стотинама хиљада скупова су ови народни говорници, стојећи на столу у задимљеној крчми, бомбардовали масе и тако стицали невероватно знање о овом људском материјалу, што им је тек заиста омогућило, да изабере најбоље оружје за напад на замак јавног мњења. Па су даље, гигантске масовне демонстрације, ове поворке стотина хиљада људи, утискивали малом, сиротом човеку поносито убеђење, да је као мали црв ипак део великог змаја под чијим ће ужареним дахом омражени грађански свет нестати у пламену, а пролетерска диктатура славити последњу, коначну победу.

Из такве пропаганде су онда дошли људи који су били спремни и припремљени да читају социјалдемократску штампу, али штампу која опет није писана већ причана. Јер док у грађанском табору професори и учењаци теоретичари и писци свих врста каткад и покушали да говоре, у марксизму говорници понекад покушавају и да пишу. А управо ће Јеврејин, који ће се овде још посебно посматрати, опште узев, снагом своје лажљиве дијалектичке спретности и углађености, још и као писац више бити агитаторски говорник него конструктор који пише. То је разлог зашто грађански новински свет

(без обзира на то што се сам највећим делом појеврејио па зато нема интереса да збиља подучи широку масу) не може да врши ни најмањи утицај на оријентисање најширих слојева нашег народа.

Колико је тешко оборити према осећању настале предрасуде, расположења, осећаје итд, и заменити их другима, од колико једва мерљивих утицаја и услова зависи успех, сензибилни говорник може да процени по томе, да чак и доба дана у ком се излагање одвија, може да буде од пресудног утицаја на његов ефекат. Исто излагање, исти говорник, иста тема делују сасвим различито у десет сати ујутру, у три сата поподне или увече. Ја сам још као (говорник) почетник сазивао скупове за пре подне, а посебно се сећам манифестације, коју смо држали као протест "против притисака на немачке области" у минхенском Киндл подруму. Тада је то била највећа сала у Минхену и подухват је изгледао велик. Да бих припадницима покрета и свима, који су иначе дошли, олакшао посету, сазвао сам скуп за недељно преподне, десет сати. Резултат је био депресиван и поражавајући, али у исто време изванредно поучан: сала пуна, утисак збиља импресиван, али расположење ледено, нико се није загрејао, а ја сам се као говорник сам осећао дубоко несрећним, јер нисам могао да успоставим везу, ни најмањи контакт са мојим слушаоцима. Мислио сам да нисам говорио горе него иначе; само је ефекат изгледа био једнак нули. Потпуно незадовољан, мада богатији за једно искуство, ја сам напустио скуп. Пробе које сам

касније вршио на исти начин, водиле су до истог резултата. Ово не сме да чуди. Нека човек иде на позоришну представу и гледа неки комад поподне, у три сата, и исти комад са истом поставком увече, у осам сати, па ће се зачудити због различитог ефекта и утиска. Човек са префињеним осећањем и способношћу да сам себи појасни ово расположење, ће без даљег моћи да установи, да утисак поподневне представе није тако велик као код вечерње! Чак и за биоскопску представу важи иста тврдња. То је важно због тога, што би се код позоришта могло рећи, да се можда глумац поподне не труди као увече. Филм, међутим поподне није другачији него у пола девет увече. Не, време само врши овде одређен утицај, баш као на мене простор. Има просторија, које остављају хладним, из разлога који се само уз тешкоће могу схватити, а које сваком стварању расположења на неки начин пружају најжешћи отпор.

И традиционална сећања и представе, које постоје у човеку, могу одлучујући да одреде утисак. Тако ће изведба "Парсифала" у Бајројту деловати увек другачије него на неком другом месту у свету. Тајанствени чар куће на фестивалском брду старог пограничног грофовског града се не може заменити или бар надокнадити само вањштином. У свим овим случајевима се ради о повреди слободе воље човека. Ово, наравно, најчешће важи за скупове, на које, по себи, долазе људи супротно оријентисане воље, а који сада морају бити задобијени за ново хтење. Ујутру па чак и током дана се, вољне снаге човека,

чини се, још са најјачом енергијом опиру покушају наметања туђе воље и туђег мишљења. Увече, напротив, лакше подлежу савлађујућој снази јачег хтења. Јер у ствари сваки овакав скуп представља борбу две супротстављене воље.

Надмоћној говорничкој вештини савлађујуће апостолске природе ће тиме поћи за руком, да придобије људе за ново хтење, који су већ сами на најприроднији начин искусили слабљење своје отпорности, као и оне, који још потпуно поседују духовну и вољну еластичност. Истој сврси служи и вештачки намерно створен, а ипак тајновит сумрак католичких цркви, светла која горе, тамјан, кадионице итд. У овом рвању говорника са противником кога треба преобратити ће овај постепено добити ону чудновату осетљивост за психолошке услове пропаганде, који писцу скоро увек недостају. Зато ће написано због свог ограниченог дејства, опште узев, више служити одржавању, учвршћивању и продубљивању већ постојећег схватања или гледишта. Сви стварно велики историјски преврати зато нису извршени написаном речју, већ их је она у најбољем случају следила. Не верује се да би се Француска револуција икада остварила филозофским теоријама, да није нашла армију хушкача, коју су водили демагози највећег стила, и која је распиривала страсти по себи измученог народа, док најзад није уследила она страховита ерупција, која је целу Европу скаменила од страха. Исто тако ни највећи револуционарни

преокрет најновијег доба, бољшевичка револуција у Русији, није извршена Лењиновим списима, већ говорничком активношћу која буди мржњу, од стране безброј највећих и најмањих хушкачких апостола.

Народ аналфабета одиста није за комунистичку револуцију одушевљаван теоријском лектиром једног Карла Маркса, већ бљештавим небом, о ком су народу причале хиљаде агитатора, сви свакако у служби једне идеје. А то је увек било и вечито ће и остати тако. Тврдоглавом неискуству наше немачке интелигенције сасвим одговара да верује, да по духу писац обавезно мора да буде изнад говорника. Ово схватање је на фин начин илустровано критиком већ једном поменутих националних новина, у којој се констатује, да је човек тако често разочаран кад изненада види одштампан говор признатог великог говорника. То ме подсећа на једну другу критику, која ми је током рата доспела у руке, она је до ситница стављала под лупу говоре Лојда Џорџа, који је тада још био министар наоружања, да би дошла до умне констатације, да се код ових говора ради о духовно и научно мање вредним, уосталом баналним и разумљивим производима. А премда сам и сам добио у руке неке од ових говора, као књижицу, и морао сам да се гласно насмејем, да нормална немачка мастиљара нема разумевања за ова мајсторска дела душевног утицаја на масе. Овај човек је те говоре процењивао управо искључиво према утиску, који су они остављали на његову

сопствену блазираност, док се велики енглески демагог оријентисао једино на то, да на масу својих слушалаца и, у најширем смислу, на цео енглески народ изврши највећи могући утицај. Посматрано са тог становишта, говори овог Енглеза су били најчудеснија остварења, пошто су сведочили о управо задивљујућем познавању душе широких народних слојева. Њихов ефекат је био стварно потпун. Упоредимо са тим беспомоћно натучање једног Бетмана Холвега. Наизглед су ови говори, били, природно, умнији, али су у ствари показивали само неспособност овог човека да говори свом народу, који заправо није ни познавао. Упркос томе, просечни врапчији мозак немачке, научно наравно, највише образоване списатељске душе успева да процени умност немачког министра према утиску који говор, чији је циљ дејство на масе, оставља на његову душу, закречену гласном науком, и да је упореди са истом код немачког државника, чије умна брбљарија код њега, природно, наилази на пријемчиво тло. Да је Лојд Џорџ по генијалности не само дорастао Бетману Холвегу, већ да је хиљаду пута изнад њега, доказује тиме, што је у својим говорима пронашао ону форму и онај израз који су му отворили срце његовог народа и пустили овај народ да најзад потпуно служи његовој вољи.

Управо у примитивности овог језика, првобитности његових изражајних форми и употреби лако разумљивих, најједноставнијих примера лежи доказ за надмоћну политичку способност овог Енглеза. Јер

говор једног државника његовом народу не треба да мерим према утиску који он оставља на универзитетског професора, већ према дејству који он има на народ. И само то је мерило за генијалност говорника.

* * *

Задивљујући развој нашег покрета који је тек пре неколико година основан ни из чега, а данас се већ сматра вредним, да га сви унутрашњи и спољни непријатељи нашег народа најоштрије прогоне, треба приписати сталном узимању у обзир и примену ових сазнања. Ма колико да су списи покрета важни, ипак ће у нашој данашњој ситуацији имати већи значај за подједнако и јединствено васпитање виших и нижих вођа, него за придобијање противнички оријентисаних маса. Само у најређим случајевима ће се убеђени социјалдемократ или фанатични комунист одлучити да набави националсоцијалистичку брошуру или чак књигу, да је прочита и да из тог стекне увид у наше схватање света, или да проучи критику свога. Чак ће се и новине читати само врло ретко, ако унапред носе печат партијске припадности. Уосталом и то би мало користило, јер је укупна слика једног јединог новинског броја тако искидана и по ефекту тако развијена, да се од једнократног примања к знању не сме очекивати никакав утицај на читаоца. Не сме се и не треба захтевати ни од кога, коме су и пфенинзи важни, да се, само из тежње као објективном

објашњењу стално претплати на противничке новине. Међу десетинама хиљада неће то учинити ни један. Тек онај ко је већ придобијен за покрет, ће стално читати орган партије и то као редовну службу информисања свог покрета. Сасвим другачије ствар стоји са "причаним" летком! Један или други човек ће га, нарочито ако га добија бесплатно, много пре узети у руке, утолико више, ако је тема, која је тренутно предмет разговора свих људи, већ у наслову пластично обрађена. Након више или мање темељног прегледа ће се таквим летком моћи обратити пажња на нова гледишта и оријентације, па и на нови покрет. А једино тиме се, чак и у најповољнијем случају, даје само слаб потицај, а никада готова чињеница. Јер и летак може само да подстакне на нешто или да укаже на нешто, а дејство ће наступити само у вези са наредним темељним поучавањем и просвећивањем његових читалаца. А ово јесте и остаје увек масовни скуп. Масовни скуп је већ и стога потребан, јер на њему појединац, који се најпре као будући припадник младог покрета осећа усамљеним, и лако запада у страховање да је сам, по први пут добија слику веће заједнице, што код већине људи делује снажећи и охрабрујући. Исти човек ће у оквиру чете или батаљона, са свих страна окружен друговима, лакшег срца поћи у јуриш, него што би то учинио, упућен само на себе. У руљи се увек осећа помало скривеним, па иако би у ствари хиљаде разлога говорило против тога. Заједништво велике манифестације, међутим, не јача само појединца, већ и повезује и помаже стварање новог

духа савеза. Човеку, који је као први заступник новог учења у свом предузећу или својој радионици изложен тешким конфликтима, неопходно је потребно оно јачање, које лежи у уверењу, да је члан и борац великог, опсежног савеза. Утисак овог савеза добија ипак по први пут само на заједничкој масовној манифестацији. Када из своје мале радионице или из великог предузећа, у ком се осећа врло малим, по први пут уђе на масовни скуп, па око себе има хиљаде и хиљаде људи истог схватања, када као онај који тежи да буде повучен снажним деловањем сугестивне опијености и одушевљења три до четири хиљаде других, када му очит успех и одобравање хиљада потврђују исправност новог учења, и по први пут буде сумњу у истинитост његовог дотадашњег убеђења – онда подлеже чаробном утицају онога што означавамо речју сугестија масе. Хтење, жеља, али и снага хиљада се акумулирају у сваком појединцу! Човек који сумњичаво и колебајући се дође на тај скуп, напушта га душевно очврснут: постао је члан заједнице! Националистички покрет то не сме никада да заборави, а посебно не сме да допусти никада, да на њега утичу они грађани, који све боље знају, али су уза све то проиграли велику државу, заједно са сопственим егзистенцијом и владавином своје класе. Да, они су страшно паметни, могу све, разумеју све – само једно нису разумели, наиме да спрече, да немачки народ падне у руке марксизма! То су најбедније и најжалосније личности, тако да је њихова садашња уображеност само умишљеност,

која као охолост, као што је познато, увек успева на истом дрвету поред глупости. Кад ови људи данас не придају нарочиту вредност изговореној речи, то уосталом раде само зато, што су већ и сами, богу слава и хвала, јако убеђени у неделотворност сопствених говоранција.

БОРБА СА ЦРВЕНИМ ФРОНТОМ

Године 1919/20. а и 1921. сам лично посећивао такозване грађанске скупове. Они су код мене вршили увек исто дејство, као обавезна кашика риблиг уља у младости. Мораш га узети и оно треба да буде јако добро, али му је укус одвратан! Ако бисмо немачки народ увезали конопцима и силом га вукли на ове грађанске "манifestације" па до краја сваке представе забравили врата и никога не бисмо пустили напоље, то би можда могло да за неколико векова доведе и до успеха. Свакако да морам отворено да признам, да ме живот тада, вероватно више не би радовао и да тада радије више уопште не бих желео да будем Немац. Али пошто се то, богу слава и хвала, не може, не треба да чуди, кад здрав неискварен народ избегава "грађанске масовне скупове" као ђаво свету водицу. Ја сам их упознао, те пророке грађанског погледа на свет, и стварно се не чудим, већ разумем, зашто изговореној речи не

придају никакву важност. Тада сам посећивао скупове демократа, немачких националиста, немачких народних партијаца, а и баварских народних партијаца (баварски центар). Оно што је човеку при томе одмах упадало у очи, је била хомогена затвореност слушалаца. Скоро увек су то били само припадници партије, који су учествовали на таквој манифестацији. Целина, без сваке дисциплине, је више личила на зевајући карташки клуб него на скуп народа, који је баш сада извео своју највећу револуцију.

Да би се одржало ово мирољубиво расположење, од стране референата се чинило све што је могло да се учини. Они су говорили, или боље речено, најчешће су читали говоре у стилу умног новинског чланка или научне расправе, избегавали све простачке изразе и ту и тамо убацивали слабашан професорски виц, при чему је часни председнички сто почињао да се смеје по дужности – да се смеје, мада не гласно, дакле подстицајно, али ипак отмено пригушено и уздржано.

Једном сам гледао скуп у Wagnersaal у Минхену; то је била манифестација поводом прославе Дана битке народа код Лајпцига. Говор је држао или читао достојанствени стари господин, професор на неком универзитету. На подијуму је седело председништво. Лево монокл, десно монокл, а између један без монокла. Сва тројица у героку, тако да се стиче утисак судишта, које баш сада има у плану

погубљење, или свечаност крштења детета, у сваком случају дакле више религиозног светског акта. Такозвани говор, који би се, одштампан, можда сасвим лепо дојмио, је по свом ефекту једноставно био грозан. Већ након три четврт сата је цео скуп зевао, или дремао у стању транса, који је био прекидан само изласком појединих људи и жена и клепетањем келнерица (скупови ове природе су се одржавали углавном у пивницама). Три радника, који су, било из радозналости или као овлашћени службеници, били присутни на скупу, и иза којих сам се ја наместио, загледали су се полако с времена на време и уз лоше прикривено церење, на крају се међусобно гуркали лактовима, након чега су сасвим тихо напустили салу. На њима се видело да ни по коју цену нису желели да сметају. У овом друштву то збиља и није било потребно. Коначно је изгледало да се скуп примиче крају. Након што је професор, чији је глас за то време постајао све тиши и тиши, завршио своје излагање, подигао се вођа скупа, који је седео између два носиоца монокла, и повикао присутним "немачким сестрама" и "браћи", како је велика његова захвалност и како њихово осећање мора бити у том правцу, за јединствено и дивно излагање, које им је овде дао господин професор "икс" на колико угодан, толико темељит и дубоко свестран начин, и који је у најинстинскијем смислу речи био "интимни доживљај", чак "дело". Значило би оскврнуће овог узвишног часа, ако би се на ове јасне изводе хтела још додати дискусија, тако да он зато по жељи свих присутних одустаје од таквог

разговора и уместо тога моли све, да се подигну са седишта, да би се ускладили у узвику: "Ми смо слојан братски народ" итд. Коначно их је позвао да као завршетак отпевају немачку химну "Немачка, Немачка изнад свега". Па су онда певали, и мени се учинило, као да је већ код друге строфе било нешто мање гласова, па су само код рефрена опет моћно набујали, а код треће се овај осећај појачао, тако да сам поверовао, да вероватно сви нису сасвим сигурни у текст. Само зар је то важно, кад таква песма у пуном жару из срца немачке националне душе одјекује до неба! Потом се скуп изгубио, то значи сваки је журио да брзо изађе, једни на пиво, други у кафе, а други опет на свеж ваздух. Наравно, напоље на свеж ваздух, само напоље! То је било и моје једино осећање. И то би требало да служи величању јуначке борбе стотина хиљада Пруса и Немаца?! Фуј и опет фуј! Тако нешто влада сигурно воли.

То је наравно "миран" скуп. Ту министар за ред и мир заиста не треба да страхује, да би таласи одушевљења изненада могли срушити службено мерило грађанске пристојности – да људи у неком претераном одушевљењу изненада нагрну из сале, не да би пожурили у кафе или гостионицу, већ да би у редовима по четворица, једнаког корака, уз Немачка узвишена у части, марширали улицама града и полицији жељној мира тиме приређивали какве непријатности. Не, са оваквим грађанима се може бити задовољан.

Насупрот томе, националсоцијалистички скупови свакако нису били "мирни". Ту су се сударали таласи два погледа на свет, и они се нису завршавали досадним верглањем неке патриотске песме, већ фанатичним изливом народне и националне страсти. Одмах на почетку је било битно да се на нашим скуповима уведе слепа дисциплина и осигура обавезно ауторитет руководства скупа. Јер оно што смо ми говорили, није било немоћно брбљање грађанског "референта", већ је по садржају и форми увек било погодно да противника изазове да узврати. А противника је било на нашим скуповима! Како су често улазили у великим гомилама, међу њима и поједини хушкачи, на свим лицима се огледало уверење: "Данас ћемо свршити са вама!" Да, како су често тада буквално у колонама увођени, наши "пријатељи" црвени, са претходно тачно утврђеним задатком, да вечерас целу ствар разбију и приче направе крај!

И како је често онда све било наелектрисано, и само је неизмерна енергија нашег руководства и одлучно срљање наше заштите (редарске службе) у сали могло да омете противничке намере. А они су имали све разлоге да буду раздражени. Већ их је црвена боја наших плаката позвала у наше сале за скупове. Нормално грађанство је тек било ужаснуто што смо и ми посегнули за црвеном бојом бољшевика, и у томе су видели врло двосмислену ствар.

Немачки национални духови су стално кришом пришаптавали сумњу, да смо ми, у основи узев, такође само варијација марксизма, можда чак само прикривени марксисте, или још боље, социјалисти. Јер ове главе ни до дан данас нису схватиле разлику између социјализма и марксизма. Нарочито кад се још открило, да на нашим скуповима у принципу нисмо поздрављали "даме и господу" већ само "сународнике и сународнице", и да смо међу собом говорили само о страначким друговима, тиме је изгледа марксистичка авет за многе наше противнике изгледала доказаном. Како смо се често тресли од смеха овим ограниченим грађанским страшљивцима док смо гледали како умно решавају загонетку нашег порекла, наших намера и нашег циља.

Црвену боју наших плаката смо изабрали након брижног и темељног размишљања, да бисмо тиме изазвали левицу, побунили је и завели је да дође на наше скупове, па макар само да их разјури, те да бисмо на тај начин уопште могли да разговарамо са људима. Било је забавно тих година пратити збуњеност, а и беспомоћност наших противника на њиховој вечито колебљивој тактици. Најпре су позвали своје припаднике да се не базирају на нас и да избегавају наше скупове. А то је у целини и послушано. Али пошто су током времена појединци ипак долазили, и тај број се полако, али све више повећавао, а утисак нашег учења је био очигледан, вође су постепено постале нервозне и немирне и

утврдиле су се у убеђењу, да овај развитак не треба вечито посматрати, већ му терором треба начинити крај. Потом су дошли позиви "класно свесном пролетаријату" да масовно иде на наше скупове, да би "монархистичко, реакционамо роварење" и њиховим представницима погодили песницама пролетаријата.

Онда су наши скупови одједном већ три четврт часа пре времена бивали испуњени радницима. Они су наликовали бурету барута, које је сваког часа могло да оде у ваздух, и на ком је већ био горући фитиљ. Али је увек испадало другачије. Људи су улазили као наши непријатељи, а излазили, ако не већ као припадници, онда као замишљени, чак критички испитивајући исправност сопственог учења.

Постепено је било тако, да су се након мог трочасовног излагања припадници и противници стапали у једну једину одушевљену масу. Онда је сваки сигнал за разјуривање био узалудан. И тек тада су се вође стварно уплашиле и поново се обраћале онима који су већ раније заузели став против ове тактике и који су сада са извесним привидом права указивали на своје гледиште, да је једино исправно, да се раднику у принципу забрани посета нашим скуповима. Онда они више нису долазили, или бар у мањем броју. Само је већ након кратког времена цела игра почињала испочетка. Забране се ипак нису држали, другови су све више долазили, и на крају су опет победиле присталице

радикалне тактике. Требало нас је разјурити. Кад се онда након две, три, често и осам и десет скупова испостављало, да је разјурити било лакше рећи него урадити, и да је резултат сваког појединачног скупа значио крњење црвених борбених трупа, изненада је опет дошла друга парола: "Пролетери, другови и другарице избегавајте скупове НС хушкача!"

Исту, вечито колебљиву тактику смо налазили уосталом и у црвеној штампи. Ускоро су покушавали да нас ни не спомињу, да би се онда уверили у несврховитост овог покушаја и поново посегли за супротним. Свакога дана смо на неки начин "помињани", и то најчешће, да би се раднику разјаснила обавезна безвезност целог нашег постојања. Али су након неког времена господа морала да осете, да то нама не само да није штетило, већ је, напротив, користило утолико, што су, природно, многи појединци ипак морали поставити питање, зашто се једној појави посвећује толико говора, ако је она тако смешна!? Људи су постали радознали. Потом су се поколебали одједном, и почели да нас неко време третирају као праве највеће злочинце човечанства. Чланак за чланком, у којима је разјашњавано наше злочинство и стално изнова доказивано, скандалозне приче, мада од почетка до краја измишљене, је требало да учине још нешто осим тога. Само су се након кратког времена изгледа уверили у неефикасност и ових напада; у основи узев све то је само помогло, да се општа пажња стварно концентрише на нас.

Ја сам тада заузео становиште: Сасвим свеједно да ли нам се смеју или нас псују, да ли нас приказују као комедијаше или као злочинце, главно је да нас спомињу, да се стално баве нама, и да се постепено у очима радника самих појављујемо као моћ са којом се сада врши разрачунавање. Оно што стварно јесмо и што стварно желимо ћемо једног лепог дана већ показати јеврејској новинској руљи.

Разлог зашто тада најчешће, није долазило до директног рушења наших скупова, је свакако био невероватан кукавичлук вођа наших противника. У свим критичним случајевима су унапред слали своје провокаторе и батинаше, а у најбољем случају они сами су чекали изван сала на резултате разјуривања. О намерама те "господе" смо скоро увек били добро обавештени. Не само јер смо чак многе страначке другове поставили у оквиру црвених формација, већ зато што су и сами црвени подстрекачи нереда били обузети брбљивошћу, која је у том случају за нас била врло корисна, а која се на жалост врло често среће у нашем немачком народу уопште. Нису могли да ћуте кад су тако нешто испланирали, и то су уобичавали да квоцају и пре но што је јаје положено. Тако смо врло често предузимали најопсежније припреме, а да црвени "командоси" нису ни слутили колико им је близу било избацавање. Ово доба нас је приморало да заштиту наших скупова сами узмемо у руке, на службену заштиту никада нисмо могли да рачунамо, напротив, она према искуству, је увек добро служила само нашим ометачима. Јер једини

стваран успех службеног мешања, и то преко полиције, је у најбољем случају било распуштање скупа, дакле његово затварање. А то је једино и био циљ и намера противничких ометача. Уопште се овде код полиције развија пракса која представља најстрашнију противзаконитост, која се може замислити. Кад наине преко неких претњи власти сазнају да постоји опасност растеривања неког скупа, онда оне не хапсе оног који прети, већ другима, невинима, то јест нама, забрањује скуп, због које мудрости нормалан полицијски дух страшно много уображава. Они то називају "превентивна мера за спречавање противзаконитости". Одлучни бандит, дакле у свако доба може да одлучи, да постојаном човеку онемогући његову политичку активност и занимање. У име реда и мира се државни ауторитет савија пред бандитом и тражи од других, односно нас, да га никако не провоцирају. Ако су, дакле, националсоцијалисти желели да на извесним местима одрже скупове, а синдикати изјавили, да би то довело до отпора од стране њихових чланова, полиција ни за живу главу није стављала иза браве уцењивачке момке, већ нам је забрањивала скуп. Да, ти органи закона су чак били толико невероватно бесрамни, да нам то безброј пута писмено чак и саопште. Ако је човек желео да се заштити од таквих евентуалности, морао је, дакле, да се побрине за то да се сваки покушај ометања онемогући већ у зачетку. Овде се у обзир узима и следеће: Сваки скуп, којег штити искључиво полиција, дискредитује приређиваче у очима широких маса. Скупови, чије се

одржавање гарантује само постављањем великог полицијског сазива, не делује привлачно, утолико што је претпоставка за придобијање нижих слојева једног народа увек видљива постојећа снага. Као што храбар човек лакше може да освоји женска срца него кукавица, тако и јуначан покрет пре придобија срце народа неголи кукавички, који се у животу одржава само полицијском заштитом. Посебно због овог последњег разлога је млада партија морала да се побрине, да своје постојање сама заступа, да се сама штити и да сама слама противнички терор. Заштита скупа је изграђивана: на енергичном и психолошки исправном вођењу скупа и на организовној чети редара. Када смо ми националсоцијалисти, тада одржавали скуп, његови господари сми били ми, а не неко други. И то право господара смо непрекидно сваког минута најжешће наглашавали. Наши противници су тачно знали, да је онај ко је тада провоцирао, безобзирно излетао напоље, па макар нас били и само туце у пола хиљаде. На тадашњим скуповима, нарочито ван Минхена, је петнаест, шеснаест националиста долазило пет, шест, седам и осам стотина противника. Само ми упркос томе нисмо трпели никакву провокацију, а посетиоци наших скупова су јако добро знали, да бисмо радије пустили да нас премлате него да капитулирамо. Више него једном се десило, да је шака партијских другова јуначки успела против урлајуће и ударајуће црвене премоћи. Сигурно би у таквим случајевима ових петнаест или двадесет људи на крају било надвладано. Али су други знали, да би бар

двоструком или троструком броју њих била разбијена лобања, а то нису радо ризиковали. Ту смо покушали да учимо из студија марксистичке и грађанске технике окупљања, и научили смо.

Марксисте су одувек имали слепу дисциплину, тако да идеја растурања марксистичког скупа уопште није могла да дође, бар не са грађанске стране. Утолико више су се црвени само бавили оваквим намерама. Они, постепено, не само да су доспели до одређене виртуозности у овој области, већ су на крају отишли тако далеко, да су немарксистички скуп у великим областима Рајха већ по себи означавали као провокацију пролетаријата, нарочито онда када су подстрекачи и слутили, да би се на скупу могли набројати можда и њихови грехови, да би се разоткрила подлост њиховог лагања и варања народа. Када је такав скуп бивао најављен, целокупна црвена (јеврејска) штампа је подизала бесну галаму, при чему су се ови принципијелни закони не ретко као први обраћали властима са колико усрдном толико претећом молбом, да се одмах спречи ова "провокација пролетаријата" ... "да би се спречио бес". Већ према величини чиновничке телеће главе су бирали свој језик и постизали успех. Али ако се на таквом месту изузетно налазио стварно немачки чиновник, а не нека чиновничка креатура, и одбио бесраман захтев, онда је уследио познати позив, да се не трпи "провокација пролетаријата", већ да се у толиком и толиком броју масовно нађу на скупу, да би "грађанским креатурама осујетиле

сраман посао уз помоћ жуљевите песнице пролетаријата". Морао се, дакле видети такав грађански скуп, морао се руководством скупа заједно прозивети сав њихов јад и њихов страх! Чак је често на такве претње неки скуп бивао глатко отказан. Страх је, међутим, увек био толики, да је уместо у осам до отварања ретко долазило пре петнаест до девет или девет сати. Председавајући се онда стотинама комплимената трудио, да присутној "господи из опозиције" разјасни, колико су се он и сви други присутни интимно радовали (што је чиста лаж) посети људи, који још нису били на своме тлу, јер би се само међусобним разговором (који је он тиме унапред најсвечаније обећавао) схватања могла приближити једно другом, пробудити међусобно разумевање и изградити мост разумевања. При чему је он још успут гарантовао, да намера скупа ни у ком случају не би била, да се људи одврате од њиховог дотадашњег схватања. Ни за живу главу не, свако на свој начин једино треба да постане срећан, али и да пусти другог да постане срећан, па зато моли, да се допусти референту да своје изводе доведе до краја, који ионако не би били предуги, и да се свету ни на овом скупу не понуди понижавајућа представа унутрашње немачке братске мржње ... Хм !? Братски народ са левеце најчешће није имао разумевања за то, већ и пре но што је референт почео, морао је да се уз најбешње псовке спакује, и не ретко се стицао утисак, као да је још захвалан судбини за брзо скраћивање мучне процедуре. Уз страшан спектакл су ови грађански тореадори скупова напуштали

арену, ако разбијених глава нису летели низ степенице, што је чак често био случај. Да, црвени су им знали разбијати лобање. Тако је за марксисте свакако предствљало нешто ново, кад смо ми националсоцијалисти припремали наше прве скупове, а нарочито како смо их припремили. Улазили су у уверењу, да ће игрицу, коју су тако често играли, моћи разумљиво и код нас да понове. "Данас ћемо свршити!" Како је тако много пута другом хвалисаво довикнуо ту реченицу при уласку на наш скуп, да би муњевито, и пре но што би стигао до друге упадице, тај већ седео пред улазом у салу, избачен од стране наше редарске службе. Најпре је руководство скупа код нас било другачије. Оно није мољакало, да се наше излагање најмилостивије допусти, а није ни унапред обећавало свакоме бескрајан разговор, већ је једноставно констатовало, да смо ми господари скупа, да услед тога поседујемо кућно право, и да ће свако, ко би се усудио да направи и једну упадицу или намерну провокацију, немилосрдно излетети тамо одакле је и дошао. Да бисмо ми, даље, морали да одбацимо сваку одговорност за таквог мангупа; ако нам остане времена и одговара нам, допустићемо да се одржи дискусија, ако не, онда неће, а господин референт, партијски друг тај и тај, има сада реч. Већ томе су се чудили.

Друго, располагали смо круто организованом заштитом сале од стране наше редарске службе. Код грађанских партија се ова заштита сале или боље

речено, редарска служба обично и најчешће састојала из господе, који су у достојанству својих година веровали да поседују извесно право на ауторитет и поштовање, но грдно су се варали. Пошто се марксистички нахушкане масе ни најмање нису бринуле за старост, нити поштовале било кога, постојање ове грађанске заштите сале је било практично тако рећи неважно. Одмах на почетку наше велике активности организовања скупова сам увео организацију заштите сале, као редарску службу, која је у принципу обухватала само младе и снажне момке. Делом су то били другови, које сам познавао из војне службе, други тек придобијени млади партијски другови, који су од самог почетка учени и одгајани у том правцу, да се терор може сломити само терором, да је на овој земљи храбар и одлучан увек имао успеха, да се ми боримо за моћну идеју, тако велику и узвишену да она сигурно залужује да се брани и штити и последњом капи наше крви. Били су прожети учењем, да, кад разум једном заћути, а сила има последњу реч, најбоље оружје одбране је напад, и да пред нашом четом редара мора да предњачи глас да нису дебатни клуб, већ борбена заједница, одлучна и на најгоре. А како је ова омладина жудела за таквом паролем! Како је ова ратна генерација била разочарана и огорчена, пуна гађења и презира према једној грађанској импотенцији. Ту је човеку збиља јасно, да је револуција била могућа заиста само захваљујући погубном грађанском вођству нашег народа. Песнице које би штитиле немачки народ, би и саме

тада још биле ту, само су недостајале лобање за акцију. Како су ми често засветлеле очи мојих дечака, кад сам им објашњавао неопходност njihове мисије, кад сам им увек изнова гарантовао, да је **сва мудрост на земљи безвредна, ако снага и сила не стоје иза ње** и ступи у њену службу, брани је и штити, да се блага богиња мира може променити само на страну бога рата, и да је сваком великом делу овог мира потребна заштита и помоћ снаге! Како им се сада идеја војне обавезе појавила у много кориснијој и животнијој форми! Не у закреченом смислу старих, окошталних чиновничких душа, у служби мртвог ауторитета мртве државе, већ у живом спознавању дужности, да се предавањем живота појединца заштити постојање његовог народа у целини, увек и у свако доба, свуда и на сваком месту. Како су се онда ти младићи залагали. Попут роја стршљенова су летели на ометаче наших скупова, без обзира на njihову премоћ, па ма колико она велика била, без обзира на своје кржаве жртве, сасвим испуњени великом идејом, да светој мисији нашег покрета ослободе пут.

Већ у касно лето 1920. је организација редарске чете постепено прихватила одређене форме, да би се у пролеће 1921. мало по мало рашчланила на јединице од по сто људи, које су се опет делиле на групе. А то је било хитно потребно, јер је у међувремену активност наших скупова стално повећавана. Наравно да смо се и сада још често окупљали у свечаној сали минхенског Хофбројхауса, али још

чешће у већим салама у граду. Свечана сала Биргерброја и минхенски Киндлкелер су у јесен и зиму 1920. и 1921. доживљавали све веће масовне скупове, а слика је била увек иста: Манифестације NSDAP су већ тада најчешће пре почетка морале да буду затворене због препуњености.

Организација наше редарске чете је разјаснила врло битно питање. Покрет до тада није поседовао ни партијски знак ни партијску заставу. Недостатак оваквих симбола није био штетан само тренутно, већ је био неиздржив и за будућност. Штета се састојала пре свега у томе, да је партијским друговима недостајао сваки спољни знак њихове припадности, док се за будућност није могло да поднесе, да мора да буде без знака, који има карактер симбола покрета и као такав се могао супротставити црвеној (јеврејској) марксистичкој интернационали.

Колики значај психолошки припада таквом симболу, више него једном сам у младости имао прилику да спознам, а и према осећању да резумем. После рата сам у Берлину доживео једну масовну манифестацију марксизма пред краљевским парком и дворцем. Море црвених застава, црвених врнци, и црвеног цвећа је овој манифестацији, на којој је према процени учествовало стотина хиљада људи, већ чисто споља давало моћан изглед. Сам сам могао да осетим и резумем, како лако човек из народа подлеже сугестивном чару такве грандиозне представе. Грађанство, које партијско-политички не

представља или не заступа никакав поглед на свет, зато и није имало своју заставу. Оно се састоји од "патриота" па према томе иде околу у бојама Рајха. Ако би оне саме биле симбол одређеног погледа на свет, онда би се могло разумети, да су оснивачи државе у њеној застави видели и репрезентанта њиховог погледа на свет, пошто је симболом њиховог погледа на свет њиховом сопственом делатношћу постала државна заставка Рајха. Али ствари нису тако стајале. Рајх је истесан без помоћи немачког грађанства, а заставка је рођена у крилу рата. Али тиме је била одиста само државна заставка и није имала никакво значење у смислу посебне мисије погледа на свет. Само на једном месту немачког говорног подручја је постојала нешто као грађанска партијска заставка, у Немачко-Аустрији. Тиме што је део тамошњег националног грађанства за своју партијску заставу изабрао боје четрдесет осме, црно-црвено-златно створио је симбол, који је, мада у односу на поглед на свет без икаквог значаја, државно-политички ипак носио револуционаран карактер. Најљући непријатељи ове заставе црно-црвено-златно су тада били, што данас никада не сме да се заборави, управо социјалдемократи и хришћански социјалисти односно клерикали. Управо они су онда псовали ове боје, и каљали их и прљали баш као што су касније, 1918. године црно-бело-црвену повлачили по блату. Наравно да је црно-црвено-златно немачких партија у старој Аустрији била боја године 1848. дакле једног доба, које је могло да буде фантастично, али је

појединачно као представнике имало најчасније немачке душе, иако је невидљиво у позадини стајао Јеврејин као подстрекач. Према томе су тек издаја отаџбине и бесрамна распродаја немачког народа и немачке имовине заставу учиниле тако симпатичном марксизму и центру, да је они данас обожавају као највишу светост и да оснивају сопствене заставе за заштиту стега које су некада пљували. Тако до 1920. године насупрот марксизму заиста није стајала ниједна застава, која би сходно погледу на свет отеловљавала поларну супротност. Јер кад боље партије немачког грађанства након 1918. нису више желеле да пристају, да сад одједном откривену црно-црвено-златну заставу Рајха преузму као свој симбол, тако нису могле да новом развоју супротставе сопствени програм за будућност, у најбољем случају идеју реконструкције несталог Рајха. И тој идеји црно-бело-црвена застава старог Рајха може да захвали своје поновно ускрснуће као стег наших такозваних националних грађанских партија.

Јасно је да је симбол стања, које је марксизам могао да превлада уз неславне околности и пропратне појаве, лош као знак, под којим би овај исти марксизам опет требало да буде уништен. Ма колико свете и скупocene морале бити ове срчане једино лепе боје у свом младалачки светом распореду, сваком поштеном Немцу, који се под њима борио и видео жртвовање многих, толико мало ова застава важи као симбол за борбу будућности. Ја сам увек, за разлику од грађанских политичара, у нашем покрету

заступао становиште, да је за немачку нацију права срећа што је изгубила стару заставу. Шта република ради под својом заставом, нама може бити свеједно. Из дубине срца греха, међутим, да захвалимо судбини, што је довољно милостиво најславнију ратну заставу свих времена сачувала од тога, да се користи као креветски чаршав за најстрашнију проституцију. Данашњи Рајх, који продаје и себе и своје грађане Јеврејину, никада не би смео да понесе часну и јуначку црно-бело-црвену заставу. Докле год траје новембарска срамота, може да носи свој спољашњи омотач, а не још да покушава да га украде честитој прошлости. Наши грађански политичари би тебало да се сете, да онај, ко за државу жели црно-бело-црвену заставу, краде нашу прошлост.

Некадашња застава је такође одговарала заиста само некадашњем Рајху, баш као што је, богу слава и хвала, изабрала ону која њој одговара. И то је био разлог зашто ми националсоцијалисти у подизању старе заставе нисмо могли да видимо изражајан симбол наше сопствене делатности. Јер ми нисмо хтели да поново оживимо стари Рајх који је пропао на сопственим грешкама, већ да изградимо нову државу и нови хиљадугодишњи Рајх. Покрет који се у том смислу данас бори против марксизма, мора зато да већ у својој застави носи симбол нове државе! Питање нове заставе тј. њен изглед нас је тада јако упошљавао. Са свих страна су долазили предлози, који су у ствари били боље замишљени него што су успели. Јер је нова застава морала бити симбол наше

борбе, као што је са друге стране морала имати великог ефекта попут плаката. Онај ко треба да се много бави масом, ће у свим тим привидним ситницама видети врло важне ствари. Ефектан знак у стотину хиљада случајева може да да први подстицај интересовању за неки покрет.

Због тог разлога смо морали да одбијемо све предлоге, да се наш покрет белом заставом, као што је предлагано са многих страна, идентификује са старом државом, или, тачније, са оним слабашним партијама, чији је једини политички циљ поновно успостављање прошлих стања. Осим тога, бела није боја која осваја. Она одговара непорочним удружењима девица, али не и праведним превратничким покретима револуционарног доба. И црна је предложена. По себи одговарајућа за данашње доба, али у њој нема приказа хтења нашег покрета, који на неки начин треба протумачити. Коначно, ни ова боја не осваја довољно. Бело-плаво је искључено, упркос естетски дивном ефекту, као боја једне немачке засебне државе политичке оријентације ка партикуларистичкој ускогрудости, која на жалост није била на најбољем гласу. Уосталом, и овде би се врло тешко могло наћи нешто што упућује на наш покрет. Исто је важило за црно-бело. Црно-црвено-златно по себи није долазило у питање. А ни црвено-бело-црвено, из већ поменутих разлога, у сваком случају не у досадашњој верзији. По дејству ова композиција боја је додуше високо изнад свих других. То је најблиставији акорд који

постоји. Увек сам са залагао за задржавање старих боја, не само јер су ми као војнику најсветије што знам, већ зато што по свом естетском дејству далеко највише одговарају мом осећају. Ипак сам морао да без изузетка одбијем безбројне нацрте, који су тада долазили из кругова младог покрета, и у којима је, најчешће, у стару заставу био уцртан кукасти крст. Ја лично као вођа нисам хтео да одмах изађем у јавност са мојим нацртом, пошто би било могуће да неко други изнесе исто тако добар, или можда чак и бољи предлог. У ствари је један зубар из Стамберга послао нацрт који уопште није лош, а који је иначе прилично сличан мом, само има једну грешку, а то је да је кукасти крст са "савијеним крајевима" укомпонован у бело окно. Ја лично сам након безброј покушаја у међувремену утврдио коначну форму: застава од црвене тканине са белим окном и у његовој средини црни кукасти крст. Након много покушаја сам пронашао одређен однос између величине заставе и величине белог окна, као и форме и величине кукастог крста. И на том је остало.

У истом смислу су наручене траке за руке редарске јединице, и то црвена трака, на којој се такође налази бело окно са црним кукастим крстом. И партијска значка је скицирана према истим смерницама: бело окно на црвеном пољу и у средини кукасти крст. Минхенски златар, Фис, је послао први употребљив па и задржан нацрт. У касно лето је нова застava први пут изашла пред јавност. Она је изврсно пристајала уз наш млади покрет. Као што је он био

млад и нов, била је и она. Ниједан човек је није раније видео, она је тада деловала снажно. Ми сви смо и сами осећали скоро дечију радост, када је једна верна партијска другарица по први пут реализовала нацрт и послала заставу. Већ неколико месеци касније смо у Минхену имали пола туцета, а нарочито је чета редара која се све више повећавала, допринела томе да се шири нови симбол покрета. А то је заиста јак и моћан симбол! Не само да се јединим бојама, које смо сви жарко волели, а које су некада немачком народу толико части донеле, потврђује наше страхопоштовање пред прошлошћу, она је најбоље отелотворење хтења нашег покрета. Као национални социјалисти у нашој застави видимо наш програм. У црвеном видимо социјалну идеју покрета, у белом националистичку, у кукастом крсту мисију праведне борбе за победу аријевског човека, а истовремено са њом и победу идеје стваралачког рада који је увек био антисемитски и биће антисемитски.

Две године касније, када је од редарске чете већ одавно настало јуришно одељење које је обухватало много хиљада мушкараца, чинило се неопходним, да се овој војној организацији младог погледа на свет да још један посебан симбол победе: барјак! И њега сам ја лично скицирао, и предао старом, верном партијском другу, златарском мајстору Гахр-у на реализацију. Од тада барјак спада у војничке и ратне ознаке националсоцијалистичке борбе.

Активност организовања скупова, која се 1920. год. све више повећавала, најзад је довела дотле, да смо понеких недеља држали чак по два скупа. Пред нашим плакатима су се људи заустављали, највеће сале у граду су увек биле дупке пуне, а десетине хиљада заведених марксиста је проналазило пут назад у своју народну заједницу, да би постали борци за будући, слободни Немачки Рајх. Јавност у Минхену нас је упознала. О нама се причало, а реч »националсоцијалист« је многим постала добро позната и већ је значила програм. И јато присталица, па чак и чланова је почео непрекидно да расте, тако да смо у зиму 1920/21. већ могли да наступамо у Минхену као јака партија. Осим марксистичких партија није постојала ниједна друга партија, пре свега ниједна национална, која би могла да укаже на такве масовне манифестације као ми. Минхенски Киндлкер, који је примао пет хиљада људи, је више него једном био препун, а постојао је само још један једини простор у који се нисмо били усудили да одржимо скуп, а то је био циркус Круна. Крајем јануара 1921. су за Немачку опет наступиле тешке бриге. Париски споразум, на основу којег се Немачка обавезала на плаћање лудачке суме од сто милијарди златних марака, је требало да постане стварност на начин лондонског диктата. Радна заједница такозваних народних савеза која у Минхену већ дуго постоји је тим поводом хтела да позове на већи заједнички протест. Време је јако терало, а ја сам био нервозан због вечитог одуговлачења да се донете одлуке и спроведу. Најпре

се причало о манифестацији на Кенигсплацу, али се од тога одустало, из страха, да би нас црвени разбили, па је предложена протестна манифестација испред Фелдхерхале. Само се и од тога одустало, јер је најзад предложен заједнички скуп у минхенском Киндкелеру. У међувремену су пролазили дани, велике партије се уопште нису обазирале на страшни догађај, а сама радна заједница се није могла одлучити, да коначно одреди чврст термин за намеравану манифестацију. У уторак, 1. фебруара 1921., најхитније сам захтевао коначну одлуку. Утешили су ме до среде. У среду сам захтевао неодложно јасну информацију о томе да ли и када скуп треба да се одржи. Информација је опет била неодређена и избегавајућа, то је значило, да се "намерава", да се радна заједница подигне за манифестацију у среду, за осам дана. Тиме су ми покидали задњу нит стрпљења и ја сам одлучио да сам реализујем протестну манифестацију. У среду у подне сам за десет минута издиктирао плакат у писаћу машину и наложио да се циркус Круна унајми за следећи дан и то баш четвртак 3. фебруар. Тада је то био бескрајно велик подвиг. Не само да се чинило несигурним да се може напунити тај огроман простор, такође смо се излагали опасности да нас разјуре. Наша редарска чета за овај колосалан простор ни из далека још није била довољна. Ни ја нисам имао никакву праву представу о природи могућег догађања у случају растеривања. Сматрао сам тада да је то много теже у циркуској згради него у нормалној сали. Ипак је то, како се испоставило

било управо обрнуто. У том огромном простору се стварно лакше могло загосподарити четом за растеривање него у збијеним салама. Сигурно је било само једно: сваки на успех је могао да нас уназади за дуго време. Јер би једно једино успешно растеривање једним ударцем уништило наш углед и охрабрило противнике, да оно што им је једном успело стално покушавају. То би могло да доведе до саботаже целе наше даље активности организовања скупова, што би се могло превладати тек након много месеци и након најтежих борби. Имали смо само дан за плакатирање, на име само четвртак. На жалост, већ ујутру је падала киша, и чинио се основаним страх, да ли под таквим околностима многи људи неће радије остати код куће, него да по киши и снегу пожуре на неки скуп, на коме би могло можда бити и убистава и пребијања од стране црвених марксиста. Уопште сам се у четвртак пре подне одједном уплашио, да се просторија ипак не би могла напунити, тиме бих пред радном заједницом ја био онај који би био избламиран, тако да сам, великом брзином издиктирао неколико летака и дао да се одштампају, да бих поподне наложио да се разделе. Они су наравно садржавали позив за посету скупу. Два камиона, која сам дао да се изнајме, су умотана у што је могуће више црвеног, ради упадљивости, на то је позабодено неколико наших застава и на сваком петнест до двадесет партијских другова. Они су добили наређење, да марљиво возе улицама града, бацају летке, укратко, да врше пропаганду за вечерњу манифестацију. То је

било први пут да су камиони са заставама возили кроз град, а да се на њима нису налазили марксисти. Грађанство је журило зато у црвено декорисана кола, украшена и лепршајућим заставама са кукастим крстом, отворених уста, док се у спољним четвртима подизало безброј савијених песница, чији су власници очигледно изгледали разјарени због најновије "провокације пролетаријата". Јер да одржава скупове је имао право само марксизам, баш као и да вози околу на камионима. У седам сати увече циркус још није био добро попуњен. Сваких десет минута сам телефонски обавештаван и био сам прилино узнемирен, јер су у седам сати или у седам и четврт друге сале најчешће биле већ до пола, чак често скоро сасвим пуне. Додуше ово се брзо разјаснило.

Нисам рачунао са огромним димензијама новог простора, са хиљаду особа је свечана сала Хофбројхауса већ изгледала врло лепо попуњена, док их је циркус Круна једноставно прогутао. Једва су се видели. Убрзо потом су дошле повољније вести, и у четврт до осам је она гласила, да је испуњено три четвртине простора и да велике масе стоје испред улаза. Након тога сам кренуо. Два минута после осам сам стигао пред циркус. Пред њим се још увек могла видети гомила људи, делом само радозналци, међу њима и многи наши противници, који су напољу хтели да "сачекају" догађаје. Када сам ушао у огромну халу, обузела ме је иста радост као годину дана пре тога на првом скупу у свечаној сали

минхенског Хофбројхауса. Али тек пошто сам се пробио кроз људске зидине и доспео до подијума, видео сам успех у свој његовој величини, а срце ми је било пуно. Као огромна шкољка лежала је преда мном сала, испуњена хиљадама и хиљадама људи. Чак је и мањет био тотално испуњен. Издато је преко пет хиљада и шестотина карата, а ако би се урачунао укупан број незапослених, сиромашних студената и наших редарствених јединица, могло је бити присутно око шест и по хиљада особа. Тема је гласила "будућност или пропаст", а мени је срце клицало с обзиром на уверење, да немачка будућност стоји ту предамном. Почео сам да говорим и говорио сам око два и по сата, а осећај ми је већ након првих пола сата рекао да ће скуп бити велики успех.

Вежа са свим овим хиљадама појединаца је била успостављена. Већ након првог сата је почео да се прекида аплауз у све већим спонтаним изливима, да би се након два сата смањило и прешао у свечану тишину, коју сам касније тако често доживљавао у овој просторији и која ће сваком појединцу остати сугурно незаборавна. Тада се не би чуло ништа осим дисања ове огромне гомиле људи и тек када сам изговорио и последњу реч, одједном се проломило, да би свој ослобађајући завршетак пронашло у песми "Deutschland uber alles" (Немачка изнад свега), певаној највећим жаром. Још сам испратио како је огромна просторија полако почела да се празни, а огромно море људи се скоро двадесет минута тискало кроз велики средњи излаз. Тек тада сам и ја, пресећан,

напустио моје место, да бих се запутио кући. На овом првом скупу у циркусу Круна у Минхену су направљени снимци. Они боље него речи показују величину манифестације. Грађански листови су донели слике и белешке, али су само поменули, да се радило о "националној" манифестацији, док су на уобичајен начин прећутали приређиваче. Тиме смо по први пут изашли из оквира обичне дневне партије. Више нас се сада није могло заобићи. А да се не би створио утисак, да се код успеха овог скупа ради само о "случајности" да су се људи само склонили у циркус од кише, одмах сам за следећу недељу по други пут заказао манифестацију у циркусу, а успех је био исти. Опет је огромна просторија била препуњена људским масама, тако да сам одлучио да идуће недеље по трећи пут одржим скуп у истом стилу. И по трећи пут је огромни циркус био дупке пун људи, од врха до дна. Након овог увода године 1921. сам повећао још више активност скупова у Минхену. Сад сам прешао на то, да сваке недеље одржавам не само један већ неких недеља и два масовна скупа, у касно лето и касну јесен их је понекад било три. Увек смо се окупљали у циркусу Круна и на наше задовољство смо могли да утврдимо, да су све наше вечери доносиле исти успех. Резултат је био стални пораст броја присталица покрета и велико повећање броја чланова. Такви успеси нису оставили мирнима ни наше противнике. Након што су се, са својом увек колебљивом тактиком, изјашњавали час за терор час за прећуткивање, никако нису могли да ни једним ни

другим, као што су сами морали да признају, спрече развој нашег покрета. Тако су се последњим напором одлучили за терористички акт, да би тиме коначно осујетили нашу даљу активност скупова. Као спољни повод за акцију је искоришћен крајње тајанствен атентат на посланика земаљске скупштине именом Ерхарда Ауера. Реченог Ерхарда Ауера је требало да неко убије увече. То значи да он то стварно није био убијен, али је покушано да се пуца на њега. Невероватно присуство духа као и пословична храброст социјалдемократског партијског вође, међутим, не само да су осујетили дрски напад, већ су и опаке починиоце натерали у срамно бекство. Они су побегли тако журно и тако далеко, да полиција ни касније није више могла да ухвати ни најмањи њихов траг. Овај свакако тајанствени догађај је орган социјалдемократске партије у Минхену искористио, да би на неумерен начин хушкао против нашег покрета и између осталог да се уобичајеном брбљивошћу наговести, шта би ускоро морало да дође. Бринули су се за то, да наше младо "дрвеће" не израсте ка небу, већ да га правовремено укроте пролетерске песнице којима је управљано од стране светског јеврејства.

Скуп у свечаној сали минхенског Хотбројхауса, на ком сам требало ја да говорим, је изабран за коначни обрачун. Дана 4. новембра 1921. сам поподне између шест и седам сати добио прве позитивне вести, да ће скуп свакако бити разјурен, и да се у ту сврху намерава да се на скуп посебно пошаљу велике

радничке масе из неколико црвених (јеврејских) фабрика. Несрећном случају је требало приписати што ово обавештење нисмо добили и раније. Истог дана смо напустили нашу стару поштовану пословницу у Стернекергасе у Минхену, и преселили смо се у нову, то значи, изашли смо из старе, али нисмо могли у нову, јер се у њој још радило. А пошто је и телефон у једној прекинут а у другој још није био уграђен, читава гомила телефонских покушаја да нас се обавести о намераваном растурању, је тога дана била узалудна. То је имало за последицу да су скуп штитиле само врло слабе редарске чете. Била је присутна само једна бројно слаба јединица од шесто четрдесет лица, а алармни апарат још није био тако изграђен, да увече током једног часа доведе довољно појачање. Уз то треба додати, да су нам такве алармантне гласине већ безброј пута допирале до ушију, а да се није десило ништа посебно. Стара изрека, да најављене "револуције" најчешће изостају, се и код нас до тада увек показивала као тачна. Тако се из тог разлога можда није десило све што се тог дана могло десити, да би се са најбруталнијом одлучношћу супротставили растеривању. Коначно, свечану салу минхенског Хотбројхауса смо сматрали (крајње) незгодном за растеривање. Тога смо се више бојали у највећим салама, нарочито у циркусу Круна. Утолико нам је тај дан дао вредну поуку. Касније смо сва питања, то смем да кажем, проучавали научно методички и дошли смо до резултата који су били делимично колико невероватни, толико некако и интересантни, а касније су били од темељног значаја

за организационо и тактичко вођење наших јуришних одељења. Кад сам у четврт до осам дошао у предворје Хофбројхауса, свакако више није могло бити сумње о постојећој намери. Сала је била препуна те стога затворена. Противници, који су се врло рано појавили, су се налазили у сали, а наше присталице највећим делом напољу. Маса ме је чекала у предворју. Дао сам да се затворе врата до велике сале и наложио петсто или шесто четрдесеторици људи да наступе. Младићима сам предочио, да би данас вероватно по први пут по сваку цену морали остати верни покрету, и да ниједан од нас не би смео да напусти салу, осим ако нас мртве не изнесу напоље, ја бих сам остао у сали, и нисам веровао, да би ме и један од њих напустио, али ако бих видео и једног који би се показао као кукавица, онда бих му лично покидао траку и одузео значку. Онда сам их позвао, да и код најмањег покушаја растеривања тренутно навале и да се присете да се човек најбоље брани тако што сам напада. Троструко "Хајл" које је овог пута звучало суровије и жешће него иначе, је било одговор. Онда сам ушао у салу и сопственим очима сам могао да сагледам ситуацију. Седели су збијени унутра и покушавали да ме већ очима прободу. Безбројна лица са загриженом мржњом су била окренута ка мени, док су друга опет, уз подругљиве гримасе, испуштала врло јасне повике. Данас ће "свршити са нама, требало би да припазимо на нашу утробу, најзад ће нам зачепити губицу" и каквих је још све лепих фраза иначе било. Били су свесни своје

премоћи и испипавали су је. Скуп је ипак могао бити отворен и ја сам почео да говорим. У свечаној сали Хофбројхауса сам увек стајао на једном од уздужих прочеља сале, а подијум ми је био пивски сто. Налазио сам се, дакле, усред људи. Можда је ова околност допринела, да је управо у овој сали увек настајало расположење какво иначе нисам могао да нађем ни на једном месту. Испред мене, нарочито лево од мене су седели и стајали гласни противници. То су били савим робусни мушкарци и момци, великим делом из фабрике Мафај, Кунстерманови итд. Дуж левог зида сале су се већ померили сасвим уз мој сто и почели да сакупљају кригле, тј. стално су поручивали пиво и испијене кригле стављали испод стола, дакле скупљали су муницију. Тако су настале целе батерије и тужило би ме, ако би ствар и данас изашла на добро. После отприлике један и по сат толико дуго сам могао да говорим упркос свим упадицама па је скоро било тако као да сам ја постао господар ситуације. Вође трупа за растурање су изгледа то и саме осетиле, јер су били све немирније, чешће су излазили, поново улазили и очигледно нервозно храбрили своје људе. Мала психолошка грешка коју сам починио бранећи се од једне упадице и која ми је, једва да сам изговорио реченицу, допрла до свести, је дала сигнал за општу тучу. Неколико јаросних упадица, па је један човек скочио изненада на столицу и заурлао у салу : "Слобода ... !!!" На који сигнал су борци за "слободу" започели свој рад. За неколико секунди је цела просторија била испуњена људском гомилом која је

урлала и викала, изнад које су, попут хитаца хаубице, летеле безбројне литарске кригле, између тога ломљење ногу столица, прскање врчева, галама, дерање и вика. То је био глуп спектакл. Остао сам да стојим на свом месту и могао сам да посматрам како су моји момци без изузетка испуњавали своју дужност. Ту бих хтео да видим неки грађански скуп. Игранка још није почела, кад су нападе и моје јуришне трупе, јер тако су се звале од тога дана. Као вукови су се у чопорима од осам или десет стално обрушавали на своје противнике и почели да их мало по мало стварно батинама истерују из сале. Већ након пет минута нисам више видео ни једног од њих, који није већ био обливен крвљу. Колико њих сам тек тада стварно упознао, пре свега мог честитог Мориса, мог данашњег приватног секретара Хеса и многе друге, који су већ и сами тешко повређени, стално нападали, док год су могли и да се само држе на ногама. Двадесет минута је трајала паклена галама и свеопшта туча, а онда су противници, који су могли бројати седамсто до осамсто људи, мојих ни пет стотина, највећим делом истерани из сале и изјурени низ степенице као највеће кукавице. Само се у левом задњем углу сале држала још једна велика група и пружала огорчени отпор. Онда су од улаза у салу ка подијуму долетела два хица из пиштоља, па је започела дивљачка пуцњава. Скоро је човеку заклицало срце кад се суочио са таквим освешћавањем старих ратних доживљаја. Више се није могло разликовати ко је пуцао, могло се само констатовати, да се од тог тренутка бес мојих

крвавих младића још више повећао, те су коначно и последњи ометачи надвладани и истерани из сала. Било је прошло отприлике двадесет пет минута, сала је изгледала као да је бомба пала. Многи од мојих присталица су били превијени, други су морали бити одвезени до болнице, али смо ми остали господари ситуације. Херман Есер, који је те вечери преузео вођење скупа, је изјавио: "Скуп се наставља. Реч има референт" и ја сам онда опет говорио. Након што смо већ закључили скуп, изненада се унутра стрмоглавио неки узбуђени и изгубљени полицијски поручник, и дивље машући рукама закрештао у салу: "Скуп је распуштен."

Нехотице сам морао да се насмејем том каскачу за догађајима, права полицијска умишљеност. Што су мањи толико већи морају да бар изгледају. Те вечери смо стварно много научили, а ни наши противници више неће заборавити поуку коју су примили. Од тада па до јесени 1923. године "Минхенер Пост" нам није више најављивао песнице "пролетаријата" ...

ЈАК ЈЕ ЈЕДИНО НАЈМОЋНИЈИ

У претходном делу сам поменуо постојање радне заједнице немачконародних савеза, па бих на овом месту хтео да сасвим кратко појасним проблем ових радних заједница.

Уопштено се под радном заједницом подразумева група савеза који ради олакшања свог рада ступају у изванредан међусобни однос, бирају заједничко вођство веће или мање компетенције и заједно спроводе заједничке акције. Већ из тога произилази, да се овде мора радити о удружењима, савезима или партијама чији циљеви и путеви нису превише удаљени. Тврди се да је то увек случај. На нормалног просечног грађанина делује колико радосно толико умирујуће да чује да су такви савези, тиме што су се нашли у оваквој "радној заједници" најзад открили "заједничко што их повезује" те да потискују "оно што раздваја". При том влада опште уверење да уз овакво уједињавање долази пораст силе, те да ове, иначе слабе групице, тиме изненада постају једна моћ. То је ипак најчешће погрешно! Интересантно је и у мојим очима важно за разумевање овог питања, да се створи јасна слика о томе, како уопште може да дође до стварања савеза, удружења или сличног, који сви тврде да желе да следе исти циљ. По себи и за себе би ипак било логично да један савез брани један циљ, да се по здравом разуму више савеза не бори за исти циљ. Без сумње је онај циљ најпре опазио један

савез. Неки човек на неком месту објављује неку истину, позива на решавање неког питања, поставља циљ и формира покрет који треба да служи остварењу његове намере. Тиме се оснива удружење или партија, која већ према свом програму треба, или да изврши отклањање постојећих мана, или да постигне неко посебно стање у будућности. Чим један такав покрет оживи, тиме практично поседује извесно право приоритета. Било би само по себи разумљиво, да се сви људи, који намеравају да се боре за исти циљ као он, укључе у такав покрет и тиме ојачају његову снагу, да би тако могли боље да служе заједничком послу. Нарочито би свака духовно бодра глава морала да баш ово учлањивање осети као претпоставку за стварни успех заједничке борбе. Стога би логично и уз извесно поштење, од тога много зависи, како ћу касније доказати, за један циљ морао да постоји само један покрет! Чињеници да то није тако, могу се приписати два узрока. Један од њих бих хтео да означим скоро као трагичан, док је други жалостан и треба га тражити у самој људској слабости. Међутим, у најдубљој основи ја у обома видим само чињенице које су погодне да увећају хтење по себи, његову енергију и интензитет, те да овим потхрањивањем делатне снаге људи најзад омогуће решавање проблема који је у питању. Трагичан узрок, зашто се при решавању одређеног задатка најчешће не остаје на једном једином савезу, је следећи: Свако дело великог стила на овој земљи ће, опште узев, бити испуњење жеље, која већ одавно постоји у милионима људи, чежње коју многи

потајно гаје. Да, може да се догоди да векови чежњиво прижељкују решавање одређеног питања, јер уздишу због неподношљивости постојећег стања, а испуњење ове опште чежње се не назире. Народе, који из такве невоље више уопште не нађу ниједно херојско решење, можемо означити као импотентне, док животну снагу народа и опредељење за живот које она још гарантује, сматрамо најочитије доказаним, када му судбина једног дана за ослобађање из велике принуде, или за отклањање горке невоље, или за задовољење немирне, несигурне душе поклони за то обдареног човека, који ће најзад донети дуго жељено испуњење!

У бићу је такозваних великих питања времена, да у њиховом решавању учествују хиљаде, да се многи сматрају позваним, чак, да сама судбина различите предлаже за бирање, да би онда у слободној игри снага победу коначно доделила јачем, способнијем, и поверила му решавање проблема. Тако може бити, да векови, незадовољни формом свог религиозног живота, чезну за новином, те да из те душевне чежње произађу десетине и више људи, који се на основу свог разумевања и свог знања сматрају позваним за решавање ове религиозне невоље, да би се појавили као пророци новог учења, или бар као борци против постојећег. Сигурно ће и овде, на основу природног уређења, најјачи бити одређен за то да испуни велику мисију. Само сазнање да је баш тај један искључиво позван, другима најчешће дође врло касно.

Они се, напротив, сви сматрају равноправним и позваним за решавање задатка, а околина обично најмање може да разликује ко је од њих, способан само за највеће, једино заслужује њену подршку. Тако се током векова чак често у истом временском одељку појављују различити људи, оснивају покрете да би бранили циљеве који су, бар како се тврди, исти или их пак велика маса сматра истима. Сам народ гаји неодређене жеље и има општа убеђења, а да не може тачно да разјасни право биће циља, или сопствене жеље, или чак могућност њиховог испуњења. Трагика је у томе да они људи на сасвим различитим путевима теже истом циљу, а да се не познају, те стога, у најчистијој вери у сопствену мисију, сматрају да су обавезни да без обзира на друге, иду сопственим путем. Да такви, покрети, партије, религиозне групе настају потпуно независно једна од друге, само из општег хтења времена, да би се активирали у истом правцу, је оно, што бар на први поглед изгледа трагично, јер исувише нагиње мишљењу, да би снага, расипана на различите путеве, сажета на један једини, могла да брже и сигурније води успеху. Ово међутим није случај. Већ природа сама својом неумољивом логиком доноси одлуку тако што различитим групама допушта да се међусобно такмиче, и да се боре за победничку палму, па циљу води покрет који је изабрао најјаснији, најближи и најсигурнији пут. Али како би споља требало одредити исправност или неисправност неког пута, ако се не би ослободио пут игри снага, последња одредба одузела доктринарној

одлуци људских свезнадара и предала поузданом доказивању очигледног успеха, који ће коначно, увек дати последњу потврду исправности неког делања!

Уколико дакле, различите групе одвојеним путевима марширају ка истом циљу, онда ће, уколико су сазнале за постојање сличних тежњи, темељитије испитати природу свог пута, ако је могуће исти скратити, и уз напрезања крајње енергије покушати да брже достигну циљ. Тако из овог такмичења произилази васпитавање појединачног борца, и човечанство не ретко за своје успехе има да захвали учењима, која су изведена из зле судбине ранијих пропалих покушаја. Тако у, на први поглед, трагичној чињеници почетног раздора, насталог без свесног учешћа појединца, препознајемо средство којим се коначно постиже најбољи начин рада. У историји видимо да се према схватању већине, оба пута којима се некад могло поћи на решавање немачког питања чији су најважнији репрезентанти били Аустрија и Прусија, Хабзбурговци и Хоенцолерни, од почетка морала бити испољена, према њиховом гледишту требало се уједињеним снагама препустити једном или другом путу. Али онда би се ишло путем на крају значајнијег представника; намера Аустрије, пак, никад није водила немачком Рајху.

А онда је ускрело царство немачког јединства управо из онога што су милиони Немаца крварећег срца осећали као последњи и најстрашнији знак наше

братске неслоге: немачка царска круна је у ствари узета на бојишту код Кенегреца, а не у борбама пред Паризом, како се касније мислило. Тако оснивање немачког Рајха по себи није резултат било ког заједничког хтења на заједничком путу, већ пре резултат свесне, понекад и несвесне борбе за хегемонију, из које борбе је Прусија коначно изашла као победник. А онај ко се у партијско-политичкој заслепљености није одрекао истине, мораће да потврди, да такозвана мудрост човека никада не би донела исту мудру одлуку, какву би коначно остварила мудрост живота тј. слободне игре снага. Јер ко би у немачким земљама пре две стотине година озбиљно и поверовао да би Хоенцолерновска Прусија једном била заметак, оснивач и учитељ новог Рајха, а не Хабзбург? Ко би данас још хтео да порекне, да је судбина тако боље урадила; да, ко би данас уопште могао да замисли Немачки Рајх, који би носио принципе покварене и пропале династије? Не, природни развој је најбољег најзад довео на оно место које му је припадало, иако након стогодишње борбе.

То ће увек бити тако, вечно ће остати тако како је увек било до сада. Стога не треба жалити ако се различити људи дају на пут да би доспели до истог циља: најјачи и најбржи ће на тај начин постати признат и постаће победник. Постоји још један други узрок зашто у животу народа често покрети привидно исте природе покушавају да постигну привидно исти циљ, али различитим путевима. Овај

узрок не само да није трагичан, већ чак баш жалостан. Он лежи у тужној мешавини зависти, љубоморе, честољубивости и лоповских назора које на жалост понекад налазимо уједињене у појединим субјектима човечанства.

Као што се наине, појави човек, који дубоко спознаје невољу свог народа и који, пошто себи коначно разјасни све болести, озбиљно покуша да је уклони, кад утврди циљ и изабере пут који може да доведе до тог циља – онда ситни и најситнији духови постају одмах пажљиви и жустро прате делање овог човека, који је на себе привукао поглед јавности. Баш као врапци који, наизглед потпуно незаинтересовани, а у ствари ипак крајње напети, непрекидно посматрају срећнијег садруга, који је пронашао мрвицу хлеба, да би га у тренутку непромишљености опљачкали, тако и ови људи. Потребно је да неко само пође новим путем, па се већ многе лење дангубе забезекну, и наслуте уносан залагај који би могао бити на крају тог пута. Чим онда пронађу где се он отприлике може наћи, придижу се, да би другим, по могућству бржим путем стигли до циља.

Ако је сада нови покрет основан и ако је примио свој нови програм, долазе они људи и тврде, да се боре за тај исти циљ, али ни за живу главу тако што се искрено уврсте у редове таквог покрета и тако признају његов приоритет, већ покраду програм, и на томе граде сопствену партију. При том су довољно бесрамни, да безбрижној околини гарантују да су већ

много раније желели баш исто као и други, и не ретко им успева да себе тиме поставе на најповољније светло, уместо да оправдано доживе општи презир. Зар није велика дрскост, тврдити погрешно, задатак који је други записао на своју заставу, написати на сопствену, преузети његове програмске смернице а онда, као да је све то сам створио, ићи сопственим путем? Ова дрскост се нарочито показује у томе, да исти елементи који су најпре својим новим творевинама проузроковали расцеп, према искуству, најчешће говоре о неопходности јединства и слоге, тим помисле да су приметили да се предност противника ипак више не може достићи. Таквом поступку треба захвалити такозвани "народни расцеп". Свакако да је стварање читавог низа група, партија итд. означених као народне, године 1918/1919. уследило од стране оснивача сасвим недужно из природног развоја ствари. Из свих њих се већ 1920. као победница полако искристалисала NSDAP. Принципијелно поштење појединачних оснивача се није могло доказати ничим блиставијим до одлуком, код многих заиста вредном дивљења, да јачем покрету жртвују сопствени, очигледно мање успешан, тј. да га распусте или безусловно уврсте у њега. Ово посебно важи за главног борца тадашње Немачко – социјалистичке партије у Нирнбергу, Јулиуса Страјкера. NSDAP и DSP су настале са истим крајњим циљевима, али потпуно независно једна од друге. Најважнији поборник DSP је био, како је речено, тадашњи наставник Јулиус Страјкер у

Нирнбергу. С почетка је и он био чврсто уверен у мисију и будућност свог покрета. Али, како је морао да јасно и несумњиво спозна већу снагу и јачи раст NSDAP, прекинуо је свој рад за DSP и синдикат и позвао своје присталице да се прикључе NSDAP, која је из међусобне борбе произишла као победница, и у њеним редовима се даље боре за заједнички циљ. Лична колико тешка у основи честита одлука. Из тог новог доба покрета није преостао никакав расцеп, већ је часно хтење ондашњих људи скоро потпуно водило такође часном, правом и исправном крају.

Оно што данас означавамо речју "народни расцеп", своје постојање, како је већ наглашено, без изузетка захваљује другом узроку који сам навео: честољубиви људи који пре тога никада нису имали ни сопствене идеје, а још мање сопствене циљеве, осетили су се "позваним" управо у тренутку у ком су видели како успех NSDAP неоспорно сазрева.

Одједном су настали програми који су потпуно преписани из нашег. Браћене су идеје које су преузете од нас, постављани циљеви за које смо се већ годинама борили, бирани путеви којима је NSDAP већ одавно пошла. Покушавали су да свим средствима објасне зашто су били приморани да оснују ове нове партије, упркос NSDAP која је већ одавно постојала; само, што су подметани племенитији мотиви, толико су неистинитије биле оне фразе. У ствари је један једини основ био меридаван: лично честољубље оснивача да играју

улогу којој сопствена патуљаста појава по себи одиста није доносила ништа друго до великог страха да се преузму туђе идеје, страх који је у уобичајеном грађанском животу објашњен и означаван као лупешки и у представама и идејама других тада није било ничега што такав политички клептоман за најкраће време не би сакупио за свој нови подухват.

Они који су тако радили, били су међутим, исти они људи који су онда касније сузног ока дубоко жалили због "националног расцепа" и непрестано причали о "неопходности јединства", у тихој нади, да ће друге ипак моћи да на крају толико насамаре, да би они, уморни од вечитог оптужујућег крика, уз дотад покрадене идеје, лоповима пред ноге бацили и покрете, створене ради њиховог спровођења. Уколико им ово ипак није успевало а уносност нових подухвата, захваљујући минорним духовним размерама њихових поседника није ни одржавала оно што је обећавала, онда су обично у сваком случају давали за мању цену, и били су срећни ако су могли да пристану у неку од такозваних радних заједница. Све што тада није могло да стоји на сопственим ногама, окупљало се у такве радне заједнице; сигурно полазећи од тога да осам кљакаваца, закачених један за другог сигурно дају гладијатора. Али ако се међу кљакавцима налазио заиста један здрав онда му је требала сва његова снага само да би другог одржао на ногама, па је тако на крају и сам окљакавио. Заједнички рад у такозваним радним заједницама треба увек да

посматрамо као питање тактике; ипак не смемо да при том заборавимо следеће принципијелно сазнање: стварањем радне заједнице се слаба удружења никад не преображавају у јака, али једно јако удружење може и хоће не ретко да кроз њих ослаби.

Мишљење, да из спајања слабих група мора да произађе снажан фактор, је нетачно, пошто ће чак мајоритет у свакој форми и под свим претпоставкама према искуству бити распршен у глупости и страшљивости, па је према томе свако мноштво савеза, као што њиме диригује само изабрано вођство од више лица, препуштено страшљивости и слабости. Таквим сједињавањем се прекида слободна игра снага, зауставља борба за избор најбољег и тиме заувек спречава неопходна и коначна победа здравијег и јачег. Такви спојеви су дакле, непријатељи природног развоја, јер најчешће ометају решавање проблема за који се бори, много више него што га потпомажу. Може да се деси, да се из чисто тактичких разматрања, највише вођство неког покрета, које гледа у будућност, за врло кратко време сагласи са сличним савезима о обради одређених питања, па можда предузме и исте кораке. Само ово никад не сме да води овековечењу таквог стања, ако покрет сам не жели да се тиме одрекне своје ослобађајуће мисије. Јер ако се на крају упетља у такво уједињење, губи могућност, а и право да у смислу природног развоја пусти сопствену снагу да потпуно делује, да тако савлада ривале и као

победник досегне постављени циљ. Нек се никад не заборави да се за све стварно велико на овом свету нису избориле коалиције, већ је то увек био успех једног јединог победника! Успеси коалиције већ у природи свог порекла носе клицу распада, чак губитка већ постигнутог. Велике, заиста светски превратничке револуције духовне природе се уопште могу замислити и остварити само као борбе титана усамљених творевина али никада као подухват коалиције. Тако се пре свега народна воља никада неће створити компромисним хтењем народне радне заједнице, већ само челичном вољом једног јединог покрета који се пробио против свих.

ОСНОВНЕ ИДЕЈЕ О СМISЛУ И ОРГАНИЗАЦИЈИ SA - (STURM ABTEILUNG)

("Sturm Abteilung" значи у преводу "јуришни одред-одељење", скраћено SA)

Снага старе државе почивала је на три стуба: монархичкој државној форми, управном телу и војсци. Револуција године 1918. је уклонила државну форму, растурила војску, а управно тело препустила партијској корупцији. Тиме су, међутим, разбијени најважнији ослонци такозваног ауторитета!

Он сам по себи почива скоро увек на три елемента који су у принципу у основи сваког ауторитета. Први основ за стварање ауторитета је увек популарност. Ипак, ауторитет који почива само на овој основи је још споља слаб, несигуран и колебаљив. Сваки носилац таквог ауторитета који се темељи чисто на популарности, мора стога да настоји да побољша основ свог ауторитета и осигура га стварањем моћи. У моћи, дакле, у сили, имамо други основ сваког ауторитета. Он је већ сада дакле битно стабилнији, сигурнији, али нипошто увек снажнији него први. Ако се популарност и сила удруже и ако успеју да преживе заједно извесно време, онда ауторитет може да настане на још чвршћој основи, ауторитет традиције. Када се коначно споје популарност, снага

и традиција – ауторитет се тада може сматрати непоколебивим. Револуцијом је овај последњи случај (ауторитет традиције) потпуно искључен. Да... након револуције више није постојао ауторитет традиције. Са сломом старог царства, уклањањем старе државне форме, уништењем некадашњих амблема државне власти и симбола царства, традиција је нагло срушена. Последица тога је био најтежи потрес државног ауторитета. Чак и други стуб државног ауторитета, сила, више није постојао, човек је био принуђен да растури отеловљење организоване снаге и силе државе – војску!

Да, чак су се нагрижени делови армије морали употребити као револуционарни борбени елементи. Лако су армије фронта додале овом распадању у неједнакој мери, ипак су, што су више славнијих места своје четвороипогодишње јуначке борбе остављале за собом, нагрижене киселином дезорганизације домовине, и завршиле, доспевши у демобилизаторске организације, такође у дар-мар такозване добровољне послушности епохе војничких већа. На такву бунтовну солдатску гомилу која је војну службу схватала у смислу осмочасовног радног времена, свакако се више није могао ослонити никакав ауторитет.

Тиме је одстрањен други елемент (сила - моћ), онај који тек гарантује чврстину ауторитета, а револуција је даље поседовала само првобитни ауторитет, то јест популарност, и почела је да свој ауторитет гради на

томе. Управо ова основа је међутим била изузетно несигурна. Револуцији је додуше успело да једним јединим снажним првим ударцем разбије стару државну грађевину, али у најдубљој основи само зато што је већ ратом уклоњена нормална равнотежа у структури нашег народа.

Сваки народ се може рашчланити на три велике класе: на екстрем најбољег људства на једној страни, доброг у смислу свих врлина, нарочито одликован храброшћу и пожртвованошћу, с друге стране екстрем најгорег људског измета, лошег у смислу постојања свих егоистичких нагона и порока. Између оба екстрема лежи као трећа класа велики, широк средњи слој у коме се не отеловљују ни блиставо јунаштво ни најпримитивнији разбојнички назор.

Времена успона једног народа одликују се, чак егзистирају само кроз апсолутно вођство екстремно најбољег дела. Времена нормалног, равномерног развоја или стабилног стања одликују се и постоје кроз видљиво доминирање елемената средине, при чему су оба екстрема изједначена. Времена слома једног народа се одређују преовлађујућим дејством најгорих елемената. При том је, међутим, вредно помена, да се широка маса, као класа средине, како желим да је означим осетно појављује само онда, када се сама оба екстрема повежу у међусобној борби, али да се у случају победе једног од екстрема увек услужно потчињава победнику! У случају доминирања најбољих, широка маса ће их следити, у

случају успона најгорих у најмању руку им неће пружати отпор, јер се сама класа средине никад неће борити. Рат је у свом четвороипогодишњем догађању нарушио унутрашњу равнотежу ове три класе утолико, да се уз признавање свих жртава средине ипак мора установити да је довео дотле да екстрем најбољег људства скоро потпуно искрвари. Јер, колико је ненадокнадиве немачке јуначке крви проливено у ове четири и по године, је стварно страшно.

Саберимо све оне стотине хиљада појединачних случајева, у којима увек изнова гласи: добровољци на фронт, добровољне патролције, добровољни курири, добровољци за телефонију, добровољци за преласке мостова, добровољци за подморнице, добровољци за авионе, добровољци за јуришне батаљоне итд. Увек и увек изнова током четири и по године уз хиљаду повода добровољци и опет добровољци, и увек видимо исти резултат: голобради младић, или зрео човек, оба испуњени жарком љубављу према отаџбини, великом личном храброшћу или највишом свести о дужности, они су се пријављивали. Десет хиљада, чак сто хиљада таквих случајева се десило, и постепено је ово људство постајало све ређе и ређе. Оно што није погинуло, је или изрешетано до богаља, или се постепено изгубило услед малог преосталог броја. Али размислимо пре свега да је година 1914. читаве армије изградила од такозваних добровољаца који, захваљујући злочиначкој несавесности наших

парламентарних дангуба, нису добили никакву ваљану обуку у миру, па је тако жртвовано непријатељу као немоћна топовска храна. Четири стотине хиљада које су тада пале или обогале у борбама у Фландрији, нису се више могле надокнадити. Њихов губитак је био више него изbacивање простог броја, њиховом смрћу је вага, премало отежана на доброј страни, пожурила у висину, па су више него ранији тежили елементи простоте, подлости и кукавичлука – укратко речено превагнула је маса екстрема лоших.

Још једно је ишло уз то: не само да је на бојним пољима током четири и по године на најстрашнији начин проређен екстрем најбољег, у међувремену се екстрем лошег на чудесан начин конзервирао. Сигурно је на сваког добровољно пријављеног јунака, који се након свете пожртвоване смрти успиње степеницама ка Валхали, долазио кукавица који је врло опрезно окретао леђа смрти, да би се уместо тога више или мање корисно активирао у домовини.

Тако је крај рата показао следећу слику: средњи широки слој нације је платио свој дуг крвавим жртвама по дужности; екстрем најбољих се скоро потпуно жртвовао у узорном јунаштву; екстрем лоших, подржан најбесмисленијим законом с једне стране и непримењивањем члана о рату с друге стране, се на жалост исто тако потпуно одржао. Овај добро конзервирани талог нашег народа је онда

направио револуцију, а могао је да је направи само зато што насупрот њега више није стајао екстрем најбољих елемената ... више није био у животу. Тиме је, међутим, немачка револуција од почетка била само условно популарна ствар. Није немачки народ по себи починио ово дело Каина, већ нечасна фукара његових дезертера, сводника итд. Човек на фронту, он је поздравио крај крваве борбе, био је срећан да опет може да ступи у домовину, да сме опет да види жену и дете. Али са револуцијом самом он интимно није имао никакве везе! Он је није волео, а још мање је волео њене изазиваче или организаторе. У четири и по године најтеже борбе он је заборавио партијске хијене и све њене свађе су му постале стране.

Само је код малог дела немачког народа револуција постала стварно популарна: наиме код обе класе њених помагача, која је као знак препознавања свих часних грађана ове нове државе изабрала руксак. Они револуцију нису волели због ње саме, како неки још и данас погрешно верују већ због њених последица. Само се код ових марксистичких гусара ауторитет заиста само тешко могао трајно ослањати на популарност. А управо је млада република требала ауторитет по сваку цену, ако није хтела да је након кратког хаоса изненада поново прогута моћ одмазде, уједињена од последњих елемената добре стране нашег народа.

Они се тада више ничега нису бојали, они носиоци преврата, него да у вртлогу сопствене збрке сами

изгубе свако тло, те да их изненада зграби гвоздена песница, каква у таквим временима чешће но једном израста из живота народа, и постави их на друго тло. Република се морала консолидовати по сваку цену. Тако је скоро тренутно била принуђена, да поред љуљајућег стуба своје слабе популарности поново створи организацију силе, да би на њој могла да заснује чвршћи ауторитет. Када су матадори револуције у данима децембра, јануара, фебруара 1918/1919. осетили да им тло под ногама измиче, осврнули су се на људе који су били спремни да слабу позицију коју им је нудила љубав њиховог народа ојачају снагом оружја.

"Антимилитаристичкој" републици су тада требали војници. Али пошто је први и једини ослонац њеног државног ауторитета наиме њена популарност, која је била укореењена само у друштву сводника, лопова, провалника, дезертера, забушаната итд., дакле у оном делу народа који морамо да означимо као екстрем лошег, сво врбовање људи који су били спремни да сопствени живот жртвују у служби новог идеала, је у овим круговима било узалудно настојање. Носећи слој револуционарне мисли и спровођења револуције није био ни способан ни спреман да постави војнике за заштиту исте. Јер овај слој ни у ком случају није желео организацију републиканског државног тела, већ дезорганизацију постојећег, ради бољег задовољавања својих инстиката. Његова парола није гласила: ред и изградња немачке републике, већ пљачкање исте.

Тако је крик за помоћ, који су у највећем страху истискивали парламентарци, морао да се изгуби у овом слоју, чак напротив, да изазове одбијање и огорчење. Јер се у таквом почетку осетио слом верности и вере, ипак се у стварању ауторитета који више није почивао само на својој популарности, већ га је потпомагала моћ, наслућивао почетак борбе против за ове елементе једино меродавног у револуцији: против права на крађу и невиђену недисциплиновану владавину хорде лопова и пљачкаша, укратко лоше фукаре која је побегла ван зидина затвора и ослободила се ланаца. Народни парламентарци су могли да позивају колико су хтели, из њихових редова нико није долазио, а само им је противузвик "издајце" одавао схватање оних носилаца његове популарности. Тада су се по први пут нашли спремни многобројни млади Немци, да у служби "мира и реда", како су мислили, поново закопчају солдатски капут, о раме узму карабин и пушку, да би се са навученим челичним шлемом супротставили рушиоцима домовине.

Као добровољни војници, они су се окупљали у слободне корпусе (frei corps) и почињали, док су револуцију љуто мрзели, да исту револуцију штите и тиме практично ојачају. Тако су радили у најбољој намери. Међутим, стварни организатор револуције и њен стварни господар, интернационални Јеврејин, је тада тачно био проценио ситуацију, немачки народ још није био зрео да би се могао увући у бољшевистички крвави глиб, као што им је то успело

у Русији. То је великим делом било због расно све већег јединства између немачке интелигенције и немачког мануелног радника. Даље, због великог прожимања чак и најширих народних слојева са образовним елементима, како је то слично само у другим западноевропским државама, а у Русији је то потпуно недостајало, тако је већ интелигенција сама највећим делом била неруске националности или бар несловенског расног карактера.

Слаби интелектуални горњи слој тадашње Русије се није могао одупрети навали мануелних радника затрованих бољшевичком идеологијом. Духовни а и морални ниво ове последње класе мануелних радника је међутим ипак био страшно низак. Као што је у Русији успело да се необразована гомила у широкој маси, која не зна ни да чита ни да пише, нахушка против танког интелектуалног горњег слоја који са њом није ни у каквој вези, судбина ове земље је била одлучена, револуција успела; од руског аналфабете је тиме направљен беспомоћни роб његових јеврејских диктатора који су са своје стране свакако били довољно паметни да ову диктатуру носе под фразом "диктатура народа". У Немачкој је и следеће дошло уз то: колико је сигурно револуција могла да успе само услед постепеног растурања војске, толико сигурно стварни носилац револуције и растурач војске није био војник фронта, већ више или мање нечасна фукара која се или мувала у домовинским гарнизонима или као "незаменљива" вршила службу негде у привреди. Ова армија је још

појачана десетинама хиљада дезертера који су без посебног ризика могли да окрену леђа фронту. Прави кукавица се у свим временима не плаши наравно ничег више него смрти. Али на фронту дан за даном има пред очима смрт у хиљаду појава. Ако хоћемо да не слабе, колебљиве или чак плашљиве момке уз све то научимо њиховој дужности, онда увек постоји само једна могућност: дезертер мора да зна да његово дезертерство са собом доноси управо оно што он жели да избегне – СМРТ !!! На фронту се може умрети, као дезертер се мора умрети !!! Само таквом драконском претњом сваком покушају бежања испод заставе може се постићи застрашујуће дејство не само за појединца већ и за целину. И ту лежи смисао и сврха законског члана о рату.

Била је то лепа вера да се велика борба за живот народа може извојевати само ослоњен на одржану добровољну верност, рођену из саме спознаје неопходности. Добровољно испуњење дужности је увек одређивало најбоље у њиховом деловању, али не просек. Стога су такви закони неопходни, као на пример они против крађе, који нису створени за оне у принципу часне, већ за неодлучне, слабе елементе. Такви закони застрашивањем треба да спрече да се развије стање у коме би се на крају частан посматрао као глупљи те би се према томе све више долазило до мишљења, да је сврховитије учествовати управо у крађи него гледати празних руку или чак пустити да те покраду. Тако је било погрешно веровати да би се у борби која је према свом људском предвиђању

могла да бесни годинама, могло бити без помоћних средстава, која је искуство многих векова, чак хиљада година приказало као она која у озбиљним временима и тренуцима најтеже нервне напетости слабе и несигурне људе приморати на испуњење њихове обавезе. За ратне добровољне јунаке није, разумљиво, потребан никакав члан закона о рату, али зато за плашљивог егоисту, који у часу невоље његовог народа више цени свој живот него онај целине. Такав један бескарактерни слабић се само применом најоштрије казне може задржати да не попусти свом кукавичлуку.

Кад се људи стално боре са смрћу и недељама без мира морају да истрајавају у рововима испуњеним блатом, уз понекад најгору исхрану, кантонист који постаје несигуран, се не може задржати претњом заробљеништва или чак затвора, већ једино безобзирном применом смртне казне. Јер, према искуству, он у том времену заробљеништво још увек посматра као хиљаду пута пријатније место него бојно поље, јер у затвору његов непроцењиви живот бар није угрожен. Али то што је у рату смртна казна практично укинута, члан о рату, дакле, обезвређен у ствари, страшно се осветио. Армија дезертера се, посебно године 1918. излила напоље и у домовину и потпомогла да се створи она велика злочиначка организација коју смо онда изненада видели пред собом као створитељицу револуције, након 7. новембра 1918. Сам фронт са тиме заправо није имао везе. Само су тежњу за миром осећали наравно сви

његови припадници. А баш у тој чињеници је лежала изванредна опасност за револуцију.

Јер кад су немачке армије након примирја почеле да се приближавају домовини, плашљиво питање тадашњих револуционара је увек било исто : "Шта ће урадити трупе са фронта када дођу? Да ли ће војници то трпети ?"

Тих недеља је револуција у Немачкој бар споља морала изгледати умерено, ако није хтела да се изложи опасности да је неколико немачких дивизија изненада муњевито потуче. Јер да је тада само један једини дивизионар донео одлуку да са верним му дивизијама скине црвене крпе и "револуционарна већа" стави пред зид, да минобацачима и ручним гранатама сломи могући отпор, онда би ова дивизија за, ни четири недеље, нарасла до армије од шездесет дивизија. Од тога су дрхтали јеврејски господари више него од било чега другог. И управо да би се то спречило, морало се револуцији наметнути извесно суздржавање, она није смела одмах да се изроди у бољшевизам, већ је морала, како су ствари сада стајале, да изиграва "ред и мир". Отуда многобројни велики уступци, апел на старо службеничко тело, на старе армијске вође. Били су потребни бар још неко извесно време, а тек кад су "црнци" испунили своју дужност, могло се усудити да им се зада примерени ударац ногом, а република узме из руку старих државних слугу и изручи канцама револуционарних стрвинара. Само тако се смело надати да се стари

генерали и стари државни службеници, да би се евентуални отпор истих унапред смишљено разоружао привидном безазленошћу и благошћу новог стања. Колико је то успело, показала је пракса. Само, револуција није направљена од елемената мира и реда, већ пре од оних побуне, крађе и пљачке. А овима ни развој револуције није одговарао сопственом хтењу, нити им се ток из тактичких разлога могао разјаснити и приказати пожељним. Са постепеним порастом социјалдемократије је ова све више губила карактер бруталне револуционарне партије. Не, као да су идејно били одани и једном другом циљу него револуцији, или да су њихове вође икада имале друге намере, уопште не. Само, оно што је на крају преостало, била је само још намера и тело које више није одговарало за спровођење исте. Са десетомилионском партијом се више не може правити револуција. У таквом покрету се више пред собом нема екстрем активности, већ широка маса средине, дакле, млитавост.

У том сазнању се још за време рата десио познати расцеп у социјалдемократији преко Јеврејина, то значи: Док се социјалдемократска партија, сходно тромости своје масе, као оловни тег обесила на националну одбрану, из ње су извучени радикално-активистички елементи и формирану у посебно борбене нове нападачке колоне. »Независна партија« и »Спартакoв савез« су били јуришни батаљони револуционарног марксизма. Требало је да створе свршену чињеницу, на чије је тло онда могла

да ступи маса социјалдемократске партије која је деценијама за то припремана. Плашљиво грађанство је при том марксизам тачно процењивало и пре свега једноставно презирало. На њега се оно уопште није обазирало, знајући да псећа покорност политичке творевине старе ислужене генерације никада не би била способна за озбиљан отпор. Као што је револуција успела, а главни ослонци старе државе се могли сматрати сломљеним, а армија фронта која је марширала назад, почела да се појављује као језива Сфинга, морало се прикочити у природном развоју револуције; гро социјалдемократске армије је заузео освојени положај, а независни и спартакистички јуришни батаљони су гурнути у страну. Али то није ишло без борбе. Не само да су се активистичке нападачке формације револуције зато што нису биле задовољене, осећале превареним, и саме хтеле да се даље туку, њихово необуздано лармање су господари револуције лично сами желели. Јер, преврат није ни прошао, а већ су у њему привидно била два лагера, наиме: партија рада и мира и група крвавог терора. Али шта је било природније него да наше грађанство одмах, са развијеним заставама уђе у лагер мира и реда? Сада је одједном за болшевице (ове најбедније политичке организације) била дата тако могућност активирања, у којој су, а да се то не мора ни рећи, ипак већ потајно опет пронашле тло под ногама и доспеле до извесне солидарности са моћи коју су мрзеле, али је се још усрдније бојале.

Политичко немачко грађанство је добило високу част да сме да седне за исти сто са сто пута проклетим марксистичким вођама ради сузбијања болшевика. Тако је већ у децембру 1918. и јануару 1919. створено следеће стање: мањина најгорих елемената је направила револуцију иза које су одмах наступиле све марксистичке партије. Сама револуција има привидно умерено обележје, што јој привлачи непријатељство фанатичких екстремиста. Ови почињу да пуцају около ручним гранатама и машинкама, да заузимају државне грађевине, укратко да угрожавају умерену револуцију. Да би се уклонили ужаси таквог даљег развоја, закључено је примирје између носилаца новог стања и присталица старог, да би заједно могли да воде борбу против екстремиста. Резултат је да су непријатељи републике тиме своју борбу усмерили против републике као такве и потпомажу да се савладају они који су и сами, иако са сасвим других гледишта, непријатељи ове републике. Даљи резултат је, међутим, да је тиме коначно скренута опасност борбе присталица старе државе против оних нове. Ова чињеница се не може баш често ни довољно јасно имати пред очима. Само онај ко је схвати, разуме како је било могуће да народу, чијих девет десетина није направило револуцију, седам десетина је одбија, шест десетина је мрзи, на крају једна десетина ипак наметне ту револуцију. Тако су постепено на једној страни искрварили спартакистички борци на барикадама и националистички фанатици и идеалисти на другој, и

управо у оној мери у којој су се оба ова екстрема међусобно уништавала, победила је, као увек, маса средине. Грађанство и марксизам су се нашли на тлу датих чињеница, а република је почела да се "консолидује", што свакако није спречило пре свега грађанске партије да, посебно пре избора, још неко време цитирају монархистичке, да би духовима прошлог времена призвали ниже духове својих присталица, те да би могли да их поново улове. Стварно није било тако. Интимно су сви већ одавно прекинули са монархијом, а нечистота новог стања је почела да користи своје заводљиво дејство и у грађанском партијском лагеру. Обичан грађански политичар се данас угодније осећа у корумпираном глибу републике, него у чистој чврстини која му је још у сећању од прошле државе.

Како је већ речено, револуција је након уништења старе војске била принуђена да за јачање свог државног ауторитета створи нови фактор моћи. Како су ствари стајале, она је могла да га добије само од присталица погледа на свет који је њој у ствари био супротстављен. Само од њих је могло полако да настане ново армијско тело, које се, споља ограничено мировним уговорима, у свом уверењу током времена морало преобратити у инструмент новог схватања државе. Ако пред себе ставимо питање, како је, без обзира на све стварне грешке старе државе које су постале узрок, револуција успела као акција, долази се до резултата: услед окамењивања наших појмова о испуњењу дужности

и послушности и услед кукавичке пасивности наших такозваних државотворних партија! Уз то рецимо и следеће: окамењивање наших појмова о испуњењу дужности и послушности има свој крајњи разлог у нашем потпуно анационалном и увек само чисто државном васпитању. Из тога резултира овде погрешно схватање средства и сврхе. Свест о дужности, испуњење дужности или послушност нису сврха по себи, баш онолико мало као што је држава сврха по себи, већ све треба да буду средства да се заједници душевно и физички једнаких живих бића омогући и обезбеди егзистенција на овој земљи. У часу када се један народ очигледно слама и према свему излаже најтежем тлачењу, захваљујући деловању неколицине пропалица, послушност и испуњење дужности према њима значе доктринарни формализам, чак чисто безумље, док би се са друге стране одбијањем послушности и "испуњења дужности" омогућило спасење народа од његове пропасти. Према нашем данашњем схватању државе, дивизионар, који је својевремено добијао наредбе одозго да не пуца, је радио према дужности, па је тиме исправно што није пуцао, пошто је грађанском свету слепа и формална послушност вреднија од живота сопственог народа.

Према националсоцијалистичком схватању, у таквим тренуцима на снагу не ступа послушност према слабим претпостављеницима, већ послушност према народној заједници. У таквом часу се појављује обавеза личне одговорности према целој нацији. То

што се живо схватање ових појмова изгубило у нашем народу или, боље речено, нашим владама, да би тамо попустило чисто доктринарном је био узрок успеха револуције.

Уз другу тачку би требало приметити следеће: дубљи разлог за кукавичлук "државотворних" партија је пре свега искључивање добро расположеног дела нашег народа из њихових редова, који је искрварио на бојном пољу. Без обзира на то, наше су грађанске партије, које можемо да означимо као једине политичке творевине које су стајале на тлу старе државе, биле уверене да своја гледишта смеју да заступају искључиво на духовном путу и духовним средствима, пошто на примену физичких право има само држава. Не само да у таквом схватању треба видети знак декадентне слабости која се постепено образовала, оно је било и бесмислено у време, у које је политички противник већ одавно напустио ово становиште, и уместо тога сасвим отворено наглашавао, ако је могуће, да своје политичке циљеве хоће да брани и силом. У тренутку када се у свету грађанске демократије, као последица појава исте, појавио марксизам, његов је апел, да се борба води "духовним оружјем", био глупост, која се једног дана морала страшно осветити. Јер је сам марксизам од почетка заступао схватање да примена оружја треба да уследи само према гледишту сврховитости а да право на то увек лежи у успеху. Колико је то схватање исправно, доказано је у данима 7. до 11. новембра. Тада се марксизам ни најмање није

бринуо за парламентаризам и демократију, већ је обома задао смртоносни ударац преко злочиначких гомила које су урлале и пуцале. Да су грађанске организације брбљиваца у истом тренутку биле немоћне, само је по себи разумљиво.

Након револуције, када су се грађанске партије, иако уз измену својих плочица фирме, изненада поново појавиле, а њихове "храбре" вође измилеле из скривености мрачних подрума и прозрених складишта, нису заборавили, као сви представници таквих старих творевина, своје грешке, а такође нису ништа ни научили. Њихов политички програм је лежао у прошлости, уколико се са новим стањем интимно нису већ помирили, циљ им је ипак био, да ако је могуће, учествују у новом стању, а њихова једина оружја су при том као и увек остале њихове речи. Дакле, само су мтели језиком. И након револуције су грађанске партије на јадан начин увек капитулирале пред улицом, јер се сили не може успротивити речима, већ само силом! Кад је требало да се прихвати закон о заштити републике, најпре није постојала већина за то. Само пред две стотине хиљада демонстрирајућих марксиста грађанске "државнике" је обузео такав страх, да су против свог убеђења прихватили закон, у својеврсном страху да ће их у другом случају при напуштању Рајхстага бесна маса претући на мртво име. Што је онда, због прихватања закона, на жалост изостало. Тако је и развој нове државе ишао својим путевима, кад још уопште није било националне опозиције. Једине

организације које су у то доба имале храбрости и снаге да се супротставе марксизму и његовим нахушканим масама су најпре биле добровољачке чете, а касније и организације за самоодбрану, самозаштиту становништва и тако даље, и коначно традиционални савези. Али, зашто и њихово постојање у развоју немачке историје није извршило и само на неки начин уочљиву промену било је због следећег: као што и такозване националне партије нису могле да врше никакав утицај, због недостатка било какве угрожавајуће моћи на улици, тако опет такозвани оружани савези нису могли да имају никакав утицај због недостатка било какве политичке идеје, пре свега сваког стварног политичког циља. Оно што је некада марксизму донело успех, је била замена играча политичког хтења и активности, као и бруталности.

Оно што је националну Немачку искључило из сваког практичног обликовања немачког развоја, је био недостатак комплетне сарадње бруталне моћи са генијалним политичким хтењем. Ма какве природе да је било хтење "националних" партија, оне нису имале ни најмању моћ да бране то хтење, а најмање на улици. Ови савези су имали сву моћ, били су господари улице и државе и нису поседовали никакву политичку идеју и никакав политички циљ, за које би се њихова моћ заузела у корист националне Немачке, или би се могла заузети. У оба случаја је лукавост Јевреја била та која је успела да паметним убеђивањем и јачањем овековечи, а у

сваком случају све више продубљује ову несрећну судбину. Јеврејин је био тај који је преко своје штампе знао да бескрајно спретно лансира идеје "неполитичног карактера" оружаних снага, као што је опет у политичком животу исто тако лукаво стално славио и форсирао "чисту духовност" борбе. Милиони немачких глупака су потом понављали ову глупост, а да нису имали ни благог појма како су тиме практично сами себе разоружали и без одбране се предали Јеврејину. Али, и за ово наравно постоји опет природно објашњење. Недостатак велике новообликујуће идеје у свим временима значи ограничење борбене снаге. Убеђеност у право на примену чак и најбруталнијег онда је увек повезано са постојањем фанатичне вере у неопходност победе превратничког новог уређења на земљи. Покрет који се не бори за такве највише циљеве и идеале стога никада неће посегнути за последњим оружјем. Показивање нове велике идеје је била тајна успеха француске револуције, руска револуција идеји захваљује победу, а фашизам у Италији је само преко идеје добио снагу да један народ на најблаженији начин подреди свеобухватном новообликовању. Грађанске партије за то нису способне. Само, не само да су грађанске партије свој политички циљ виделе у рестаурацији прошлости већ и оружани савези, уколико су се уопште бавили политичким циљевима. Старе тежње удружења ратника и Кифуојзера су у њима оживеле и помогле да се најоштрије оружје које је национална Немачка тада имала политички отупи и пусти да пропадне у плаћеничком служењу

републици. То што су при том саме радиле у најбољем уверењу, а пре свега у најбољој вери, не мења ни најмање несрећно лудило тадашњих поступака. Постепено је марксизам у Рајхсверу, који се консолидовао, добио неопходан ослонац моћи свом ауторитету и почео потом консеквентно и логично да, као сада сувишне, распушта националне оружане савезе који су се чинили опасним. Неке посебно дрске вође које су посматране са неповерењем су дате пред суд и стављене иза решетака.

Са оснивањем NSDAP се по први пут појавио покрет чији циљ није, слично оном код грађанских партија, био у механичкој рестаурацији прошлости, већ у тежњи да се уместо данашњег лудог државног механизма изгради органска народна држава. Млади покрет је при том од првог дана стајао на становишту да своју идеју треба да заступа духовно, али и да се заштита овог заступања, ако је потребно, може осигурати физичким средствима. Сходно његовом уверењу у огроман значај нове науке чини ми се само по себи разумљивим да за постизање циља ниједна жртва не сме бити превелика. Већ сам указао на моменте који обавезују покрет да уколико жели да придобије срце народа, из сопствених редова преузме одбрану од терористичких покушаја противника. Такође је вечно искуство светске историје, да се терор који заступа неки поглед на свет, никада не може сломити формалном државном силом, већ увек једно може да подлегне новом,

другом погледу на свет који поступа исто тако храбро и одлучно. Ово ће осећају чиновничког грађанина у свако доба бити непријатно, а да се тиме чињеница не негира. Државна сила може да гарантује мир и ред само онда када се држава садржајно заштити тренутно владајућим погледом на свет, тако да насилни елементи имају само споредни карактер појединачних зликовачких природа, а не да се посматрају као представници идеје која је екстремно супротстављена државним гледиштима. У таквом случају може држава вековима примењивати највеће мере силе против терора који је угрожава, а на крају ипак неће моћи ништа против њега, већ ће подлећи.

Немачку државу најтеже напада марксизам. У својој 70-огодишњој борби она није могла да спречи победу овог погледа на свет, већ је упркос хиљада година казни затвора и тамнице и најкрвавијих мера које је у безброј случаја одређивала за борце марксистичког погледа на свет који је угрожава, ипак била приморана на потпуну капитулацију. И ово ће нормални грађански државник хтети да порекне, разумљиво је да он не може онда да се убеди. Али држава која је 9. новембра 1918. безусловно пузала пред марксизмом за опроштај, неће сутра изненада васкрснути као његов победник, напротив грађански слабоумци у министарским фотелјама већ данас трабуњају о неопходности да се не влада против радника, при чему под појмом "радници" на уму имају "марксизам". Али тиме што немачког радника идентификују са марксизмом, не

врше само толико плашљиву колико лажну фалсификацију истине, већ покушавају да њеном мотивацијом пред марксистичком идејом и организацијом прикрију сопствени слом. Наочиглед ове чињенице међутим, наиме потпуног покоравања данашње државе марксизму, баш произилази за националсоцијалистички покрет обавеза, не само да духовно припреми победу својих идеја, већ и да сама преузме њихову одбрану пред терором, победом опијене Интернационале. Већ сам описао како се из практичног живота у нашем младом покрету полако формирала скупштинска заштита, како је она постепено попримила карактер одређене редарске трупе и тежила организационом уобличавању. Ма колико да је тада постепено настајућа творевина споља личила на такозвани оружани савез, утолико се мање могла упоредити са њим. Како је већ поменуто, немачке одбрамбене организације нису имале своју одређену политичку мисао. Оне су стварно биле савези за самоодбрану, више или мање сврховите конструкције и организације, тако да су у ствари представљале илегалну допуну дотичним легалним средствима моћи државе.

Њихов добровољачки карактер је једино био заснован природом њиховог формирања и стањем тадашње државе, али им такав наслов никако не пристаје, као слободне борбене формације за слободно, сопствено убеђење. Њега оне нису имале, упркос свом опозиционом ставу појединих вођа и целих савеза против републике. Јер није довољно

бити убеђен у заосталост постојећег стања, да би се могло говорити о убеђењу у вишем смислу, већ оно има свој корен само у знању о новом стању и у унутрашњем уочавању стања чије се достизање осећа као неопходност и за чије остварење се заложити, се сматра највишим животним задатком.

То принципијелно разликује ондашњу редарску трупу тадашњег националсоцијалистичког покрета од свих омањих савеза, да она никако није била или желела да буде слушкиња стања створених револуцијом, већ да се, међутим, борила искључиво за нову Немачку. Ова редарска трупа је на почетку свакако имала само карактер заштите сале. Њен први задатак је био ограничен: састојао се у омогућавању одржавања скупова и говора које би противници, без њих, глатко спречили. Већ тада је васпитавана за слепо извођење напада, јер напад је најбоља одбрана. Како се тада причало у немачким народним круговима, као највиши дух поштовала се једино гумена палица и сила, јер је схватала да се највећи дух може искључити када његовог носиоца умлати гумена палица, као што су заиста у историји не ретко најзначајније умне главе завршиле под ударцима најмањих Хелота. И при том је схватила да није обавезна да преузме заштиту државе која нацији не осигурава заштиту, већ да, напротив, треба да преузме одбрану нације против оних који су претили да униште народ и државу. Након скупштинске битке у минхенском Хофбројхаусу редарска трупа је једном за увек, за трајно сећање на

јуначке и храбре јурише тадашњег малог броја немачких патриота добила име јуришно одељење (Sturm abteilung – скраћено SA). Како већ овај назив каже, тиме она представља само једно одељење покрета. Она је један његов члан, баш као што пропаганда, штампа, научни институти и други само образују чланове партије. Колико је неопходна била њена изградња, нисмо могли да видимо само на тој знаменитој скупштини, већ и при нашем покушају да покрет из Минхена постепено проширимо у осталу Немачку.

Како смо јеврејском марксизму изгледали опасни, он ниједну прилику није пропуштао неискоришћену да сваки покушај националсоцијалистичког скупа угуши већ у зачетку, односно да његово одржавање спречи растеривањем. При том је било само по себи разумљиво да су партијске организације марксизма свих усмерења сваку такву намеру и сваки такав догађај слепо браниле у представничким телима. А шта је требало рећи грађанским партијама које се, и саме умлаћене од стране марксизма, у многим местима уопште нису смеле да усуде да пусте своје говорнике да јавно наступају и које су упркос томе, за потпуно неразумљивим, глупим задовољством пратиле борбу против марксизма које су за нас некако неповољно текле! Увек је само неколицина била спремна да се од слободних делова покори и присили на послушност, као што се то у војсци сматрало разумљивим и природним. Даље се стварно образовање није дало спровести због

смешно малих средстава која су за такву сврху такозваном оружаном савезу стајала на располагању. Најбоље, најпоузданије образовање би међутим, управо морало бити главни задатак такве институције. Од рата је протекло осам година и од тог доба више ниједна генерација наше немачке омладине није плански образована, ипак задатак једног оружаног савеза не може бити да обухвати већ раније образоване генерације, пошто му се иначе одмах математички може приказати када ће последњи члан напустити ову корпорацију. Чак и најмлађи војник из 1918. ће за двадесет година бити неспособан за борбу, а ми се опасном брзином приближавамо том тренутку. Тако ће сваки такозвани оружани савез принудно све више попримати карактер старог ратничког удружења. Ово, међутим, не може бити смисао организације која себе означава као ратничку већ као одбрамбено удружење, и која већ својим именом тежи да изрази да своју мисију не сагледава само у одржању традиције и повезаности некадашњих солдата већ у образовању идеје о одбрани и у практичном заступању ове идеје, дакле у стварању одбрамбеног тела. Овај задатак онда ипак обавезно захтева образовање елемената који до тада још нису били војнички увежбавани, а то је у пракси стварно немогуће. Недељним једносатним или двосатним образовањем се заиста не могу створити војници. При данашњим енормно повећаним захтевима које војничка служба ставља пред појединог човека, је двогодишње службовање можда још довољно, да би

се необразован млади човек преобратио у изученог војника. У рату смо сви пред очима имали страшне последице, које су произашле за младе војнике, нетемељито образоване за ратовање. Добровољачке формације, које су уз безграничну преданост, са жељезном одлучношћу увежбаване петнаест и двадесет недеља, су уз све то на фронту ипак представљале само топовску храну.

Само расподељени у редове искусних старих војника су млади, четири до шест месеци образовани регрути могли дати корисне чланове регименте при томе су их "стари" водили па су постепено урастали у своје задатке. А како безизгледно насупрот тога делује покушај да се без јасне наредбене силе и без опсежних средстава недељним једносатним или двосатним образовањем образује трупa !!! Тиме се можда могу поново осветити стари војници, али се никада млади људи не могу направити војницима !!! Колико би немаран и потпуно безвредан био такав поступак по својим резултатима, може се још посебно доказати чињеницом да је у исто време када је такозвани добровољачки оружани савез на једвите јаде и тешком муком образовао или покушао да образује неколико хиљада по себи добровољних људи у идеји одбране, сама држава је пацифистичко демократском природом свог васпитања милионима и милионима младих људи отимала њихове природне инстинкте и тровала њихово логично отаџбинско мишљење те их тако постепено преобратила у стадо овнова, трпељиво према свакој

самовољи. Како су у поређењу с тим смешни сви напори одбрамбених савеза да своје идеје пренесу немачкој омладини!

Али, скоро још важније је следеће гледиште, због ког сам увек заузимао став против сваког покушаја такозваног војничког оспособљавања на основу добровољног савеза: Претпоставимо да би упркос претходно поменути тешкоћама неком савезу успело да одређени број Немаца годину за годином образује у људе способне за одбрану и то с обзиром на њихово уверење као и њихову телесну способност и оружану обученост, онда би резултат ипак био једнак нули у држави која према својој целокупној тенденцији такво оспособљавање за одбрану уопште не жели, чак директно мрзи, пошто оно потпуно противречи најдубљем циљу њених вођа уништавача државе. У сваком случају би такав резултат био безвредан под владама које нису само делом доказале да им није стало до војне снаге нације, већ које пре свега нису уопште биле вољне да овој снази упуте апел осим једино за подржавање њеног сопственог разорног постојања. И данас је ипак тако, али зар није смешно, за једну регименту хтети војнички образовати неколико десетина хиљада људи у двоструком светлу сумрака, када је држава неколико година раније срамно жртвовала осам и по милиона најбоље обучених војника, не само да се више није њима служила, већ их је као захвалност за њихову жртву чак још изложила псовкама са свих страна!

Жели се дакле, обучити војнике за државну регименту, која је некадашње славне војнике испрљала и испљувала, са груди им стргла ознаке части, одузела им знамења, згазила заставе и омаловажавала њихова остварења?! Зар је ова данашња државна регимента икада предузела само један корак да поново успостави част старе армије, да позове на одговорност њене уништаваче и псоваче? Ни најмање. Напротив, ове последње можемо да видимо како владају на највишим државним службама. Како је речено у Лајпцигу: "Право иде са моћи". Пошто данас ипак у нашој републици моћ лежи у рукама истих људи, који су некада увели револуцију, а ова револуција представља најобичнију велеиздају, чак најбедније лупешко дело немачке историје уопште, не може се заиста наћи ниједан разлог за то да моћ управо ових карактера треба повећати стварањем нове младе армије. Сви разумски разлози у сваком случају говоре против тога. Али какву је вредност ова држава, и после револуције из 1918. године приписала милитаристичком јачању своје позиције, јасно и недвосмислено произилази још једном из њеног става према тада постојећим великим организацијама за самоодбрану. Докле год је требало да се залажу за заштиту плашљивих револуционарних креатура биле су добродошле. Како је међутим, захваљујући расипању нашег народа, опасност за њих изгледала отклоњена, а постојање патриотских оружаних савеза значило националполитичко јачање, биле су сувишне, и

чињено је све да се ти савези разоружају, чак ако је могуће да се они растерају. Историја показује захвалност "кнежева" само у ретким примерима. Али, уопште да рачуна на захвалност револуционарних паликућа, пљачкаша народа и националних издајника, успева само новограђански патриота. У сваком случају, при испитивању проблема, да ли створити добровољне оружане савезе, никада не бих могао да се уздржим од питања: За кога ја обучавам младе људе? У коју ће сврху бити употребљени и када их треба позвати? Одговор на ово истовремено даје најбоље смернице за сопствено понашање. Ако би данашња држава икада посегнула назад за образованим резервама ове врсте, онда се то никад не би десило ради заступања националних интереса напољу, већ увек и само за заштиту силоватеља нације и у земљи пред општим бесом превареног, издатог и продатог народа, а који би се можда једног дана распламсао. Већ из тога разлога SA (Sturm abteilung) NSDAP-а није требало да има никакве везе са милитаристичком, државно-војном организацијом. Она је била средство заштите и васпитања националсоцијалитичког покрета, а њени су задаци били у сасвим другој области него што је то код такозваних оружаних савеза. Она међутим, није требало да представља никакву тајну организацију. Сврха тајних организација може бити само противзаконита. А и тиме се опсег такве организације сам по себи ограничава. Није могуће, нарочито с обзиром на брбљивост немачког народа, да се изгради организација становите величине и да

се она истовремено споља држи у тајности или да се само прикрију њени циљеви. Свака таква намера се хиљадоструко осујети.

Не само да нашим полицијским властима данас на располагању стоји штаб подводача и сличне фукаре који за награду Јеврејина од тридесет сребњака издају оно што могу да пронађу и проналазе шта би се могло издати, сопствене присталице се и саме не би могле натерати на ћутање неопходно у таквом случају. Само сасвим мале групе могу дугогодишњим просејавањем попримити карактер правих тајних организација, ипак би већ мали обим таквих творевина подигао њихову вредност за НС покрет. Оно што нама пак треба јесу не стотина или две стотине одлучних завереника, већ стотине и стотине хиљада фанатичних бораца за наш нови поглед на свет. Не требају нам дакле људи на тајним састанцима, већ у снажним масовним поворкама, а покрету се пут не може ослободити бодежом и отровом (симболи тајних организација) већ пушком, пиштољем и освајањем улице. Јеврејинев марксизам треба да научимо да је будући господар улице немачки националсоцијализам, баш као што ће једном бити и господарем немачке државе! Опасност од тајних организација лежи данас даље још у томе да чланови често потпуно погрешно схвате величину задака па се уместо тога створи мишљење, да би се судбина народа заиста изненада могла у повољном смислу одлучити појединачним убиством. Такво мишљење може да има своје историјско оправдање,

наиме онда, када народ скапава под тиранијом неког генијалног тлачителја, за кога се зна да само његова надмоћна личност гарантује унутрашњу чврстину и страхоту непријатељског притиска. У таквом случају може изненада да из народа искочи пожртвован човек и да смртносни челик гурне у груди омрзнутог појединца. А само ће републиканска дружина малих неваљалаца свесних кривице такво дело сматрати гнусним, док се највећи певач о слободи нашег народа усудио да у свом "Телу" овелича такво дело.

У годинама 1919. и 1920. је постојала опасност да припадник тајних организација поучен великим узорима историје и најежен због бескрајне несреће отаџбине, покуша да се освети на уништавачима домовина верујући да тиме припрема крај невољи свог народа. Али сваки такав покушај је био бесмислица, зато што јеврејинев марксизам уопште и није победио захваљујући надмоћној генијалности и личном значају појединца, већ пре због бескрајне беде и кукавичког затајивања грађанског света. Најстрашнија критика која се може вршити на нашем грађанству, је тврђење да сама револуција није створила ни једну једину главу јединствене величине а оно јој се ипак покорило. Још је разумљиво да се капитулира пред једним Робеспјером, Дантоном или Мараом, али је поразно да се пузи пред мршавим Сајдеманом, дебелим господином Ерцбергером, или једним Фридрихом Ебертом и свим другим безбројним политичким јадницима.

Заиста није постојала једна једина глава у којој би се можда могао видети генијалан човек револуције и тиме несрећа отаџбине, већ су ту биле обичне револуционарне стенице, један руксак јеврејских спартакиста на велико и мало. Неког од њих уклонити са пута је било потпуно неважно и имало је успех једино што је неколицина других, исто тако великих и исто тако жедних крвопија утолико пре дошло на његово место.

Оних година се уопште није могло довољно оштро иступати против схватања које је свој узрок и основу имало у збиља великим појавама историје, али нимало није одговарало тренутном патуљастом добу. И код питања уклањања такозваних велеиздајника треба употребити исто разматрање. Смешно је нелогично убити момка који је одао топ, док ту поред на највишим положајима седе хуље које су продале и издале цео Рајх, на савести имају узалудну жртву два милиона мртвих, морају да одговарају милионима богаља, али при том мирне душе праве своје републиканске полове. Уклонити мале издајнике отаџбине је бесмислено у држави чија влада издајнике отаџбине сама ослобађа сваке казне. Јер се тако може десити да једног дана честитог идеалисту, који за свој народ уклања непоштеног издајника народа, највећи издајници отаџбине позову на одговорност. И ту постоји важно питање: Треба ли пустити да такву једну издајничку малу креатуру уклони опет једна креатура или поштени идеалист и патриота ? У првом случају је успех

сумњив а каснија издаја скоро сигурна; у другом случају ће се мали нитков уклонити и при том неће на коцку ставити само свој живот већ и живот идеалисте који је можда незаменљив и много вреднији од тог ниткова самог.

Иначе је по том питању мој став да не треба обесити мале лопове да би се велике пустило да побегну већ да једном национални суд треба да осуди и погуби неколико десетина хиљада организованих па тиме и одговорних злочинаца новембарске издаје и свега оног што уз то припада. Такав пример ће онда и најмањем војном издајнику једном за увек бити неопходна поука. Све су то разматрања која су ме понукала да стално забрањујем учешће у тајним организацијама, а саму СА сачувам од карактера таквих организација.

Тих година сам националсоцијалистички покрет држао подаље од експеримената чији су извршиоци углавном били дивни, идеалистички усмерени патриоти и млади Немци, чије је дело само њих саме направило жртвама, док судбину отаџбине нису могли нимало да поправе. Ако СА није смела да буде ни милитаристичка оружана организација ни тајни савез, онда су из тог морале да произађу следеће консеквенце:

1.) Њихово образовање је требало да буде извршено не према војним милитаристичким гледиштима већ према партијско-сврховитим. Уколико при том треба

телесно оспособити чланове, главна вредност се не сме ставити на војни егзерцир већ на спортско активирање. Бокс и циу-цитса су ми се увек чинили важнијим него нека лоша, будући ипак само половична обука у гађању. Немачкој нацији би се дало 6.000.000 спортски беспрекорно истренираних тела, сва прожета фанатичним родољубљем или одгојена за највиши одбрамбено-напаачки дух, а национална држава ће од њих, ако је потребно, за мање од две године створити праву армију, бар ће за њу дакле постојати изванстан основ. Она, међутим какве су данас прилике, може да буде само Рајхсвер, а не неки одбрамбени савез, скривен у половичностима. Телесно оспособљавање треба појединцу да убризга уверење у сопствену надмоћ и да му да оно самопоуздање које лежи увек само у свести о сопственој снази. Осим тога треба да га научи оним спортским вештинама које као оружје служе одбрани покрета.

2.) Да би се унапред спречио сваки тајни карактер СА већ величина његовог устројства мора, без обзира на његову у сваком погледу одмах препознатљиву одећу, њему самом показати пут који користи покрету и познат је целој јавности. СА не сме да заседа у тајности већ треба да маршира под слободним небом, да се тиме јасно приведе активности која коначно разара све легенде о "тајним организацијама". Да би га се духовно одбило од свих покушаја да малим заверама задовољи свој активизам, морало је да се од самог почетка, потпуно

посвећено у велику идеју покрета и у задатак да се ова идеја заступа, тако потпуно образује да се хоризонт унапред ширио а човек појединац своју мисију видео не у уклањању неког мањег или већег лупежа, већ у искреном залагању за изградњу нове националсоцијалистичке народне државе. Тиме је, међутим, борба против данашње државе извучена из атмосфере малих акција освете и завере у величину светоназорног рата до коначног уништења јеврејиновог марксизма и његове творевине која разграђује национално ткиво Немачке државе и немачког народа.

3.) Организационо формирање СА као и њено одевање и опремање треба наравно извршити не према узорима старе армије, већ према сврховитости коју одређује његов задатак.

Ова гледишта које су ме руководила у годинама 1920. и 1921. и која сам покушао да постепено убризгам младој организацији су имала успеха, да смо ми до касног лета 1922. већ располагали присталим бројем одреда који су у касну јесен 1922. мало-помало добијали своју посебну, препознатљиву и карактеристичну одећу. Бескрајно значајна за даље обликовање СА била су три догађаја. Велике свеопште демонстрације свих отаџбинских савеза против закона о заштити републике у касно лето 1922. на Кенигсплацу у Минхену. Минхенски отаџбински савези су тада издали проглас који је као протест против увођења закона о заштити републике

позивао на огромну манифестацију у Минхену. И националсоцијалистички покрет је требало да учествује у њој. Затворени марш партије је увело шест минхенских одреда, које су следиле секције политичке партије. У самој поворци су марширале две капеле, а ношено је отприлике петнаест застава. Улазак националсоцијалиста на већ до пола испуњен велики трг, на коме иначе није било застава, изазвао је неизмерно одушевљење.

Ја лично сам имао част да пред масом људи која је бројала шездесет хиљада, могу да говорим као један од говорника. Успех приредбе је био импозантан, посебно зато што је, упркос свим црвеним претњама, по први пут доказано да је и национални Минхен могао да маршира улицом. Црвене републиканске чланове савеза за заштиту, који су покушали да терором навале на марширајуће колоне, су СА одреди за неколико минута растерали са крвавим лобањама. Националсоцијалистички покрет је тада по први пут показао своју одлучност, да убудуће и за себе захтева право на улицу и тако овај монопол отме из руку интернационалним издајцима народа и непријатељима отаџбине, слугама јеврејских интереса.

Резултат тога дана је био више него непобитан доказ психолошке и организационе исправности наших схватања о изградњи СА као чувара манифестације наше политичке воље и нашег програма. Оно је енергично проширено на тако успешно потврдној

основи да је већ неколико недеља касније двоструки број одреда био постављен у Минхену.

Поход на Кобург у октобру 1922. године. "Народни" савези су намеравали да у Кобургу одрже такозвани "Немачки дан". Ја лично сам добио позив за то са напоменом, да би било пожељно, ако бих повео и неку пратњу из разлога безбедности. Овај захтев, који сам у руке добио пре подне у једанаест сати, ми је добро дошао, већ један час касније су биле издате наредбе за посету овом "Немачком дану". Као "пратњу" сам одредио осамсто најбољих људи из СА, које је у око четрнаест одреда требало превести из Минхена посебним возом до градића који је постао баварски. Одговарајуће наредбе су отишле националсоцијалистичким СА групама које су у међувремену биле формиране на другим местима. То је било први пут да је у Немачкој ишао такав један посебан воз. У свим местима у којима су се пењали нови СА људи, транспорт је изазвао највећу пажњу. Многи пре тога никада нису видели наше заставе, њихов утисак је био двојако велик. Када смо стигли на железничку станицу у Кобург, примила нас је депутација вођства свечаности "Немачки дан", која нам је пренела наредбу, означену као "споразум" тамошњих синдиката односно "Независне" (читај јеврејске) Комунистичке партије, садржаја, да у град не смемо да ступимо са развијеним заставама, ни са музиком (повели смо сопствену музику од четрдесет два човека) и не у затвореној поворци. Ове срамотне услове сам одмах глатко одбио, али нисам пропустио

да присутној господи из вођства овог заседања изразим своје чуђење да са овим људима уобичавају да преговарају и да се постижу нагодбе и објаснио сам да ће СА тренутно наступити у одредима и са патриотском звучном музиком и лепршавим заставама умарширати у град. И то се тако и десило.

Већ на тргу код железничке станице нас је примила маса људи која је бројала на хиљаде и која је викала и дерала се: "убице", "бандити", "разбојници", "злочинци" су били имена од миља којима су нас узорни оснивачи немачке републике "љубазно" засипали. Млада СА је одржавала узоран ред, одреди су се формирали на тргу испред железничке станице, и пре свега нису обраћале пажњу на простачке нападе. Страшљиви и преплашени полицијски органи су марширајућу поворку у нама свима сасвим страном граду, одвели не у, како је одређено, наш квартал, стрељану на периферији Кобурга, већ у подрум Хофбројхауса, близу центра града. Лево и десно од поворке се галама пратећих народних маса све више повећавала. Последњи одред није ни савио у двориште подрума, а велике масе су већ покушале да уз заглашујућу вику изврше притисак. Да би се то спречило, полиција је затворила подрум. Пошто је то стање било неиздрживо, пустио сам СА да још једном наступи, она је кратко опоменула и захтевала од полиције тренутно остварање капија. Након дужег оклевања полиција је и попустила. Марширали смо путем којим смо дошли, опет назад, да бисмо доспели до нашег квартира и ту смо се свакако

морало бранити. Пошто се крицима и увредљивим повицима одреди нису могли узнемирити и испровоцирати, заступници "правог" социјализма, једнакости и братства су посегнули за камењем. Тиме је наше стрпљење било при крају и тако је десет минута разорно тукло лево и десно а четврт часа касније се ништа црвено више није могло видети на улицама. Ноћу је дошло до још тежих сукоба. Патроле СА су националсоцијалисте који су били појединачно препадани, проналазиле у грозном стању. Потом се брзо свршавало са противницима.

Већ следећег јутра је црвени (јеврејски) терор, под којим је Кобург годинама патио, био сломљен. Са правом марксистичко-јеврејском неискреношћу је покушано да се лецима "другови и другарице интернационалног пролетаријата" још једном нахушкају на улицу, тако што се, потпуним извртањем чињеница, тврдило да су наше "убилачке банде" у Кобургу започеле "истребљивачки рат против радника". У пола два је требало да се одржи велика "народна демонстрација" на којој се очекивало десетине хиљада радника из целе околине. Зато сам дао, чврсто одлучан, да се са црвеним (јеврејским) терором коначно сврши, у дванаест сати наступа СА, која је у међувремену нарасла на скоро једну и по хиљаду људи, па сам са њом кренуо у марш на тврђаву Кобург, преко великог трга на коме је требало да се одржи црвена демонстрација. Желео сам да видим да ли би се још

једном усудили да нас узнемире. Кад смо ступили на трг, уместо најављених десет хиљада било је присутно само неколико стотина, који су се при нашем приближавању уопште мирно понашали, делимично узмицали. Само на неколико места су црвене трупе, које су у међувремену дошле споља и још нас нису познавале, покушале да нас опет изазову, али им је воља за то зачас темељно одузета. Сада се могло видети како се до тада јако застрашено становништво, уплашено од црвеног јеврејско-марксистичког терора, полако будило, добијало храброст, усудило се да нас повицима поздрави, а увече при нашем одласку на многим местима нам је спонтано клицало.

Изненада нам је железничко особље на жељезничкој станици објаснило да неће возити воз. Потом сам неколицини коловођа саопштио да у том случају намеравам да ухватим црвене буџе које ми падну у шаке и да ћемо се тада баш возити, у ствари намеравамо да у локомотиви и тендеру и у сваким колима поведемо пар десетина "браће" интернационалне солидарности. Такође нисам пропустио да упозорим господу на то, да би возња са нашим сопственим снагама, разумљиво била бескрајно ризикантан подухват и да не би било искључено да сви скупа сломимо вратове и кости у некој жељезничкој несрећи. Радовало би нас, међутим, да онда бар не сами већ у "једнакости и братству" на онај свет отпутујемо са црвеном

господом финансираном од стране тог владајућег интернационалног јеврејства.

Потом је воз кренуо врло тачно и ми смо следећег јутра опет здраво стигли у Минхен. У Кобургу је тиме по први пут од године 1914. поновно била успостављена једнакост грађана пред законом, јер кад се данас неки будалести виши чиновник дрзне да тврди да држава штити живот својих грађана, онда то за тадашње време свакако није важило, јер су грађани у оно доба морали да се бране од представника данашње државе. Значај овог дана се по својим последицама најпре није могао потпуно проценити. Не само да је победничка СА у свом самопоуздању и у вери у исправност свог вођства изванредно уздигнуто, и околина је почела да се нама детаљније бави, а многи су у НС покрету најзад по први пут видели институцију која би вероватно једном била позвана да марксистичком лудилу припреми одговарајући крај.

Само је демократија јадиковала што смо се усудили да не допустимо мирно да нам разбију лобање, већ што смо се у демократској републици усудили да се бруталном нападу уместо пацифистичким песмама супротставимо песницама и штаповима. Грађанска штампа је у принципу била делом бедна, делом проста као увек, а само неколицина искрених новина је поздравила то што је бар на једном месту јеврејско-марксистичким пустахијама коначно осујећен посао. У самом Кобургу је бар део

марксистичког радништва, који се иначе једино морало сматрати заведеним, поучен песницама националсоцијалистичких радника, научио да схвати, да се и ови радници боре за идеале, пошто се, како искуство каже, и бори само за нешто, у шта се верује и шта се воли.

Највећу корист је свакако имала сама СА. Она је тако брзо расла, да је на дан партије, 22. јануара 1923. у посвети заставе већ могло да учествује око шест хиљада људи, а при том су први одреди били комплетно одевени у своју нову одећу. Искуства у Кобургу су управо показала колико је то неопходно и то не само да би се ојачао дух чете већ и да се уведе јединствена одећа СА а да се избегну замене и спречи међусобно препознавање. До тада је носила само траке око руку, сада су уз то дошле винђакне и позната капа. Искуства из Кобурга су и даље имала значаја да смо ишли на то да у свим местима у којима је црвени (јеврејски) терор годинама спречавао сваку скупштину оних који другачије мисле, овај терор плански сломимо и успоставимо скупштинску слободу говора и јавног окупљања. Од сада су се у таквим местима стално окупљали националсоцијалистички батаљони, па је постепено у Баварској као жртва НС пропаганде падао један црвени (јеврејски) центар за другим.

СА се све више упознала са својим задатком, те се све више удаљавала од карактера бесмисленог и животно неважног оружаног покрета и уздигао се до

живе борбене организације за изградњу нове немачке државе. До марта 1923. је трајао овај логичан развој. Онда је дошао догађај који ме је присилио да покрет изведем из његовог досадашњег колосека и извршим преобликовање.

Заузимање Рурске области које је уследило првих месеци године 1923. од стране Француза, је у будућности имало велик значај за развој СА. Ни данас још није могуће, а у националном интересу нарочито није сврховито пред свима причати или писати о томе. Ја могу да се изјасним само толико, пошто је у јавним расправама ова тема већ додирнута и јавност тиме обавештена. Заузимање Рурске области, које нас није изненадило, је дало основану наду да је од сада коначно свршено са кукавичком политиком узмицања, а тиме би одабраним савезима припао сасвим одређени задатак. И СА која је до тада већ обухватала хиљаде снажних младих људи, није смела да избегне ову националну службу.

У пролеће и касну јесен године 1923. је уследило њено преуређење у милитаристичку борбену организацију. Каснији развој године 1923. се, уколико се тицао нашег покрета, великим делом могао приписати њој. Пошто на другом месту у крупним цртама обрадујем развој године 1923., желим овде само да установим да је преформирање тадашње СА, ако претпоставке које су довеле до њеног преуређења, дакле прихватање активног

отпора против Француске, нису биле тачне, са гледишта покрета било штетно. Крај године 1923. је, ма како у први мах изгледао страшан, посматран са вишег увида, био утолико готово неопходнији, пошто је једним ударцем завршио за покрет штетно преуређење СА, које је став немачке владе учинио беспредметним, и тиме створио могућност да се једног дана поново гради тамо где се једном морао напустити прави пут.

Године 1925. новоосновани NSDAP мора сада да опет успостави, образује и организује своје СА према на почетку поменутим принципима. Тиме мора да се опет врати првобитно здравим гледиштима и опет својим највећим задатком треба да сматра да од свог СА створи инструмент за заступање и јачање борбе погледа на свет покрета. Она не сме да трпи да СА спадне ни на неку врсту оружаног савеза ни на тајну организацију, мора пре да се труди да од њега образује гарду од барем минимум сто хиљада људи за националсоцијалистичку па тиме дубоко народну снагу.

ПРОПАГАНДА И ОРГАНИЗАЦИЈА

Година 1921. је за мене и покрет добила посебан значај у вишеструком погледу. Након мог уласка у Немачку радничку партију, одмах сам преузео руковођење пропагандом. Овај фах сам тренутно сматрао далеко најважнијим. Најпре је мање ваљало да се разбија глава о организационим питањима, него да се сама идеја учини доступном што већем броју људи. Пропаганда мора далеко да претекне организацију и да за њу придобије људски материјал за одбрану. И ја сам тада био непријатељ пребрзог и превише педантног организовања.

При том најчешће, због журбе, произилази само мртав механизам, а ретко бива организација. Јер организација је нешто што своје постојање мора да захвали органском животу, органском развоју. Идеје које су обухватиле одређен број људи, ће увек тежити извесном реду, а том унутрашњем формирању припада, јако велика вредност. И овде се, међутим, мора рачунати са слабошћу људи која појединца заводи, да се бар на почетку инстинктивно одупре некој надмоћној глави. Као што се организација одозго механички повуче на доле, постоји велика опасност, да ће једном постављена, али још тачно непозната и можда мање способна глава из љубоморе покушати да спречи уздизање способнијих елемената унутар покрета. Штета која у таквом случају настане, може, нарочито код младог покрета

да буде од кобног значаја. Из тог принципа је сврховитије да једну идеју најпре неко време пропагандистички шири централа па да се постепено сакупљени људски материјал брижљиво претражи и испита на водеће главе. При том ће се понеки пут испоставити да по себи неприметне људе треба уз све то сматрати рођеним вођама. Сасвим погрешно би свакако било, у богатству теоретских сазнања хтети видети карактеристичне доказе за особину вође и способност вође. Супротно је често тачно. Велики теоретичари су само у најређим случајевима и велики организатори, пошто величина теоретичара и програматичара у првој линији лежи у спознању и утврђивању апстрактно исправних закона, док организатор у првој линији мора да буде психолог. Он мора да узме човека онако какав је и мора да га зато познаје. Он не сме ни да га прецени ни да га премало поштује у њеној маси. Напротив, мора да покуша да у подједнакој мери води рачуна о слабости и бестијалности, да би узимајући у обзир све факторе створио творевину, која је као живи организам испуњена најјачом и постојаном снагом и тако погодна да носи идеју и ослобађа јој пут до успеха. Још ређи је, међутим, велики теоретичар и велики вођа. Много пре ће бити агитатор! Многи који научно раде по неком питању не желе радо то да чују, а ипак је то разумљиво. Агитатор који покаже способност да једну идеју посредује широкој маси, мора увек да буде психолог, чак иако би био само демагог. Он ће и тада још увек бити подеснији за вођу него теоретичар, стран

људима, удаљен од света. Јер вођа мора знати покренути масе. Да се обликују идеје, нема баш никакве везе са способношћу вођења. При том је сасвим узалудно свађати се о томе шта је од већег значаја, поставити идеале и циљеве човечанства или их остварити. И овде иде као и често у животу: једно би било потпуно бесмислено без другог. Најлепши теоретски увид остаје без сврхе и вредности, ако вођа не покрене масе ка њој! И обрнуто, шта би сва генијалност и сав полет вође, ако умни теоретичар не би поставио идеале људској борби? Али јединство теоретичара, организатора и вође у једној особи је најређе што се може наћи на овој земљи – ово јединство ствара великог човека! У прво време моје активности у покрету, како је већ примећено, сам се посветио пропаганди. Она је морала да успе, да постепено мало језгро људи испуни новим учењем да би тако одгојила материјал који је касније могао да да прве елементе организације. При том је циљ пропаганде најчешће излазио ван организације. Ако покрет гаји намеру да један свет поруши и на његовом месту изгради нови, онда у редовима његовог вођства мора да влада потпуна јасноћа о следећим принципима: Сваки покрет ће да људски потенцијал који је придобио најпре среди у две велике групе – у присталице и чланове. Задатак пропаганде је да врбује присталице, задатак организације да придобије чланове. Присталица покрета је онај ко се изјасни да је сагласан са његовим циљевима, а члан је онај који се за њих бори. Присталицу за покрет орасположи пропаганда.

Члана подстиче организација да сам суделује у врвовању нових присталица, из којих се онда опет могу образовати чланови. Пошто следбеништво условљава само пасивно признавање једне идеје, док чланство захтева активно заступање и одбрану, на десет присталица ће увек ићи највише један до два члана. Следбеништво има корене само у сазнању, чланство у храбрости да се спознато лично заступа и даље шири. Сазнање у својој пасивној форми одговара већини људи која је трома и кукавичка. Чланство условљава активистичко расположење те тиме одговара само мањини људи.

Пропаганда ће према томе морати да се неуморно брине за то, да идеја задобије следбенике, док организација мора најоштрије да мисли на то да из самог следбеништва само оне највредније учини чланом. Пропаганда стога не треба да разбија главу о значају сваког појединца које је поучила о способности, знању и разумевању или карактеру истих, док организација из масе ових елемената најбрижљивије мора да сабере шта стварно омогућава победу покрета. Пропаганда покушава да целом народу наметне једно учење, организација у свом оквиру обухвата само оне, који из психолошких обухвата само оне, који из психолошких разлога не прете да постану кочница даљег ширења идеје. Пропаганда обрађује целину у смислу идеје и чини је зрелом за доба победе те идеје, док се организација бори за победу трајним, органским и борбено способним уједињењем оних следбеника који се

појављују способним и вољним да воде борбу за победу. Победа идеје ће утолико пре бити могућа, што је обухватније пропаганда обрадила људе у њиховој целини и што је искључивија, крућа и чвршћа организација која борбу практично води. Из тога произилази да број следбеника не може бити довољно велик а да број чланова лакше може бити превелик него премали.

Када је пропаганда цео народ испунила једном идејом, организација може са пуном шаком људи да сноси последице. Пропаганда и организација, дакле следбеници и чланови стоје тиме у одређеном међусобном односу. Што је пропаганда боље радила, утолико организација може да буде мања, а што је већи број следбеника, утолико скромнији може да буде број чланова, и обрнуто: Што је пропаганда гора, за толико организација мора да буде већа, и што мања остане чета следбеника покрета утолико обухватнији мора бити број његових чланова, ако уопште још хоће да се рачуна на успех.

Први задатак пропаганде је придобијање људи за каснију организацију; први задатак организације је придобијање људи за даље вођење пропаганде. Други задатак пропаганде је кварење постојећег стања и прожимање овог стања новим учењем, док други задатак организације мора бити борба за моћ, да би њом постигла коначан успех учења. Најпотпунији успех револуције погледа на свет ће се изборити увек онда када нови поглед на свет по

могућству ови људи науче, и ако је неопходно, касније им се наметне, док организација идеје, дакле покрет, треба да обухвата само оне колико је неопходно потребно за заузимање нервних центара дотичне државе. То другим речима значи следеће: У сваком збиља великом светски превратничком покрету ће пропаганда најпре морати да шири идеју овог покрета. Она ће дакле неуморно покушавати да другима разјасни нове токове мисли, да их дакле превуче на своје тло, или их учини несигурним у њиховом дотадашњем уверењу. Пошто ширење једног учења, дакле пропаганда мора да има кичму, тако ће учење морати да себи да чврсту организацију. Организација добија своја чланове из општег следбеништва које је придобила пропаганда. Она ће утолико брже расти, што се интензивније врши пропаганда, а ова ће опет утолико боље радити што је јача и снажнија организација која стоји иза ње.

Највиши задатак организације је стога да се брине о томе да било какве унутрашње неслоге унутар чланства покрета не доведу до цепања и тиме до слабљења рада у покрету; даље да дух одлучног напада не изумре, већ да се стално обнавља и учвршћује. Број чланова тако не треба да расте у бесконачност, напротив: пошто је само организација беспрекорно енергична и храбра, покрет који своје организацију бесконачно повећава би тиме једног дана морао да ослаби. Организације дакле по броју чланова, који прерасту извесну висину, губе

постепено своју борбену снагу и више нису способни да пропаганду једне идеје одлучно и нападачки подржавају, односно искористе. Што је већа и изнутра револуционарнија једна идеја, утолико ће њено чланство постати активније, јер је са чланском снагом учења повезана опасност за његове носиоце, која се чини погодном да мале кукавичке малограђане држи на одстојању од ње. Они ће се интимно осећати као следбеници али ће одбити да то чланством пред свима признају. Али тиме организација збиља превратничке идеје као чланове добија само најактивније присталице које је придобила пропаганда. Управо у овој природним одабиром зајамченој активности чланства покрета тежи претпоставка исто тако активног даљег пропагирања, истог као и успешне борбе за остварење идеје. Највећа опасност која може да прети једном покрету је чланство, енормно нарасло пребрзим успесима! Јер колико сви кукавички и егоистични људи избегавају покрет док год мора да се горко бори, толико брзо овај уобичава да врбује чланство када је развојем велики успех партије постао вероватан или је већ дошао. Томе треба приписати зашто многи победнички покрети пре успеха, или боље речено пре последњег довршења свог хтења, због необјашњиве унутрашње слабости изненада заостају, обустављају борбу и на крају изумиру. Као последица њихове прве победе су многи лоши, нечасни, а нарочито плашљиви елементи дошли у њихову организацију, тако да ови мање вредни коначно превагну над борбено

снажним и покрет натерају у службу својих сопствених интереса, потисну га на ниво сопствене мале јуначности, и не раде ништа да би довршили победу првобитне идеје. Фанатични циљ је тиме избрисан, борбена снага осакаћена или, како грађански свет у оваквом случају уобичава да врло тачно каже: "У вино је сад дошла и вода". И онда дрвеће свакако не може више да расте ка небу.

Због тога је јако неопходно да покрет из чистог нагона за самоодржањем одмах заустави пријем чланства и надаље само уз крајњи опрез и после најтемељитијег испитивања предузме повећавање своје организације. Он ће само тако моћи да језгро покрета одржи природно свежим и здравим. Мора да се побрине за то да онда искључиво ово језгро само даље води покрету, тј. одређује пропаганду, која треба да води његовом општем признавању те као поседник моћи предузме радње које су неопходне за практично остварење његових идеја.

Из основног корена старог покрета не мора да запоседне само све важне позиције освојене области, већ и да створи комплетно вођство. И то тако дуго док дотадашњи принципи и учења партије не постану фундамент и садржај нове државе. Тек онда се посебном уставу ове државе, рођеном из њеног духа, могу дати узде у руке. Али то се опет најчешће врши само у међусобној борби, пошто је то мање питање људског увида, него игре и деловања снага, која се унапред додуше могу спознати, али се не могу

заувек управљати. Сви велики покрети били они религиозне или политичке природе своје снажне успехе морају да припишу само спознавању и примени ових принципа, али нарочито, сви трајни успеси нису уопште замисливи без узимања у обзир ових закона.

Као вођа пропаганде партије сам се јако трудио не само да припремим тло за величину каснијег покрета, већ да врло радикалним схватањем у овом раду, делујем и на томе да организација добије најбољи људски материјал. Јер што је моја пропаганда била радикалнија и више подржавајућа, утолико је више то плашило слабиће и бојажљиве природе и спречило њихово продирање у прво језгро наше организације. Они су можда остали следбеници, али сигурно не уз гласно наглашавање, већ уз страшљиво прећуткивање ове чињенице. Колико хиљада ми тада није гарантовало, да би по себи били сасвим сагласни са свим, али упркос томе ни под каквим околностима, не би могли бити и нашим чланом.

Покрет би био тако радикалан да би чланством у њему појединца изложио замеркама, чак опасностима, тако да се часном, мирољубивом грађанину не сме узети за зло што бар засад стоји по страни, иако срцем потпуно припада ствари. А то је било тако добро. Да су сви људи који интимно нису били сагласни са револуцијом тада сви и дошли у нашу партију и то као чланови, онда бисмо се данас

могли сматрати само некаквим побожним братством, али не више младим борбено расположеним покретом. Жива и лудо храбра форма коју сам тада дао нашој пропаганди је учврстила и гарантовала радикалну тенденцију нашег покрета пошто су сада заиста и само радикални људи, без обзира на изузетке, били спремни на чланство. При томе је ова пропаганда ипак тако деловала да су нам већ након кратког времена стотине хиљада интимно не само давале за право већ желеле нашу победу, иако су лично били превише плашљиви да би се за то жртвовали или чак приступили.

До средине 1921. године је ова чисто врбујућа делатност, још могла да задовољава и буде од користи покрету. Али су посебни догађаји у касно лето те године показали прикладним да се сада након полако видљивог успеха пропаганде, организација томе прилагоди и изједначи. Покушај једне групе народних фантаста, уз подстицајну подршку тадашњег председавајућег партије, да прибави себи вођство исте, довео је до слома ове мале интриге и на генералној скупштини чланства ми једногласно предао укупно вођство покрета, истовремено је уследило прихватање новог статута, који првом председавајућем покрета преноси пуну одговорност, одлуке одбора начелно ставља ван снаге и уместо тога уводи систем поделе рада који се од тада показивао на најблагословенији начин. Од 1. августа 1921. године сам преузео ову унутрашњу реорганизацију покрета и при том наишао на

подршку низа извршних снага коју сматрам да је потребно да још наведем у посебном додатку. При покушају да се резултати пропаганде примене оријентационо и тиме утврде, морао сам да се обрачунам са низом дотадашњих навика и да уведем принципе које није имала ниједна од постојећих партија нити би их и сама признала. У годинама 1919. до 1920. покрет је уз своје вођство имао одбор који су изабрале скупштине чланова, саме опет прописане законом. Одбор се састојао од првог и другог благајника, првог и другог записничара, и као врх првог и другог председавајућег. Уз то су долазили још и члански архивар и шеф пропаганде. Овај одбор је отеловљавао, ма како то било комично, уствари оно, против чега је сам покрет желео да се најоштрије бори,... наиме парламентаризам! Јер је било по себи разумљиво да се при том радило о принципу, који је од најмање локалне групе преко каснијих округа, котара, земаља до вођства Рајха отеловљавао потпуно исти систем. Било је хитно потребно да се овде једног дана направе промене, ако покрет због лоше основе своје унутрашње организације треба да буде трајно уништен и тиме онеспособљен да једном удовољи својој високој мисији. Седнице одбора о којима је вођен протокол и на којима је гласано већином и донете одлуке, представљале су у ствари парламент у малом, и овде је недостајало свако лично одговарање и одговорност. И овде су владали исти бесмисао и исто безумље као у нашим великим државним представничким телима.

За овај одбор су наименовани записничар и људи за благајну, људи за чланство организације, људи за пропаганду, и за бог зна шта, иначе још, али им је онда пуштено да по сваком појединачном, питању заузму став сви заједно и одлучују гласањем. Дакле, човек који је био за пропаганду је гласао за ствар која се тичала човека финансија, овај је опет гласао о ствари која се тичала организације, а овај опет о ствари која би требало да брине само записничаре итд. Зашто се онда одређивао посебан човек за пропаганду, ако су благајник, записничари, чланови итд. морали да пресуђују у овим будућим питањима, једном здравом мозгу изгледа исто тако неразумљиво, као што би било неразумљиво када би у великом фабричком предузећу увек управници или конструктори других одељења и других грана морали да одлучују о питањима која са њиховим пословима немају баш никакве везе. Нисам се покорио овом лудилу, већ сам након кратког времена изостајао са седница.

Радио сам моју пропаганду и сад доста о томе, и забранио сам уосталом да ма који незналица на том пољу можда покуша да ми се ту умеша. Баш као што се ја, обрнуто, другима не мешам у послове. Када су ми прихватање нових статута и моје наименовање на место првог председавајућег у међувремену дали неопходни ауторитет и одговарајуће право, овај бесмисао је одмах нашао свој крај. Уместо одлука одбора је уведен принцип апсолутне одговорности. Први председавајући је одговоран за комплетно

вођство покрета. Он расподељује снаге одбора које су под њим, као и иначе неопходне сараднике на посао који треба да се обави. Сваки од ове господе је тиме потпуно одговоран за пренете му задатке. Он је подређен само првом председавајућем који мора да се брине о садејству свих, односно мора да избором лица и издавањем општих смерница сам спроводи ово садејство.

Овај закон једне принципијелне одговорности је постепено постао сам по себи разумљив унутар покрета бар што се тиче партијског вођства. У малим локалним групама и можда ће још и у котарима и окрузима годинама потрајати док се ови принципи не прогурају пошто ће се наравно страшљивци и незналице увек бранити против тога; њима ће појединачна одговорност за неки подухват бити увек непријатна; они се осећају слободније и боље, када код сваке тешке одлуке имају залеђину у већини такозваног одбора.

Чини ми се, међутим, неопходним, да против таквог расположења заузем став са највећом оштрином, да не удовољавам кукавичлуку пред одговорношћу те тако, мада тек након дужег времена, постигнем схватање о обавези и умећу вође, које ће у вођство донети искључиво оне који су зато стварно позвани и изабрани. Али покрет који жели да сузбије парламентарно лудило, мора свакако сам да буде слободан од њега. Само на таквој основи он може да добије снагу за своју борбу. Покрет који се у доба

владавине већине у свему и свачему сам начелно усмерава ка принципу идеје вође и тиме условљене одговорности, ће једног дана са математичком сигурношћу превладати досадашње стање и изаћи као победник. Ова идеја је унутар покрета водила комплетној новој организацији истог. А у свом логичном дејству и до оштрог раздвајања пословног дела покрета од општег политичког вођства. Постепено се идеја одговорности протегла на целокупне партијске погоне и принудно довела до оздрављења истих управо у оној мери, у којој су они, ослобођени од политичких утицаја били усмерени на чисто економска гледишта. Када сам у јесен 1919. дошао у тадашњу шесточлану партију, она није имала ни уред ни намештеника, чак ни формуларе или печат, није постојало ништа штампано. Локација одбора је најпре била гостионица у Хемштрасе, а касније кафе на Гаштајгу. То је било немогуће стање. Кратко време након тога сам се покренуо и претражио читаву гомилу минхенских ресторана и гостионица у намери да за партију можемо да изнајмимо неку собу или посебан простор за партију. У некадашњем Стемекерброју у долини се налазила мала засвођена просторија која је раније једном служила државним саветницима Баварске као нека врста гостионице. Сокачић на који је гледао њен прозор је био тако узак да је чак и најсветлијег летњег дана соба остајала суморна и мрачна. То је постао наш први уред. Пошто је најамнина износила месечно само педесет марака (за нас тада огромна сума!) нисмо могли ни да се жалимо када су пре

нашег уласка покидали зидне оплате који су некада биле одређене за државне саветнике тако да је просторија заиста више остављала утисак гробнице неголи бироа. А ипак је то већ био значајан напредак. Полако смо добили електрично светло, још спорије телефон; унутра је дошао сто са неколико позајмљених столица, на крају отворена полица, још касније ормар; два креденца која су припадала гостионичару је требало да служе за чување летака, плаката итд. Дотадашње пословање, то ће рећи вођење покрета седницом одбора која се одржавала једном недељно је била за дуже неодржива. Само службеник кога је покрет плаћао је могао да гарантује текуће пословање. Тада је то било јако тешко. Покрет је још имао тако мало чланова да је била уметност међу њима наћи погодног човека који је уз најмање захтеве за себе лично могао да задовољи најразноврсније захтеве покрета. У једном војнику, мом некадашњем камараду Сислеру, је након дугог тражења пронађен први пословни секретар партије. Најпре је долазио сваког дана између шест и осам сати у наш нови биро, касније између пет и осам сати, коначно свако поподне а кратко потом је био потпуно презаузет, обављао је своју службу од јутра до касно у ноћ. Био је марљив, колико честит, врло поштен човек који је лично уложио сав труд и који је нарочито верно пристајао уз сам покрет. Сислер је са собом донео малу Адлер писаћу машину, која је била његово власништво. То је био први такав инструмент у служби нашег покрета. Партија га је касније стекла плаћањем на

рате. Чинио се неопходним мали благајнички ормар да би се осигурали картотека и чланске књижице од прстију лопова. Набавка није уследила, дакле да би се депоновао велики новац који бисмо тада можда имали. Напротив, све је било бескрајно сиромашно, а ја сам често додавао од мојих малих уштеђевина. Једну и по годину касније је уред био премали па је уследило пресељење у нови локал у Корнелијус штресе. Опет је то била гостионица у коју смо се уселили, само сада више нисмо имали само једну просторију, већ три просторије и уз то велику шалтерску просторију. Тада нам је то изгледало много. Овде смо остали до новембра 1923. године.

У децембру 1920. је уследила куповина »Народног посматрача«. Овај, који се већ према свом имену опште узев залагао за народне ствари, је требало да се преуреди у орган НСДАП. Најпре је излазио два пута недељно, почетком 1923. је постао дневна новина, а крајем августа 1923. је добио свој касније познати велики формат. Тада сам као потпуни новајлија у области новинарства морао да платим и понеку лошу школу. Сама чињеница да су насупрот страшне јеврејске штампе постојале једне једине стварно значајне народне новине, је човека морала да да на размишљање. То је било, како сам и сам у пракси могао да утврдим безброј пута, великим делом због мало рафинираније конструкције такозваних народних подухвата уопште. Они су превише били вођени према гледишту да уверење треба да наступи пре учинка. Сасвим погрешно

становиште, уколико уверење не сме бити ништа спољње већ да управо свој најлепши израз налази у учинку. Онај ко за свој народ ствара истинску вредност показује тиме исто тако вредно уверење, док је други, који само заварава уверењем, а да у стварности не служи корисно свом народу, штеточина сваког стварног уверења. Он оптерећује заједницу својим уверењем. »Народни посмач« је био, како већ име каже, такозвани народни орган са свим предностима, и још више грешака и слабости које су биле чврсто везане за народне оријентације. Колико је частан био његов садржај толико је трговачки немогућа била управа предузећа. И код њега је у основи било мишљење да би се народне новине морале одржавати народним прилозима, уместо оног, да управо у конкурентској борби са другима мора да се пробије и да је непоштено, немарности или грешке пословног вођства предузећа хтети покрити прилозима добро расположених патриота. Ја сам се свакако потрудио да ово стање, које сам брзо спознао у његовом оклевању, отклоним, а срећа ми је при том помогла утолико што ми је допустила да упознам човека који од тада не само као пословни руководилац новина већ и као пословни секретар партије остварио бескрајне заслуге за покрет. Године 1914., дакле на бојном пољу сам упознао (тада још као мог претпостављеног) данашњег генералног пословног секретара партије Маркс Амана. У четири ратне године сам имао прилику да скоро стално посматрам изузетну способност, марљивост и крајњу савесност

мог каснијег сарадника. У касно лето 1921., када се покрет налазио у тешкој кризи, а ја нисам могао више да будем задовољан читавом гомилом намештеника, чак сам са једним доживео најгоре искуство, обратио сам се мом некадашњем камараду из регименте, кога ми је једног дана довео сам случај, са молбом да сада постане пословни секретар покрета. Након дугог оклевања (Аман се налазио на изгледном положају) најзад је пристао, додуше под изричитим условом да никада не треба да да ни једног стражара за некакве незналачке одборе већ да искључиво признаје само једног јединог господара. Неизбрисива је заслуга овог трговачки збиља опсежно образованог првог пословног секретара покрета, што је у партијске послове унео ред и чистоту. Они су од тада остали узорни и до њих није могло доспети ниједно рапчлањивање покрета, а да не говорим да су их погодили. Али као и увек у животу је изузетна способност не ретко је повод за завист и мржњу. То се наравно морало очекивати и у овом случају и стрпљиво се помирити. Већ године 1922. су, опште узев, постојале чврсте смернице како за пословну тако и за чисто организациону изградњу покрета. Већ је постојала комплетна централна картотека која је обухватала све чланове који су припадали покрету. Такође је финансирање покрета доведено на здраве стазе. Текући издаци су се морали покрити текућим приходима, ванредни приходи су се употребљавали само за ванредне издатке.

Упркос тешкоћама времена покрет је тиме, не узимајући у обзир мање текуће рачуне остао скоро без дугова, чак му је успело да стално повећава своје вредности. Радило се као у приватном предузећу: намештени персонал је морао да се докаже остварењем и никако се није могао позивати само на познато "уверење"!

Уверење сваког националсоцијалисте се доказује најпре у његовој спремности, у његовој марљивости и жељи за остварење посла који му је пренела народна заједница. Ко овде не испуни своју дужност, не треба да се хвали неким уверењем, о које се сам уистину огрешује. Нови пословни секретар партије је насупрот свих могућих утицаја, са крајњом енергијом заступао становиште да партијски погони не би смели бити прибежиште нерадних присталица или чланова. Покрет, који се тако оштром формом бори против партијске корупције нашег данашњег управног апарата, мора да свој сопствени апарат одржава чистим од таквих терета. Десио се случај да су у управу новина примљени намештеници који су према свом ранијем уверењу припадали Баварској народној партији али су се, мерено према њиховим остварењима, доказали као одлично квалификовани. Резултат овог покушаја је био опште узев изузетан. Управо овим часним и отвореним признавањем истинског остварења појединца је покрет брже и темељније освојио срца ових намештеника, него што би то иначе био случај.

Они су касније постали добри националсоцијалисти и то су и остали, не само на речима, већ су то доказивали, савесним, вредним и часним радом, који су вршили у служби новог покрета. Само је по себи разумљиво да је добро квалификовани партијски савруг имао предност над исто тако цењеним непартијцем. Нико није добио намештење једино на основу његове партијске припадности! Одлучност, са којом је нови пословни секретар заступао ове принципе и постепено их насупрот свим отпорима спроводио, је била касније од највеће користи за покрет. Само тако је било могуће да у тешко време инфлације, када су пропадале десетине хиљада предузећа, а хиљаде новина морале да се затварају, пословно вођство покрета не само да није заостајало и могло је да испуни своје задатке, већ је »Народни посматрач« све више изграђивао. Тада је ступио у ред великих новина.

Година 1921. је даље имала значај да ми је због мог положаја као председавајућег партије полако успело да и поједине партијске погоне ослободим критике и мешања од толико и толико чланова одбора. То је било важно јер се нека стварно способна глава није могла добити за неки задатак, ако су јој незнанице стално упадале у реч, оне које су све боље разумеле, да би у ствари оставили кобни хаос. Након тега су се додуше ове свезнанице најчешће сасвим скромно повлачиле да би потражиле ново поље за своју контролишућу и инспиришућу делатност. Било је људи који су обузети болешћу да иза свега и свачега

пронађу нешто и који су се налазили у некој врсти сталне бременитости одличним плановима, идејама, пројектима, методама. Њихов најидеалнији и највиши циљ је онда најчешће било образовање одбора који је као контролни орган требало да стручно уходи честит рад других. Како је увредљиво и како ненационалсоцијалистички међутим, када људи који не разумеју неку ствар, стварним стручњацима непрекидно упадају у реч, понеком од ових одборника не долази до свести. Својом сам дужношћу свакако сматрао да тих година све снаге покрета које честито раде и оптерећене су одговорношћу, узмем у заштиту од таквих елемената, да им прибавим неопходну залеђину и слободно поље за њихов рад.

Најбоље средство да се такви одбори који нису ништа радили или су мућкали само практично неспроведиве одлуке, учине нештетним, је свакако било оно, да им се додели било који стваран посао. Било је смешно како се овакав савез безгласно расплинуо и изненада се више није могао наћи. При том мислим на нашу највећу такву институцију, Рајхстаг. Како би сви онда изненада ишчезли када би им се уместо оговарања доделио стваран рад и то рад који би сваки појединачно од ових хвалисаваца требало да обавља са најличнијом одговорношћу. Већ тада сам увек постављао захтев да би се као свуда у приватном животу и у покрету за поједине послове морало тражити тако дуго док се не би нашао очигледно способан и частан службеник, управитељ

или вођа. Њему је онда требало дати безуслован ауторитет и слободу деловања на доле, уз наметање потпуне одговорности на горе, при чему нико не добија ауторитет према подређеним, ко сам није зналац дотичног посла. Током две године сам се пробијао са овим мојим гледиштем, и оно је данас у покрету само по себи разумљиво, бар колико се тиче највишег вођства! Видљиви успех овог става се показао 9. новембра 1923. године. Када сам само четири године раније дошао у покрет није постојао ни печат. А 9. новембра 1923. се партија распала, њена имовина заплена. Она је у бројкама, укључујући све објекте од вредности и новине, износила већ преко сто седамдесет хиљада марака у злату!

СИНДИКАЛНО ПИТАЊЕ

Брзи раст покрета принудио нас је да године 1922. заузмемо став по једном питању, које и данас није још коначно речено. При нашим покушајима да простудирамо оне методе које би најбрже и најлакше могле да прокрче нашем покрету пут ка срцу широке масе, увек смо наилазили на приговор да нам радник све дотле никада неће моћи у потпуности да припадне, док год заступање његових интереса на чисто професионалном привредном плану остане у рукама оних који имају друкчију оријентацију од нас. Овај приговор је наравно био прилично оправдан.

Радник који је радио у неком предузећу није према општем уверењу никако могао да егзистира, ако није био члан неког синдиката. Не само да су тиме његове професионалне радне потребе тиме једино изгледале заштићене, већ се и његов положај у предузећу могао трајно замислити једино ако је био члан синдиката. Мајоритет радника налазио се у синдицираним савезима. Они су уопште узев добили битке за плате и закључили тарифне уговоре, који су осигурали раднику сада одређен доходак. Нема сумње да су резултати тих борби били на добробит свим радницима и морало је код оних честитих људи доћи до грижње савести, ако би у свој џеп ставили од синдиката изборену плату, а да су се сами искључили из те борбе.

Са нормалним грађанским предузимачима тешко се могло говорити о овим проблемима. Они нису имали нити разумевања (или нису хтели да га имају) за материјалну страну питања, нити за моралну. Најзад супротстављали су се њихови тобожњи сопствени привредни интереси већ априори сваком организационом устројству њима потчињене радне снаге, тако да се већ и са тог разлога код највећег броја њих тешко могао да формира неки неоптерећујући суд. Овде је, дакле, неопходно, као што је то често случај, обратити се некоме са стране, који не подлеже искушењу да од мноштва јединичних дрвећа не види шуму. Ти ће онда уз добру вољу имати много лакше разумевања за једну ствар која на овај или онај начин спада у најважније за наш будући живот. Ја сам се већ у првом тому изјаснио о суштини и сврси, као неопходности синдиката. Тамо сам заузео став да док год не дође било државним мерама (које су ипак највећма неплодне) или општим новим образовањем до промене положаја радника, овоме неће остати ништа друго него да, позивајући се на своје право равноправног контрахента у привредном животу, сам заштити своје интересе. Наглашавао сам даље да је таква једна заштита апсолутно у смислу народне заједнице, ако њоме могу да се спрече социјалне неправде која по правилу морају да воде до тешких општењења свеопштег бића једног народа. Изјавио сам надаље да се без даљњег мора поштовати та неопходност, док год међу предузимачима постоје људи који у себи немају осећања не само за

социјалне обавезе, него и за најелементарнија људска права; и из тога сам извукао закључак да када се већ једном прихвати та самозаштита, онда њена форма може да постоји само у организовању радника на синдикалним основама.

На овим општим схватањима није се код мене ни у години 1922. ништа променило. Свакако да је, међутим, морала да се изнађе једна јасна формулација за став према овим проблемима. Није више вредело да се и надаље неко исказује једноставно задовољан сазнањем, него је постало нужно да се из њега извуку практични закључци. Радило се о одговору на следећа питања: Да ли су синдикати нужни? Да ли NSDAP треба и сама да се синдикално активира, или да своје чланове у некаквој форми приведе таквој активности? Какве врсте мора да буде један националсоцијалистички синдикат? Шта су наши задаци и његови циљеви? Како ћемо доћи до таквих синдиката? Верујем да сам сасвим довољно одговорио на прво питање. Како ствари данас стоје, не могу се по моме уверењу синдикати никако заобићи. На против, они спадају у најважније институције привредног живота нације. Али њихов значај није само на социјално-политичком плану, него много више на једном општем национално-политичком. Јер један народ, чије широке масе путем правог синдикалног покрета задобију задовољење својих животних интереса, али истовремено и задовољавајући степен образовања, постићи ће тиме једно изванредно јачање своје

укупне одбрамбене снаге у животној борби. Синдикати су пре свега нужни као темељи будућег привредног парламента, односно сталешких домова. И на друго питање је такође још могуће лако дати одговор. Ако је синдикални покрет важан, онда је јасно да националсоцијализам мора према њему не само чисто теоретски него и практично да заузме став. Додуше, тада је оно тако већ теже разјаснити. Националсоцијалистички покрет, који за циљ свог деловања има националсоцијалистичку националну државу, не сме у сумњи о томе да буде, да све будуће институције те државе морају једном да израсту из самог тог покрета. Највећа је грешка веровати да се одједном из ничега, само чињеницом што се поседује власт, може да спроведе једна реорганизација, без претходног поседовања извесне подлоге у људима, који су пре свега идејно потковани. И овде важи начело да је важније од спољне форме, која се механички веома брзо може створити, увек остаје дух, који попуњава такву једну форму. Наредбодавно може се нрг. веома лако наметнути диктаторски државном организму принцип вође. Он ће међутим само онда заживети, ако се у сопственом развоју сам од понајмањих ћелија постепено формирао и сталним одабиром, које сурова стварност живота непрестано предузима, поприми током многих година за спровођење овог принципа неопходне атрибуте и грађу правога вође... И несме се, дакле, по себи замислити да се одједном из некакве акценташне извуку нацрти за неки нови државни устав и да се он онда силом власти одозго може да

"уведе". Покушати тако нешто се и може, само резултат свакако неће моћи да заживи, него ће то највећма бити мртворођенче. То ме веома подсећа на настанак Вајмарског Устава и на покушај да се немачком народу новим једним уставом подари и једна нова застава, која ни у каквој унутрашњој вези није могла током последњег века да стоји у доживљају нашег народа. И НС држава мора да се строго чува од таквих експеримената. Она може једном да израсте само из већ поодавно постојеће организације. Ова организација мора већ унапред да поседује у себи националсоцијалистички живот, да би коначно створила националсоцијалистичку државу. Као што је већ наглашено, клице за ово морају да леже у привредним коморама у различитим професионалним заступањима, дакле пре свега у синдикатима. Ако би ова каснија заступништва сталежа и централни привредни парламент представљали НС институцију, онда морају те важне клице да буду носиоци НС идеје и схватања. Институције покрета морају се превести у државу, али држава не може одједном из ничега да уврача одговарајуће институције, ако не жели да остане потпуно беживотна творевина.

Већ и из тог највишег становишта мора да НС покрет призна нужност синдикалне активности. Он то надаље мора и због тога, јер једно стварно НС васпитање како послодавца тако и послопримаоца, радника, у смислу обостраног уклапања у заједничке оквире народне заједнице неће уследити теоријским

подукама, апелима или опоменама, већ само свакодневном борбом. На тој борби и само њоме има задатак НС покрет да васпитава поједине велике привредне групе и да их у глобалним становиштима приближи једне другима. Без таквог једног предрада остаје свака нада у настанак једне стварне народне заједнице пуста илузија! Само велики у светским размерама значајан идеал, за који се покрет бори, може постепено да образује онај општи стил, који ће онда једном да назначи изнутра фундирано ново време, а не оно које је споља конструисано. Тако се наш покрет не сме само потврдно и с прихватањем да односи према идеји синдиката као таквој, већ оном безброју његових чланова и присталица да у практичној активности омогући васпитање за долазећу националсоцијалистичку државу.

Одговор на треће питање добија се из претходно реченог. НС синдикат није никакав орган класне борбе, већ орган професионалног представљања. НС држава не познаје никакве "класе" већ у политичком погледу само грађане са потпуно истим правима и сходно томе такође истим општим обавезама, и поред њих држављане, који су у државнополитичком погледу, међутим, потпуно бесправни. Синдикат у НС смислу нема за задатак да окупљањем одређених људи у оквиру једног народног тела исте те преобрати постепено у једну класу, да би онда с њоме повела борбу против других, слично организованих тела у оквиру народне заједнице. Ове задатке никако не можемо да припишемо синдикату по себи, него су

му они такви једино у моменту кад он постане инструмент борбе марксизма. Није синдикат "класноборбен" него је марксизам од њега начинио инструмент за своју класну борбу!

Он (синдикат) је створио једно привредно оружје, које интернационални Јеврејин употребљава за разарање привредних основа слободних, независних националних држава, за уништење њихових националних индустрија и њихове националне трговине и тима за поробљавање слободних народа у служби наднационалног, наддржавног светског финансијског Јеврејства.

НС синдикат има насупрот томе да организационим окупљањем одређених група учесника у процесу народне привреде подигне сигурност националне економије и да јача њену снагу коригирајућим одстрањењем свих оних неповољности, које у својим крајњим последицама деструктивно делују на национално народно тело, живу снагу народне заједнице, а тиме и државе оштећују и најзад привреду доводе до невоља и пропадања. За НС синдикат штрајк тиме није средство за рунирање и потресање националне производње и привреде, него за њен раст и бољи ток путем сузбијања свих оних неповољности, које услед свог несоцијалног карактера ометају способност учинка привреде, а тиме и егзистенцију друштвене целине. Јер, радна способност појединца стоји стално у узрочној вези са општим правним и социјалним положајем, који он

има у привредном процесу и само из тога резултирајућег сазнања о нужности успешности овога процеса и у његову сопствену корист.

Националсоцијалистички послопримац, дакле радник, мора да зна, да процват националне економије значи његову сопствену материјалну срећу. НС послодавац мора да зна, да су срећа и задовољство његових радника претпоставка за егзистенцију и развитак његове сопствене привредне величине. НС послопримац и НС послодавац су оба овлашћеници и водитељи целокупне народне заједнице. Високи степен личне слободе, који се њима у њиховом деловању притом даје, објашњава се чињеницом да искуствено радна способност појединца више расте при најширим давањима слободе, него принудом одозго и да је он надаље способан да спречи да се онај природни процес одабира, који треба да унапреди најмарљивије, најспособније и највредније у неку руку не осујети. За НС синдикат је стога штрајк једно средство, које се сме само онда толико дуго примењивати и свакако мора примењивати, док год не егзистира једна НС народна држава. Он, штрајк наравно треба да преузме уместо масовне борбе обеју великих група: послодавства и послопримства (која у својим последицама као смањење производње увек народну заједницу у целини оштећује!) правну бригу и правну заштиту свих! Привредним коморама самим припада обавеза за одржање у погону народне привреде и за отклањање за њу штетних недостатака

и грешака. Оно што се данас борбама милиона избори мора једном да нађе своје решење у коморама сталежа и у централном привредном парламенту. Тиме више неће насртати једни против других предузимаштво и радници у надничким и тарифним борбама, који обема групама наносе штету у њиховој економској коегзистенцији, него ће заједнички да решавају те проблеме на вишем месту, где изнад свега мора да светли добробит народне заједнице и државе. И овде, као и увек и свугде, има да важи неоториво начело да је на првом месту отаџбина, а онда партија. Задатак НС синдиката је образовање и припрема за сам овај циљ, који онда гласи: Заједнички рад свих на одржању и обезбеђењу нашег народа и његове државе, одговарајући појединцу урођеним и путем народне заједнице образовањем датим способностима и снагама.

Четврто питање: Како ћемо доћи до таквих синдиката? Изгледало је својевремено као најтеже за одговор. Уопште је увек лакше предузети једно заснивање у некој Новој земљи него на старом подручју, на коме већ егзистира слично заснивање. У једном граду у коме још нема радње одређене врсте, лако се може она отворити. Теже је, ако се већ ту налази слично предузеће, а најтеже, ако су притом дати услови, под којима само једно може да успева. Јер овде се оснивачи налазе пред задатком не само да уведу своју сопствену радњу, него они морају, да би могли опстати, ону до сада у месту већ постојећу,

да униште! Један НС синдикат је поред других, већ постојећих синдиката бесмислен! Јер и он се мора осећати прожет својим задацима свога погледа на свет и из тога рођеним обавезама за нетрпељивост према другим сличним или чак и непријатељским творевинама и за потврђивање и истицање искључиве неопходности свога постојања. И овде не постоји никакво саморазумевање и споразумевање и никакав компромис са сродним опредељењима, већ једино одржање (опстанак) апсолутно јединачног сопственог права. Постојала су сад само два пута да се доспе до таквог једног развоја: 1.) могу се основати сопствени НС синдикати, па да се онда постепено ступи у борбу против интернационалних (јеврејских) марксистичких синдиката; или се могло под 2.) продрети у марксистичке синдикате и покушати их изнутра испунити новим духом, односно претворити их у инструменте нове светске НС идеје. Против првог пута биле су следеће дилеме: Наше финансијске тешкоће биле су у оно време још увек толико знатне, средства која су нам била на располагању сасвим безначајна. Све више растућа инфлација је још и тиме отежавала положај, да је у тим годинама једва могло бити речи о прихватљивој користи синдиката за свог члана. Поједини радник тада, гледано с тог становишта, није имао никакав разлог да уплаћује прилоге у синдикат. Већ и постојећи марксистички синдикати били су скоро пред сломом, све док им генијалном рурском акцијом господина Цуно-а одједном нису милиони пали у наручје. Овај такозвани "национални"

канцелар Рајха се мирно може означити као спасилац марксистичких (јеврејских) синдиката. С таквим финансијским могућностима ми тада нисмо могли да рачунамо; и није се могао нико привући да ступи у један нови синдикат, који услед своје финансијске немоћи није био у стању да понуди ни оно најмање.

С друге стране морао сам се безусловно опирати томе да се у таквој једној новој организацији ствара ухлебљење за мање или више велике духове. Уопште је питање личности играло најзначајнију улогу. Тада нисам имао ни једну једину главу, којој сам могао да поверим решење таквог једног огромног задатка. Ко је у оно време заиста могао да разори марксистички синдикат да би на место такве институције уништавајуће класне борбе могао да допринесе победи идеје националсоцијалистичког синдиката, тај би спадао у сасвим велике људе нашег народа, и његова биста би једном морала да остане за потомство у Валхали у Регенсбургу. Али ја нисам знао ни једну умну главу која би одговарала таквом постаменту.

Сасвим је погрешно у том погледу заваравати се чињеницом да су и интернационални синдикати такође располагали само просечним главама. То у ствари ништа не говори, јер ништа друго и није било него што се оно једном створило. Данас мора НС покрет да се бори против једне одавно постојеће гигантске и до танчина изграђене и разрађене

циновске организације. Освајач међутим мора увек да буде генијалнији него бранилац, ако жели да овога покори. Марксистичком тврцавом могу данас свакако да владају обични буздовани, али њу освојити може само она величина која располаже дивљом енергијом и генијалном способношћу. Ако се такав један не нађе бесмислено је поигравати се судбином, а још је луђе, да се с недостатком заменом покуша ствар да савлада. Овде је важно користити искуство да је много у животу боље једну ствар неко време напустити, него је у недостатку подесних снага само половично или слабо започињати. А к томе још треба придодати друго једно промишљање које нипошто не би смело да се означи као демагошко. И онда као и данас још поседујем недвосмислено убеђење да је опасно једну велику политичко-идејну борбу сувише рано повезивати с привредним стварима. То посебно важи код нашег немачког народа. Јер овде би у таквом једном случају привредно рвање сместа однело енергију с политичке борбе. Чим би људи спознали да својом штедљивошћу рецимо могу да си приуште и какву кућицу, сместа би се просто посветили том задатку и не би више уопште нашли времена за политичку борбу против оних, који већ овако или онако и иначе намеравају да им отму уштеђене новце (овде А.Х мисли на јеврејске банке). Уместо у политичкој борби истрајавати на задобијеним увидима и убеђењима, посвећују се они онда само више својим "селидбеним" мислима и на крају најчешће седе између свих столица. НС покрет је данас на почетку

своје борбе! Он сад мора највећма тек да формира слику свог погледа на свет и да је доврши. Он мора свом својом енергијом да се бори за спровођење својих великих идеала и један успех се само онда може замислити када се сва снага без остатка стави у службу те борбе.

Револуција новембра 1918. није била потекла од синдиката него се спроводила против њих. А немачко грађанство не води за немачку будућност никакву борбу јер ту будућност замишља и погрешно види осигурану искључиво у растућем расту привреде. На основу тих искустава треба да учимо, јер и код нас такође неће ићи друкчије. Што више ми целокупну снагу нашег становништва окупљамо у политичку борбу, тим пре ћемо смети да рачунамо на успех на целој линији фронта, а што се ми више опет превремено оптерећујемо са синдикалним, стамбеним и сличним проблемима, тим ће мања бити корист за нашу ствар узето у целини. Јер ма колико да су важне те потребе ипак ће њихово испуњење тек онда у целом обиму наступити, када већ будемо у ситуацији, да у службу тих размишљања ставимо јавну власт. Све дотле ће иначе ти проблеми тим више наш покрет паралисати, што се он раније буде тиме бавио и што јаче тиме буде његова идејна воља слабљења. Могло би онда лако да дође до тога да синдикални моменти управљају политичким покретом, уместо да поглед на свет повуче синдикат на своју стазу. Стварна корист како за покрет тако и за наш народ уопште може, међутим, само онда да

настане из једног НС синдикалног покрета, ако је он идејно већ толико снажно испуњен нашом национал-социјалистичком идејом, па више не постоји опасност да западне у марксистичке колотечине. Јер један НС синдикат, који види своју мисију само у конкуренцији против марксистичког, био би гори него никакав. Он мора да објави рат марксистичком синдикату не само као организација, већ пре свега као идеја! Он мора у њему да буде замена навеститеља класне борбе и класне идеје и треба да на место тога постане заштитник професионалних интереса немачких грађана.

Сва ова становишта говорила су онда, а говоре и данас против оснивања сопствених НС синдиката, осим да се изненада појави неки великан који би одаслан од судбе био баш за решење овог проблема позван. Постојале су, дакле, само две могућности: или да се својим партијским друговима препоручи да иступе из синдиката, или да остану у дотадашњим, да би тамо дејствовали што деструктивније против тих марксистичких синдиката. Ја сам углавном препоручивао овај последњи пут као најплодотворнији. Нарочито у годинама 1922/23. могло се то чинити без даљњег, јер финансијска корист коју је за време инфлационог времена синдикат услед младости нашег покрета од још не тако веома бројног чланства могао из његових редова да црпе, била је равна нули. Штета је за синдикате међутим била веома велика, је су националсоцијалистичке присталице биле њихови

најжешћи критичари и тиме њихови унутрашњи разбијачи. Сасвим сам одбијао онда оне експерименте, које су већ априори у себи претили неуспехом. Сматрао сам то једним злочиним да се једном раднику од његове ништавне зараде одузме толико и толико за једну институцију о чијој користи за њено чланство нисам поседовао нарочито убеђење. И кад једна нова политичка партија једног дана и опет ишчезне, онда је то једва некаква нова штета, већ скоро увек корист и нико нема било каква права, да над тиме кука. Али ко уплаћује у један синдикат, има права на испуњење противуслуга које су му обећане. Ако се о томе не поднесе рачун, онда су махери таквог једног синдиката варалице, или барем лакомислени људи, које се мора привести одговорности! Према тим гледањима смо ми и деловали у години 1922. Други су изгледа друкчије поимали те су основали своје синдикате. Они су нам пребацивали непостојање нечега таквог као видљиви знак нашег погрешног и ограниченог увида у ствари. Само, није трајало баш дуго, док та оснивања поново не ишчезнуше тако да је коначни резултат био као и код нас. Само опет с једном разликом: што се ми нисмо преварили, нити нас саме нити друге!

НЕМАЧКА ПОЛИТИКА САВЕЗНИШТВА НАКОН РАТА

Сметеност спољнополитичког вођства Рајха у постављању принципијелних смерница за сврховиту политику савезништва не само да се наставила након револуције, већ је и надмашена. Јер ако су се пре рата у првом реду опште политичке збрке појмова могле сматрати узроком нашег погрешног вођења државе напољу, онда је то након рата могао бити недостатак искреног хтења.

Било је природно да кругови који су кроз револуцију своје деструктивне циљеве коначно видели постигнутим, нису могли имати интерес па политику савезништва чији је крајњи резултат морао бити поновно успостављање слободне немачке државе. Не само да би такав развој противречио унутрашњем смислу новембарског злочина (црвене револуције) не само да би он прекинуо или чак окончао интернационализацију немачке привреде и радне снаге: и политички ефекат унутра као последична појава спољнополитичке борбе за слободу би за ослонце данашњих силника Рајха у будућности био кобан. Ни уздизање једне нације без претходне национализације исте се не може замислити, као што обрнуто, сваки моћан спољнополитички успех нужно одаје дејства у том смислу. Свака борба за слободу води према искуству до уздизања

националног осећања, самосвести али тиме и до општрије осетљивости према антинационалним елементима и исто таквим тежњама. Стања и лица која су се у мирним временима трпела, чак се није обраћала пажња на њих, у периодима узбурканог националног одушевљења не наилазе само на одбијање, него на отпор који не ретко постаје њихова коб. Сетимо се само нпр. општег страха од шпијунирања који изненада проваљује при избијању ратова на врхунцу људских страсти, и води до најбруталнијих, понекад чак неправедних прогона, иако свако самом себи може да каже да ће опасност од шпијуна у дугим годинама мира бити већа, иако из природних разлога не наилази на општу пажњу у истом обиму. Фини инстинкт државних паразита, испраних на површину новембарским догађајима, већ из тог разлога у ослободилачком покрету нашег народа, потпомогнутом паметном политиком савезништва и у тиме условљеном расламсавању националних страсти слуги могуће уништење сопственог злочиначког битка... Тако постаје разумљиво зашто су владајућа места, која одлучују од 1918., заказала у спољнополитичком погледу, а руководство државе скоро увек плански радило против стварних интереса немачке нације. Јер оно што би на први поглед изгледало непланско, при ближем посматрању се разоткрива само као консеквентно праћење пута на који је новембарска револуција 1918. по први пут пред свима ступила.

Наравно да се овде мора направити разлика између одговорних или боље "треба да буду одговорних" вођа наших државних послова, просека наших парламентарних политиканата и великог ступидног стада нашег попут оваца трпељивог народа. Једни знају шта желе. Други саучествују или зато што знају или зато што су превише плашљиви да се безобзирно супротставе оном што препознају и осете као штетно. Остали се, међутим покоравају из неразумевања и глупости.

Докле год је Националсоцијалистичка немачка радничка партија имала само обим малог и мало познатог удружења, спољнополитички проблеми су у очима неких присталица могли имати подређен значај. То нарочито стога, што је управо наш покрет увек принципијенло заступао и мора да заступа да спољна слобода није дата ни са неба ни земаљским силама као поклон, већ је више само плод унутрашњег развоја снага. Само отклањање узрока нашег слома као и уништење искориставача истог може да створи претпоставку за спољну борбу за слободу. Већ се дакле може разумети када је са таквих становишта у прво доба младог покрета вредност спољнополитичких питања умањена насупрот значаја тих унутрашњих реформаторских намера. Као што је оквир малог безначајног удружења проширен и коначно срушен, а млада творевина добила значај великог савеза, већ се показала неопходност да се према питањима спољнополитичког развоја заузме став. Требало је

утврдити смернице које не само да нису противречиле фундаменталним гледиштима нашег схватања света, већ су чак представљале израз овог начина посматрања. Управо из недостатка спољнополитичке обучености нашег народа произилази обавеза за млади покрет да појединим вођама као и широкој маси преко далекосежних смерница пренесе форму спољнополитичког мишљења која је претпоставка за свако практично спровођење спољнополитичких припрема, које се некад одвијало, за рад на поновном задобијању слободе нашег народа као и стварног суверенитета Рајха.

Битан принцип и мото, који увек мора да нам буде пред очима при процењивању овог питања, је тај, да је и спољна политика само средство сврхе, а сврха искључиво унапређење наше сопствене народности. Не може се извести спољнополитичко разматрање са другог гледишта него са овог: користи ли то нашем народу сада или у будућности, или ће му то бити штетно? То је једино меродавно мишљење које је могло да важи при обради овог питања. Партијско-политичка, религиозна, хумана, уопште сва остала гледишта се потпуно искључују.

* * *

Ако је пре рата задатак немачке спољне политике био обезбеђење исхране нашег народа и његове деце на овој земљиној кугли, припремањем путева који су

могли да воде овом циљу, као и задобијање тада потребних помоћних снага у форми сврсисходних савезника, онда је Он данас исти само са том разликом: пре рата је важило да се служи одржању немачке народности, узимајући у обзир постојећу снагу независне државне моћи, данас важи да се народу најпре опет да снага у форми слободне државе моћи која је претпоставка за касније спровођење практичне спољне политике у смислу одржања, унапређења и исхране нашег народа за будућност. Другим речима: циљ данашње немачке спољне политике треба да буде припрема за сутрашње поновно освајање слободе. При томе се исто увек пред очима мора задржати фундаментални принцип - могућност да се за народност поново освоји независност, није дакле апсолутно повезана са затвореношћу једне државне области, већ пре са постојањем остатка народа и државе, иако још тако малог, који у поседу неопходне слободе, може да буде не само носилац духовне заједнице целокупне народности, већ и да припрема милитаристичку борбу за слободу. Ако народ од сто милиона људи, да би заштитио државну затвореност, заједнички трпи ропски јарам, онда је то горе, него кад би таква држава и такав народ били уништени, а само део тога остао у поседу потпуне слободе. Наравно под претпоставком да би онај последњи остатак био испуњен светом мисијом, не само да стално прокламира духовну и културну нераздвојност, већ да преузме и оружану припрему за коначно ослобођење и поновно уједињење несрећних

угњетаваних делова. Даље, треба размислити да је питање поновног задобијања изгубљених делова области народа и државе увек у првој линији питање поновног задобијања политичке моћи и независности домовине, да се према томе у таквом случају интереси изгубљених области морају безобзирно да запоставе насупрот јединог интереса поновног задобијања слободе главне области. Јер се ослобађање угњетених, одвојених одломака једне народности или провинција неког Рајха не одвија на основу жеље потлачених или протеста заосталих, већ средствима моћи остатака некадашње заједничке отаџбине који су више или мање остали суверени.

Према томе је претпоставка за задобијање изгубљених области, интензивно унапређивање и јачање преосталог остатка државе као и непоколебљива одлука која дрема у срцу, да се тиме створена нова снага у датом часу посвети служби ослобођења и уједињења целокупне народности – дакле, запостављање интереса одвојених области насупрот једином интересу да се за преостали део избори она мера политичке моћи и снаге, која је претпоставка за корекцију воље непријатељских победника. Јер се потлачене земље не враћају у окриље заједничког Рајха ватреним протестима већ убојито снажним мачем. Исковати овај мач је задатак унутрашњеполитичког вођства народа, осигурати ковачки рад и потражити другове по оружју, задатак спољнополитичког.

У првом тому сам се обрачунао са половичношћу наше политике савезништва пре рата. Од четири пута за будуће одржање наше народности и исхрану исте, изабран је четврти и најнеповољнији. Уместо здраве европске политике тла, посегло се за колонијалном и трговачком политиком. То је било утолико погрешније што се тад мислило да се тиме може измаћи оружаном обрачунању. Резултат овог покушаја да се хтело сести на све столице је био познати случај између истих, а светски рат је представљао само последњи Рајху предат рачун о његовом погрешном вођењу напољу. Прави пут би већ тада био трећи: јачање континенталне моћи освајањем новог тла у Европи, при чему се управо тиме допуњавање каснијим колонијалним областима појављује умерено у сфери природно могућег. Ова политика би се свакако могла спроводити само у савезу са Енглеском или уз тако абнормно побољшање војних средстава моћи, да би за четрдесет или педесет година културни задаци били потпуно потиснути у позадину. Ово би се врло лако могло оправдати. Културни значај једне нације је скоро увек повезан са политичком слободом и независношћу исте, па је према томе она претпоставка за постојање или, боље, настанак оног првог. Стога ниједна жртва за осигурање политичке слободе не може бити превелика. Оно што се општим културним стварима одузме прекомерним побољшавањем војних средстава моћи државе, касније ће се опет моћи богато унети. Да, може се рећи да након таквог максималног напора само у

правцу одржања државне независности обично уследи извесно опуштање или изједначење, често управо изненадујућим цветањем до тада запостављених културних снага народности. Из невоље персијских ратова израстао је свет Перикловог доба, а преко брига пунских ратова римска држава је почела да се посвећује вишој култури. Свакако да се такво потпуно подређивање свих осталих ствари народности под једини задатак припреме будуће борбе за касније обезбеђење државе не може поверити снази одлуке већине парламентарних шупљоглаваца или дангуба. Да припреми борбу уз занемаривање свега осталог могао је отац једног Фридриха Великог, али очеви наше демократске парламентарне глупости јеврејског обележја то не могу! Већ из тог разлога је, дакле, у предратно доба оружана припрема за освајање свеколиког тла у Европи могла да буде само умерена, тако да се тешко могло бити без подршке сврсисходних савезника. Пошто се није хтело уопште ништа знати о планском припремању рата, одрекло се придобијања тла у Европи и жртвовао, тиме што се уместо тога окренуло колонијалној и трговачкој политици, иначе могући савез са Енглеском, а да се није, логично ослонило на Русију, и на крају се посрнуло у светски рат, напуштени од свих, осим хабзбуршког наслеђеног зла.

* * *

О карактеристици наше данашње спољне политике мора се рећи да уопште не постоји било како видљива или чак разумљива смерница. Када се пре рата на погрешан начин кренуло четвртим путем, да би се њиме у ствари ишло управо само пола-пола, онда после револуције ни најоштрије око није више могло уопште да спозна пут. Још више него пре рата недостајало је свако планско размишљање, па било то и о покушају да се разбије чак последња могућност поновног уздизања нашег народа. Хладно преиспитивање данашњих европских односа моћи води до следећег резултата: од пре три стотине година је историја нашег континента одлучујуће одређивана покушајем Енглеске да обилазним путем изједначених, међусобно обавезујућих односа моћи европских држава обезбеди себи неопходну залеђину за велике светско-политичке британске циљеве.

Традиционална тенденција британске дипломатије којој се у Немачкој могла супротставити само традиција пруске војске, се од деловања краљице Елизабете, плански сводила на то, да се свим средствима спречи уздизање европске велике силе изван оквира општег распореда величина, и ако је потребно, да се сломи војним захватима. Средства моћи која је Енглеска у овом случају обичавала да примени, су била различита, већ према постојећој ситуацији или постављеном задатку – одлучност и снага воље за њихову примену су, међутим, увек исте. Да, што је положај Енглеске током времена био тежи, утолико је вођству британског Рајха изгледало

неопходније одржање стања опште клонулости снага појединачних држава Европе, која се дешавала као последица међусобног ривалства величина. Политичко ослобађање некадашњих северно-америчких колонијалних области је у касније доба баш довело до највећих напора одржавања обавезно европске позадине. Тако се након уништења Шпаније и Холандије као великих поморских сила концентрисала снага енглеске државе јако дуго против Француске која је тежила за вишим, док се коначно са падом Наполеона и опасност хегемоније ове најопасније војне силе за Енглеску није могла сматрати сломљеном. Окретањем британске политике против Немачке је извршено полако, не само јер најпре услед недостатка националног уједињења немачке нације, није постојала видљива опасност за Енглеску, већ и зато што је јавно мњење пропагандистички одгајано за одређену државну сврху само полако могло да следи нове циљеве. Трезвено спознавање државника се овде појављује пренето у вредности по осећању које не само да су издржљивије у датом дејству, већ и стабилније у односу на његово трајање. Према томе, државник може да након постизања једне намере, своје мисли без даљег окрене новим циљевима, маса ће се ипак само лаганим пропагандистичким радом по осећању моћи претворити у инструмент новог схватања њеног живота. Већ године 1870/71. је Енглеска у међувремену утврдила свој нови положај. Осцилације, које су неколико пута наступиле услед светског привредног значаја Америке, као и моћног

политичког развоја царске Русије, Немачка нажалост није искористила, тако да је све више морало да уследи учвршћење првобитне тенденције британске политике.

Енглеска је у Немачкој видела силу чији је трговачки, а тиме и светско-политички значај услед њене енормне индустријализације, повећао у тако опасном обиму, да се већ могло извршити одмеравање снага обе државе у истим областима. "Мирно економско" освајање света које је нашим државним вођама изгледало као највиши крај последње мудрости, за енглеске политичаре је постало разлог за организовање отпора. То што је тај отпор заоденут у форму опсежног организованог напада, тада је потпуно одговарало бићу политике, чији циљеви нису били у одржању сумњивог светског мира, већ у учвршћењу британске светске владавине. Да се при том Енглеска као савезницима служила свим државама које су војно уопште могле доћи у обзир, одговарало је колико њеном традиционалном опрезу у процени снаге противника као и увиду у сопствену тренутну слабост. Ово се не може означити »бескрупулозношћу« стога што се таква обимна организација рата не може проценити према херојским гледиштима већ према сврсисходним. Дипломатија треба да се брине за то да народ не пропадне херојски већ да се практично одржи! Сваки пут који томе води је онда сврсисходан, а неидење њиме се мора означити као немаран злочин! Револуционарањем Немачке је

британска брига о претећој германској хегемонији нашла свој, за енглеску политику ослобађајући крај (наравно све ово под диригентском палицом јевреја који су владали и Великом Британијом). Интересовање за потпуно брисање Немачке са европске мапе од тада не постоји више за Енглеску. Напротив, управо је страشان слом, који се десио у новембарским данима 1918. ставио британску дипломатију пред нову ситуацију која најпре уопште није сматрана могућом: четири и по године се британско светско царство борило да сломи тобожњу надмоћ континенталне силе. Сада је изненада наступио јуриш, који је изгледао да ће ову силу потпуно уклонити са површине. Такав недостатак се показао чак и код најпримитивнијег нагона за самоодржањем, да је европска равнотежа изгледала поремећена делом од једва четрдесет осам сати: Немачка уништена, а Француска прва континентална политичка сила Европе. Енормна пропаганда која је у овом рату британски народ подстицала да издржи, безмерно хушкала, узбуркала све пра-инстинкте и страсти, морала је као оловни тег оптеретити одлуке британских државника. Са колонијално-економским и трговачко-политичким уништењем Немачке је достигнут британски ратни циљ, оно што је из тога произашло, је било сужавање енглеских интереса. Гажењем немачке државне моћи у континенталној Европи су могли да добију само непријатељи Енглеске. Ипак у новембарским данима 1918. и до у позно лето 1919. више није био могућ преокрет енглеске дипломатије, која је у том

дугом рату више него икад пре користила осећајне снаге широке масе. Није био могућ са становишта датог усмерења сопственог народа и није био могућ с обзиром на лагеровање војних односа моћи. Француска је себи приграбила закон трговине и могла је да диктира другима. Ипак једина сила која је у тим месецима цењкања и трговине могла да изазове промену, сама Немачка, је била у потресима унутрашњег грађанског рата и најављивала стално кроз уста својих такозваних државника спремност за прихватање сваког диктата. Када у животу народа услед потпуног недостатка сопственог нагона за самоодржањем једна нација престане да буде могући »активан« савезник, обично потоне до ропског народа, а њена земља допадне судбини колоније. Управо да се не би допустило да моћ Француске превише нарасте, учешће Енглеске у њеној грабежљивости је било једина могућа форма сопственог делања. Енглеска у ствари није постигла свој ратни циљ. Уздизање европске силе изнад односа континенталног система држава Европе не само да није спречено већ је у највећој мери утемељено. Немачка као војна држава је 1914. била углавном између две државе од којих је једна располагала истом моћи а друга већом. Уз то је дошла надмоћна важност Енглеске на мору. Само Француска и Русија су претераном развоју немачке величине пружале препреке и отпор. Изузетно неповољан војно-географски положај Рајха је могао да важи као даљи коефицијент сигурности против превеликог пораста моћи ове државе. Нарочито је

обала војно посматрано била неповољна за борбу са Енглеском, мала и затворена, копнени фронт, напротив, претерано широк и отворен. Другачији је данашњи положај Француске: војно прва сила, без озбиљног ривала на континенту, границе на југу према Шпанији и Италији добро заштићене, против Немачке осигурана немоћу наше отаџбине, њена обала у другом фронту лежи пред животним нервима британског Рајха. Енглески животни центри су представљали исплативе циљеве не само за авионе и батерије великог домета, већ би и саобраћајнице британске трговине биле изложене дејству подморница. Рат подморницама, ослоњен на дугу атланску обалу, као и на ништа мање велике делове француских ивичних области Средоземног мора у Европи или Северној Африци, довео би до погубних дејстава.

Тако је плод борбе против развоја моћи Немачке политички био спровођење француске хегемоније на континенту. Војни резултат: учвршћење Француске као прве силе на копну и признавање уније као једнако јаке силе на мору. Економско политички: предавање највећих британских интересних области некадашњим савезницима. Као што традиционални политички циљеви Енглеске желе и требају извесну балканизацију Европе, исто тако и они Француске балканизацију Немачке. Жеља Енглеске јесте и остаје спречавање превеликог уздизања континенталне силе до светски-политичког значаја то јест, дакле, одржање одређене изједначености

међусобних односа снага европских држава, јер се ово појављује као претпоставка британске светске хегемоније. Жеља Француске јесте и остаје спречавање затворене моћи Немачке, одржање система немачких, по својим односима снага изједначених државица без јединственог вођства уз заузимање леве обале Рајне као претпоставка за стварање и осигурање њеног хегемонијског положаја у Европи. Последњи циљ француске дипломатије ће увек бити у супротности са последњом тенденцијом британске политике.

Онај ко са горњег гледишта предузме испитивање данашњих могућности савезништва за Немачку, мора да дође до убеђења, да као последњи остварљив савез преостаје само ослањање на Енглеску. Колико год последице енглеске ратне политике биле и јесу страшне за Немачку, ипак се не може противити спознаји да данас више не постоји миран интерес Енглеске за уништењем Немачке, чак, да напротив енглеска политика из године у годину мора више да се сведе на заустављање безмерног француског нагона за хегемонијом. Политика савезништва се сада не води са становишта нерасположења које гледа уназад, већ је пре оплођен спознавањем искустава која гледају уназад. Требало је да нас искуство поучи, да савези за спровођење негативних циљева оболевају од унутрашње слабости. Судбине народа се чврсто повезују само изгледом за заједнички успех у смислу заједничких победа, освајања, укратко обостраног проширења моћи.

Колико наш народ мало мисли спољнополитички, најјасније се може сагледати из текућих новинских извештаја о већем или мањем "немачком пријатељству" једног или другог страног државника, при чему се онда у том претпостављеном усмерењу таквих личности према нашој народности види нарочита гаранција за политику, сусретљиву према нама. То је сасвим невероватна глупост, шпекулација на беспримену заосталост моралног политизирајућег немачког малограђанина. Не постоји ни енглески ни амерички или италијански државник који би икада био усмерен "пронемачки". Сваки Енглец као државник ће, природно бити баш Енглец, сваки Американац Американац, и неће се наћи ниједан Италијан, спреман да води неку другу политику да може да гради савезе са туђим нацијама на "пронемачком" уверењу тамошњих водећих политичара, је или магарац или нестваран човек. Претпоставка за спајање судбина народа никад није заснована на међусобном поштовању или чак наклоности, већ у изгледу сврсисходности за оба контрахента тј. дакле: колико год ће, рецимо, неки енглески државник увек водити проенглеску политику, а никад пронемачку, исто тако сасвим одређени интерес ове проенглеске политике могу из најразличитијих разлога бити једнаки пронемачким интересима. Ово наравно треба да буде случај само до извесног степена и једног дана може да се окрене у чисту супротност – сама вештина водећег државника се показује управо у томе, да се за остварење својих потреба у одређеним периодима

пронађу увек они савезници који за заступање њихових интереса морају ићи истим путем. Практична корисна примена за садашњост може тако да произађе само из одговора на следећа питања: које државе сада немају животног интереса да потпуним искључивањем немачке Средње Европе француска економска и војна сила доспе до обавезног, владајућег хегемонијског положаја? Да, које ће државе на основу сопствених услова живота и свог досадашњег традиционалног политичког вођства у таквом развиту сагледати угрожавање сопствене будућности?

Јер то се коначно мора потпуно разјаснити: неумољиви смртни непријатељ немачког народа јесте и остаје Француска. Сасвим свеједно ко је у Француској владао или ће владати, да ли Бурбони или Јакобинци, наполеоновци или грађански демократи, клерикални републиканци или црвени бољшевици - крајњи циљ њихове спољнополитичке делатности ће увек бити покушај присвајања рајнске границе и обезбеђење ове реке за Француску преко распаднуте и уништене Немачке.

Енглеска не жели Немачку као светску силу, а Француска никакву силу која се зове Немачка – ипак врло битна разлика! Ми се данас, међутим, не боримо за позицију светске силе, већ треба да се боримо за постојање наше отаџбине, за јединство наше нације и за свакодневни хлеб за нашу децу. Кад са тог гледишта тражимо европског савезника, онда

преостају само две државе: Енглеска и Италија. Енглеска не жели Француску, чија војничка песница, неометана од остале Европе, жели да преузме заштиту политике, која се овако или онако једног дана мора укрстити са енглеским интересима. Енглеска никад не може да жели Француску која, поседујући огромне западно-европске руднике гвозда и угља добија претпоставке за опасну угрожавајућу економску позицију у свету. И Енглеска даље никада не може да жели Француску, чији континентално-политички положај захваљујући уништењу преостале Европе изгледа тако осигуран, да поновно успостављање веће линије француске светске политике није само омогућено већ је управо изнуђено.

Некадашње целелин борбе су се сваке ноћи могле ухиљадостручити, војна премоћ Француске тешко притиска срце великобританског светског Рајха. Али ни Италија не може и неће желети даље учвршћење француске премоћи у Европи. Будућност Италије ће увек бити условљена развитуком, који је територијално груписан око средоземног басена. Оно што је Италију натерало у рат, у ствари није била страст да се повећа Француска, већ пре намера да се омраженом јадранском ривалу зада смртни ударац. Свако даље континентално јачање Француске значи ипак за будућност кочење Италије, при чему се никад не треба заваравати, да сроднички односи међу народима никако не могу да искључе ривалитет. При најтрезвенијем и најхладнокрвнијем

разматрању су данас у првом реду обе ове државе Енглеска и Италија оне чији се најприроднији сопствени интереси не супротстављају егзистенцијалним претпоставкама немачке нације, бар у најважнијем, чак су у одређеној мери са њима идентични. Свакако да при процењивању такве могућности савезништва не смемо да превидимо три фактора. Први је у нама, друга два у самим државама које долазе у питање.

Може ли се уопште склопити савез са данашњом Немачком? Може ли сила која у савезу жели да види помоћ за остварење сопствених офанзивних циљева, да склопи савез са државом, чија руководства годинама нуде слику најжалосније неспособности, пацифистичког кукавичлука и чији већи део народа у демократско -марксистичкој заслепљености на нечувен начин издаје интересе сопственог народа и земље? Може ли иједна сила да се данас нада да може да успостави вредан однос са једном државом, у вери да заједничке интересе једном и заједно бране, ако ова држава очигледно не поседује ни храбрости ни воље да и само прст помери за одбрану сопственог голог живота? Хоће ли иједна сила, за коју је савез више и треба да буде више од гарантног уговора за одржавање стања лаганог труљења, погубног старог тројног пакта, да се обавезе на живот и смрт држави чија карактеристична испољавања живота постоје само као полагајуће подаништво напољу и срамотно сузбијање националних врлина унутра; држава која више нема

величину, пошто је она на основу целокупног свог понашања више не заслужује; са владама које више не могу да се похвале никаквим поштовањем својих грађана, тако да иностранство не може никако да гаји за њих веће одушевљење? Не, сила која сама држи до угледа и од савеза се много више чему нада него провизијама за парламентарце гладне плена, се неће повезати са садашњом Немачком, да, она не може – и нашој данашњој неспособности за савезе лежи и најдубљи и последњи разлог за солидарност непријатељских лопова. Пошто се Немачка никад не брани, осим са пар ватрених "протеста" нашег парламентарног одабира, а остали свет нема никаквог разлога да се бори за нашу заштиту, те пошто драги бог плашљиве народе у принципу не ослобађа – насупрот цвиљењу наших отаџбинских савеза који томе теже – онда самим државама које немају директан интерес у нашем потпуном уништењу не преостаје ништа друго него да учествују у пљачкашким походима Француске, па било то и само из разлога да таквим саучествовањем у пљачки бар спрече искључиво јачање саме Француске. Као друго, не сме се превидети потешкоћа да се у према нама досад пријатељским државама изврши обрат великих слојева народа на које се масовном пропагандом врши утицај у одређеном правцу. Не може се годинама једна народност приказивати као "хунска", "пљачкашка", "вандалска" итд., да би се изненада преко ноћи открила супротност и некадашњи непријатељ препоручио као сутрашњи савезник. Још се више пажње мора посветити трећој

чињеници која ће бити од суштинског значаја за обликовање будућих европских савезничких односа. И Колико год, гледано са британско-државних гледишта био мали интерес Енглеске у даљем уништењу Немачке, толико је велик онај код међународног берзанског јеврејства у таквом развоју. Раздор између званичног или, боље речено, традиционалне британске политике и одлучујућих јеврејских берзанских снага се нигде не показује боље него у различитом ставу према питањима енглеске спољне политике. Финансијско јеврејство жели, противно интересима британске државне добробити, не само потпуно економско уњиштење Немачке, већ и потпуно политичко поробљавање. Интернационализовање наше немачке економије, тј. преузимање немачке радне снаге у посед јеврејских светских финансија, да се спровести само у политички болшевичкој држави! Али ако марксистичка борбена трупа међународног јеврејског берзанског и банкарског капитала коначно треба да сломи кичму немачкој националној држави, онда се то може десити само уз пријатељску помоћ споља. Француске армије зато морају да тако дуго јуришају на немачку државну творевину, док изнутра омекшани Рајх не подлегне болшевичкој борбеној трупи међународног светског финансијског јеврејства. Тако је Јеврејин данас велики хушкач за потпуно уништење Немачке. Где год у свету прочитамо о нападима на Немачку, њих производе Јевреји, баш као што је и у миру и за време рата јеврејска берзанска и марксистичка

штампа плански распиривала мржњу против Немачке тако дуго, док се ова није одрекла неутралности и одричући се стварних интереса народа, ступила у службу светске ратне коалиције. Размишљања јеврејства су при том јасна. Болшевизација Немачке тј. истребљење националне народне немачке интелигенције и тиме омогућено исцрпљивање немачке радне снаге у јарму јеврејских светских финансија, је замишљено само као предигра за даље ширење ове јеврејске тенденције освајања света! Као и толико често у историји, у снажној борби Немачка је велики стожер. Постану ли наш народ и наша држава жртве ових јеврејских народних тирана жедних крви и новца, онда цела земља тоне у загрљај овог полипа – **ако се Немачка ослободи ове (јеврејске) стеге, онда се та највећа опасност за народе може сматрати сломљеном за цео свет!** Као што ће, дакле, светско јеврејство сигурно започети своје комплетно роварење, не само да би се одржавало, непријатељство нација против Немачке, већ ако је могуће да се још више повећа, исто тако сигурно се ова делатност поклапа само делићем са стварним интересима тако затрованих народа. Уопште ће се јеврејство у појединим народним телима увек борити оним оружјима која на основу спознатог менталитета тих нација изгледају најефикаснија и обећавају највише успеха. У нашем крвно изузетно расцепљеном народу су зато из њега произашле више или мање разне "свестско-грађанске", пацифистичко-идеолошке... идр. идеје, укратко

интернационалне тенденције – у Француској јеврејство ради са спознатим и правилно процењеним шовинизмом, у Енглеској са економским и светско-политичким гледиштима – укратко, увек се користи најбитнијим особинама које представљају менталитет једног народа! Тек и кад је на таквом путу постигао одређен превлађујући утицај економског и политичког обиља моћи, скида окове овог преузетог оружја и управо у тој мери истиче стварне унутрашње намере свог хтења и своје борбе. Разара све, све док једну државу за другом не преобрази у поље рушевина, на ком онда треба да се изгради суверенитет вечитог јеврејског Рајха! У Енглеској као и у Италији је раздор у схватањима боље домовинске политике и жеље јеврејског светског берзанства јасан, чак понекад грубо упада у очи. Само у Француској постоји данас више него икад унутрашњи склад између намера берзе, Јевреја који је носе, и жеља човечанске усмерене националне политике. Само баш у том идентитету лежи наизмерна опасност за Немачку. Управо из тог разлога Француска јесте и остаје далеко најстрашнији непријатељ. Овај народ који по себи све више постаје црначки по својој везаности са циљевима јеврејског овладавања светом значи вребајућу опасност за постојање беле расе Европе! Јер окруживање црначком крви на Рајх у срцу Европе одговара исто толико садистички-перверзној осветничкој страсти овог шовинистичког наследног непријатеља нашег народа као и ледено хладном размишљању Јеврејина, да на овом путу започне

бастардирање европског континента у центру и да белој раси кроз инфицирање са нижим људством одузме темеље ауторитативне егзистенције! Оно чиме се Француска, подстакнута сопственом осветничком саблашћу, плански вођена од стране Јеврејина, данас бави у Европи је грех против постојања белог човечанства и једном ће на овај народ нахушкати све осветничке духове једног рода, који је у расној срамоти препознао наследни грех човечанства. За Немачку, међутим, француска опасност значи обавезу да, занемарујући све осећајне моменте пружи руку ономе ко, исто тако угрожен као ми, не жели да подноси тежњу за влашћу Француске. У Европи ће за Немачку моћи да у догледној будућности постоје само два савезника: Енглеска и Италија.

Онај ко се потруди да данас ретроспективно следи спољно-политичко вођење Немачке од револуције, неће моћи ништа друго него да се, суочен са непрестаним несхватљивим заказивањем наших влада ухвати за главу, или да једноставно клоне или да у ватреном негодовању таквој влади објави рат, ова дела више немају никакве везе са неразумношћу, јер оно што би сваком мислећем мозгу изгледало као незамисливо, духовни киклопи наших новембарских партија су успели: борили су се за наклоност Француске. Наравно, свих ових година је са дирљивом једноставношћу непоправљивога фантаста стално покушавано, да се прикачи Французима, улагивало се стално "великој нацији" и веровало, да

се у сваком превејаном трику француског крвника одмах могу видети први знаци очигледне промене мишљења. Стварни покретачи наше политике наравно никада нису били одани овом сулудом уверењу. За њих је качење за Француску било једино само по себи разумљиво средство да се на овај начин саботира свака практична политика савезништва. Циљеви Француске и њених следбеника им никада нису били нејасни. Оно што их је терало да раде као да ипак искрено верују у могућност промене немачке судбине, је била трезвена спознаја, да би у другом случају наш народ и сам вероватно ишо другим путем.

Природно је да је и нама тешко да у редовима сопственог покрета Енглеску представимо као могућег савезника за будућност. Наша јеврејска штампа је разумела стално да мржњу концентрише посебно на Енглеску, при чему је понеки добар немачки глупан најспремније улетео Јеврејину у затегнуту клопку, брбљао о "поновном јачању" немачке поморске силе, протествовао против отимања наших колонија, препоручивао њихово поновно освајање и тиме помагао да се да материјал који је јеврејски неваљалац онда могао да достави својим саплеменицима у Енглеској ради практичног пропагандистичког искоришћавања. Јер то да данас не треба да се боримо за "поморски значај" итд. требало је да сване и у главама наших политизирајућих грађанских звекана. Оријентације немачке националне снаге на ове циљеве, без

најтемељитијег претходног осигурања нашег положаја у Европи, је још пре рата била глупост. Данас таква нада спада у оне глупости, које се у царству политике покрива речју злочин. Понекад је стварно било за очајавати, када се морало гледати како је јеврејском покретачу успело да наш народ запосли данас крајње споредним стварима, да га подрази на манифестације и протесте, док је у истом часу Француска грабила за себе комад по комад од тела нашег народа и плански нам одузимала темеље наше независности. При том се морам присетити нарочитог дрвеног коњица кога је тих година Јеврејин јахао са изузетном спретношћу: Јужни Тирол. Наравно, Јужни Тирол. Када се овде на овом месту бавим управо тим питањем, онда коначно не, да бих се обрачунао, са оном најлажљивијом фукаром, која се, уздајући се у заборавност и глупост наших ширих слојева, онде усудило да одглуми национални устанак који је нарочито парламентарним варалицама даљи него сваки часни појмови власништва. Желео бих да нагласим да сам ја лично припадао оним људима који су се, кад се одлучивало о судбини Јужног Тирола – дакле почев од августа 1914. до новембра 1918. – поставили тамо, где се дешавала практична одбрана и ове области, наиме у војсци. Тих сам се година борио својим делом, не да се Јужни Тирол изгуби, већ да би баш као свака друга немачка земља остао у отаџбини. Онај ко се тада није борио, били су парламентарни разбојници, сва ова политизирајућа партијска фукара. Насупрот томе, док смо се ми борили у

уверењу, да би само победоносни исход борбе једино задржао и овај Јужни Тирол немачкој народности, језици ових велеиздајника су тако дуго роварили и сплеткарили против ове побуде, док коначно борбени Зигфрид није подлегао подмуклом убуду. Задржавање Јужног Тирола у немачком поседу наравно није било гарантовано лажним ватреним говорима одважних парламентарца на бечком Тргу пред плесном зградом или пред минхенском Салом војсковођа, већ само батаљонима борбеног фронта. Онај ко је њих разбијао, издао је Јужни Тирол, баш као и све друге Немачке области. Али онај ко данас верује, да протестима, објашњењима, поворкама итд. може да реши јужно-тиролско питање, је или сасвим нарочит неваљалац или немачки малограђанин. Ипак мора да буде сасвим јасно да се поновно задобијање изгубљених области не врши призивањима драгог господа бога, или побожним надама у савез народа, већ само оружаном силом! Питање је, дакле само, ко је спреман да оружаном силом пркосно поновно задобије ове изгубљене области? Што се мене лично тиче, могао бих мирне душе да гарантујем да бих још имао толико храбрости да на челу парламентарног јуришног батаљона, који треба створити, а који би се састојао искључиво и само од парламентарних брбљиваца и осталих партијских вођа, као и различитих дворских саветника, учествујем у победоносном ослобађању Јужног Тирола. Ђаво нека зна да је требало да ме радује, када је једном изнад глава такве "ватрене" протестне манифестације изненада експлодирало

пар шрапнела. Верујем, да кад би лисица упала у кокошарник, да кокодакаће не би могло бити бешње, а бег у сигурност поједине живине не би био бржи него бежање таквог дивног "протестног удружења". Али најподлије у ствари је, да господа сама уопште не верују да овим путем могу било шта да постигну. Они најбоље познају немогућност и безазленост целог свог пренемагања. Али они то управо раде, јер је данас наравно нешто лакше, брбљати за поновно придобијање Јужног Тирола, него што је некад било. борити се за његово одржање. Свако даје свој део – тада смо жртвовали нашу крв, а данас ово друштво оштри своје кљунове. Још је нарочито забавно, гледати при том, како бечки кругови легитимиста по устаљеној форми постају обесни при свом данашњем раду на поновном освајању Јужног Тирола. Пре седам година је њихова узвишена и пресветла владарска кућа нитковским делом кривоклетничке издаје потпомогла, да светска коалиција као победница добије и Јужни Тирол. Тада су ови кругови подржавали политику своје издајничке династије и ни трунцицу се нису бринули за Јужни Тирол нити за нешто друго. Наравно, данас је једноставније прихватити борбу за ове области, ако се ова сада још носи "духовним" оружјем, и још увек је лакше, до промуклости говорити на "протестном скупу" – из унутрашњег узвишеног огорчења – и израђавати прсте у новинском чланку, него за време запоседања Рурске области, рецимо дизати мостове у ваздух. Разлог, зашто су последњих година сасвим одређени

кругови питање Јужног Тирола претварали у стожер немачко-италијанских односа, је потпуно јасан. Јевреји и хабзбуршки легитимисти имају највећи интерес у томе да омету политику савезништва Немачке, која би једног дана могла да доведе до поновног васкрснућа немачке слободне отаџбине. Све ово пренемагање се не ради из љубави према Јужном Тиролу – јер се њему тиме не помаже већ само штети – већ из страха од могућег немачко-италијанског споразума. При томе је само на линији опште неискрености и тенденције клеветања ових кругова, када са ледено хладним и дрским челом покушавају да ствари прикажу тако, као да смо ми "издали" Јужни Тирол. Овој се господи мора потпуно јасно рећи: Јужни Тирол је "издао", прво сваки Немац који године 1914-1918. код усправних удова није стајао негде на фронту и своје услуге није ставио отаџбини на располагање – друго, свако ко тих година није помогао да се појача отпорност нашег народа за спровођење рата и учврсти устрајност нашег народа да издржи ову борбу – треће, Јужни Тирол је издао свако, ко је учествовао у избијању новембарске револуције било директно делом или индиректно кукавичким трпљењем исте – и тиме уништио оне које је једино могло да спасе Јужни Тирол – и четврто, Јужни Тирол су издале све партије и њихове присталице, које су своје потписе ставиле под срамне уговоре из Версаја и Сен Жермена. Наравно, тако стоје ствари, моја храбра господо који протестујете речима! Данас ме води само трезвено сазнање да се изгубљене области не

могу добити назад само окретношћу углађених парламентарних језика, већ се морају освојити избрушеним мачем, дакле крвавом борбом. Ја ту свакако не пристајем да објасним да, пошто су коцке пале, поновно добијање Јужног Тирола не само сматрам немогућим, већ бих и лично одбио у уверењу, да се за ово питање не би постигло ватрено национално одушевљење целог немачког народа у мери, која би дала претпоставку за победу. Ја напротив верујем, да, би, кад се ова крв једном заложила, био злочин, заложити се за двеста хиљада Немаца, док у суседству преко седам милиона скапава под туђинском влашћу, а животна жила немачког народа пролази кроз игралиште афричких црначких хорди. Ако немачка нација хоће да оконча стање њеног претећег истребљења у Европи, онда не сме да западне у грешку предратног доба и да од бога и света направи себи непријатеља, већ ће морати да препозна најопаснијег противника, да би целом концентрисаном снагом ударила на њега. Ако се ова победа избори жртвама на другом месту, онда нас будућа покољења нашег народа ипак неће осуђивати. Они ће знати да цене тешку недаћу и дубоке бриге и из тога рађање горке одлуке утолико више, што блиставији буде успех који из тога произађе.

Оно што данас треба да нас води, је стално основни увид, да је поновно одбијање изгубљених области неког Рајха у првом реду питање поновног добијања политичке независности и моћи домовине. То омогућити и осигурати паметном политиком

савезништва, је први задатак снажног вођења наших државних послова напољу. А управо ми националсоцијалисти треба да се чувамо, да нас не повуку наши грађански патриоти које воде Јевреји! Јао, ако се и наш покрет, уместо да припрема борбу, буде вежбао у протестима! На фантастичном схватању нибелуншког савеза са хабзбуршким државним лешом је Немачка пропала. Фантастична сентиманталност у обради данашњих спољно-политичких могућности је најбоље средство, да се заувек спречи наш поновни успон.

Неопходно је да се овде још сасвим кратко позабавим оним замеркама које ће се односити на претходно већ постављена три питања, наиме на питања, да ли ће се – прво са данашњом Немачком у њеној пред свим очима видљивој слабости уопште повезати – друго, да ли ће се непријатељске нације појавити способне за такав обрт, и – треће, да ли једном дати утицај Јеврејства није јачи од свег сазнања и све добре воље те ће тако осујетити и уништити све планове. Прво питање мислим да сам до пола довољно разјаснио. Разумљиво да се са данашњом Немачком нико неће повезати. Ниједна сила на свету се неће усудити да своју судбину веже за државу, чије владе морају да разреше свако поверење. Али што се тиче покушаја многих наших сународника, да се влади за њено деловање узме у обзир тадашњи бедни менталитет нашег народа или чак уважи као извињење, онда се против овога мора заузети најоштрији став.

Сигурно да је бескарактерност нашег народа од пре шест година дубоко жалосна, равнодушност према најважнијим стварима народности заиста депресивна, а кукавичлук понекад нечувен. Али ипак никада не треба заборавити, да се при том ради о народу, који је неколико година раније свету понудио највреднији дивљења пример највиших људских врлина. Почев од августовских дана 1914. до краја снажне борбе народа, ниједан народ на свету није испољио више мушке храбрости, жилаве истрајности и стрпљивог трпљења као наш, данас тако сиромашан немачки народ. Нико неће хтети да тврди, да је понижење нашег садашњег доба карактеристичан израз бића наше народности. Оно што данас морамо да доживљавамо око нас и у нама, је само ужасан утицај кривоклетства од 9. новембра 1918. који разара чула и разум. Више него икад важи овде песничка реч о злу, делујући даље зло мора да рађа. Само ни у ово доба добри основни елементи нису сасвим изгубљени за наш народ, они само непробуђени дремају у дубини, и понекад се као сјај муње може видети како на црно застртом своду засијају врлине, којих ће се каснија Немачка сећати као првог знака започетог оздрављења. Чешће него једном су се налазиле хиљаде и хиљаде младих Немаца са пожртвованом одлуком, да млади живот као 1914. опет добровољно и радосно жртвује на олтару вољене отаџбине. Опет милиони људи стварају неуморно и марљиво, као да никада није било разарања кроз револуцију. Ковач поново стоји за наковњем, иза плуга иде сељак, а у соби за учење

седи учењак, сви са истим трудом и истом оданошћу према својој обавези. Угњетавања од стране наших непријатеља више не налазе накадашњи смех који изриче пресуду, већ огорчена и чемерна лица. Без сумње се десила велика промена у расположењу. Ако се ово све и данас још не испољава у препоруду политичке идеје моћи и нагона за самоодржањем нашег народа, онда кривицу за то носе они који мање небеском неголи сопственом позваношћу од 1918. на смрт владали нашим народом. Наравно, кад се данас жали наша нација, онда се може поставити питање: шта се учинило, да би се она поправила? Да ли је мала подршка одлукама наших влада – које у ствари једва да су биле ту – од стране народа само знак мале животне снаге наше народности или није још више знак потпуног заказивања обраде овог скупоценог добра? Шта су наше владе учиниле да би у овај народ поново усадиле дух поноситог самопотврђивања, мушког ината и љуте мржње? Када је године 1919. немачком народу наметнут мировни уговор, било је оправдано надати се, да би управо овим инструментом безмерног угњетавања крик за немачком слободом био силовито потпомогнут. Мировни уговори, чији захтеви као ударци бича погађају народе, неретко први ударају у бубањ за каснији устанак. Шта се могло учинити од тог Версајског мировног уговора! Како је овај инструмент безмерног уцењивања и најсрамнијег понижавања у рукама вољне владе могао да постане средство да се националне страсти узбуркају до тачке врења! Како се уз генијално пропагандистичко

искориштавање ових садистичких ужаса равнодушност народа могла уздићи до негодовања, а негодовање до најјачег беса! Како се свака поједина од ових тачака могла утискивати у мозак и осећај овог народа тако дуго, док најзад у шездесет милиона глава, код мушкарца и жена, заједнички осећани срам и заједнички бес не би постале оно једино ватрено море, из чијег жара се онда попут челика успиње воља и истискује се крик!

ОПЕТ ХОЋЕМО ОРУЖЈЕ!

Наравно, томе је могао да послужи овакав мировни уговор. У безмерности његовог угњетавања, у бесрамности његових захтева лежи велико пропагандно оружје за буђење заспалог животног духа нације. Онда се свакако, почев од буквара детета до задњих новина, свако позориште и сваки биоскоп, сваки стуб за плакате и сваки слободан зид од дасака мора ставити у службу ове једине велике мисије, док се плашљива молитва наших данашњих друштвених патриота "Боже, ослободи нас!" у мозгу најмањег дечака не преобрази у жарку молбу: "Свемогући боже, благослови једном наше оружје, буди тако праведан, као што си увек био, пресуди сада, да ли заслужујемо слободу, господе, благослови нашу борбу!" Све се пропустило и ништа се није учинило!

Ко ће се чудити ако наш народ није такав, какав би требао и могао да буде? Ако остали свет у нама види само пандура, услужног пса, који захвално лиже руке, које су га претходно тукле? Сигурно да нашу способност савезништва данас оптерећује наш народ, а најтеже наше владе. Оне су у својој покварености кривци, да након осам година најбезмернијег угњетавања има тако мало воље за слободом. Колико је активна политика савезништва повезана са неопходном проценом нашег народа, толико је она опет условљена постојањем владајуће силе, која не

жели да буде надничар страним државама, надзорник сопствене снаге, већ међутим, гласник националне савести. Ако наш народ има државно вођство које у томе види своју мисију, онда неће проћи ни шест година, а храбром спољнополитичком вођству Рајха ће на располагању стајати исто тако храбра воља народа жедног слободе.

Другој замерци, великој потешкоћи обрата непријатељских народа у пријатељске савезнике, се овако може одговорити: општа антинемачка психоза која се у осталим земљама потхрањује ратном пропагандом, ће нужно постојати тако дуго, док преко свима видљивог ускрсења немачке воље за самоодржањем немачки Рајх опет не добије карактерне црте државе, која игра на општој европској шаховској табли и са којом се може играти. Тек кад се у влади и народу неопходна сигурност за могућу способност савезништва појави као дата, једна или друга сила из паралелних интереса може да мисли на то да пропагандистичким деловањем преформира јавно мњење. И ово природно захтева године устрајног спретног рада. Управо у неопходности овог дугог трајања преобраћења народа је заснован опрез код његовог предузимања тј. овој се делатности неће приступити ако се не поседује неопходно уверење у вредност таквог рада и његових плодова у будућности. Неће се на празном хвалисању више или мање духовитог министра спољних послова хтети

мењати душевно усмерење нације, а да се нема опипљива гаранција реалне вредности новог. То би иначе довело до потпуног расцепа јавног мњења.

Најпоузданија сигурност могућности каснијег повезивања са једном државом није заснована у надуваним фразама појединих чланова владе, већ у очигледној стабилности одређене, сврховите тенденције владе као и у аналогно оријентисаном јавном мњењу. Вера у то ће утолико бити чвршћа, што је већа очигледна активност владајуће силе на пољу пропагандистичке припреме и подршке њиховог рада и што се недвосмисленије обрнуто воља јавног мњења огледа у тенденцији владе. Један ће се народ дакле – у нашем положају – сматрати способним за савезе онда, када влада и јавно мњење објаве и заступају исту фанатичну вољу за ослободилачком борбом. Ово је претпоставка за преобраћење јавног мњења које треба започети, у другим државама, које су на основу свог сазнања вољне, да ради заступања својих природених интереса иду путем на страни партнера који им се за ово чини одговарајућим, дакле да склопе савез. К томе међутим долази још једно: пошто преобраћање одређеног духовног расположења народа по себи захтева тежак рад, а и многи га најпре неће разумети, злочин је и глупост истовремено, преко својих грешака овим елементима који другачије желе давати оружје за њихову делатност. Мора се схватити, да ће неко време нужно трајати док народ потпуно не схвати унутрашње намере владе, пошто

се не могу дати објашњења задњих закључних циљева одређеног политичког припремног рада, већ се може рачунати само или са слепом вером масе или интуитивним увидом духовно виших водећих слојева. Пошто код многих људи овај видовити политички осећај за такт и способност наслућивања ипак не постоји, а образложења се из политичких разлога не могу дати, један део интелектуалног водећег слоја ће се увек окренути против нових тенденција, које се услед своје непрозирности лако могу тумачити као чист експеримент. Тако се буди отпор забринутих конзервативних државних елемената. Из тог разлога је ипак управо највећа обавеза бринути се о томе, да се таквим ометачима утирању пута међусобног разумевања по могућству отме сво употребљиво оружје из руку, посебно онда, када се, као у нашим случајевима, ионако ради само о сасвим неостварљивим, чисто фантастичним брбљаријама охолих друштвених патриота и малограђанских политичара из кафића. Јер да је крик за новом ратном флотом, поновним добијањем наших колонија итд. заиста само глупа брбљарија, без иједне идеје о практичном спровођењу, при мирном размишљању се неће моћи побити. Али пошто се ови најглупљи изливи делом безазлених, делом лудих протестних бораца, који увек стоје у мирној служби нашег смртног непријатеља, у Енглеској политички искориштавају, не може се означити повољним за Немачку. Тако се исцрпљује у штетним демонстрацијама против бога и целог света и заборавља први принцип, који је

претпоставка сваког успеха, наине, оно што радиш, ради потпуно! Тиме што се гунђа против пет или десет држава, пропушта се концентрација свих вољних и ризичких снага за ударац у срце нашег најопакијег противника и жртвује могућност савезничког јачања за такво разрачунавање. И у овом лежи мисија националсоцијалистичког покрета. Он мора да поучавање нашег народа ван ситница у целини, да се не расипа у споредностима, већ никад не сме да заборави, да је циљ за који ми данас морамо да се боримо, гола егзистенција нашег народа, а једини непријатељ кога морамо да погодимо, јесте и остаје сила, која нам ту егзистенцију отима. Много нас тога може горко болети. Али то још за дуго није разлог да разум откаже и да се бесмисленом дреком свађа са целим светом, уместо да се концентрисаном снагом постави против најсмртнијег непријатеља. Уосталом немачки народ нема никакво морално право да остали свет оптужује због његовог понашања, тако дуго, док не позове на одговорност злочинце који су сопствену земљу продали и издали. Није никаква света збиља, када се против Енглеске, Италије итд. из далека псује и протестује, али се пушта да међу народом ходају неваљалци који су нам као најамници непријатељске ратне пропаганде отели оружје, сломили моралну кичму и осакаћени Рајх израдили за тридесет сребрњака. Непријатељ ради само оно што се могло предвидети. Из његовог понашања и деловања треба да учимо. Али онај ко уопште не жели да се изјасни за висину таквог схватања, тај на

крају мора још да размисли, да онда једино преостаје одустајање, јер се онда искључује свака политика савезништва за целу будућност. Јер ако не можемо да се повежемо са Енглеском јер нам је отела колоније, са Италијом не, јер поседује Јужни Тирол, са Пољском и Чехословачком по себи не, онда нам осим Француске која нам је уз то украла Елзас-Лорен у Европи нико не преостаје. Да ли је тиме помогнуто немачком народу, не може бити сумње. Једино је увек сумњиво, да ли такво мишљење заступа ограничена будала или подмукли лупеж. Уколико се при том ради о водама, увек мислим на последњег. Тако се по људском просуђивању обрат психе појединих, до тада непријатељских народа, може иавршити свакако, ако унутрашња снага наше државе као и видљива воља за заштиту нашег живота допусте да поново будемо вредни као савезници и даље, ако се противницима такве једне будуће везе са претходно нама непријатељским народима сопственом неспретношћу или чак злочиначким радњама опет не да храна за њихово делање.

Најтеже је одговорити на трећу замерку. Да ли се може замислити, да заступници стварних интереса нација са којима се могу склапати савези, могу да спроведу своја гледишта насупрот хтењу јеврејског смртног непријатеља слободних народних и националних држава? Могу ли снаге на пример традиционалне британске политике још да сломе или не, погубан јеврејски утицај? На ово питање је,

како је већ речено, врло тешко одговорити. Оно зависи од превише фактора, да би се могао изрећи сигуран суд. Сигурно је свакако једно: у једној држави се моментална државна сила може сматрати тако често стабилизovanом и да обавезно служи интересима земље, да се више не може говорити о стварном ефикасном ометању политичких потреба од стране интернационалних јеврејских снага.

Борба, коју фашистичка Италија води против три главна оружја јеврејства, иако можда у суштини несвесно (што ја лично не верујем) је најбољи знак да су, мада индиректним путем, овој наддржавној сили избијени отровни зуби – забрана слободнозидарских тајних друштава, прогањање наднационалне штампе као и стално рушење интернационалног марксизма и обрнуто константно учвршћење фашистичког схватања државе ће током година моћи учинити да италијанска влада све више служи интересима италијанског народа, без обзира на сиктање јеврејске светске хидре.

Теже стоје ствари у Енглеској. У овој земљи "најслободније демократије" Јеврејин данас још скоро неограничено заобилазним путем диктира јавно мњење. А ипак се и тамо одвија непрекидна борба између заступника британских државних интереса и поборника јеврејске светске диктатуре. Колико се јако ове супротности често сударају, могло се после рата по први пут најјасније спознати у различитом ставу британског државног вођства с

једне стране и штампе с друге стране према јапанском проблему. Одмах после завршетка рата је почела да се појављује поново стара међусобна раздраженост између (јеврејинове) Америке и Јапана. Наравно да ни велике европске светске силе нису могле да остану равнодушне према овој новој претећој ратној опасности. Све родбинске везе не могу у Енглеској ипак да спрече извештај завидљиве забринутости према расту америчке уније на свим пољима међународне економске и политичке силе. Из некадашње колонијалне земље, детета велике мајке, изгледа настаје нова господарица света. Разумљиво је, што Енглеска данас у забринутом немиру преиспитује своје старе савезе, а британска политика са страхом жури у сусрет часу, у ком се више неће говорити: "Енглеска на морима!", већ, "Мора америчке уније!" Теже је изаћи на крај са гигантским државним колосом са његовим енормним богатствима недирнуте земље него са неким стиснутим немачким Рајхом. Ако би се икада и овде закотрљала коцка за последњу одлуку, Енглеској би, иако усмерена само на себе, предстојала зла коб. Онда се похлепно посеже за жутом песницом и хвата се за савез, који је расно мислећи, можда неодговоран, државно-политички ипак представља једину могућност јачања британског светског положаја према америчком континенту који тежи за вишим. Док се, дакле, енглеско државно вођство упркос заједничкој борби на европским бојним пољима није хтело да одважи да ослаби савез са азијатским партнером, цела

јеврејска штампа је с леђа напала овај савез. Како је могуће, да јеврејски органи, до 1918. верне штитоноше британске борбе против немачког Рајха, одједном почине вероломство и крену сопственим путевима? Уништење Немачке није био енглески већ у првом реду јеврејски интерес, баш као што и данас уништење Јапана мање служи британско-државним интересима него широке жеље вођа очекиваног јеврејског светског Рајха. Док се Енглеска мучи око одржања свог положаја на овом свету, Јеврејин организује свој почетак освајања исте. Он данашње европске државе већ види као безвољни алат у својим шакама, било на обилазном путу такозване западне демократије или у форми директног савладавања руским бољшевизмом. Али не држи он тако ухваћен у мрежу само стари свет, већ и новом прети иста судбина. Јевреји владају берзанским силама америчке уније. Сваке године она допушта успон до контролног господара радне снаге стодвадесетмилионског народа, само су још неколицина, љутећи се, ту данас потпуно независни. Лукавом спретношћу масирају јавно мњење и од њега стварају инструмент борбе за сопствену будућност. Највеће главе јеврејства већ верују да виде како се приближава испуњење њихове тестаментарне изборне паролe о великом разједању народа. У оквиру те велике хорде денационализованих колонијалних области би само једна једина независна држава могла да у последњи час упропасти целокупно дело. Јер бољшевизирани свет може да постоји само ако обухвата све. Ако и

само једна држава одржи своју националну снагу и величину, јеврејски светски сатрапски Рајх ће и мора, као свака тиранија на свету, да подлегне снази националне идеје. Јеврејин предобро зна, да својим хиљадугодишњим прилагођавањем може да подрива европске народе и да их одгаја као бастарде без рода, али да не би био у стању да азијатској националној држави типа Јапана донесе исту судбину. Он данас може да заваара Немца и Енглеца, Американца и Француза, до жутог Азијата му недостају мостови. Тако покушава да и јапанску националну државу сломи снагом данашњих сличних творевина, да би се решио опасног супарника, пре но што се у његовој шапи последња државна сила претвори у деспотију над ненаоружаним бићима. У свом хиљадугодишњем јеврејском Рајху се боји јапанске националне државе зато што жели њено уништење још пре заснивања његове сопствене диктатуре. Тако данас хушка народе против Јапана као некад против Немачке, и може се десити да, док британска политика још покушава да гради на савезу са Јапаном, британско-јеврејска штампа изазове борбу против савезника и прокламајући демократију и под борбеним покличем: "Доле са јапанским милитаризмом и царизмом!" припреми рат до уништења. Чакo је Јеврејин данас у Енглеској постао непослушан. Борба против јеврејске светске опасности ће тако и тамо почети.

И опет управо националсоцијалистички покрет треба да испуни свој највећи задатак: Он мора да

народу отвори очи о туђим нацијама и мора стално и стално да подсећа на правог непријатеља нашег данашњег света – интернационалног јеврејина! Уместо мржње против Аријеваца, од којих нас скоро све може да одвоји, а са којима нас ипак веже заједничка крв или велика чинија једноврсне културе, мора да због непријатеља човечанства, као стварног зачетка свег јада, преда општем бесу. Међутим, мора да се брине за то, да се бар у нашој земљи препозна најсмртнији противник и борба против њега као сјајан знак светлијег времена да може да и другим народима покаже пут за спас аријевског човечанства које се бори. Уосталом онда разум може да буде наша водиља, воља наша снага. Света дужност, да се тако дела, нека нам даје устрајност, а највиши штитник нек остане наша вера.

ИСТОЧНА ОРИЈЕНТЦИЈА ИЛИ ИСТОЧНА ПОЛИТИКА

Постоје два разлога која ме подстичу да однос Немачке према Русији подвргнем посебном испитивању: 1.) да ли се у овом случају ради о можда најпресуднијем послу немачке спољне политике уопште; и 2.) да ли је ово питање проба политичке способности још младог националсоцијалистичког покрета, да јасно мисли и исправно делује.

Морам да признам да ме је нарочито друга тачка понекад испуњевала тескобном бригом, Пошто наш млади покрет материјал својих присталица није узимао из лагера равнодушника, већ из најчешће врло екстремних погледа на свет, једино је превише природно, ако су ови људи на пољу спољнополитичког разумевања најпре отптерећени предрасудама или малим разумевањем кругова, у које су се раније морали урачунавати, политички или према погледу на свет. При том ово никако не важи једино за човека који нам прилази слева, напротив. Колико да је штетно његово досадашње поучавање о таквим проблемима утолико се оно не ретко, бар делимично, поново изједначује постојећим остатком природног и здравог инстинкта. Онда је једино било неопходно, да се раније наметнут утицај замени бољим усмерењем, и врло често се као најбољи савезник могао препознати још постојећи, по себи здрав инстинкт и

нагон за самоодржањем. Насупрот томе је много теже, за јасно политичко размишљање одредити човека, чије је досадашње васпитање на том пољу не мења било без сваког разума и логике, али који је уз све то и последњи остатак природног инстинкта жртвовао на олтару објективности. Управо се припадници наше такозване интелигенције најтеже могу покренути за збиља јасно и логично заступање својих интереса и интереса свог народа напољу. Они су оптерећени не само формалним оловним тегом најбесмисленијих представа и предрасуда, већ су поврх тога још изгубили и напустили и сваки здрав нагон за самоодржавањем.

И националсоцијалистички покрет мора да издржи тешке борбе са овим људима, тешко зато што су, на жалост, упркос потпуној неспособности неретко опседнути изванредном уобразиљом, које им дозвољава да на друге, најчешће чак здравије људе гледају са висине без икаквог унутрашњег права. Охоло-арогантни свезнадари без сваке способности хладног преиспитивања и одмеравања, а која се мора сматрати претпоставком сваког спољнополитичког хтења и деловања. Пошто управо ови кругови данас почињу да правац наше спољне политике на најнесрећнији начин окрећу од стварног заступања народних интереса нашег народа, да би их уместо тога ставили у службу њихове фантастичне идеологије, осећам се обавезним да пред мојим присталицама обрадим најважније спољно-политичко питање, наиме однос према Русији,

посебно и тако темељно, колико је то неопходно за опште разумевање и могуће у оквиру таквог једног дела.

Желим да при том опште узев претходно кажем још следеће: ако под спољном политиком треба да подразумевамо уређивање односа једног народа према осталом свету, онда ће природа уређења бити условљена сасвим одређеним чињеницама. Ми као националсоцијалисти можемо даље да о бићу спољне политике народне дежаве поставимо следећу тврдњу: спољна политика народне државе треба да обезбеди егзистенцију расе обухваћене државом, на овој планети, тако што између броја и пораста народа с једне стране и величине и добра да с друге стране ствара здрав, изворноо способан, природан однос. Здравим односом се при том увек може сматрати само оно стање, које осигурава исхрану народа на сопственом тлу. Свако друго стање је уз све то нездраво и пре или касније ће довести до општећења, ако не до уништења дотичног народа. Само довољно велик простор на овој земљи гарантује народу слободу битка. При том се неопходно величина насељене области не може процењивати искључиво према захтевима садашњости, чак ни према величини приноса тла, прерачунато на број народа. Јер, како сам већ у првом тому изнео под "Немачка политика савезништва пре рата" основи државе осим њеног значаја као директног извора хране народа припада и други, војнополитички. Када народ у величини

свог тла осигура своју исхрану по себи, онда је ипак неопходно размислити и о осигурању самог постојећег тла. Оно лежи у општој политичкој снази државе, које се опет прилично одређује војно-географским становиштем. Тако ће немачки народ своју будућност моћи да заступа само као светска сила. Током скоро две хиљаде година је заступање интереса нашег народа, како треба да означавамо више или мање срећну спољно-политичку активност, светска историја. Ми сами смо били сведоци тога, пошто је гигантска борба народа године 1914. и 1918. била само борба немачког народа за његову егзистенцију на земаљској кугли, природу самог догађаја називамо светски рат.

У ову борбу је немачки народ закорачио као тобожња светска сила. Кажем овде тобожња, јер у ствари није била никаква. Да је немачки народ године 1914. имао другачији однос између површине и броја народа, Немачка би заиста била светска сила, а рат би могао, без обзира на све друге факторе, да се повољно заврши. Овде није мој задатак а ни моја намера да указујем на "Ако", да није било "Али", ипак осећам као безусловну потребу да постојеће стање прикажем отворено и трезвено, да укажем на његове застрашујуће слабости, да би бар у редовима НС покрета продубио увид у неопходно. Немачка данас није светска сила. Чак и кад би се наша тренутна војна немоћ превазишла, не бисмо имали никакво право на овај називник земље, која је по свом односу броја народа и основе тако жалосно уређена, као што

је садашњи немачки Рајх? У време када се земља постепено дели у посед држава, од којих неке саме обухватају скоро континенте, не може се говорити о светској сили код творевине, чија је политичка домовина ограничена на смешну основу од једва петсто хиљада квадратних километара. Чисто територијално гледано, површина немачког Рајха потпуно нестаје према оној такозваних светских сила. Енглеска се не наводи као противдоказ, јер је енглеска домовина стварно само велики главни град британског светског Рајха, који скоро четвртину целе земљине површине назива својом. Даље, као огромне државе морамо да посматрамо у првом реду америчку унију, онда Русију и Кину. Чисто просторне творевине, делимично више него десет пута веће површине од садашњег немачког Рајха. Чак и Француска се мора урачунати у ове државе. Не само да у све већем обиму војску попуњава из обојених људских залиха свог огромног Рајха, она и расно у свом претварању у црнце чини тако рапидан напредак, да се стварно може говорити о настанку афричке државе на европском тлу! Колонијална политика Француске се не може поредити са прошлом Немачком. Ако би се развој Француске у данашњем стилу наставио још три стотине година, онда би последњи остаци франачке крви нестали у европско-афричкој мулатској држави која се ствара. Снажна, затворена насељена област од Рајне до Конга, испуњена нижом расом, која се полако ствара сталним бестардирањем. То разликује француску колонијалну политику од старе Немачке.

Некадашња немачка колонијална политика је била половична, као све што смо радили. Она нити је повећала насељену област немачке расе, нити је – мада злочиначки - покушала, да применом црне крви изврши јачање моћи Рајха. Аскариди у немачко-источној Африци су били мали, неодлучан корак на овом путу. У ствари су они служили само одбрани саме колоније. Идеја да се црне трупе доведу на европско ратно поприште, никада, без обзира на стварну немогућност у светском рату, није постојала ни као намера коју би требало реализовати под повољнијим околностима, док је она, обрнуто, код Француза одувек сматрана и осећана као унутрашњи доказ њене колонијалне активности. Тако ми данас на земљи гледамо мноштво држава моћи, које су не само према свом броју народа делом далеко изнад јачине нашег немачког народа, већ пре свега у својој основној површини поседују највећи ослонац свог политичког положаја моћи. Још никада, мерено према површини и броју народа, однос немачког Рајха према другим светским државама које се појављују, није био тако неповољан као на почетку наше историје пре две хиљада године и онда опет данас. Тада смо као млад народ јуришајући ступили у свет, пропадајућих великих државних творевина, чији смо последњи див, Рим, помогли да се обори. Данас се налазимо у свету великих држава моћи које се стварају, у којем наш сопствени Рајх све више тоне у безначајност. Неопходно је да ову горку истину хладно и трезвено имамо у виду. Неопходно је, да кроз векове пратимо

и упоређујемо немачки Рајх према броју народа и површини у његовом односу према другим државама. Знам да ће онда свако са запрепашћењем доћи до резултата који сам већ изговорио на почетку овог разматрања: Немачка више није светска сила, свеједно да ли је војно јака или слаба!

Ми смо доспели ван сваког односа према другим великим државама на земљи, и то само захваљујући управо кобном спољнополитичком вођењу нашег народа, захваљујући потпуном недостатку, скоро бих хтео да кажем, тестаментарног обавезивања на одређен спољнополитички циљ и захваљујући губитку сваког здравог инстинкта и нагона за самоодржањем. Ако националсоцијалистички покрет заиста жели да поред историјом задржи посвету велике мисије за наш народ, мора, прожет сазнањем и испуњен болом због његовог стварног положаја на земљи, да храбро и свестан циља прихвати борбу против бесциљности и неспособности, које су до сада водиле наш немачки народ на његовим спољнополитичким путевима. Онда мора да, без обзира на "традиције" и предрасуде, нађе храбрости да окупи наш народ и његову снагу ради напредовања на оној улици, која из данашње скучености животног простора изводи овај народ ка новом тлу и тиме заувек ослобађа опасности да пропадне на овој земљи или да као ропски народ мора да чини услуге другима. Националсоцијалистички покрет мора да покуша да отклони несклад између броја нашег народа и наше

површине –ова посматрана као извор хране и као политичко упориште, између наше историјске прошлости и садашње безизгледности наше немоћи. Он при томе мора да остане свестан, да смо ми као заштитници највишег људства на овој земљи везани највишом обавезом, и он ће утолико више моћи да задовољи ову обавезу, што се више брине за то да се намачки народ расно освети и да се, осим узгајања паса, коња и мачака, сажали и сопственој крви.

Када досадашњу немачку спољну политику означавам као бесциљну и неспособну, онда доказ за моју тврдњу лежи у стварном заказивању ове политике. Кад би наш народ био духовно мање вредан или плашљив, онда резултати његове борбе на земљи не би могли бити гори, него што их данас видимо. И развитак последњих деценија пре рата не сме да нас о томе завава, јер се јачина Рајха не може мерити на њему самом, већ само путем упоређења са другим државама. Управо такво поређење даје доказ да је јачање других држава не само равномерније, већ и по крајњем ефекту веће, да се дакле, пут Немачке, упркос свом привидном успону, у ствари све више и више удаљује од других држава и далеко заостаје, укратко, да се разлика у величини повећава на нашу штету. Да, чак и према броју народа заостајемо што дуже, то више. Пошто наш народ по храбрости ниједан други на овој земљи сигурно не надмашује, да је, све у свему узев, за одржање свог битка од свих народа на земљи заложиио сигурно највише крви, неуспех може да

лежи само у промашеном начину залагања. Када у том контексту испитујемо политичке доживљаје нашег народа од пре више од хиљаду година, пуштамо да сви безбројни ратови и борбе пролазе пред нашим очима и истражујемо крајњи резултат који су они створили, а који данас пред нама лежи, мораћемо да признамо, да су из тог крвавог мора заиста произашле само три појаве, које можемо да означимо као трајне плодове јасно одређених спољнополитичких и уопште политичких процеса: колонизација Остмарка коју су углавном покренули Баварци, освајање и продирање у области источно од Елбе и организација бранденбуршко-пруске државе коју су покренули Хоенцолери, као узор и језгро кристализације новог Рајха.

ПОУЧНО УПОЗОРЕЊЕ ЗА БУДУЋНОСТ!

Она прва два велика успеха наше спољне политике су остала најтрајнија. Без њих наш народ данас не би играо више никакву улогу. Они су били први, нажалост и једини успео покушај, да се пораст броја народа усклади са величином тла. А као истински кобно се мора спознати, да наша немачка историографија оба ова далеко најсиловитија и за потомство најзначајнија достигнућа никада није знала правилно да цени, а насупротив томе велича све могуће, фантастично јунаштво, безбројне авантуристичке борбе и ратове хвали са дивљењем, уместо да најзад схвати колико је безначајна већина ових догађаја била за велику развојну линију нације.

Трећи велики успех наше политичке активности лежи у стварању пруске државе и преко ње извршеном одгајању посебне идеје о држави, као и нагона немачке војске за самоодржавањем и самоодбраном, у организованој форми, прилагођеног модерном свету. Преиначење идеје о одбрани појединца у војну обавезу нације изникло је из ове државне творевине и њеног новог схватања државе. Значај овог процеса се уопште не може проценити. Својом крвном растрзаношћу наиндивидуално растављен немачки народ управо на путу дисциплинирања у пруском војном организму бар делимично добија назад давно

изгубљену организациону способност – оно што код других народа још првобитно постоји у нагону њихове чопорске заједнице, ми смо, бар делимично добили назад за нашу народну заједницу, вештачки, процесом војног образовања. Стога је и уклањање опште војне обавезе – које би за десетине других народа могло бити безначајно – за нас од најсудбоноснијег значаја. Десет генерација немачких без коригујућег и васпитног војног образовања, препуштене лошем дејству њихове крви а тиме и по погледу на свет растрзаности – и наш народ би заиста изгубио и последњи остатак самосталне егзистенције на овој планети. Немачки дух би само кроз поједина у крилу туђих нација могао да свој допринос култури, а да се не препозна ни по свом пореклу. Културно ђубриво тако дуго, док се у нама не поквари или угаси и последњи остатак аријевско-нордијске крви! Вредно је помена да значај ових стварних политичких успеха, које је наш народ задобио у својим више него хиљадугодишњим борбама, наши противници схватају и цене далеко више него ми сами. Ми још и данас сањамо о хероизму који је нашем народу отео милионе најплеменитијих носилаца његове крви, а по крајњем резултату ипак остао потпуно бесплодан. Раздвајање стварних политичких успеха нашег народа и за неплодне сврхе заложене националне крви је од највећег значаја за наше понашање у садашњости и у будућности.

Ми националсоцијалисти не смемо никада и нигде да се ускладимо у уобичајеном ура-патриотизму нашег данашњег грађанског света. Нарочито је смртно опасно да се последњи развитак пре рата сматра и најмање обавезујућим за наш сопствени пут. Из целог историјског периода деветнаестог века не може да произађе за нас ни једна једина обавеза, која би била и основана у самом том периоду. Морамо да се, супротно понашању репрезентата тог доба, опет каснимо за заступање највишег гледишта сваке спољне политике, најшире ускладимо тло са бројем народа. Да ли из прошлости можемо да научимо само, да у двоструком правцу треба да предузмемо одређивање циља за наше политичко деловање: тло као циљ наше спољне политике и нов, јединствен, према погледу на свет учвршћен фундамент као циљ политичког деловања унутра.

Желим да још кратко заузмем став по питању, у којој мери је захтев за тлом обичајно и морално оправдан. Ово је неопходно, пошто на жалост чак и у такозваним народним круговима наступају сви могући свечани брбљивци, који се труде, да немачком народу као циљ његовог спољнополитичког деловања означе поправку неправде од 1918. и осим тога сматрају за потребно да цео свет увере у народно братство и симпатију. При том бих хтео да унапред кажем следеће: захтев за поновно успостављање границе из године 1914. је политичка бесмислица, размера и последица које чине да изгледа као злочин. Без обзира на то што су

границе Рајха у 1914. биле пре све друго него логичне. Јер оне у ствари нити су биле потпуне у односу на спој људи немачке националности нити разумне у погледу своје војно-географске сврховитости. Нису биле резултат надмоћног политичког деловања, већ тренутне границе политичке борбе, никако завршене, и делом последица игре случаја. Са истим правом а у многим случајевима би се са више права могла извући нека друга година немачке историје, да би се циљ спољно-политичке активности објаснио у поновном успостављању тадашњих односа. Горњи захтев, међутим, потпуно одговара нашем грађанском свету који ни овде не поседује једну једину носећу политичку идеју за будућност, већ пре живи у прошлости и то најближој, јер чак и поглед уназад не досеже изван сопственог доба. Закон тромости га везује за дато стање, допушта му да пружа отпор против сваке измене истог, а да се ипак активност ове одбране никад не повећа изнад тромости. Тако је разумљиво да политички хоризонт ових људи не сеже изван граница године 1914. Тиме што поновно успостављање оних граница прокламују као политички циљ свог деловања, увек изнова повезује распадајући се савез наших противника. Само тако се може објаснити, да осам година након светске борбе, у којој су учествовале државе са најхетерогенијим жељама и циљевима, још увек може да се у више или мање затвореној форми одржава коалиција тадашњих победника. Све ове државе су својевремено искористиле немачки слом.

Страх од наше јачине чинио је тада да се међусобна шкртост и завист појединих великана повуку. Они су у најопштије могуће извршеном баштињењу нашег Рајха видели најбољу заштиту против будућег уздизања. Лоша савест и страх од снаге нашег народа је најтрајнији кит да се поједини удови овог савеза још и данас држе заједно. А ми их не заваравамо. Тиме што наш грађански свет поново успостављање границе из 1914. поставља као политички програм за Немачку, опет плашимо сваког партнера који би хтео да искочи из савеза наших непријатеља, пошто овај мора да се боји, да ће изолован бити нападнут и изгубити заштиту појединих савезника. Свака појединачна држава се осећа погођена и угрожена овом паролом. При том је она у двоструком погледу бесмислена: 1.) јер недостају средства моћи да се она из сумаглице друштвених вечери претвори у стварност, и 2.) јер би, ако би се и дала реализовати, резултат ипак опет био тако јадан, да се, благи боже, не би исплатило, зато изнова залагати крв нашег народа. Јер да би се и поновно успостављање граница из године 1914. постигло само крвљу, никоме не би смео да сумња. Само детињасто-наивни духови се могу уљуљкивати у идеји, да се на кријумчарским и просјачким колима могу извршити коректуре Версаја. Без обзира на то што би такав покушај претпостављао Талеранову природу, коју ми немамо. Једна половина наших политичких егзистенција се састоји од врло превејаних, али и бескарактерних, и уопште према нашем народу непријатељски расположених елемената, док је

друга састављена од доброћудних, безазлених и услужних слабоумника. К томе су се и времена од Бечког конгреса изменила: не цинцаре и цењају се кнежеви и кнежевске метресе око државних граница, већ се неумољиви светски Јеврејин бори за своју владавину над народима! Ниједан народ ову песницу не одмиче од свог гркљана другачије него мачем. Само сакупљена концентрисана јачина снажно побуњене националне страсти може да пркоси интернационалном поробљавању народа. Али такав процес јесте и остаје крвав. Ако је човек ипак одан уверењу да немачка будућност, овако или онако, захтева највеће залагање, мора, без обзира на сва разматрања политичке мудрости по себи, да већ због тог залагања постави и брани тога достојан циљ.

Границе из године 1914. не значе за будућност немачке нације баш ништа. У њима није нити заштита прошлости нити би у њима лежала снага за будућност. Немачки народ преко њих неће добити ни своју унутрашњу јединственост, нити се њихова прехрана њима осигурава, нити се ове границе посматрано са војног становишта, појављују као сврсисходне или и само задовољавајуће, нити коначно могу да побољшају однос, у коме се ми за сада налазимо према другим светским силама, или, боље речено према правим светским силама. Удаљеност од Енглеске се неће скратити, величина америчке уније неће достићи; да, чак ни Француска неће искусити битно сужавање свог светско-политичког значаја. Само би једно било сигурно: чак

и код најповољнијег успеха би такав покушај поновног успостављања граница из 1914. довео до даљег крварења нашег народа у обиљу, да за одлуке и дела која стварно гарантују живот и будућност нације, не би више постојало никакво вредно залагање крви. Напротив, у опојности таквог површног успеха би се утолико драже одрекло сваког даљег постављања циља, што би "национална част" била поправљена а комерцијалном развоју, бар до даљег, опет отворене неке капије.

Насупрот томе морамо ми националсоцијалисти да се непоколебљиво чврсто држимо нашег спољнополитичког циља, наиме да немачком народу осигурамо на овој земљи тло које заслужује. А ова акција је једина која чини да залагање крви изгледа оправдано пред богом и нашим немачким потомством. Пред богом, уколико смо ми постављени на овај свет са одређењем на вечиту борбу за свакодневни хлеб, као бића, којима се ништа не поклања, а свој положај господара земље захваљују само генијалности и храбрости, са којима могу да њега за себе изборе и чувају, пред нашим немачким потомством, међутим, уколико нисмо пролили крв ниједног грађанина из које се хиљаду других не би поклонило потомству. Тло, на ком је некадашњи немачки сељачки род могао да рађа снажне синове, ће допустити пристанак на залагање данашњих синова, а одговорне државнике, иако прогоњене од стране данашњице ослободити крвне кривице и жртвовања народа. При том мора да се

најоштрије окрене против оних народних списатељских душа, које тврде да у таквом освајању тла виде "повреду светих људских права" те према томе своје чачкарије усмеравају против тога. Никад се не зна, ко се крије иза таквог једног момка. Сигурно је само, да је забуна коју они могу да изазову, пожељна и згодна за непријатеље нашег народа. Таквим држањем опако потпомажу, да се нашем народу изнутра ослаби и одстрани воља за једино исправан начин заступања његових животних потреба. Јер ниједан народ на земљи не поседује ни квадратни метар тла по вишој жељи и према вишем праву. Као што су границе Немачке границе случаја и тренутне границе у дотичној политичкој борби времена, исто су тако и границе животних простора других народа. И као што формирање наше земљине површине само непромишљеном слабоумнику може да изгледа гранитно непроменљиво, а уствари представља само за свако доба привидно одмориште у развоју који тече, створено и сталним настојањем кроз моћне силе природе, да би можда већ сутра од већих снага доживели уништење или преуређење, тако и у животу народа границе животних простора.

ДРЖАВНЕ ГРАНИЦЕ СТВАРАЈУ ЉУДИ И МЕЊАЈУ ЉУДИ

Чињеница успевања неумереног освајања тла од стране једног народа није никаква виша дужност за вечито признавање истог. Она највише доказује снагу освајача и слабост паћеника. И само у овој снази онда лежи право. Ако немачки народ данас, збијен на немогућој површини иде у сусрет жалосној будућности, онда је то исто тако мало заповест судбине, као што противљење томе представља повређивање исте. Тачно тако мало као што је отприлике виша сила некон другом народу доделила више тла него немачком или увређена чињеницом ове неправедне поделе тла. Као што наши преци тло на ком данас живимо нису добили поклоњено с неба, већ су морали да га изборе дајући животе, тако нам ни у будућности никаква божанска милост неће доделити тло, а тиме и живот за наш народ, већ само сила победничког мача!

Колико год ми сви данас спознавали потребу разрачунавања са Француском, она би у великим цртама остала неефикасна, ако би се у њој исцрпио наш спољнополитички циљ. Она може и добиће смисао само ако понуди заштиту с леђа за повећање животног простора нашег народа у Европи.

Ми не треба да решење овог питања видимо у колонијалном освајању, већ искључиво у добијању области насељавања која повећава површину само домовине и тиме не само добија нове насељенике у најискренијем заједништву са земљом порекла, већ и целој површини гарантује оне предности, које леже у његовој уједињеној величини. Народни покрет не треба буде адвокат других народа већ првоборац сопственог народа. Иначе је сувишан и нема пре свега никакво право да гунђа о прошлости. Јер онда ради као она. Као што су стару немачку политику неправедно одређивала династичка гледишта, исто тако будућу не сме да води народна све светска преосетљивост. Ми нарочито нисмо полицајци познатих "јадних, малих народа" већ војници нашег сопственог. Ми националсоцијалисти међутим треба да идемо и даље: право на тло може да постане обавеза ако без проширење тла једном великом народу изгледа предстоји пропаст. Још нарочито онда када се при том не ради о некаквом X-том црначком народићу, већ о германској мајци свеколиког живота који је данашњем свету дао његову културну слику. Немачка ће или бити светска сила или је уопште неће бити. Али за светску силу јој је потребна она величина која му у данашње доба даје потребан значај, а његовим грађанима живот.

Тиме ми националсоцијалисти свесно подвлачимо црту под спољнополитички правац нашег предратног доба. Ми смо почели тамо где се стало пре шест векова. Зауостављамо вечити поход на југ и

запад Европе, и упућујемо поглед земљи на истоку. Коначно завршавамо колонијалну и трговачку политику предратног доба и прелазимо на политику тла будућности. Али када данас у Европи говоримо о новом тлу, можемо у првом реду да мислимо само на Русију и њој подређене ивичне државе. Сама судбина је овде изгледа хтела да нас опомене. Тиме што је Русију предала бољшевизму, отела је руском народу ону интелигенцију, која је до тада остваривала и гарантовала њено државно постојање. Јер организација руске државне творевине није била резултат државно-политичких способности словенства у Русији, већ пре само чудесан пример државно-стваралачке ефикасности германских елемената у мање вредној раси. Тако су створени многи моћни Рајхови на земљи, нижи народи са германским организаторима и господарима као вођама истих су чешће него једном набујали до силовитих државних творевина и настављали да постоје, док год се одавало расно језгро образујуће државне расе. Вековима је Русија изједала ово германско језгро својих виших водећих слојева. Он се данас може сматрати скоро потпуно истребљеним и угашеним. На његово место је ступио Јеврејин. Колико је Рус по себи у немогућности да сопственом снагом стресе јарам Јеврејина, толико је Јеврејин у немогућности да трајно одржи моћан Рајх. Он сам није елемент организације, већ фермент декомпозиције. Огромни Рајх на истоку је зрео за слом. А крај јеврејске владавине у Русији ће бити и крај Русије као државе. Нас је судбина изабрала да

будемо сведоци катастрофе која ће бити најснажнија потврда исправности народне расне теорије. Наш задатак, мисија националсоцијалистичког покрета је међутим, да наш сопствени народ доведемо до оног политичког увида, да свој циљ будућности не види испуњен у опојном утиску новог Александровог похода, већ пре у неуморном раду немачког плуга којем мач треба да да тло.

Да јеврејство према таквој политици најављује најоштрији отпор, само је по себи разумљиво. Боље него ико други осећа значај овог деловања за сопствену будућност. Управо ова чињеница би требало да све заиста национално расположене људе поучи о исправности такве нове оријентације. Нажалост је супротно случај. Не само у немачко-националним, већ чак и у "народним" круговима се идеји такве источне политике објављује најжешће непријатељство, при чему се, као скоро увек у сличним приликама позива на неког већег. Цитира се Бизмарков дух да би се заштитила политика, која је колико бесмислена толико немогућа и у највећем степену штетна за немачки народ. Сам Бизмарк је некада увек придавао значај добрим односима са Русијом. То је условно исправно. Само се при тим потпуно заборавља да се спомене, да је исто тако велик значај придавао добрим односима на пример са Италијом, чак, да се исти господин од Бизмарка некада повезивао са Италијом, да би могао да боље среди Аустрију. Зашто се онда ова политика такође не настави? "Зато што данашња Италија није

ондашња Италија", рећи ће се. Добро. Али, онда, поштована господо, допустите примедбу да данашња Русија такође више није ондашња Русија.

Бизмарку никад није пало на памет да тактички принципијелно заувек утврди политички пут. Овде је био превише мајстор тренутка, а да би себи самом наметнуо такву везу. Питање дакле не сме да гласи: шта је Бизмарк тада учинио, већ пре: шта би данас учинио? А на то питање је лакше одговорити. Он се крај своје политичке памети никада не би повезао са државом којој предстоји пропаст. Иначе је Бизмарк већ својевремено са помешаним осећајима посматрао немачку колонијалну и трговачку политику, пошто му је најпре било стало само до тога да најсигурнијим путем омогући консолидацију и унутрашње учвршћење древне творевине коју је створио. Ово је био и једини разлог зашто је тада поздравио руску заштитницу, која му је ослободила руку ка западу. Само, оно што је Немачкој тада користило, данас би донело штете. Већ година 1920/21. када је млади НС покрет полако почео да се уздиже са политичког хоризонта и ту и тамо бивао ословљаван као ослободилачки покрет немачке нације, са различитих страна се приступало партији са покушајем да се између ње и ослободилачких покрета других земаља успостави одређена веза. Ово је било на линији "савеза угњетених нација" коју су многи пропагирани. Углавном се при том радило о представницима појединих балканских држава, даље о таквима Египта и Индије, који су на мене увек

остављали утисак брбљивих уображеника, без сваке реалне позадине. Било је не мало Немаца, нарочито у националном лагеру, који су допустили да их такви надувани оријенталци заслепе и веровали да у неком придошлом индијском или египатском студенту без даљег пред собом имају "представника" Индије или Египта. Људима уопште није било јасно, да се при том најчешће радило о особама иза којих баш ништа није стајало, које пре свега нико није овластио да склопе било који уговор са било ким, тако да је практичан резултат сваког односа са таквим елементима био нула, уколико се и изгубљено време не би посебно хтело забележити као губитак. Увек сам се бранио од таквих покушаја. Не само да сам морао да радим нешто боље, него да у тако неплодним "расправама" протраћим недеље, такође сам сматрао, чак ако би се при том радило о овлашћеним представницима таквих нација, све неприкладним чак штетним.

Већ у миру је било довољно штетно, да се немачка политика савезништва услед недостатка сопствених активних нападачких намера завршила у дефанзивном удружењу старих, светско-историјски пензионисаних држава. И савез са Аустријом као и онај са Турском су имали мало радосног за себе. Док су се највеће војне и индустријске државе на земљи удруживале у активни нападачки савез, окупило се пар старих, импотентних државних творевина па се покушало да се том старудијом, одређеном за пропаст, одлучно успротиви светској коалицији.

Немачка је за ову спољнополитичку заблуду добила горак рачун. Само овај рачун илгледа још увек није био довољно горак, да би се наши вечити фантасти сачували од тога да одмах западну у исту грешку. Јер покушај да се "савезом угњетених нација" може разоружати свемоћни победник, је не само смешан већ и кобан. Он је кобан јер се тиме наш народ увек изнова одвраћа од реалних могућности, тако да се уместо тога предаје маштовитим али неплодним надама и илузијама. Данашњи Немац је одиста једнак дављенику који се хвата за сваку сламку. При том се може радити о иначе врло образованим људима. Чим само понегде варљиво светло такве нестварне наде постане видљиво, ови се људи најбрже дају у трк и хвале фантома. Био то савез угњетених нација, савез народа или иначе нека нова фантастична измишљотина, они ће упркос томе наћи хиљаде верујућих душа. Још се сећам колико детињастих толико неразумљивих нада које су се изненада појавиле година 1920/21. у народним круговима, да Енглеска у Индији стоји пред сломом. Неки азијатски циркузанти, можда што се мене тиче и прави индијски "борац за слободу", који су тада скитали по Европи, су успели, да чак и иначе сасвим разумне људе испуне фикс идејом, да британски светски Рајх, чији је стожер била Индија, управо тамо стоји пред сломом. Да је при том и у овом случају само њихова лична жеља била отац свих идеја, наравно им није допирало до свести. Као и бесмислица њихових сопствених нада. Јер тиме што од слома енглеске владавине у Индији очекују крај

британског светског Рајха и енглеске моћи, ипак сами признају, да је управо Индија од еминентнијег значаја за Енглеску. Ово животно важно питање вероватно не би смело да буде познато само немачко-народном пророку као најдубља тајна, већ могуће и самим управљачима енглеске судбине. Већ је детињасто, заиста, претпоставити, да у Енглеској не знају да првилно процене значај индијског царства за британску светску унију. А само је лош знак неучења обавезног из светског рата и потпуног неразумевања и непрепознавања англосаксонске одлучности, када се уображава, да би Енглеска не чинећи и последње, пустила Индију да оде. То је даље доказ незнања, које Немац има о комплетној природи британског продирања и управљања овим Рајхом. Енглеска ће изгубити Индију само, ако чак у својој управљачкој машинерији допадне расном кварењу (нешто, што се тренутно у Индији потпуно искључује) или ако буде натерана мачем моћног непријатеља. Индијским бунтовницима ово међутим никада неће успети. Колико је тешко покорити Енглеску, смо ми Немци довољно искусили, сасвим без обзира на то да ја као Герман Индију упркос свему још увек радије видим под енглеском владавином него под нечијом другом. Исто тако јадне су наде у бајослован устанак у Египту. "Свети рат" може да нашим немачким играчима овчије главе изазове пријатну језу, да су сада други спремни да за нас крваре јер ова кукавичка спекулација је, искрено говорећи, одувек била тихи зачетник таквих нада, у ствари би се он под местимичном ватром

енглеских митраљеских одреда и кишом разорних бомби паклено завршио.

Права је немогућност да се на моћну државу која је одлучна да за своју егзистенцију ако је потребно, заложити последњу кап крви, јуриша коалицијом богаља. Као народни човек, који вредност људства процењује према расним основама, већ спознавајући расну мању вредност ових такозваних "угњетених нација" не смем да судбину сопственог народа повежем са њиховом. Потпуно исти став треба данас да заузмемо и према Русији. Садашња Русија, којој је одузет германски горњи слој, није, без обзира на унутрашње намере њених нових господара, савезника за ослободилачку борбу немачке нације. Чисто војно посматрано, би односи у случају рата Немачка-Русија против запада Европе, а вероватно и против целог осталог света, било управо катастрофални. Борба се не би одвијала на руском већ на немачком тлу, а да Немачка не би могла да доживи од Русије ни најмању ефикасну подршку. Средства моћи данашњег немачког Рајха су тако бедна и тако немогућа за борбу напољу, да се не би могла спровести никаква погранична заштита према западу Европе, укључујући Енглеску, а управо би немачка индустријска област без одбране била препуштена концентрисаном нападачком оружју наших противника. К томе још долази, да се између Немачке и Русије налази пољска држава која је потпуно у француским рукама. У случају рата Немачка-Русија против запада Европе, Русија би

најпре морала да обори Пољску, да би првог војника довела на немачки фронт. При том се уопште не ради толико о војницима колико о техничкој опреми. У том погледу би се, само још много страшније, поновило стање из светског рата. Као што је тада немачка индустрија била искоришћена за наше славне савезнике, а Немачка скоро потпуно сама морала да преузме технички рат, у овој борби би се Русија као технички фактор уопште потпуно искључила. Општој моторизацији света, која ће у следећем рату већ на импозантан начин наступити као одлучујућа за борбу, не можемо скоро ништа да супротставимо. Не само да је сама Немачка на овом најважнијем пољу заостала срамотно далеко, морала би, од оно мало што поседује, да добије и Русија, која чак ни данас ни једну једину фабрику не назива својом, у којој би се могла произвести кола која стварно иду. Али тиме би таква борба добила само карактер убијања. Омладина Немачке би још више искрварила него некада, јер би као увек терет борбе лежао само на нама, а резултат би био неизбежан пораз. Али чак да претпоставимо случај да би се десило чудо и таква борба не би завршила потпуним уништењем Немачке, последњи успех би био само онај, да би искрвављени немачки народ после као пре остао окружен великим милитарним државама, његов стварни положај се према томе никако не би изменио.

Нека се не приговара да се код савеза са Русијом не мора одмах мислити на рат, или ако, да се за њега

може темељно припремити. Не. Савез чији циљ не обухвата намеру за рат је без смисла и вредности. Савези се склапају само за борбу. Па макар разрачунавање у тренутку закључивања уговора о савезништву било још јако далеко, изглед за ратни заплет је упркос томе унутрашњи повод за њега. И нека се не верује да би било која сила смисао таквог савеза схватила другачије. Ако би немачко-руски коалиција остала да стоји само на папиру, онда би за нас била без вредности и сврхе, или би се из слова уговора претворила у стварност – а остали свет би био упозорен. Како је наивно мислити да би Енглеска и Француска у таквом случају чекале деценију, док немачко-руски савез не би завршио своје техничке припреме за борбу. Не, олуја би се муњевито спустила на Немачку. Тако већ у чињеници склапања савеза са Русијом лежи упутство за будући рат. Његов исход би био крај Немачке. К томе долази још и следеће: 1.) данашњи моћници Русије уопште не мисле на то да на частан начин склопе савез или га чак сачувају. Нека се никад не заборави да су владари данашње Русије обични (јеврејски) злочинци крвавих руку, да се овде ради о људском талогу, који је, потпомогнут и односима у трагичном часу, прегазио велику државу, убио и истребио милионе своје водеће интелигенције у дивљој жеђи за крвљу, па од пре скоро десет година спроводи најгрознију тиранску владавину свих времена. Даље нека се не заборави да ови моћници припадају народу који у реткој мешавини повезује бестијалну окупност са несхватљивом уметношћу

лагања, и данас више него икад верује да је позван да своје крваво угњетавање мора да натовари целом свету. Нека се не заборави да интернационални Јеврејин, који данас потпуно влада Русијом, у Немачкој не види савезника већ државу предодређену за исту судбину. Не склапа се уговор са партнером чији је једини интерес уништење другог. Он се пре свега не склапа са субјектима којима ниједан уговор не би био свет пошто не живе на овом свету као представници части и истинитости, већ као репрезентатни лажи, преваре, крађе, пљачке, отимачине. Ако човек верује да са паразитима може да склопи уговорне везе, онда личи на покушај дрвета да ради сопствене користи склопи споразум са имелом. 2.) Опасност, којој је Русија некад подлегла, за Немачку трајно постоји. Само је грађански звекан способан да уобрази да је болшевизам протеран. Он у свом површном мишљењу нема појма да се овде ради о нагонском процесу тј. оном тежње за светском владавином јеврејског народа, о процесу који је исто тако природан као и нагон Англосаксонца да са своје стране посвоји владавину над овом земљом. И као што Англосаксонац на свој начин следи овај пут и битку бије сопственим оружјем, исто тако и Јеврејин. Он иде својим путем, путем увлачења у народе и унутрашњег подривања истог, и он се бори својим оружјем, лажу и клеветом, тровањем и кварењем, подижући борбу до крвавог истребљења омраженог му противника. У руском болшевизму треба да видимо покушај јеврејства, предузет у двадесетом

веку, да присвоје светску владавину, исто као што је у другим временским периодима, другим, иако интимно сродним процесима покушавао ка истом циљу. Његова тежња је најдубље заснована у природи његовог бића. Колико се мало други народ по себи одрицао да следи нагон за проширењем своје природе и моћи, већ је спољним односима приморан на то или старачким појавама постаје импотентан, исто тако мало и Јеврејин прекида свој пут ка светској диктатури самовољним одрицањем или потискује своју вечиту тежњу. И њега на његовом путу уназађују снаге ван њега, или га његова тежња за светском владавином отклања сопственим одумирањем. Импотенција народа, њихова старачка смрт, је заснована у задатку њихове крвне чистоте. А њега Јеврејин брани боље него било који други народ на земљи.

Тако он иде даље својим судбоносним путем, тако дуго, док му се не супротстави друга снага и у силовитој борби бунтовника поново баца назад Луциферу. Немачка је данас најближи велики борбени циљ (јеврејског) болшевизма. Потребна је сва снага младе мисионарске идеје, да би се наш народ још једном ишчупао, ослободио се загрљаја ове интернационалне змије и зауставио окуживање наше крви изнутра – да се тиме ослобођене снаге нације могу заложити за осигурање наше народности, које до најдаљих времена може да спречи понављање последњих катастрофа. Али, ако се овај циљ следи, онда је бесмислица, повезати се са

силом, чији је господар смртни непријатељ наше сопствене будућности. Како се жели да се наш народ ослободи из окова овог отровног загрљаја, ако човек сам иде у њих? Како немачком раднику болшевизам објаснити као гнусан злочин човечанства, ако се човек сам повезује са организаторима овог изрода пакла, у принципу га дакле признаје? Са којим правом се онда осуђује припадник широке масе због његове симпатије за неки поглед на свет, ако вође државе и сами за савезнике бирају заступнике овог погледа на свет?

Борба против јеврејске болшевизације света захтева јасну оријентацију ка совјетској Русији. Ђаво се не може истератј Белзевубом. Ако се чак и народни кругови данас заносе о савезу са Русијом, онда треба само да се осврну по Немачкој и да се освесте, на чију подршку наилазе на свом почетку. Или од недавно народни кругови сматрају врло корисним за немачки народ деловање, које препоручује и помаже интернационална марксистичка штампа? Од када се народни кругови боре наоружањем које нам пружа Јеврејин као штитоноша?!

Старом немачком Рајху се могао учинити главни приговор у односу на његову политику савезништва: да је покварио свој однос према свима, услед сталног осциловања тамо-амо, а у болесној слабости, да се по сваку цену одбрани светски мир. Само, једно му се није могло пребацити, да више није одржавао добар однос са Русијом. Отворено признајем да бих већ у

предратно доба сматрао исправнијим, ако би се Немачка, одричући се бесмислене колонијалне политике и одричући се трговачке и ратне флоте, у савезу са Енглеском, поставила против Русије и тиме од слабе свесветске политике прешла на одлучну европску политику континенталног освајања тла. Не заборављам дрску сталну претњу, коју се тадашња панславистичка Русија усудила да упућује Немачкој, не заборављам сталне пробне мобилизације, чији је једини смисао било вређање Немачке, не могу да заборавим расположење јавног мњења у Русији, које је већ пре рата себе надмашило у мржњом испуњеним испадима против нашег народа и Рајха, не могу да заборавим велику руску штампу која се све више одушевљавала за Француску него за нас. Ипак, упркос свему томе би пре рата постојао још и други пут, могло би се ослонити на Русију да би се окренуло против Енглеске. Данас односи стоје другачије. Ако се пре рата, гушењем свих осећања још могло ићи са Русијом, данас се то више не може. Казаљка светског часовника је од тада померена далеко напред, и силовитим ударцима нам најављује онај час у коме се судбина нашег народа овако или онако мора одлучити. Консолидација, у којој се тренутно налазе велике државе на земљи је за нас последњи упозоравајући сигнал да се преиспитамо и наш народ из царства снова опет вратимо у окрутну стварност и покажемо му пут у будућност који стари Рајх једино води у нови процват. Ако се националсоцијалистички покрет ослободи свих илузија с обзиром на велики и најважнији задатак, а

разум сматра јединим водичем, катастрофа из године 1918. може још некад постати од бескрајне користи за будућност нашег народа. Из тог слома може онда наш народ да доспе до потпуно нове оријентације у свом спољнополитичком деловању и даље, изнутра учвршћен својим новим погледом на свет, и напољу да дође до коначне стабилизације своје спољне политике. Онда коначно може да добије оно што Енглеска има, а чак је и Русија имала, и што је чинило да Француска стално доноси исте и за своје интересе у суштини исправне одлуке, наиме: политички тестамент.

Политички тестамент немачке нације за њено деловање напољу треба и мора заувек да по смислу гласи: Немојте никада трпети настанак двају континенталних сила у Европи! У сваком покушају да се на немачким границама организује друга војна сила, па било то и само у форми стварања оне способне за војну силу, видите напад против Немачке па у томе сагледајте не само право, већ и обавезу, да свим средствима, до примене оружја, спречите настанак такве државе, односно таква, ако је већ настала, опет разбијете! Побрините се да снага нашег народа своје основе не добије у колонијама већ у тлу домовине у Европи! Никада не сматрајте Рајх осигураним ако вековима сваком потомку нашег народа не може да да сопствени комад земље! Не заборавите никада, да је најсветије право на овом свету право на земљу, коју човек сам жели да обрађује, а да је најсветија жртва крв, коју човек

пролива за своју земљу. Не бих хтео да завршим ова разматрања, а да још једном не укажем на једину могућност склапања савеза, који тренутно постоји за нас у Европи. Већ у претходном поглављу о немачком проблему савезништва сам Енглеску и Италију означио као две једине државе у Европи, са којима доћи у ближи однос би за нас било вредно тежње и обећавало би успех. На овом месту желим да се још кратко дотакнем војног значаја таквог савеза. Војне последице склапања таквог савезништва би по свему биле супротне онима код савезништва са Русијом. Најважнија је најпре чињеница, да приближавање Енглеској и Италији ни на који начин не изазива ратну опасност по себи. Једина сила, која би дошла у обзир да заузме став против савеза, Француска, не би зато била у стању. Али тиме би савез дао Немачкој могућност, да у потпуном миру предузме оне припреме, које би се у оквиру такве коалиције овако или онако морале предузети за обрачун са Француском. Јер пуни значај таквог савеза је управо у томе, да се закључивањем Немачка не буде изненада препуштена непријатељској инвазији, већ да се противничка алијанса и сама разбије, Антанта, којој морамо да захвалимо бескрајно много несреће, сама се распусти, а тиме смртни непријатељ нашег народа, Француска, допадне у изолацију. Ако би овај успех најпре био само моралног ефекта, то би било довољно, да се Немачкој да мера слободе кретања, која се данас једва може наслутити. Јер би закон деловања био у рукама новог европског англо-немачко-италијанског

савеза, а не више у Француској. Даљи успех би био да би се Немачка једним ударцем ослободила свог неповољног стратегијског положаја. Најмоћнија заштита с бока с једне стране, потпуно обезбеђење нашег снабдевања животним намирницама и сировинама с друге стране би били врло корисно дејство новог поретка држава. Али скоро још важнија би била чињеница, да нови савез обухвата државе технички стваралачке способности која се у понеком погледу скоро допуњава. По први пут би Немачка добила савезнике, који као пијавица не исисавају нашу сопствену економију, већ би тако могли и допринели би свој део најбогатијем употпуњавању нашег техничког наоружања. Нећемо previdети још и последњу чињеницу, да би се у оба случаја радило о савезницима који се не могу упоредити са Турском или данашњом Русијом. Највећа светска сила на земљи и омладинска национална држава би за борбу у Европи дала другачије претпоставке него лењи државни лешеви, са којима се Немачка повезала у последњем рату. Сигурно да су, како сам нагласио већ у претходном поглављу, велике тешкоће, које се супротстављају овом савезу. Али, да ли је можда стварање Антанта било мање тешко дело? Оно што је успело једном краљу Едварду VII, успело би делом скоро против природних интереса и нама, ако нас сазнање о неопходности таквог развоја тако прожме, да према томе, паметним самосавладавањем одређујемо наше сопствено деловање. А то је могуће управо у тренутку, у ком се, испуњени опомињућом невољом,

уместо спољнополитичке бесциљности последњих деценија, кренемо јединим сврсисходним путем и на њему истрајемо. Ни западна нити источна оријентација не смеју да буду будући циљ наше спољне политике, већ источна политика у смислу освајања неопходне груде за наш немачки народ. Пошто је зато потребна снага, коју нам смртни непријатељ нашег народа, Француска, нас неумољиво гуши и краде снагу, треба да на себе прихватимо сваку жртву, која је погодна по својим последицама, да допринесе уништењу француских хегемонијских тежњи у Европи. Свака сила је данас наш природни савезник, која као ми похлепу Француске за влашћу на континенту осећа као неподношљиву. Ниједан пут ка таквој сили не сме да нам буде тежак, а ниједно одрицање да нам изгледа неизрециво, ако крајњи резултат нуди само могућност рушења оног ко нас најбешње мрзи. Препустимо онда летеће наших мањих рана блажим ефектима времена, ако највеће можемо да сагоримо и затворимо. Наравно да смо данас изложени лавезу непријатеља нашег народа изнутра, испуњеном мржњом. Ми националсоцијалисти недопустимо да нас ово никада омете, да објавимо оно што је према нашем најинтимнијем уверењу неопходно потребно. Додуше ми морамо да се данас одупремо струји јавног мњења, које је јеврејска подмуклост залудела користећи немачку непромишљеност, понекад таласи злобно и љуто ударају око нас, али ко плива у струји, лакше ће се превидети него онај ко се одупире води. Ми смо данас стена о коју се разбија

општа струја, да би потекла новим коритом. Стога је неопходно, да се управо националсоцијалистички покрет у очима осталог света препозна и утврди као носилац одређене политичке намере. Ма шта да небо и са нама намерава, мора нам се признати већ на визиру. Као што и ми сами спознајемо велику потребу, која треба да одреди наше спољнополитичко деловање, из ове спознаје ће струјати снага истрајности, која нам је понекад неопходно потребна, када се под бубњарском ватром хајке наше кукавичје штампе један или други уплаши па га обузме тиха наклоност, да не би имао све против себе, да бар на овом или оном пољу учини уступак и погне се вуковима.

НУЖНА ОДБРАНА КАО ПРАВО

Са разумевањем новембра 1918. постављена је једна политика, која је према људској претпоставци морала да води до потпуног потчињавања. Историјски примери сличне врсте показују да народи који прво без изнуђујућих разлога упере оружје радије потом прихватају највеће покораване и принуду, него да једним поновним позивом да употребе силу покушају да измене своју судбину. То је људски сасвим објашњиво. Један мудри победник ће своје захтеве, ако је могуће, побеђеном наметати искључиво у деловима, постепено.

Тиме он онда сме да код једног бескарактерно посталог народа – а такав је сваки онај народ који се добровољно подреди – да рачуна, да он у сваком од ових појединачних подчињавања неће више осетити никакав довољан разлог, да би се још једном прихватио оружја. Што се опет више на овај начин прихвати принуда добровољним путем, тиме онда још неправедније људима изгледа да се због једног новог, мада стално понављаног притиска, ипак посегне за одбраном, нарочито ако се, све у свему, трпљиво и ћутке поднела већ тако много више и много већа несрећа. Пропаст Картагине је најстрашнија представа таквог једног лаганог самоскривљеног убиства једног народа. У своје »Три исповести« истиче стога и Клаузевиц на незабораван начин ову мисао и прегнантно је овековечује за сва

времена тиме када каже: "Да срамна флека једног потчињавања никада не може да се избрише, да та отровна капља у крви једнога народа прелази у потомство и да ће она снагу каснијег рода паралисати и поткопавати, а да томе насупрот чак и пропаст те слободе после кржаве и часне борбе осигурава препород народа и клицу његовог живота, из које ће једном из тог корена избити ново снажно дрво". Наравно да се један народ који изгуби карактер и част неће бринути због ове поуке. Јер ко је узме к срцу не може да падне тако ниско, него се слама онда када је заборави или више неће да зна о њој. Стога се код носилаца таквог једног бескарактерног потчињавања не сме очекивати, да се изненада према и на основу разума и васколиког људског искуства друкчије почну да поступају него до тада. Напротив, управо ће ти сваку такву поуку држати што даље од себе, толико дуго, док се или народ не навикне на ропски јарам, или док се на површину не пробију боље снаге, да би изопаченим квариоцима народа избали власт из руку. У првом случају обично се људи уопште и не осећају тако лоше, јер они неретко добијају од паметнијих победника власт надгледника робова пренету на себе, коју ове бескарактерне креатуре онда најчешће још немилосрдније спроводе над својим сопственим народом него нека туђа бештија постављена из редова самог непријатеља. Развој после 1918. године нам показује да је у Немачкој нада да се добровољним потчињавањем може задобити милост

победника нажалост одређивала на пресудан начин политичку свест и деловање широких маса.

Хтео бих стога да ставим вредновање на нагласак широке масе, јер не могу да се помирим с уверењем да се рецимо истој сулудој заблуди може приписати и деловање вођа нашег народа. Пошто је вођење наше судбине од краја рата очигледно потпало под Јевреје заиста се није могло очекивати да је узрок наше несреће погрешно сазнање, већ се напротив мора бити убеђен да наш народ води у пропаст свесна намера. И тек када се са тог становишта преиспита очигледно лудило спољнополитичког вођења нашег народа, открива се оно као врхунски рафинирана, ледена логика у служби јеврејске светски освајачке мисли и борбе. Тако изгледа и схватљиво да је исто временско раздобље 1806. до 1813. које је било довољно да се потпуно сломљена Пруска испуни новом животном енергијом и борбеном одлучношћу, данас није само бескорисно протекло него је напротив водило до једног све већег слабљења наше државе. Седам година после новембра 1918. потписан је Споразум у Локарну! Ток ствари притом је био као што је горе назначено: чим се једном потписао привидни прекид ватре, није се више имало нити делатне снаге нити храбрости да се касније пружи отпор стално понављајућим мерама потчињавања од стране противника. А они су опет били тако паметни да одједном захтевају исувише много. Своје уцене су они ограничавали стално на онај обим, који би по њиховом сопственом мишљењу

– а и мишљењу нашег немачког вођства – био тобоже још толико сношљив да се није морало бојати једне експлозије народног расположења, што се, међутим, више таквим појединим диктатима потписивало и давило, тим је мање изгледало оправдано да се због једне даље уцене или захтеваног унижења сад одједном чини нешто што се због много других раније није чинило – да се пружи отпор. И то је управо она кап отрова о којој говори Клаузевиц: најпре почињена бескарактерност, која се сама стално даље мора да појачава и која постепено оптерећује као најгоре наслеђе сваку будућу одлуку. Она може да прерасте у страховит оловни тег, који један народ онда тешко да може са себе да збаци, него њиме бива и коначно повучен на дно живота једне ропске расе. Тако су се у Немачкој смењивали едикти разоружања и поробљавања, политичке онемоћалости и економског пљачкања народа, да би најзад био морално произведен онај дух који се могао видети у давоском пуномоћју као срећа а у споразуму у Локаму као успех. Али се наравно, гледано с вишег становишта, може говорити о једној јединој срећи у томе јаду, срећи да људе можеш начинити будалама али не и небо поткупити. Јер његов благослов је изостао: Невоља и брига су отада постали стални пратиоци нашег народа, а наш једини верни савезник је беда. И у овом случају није судбина направила никакав изузетак, него нам је доделила оно што смо и заслуживали. Пошто ми више не умемо да ценимо част, поучава нас она да бар поштујемо слободу

хлеба, људи су већ научили да вичу хлеба, хлеба, али ће једнога дана још морати да моле за слободу.

Ма како горак и видљив био слом нашега народа у годинама после 1918. исто тако су најчешће управо у то време били прогањани они, који су се усуђивали да оно, што је касније стално наступало, већ тада пророкују. И ма колико јадно да је било вођство нашег народа, оно је исто тако било уображено, а посебно онда када се радило о уклањању неомиљених, јер су били неугодни, упозоривача. Тада се могло доживети (а то се може још и данас) да би се највећи парламентарни празноглавци стварне калфе, седлари и рукавичари не само сходно свом позиву, што ништа и не говори, изненада испели на пиједестал државника, да би с те висине управљали малим смртницима. Притом није била нити је ствар у томе да је такав један "државник" најчешће већ у шестом месецу своје уметности бивао као последњи шалабајзер уз ругање целог света раскринкан! Не, то ништа не даје на ствари, напротив: што више парламентарним џабалебарошима републике недостају стварни учинци, тим бешње они стога прогањају оне, који од њих очекују учинке, који су "дрски" да констатују промашај њихове досадашње делатности и предвиде неуспех будуће. Али ако се такав један парламентарни уваженик једном најзад побије на стуб срама и не буде у стању државотворни уметник те сорте онда збиља да избегне слом целе своје делатности и њених резултата, онда они налазе хиљаде и хиљаде разлога оправдања за њихове

неуспехе и не желе да признају једно једино, а то је да су они сами главни разлог свег зла.

Најкасније у зиму 1922/23. морало се уопште схватити да се Француска и после закључења мира трудила с гвозденом доследношћу да још увек постигне свој одраније замишљени ратни циљ. Јер нико ваљда неће поверовати да Француска у најодлучнијој борби своје историје није најчистију крв свог народа у четири и по године давала да би касније претходно начињене штете поново добила репарацијама као накнаду. Чак и Елзас-Лотерингија сами не би објаснили енергију француског вођења рата, ако се при том већ не би радило о једном делу заиста великог политичког програма за будућност, који је спроводила француска спољна политика. А овај циљ опет гласи: Разбијање Немачке у једну мешавину малих држава. За то се борила шовинистичка Француска, при чему је она додуше свој народ у ствари као земаљске слуге продала интернационалном светском јеврејству. Овај француски ратни циљ био је већ досежљив самим ратом да је, како се у почетку у Паризу надало, рат вођен на немачком тлу. Претпостављало се да крваве битке светског рата неће бити вођене на Сони, у Фландрији, на Артосу, пред Варшавом, Ивангородом, Ковном, Ригом и где све још не, него у Немачкој у Руру и на Мајни, на Елби, пред Хановером, Лајпцигом, Нимбергом итд. И свакако да ће се свак морати сложити, да би тиме постојала могућност разарања Немачке. Веома је велико

питање да ли би наш млада федеративна држава издржала четири и по године исту пробу оптерећења као што је то била у стању вековима чврсто централизирана држава која је једино упирали очи у беспоговорни Париз. Да је то најгигантскија борба народа протутњала изван граница отаџбине, била је не само бесмртна заслуга једине старе војске, него и највећа срећа за немачку будућност. А то моје најгранитније унутрашње уверење које ме је понекад готово сасвим обрвало да у другом случају данас већ одавно не би било никаквог Немачког Рајха, него само више "немачке државе". Ово је и једини разлог такође, зашто крв наших палих пријатеља и браће није сасвим узалудно била проливена. Тако је настало све друкчије! Свакако да је Немачка у новембру 1918. доживела муњевито брзо свој слом. Само, када је катастрофа наступила у домовини, армије немачке пешадије стајале су још увек дубоко у непријатељским земљама. Прва брига тада Француске није била разбијање Немачке већ штавише следећа: како избацити немачке армије што пре из Француске и Белгије. И тако је за париско државно вођство први задатак код завршетка светског рата био, разоружати немачке армије и, ако је могуће, потиснути их пре свега назад у Немачку, а тек у другоме плану могло се је посветити ранијем фактичком основном ратном циљу. Свакако Француска је у томе била већ паралисана. За Енглеску је с уништењем Немачке као колонијалне и трговачке силе и с њеним обарањем на ранг једне државе друге класе рат био заиста победнички

завршен. Интерес на растурање без остатка немачке државе тамо не само да није постојао, него се чак поштовао и разлог да се сачува за будућност један ривал против Француске у Европи. Тако је француска политика морала тек у енергичном мировном раду да настави оно што је рат утро, и Клемансоова изрека да је за њега мир само продужетак рата, добила је повећано значење. Стално код сваког иоле могућег повода морали су се склопови Рајха да уздрмавају. Испостављањем све нових и нових нота за разоружавање с једне стране и путем на овај начин омогућене привредне уцене с друге, гајила се нада у Паризу да ће се систем Рајха моћи лагано да лабави. Што је више у Немачкој одумирало национално достојанство, тим више су могли економски притисак и вечна беда и сиромаштво да воде до политички деструктивних дејстава. Таква једна политика заснована на политичком угњетавању и економском пљачкању, ако би се спроводила десет или двадесет година, мора постепено да руинира чак и најбоље државно тело и да га евентуално и растури. А тиме је онда и коначно постигнут француски ратни циљ. Ово се опет морало у зиму 1922/23. већ одавно спознати као намера Француске. Тиме би онда остале, међутим, само две могућности: смело се рецимо понадати да ће се или на отпорности немачког националног тела одбити француска воља, или најзад учинити једном оно што ето не може да изостане да се наиме при било ком грубом случају преотме кормило државног брода и прамац окрене против непријатеља. То би

онда значило свакако борбу на живот и смрт, а изгледи на живот били би само онда постојећи, ако би се претходно успело, Француску толико изоловати да та друга борба не буде морала више да представља једно рвање Немачке против света, него одбрана Немачке од Француске која стално омета свет и његов мир. Наглашавам и чврсто сам убеђен да овај други случај једном тако или овако мора да настане и да ће он настати. Никада нећу поверовати у то да ће Француска ма кад променити намере према нама, јер оне лете у најдубљем разлогу, а то је искључиво у смислу самоодржања француске нације. Када бих сам био Француз и када би ми величина Француске била тако драга, као што је мени величина Немачке света, онда не бих ни могао ни хтео ни ја друкчије да делујем, него што на крају крајева то чини један Клеменсо. Не само у својој националној бројности, него нарочито у својим расно најбољим елементима опадајуће Французство може свој значај у свету на трајан начин само разбијањем Немачке да одржи. Француска политика може и хиљаде околичних путева да нађе, негде на крају ће увек бити овај циљ као испуњење последњих жеља и најдубље чежње. Али неправилно је такође и веровати да ће једна чисто пасивна воља која једино саму себе жели да одржава, моћи да омогући један отпор који неће произилазити из једне не мање пуноснажне али активно оснажене воље. Догод вечни конфликт између Немачке и Француске буде се одвијао само у фолији немачке одбране од француског напада, никада он неће бити одлучен, али ће свакако

Немачка из века у век губити једну позицију за другом. Нека се само следи померање немачке говорне границе почев од дванаестог века до данас и свакако да ће се тешко више моћи градити на једном заузимање позиције и развоју, које нам је до сада већ толико штете нанело. Тек када се ово у Немачкој у потпуности буде схватило, да се животна воља немачке нације више не распршује само у пасивној одбрани, него се прикупе снаге за један коначни активни обрачун с Француском и груне се у једну последњу одлучујућу борбу са с немачке стране највећим коначним циљевима, тек тада ће се бити у стању да се вечно и по себи неплодно рвање између нас и Француске доведе до краја, додуше, под претпоставком да Немачка у уништењу Француске збиља увиди само једно средство и да потом она нашем народу коначно на другој страни буде у стању да пружи могуће ширење. Данас бројимо ми осамдесет милиона Немаца у Европи! Али ће тек онда таква спољна политика бити призната као права тек када након непуних сто година, две стотине и педесет милиона Немаца буде живело на овом континенту и то не као експлоатисани фабрички радници већ као сељаци и радници који својим радом један другом обезбеђују живот.

У децембру 1922. изгледало је као да се ситуација између Немачке и Француске поново опасно заоштрава. Француска је желела да започне нове огромне уцене и за то су јој требали саучесници. Привредној пљачки морао је да предстоји политички

притисак, а Французима је само насилно продирање у централни нервни систем читавог немачког живота деловало задовољавајуће да би поробили наш "непокорни" народ. Заузимањем Рурске области Французи су се надали не само да коначно пробију окосницу Немачке већ и да нашу привреду доведу у ситуацију у којој бисмо морали да прихватимо сваку, чак и најгору, обавезу. Било је густо. Немачка се чак на почетку савила да би се касније потпуно сломила. Заузимање Рурске области значило је да је судбина немачком народу поново пружила шансу да се уздигне. Јер оно што је у првом тренутку деловало као огромна несрећа подразумевало је, кад се мало боље погледа, бескрајно судбоносну могућност окончања целокупне немачке патње.

Са спољнополитичке тачке гледишта заузимање Рурске области Француску је први пут изнутра истински отуђило од Енглеске и то не само у круговима британске дипломатије који су искључиво трезвено и рачунцијски склопили и одржавали савез са Француском већ и у најширим круговима енглеског народа. Посебно је енглеска привреда реаговала на ово невероватно јачање континенталне француске снаге са тешко прикриваном нелагодношћу, јер не само да је Француска, са војно-политичке тачке гледишта, заузела положај у Европи који пре тога није имала чак ни Немачка, већ је сада добила привредне основе који су њену политичку кокурентност економски довели скоро у монополски положај. Већи рудници гвожђа и угља у

Европи тиме су били уједињени у рукама нације која је до сада одлучно и активно стајала иза својих интереса, за разлику од Немачке, и која је у великом рату читав свет подсетила на своју војну поузданост. Француско заузимање Рурских рудника угља поново је Енглеској избило из руку читав успех рата тако да победник више није ревносна и вредна британска дипломатија већ маршал Фох и Француска коју он представља.

И у Италији се расположење према Француској, које ионако након рата више није било сјајно, претворило буквално у мржњу. Био је то велики историјски тренутак у коме су некадашњи савезници могли да постану будући непријатељи. То што је ипак било другачије и што савезници нису као у другом Балканском рату одједном ушли у међусобни рат требало је приписати околности да Немачка није имала Енвер Пашу већ Куна. Не само са становишта спољне политике већ и са становишта унутрашње политике упад Француза у Рурску област за Немачку је отворио огромне могућности. Знатан део нашег народа, који је захваљујући огромном утицају лажљивих новина Француску још увек доживљавао као борца за напредак и либерализам, доживео је грубо отрежњење. Као што је 1914. година развејала снове о међународној солидарности народа из глава наших немачких радника и нагло их вратила у свет вечите борбе пошто се свуда једно биће храни неким другим и смрт слабијег значи живот јачег, исто се догодило и у пролеће 1923. када је Француз спровео

своје претње и коначно почео да долази у немачку област рудника, у почетку полако и оклевајући, тада је за Немачку куцнуо одлучујући час. Ако је у том тренутку наш народ променио своје мишљење као и своје дотадашње становиште, онда је немачка Рурска област за Француску могла да постане нова наполеонска Москва. Постојале су само две могућности: или пристати на то и не урадити ништа, или створити у немачком народу, с погледом на ужарену храну и ужарене пећи, истовремено и ужарену вољу да оконча ову вечиту срамоту и радије преузме на себе страхоту тренутка него да и даље подноси бескрајне страхоте. "Бесмртна залуга" тадашњег канцелара Куна било је проналажење треће могућности, а још "славнија" је била заслуга нашег грађанског партијског света што јој се дивила и пристала на њу.

Овде бих најпре желео што је краће могуће да размотрим другу могућност: Заузимањем Рурске области Француска је спровела еклатантну повреду Версајског уговора. Тиме се исто тако супротставила читавом низу земаља-моћника, посебно Енглеској и Италији. Више није могла да се нада било каквој подршци ових држава за свој егоистични пљачкашки поход. Авантура, а то је пре свега била авантура, морала ју је дакле сама довести до неког срећног завршетка. За националну немачку владу постојао је само један пут, наиме онај који је наметнула част. Било је извесно да је немогуће Француској се одмах супротставити оружјем, али је

било неопходно бити свестан тога да ће свако преговарање без оружане моћи у позадини бити смешно и неефикасно. Било је бесмислено без могућности активног отпора довести се у позицију: "Нећемо да преговарамо", али је било још много бесмисленије пристати на преговоре без обезбеђене моћи. Не значи то да је заузимање Рурске области могло да буде спречено војном интервенцијом. Само би лудак могао да саветује такву одлуку. Али узимајући у обзир ту акцију Француске и за време њеног извођења могло је и морало се водити рачуна о томе да се, без обзира на Версајски уговор који је Француска сама већ погазила, обезбеде војна средства као помоћ преговарачима. Јер, од почетка је било јасно да ће се једног дана за неким конференцијским столом одлучивати о тој области заузетој од стране Француске. Али исто тако нам је морало бити јасно да су и најбољи преговарачи у стању да остваре мало успеха ако земља по којој ходе и столица на којој седе нису штит њиховог народа. Слабашни кројачић не може да се расправља са атлетима и беспомоћни преговарач мора да трпи мач Брена на непријатељској страни теразија ако нема сопствени мач. Па зар није било стварно страшно посматрати оне преговарачке комедије које су од 1918. године стално претходиле диктатима? Била је то понижавајућа представа коју су понудили читавом свету тако што су нас најпре позвали за преговарачки сто да би нам затим саопштили одавно донете одлуке и програме о којима се могло разговарати, али који су се од почетка морали

сматрати непроменљивим. Наши преговарачи, наравно, тешко да су и у једном једином случају били изнад најскромнијег просека и углавном су оправдавали дрску изјаву Лојда Џорџа који је некадашњем министру Симонсу подсмешљиво рекао "да Немци не умеју за вође и представнике да изаберу духовне људе". С обзиром на одлучну вољу противничког и јадну беспомоћност сопственог народа у сваком погледу чак би и генији тешко били у стању било шта да постигну. Међутим, онај који је 1923. желео француско заузимање Рурске области да узме као повод за поновно успостављање војне моћи, морао је најпре да понуди нацији духовно оружје, да ојача вољу и да уништи оне који су разбили ту најзначајнију националну снагу. Као што је 1918. дошло до крваве освете зато што 1914. и 1915. марксистичкој змији није једном заувек откинута глава, тако је најстрашнија освета била неминовна кад се у пролеће 1923. није препознао повод да се коначно осујете марксистички издајници државе и убице народа.

Свака помисао на прави отпор Француској била је обична глупост ако се не би објавио рат оним снагама које су пет година пре тога изнутра сломиле немачки отпор на ратиштима. Само су грађанске душе могле да заузму невероватно мишљење да се марксизам сада можда променио. Невероватна и заиста бесмислена помисао да постоји нада да ће некадашњи државни издајници одједном постати борци за немачку слободу! То им уопште није падало

на памет! Као што хијена није спремна да остави леш, тако ни марксиста не одустаје од државне издаје. Заборавимо и најглупљу од свих примедби да је толико много радника некада жртвовало своје животе за Немачку. Јесу то били немачки радници, али тада они више нису били интернационални марксисти. Да се 1914. немачка радничка класа по свом унутрашњем опредељењу још увек састојала од марксиста, рат би био завршен за три недеље. Немачка би пукла пре него што би први војник прекорачио границу. Не, чињеница да се немачки народ тада и даље борио доказала је да марксистичко лудило још није било продрло у највеће дубине. Али управо у оној мери у којој се немачки радник и немачки војник у току рата вратио у руке марксистичких вођа, у тој мери он је за отаџбину био изгубљен. Да је на почетку и за време рата дванаест или петнаест хиљада тих јеврејских државних издајника изложено отровима као што се то догодило стотинама хиљада наших најбољих немачких радника из свих слојева и занимања на њиви, онда милионске жртве на фронту не би биле узалудне. Управо супротно: да је дванаест хиљада бараба правремено уклоњено, можда би животи читавог милиона правих, за будућност значајних Немаца били спасени! Али и то је спадало у грађанско "државничко умеће" како не трепнувши изложити милионе крвопролићу на бојном пољу, а десет или дванаест хиљада државних издајника, криминалаца, зеленаша и превараната сматрати драгоценом националном светињом и тиме их

отворено прогласити недодирљивима. Уопште није јасно шта је у овом грађанском свету веће, да ли неспретност, слабост и кукавичлук или потпуно пропали начин размишљања. Та класа је стварно судбински осуђена на пропаст, али, на жалост, са собом ће повући читав народ у провалију.

Потпуно иста ситуација као 1918. била ја и 1923. Без обзира на начин отпора за који би се одлучили, први предуслов било је избацивање марксистичког отрова из организма нашег народа. И по мом уверењу први задатак праве националне владе био је потражити и пронаћи снаге које су одлучне да марксизму објаве рат до истребљења и овим снагама онда дати одрешене руке. Била је њихова обавеза да се не клањају глупости званој »ред и мир« у тренутку када је спољни непријатељ отаџбини задавао последњи ударац и када је у земљи на сваком кораку претила издаја. Не, права национална влада морала је тада да штеди наред и немир да је само у немирима било могуће и да се догодило принципијелно разрачунавање са марксистичким смртним непријатељима нашег народа. Уколико би се то пропустило, свака помисао на неки отпор, какав год он био, била би права лудост. Такво разрачунавање правих историјских размера не може, додуше, да следи шему неког саветника или неке старе, истрошене министарске душе, већ мора да се догоди у складу са вечитим законима живота на овој планети, који су борба за живот и који остају борба. Било је неопходно замислити да је из најкрвавијих

грађанских ратова често израстао веома јак и здрав народни организам док се због вештачки одржаваних мирнодопских стања много чешће смрад трулежи ширио до неба. Судбине народа не мењају се у свиленим рукавицама! Тако је 1923. био потребан најбруталнији приступ да би се осујетиле змије које су нашем народу радиле о глави. Ако би то успело, тек онда би припреме активног отпора имале смисла. У то време сам често причао о томе и покушавао барем такозваним националним круговима да објасним шта је овог пута у игри и да би у случају истих грешака као 1914. и наредних година поново био неминован крај као 1918.

Непрекидно сам их молио да пусте судбину да ради свој посао и да и нашем покрету пруже могућност разрачунавања са марксизмом, али говорио сам узалуд. Они су сви сматрали да су паметнији, укључујући и војне лидере све док се онда нису нашли пред најјаднијом капитулацијом свих времена. Тада сам до сржи свог бића постао свестан да је немачко грађанско друштво дошло до краја и да више није у стању да обави ниједан задатак. Видео сам како се све те партије свађају са марксизмом само због међусобне конкуренције не желећи уопште истински да га униште. Они су се у дубини душе одавно били помирили са пропашћу отаџбине и покретала их је само велика жеља да не пропусти наслађивање лешевима. Само су се за то још "борили". У то време, то отворено признајем, осећао сам истинско дивљење према великом човеку јужно

од Алпа који из праве љухави према свом народу није склопио споразум са унутрашњим непријатељима Италије већ је на сваком кораку и свим средствима тежио њиховом уништењу. Оно што ће Мусолинија уврстити у великане наше планете јесте његова одлучност да Италију не дели са марксизмом већ да спасе отаџбину тако што је интернационализам препустио уништењу. Како насупрот томе бедно сићушно делују наши немачки назови-државници и колико нам се гаде када та ништавила са неваспитаном уображеношћу узимају себи за право да критикују хиљаду пута већег од себе и колико је само болно помислити да се то догађа у држави која је пре непуних пола века имала част да једног Бизмарка назива својим вођом!

Са таквим ставом грађанства и таквим неговањем марксизма 1923. је, међутим, судбина сваког активног отпора била унапред одређена. Борити се против Француске са смртним непријатељем у сопственим редовима било је бесмислено. Све након тога било је само замајавање, представа да би се задовољио националистички елемент у Немачкој, да би се смирила узбуркана немачка душа или да би се у ствари обманула. Да су стварно веровали у то што су радили, онда би морали да спознају да снага народа не лежи у првом реду у његовом оружју већ у његовој вољи и да, пре него што се победи непријатељ, најпре непријатељ мора да буде уништен изнутра. У супротном, јао нама ако се победа не оствари првог дана борбе! Ако народ који

се није ослободио свог унутрашњег непријатеља назре и само сенку пораза, снага његовог отпора ће се распршити и непријатељ ће свакако однети победу. То је тада могло да се предвиди још у пролеће 1923. Не треба ни помињати довођење у питање војничке победе над Француском! Да је резултат немачког реаговања на упад Француза у Рурску област било уништење марксизма унутар Немачке, успех би самим тим био на нашој страни. Немачка, ослобођена тог смртног непријатеља свог бића и своје будућности, поседовала би снагу коју ни читав свет више не би могао да угуши. Оног дана када у Немачкој буде разбијен марксизам, наши окви ће заувек бити покидани. Јер никада у историји није нас победила снага наших непријатеља већ увек само наше сопствене слабости и непријатељи у нашим редовима. Пошто немачко државно руководство тада није могло снаге за овакво херојско дело, могло је наравно да крене само једним путем. Наиме, могло је ништа да не уради већ да пусти да се ствари одвијају саме од себе. У тај велики час небеса су послала немачком народу једног великог човека, господина Куна. Он није у суштини био државник и политичар од заната, а још мање по рођењу, већ је више био човек који је био потребан за извршење одређених задатака. Иначе се више бавио пословима. За Немачку је то било проклетство због тога што је овај политизирајући трговац и политику сматрао привредним предузећем те је своје активности уредио у складу са тим. "Немачка је заузела Рурску област. Шта се налази у

Рурској области? Угаљ. Дакле Француска је заузела Рурску област ради угља?" Шта је за господина Куна било природније до помисли да организује штрајк да Французи не би дошли до угља, након чега би они онда, по мишљењу господина Куна, једног дана сасвим сигурно напустили Рурску област због нерентабилности предузећа. Отприлике тако су текле мисли тог "значајног", "националног" "државника" који се у Штутгарту и у другим местима обраћао свом народу и коме се тај народ весело дивио. За штрајк су, наравно, били потребни марксисти, јер су у првом реду радници морали да штрајкују. Дакле, било је неопходно ујединити радника, а он је у мозгу таквог грађанског државника увек био исто што и марксиста, са осталим Немцима. Немогуће да тада није била уочљива грађанска партијско-политичка буђ једне тако генијалне пароле!

Истовремено и национално и генијално – то је коначно било оно што су они изнутра све време и тражили! То је био мост ка марксизму и националном преваранту сада је било омогућено да са "немачким" изразом лица и националним фразама пружи своју верну руку интернационалном државном издајнику. А тај је сместа ступио у акцију. Јер исто као што су Куну биле потребне марксистичке вође за његов "јединствени фронт", тако је и марксистичким вођама био потребан његов новац. Рука руку мије. Кун је добио свој јединствени фронт који се састојао од националних брбљиваца и

антинационалних бараба, а интернационални преваранти су могли за државне паре да служе својој "узвишеној" борбеној мисији, односно да разбијају националну привреду и то овог пута чак о трошку државе. Каква бесмртна помисао, спасити нацију плаћеним штрајком, али свакако је то био позив коме је чак и најнезаинтересованији џабалебарош могао да се прикључи са одушевљењем. Опште је познато да се народ не ослобађа молитвама! Али да ли је ипак могуће ослободити га ленствовањем, то је најпре требало историјски проверити. Да је господин Куно тада затражио од сваког Немца само два сата дуже да ради, уместо што је позвао на плаћени генерални штрајк и тиме га поставио као основу "јединственог фронта", онда би се превара звана "јединствени фронт" разрешила сама од себе након три дана. Народ се не ослобађају не радећи ништа већ жртвовањем. Истина је да се овај такозвани пасивни отпор није дуго одржао. Јер само је човек коме је рат потпуно стран могао да умисли да ће окупациону војску најурити на тако смешан начин. А само је то могао да буде смисао акције чија је цена достигала милијарде и која је умногоме допринела да се национална валута потпуно уништи. Наравно да су Французи тада могли да се раскомоте у Рурској области уз један одређени унутрашњи мир кад су видели да се отпор служи таквим средствима. Па управо смо им понудили најбољи начин како да уразме тврдоглаво становништво ако његово понашање озбиљно угрожава окупатора. Колико брзо смо девет година пре тога растерали белгијске

Франктиербанден и објаснили становништву каква је ситуација када је немачка војска била у опасности да озбиљно страда. Чим би пасивни отпор Француској постао стварно опасан, окупационе трупе би за непуних осам дана с лакоћом читаву ту детињарију довеле до трагичног завршетка. Јер, последње питање које се поставља увек гласи: шта ће се догодити ако пасивни отпор непријатељу на крају стварно буде ишао на живце и ако он уђе у борбу против њега са бруталном силом? Ако се то догоди, мора се, хтели-не хтели, пристати на тешке, кржаве последице. Тиме се, међутим, долази тамо где се стиже и активним отпором, наиме до борбе! Стога сваки такозвани пасивни отпор има смисла само у случају да иза њега стоји одлучност да се у случају отвореног или скривеног рата тај отпор настави. Генерално гледано, свако такво разматрање везано је за увереност у могући успех. Чим је тврђава коју непријатељ снажно напада принуђена да почне да губи и последњу наду у одбрану, она се практично предаје, посебно ако у таквом случају браниоца уместо вероватне смрти чека сигуран живот. Ако браниоцима опкољене тврђаве одузму веру у могуће ослобођење, снаге одбрана ће се урушити. Стога је пасивни отпор у Рурској области с обзиром на последње последице које је морао и могао да носи са собом ако је стварно требало да буде успешан, могао да има смисла само да се иза њега градио активан фронт. То би, међутим, значило тражење немогућег од нашег народа. Да је сваки од ових Вестфалаца знао да домовина подиже војску од

осамдесет или стотину дивизија, Французи би налетели на трње. Увек је више храбрих јунака спремно да се жртвује за успех него за очигледан пораз. То је био класичан случај који је нас националсоцијалисте приморао да заузмемо најоштрији став против такозване националне пароле. И то смо и учинили. Мене су тих месеци доста нападали као човека чије је читаво поимање националног било само мешавина глупости и спољашњег привида коју су сви пропагирани, јер су подлегли пријатном изазову да сада одједном буду национално активни без опасности. Сматрао сам тај најмизернији од свих јединствених фронтава једном од најсмешнијих појава и историја мије дала за право. Чим су синдикати скоро напунили своје касе Куновим новцем и чим је пасиван отпор морао да одлучи да из ленствовања пређе у активан напад, црвене хијене су истог тренутка изашле из националног стада и поново постале оно што су увек и биле. Мањи од маковог зрна господин Кун се вратио својим овчицама. Немачка је, међутим, била богатија за једно искуство и сиромашнија за једну огромну наду. Све до краја лета многи официри, а то сигурно нису били они најгори, у дубини душе нису веровали у тако сраман развој. Сви су се они надали да су се, ако не отворено, а оно барем кришом водиле припреме како би се тај дрски упад Француске претворио у преокрет немачке историје. И у нашим редовима било је многих који су веровали барем у војску. Та вера била је тако жива да је знатно утицала на деловање и посебно на образовање многих

младих људи. Али када је дошло до срамног пада и када се наком жртвовања читавих милијарди у богатству и много хиљада младих Немаца, који су били довољно глупи да би озбиљно схватили обећања вође, на тако сраман начин капитулирао, онда је негодовање због такве издаје нашег несрећног народа провалило на површину. Милиони људи тада су одједном били потпуно убеђени да би само радикално елиминисање читавог владајућег система могло да спасе Немачку. Никада време није било зрелије, чак је оно одлучније захтевало такво решење него у тренутку када је с једне стране државна издаја била бесрамно очигледна, док је с друге народ економски био препуштен умирању од глади. Пошто је држава погазила све законе о лојалности и вери, омаловажавала права својих грађана, жртвовала милионе својих највернијих синова и опљачкала милионе других, није више имала права да очекује ништа друго до мржњу. А та мржња против оних који су уништили народ и домовину морала је да нађе овај или онај вентил. Могу овде само да скренем пажњу на последњу реченицу мог говора у великом процесу у пролеће 1924. "Судије ове државе слободно могу да нас осуде због наших некадашњих дела, али историја као богиња једне више истине и једног бољег права с осмехом ће да поцепа ту пресуду да би нас све ослободила кривице и грешке." Али она ће и да позове пред свој суд оне који данас, пошто поседују моћ, газе и право и закон, који су наш народ повели

у невољу и пропаст и који у несрећи отаџбине више вреднују своје сопствено Ја од живота целине.

Нећу сада наставити са изношењем догађаја који су одвели до 8. новембра 1923. и који су га одредили. Не желим то, јер не мислим да би то на било који начин допринело будућности и јер је пре свега бесмислено отворати ране које данас једва да делују зарасло. Осим тога бесмислено је и говорити о кривици људи који су можда у дубини своје душе сви искрено волели свој народ, али су промашили свој заједнички пут или га нису спознали. С обзиром на велику заједничку несрећу наше отаџбине не желим данас више ни да вређам и тако можда раздвојим оне који ће једног дана у будућности морати ипак да образују велики јединствени фронт у свом срцу заиста верних Немаца против заједничког фронта непријатеља нашег народа. Јер сигуран сам да ће једном доћи време када ће чак и они који су нам некада били непријатељи са страхопоштовањем мислити на оне који су за свој немачки народ кренули горким путем смрти. Ових шеснаест јунака, којима сам посветио први том мога дела, желео бих на крају другог тома да представим присталицама и заговорницима нашег учења као јунаке који су се потпуно јасно жртвовали за нас. Они морају стално изнова неодлучне и слабиће да позивају на испуњење своје обавезе, оне обавезе којој су остали верни потпуно, све до последњег даха. А међу њих бих желео да сврстам и човека који је као један од најбољих посветио свој живот освешћавању овог

нашег народа поезијом и мишљењем, а на крају и делом – Дитриха Екарта.

ЗАВРШНА РЕЧ

9. новембра 1923. године, дакле четврте године свог постојања Националсоцијалистичка немачка радничка партија била је распуштена и забрањена у целој Немачкој. Данас, новембра 1926. она је поново слободна пред нама, јача и јединственија него икада пре! Сви прогони покрета и његових вођа, сва малтретирања и клевете нису му могли наудити. Исправност његових идеја, чистоћа његових жеља, пожртвованост његових присталица учинили су до сада да из свих репресалија изађе јачи него икада пре. Ако се он у свету данашње парламентарне корупције буде озбиљно позабавио најдубљом суштином своје борбе и ако се буде осетио најчистијим отелотворењем вредности расе и личности у складу с тим се буде понашао, онда ће на основу једне скоро математичке законитости однети победу у својој борби. Исто као што Немачка свакако мора да добије положај на овој планети који јој припада ако се буде руководила и организовала у складу са истим принципима. Држава која се у ери расних тровања буде посветила неговању својих

најбољих расних елемената мора једног дана да загосподари светом. Нека присталице нашег покрета то не забораве, ако величина жртве икада пружи повода за застрашујуће поређење са могућим успехом.

– крај –

Читање ове електронске верзије »Mein Kampf«
омогућио Вам је својим трудом – BelBog.

Уместо поговора – свега 21 годину након што је »Моја борба« била написана, последњи херој човечанства је себе уписао великим словима у странице светске историје. Био је доследан својим идеалима и принципа – истрајан у њима све до самог краја. Принео је себе као последњу жртву за спасење човечанства од те куге која је уништавала белог аријевског човека у његовој последњој одступници – Европи! Свој поглед на свет, као и самога себе учинио је бесмртним онога дана када је прислонио хладну цев на своју слепоочницу – тога дана, један херој је умро, али су се родиле хиљаде нових! Његов поглед на свет, слободан свет – ослобођен куге – је почео да куца у срцима оних који су тек требали да заузму своје место под овим сунцем.

И данас, када га непријатељи свег слободног човечанства развлаче по блату, вуку као коњима за репове по брлогу својих лажи, јер историју пишу победници – његове идеје живе вечно! Као што је и сам уписао мастилом на папир те 1924. године: "...ако се Немачка ослободи ове (јеврејске) стеге, онда се та највећа опасност за народе може сматрати сломљеном за цео свет!" – на нашу жалост, нити се Немачка ослободила те стеге нити се та највећа опасност може сматрати сломљеном за читав свет! По ко зна који пут та је куга запосела тела и умове наших људи. Једни су се борили за слободу од те напасти, а други инфицирани том кугом, не знајући шта чине, и за кога чине, проливали су крв своје аријевске браће како би на светском трону и даље била устоличена та иста куга! Тако се она тукла нашим телима, нашим животима и нашом крвљу противу нас самих! Она је та која вечним законима природе брани да изађу на светлост дана својим бестијалним лажима. **Она живи од лажи, а умире у додиру са истином... приредимо јој зато ту истину!** Судбина белог аријевског човека је у твојим рукама!

88